

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 07942

VOS THUT MEN?

Nikolay Gavrilovich Chernyshevsky

•

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

נ. נ. משערנישעזוסקי

זואם מהומ מעין?

ראמאן.

א פאלשמענדיגע איבערעצונג
אונטער דער רעדאקציע פון
דד. ק. פארנבערג
צווייטער באנד

ליטערארישער פערלאג.

256 איסט בראדוויי, ניו יארק.

1917.

ערשטער קאפיטעל.

ווערא פאולאוונאס דריטער חלום.

און עס חלומט זיך ווערא פאולאוונא א חלום.

נאך טיי, אכפלוידערונג מיט'ן „ליעבינקען“, איז זי געקומען אין איהר צימער און זיך צוגעלייגט — ניט שלאפען, עס איז נאך צו פריה צו שלאפען, עס איז דאך נאר האלב טייג א זייגער, ניין, זי האט זיך נאך נישט אויסגעטהאן — זי האט אזוי זיך נאך צוגעלייגט צו ליענען. אט ליענט זי אין איהר בעטל, נאר דאס בוך לאזט זיך ארונטער, און ווערא פאולאוונא טראכט: „וואס איז די מעשה, וואס איז דער לעצטער צייט איז מיר אפט אזוי אומעטיג? אדער טאמער איז עס ניט אומעטיגקייט, צו וואס דען? ניין, דאס איז ניט אומעטיגקייט, נאר איך האב זיך דערמאנט, אז היינט האב איך געוואלט פאהרען אין אפערא, אבער דער קירסאנאו, אזא ניט אויפמערקזאמער, איז שפעט געפאהרען נאך א בילעט: כלומרשט, ווי ער ווייסט ניט, אז ווען באזיא זינגט קען מען 11 אזייגער ניט קריגען קיין צוויי רובעלינגען בילעט. געוויס, מען קען איהם ניט באשולדיגען; ביז 5 אזייגער האט ער דאך געארבייט, געוויס ביז 5, ער האט אליין זיך דאך מודה געווען... און פון דעסטוועגען איז ער שולדיג. ניין, איך וועל שוין ווייטער בעטן „דעם ליעבינקען“ קויפען בילעטען, און אין אפערא וועל איך אויך פאהרען מיט'ן ליעבינקען: דער ליעבינקער וועט קיין מאל ניט מאכען אזוי, איך זאל בלייבען אהן א בילעט, און וועט שטענדיג זיין צופרידען מיט מיר צו פאהרען, ער איז דאך אזא ליעבער, מיינ ליעבינקער, און צוליעב דעם קירסאנאו'ן האב איך דורכגעלאזען „טראוויאטא“ — דאס איז דאך שרעקליך! איך וואלט יעדען אבענד געווען אין אפערא, אויב יעדען אבענד. וואלט געגעבען געווארען אן אפערא, כאטש וועלכע עס איז, מיט באזיא אין דער הויפט ראליע. אויב איך וואלט געהאט אזא שטיס ווי באזיא, וואלט איך, דאכט זיך, א גאנצען טאג געזונגען. טאמער נאר זיך בעקאנען מיט איהר? ווי מאכט מען עס? אט דער ארטילעריסט איז גוט בעקאנט מיט טאמבערליק'ן,

פיעלייכט קען מען דורך איהם? נאָר צו וואס זיך בעקאַנען מיט באַזיאָ? זי וועט דען זינגען פאר מיר? זי דארף דאך היטען איהר שטים.

ווען אבער האָט די באַזיאָ באוויזען זיך אויסצולערנען רוסיש? און ווי ריין זי רעדט ארויס די ווערטער, און פון וואנענט האָט זי ארויסגעקראַגען אזוינע וואל־גארע פערזען? זי האָט, וואהרשיינליך, זיך געלערנט פון דער זעלבער גראמאטיקע וואס איד: דארט ווערן זיי געבראכט אלס ביישפיעל ווי צו געברויכען די פונקטור־אציאָן; ווי נאריש עס איז צו געברויכען אין א גראמאטיקע אזוינע פערזען, כאטש זיי זיינען אזוי וואלגאָר; מען דארף אבער ניט טראכטען וועגען פערזען, מען דארף הערן ווי זי זינגט."

די שעה פון גענוס

כאפ אריין, כאפ אריין;

די יונגע יאהרען

גיב אפ דער ליעבע.

וואס פאר'ע לעכערליכע ווערטער אט „די יונגע“ און „די יאהרען“, דאס טראפ שלעכט געברויכט! אבער וואס פאר א שטים זי האָט עס! יא, איהם שטים איז ביי איהר פיעל בעסער געווארען ווי פריהער, פיעל בעסער, וואונדערבאר! ווי אזוי האָט די שטים זיך עס געקאנט אויף אזוי פיעל זיך פארבעסערען? איד האָב דאך ניט געוואוסט, ווי מיט איהר זיך צו בעקאַנען, איז זי גאר אליין געקומען צו מיר מיט א וויזיט. ווי אזוי האָט זי עס געוואוסט וואס איד פערלאנג?

דו רופסט מיך דאך שוין זייט לאנג, — זאגט באַזיאָ, און רעדט אויף רוסיש.

— איד האָב דיר גערופען, באַזיאָ? ווי אזוי האָב איד דיר געקאנט רופען, אז איד בין מיט דיר ניט בעקאנט? איד בין אבער זעהר, זעהר צופרידען דיר צו זעהן.

ווערא פאוולאוונא עפענט דעם פארהאנג, צו דערלאנגען באַזיאָ די האנד, אבער די זינגערן לאכט זיך פארנאנדער; דאס איז דאך נאר ניט באַזיאָ, נאָר גיכער דע־מעריק איז דער ראליע פון דער ציגיינערין אין „ריגאלעטא“, נאָר די היימליכקייט פון געלעכטער איז דעמעריקס, די שטים איז אבער באַזיאָ און זי לופט אוועק

און בעהאלט זיך הינטערן פארהאנג : אבער וואס פאר א פערדרוס, דער פאר-
האנג פארדעקט איהר, פריהער איז עס דאך גאר ניט געווען, פון וואנען האָט ער זיך
גענומען ?

— דו ווייסט, צוליעב וואס איך בין צו דיר געקומען ? און זי לאכט אוי
ווי דעמעריק, נאר עס איז באזיא.

— ווער ביזטו ? דו ביזט דאך ניט דעמעריק ?
— ניין !

— דו ביזט דאך באזיא ?

די זינגערקע לאכט — דו וועסט באלד זיך דערוויסען : איצט דארפען מיר
זיך פארנעהמען דערמיט, צוליעב וואס איך בין געקומען. איך וויל מיט דיר לייענען
דיין טאנע בוך.

— איך האָב קיין טאנע בוך ניט, איך האָב קיין מאָל אזוינס ניט געפיהרט.

— דערלאנג נאר א קוק, וואס לייענט דא אויפ'ן טיש ?

ווערא פאוולאוונא קוקט : אויפ'ן טישעל ביים בעטל לייענט א העפט מיט
דער אויפשריפט „דאס טאגע-בוך פון וו. 5.“, פון וואנעט האָט דאס העפט זיך גע-
נומען ? ווערא פאוולאוונא נעהמט עס, עפענט עס אויף — דאס העפט איז אַנ-
געשריבען מיט איהר האַנד : ווען ?

לייען די לעצטע זייט — זאגט באזיא

ווערא פאוולאוונא לייענט : „ווידער קומט מיר אויס אליין צו זיצען גאנצע
אבענדען, דאס איז אבער גאר נישט : איך בין שוין דאך איינגעוואהנט.“

— דאס אלץ ? זאגט באזיא.

— דאס אלץ.

— ניין דו לייענסט ניט אלץ.

— דא איז מעהר קיין זאך ניט פארשריבען.

— מיר וועסטו ניט אבנארען, זאגט די גאסט — און וואס איז דאס ? — פון
אונטערן פארהאנג ציהט זיך אויס א האנד — ווי שעהן איז די האנד ! ניין, אט
די וואונדערבארע האנד איז ניט באזיא'ס, און ווי ציהט זיך עפעס די האנד ארויס
דורכ'ן פארהאנג, ניט עפענדיג דעם פארהאנג ?

די האנד פון דער נייער גאסט ציהט זיך צו דער בלאט: פון אונטער דער האנד קומען ארויס נייע שורות, וועלכע זיינען פריהער ניט געווען, „לייען“ זאגט די גאסט, ביי ווערא פאוולאוונא פארדריקט דאס הארץ, זי האט נאך ניט געקוקט אויף די שורות, ווייס ניט וואס דא איז פארשריבען, אבער עס פארדריקט איהר דאס הארץ. זי וויל ניט לייענען די נייע שורות. „לייען“, זאגט די גאסט נאך אמאל. ווערא פאוולאוונא לייענט: „ניין, אליין צו זיין איז איצט לאנגווייליג. פריהער איז ניט געווען אומעטיג, פאר וואס איז פריהער ניט געווען אומעטיג אליין, און איצט איז יא אומעטיג?“.

— קעהר אום די זייטעל צוריק — זאגט די גאסט.

ווערא פאוולאוונא קעהרט אום די זייט. „אין זומער פון היינטיגען יאהר“ — ווער שרייבט עס אזוי טאגע ביכער? טראכט ווערא פאוולאוונא: מען האט גע- דארפט אנשרייבען: 1855, יון אדער יול, אויפשטעלען א דאטע; דא שמעהט גאר זומער פון היינטיגען יאהר; ווער פארשרייבט עס אזוי אין טאגע ביכער? — „זומער פון היינטיגען יאהר. מיר פאהרען, ווי געוויינליך, הינטערן שמאדט, אויף די אינזלען; דעס מאל פאהרט מיט אונז דער לייעניקער; ווי אנגענעהם דאס איז מיר“ אך דאס איז אונסט? וועלכע דאטום? דעם 15-טען אדער דעם 12-טען? יא, יא ארום 15-טען, דאס איז וועגען יענעם שפאציר, נאך וועלכען מיין ארימער לייעניקער איז קראנק געווארען, טראכט ווערא פאוולאוונא.

— דאס נאר?

— דאס נאר.

— ניין דו לייענסט ניט אלץ. און וואס איז דאס? — זאגט די גאסט. און ווידער בעווייזט זיך די וואונדערבארע האנד דורך דעם פארהאנג וואס עפענט זיך ניט, זי ריהרט ווידער אן דאס בלאט און ווידער טרעטען ארויס אויפ'ן בלאט נייע ווערטער, און ווידער לייענט ווערא פאוולאוונא נעגען איהר אייגענעם ווילען נייע ווערטער: „פאר וואס באגלייט מיין לייעניקער, אונז ניט עפטער?“ קעהר איבער נאך א זייט — זאגט די גאסט.

„מיין לייעניקער האט אזוי פיעל באשעפטיגונגען אלץ פאר מיר. פאר מיר ארבייט ער אלץ, מיין לייעניקער“. אט דאס איז אן ענטפער, טראכט ווערא פאוולאוונא מיט פרייד.

— קעהר איבער נאך א זייט —

„וואס פאר עהרליכע, גרויסמוטהיגע מענשען זיינען אט די סטודענטען און זיי זיי אכטען דאס מיין ליעבינקען. און מיר איז היימלאך מיט זיי: איך בין מיט זיי ווי מיט ברודער גאָר אַהן צערעמאַניעס“.

— דאס גאר.

— ניין, ליינען ווייטער. און ווידער בעווייזט זיך די האַנד: דיהרט אן דאס בלאַט, ווידער טרעטן ארויס נייע שורות, ווידער גענען איהר ווילען לייענט ווערא פאוולאוונא.

„דעם 16טען אונגוסט“ — דאס הייסט אויפ'ן צווייטען טאג נאך דעם שפאציר אויף די אינזלען, דאס איז דאך געווען טאקי דעם 15טען, טראכט ווערא פאוולאוונא — „דער ליעבינקער האָט די גאנצע צייט פון שפאציר גערעדט מיט דעם ראכמעטאוויץ אדער ווי זיי רופען איהם אין שפאס דעם פרוש, און זיינע אנדערע חברים. לעבען מיר האָט ער פארבראכט קוים א פיערטעל שעה“, ניט אמת — מעהר ווי א האלבע שעה, יא, מעהר ווי א האלבע שעה, איך בין זיכער אין דעם, טראכט ווערא פאוולאוונא — „אויסער דער צייט וואס מיר זיינען געזעסען אין שיפעל. 17 אונגוסט, נעכטען א גאנצען אבענד זיינען ביי אונז סטודענטען אבי געזעסען“; יא, דאס איז דאך געווען ערב דעם טאג, וואס ער איז קראנק געווארען; „דער ליעבינקער האָט דעם גאנצען אבענד גערעדט מיט זיי. פאר וואס ניט ער זיי אפ אזוי פיעל צייט, און אזוי ווייניג מיר? ער ארבייט דאך ניט די גאנצע צייט, ער זאגט אליין, אז ווייט ניט די גאנצע צייט, אז אהן רוהע קען מען ניט ארבייטען, אז ער רוהט גענוג, און אז ער טראכט וועגען וואס עס איז נאָר אבצורוהען: פאר וואס זשע טראכט ער אליין, פאר וואס ניט מיט מיר?“

— קעהר איבער נאך א זייט —

„יול פון דעם יאהר — און יעדען חודש פון דעם יאהר בין דעם ליעבינקענס קראנקהייט, לעצטען יאהר, אויך און פריהער אויך, מיט פינף טעג צוריק זיינען ביי אונז די סטודענטען געווען: נעכטען אויך. איך האָב מיט זיי פיעל געשטימט, עס איז געווען אזוי היימלאך. מארגען אדער איבערמארגען וועלען זיי ווידער זיין און ווידער וועט זיין זעהר היימלאך“.

— דאס גאר?

— דאס גאר.

— ניין, ליינען ווייטער. — ווידער בעווייזט זיך די האַנד, ריהרט אן דאס בלאט, ווידער טרעטען ארויס פון אונטער דער האַנד נייע שורות, ווידער געגען איהר ווילען לייענט זיי ווערא פאוולאוונא.

„פון אנפאנג פון היינטיגען יאהר, באזונדערס פון ענדן פריהלינג. יא פריהער איז געווען היימלאך מיט די סטודענטען, היימלאך און דאס אלץ און אפט טראכט איד: דאס זיינען קינדערשע שפיעלען, זיי וועלען לאנג מיר געפעלן: וואהר־שיינליך אויך דאמאלט, ווען איד וועל א זקנה זיין, וועזאיד וועל שוין צוליעב מיינע יאהרען אליין ניט קענען שפיעלען, וועל איד האָבען א הנאה פון די שפיעלען פון די יונגע לייט, וואס דערמאנען די יונגע. אבער איד קוק דאך שוין איצט אויף די סטודענטען ווי אויף אייגענע ברידער, און איד וואלט ניט וועלן שטענדיג זיך פער־וואנדלען נאר אין וועראטשאק, ווען איד וויל זיך אברוהען פון ערנסטע געדאנקען און ארבייט. איד בין דאך שוין ווערא פאוולאוונא; זיך היימלאך מאכען ווי ווע־ראטשאק איז אנגענעהם צייטענווייז, אבער ניט אלע מאָל. ווערא פאוולאוונא וויל אפטמאָל אזא זארט פרייד, ביי וועלכער זי זאל בלייבען ווערא פאוולאוונא. דאס איז היימליכקייט מיט מענשען, וואס זיינען גלייך מיט דיר אין לעבען.“

— קעהר איבער נאך עטליכע זייטען.

„איד עפען די טעג א נעה ווארקשטאט און בין אוועק צו זשולי בעטען באשטע־לונגען, דער ליעבינקער איז פארפאהרען צו איהר מיך אבנעהמען, זי האָט אונז געמאכט עסען פרישטאג ביי איהר, האָט געהייסען דערלאנגען שאמפאניער און מיר געצוואונגען אויסצוטרינקען צוויי גלעזער, מיר האָבען אנגעהויבען מיט איהר זינגען, לויפען, שרייען, זיך אנידערווארפען איינע די אנדערע, עס איז געווען אזוי היימלאך, דער ליעבינקער האָט געקוקט און האָט געלאכט.“

— און דאס אלץ? — זאגט די גאסט און ווידער טרעטען ארויס פון אונטער דער האַנד פון דער פריינדין נאך ווערטער און ווידער לייענט ווערא פאוולאוונא געגען איהר ווילען:

„דער ליעבינקער האָט נאך געקוקט און געלאכט. פאר וואס זאל ער אויך ניט א שטיף טהאָן מיט אונז? דאס וואלט דאך געווען נאָך היימליכער, צו דען איז עס געווען ניט פאסיג, אדער צו דען וואלט ער ניט געקאנט נעהמען אן אנטהייל איז אונזער שפיעל? ניין א האר ניט ניט פאסיג און געקאנט וואלט ער אויך, ער האָט

אבער אזא כאראקטער, ער שטערט נאר ניט, ער גיט צו מוטה, פרעהט זיך און דאס נאר".

— קעהר איבער נאך א זייט ווייטער. —

„היינט זיינען מיר מיט'ן ליעבינקען געווען צום ערשטען מאל נאך מיין חתונה ביי מיינע עלטערן, מיר איז געווען אזוי שווער צו זעהן יענעם לעבען, וואס האָט מיר געדריקט, געשטיקט פאר דער חתונה, מיין ליעבינקער, פון וואס פאר אן עקעל-האפטיגען לעבען ער האָט מיר בעפרייט! ביי נאכט האָט זיך מיך געחלומט א שרעקליכער חלום: ווי די מאמע וואָלט מיר באשולדיגען אין אונדאנקבארקייט און רעדט דעם אמת, נאר א שרעקליכען אמת, אז איך האָב אנגעהויבען קרעכצענען, דער ליעבינקער האָט דערהערט דעם קרעכץ און איז אריין צו מיר אין צימער, איך האָב שוין אבער געזונגען (אלץ אין שלאף) ווארום עס איז געקומען מיין גע-ליעבטע פארשוין און מיך געטרייסט, דער ליעבינקער איז געווען מיין קאמער מיידעל, איך האָב זיך אזוי געשעהמט, נאר ער איז אזא בעשיידענער, נאר א קוש געטהאן מיר אין פלייצע“.

— איז טאקי דאס אלץ, וואס איז אנגעשריבען? מיר וועסטו ניט אבנארען, לייצע... ווידער טרעטען פון אונטער איהרע הענד ארויס נייע ווערטער און ווערא פאוולאוונא לייענט זיי געגען איהר ווילען:

„דאס איז דאך אויך א שטיקעל באליידיגונג“.

— קעהר איבער נאך עטליכע זייטען צוריק —

— „היינט האָב איך געווארט אויף מיין פריינד ד. אויפ'ן בולוואר, ביים נייען בריק, דארט וואהנט די דאמע, ביי וועלכע איך האָב געזאלט ווערן א גובערנאנטקע; זי האָט ניט מסכים געווען, מיר זיינען געגאנגען אהיים מיט ד. זעהר פערמאטערטע, איך האָב אין מיין צימער פארמיטאג אלץ געטראכט, אז עס איז בעסער צו שטארבען, איידער צו לעבען אזוי, ווי איך לעב איצט. און מיט אמאל זאגט ד. ביים מיטאג-עסען: „ווערא פאוולאוונא, מיר טרינקען פאר די געזונדהייט פון מיין כלה און אייער חתן“. איך האָב קוים זיך געקאנט איינהאלטען, זיך ניט פארנאנדער צוואויינען דא פאר אלעמען, פאר פרייד פון אזא אונערווארטעמע בעפרייאונג. נאך מיטאג האָבען מיר לאנג גערעדט מיט ד. וועגען דעם ווי מיר וועלן לעבען. ווי ליעב איך איהם, ער פיהרט מיר ארויס פון קעלער“.

— לעז זשע אלץ.

— מעהר איז קיין זאך ניטא.

— קוק — ווידער טרעמען ארויס פון אונטער די האנד פון דער גאסט נייע שורות.

— איך וויל ניט לייענען — זאגט מיט שרעק ווערא פאוולאוונא: זי האָט נאך ניט דורכגעלייענט וואס עס איז געשריבען אין די נייע שורות, אבער עס איז איהר שוין שרעקליך.

— דו קענסט ניט, ניט לייענען, ווען איך הייס לייענען! —

ווערא פאוולאוונא לייענט.

„צו דען זשע ליעב איך איהם דערפאר, וואס ער פיהרט מיר ארויס פון קעלער?”

— קעהר איבער נאך ווייטער אויף צוריק, לייען די ערשטע זייט.

„איז מײן געבורטסאג, היינט, האָב איך צום ערשטען מאל גערעדט מיט ד. און איהם ליעב געקראגען. איך האָב נאך פון קיינעם ניט געהערט אזוינע איידעלע, טרייסטענדע ווערטער, ווי אזוי ער סימפאטיזירט דאס מיט אלץ, וואס פאדערט אכטונג, וויל העלפען אלץ, וואס פאדערט הילף; און ווי זיכער ער איז דאס, אז דאס גליק פון די מענשען איז מעגליך, אז עס וועט קומען, אז שלעכטס און צרות זיינען ניט אויביג, און עס קומט שנעל א נייער, ליכטיגער לעבען. ווי איז עס דאס הארץ ביי מיר פון פרייד ברייטער געווארען, ווען איך האָב די פארזיכערונגען דער הערט פון א מענשען א געלעהרנטען, אן ערנסטען: זיי האָבען דאך מיינע אייגענע געדאנקען באשטעטיגט... ווי גוט איז ער געווען, ווען ער האָט גערעדט וועגען אונז, ארימע פרויען, יעדער פרוי מוז ליעב קריגען אזא מאן, ווי קלוג, ווי אדעל, ווי גוט ער איז!

— גוט. קעהר איבער צוריק אויף דער צווייטער זייט.

— אבער יענע זייט האָב איך דאך שוין דורכגעלייענט —

— ניין, דאס איז נאך ניט די לעצטע, קעהר איבער נאך א בלאט, —

— אויף דעם בלאט איז גאר ניט פארשריבען.

— לייען! דו זעהסט, ווי פיעל עס איז אויף איהם פארשריבען, — און

ווידער זיינען פון דעם אנגריהרען זיך פון דער גאסט'ס האנד ארויסגעטראמען שורות, וועלכע זיינען פריהער ניט געווען.

ביי ווערא פאולאוווא ווערט דאס הארץ פארגליווערט — איך וויל ניט
לייענען, איך קען ניט לייענען.

— איך הייס. דו מוזט —

— איך קען ניט און וויל ניט.

— וועל איך פאר דיר פארלייענען, וואס דארט איז געשריבען — הער זיך

איין:

„מיין בעפרייער איז אן איידעלער מענש. אבער איידעלקייט רופט ארום
אכטונג, צוטרוי, די גערייטקייט צוזאמען צו האנדלען, פריינדשאפט; דער בער
פרייער ווערט באלוינט מיט דאנקבארקייט, איבערגעגעבענהייט, דאס אלץ. זיין
נאטור איז פילייכט א הייסערע ווי מיינע. ווען דאס בלוט קאכט, ברענען זיינע
צערטליכקייטען. עס איז אבער דא אן אנדער בעדארף, דער בעדארף אין א שטילער
לאנגער צערטליכקייט, דאס בעדערפנים צו דרעמלען אין דעם צערטליכען געפיהל,
צו קען ער אזא געפיהל? צו זיינען אונזערע נאטורען, אונזערע בעדארפען עהר
ליך? ער איז גערייט פאר מיר צו שטארבען — איך פאר איהם. אבער צו איז
דאס גענוג? צו לעבט ער מיט די געדאנקען וועגען מיר? צו ליעב איך איהם
מיט יענער ליעבע, וואס איך דארף, פריהער האָב איך ניט געוואוסט וועגען דעם
בעדארף פון א שטילען, צערטליכען געפיהל — ניין, מיין געפיהל צו איהם איז
ניט“.

— איך וויל מעהר ניט הערן! ווערא פאולאוווא ווארפט מיט כעס אוועק
דעם טאגעבוך, עקעלהאפטע! שלעכטס! צו וואס ביזטו דא? איך האָב דיר
ניט גערופען, געה אוועק!

די גאסט לאכט מיט א שטילען, גוטען געלעכטער — יא, דו ליעבסט איהם ניט,
די ווערטער זיינען פארשריבען מיט דיין האנד.

— איך פארשילט דיר!

ווערא פאולאוווא כאפט זיך אויף מיט דעם אויסגעשריי און נאך פריהער
איידער זי האָט גענומען פארשטעהן, אז זי האָט נאר געזעהן א חלום, און אז זי
האָט זיך אויפגעכאפט, האָט זי גענומען לויפען.

— מיין ליעבער, נעהם מיר ארום, פארטיידיג מיר! מיר האָט זיך געחלומט
א שרעקליכער חלום! זי דריקט זיך צום מאן — מיין ליעבער, לאשצע מיר, זי
צערטליך צו מיר, פארטיידיג מיר!

וועראטשקא וואס איז מיט דיר? דער מאן נעהמט איהר ארום. דו צייט
טערסט אזוי, דער מאן קושט איהר, — ביי דיר אויף די באקען זיינען טרעהרען,
קאלטע שווייס איז ביי דיר אויפ'ן שטערן. א בארוועסע ביזטו נעלאפען אויף דער
קאלטער פארלאנגע, מיין ליעבע; איך קוש דיינע פיסלאך, כדי זיי צו דערווארעמען.
— יא, לאשצע מיר, ראטעווע מיר! מיר האָט זיך געחלומט אן עקעלהאפֿט־
טער חלום. מיר האָט זיך געחלומט, אז איך ליעב דיר ניט.

— מיין ליעבע, וועמען זשע ליעבסטו, אז ניט מיר? ניין, דאס איז א
פוסטער, לעכערליכער חלום!

— יא, איך ליעב דיר, נאר לאשצע מיר, קוש מיר — איך ליעב דיר, איך וועל
דיר ליעבען, —

זי נעהמט שטארק ארום דעם מאן, זי דריקט זיך צו איהם און א בערוהיגטע
דורך זיינע ליעבשאפטען, שלאפט זי איון, איהם קושענדיג.

2

אין יענעם פריהמארגען געהט דימיטרי סערגעאיטש ניט רופען די ווייב טרינג
קען טיי; זי איז דא, זיך צודריקענדיג צו איהם; זי שלאפט נאך; ער קוקט אויף
איהר און טראכט: „וואס איז אזוינס געשעהן מיט איהר, מיט וואס האָט זי זיך
דערשראקען, פון וואנענט געהמט זיך דער חלום?“

— בלייב דא, וועראטשקא, איך וועל דא אריינטראגען טיי; שטעה ניט אויף
מיין פריינד, איך וועל דיר דערלאנגען, דו וועסט זיך ארום וואשען ניט אויפשטע־
הענדיג.

— יא, איך וועל ניט אויפשטעהן, איך וועל נאך ליעגען, מיר איז דא אזוי
גוט, וואס פאר א חכם דו ביזט עם דערפאר, מיין ליעבינקער, ווי האָלט איך האָב
דיר געקראגען, אט האָב איך זיך ארומגעוואשען; איצט טראג טיי אהער; ניין,
פריהער געהם מיר ארום! און ווערא פאוולאוונא האָט לאנג ניט ארויסגעלאזען
דעם מאן, איהם ארומנעהמענדיג — אף, מיין ליעבינקער, ווי קאמיש איך בין!
ווי איך בין דאס געקומען צו דיר צולויפען! וואס וועט מאשא איצט טראכטען?
ניין, מיר וועלן פון איהר בעהאלטען, אז איך האָב זיך אויפגעכאפט ביי דיר, בריינג
מיר די זאכען, וועל איך זיך דא אנטהאַן. לאשצע מיר, מיין ליעבינקער, לאשצע

מיר, איד וויל דיר ליעבען, איד דארף דיר ליעבען! איד וועל דיר ליעבען אזוי, ווי איד האָב נאָך ניט געליעבט!

וועראַ פּאָוולאָוונאַס צימער שטעהט אַ ליידיגער. וועראַ פּאָוולאָוונאַ, שוין ניט בעהאַלמטענדיג פּון מאַשאַ'ן, האָט זיך איבערגעקליבען ביים מאַן אין צימער. „וואָס פאַר אַ צערטליכער, וואָס פאַר אַ ליעבליכער ער איז, מיין ליעבינקער, און איד האָב עס געקאַנט אויסטראַכטען און איד ליעב איהם ניט? ווי לעכערליך איד בין!“

— וועראַטשקאַ, איצט האָסטו זיך באַרוהיגט, מיין ליעבע: זאַנ זשע מיר, וואָס האָט זיך דיר געחלומט אייער נעכטען?

— אַך, פּוסטע זאַכען! מיר האָט זיך נאָר געחלומט דאַס וואָס איד האָב דיר געזאַגט: אַז דו לאַשצעסט מיר ווייניג. איצט איז מיר גוט. פאַר וואָס האָבען מיר שטענדיג ניט געלעבט אַזוי ווי איצט. דאַמאַלט וואַלט מיר זיך ניט געחלומט אַט יענער מאַוס'ער, שרעקליכער, עקעלאַפטיגער חלום, איד וויל איהם ניט געדוינקען!

— אַבער אַהן יענעם חלום וואַלטען מיר דאָך ניט געלעבט ווי איצט.

— דאַס איז אמת; איד בין איהר זעהר דאַנקבאַר, אַט דער עקעלאַפטיגער, זי איז ניט עקעלאַפטי, זי איז אַ גוטע.

— ווער איז עס די „יענע“? דו האָסט שוין אויסער די פּריהערדיגע פאַרשוין נאָך אַ נייע פּריינדיג?

— יא, נאָך אַ נייע. צו מיר איז געקומען עפעס אַ פּרוי, מיט אַזאַ בעצוייַ בערענדער שטים, פיעל בעסער ווי באַזיאַס, און וואָס פאַר'ע הענד זי האָט! אַך, וואָס פאַר אַ וואַנדערבאַרע שיינהייט! נאָר איהר האַנט האָב איד געזעהן; זי אליין האָט זיך בעהאַלמטען הינטערן פאַרהאַנג, מיר האָט זיך געחלומט, אַז מיין בעט האָט אַ פאַרהאַנג — און טאַקי דערפאַר האָב איד איהר אוועקגעוואַרפען, ווייל מיר האָט עס זיך געחלומט — און אַז די גאַסט בעהאַלט זיך הינטער איהם: אַבער וואָס פאַר אַ וואַנדערבאַרע האַנד, מיין ליעבער, און זי האָט געזונגען וועגען ליעבע און האָט מיר אונטערגעזאַגט, וואָס ליעבע איז אזוינס, איצט האָב איד פאַרשטאַנען

מיין ליעבער, ווי נאריש איך בין דאס געווען, איך האב ניט פארשטאנען, איך בין דאך געווען גאר א מיידעל, א נאריש מיידעל?

— מיין ליעבע, מלאכ'ל מיינער, פאר אלץ איז דא א צייט, און דאס, ווי מיר האבען פריהער געלעבט מיט דיר איז ליעבע; און אזוי ווי מיר לעבען איצט איז ליעבע; איינע דארפען איין זארט ליעבע, אנדערע דארפען אן אנדער זארט, יא, דו ביזט איצט געווארען א פרוי, מיין פריינד און וואס דו האסט פריהער ניט גע- דארפט, איז דיר איצט נויטיג.

עס געהט אוועק א וואך — צוויי, ווערא פאוולאוונא צערטעלט זיך; אין איהר צימער פארבריינגעט זי נאר, ווען דער מאן איז אין דער היים ניטא, אדער ווען ער ארבייט — אבער ניין, אפילו ווען ער ארבייט זיצט זי אפט ביי איהם אין קאכינעט; ווען זי באמערקט אז זי שטערט איהם, אז די ארבייט פאדערט פיעל אויפ- מערקזאמקייט, טא צו וואס זאל זי איהם שטערן? אבער אזוינע ארבייטען האט דאך יעדער איינער, דער גרעסטער טייל אפילו פון וויסענשאפטליכע ארבייט איז אויך מעכאניש; דערפאר זעהט ער דריי פערטעל פון דער צייט די ווייב ביי זיך און אפט צערטלען זיך. מען האט נאר איין ערפינדונג געמוזט מאכען: קויר- פען אן אנדער סאפע, קלענער פאר'ן מאן'ס, און אט צערטעלט זיך ווערא פאוולאוונ- נא נאך מיטאג אויף איהר סאפקע; ביי דער סאפקע זיצט דער מאן און קוועלט אן פון איהר.

— מיין ליעבער, פאר וואס קושמו מיינע הענד? איך האב עס דאך ניט ליעב.

— יא? איך האב פארגעסען, אז איך באלירדיג דיר, נו, וועל איך דיר בא- ליידיגען.

— מיין ליעבינקער, צום צווייטען מאל ראטעוועסטו מיך. דו האסט מיך גע- ראטעוועט פון שלעכטע מענשען, דו האסט מיך געראטעוועט פון זיך אליין! לאש- צע מיך, מיין ליעבער, לאשצע מיך!

עם געהט פארביי א חודש, ווערא פאוולאוונא צערטעלט זיך נאך מיטאג אויף
 איהר ברייטער, קליינער, ווייכער סאפקע אין איהר צימער און דעם מאנס צימער,
 ד. ה. אין מאנס קאבינעט. ער האט זיך צוגעזעצט אויף דער סאפקע און זי האט
 איהם ארום גענומען, האט איהר קאפ צוגעלייגט צו זיין ברוסט און זיך פארטראכט;
 ער קושט איהר, אבער איהר פארטראכטקייט געהט ניט פארביי און אין די אויגען
 בעווייזען זיך אזוי ווי טרעהרען.

— וועראטשקא, מיין ליעבע, וואס האסטו זיך פארטראכט ?

ווערא פאוולאוונא וויינט און שווייגט, ניין, זי האט אבגעווישט די טרעהרען
 — ניין, לאשצע מיד ניט, מיין ליעבער ! גענוג. איד דאנק דיר ! און זי קוקט
 אזוי גוט, אזוי הארציג אויף איהם — איד דאנק דיר, דו ביזט אזוי גוט צו מיר.

— גוט, וועראטשקא ? וואס הייסט ? וואס איז דאס אזוינס ?

— יא, גוט, מיין ליעבער: דו ביזט א גוטער, —

עס געהן אוועק צוויי טעג, ווערא פאוולאוונא צערטעלט זיך ווידער נאכ'ן
 מיטאג עסען, און זי ליעגט ביי זיך אין צימער, אין איהר בעט. דער מאן זיצט
 לעבען איהר, האט איהר ארוםגענומען און טראכט אויך.

„עס איז ניט דאס. איד האב אזוינס ניט אין זיך“, טראכט לאפוכאוו.

„ווי גוט ער איז און ווי אונדאנקבאר איד בין“, טראכט ווערא פאוולאוונא.
 אט וואס זיי טראכטען.

און זאגען זאגט זי: מיין ליעבער, געה צו זיך, געהם זיך פאר דער ארבייט
 אדער רוה זיך אפ. און זי וויל זאגען און זי קען ארויסזאגען די ווערטער אין אן
 אן איינפאכען, ניט טרויעריגען טאן.

— פאר וואס, וועראטשקא, טרויבסטו מיד ? מיר איז דא אויך גוט, און ער
 וויל און ער קען ארויסזאגען די ווערטער אין אן איינפאכען פרייליכען טאן.

— ניין. געה מיין ליעבער, דו טהוסט גענוג פאר מיר. געה, רוה אפ, —

ער קושט זי און זי פארגעסט אן איהרע געדאנקען און ווידער אטהעמט זיך
 איהר אזוי לייכט, אזוי זיס.

— איד דאנק דיר, מיין ליעבער — זאגט זי.

און קירסאנאו איז און גאנצען גליקליך, שווערלאך איז דער מאל געווען דער קאמפף, אבער דערפאר וויפיעל אינערליכע צופרידענהייט האָט דער קאמפף איהם פערשאפען און די צופרידענהייט וועט ניט פארשווינדען צוזאמען מיט'ן קאמפף, נאר זי וועט ווארימען זיין הארץ לאנג ביז צום ענדע פון זיין לעבען. ער איז עהרליך, יא, ער האט זיי געהענטער געבראכט איינע צו אנדערן, און איז אמת'ן האָט ער זיי דערנעהענטערט. קירסאנאו לייענט אויף דער סאפע, רויכערט און טראכט: „זיי עהרליך, ד. ה. אויסגערעכענט, פאל ניט דורך אין חשבון, געדיינט דעם סך הכל, געדיינט, אז דער סך הכל איז גרעסער ווי וועלכע עס איז פון זיינע טהיילען, ד. ה. אז דיין מענשליכע נאטור איז שטארקער, וויכטיגער פאר דיר, ווי יעדער איינער פון דינע איינצלענע שטרעמונגען, אויב זיי געהן זיך ווי עס איז פארנאנדער: אט דאס איז גאר, אויפ'ן פשוט'ן לשון הייסט עס: זיי עהרליך און אלץ וועט זיין אויסגעצייכענט. איין כלל, און אזא איינפאכער, אט דאס איז דער סך הכל פון דער וויסענשאפט, דאס איז די גאנצע תורה פון א גליקליכען לעבען יא גליקליך זיינען יענע, וואס זיינען געבארען געווארען מיט א נייגונג צו פארשטעהן אט דעם איינפאכען כלל. איך בין גליקליך אין דער הינזיכט. געוויס האב איך דערפאר צו פערדאנקען מעהר מיין ענטוויקלונג איידער דער נאטור. ביסל לעכווייז אבער וועט עס זיך ענטוויקלען און עס וועט ווערן א געוויינליכער כלל, וואס ווערט בעאיינפלוסט פון דער גאנצער ערציהונג, פון דער גאנצער לעבענס סביבה. יא, דאמאלט וועט אלעמען זיין לייכט צו לעבען ווי איצט מיר. יא, איך בין צופרידען, מען דארף אבער אריינגעהן צו זיי. איך בין שוין ניט געווען א וואכען דריי. עס איז שוין צייט כאטש מיר איז עס אונאנגענעם. מיך ציהט שוין ניט צו זיי. נאָר עס איז צייט, איך וועל די טעג קומען אויף א האלבע שעה. אדער, אפשר אבלייגען אויף א חודש. דאכט זיך, מען קען עס. יא, דער צוריקטריט איז דורכגען פיהרט פאלשטענדיג. די מאנעוורעס זיינען געענדיגט; אבגעצויגען און איצט וועלן זיי אפילו ניט באמערקען, צו איך בין ניט געווען ביי זיי דריי וואכען אדער דריי חדשים, עס איז אנגענעם פון ווייטען צו טראכטען וועגען מענשען, מיט וועלכע מען האָט עהרליך געהאנדעלט. איך רוה אפ אויף מיין לאבער קראנץ“.

און לאפוכאוו איז אויך אין א נאכמיטאג, אין א טאג צוויי, דריי ארום אריין ביי דער ווייב אין צימער, איהר גענומען אויף די הענד, טראגט איהר איבער אויף דער סאפע צו זיך: „רוה אפ דא מיין פריינד!“ און קוועלט אן קוקענדיג אויף איהר. זי האט איינגעדערעמעלט מיט א שמייכל: ער זיצט און לייענט, און זי האט שוין ווידער געעפענט די אויגען און טראכט:

„ווי שעהן ביי איהם איז דאס צימער אויפגעראמט: קיין זאך ניט פארהאן, אויסער וואס איז נויטיג. ניין, ער האט זיינע קאפריזען: אט שטעהט דער גרויסער קעסטל ציגארען, וואס איך האב איהם געשאנקען פאר א יאהרען, ער איז נאך גאנץ, ווארט אויף זיין צייט. יא דאס איז זיין איינציגער לוקסוס: סיגארען. אט איז נאך א לוקסוס זאך: די פאטאגראפיע פון דעם אלטען; וואס פארן איידעלען פנים דער אלטער האט, וואס פאר א געמיש פון גוטמוטהיגקייט און שארפקייט — און זיינע אויגען, אין דעם גאנצען אויסדרוק פון זיין געזיכט! ווי פיעל האט עס דימיטרי געפאדעט איידער ער האט די פאטאגראפיע באקומען. אוען'ס פארטרעט איז דאך אין גאנצען ניטא, ער האט געשריבען דריי בריעף, צוויי פון די, וואס האבען די בריעף מיט גענומען, האבען איהם ניט אויסגעזוכט, דער דריטער האט אויסגעפונען און אזוי פיעל איהם געמאטערט, ביז עס איז באמת ארויס א פרעכטיגע פאטאגראפיע. און ווי גליקליך דימיטרי איז עס געווען, ווען ער האט זי בעקומען. און דעם בריעף, וואס „דער הייליגער אלטער“, ווי דימיטרי רופט איהם, און וועל'כען ער לויבט מיך. און אט איז א צווייטע לוקסוס זאך: מיין בילד. א האלב יאהר האט ער געשפארט געלד כדי צו בעטען א גוטען מאהלער מאהלען מיין בילד, און וויפיעל זיי האבען עס ביידע, ער און דער יונגער מאהלער, מיך געמאטערט. צוויי בילדער און דאס אלץ, צו דען וואלט געקאסט טייערער צו קויפען גראוויורען און פאטאגראפיעס ווי ביי מיר? אדער דאס קומט פילייכט דערפון, וואס איך בין א פרוי? וואס פאר א פוסטע געדאנקען, אדער דאס קומט דערפאר וואס ער איז אן ערנסטער, געלעהרנטער מענש? אבער קירסאנאו האט אויך גראוויורען, און בלומען, און ער איז דאך אויך אן ערנסטער געלעהרנטער מאן.

„און פאר וואס לאנגוויילט איהם מיר אבצוגעבען פיעל צייט? איך ווייס דאך, אז ער דארף זיך שטארק אנשטריינגען, צו דען דערפאר, וואס ער איז אן ערנסטער, געלעהרנטער מאן? אבער קירסאנאו, ניין ער איז א גומער, א גומער.

ער האָט אלץ פאר מיר געטהאָן, ער איז גערייט מיט פרייד אלץ צו טהאָן פאר מיר! און ווער נאך קען מיר אזוי ליבען ווי ער? און איך ליבע איהם אויך איך בין גערייט אויף אלץ פאר איהם..."

— וועראטשקא, דו דרעמעלסט שוין ניט, מיין ליבער פריינד?

— מיין ליבעניקער, פאר וואס איז ביי דיר אין צימער ניטא קיין בלומען?

— גוט, איך וועל איינפיהרען. שוין מארגען וועל איך בריינגען. עס איז פשוט מיר ניט אויסגעקומען א טראכט צו טהאָן וועגען דעם, אז דאס איז גוט, און דאס איז זעהר גוט.

— און אט וואס איך וואלט דיר געבעטען: קויף זיך פאטאגראפיעס, אדער, נאך בעסער, איך וויל דיר קויפען אויף מיינע געלד אי בלומען, אי פאטאגראפיעס.

— דאמאלט וועלן זיי געוויס מיר זיין אנגענעהם, איך האָב עם אזוי אויך ליבע, נאר דאמאלט וועט מיר אנגענעהמער זיין, זיי צו האָבען. אבער, וועראטשקא, דו ביזט געווען פארטראכט, דו האָסט געטראכט וועגען דיין חלום, וועסטו מיר ערלויבען דיר בעטן, דו זאלסט מיר דערצעהלען וועגען יענעם חלום, וואס האט דיר אזוי אנגעשראקען?

— מיין ליבער, איצט האָב איך ניט געטראכט וועגען דעם, עס איז מיר אזוי שווער אן דעם זיך צו דערמאנען.

— אבער, וועראטשקא, טאמער וועט עם פאר מיר נוצליך זיין צו וויסען, וואס דאס איז אזוינס.

— אדרבא, מיין ליבער, מיר האָט זיך געחלומט, אז מיר איז אומעטיג, וואס איך בין אין אפּערא ניט געפאהרען, אז איך טראכט וועגען איהר, באַזיאַ; צו מיר איז געקומען עפעס א פרוי, וועלכע איך האָב פון אנהויב אנגענומען פאר באַזיאַ און וועלכע האָט זיך אלץ בעהאלטען פון מיר; זי האָט מיר געצוואונגען צו לייער גען מיין טאגע בוך; דארט איז געווען פארשריבען נאָר דאס, ווי אזוי מיר ליבען איינע די אנדערע, און ווען זי פלעגט זיך אנריהרען מיט'ן האַנד אן די בלעטער, פלעגען זיך בעווייזען נייע ווערטער, וואס פלעגען זאגען, אז איך ליבע דיר ניט.

— פערצייה מיר, מיין פריינד, וואס איך פרעג דיר: דאס האסטו נאָר אין חלום געזעהן?

— מיין ליעבער, אויב ניט נאר אין חלום, צו דען וואלט איך דיר ניט געזאגט?

איך האָב דיר דאך דאמאלט געזאגט. —

דאס איז אויסגעזאגט געווארען אזוי צערטליך, אזוי איינפאך, אזוי פון טיעפען הארצען ארויס אז לאפוכאוו האָט דערפיהלֵט אין הארצען די אויפרענגונג פון וואָ דימקייט און זיסקייט, וואס קיינער קען דעם גאנצען לעבען ניט פארגעסען, ווער עס האָט נאר געהאַט דעם גליק דאס צו פיהלען. אַך, וואס פאר א שאדען, וואס ניט פיעל, גאנץ ווייניג מענער זיינען אימשטאנד צו קענען אט דעם געפיהל! אלע פריידען פון גליקליכער ליעבע זיינען גאר נישט אין פערנלייך מיט דעם: דאס מאכט אויף אייביג פול דאס הארץ פון מענשען מיט דער ריינסטער צופרידענהייט. מיט דעם הייליגסטען שטאלץ. אין די ווערטער פון ווערא פאולאוונא, וואס זיינען ארויסגעזאגט געווארען מיט א געוויסען אומעט האָט זיך געהערט א פארווארף: נאר דער געדאנק פון דעם ווארווארף איז אבער געווען: „פריינד מיינער, צו דען ווייסטו ניט, אז דו האסט פארדיענט מיין פולען צוטרויען? די ווייב מוז בעהאלטען פון מאן די געהיימע באוועגונגען פון איהר הארצען: אזוי זיינען שוין יענע בער ציהונגען, וואס שטעלן זיך איין צווישען זיי. אבער דו, מיין ליעבינקער, האסט זיך געהאלטען אזוי, דאס פון דיר דארף מען קיין זאך ניט בעהאלטען, אזוי אז מיין הארץ איז אפען פאר דיר, ווי פאר זיך אליין.“ דאס איז א גרויסער פארדיענסט ביי א מאן: אט די גרויסע אויסצייכענונג ווערט געקויפט נאר דורך ריינע מאראל לישע ווירדע; און ווער עס האט אזוינס פארדיענט, דער האָט רעכט זיך צו האל־טען פאר א פאלשטענדיגען גרויסמוטהיגען מענשען, דער קען מיט זיכערהייט האפען, אז זיין געוויסען איז ריין און וועט שטענדיג בלייבען ריין, אז דער מוטה וועט קיינמאָל איהם ניט פארלאזען און אז אין אלע אויספרופונגען, אין וואס זיי זאלן ניט באשטעהן, וועט ער בלייבען רוהיג און פעסט: אז דער שיקזאל האט כמעט קיין שליטה ניט איבער דעם פריעדען פון זיין נשמה, אז פון יענער צייט אָן, וואס ער האָט פארדיענט דעם כבוד ביז דער לעצטער מינוט פון זיין לעבען, וועט ער בלייבען גליקליך מיט דעם בעוואוסטזיין פון זיין מענשליכער ווירדע, וואס פאר'ע קלעפ ער זאל ניט באקומען. מיר קענען איצט לאפוכאו'ן גוט גענוג, אום צו זעהן, אז ער איז ניט געווען קיין סענטימענטאלער מענש, אבער אויך ער איז געווען געריהרט פון זיין ווייבס ווערטער און זיין געזיכט האָט זיך אזש אנגעצונדען.

— וועראטשאַק, פריינד מיין, דו האָסט מיר פארגעווארפען — זיין שטים

האָט געציטערט דעם צווייטען, און לעצטען מאָל אין לעבען: (דעם ערשטען מאָל האָט זיין שטים געציטערט פון צווייפּעל און מורא, טאמער האָט ער געטראפּען, איצט — פון פּרייד), — דו האָסט מיר פּאַרנעוואַרפּען, אבער דער פּאַרוואַרף איז ביי מיר מוהייערער ווי אלע ליעבעס ווערטער, איך האָב דיר באַליידיגט מיט דער פּראַגע; אבער ווי גליקליך בין איך, וואס מיין שלעכטע פּראַגע האָט מיר פּאַרשאַפּט אזא פּאַרוואַרף. גיב אַ קוק! טרעהרען זיינען אויף מיינע אויגען, פון קינדווייס אן די ערשטע טרעהרען אין מיין לעבען! —

ער האָט דעם גאַנצען אבענד ניט אבגעריסען זיי אויגען פון איהר, און יענעם אבענד האָט זי קיינמאָל ניט געטהאָן אַ טראַכט, אַז ער שטרענגט זיך אן אום צו זיין צערטליך, און יענער אבענד איז געווען איינער פון די אנגענעהמסטע אין איהר לעבען, ווייניגסטענס ביז יענער צייט; אין אייניגע יאהרען ארום, נאָך דעם ווי איך דערצעהל אייך וועגען איהר, וועלן שוין זיין אַ סך אזוינע גאַנצע טעג, חדשים, יאהרען: דאס וועט זיין דאמאלט, ווען איהרע קינדער וועלן אונטערוואַקסען און זי וועט זעהן, אַז זיי זיינען מענשען, וואס זיינען ווערטה גליק און וואס זיינען גליקליך. אַט די פּרייד איז העכער ווי אלע איבעריגע פּערזענליכע פּרייד; דאס וואס איז אין יעדער אַנדער פּערזענליכער פּרייד אַ זעלטענע, שנעל־פּאַרבייגע הענדע דערהייבונג, דאס איז און יענער פּרייד דער געוויינליכער צושטאַנד פון יענע גע־זוינליכע מעג.

3

אבער ווען די ווייב איז געשלאפּען, זיצענדיג ביי איהם אויף די קניע, ווען ער האָט איהר אוועקגעלייגט ביי איהר אויף דער סאַפּקע, האָט לאַפּוכאַוו שטאַרק זיך פּאַרטראַכט וועגען איהר חלום, פאַר איהם האט זיך געהאַנדעלט ניט וועגען דעם: צו ליעבט זי איהם; דאס איז שוין איהר זאך, אין וועלכער זי אַליין האָט שוין שליטה ניט, און ער, ווי ער זעהט, האָט אויך קיין שליטה ניט; דאס וועט זיך פון זיך אַליין אויפקלעהרען: וועגען דעם קען מען טראַכטען נאָר אין דער פּרייע צייט; איצט אבער האָט ער קיין צייט ניט, איצט דאַרף ער זיך אַרויסגעפּינען אין דער פּראַגע: פון וואַנענט האָט זיך גענומען, וואס איהר האַרץ האָט איהר אַנגע־הויבען פּאַראַויס זאַגען, אַז זי ליעבט איהם ניט.

דעם ערשטען מאָל איז ער לאנג געזעסען און געטראכט וועגען דעם: שוין עטליכע טעג ווי ער האָט געזעהן, אז ער וועט ניט קענען איינהאלטען איהר ליעבע. עס איז אַ שווערער פערלוסט, נאָר וואס קען ער טהאָן? אויב ער וואלט געקאָנט ענדערן זיין כאראקטער, און ערווערבען יענע תשוקה צו שטילער צערמליכקייט, וואס איהר נאטור האָט געפאדערט, דאמאלט וואלט געוויס געווען אנדערש, ער האָט אבער געזעהן, אז דאס צו פרובירען איז אומזיסט, אויב אַ געוויסע נייגונג איז ניט געגעבען פון דער נאטור, אדער איז ניט ענטוויקעלט דורכ'ן לעבען, ניט אבהייניג פון די פערלאנגען פון דעם מענשען אליין, קען אזא מענש עס ניט שאפען איז זיך ווי עס דארף צו זיין דורך די אנשטרענגונגען פון ווילען אליין. הייסט עס, אז די פראגע איז באשלאסען, אויף דעם זיינען אוועק די פריהערדיגע מחשבות, און איצט ענדיגענדיג מיט זיינס (אלס אן ענאייסט טראכט ער קודם כל וועגען זיך און וועגען יענעם — נאר דאמאלט, בעת עס איז שוין ניטא מעהר וואס צו טראכטען וועגען זיך) האָט ער זיך געקאנט נעהמען פאר פרעמדע זאכען, ד. ה. וועגען איהרע מחשבות. וואס קען ער טהאָן פאר איהר? זי פארשטעהט נאך ניט, וואס אין איהר קומט פאר, זי האָט נאך ניט דורכגעלעבט אזוי פיעל מיט'ן הארצען, ווי ער: דאס איז דאך ניט מעהר ווי נאטירליך: זי איז מיט פיער יאהר אינגער פאר איהם, און אין אנפאנג פון דער יוגענד, בעדייטען פיער יאהר זעהר פיעל. צו קען ער ניט, דער מעהר ער פאהרענער זיך אויסגעפינען, וואו זי אליין קען זיך ניט ארויסגעפינען? ווי אזוי קען מען אויסטייטשען איהר חלום?

באלד איז לאפוכאו'ן איינגעפאלען פאלגענדער געדאנק: די אורזאך פון איהרע געדאנקען דארף ליעגען אין דעם אומשטאנד, פון וועלכען איהם חלום שטאמט און איז די אורזאכען, וואס האבען ארויסגערופען דעם חלום מוז זיך געפינען וועלכער עס איז צוזאמענהאנג מיט זיין אינהאלט. זי זאגט: עס איז איהר געווען לאנג יוייליג, וואס זי איז ניט געפאהרען אין דער אפּערא, לאפוכאו האָט גענומען איבער-קוקען איהר זארט לעבען, און ביסלעכווייז איז איהם אלץ קלאהר געווארען. דעם גרעסטען טהייל פון איהר פרייער צייט פלעגט זי פארבריינגען, פונקט ווי ער, אין איינזאמקייט, פון דעם האָט זיך אנגעהויבען די ענדערונג. עס איז איהר געווען שמענדיג היימלאך, איצט הויבט זיך ווידער אן דאס פריהערדיגע, אט דאס קען זי שוין ניט אויפנעהמען אזוי גלייכגילטיג: עס ליעגט ניט אין איהר נאטור; עס וואלט זיך ניט געפאסט פאר דעם גרעסטען

טהייל פון די מענשען. אין דעם ליענט קיין רעמעניש ניט, פון דעם איז שוין געווען ניט זעהר ווייט צו דעם געדאנק, אז דער שליסעל צו אלץ איז — איהר דערנעהענטערן זיך צו קירסאנאו'ן און נאכהער קירסאנאווס דערוויי-טערן זיך, פאר וואס האט קירסאנאו זיך דערווייטערט? די אורזאך איז געווען בולט: ניטא קיין צייט, א סך ארבייט, אבער א מענשען אן עהרליכען און ענטוויקעל-טען, אן ערפאהרענעם אין לעבען און באזונדערס אזא, וואס קען זיך באנוצען מיט דער טעאריע, קען מען ניט אבנארען מיט קיינע אויסטראכטעניש און דרידלאך. ער אליין קען זיך אבנארען ווייל ער איז אמאל ניט אויפמערקזאם, אדער וואס ער שענקט קיין אויפמערקזאמקייט צו ד' פאקטען, אזוי האָט אויך לאפוכאו א טעות געהאט, ווען קירסאנאו האָט דעם ערשטען מאל זיך צוריקגעצויגען; דאמאלט האָט ער באמת גערעדט, ניט געהאט קיין נוצען, און דערפאר אויך חשק ניט, טיעפער נאכ-צודענקען וועגען דער אורזאך, פאר וואס קירסאנאו האט זיך דערווייטערט; ער האָט געדארפט נאָר נאכקוקען, צו איז ער ניט שולדיג אין דעם, וואס די פריינד-שאפט האָט זיך איבערגעריהען; די זאך איז געווען קלאהר — ער איז ניט שולדיג געווען, אלזא איז ניט געווען מעהר וועגען וואס צו טראכטען; ער איז דאך קיר-סאנאווס ניט קיין אויפזעהער, ניט קיין ערציהער, וואס דארף ארויפפיהרען אויפ'ן ריכטיגען וועג די טריט פון א מענשען, וואס פארשטעהט אליין זאכען ניט ערגער פאר איהם. און וואס איז איהם דאס, אין תוך גענומען, אזוי וויכטיג? צו דען איז אין זיינע בעציהונגען צו קירסאנאו'ן פארהאן עפעס אזוינס באזונדערס וויכטיג פאר איהם? כל זמן דז ביזט גוט און דו ווילסט, איך זאל דיר ליעב האָבען, איז מיר זעהר אנגענעהם; גיין — טהוט מיר זעהר לייך און געה זיך, וואהין דו ווילסט, צו דען איז עס ניט גאנץ גלייך? צו עס איז אויף דער וועלט פארהאן מיט איין נאר מעהר אדער ווייניגער, איז א קנאפע נפקה מינה, איך האָב אנגענומען א נארען פאר א גוטען מענשען, דאס פארדריסט מיר זעהר און דאס אלץ, אויב אונזערע אינ-טערעסען זיינען ניט פארבונדען מיט די אינטערעסען פון א מענשען, זיינען די אינ-טערעסען אין תוך גענומען, גאנץ ווייניג אינטערעסאנט פאר אונז, אויב מיר זיינען נאר ערנסטע מענשען; אן אויסנאהם בילדען נאר צוויי פעלע, וועלכע זעהן, איב-ריגענס, אויס אלס אויסנאהמען, נאר פאר די מענשען, וואס זיינען געוואהנט צו פארשטעהן דאס ווארט אינטערעס אין צו ענגען, וואכענדיגען זינען. דער ערשטער פאל איז, אויף די האנדלונגען אינטערעסירען אונז פון דער טהעאָרעטישער זייט,

ווי פסיכאלאגישע ערשיינונגען, וואס ערקלעהרען דעם מענשענעם נאטור, ד. ה. אויב מיר האבען אין זיי א נייסטיגען אינטערעס. דער צווייטער פאל איז, ווען דער שיקזאל פון א מענשען היינט אפ פון אונז; דא וואלטען מיר געווען שולדיג געגען זיך אליין, אויב מיר וואלטען ניט געווען אויפמערקזאם צו זיינע האנדלונגען, אויב מיר האבען אין זיי א געוויסענס אינטערעס. אבער אין קירסאנאווס יענע נארישע האנדלונגען איז ניט געווען קיין זאך וואס זאל זיין אונבעקאנט לאפוכאו'ז אלס א צוגאב צו היינטיגע זיטען; ניט קיין זעלטענהייט איז געווען אויך דאס, וואס א מענש, וועלכער האט אנשטענדיגע אנויכטען, ווערט אריינגעצויגען אין היינטוועל-טיגע וואולגארע זיטען. און אז ער, לאפוכאו, זאל קענען שפיעלען א וויכטיגע רא-ליע אין קירסאנאווס שיקזאל, דאס האט לאפוכאו זיך ניט געקאנט פארשטעלען; פאר וועלכע מצות זאל נאר קירסאנאו דארפען אנקומען צו זיין באזארגט פון איהם? הייסט עס: געה זיך, מיין פריינד, פון מיר, וואו בעסער איז. וואס דארף איך וועגען דיר טראכטען? איצט אבער איז ניט דאס: ווי עס ווייזט זיך ארויס האָבען קיר-סאנאווס האנדלונגען א וויכטיגע שייכות צו די אינטערעסען פון דער פרוי, וועלכע לאפוכאו האט געליעבט. ער האט ניט געקאנט ניט טראכטען וועגען זיי ערנסט. און נאכטראכטענדיג אויפמערקזאם וועגען א פאקט און פארשטעהן זיינע אורזאכען איז פאר א מענשען ווי לאפוכאו כמעט איינס און דאס זעלבע. לאפוכאו האט אויסגעפונען אז זיינע טעאריעס גיבען א מעגליכקייט אהן א טעות צו קענען צו-גלידערן די בעוועגונגען פון מענשליכען הארצען, און איך אליין בין מודה אז איך בין מסכים מיט איהם אין דעם; און די פיעל יאהר, וואס איך האלט עס פאר אן אמת האט זי קיין איינמאל מיר ניט אבגענארט, און זי האט קיין מאל זיך ניט ענטזאגט מיר צו ענדעקען דעם אמת, ווי טיעף איז עס ניט געווען באגראבען דער אמת פון א מענשליכע טהאט. אמת איז אויך, אז די טעאריע אליין ניט זיך ניט לייכט: מען דארף פיעל דורכלעבען און דורכטראכטען צו זיין אימשטאנד איהר צו פארשטעהן.

נאך א האלבער שעה פון נאכטראכטען, איז ביי לאפוכאו'ז געווען אלץ קלאהר אין די בעציהונגען פון קירסאנאו'ז צו ווערא פאוולאווא'ז. ער איז אבער לאנג גע-זעמען און אלץ געטראכט וועגען דעם, מעהר אויפצוקלעהרען די זאך איז שוין ניט געווען נויטיג, אבער אינטערעסאנט איז עס געווען; די ענדעקונג איז געמאכט גע-

ווארען אזוי אז אלע איינצעלהייטען זיינען געווען פארענדיגט, און דאך איז עס געווען אינערעסאנט, אז ער האָט לאנג ניט געקאנט איינשלאפען.

דאך, צו וואס, אין אמת'ן, צורודערן די גערווען דורך ניט שלאפען? עס איז דאך שוין דריי אזייגער, אויב מען קען ניט איינשלאפען, דארף מען איינגעהמען מארפין. ער האָט איינגענומען צוויי פילען. „איך וועל נאָר אַ קוק טהאָן אויף ווער ראַטשאַק“, אַנשטאַט צוצוגעהן און אַ קוק צו טהאָן, האָט ער צוגערוקט זיין שטול צו איהר סאַפּקע, זיך אַרײַנגעזעצט אין שטול, גענומען איהר האַנד און אַ קוש גע- טהאָן. „מיין ליעבינקער, דו האָסט זיך אַזוי לאַנג פאַראַרבייט, אַלץ צוליב מיר; ווי גוט דו ביזט, ווי ליעב איך האָב דיר“, האָט זי אַרױסגערעדט האַלב שלאַפענדיג. געגען מראַפּין איז אַ גענוג גרויסער מאַס, קען ניט ביישטעהן קיין גײסטיגע אױפֿ- רעגונג; דעם מאָל זײַנען צוויי פּילען געווען גענוג, אַט הױבט ער שױן אַן אײַנ- צורדעמלען, הײסט עס, די גײסטיגע אױפֿרעגונג איז לױט איהר קראַפט גלייך לױט לאַפּוכאַווס מאַטעריאַליסטישען בליק, ווי פּיער גלאַז שטאַרק קאַווע, געגען וועלכע אײַן פּיל איז אױך געווען פאַר לאַפּוכאַוו ווײַניג און צוויי — צופּעל, ער איז אײַנגעשלאַפען, לאַכענדיג פּון דעם פּערגלייך.

4

א טעארעטישער געשפּרעך

אויפֿ'ן צווייטען טאָג האָט קירסאַנאַוו זיך אַקאַרשט פאַרנאַנדער געלײַגט מעשה פּרײַץ מיט'ן סינאַר אין מױל אום צו לײענען אַלס אַברוה נאָך זיין שפּעטיגען טױטאָג עסען, נאַכ'ן האַספּיטאַל, ווען לאַפּוכאַוו איז אַרײַן.

— אַ גאַסט ניט אין אַ רעכטער צײַט, איז ערגער ווי אַ טאַטער, האָט לאַפּוכאַוו געזאָגט אין אַ שטיפּערישען טאָן, אבער דער טאָן איז ניט אַרױסגעקומען זעהר געלונגען - שטיפּעריש. — איך בעאַונרוהיג דיר, אַלעקסאַנדער; אבער עס מוז שױן דאָך אַזוי זײַן, איך וויל מיט דיר דורכריידען ערנסט. איך האָב געוואַלט וואַס גיכער, אין דער פּריה האָב איך פאַרשלאַפען, וואַלט דיר ניט געמראַפען, — לאַפּוכאַוו האָט שױן גערעדט אָהן אַ שפּאַס, „וואַס בעדייט עס! צו דען האָט ער

געטראפען"? — האָט קירסאנאו א טראכט געטהאָן. — לאַמיר אַקאַרשט זיך דורכרידען. האָט לאַפּוכאו ווייטער גערעדט, זיך אוועקזעצענדיג — קוק מיר אין די אויגען.

„יא, ער רעדט וועגען דעם, עס קען קיין ספק ניט זיין.“ — הער זיך צו, דימיטרי, האָט קירסאנאו געזאגט נאך אין א מעהר ערנסטען טאָן — מיר זיינען פריינד מיט דיר, אבער עס זיינען דא זאכען, וואס פריינד דארפען זיך אויף ניט ערלויבען. איך בעט דיר אויפצוהערען דעם געשפרעך, איך בין איצט ניט אויפגעלייגט צו ערנסטע געשפרעכען, איך בין קיינמאָל ניט אויפגעלייגט. קירסאנאווס אויגען האָבען געקוקט דורכדרינגענר און פיינדליך, אזוי ווי פאר איהם וואלט געווען א מענש, וועמען ער פארדעכטיגט אין וועלן אכטהאָן א פארברעכען.

— מען קען ניט, ניטריידען, אלעקסאַנדר, האָט לאַפּוכאו ווייטער גערעדט מיט א רוהיגער, אביסעל א פערשטיקטער שטים — איך פארשטעה דינע מאַד געוורעם.

— שווייג, איך פארבאָט דיר צו ריידען, אויב דו ווילסט מיר ניט האָבען פאר דיין אייביגען שונא, אויב דו ווילסט ניט פארלירען מיין אכטונג.

— דו האָסט אמאָל ניט מורא געהאַט צו פארלירען מיין אכטונג — געדיינקסט? איצט אין דאך מיר אלץ קלאַהר, דאמאָלט האָב איך ניט געשאַנקען קיין אויפמערקזאמקייט.

— דימיטרי, איך בעט דיר אוועקגעהן, אדער איך געה אוועק.

— דו קענסט ניט אוועקגעהן. וואס דענקסטו, איך פארנעהם זיך מיט דינע אינטערעסען? —

קירסאנאו האָט געשוויגען.

— מיין לאַגע איז א נומע. דינע אין געשפרעך מיט מיר — ניט; איך שמעל זיך פאר ווי א מענש וואס טהוט א העלדענטהאט. נאָר דאס איז נארישקייט, איך קען אנדערש ניט האנדלען לויט דעם געזונטען פערשטאַנד, איך בעט דיר, אלעקסאַנדר, הער אויף דינע מאנעוורעם, זיי פיהרען צו גאר ניט.

— וואס הייסט? צו דען איז שוין געווען צו שפעט? זיי מיר מוחל, האָט קירסאנאו שנעל ארויסגערעדט און האָט אליין זיך ניט געקאנט אבגעבען קיין

חשבו, צו איז געווען פרייד, אדער פארדרום וואס האָט איהם אויפגערגנט פון די ווערטער „זיי פיהרען צו גאר ניט“.

— ניין, דו האסט מיר ניט ריכטיג פערשטאנען, עס איז ניט געווען שפעט. דערווייל איז נאך גאר ניט, וואס עס וועט זיין, דאס וועלן מיר זעהן. דערווייל זעהט מען נאך גאר ניט, איבריגענס, אלעקסאנדר, ווייס איך ניט וועגען וואס דו דעסט, און דו ווייסט אויך ניט וועגען וואס איך רייד; מיר פארשטעהען איינע די אנדערע ניט — ניט אמת? מיר האָבען דאך גאָר ניט וועגען וואס איינע די אנדערע צו פארשטעהן — אזוי דאך? דיר זיינען אנגענעהם יענע רעמענישען, וואס דו פארשטעהסט ניט. זיי זיינען גאר ניט געווען אויף דער וועלט, איך האָב קיין זאך ניט געזאגט, איך האָב גאָר ניט דיר וואס צו זאָגען, גיב אהער א סיגאר; איך האָב פארגעסען מיינע ציגארען פון צושטרייאונג, איך וועל פארבריינגען און זאלן מיר אנהויבען זיך מתוכה זיין וועגען געלעהרטע פראגען, איך בין נאר וועגען דעם געקומען — זיך אביסעל דורך צופליידערן אויפ'ן געלעהרטען אופן. וואס דענקסטו וועגען די זאנדערבארע פראבעס קינסטליך צו שאפען איי-ווייס? לאַ פוכאווי האָט צוגערוקט איין שטול צום צווייטען, אום אוועקצולייגען די פיס, האָט זיך רוהיג אריינגעזעצט אין צווייטען שטול, פאררייכערנדיג א סיגאר און פארט זעצענדיג זיין געשפרעך. נאָך מיין מיינונג איז עס א גרויסע ערפינדונג, אויב דאס וועט ארויסקומען אזוי, האָסט נאך אמאָל ווידערהאַלט די פראָבע?

— ניין, נאָר מען דארף עס טהאָן.

— ווי גליקליך ביסטו, וואס דו האָסט פאר זיך אן אנשטענדיגע לאבאראטאריע. דו מוזט נאך אמאָל עס ווידערהאַלען, מעהר אויפמערקזאם. עס וועט דאך זיין א גאנצע איבערקעהרעניש אין דער גאנצער פראגע וועגען ערנעהרונג, אין גאנצע מענשליכען לעבען, אויב מען זאל קענען פאבריצירען דעם וויכטיגסטען נאהרונגס-מאטעריאל איינפאך פון ניט ארגאנישע שטאפען. עס איז די גרעסטע זאך און איז אזוי פיעל ווערט ווי ניוטאָנס ערפינדונג, ביזטו מסכים?

— געוויס, איך צווייפעל אבער שטארק, אויב די פראבע איז געווען פינקטליך. פריהער אדער שפעטער וועלן מיר דערנעהן, דאס איז בלי ספק, דערצו פיהרט די וויסענשאפט, דאס איז קלאָהר, איצט אבער איז מען נאָך קוים דערנאנגען.

— דו דענקסט אזוי? און איך דענק אויך דאס זעלבע, הייסט עס, אז אונזער געשפרעך איז געענדיגט. צום ווידערזעהן, אלעקסאנדר. אבער זיך געזעגענדיג, בעט איך דיר זיין ביי אונז אפט, ווי פריהער, צום ווידערזעהן. —

קירסאנאווס אויגען, וואס האָבען די גאנצע צייט פיינדליך און דורכדרינגענדיג געקוקט אויף לאפוכאוויץ, האָבען אַ בלישצע געטהאָן מיט צארן. — דו ווילסט, דאכט זיך, דימיטרי, איך זאל בלייבען ביי דער מיינונג, דאס דו האָסט עפעס נידעריגע געדאנקען.

— איך וויל עס גאָר ניט. אבער דו מוזט זיין ביי אונז, וואס איז דא באזונדערס? מיר זיינען דאך מיט דיר פריינד, וואס איז דא אזוינס באזונדערס אין מיינ בקשה?

— איך קען ניט, דו פארפיהרסט אן אונזיניגע זאך און דערפאר איז עס אן עקעלהאפטע.

— איך פרשטעה ניט וועגען וואס פאר א זאך דו רעדסט, און איך מוז דיר זאגען, אז דער געשפרעך געפעלט מיר גאָר ניט, ווי ער איז דיר ניט געפעלן געווען מיט צוויי מינוט. פריהער.

— איך פארער אן ערקלעהרונג, דימיטרי.

-- ניט נויטיג, עס איז גאָר ניטאָ וואס צו ערקלעהרען און וואס צו פארשטעהן, פוסטע נארישקייטען רעגען דיר גאָר אויף.

— ניין, איך קען דיר אזוי ניט אוועקלאזען. — קירסאנאווס האָט גענומען לאפוכאוויץ, וואס האָט זיך געקליבען אוועקצוגעהן, פארן האנד — זען זיך. דו האָסט אָנגעהויבען ריידען, ווען עס איז ניט נויטיג געווען. דו פארערסט פון מיר. גאט ווייס וואס. דו מוזט אויסהערן. —

— לאפוכאווס האָט זיך אוועקגעזעצט.

— וואס פאר א רעכט האסטו, האָט קירסאנאווס אָנגעהויבען מיט א שמים גאָר פון שטארקערן צארן איידער פריהער — וואס פאר א רעכט האָסטו צו פאָדערן פון מיר דאס, וואס מיר איז שווער? וואס פאר'ע פארפליכטונגען האָב איך געגען דיר? און צו וואס איז עס נויטיג? דאס איז א משוגעת. באמיה זיך ארויסצוקלאפען פון דוין קאָפּ ראמאנטישע חלומות. דאס, וואס מיר אנערקענען מיט דיר פאר א נארמאלען לעבען, וועט זיין אזוי, ווען די באגריפען און די זיטען

פון דער געזעלשאפט וועלן ווערן אנדערש, די געזעלשאפט וועט מוזען אויף א נייעם אופן זיך ערציהען. דאס איז אזוי. דאס טהוט זיך אויך דורך די ענטוויקלונג פון לעבען. ווער עס האָט אליין זיך פון דאס נייע ערצויגען, דער העלפט אנדערע, דאס איז אזוי. אבער אזוי לאנג ווי זי האָט נאך ניט זיך איבערדערצויגען, זיך ניט גע- אנדערשט אין גאנצען, האָסטו ניט קיין רעכט צו ריזיקירען מיט א פרעמדען שיק- זאָל. דאס איז דאך א שוידערליכע זאך, פארשטעהסטו עס, אדער דו ביזט פון זינען אראפ?

— ניין, איך פארשטעה גאר ניט, אלעקסאנדר. איך ווייס ניט וועגען וואס דו רעדסט. דיר ווילט זיך זעהן א זאנדערבארען הינטער-געדאנק אין דער איינפא- כער בקשה פון דיינעם א פריינד, אז דו זאלסט איהם ניט פארגעסען, ווייל איהם איז אנגענעהם דיר צו זעהן ביי זיך. איך פארשטעה ניט וועגען וואס דו קאכסט זיך דאָ.

— ניין, דימיטרי, איז אזא געשפרעך וועסטו זיך פון מיר מיט שפאסען ניט אבפטר'ן. מען דארף דיר בעווייזען, אז דו ביזט א משוגענער, וואס האָט אויסגע- טראכט אן עקעלהאפטיגען פלאן. ווייניג זאכען זיינען פארהאן, וואס איך און דו אנערקענען ניט? מיר אנערקענען ניט אז א פאטש טראגט אין זיך עפעס אן אונ- כבוד — דאס איז א נארישער פאראורטהייל, א שעדליכער פאראורטהייל, מעהר ניט, אבער צו האָסטו א רעכט איצט אוועקצושטעלען א מאן אין אזא לאגע, אז ער זאל קריגען אויסגעפאטשט? דאס וואלט דאך פון דיין זייט געווען א נידעריגער פארברעכען; דו וואלטסט דאך ביי יענעם מענשען די רוהע אוועקגענומען, פאר- שטעהסטו עס, דו שוטה איינער? פארשטעהסטו, אז אויב איך ליעב יענעם מענשען און דו פאדערסט, אז איך זאל איהם געבען א פאטש, וואס איז סאי לויט דיין מיינונג, סאי לויט מיין מיינונג א נארישקייט, א נארישט — פארשטעהסטו, אז אויב דו פאדערסט עס, האלט איך דיר פאר א נארן און פאר א נידעריגען מענשען, און אז אויב דו צווינגסט מיר עס צו טהאָן, וועל איך דערהרגען דיך אדער זיך און וועל עס ניט טהאָן? פארשטעהסטו עס, שוטה איינער, ? איך רייך וועגען א מאנסביל און א פאטש וואס דאס איז א נארישקייט, נאָר עס נעהמט אוועק די רוהע פון לעבען ביי א מאנסביל. אויסער מאנסביל'ן זיינען דא אויף דער וועלט אויך פרויען, וואס זיינען אויך מענשען; אויסער פעטש זיינען דא אנדערע נארישקייטען,

לויט מיין מיינונג און דיינעם, אבער וואס געהמען אויך אוועק די רוהע פון לעבען ביי מענשען. פארשטעהסטו, אז מאכען וועלכען עס איז א מענשען — נו כאטש א פרוי, אריבערצוטראגען וועלכע עס איז פון די נארישקייטען, פארשטייסטו, אז דאס איז עקעלהאפט, מאוס, ניט עהרליך? דו הערסט? איך זאג, אז דו האסט ניט קיין עהרליכע געדאנקען.

— מיין פריינד, אלץ וואס דו האסט דא געזאגט וועגען עהרליך און ניט עהר-ליך, איז פאלשמענדיג ריכטיג. איך ווייס אבער ניט, צו וואס דו זאגסט עס, און וואס פאר א שייכות קען דאס אלץ האָבען צו מיר. איך האָב וועגען קיין זאך מיט דיר ניט גערעדט, וועגען קיין אבזיכט ניט צו ריזיקירען מיט דעם לעבען פון וועמען עס איז, אין וועלכען עס איז פרט. דו פאנטאזירסט און מעהר גאר ניט. איך בעט דיר, מיין פריינד, מיר ניט צו פארגעסען, ווייל מיר, אלס דיין פריינד, איז אנגע-נעהם צו פארבריינגען די צייט מיט דיר — דאס איז גאר. וועסטו ערפילען די בקשה פון א פריינד?

— זי איז ניט עהרליך, איך האָב דיר שוין געזאָגט. איך טהו ניט קיין אונ-עהרליכע זאכען. —

— אט דאס איז שעהן פון דיר, וואס דו טהוסט ניט. אבער דו האסט זיך צו-היצט צוליעב עפעס פאנטאזיעס און דו האָסט זיך אריינגעלאזען אין טעאָריעס; דיר ווילט זיך, ווייזט אויס, פיהרען טעארעטישע געשפרעכען סתם אין דער וועלט אריין, וואס איז ניט שייך צו דער זאך. אדרבא, איך וועל אויך אנהויבען פיהרען טעארעטישע געשפרעכען, אויך סתם אין דער וועלט אריין, איך וועל דיר פארשלאגען א פראגע וואס האָט קיין שייכות צו קיין זאך ניט, אויסער נאָר קלאָהר צו מאכען אן אבסטראקטען אמת, נאר ניט באנוצענדיג עס פאר קיינעם ניט. אויב איינער קען א מענשען פערשאפען פארגעניגען אָהן אונאנגענעהמקייט פאר זיך אליין, פאדערט דער שכל, אז ער זאל דעם פארגעניגען איהם פארשאפען, ווארום ער אליין וועט דארפען פארגעניגען האָבען. איז עס אזוי?

— דאס איז פוסטע דבורים, דימיטרי, דו רעדסט ניט דאס.

איך רייד קיין זאך ניט, אלעקסאנדר; איך פארנעהם זיך נאָר מיט טעארע-טישע פראגען, אט איז נאָר א פראגע. אויב ביי וועמען עס איז וועקט זיך אויף וועלכער עס איז א בעדערפניש — צו פיהרט עס צו גוטען דאס בעמיהען זיך צו

דערשטיקען און איהם אָט דעם בעדערפניש ? וואס דענקסטו וועגען דעם ? צו הייסט עס ניט, אז אזא בעמיהען זיך פיהרט ניט צו קיין גוטעם ? עס פיהרט נאָר דערצו, וואס יענער בעדערפניש באקומט אן איבערטריבענע גרויס — וואס דאס איז שעדליך; אדער א פאלשע ריכטונג — וואס דאס איז שעדליך, און עקעלהאפט; אדער ווערנדיג דערשטיקט, פארשטיקט עס צוזאמען אויך דאס לעבען — וואס דאס איז א שאדען.

— עס האנדעלט זיך ניט וועגען דעם, דימיטרי, איך שמעל אוועק די טעארע-טישע פראגע אין אן אנדער פארמע: צו האָט ווער עס איז א רעכט א מענשען צו שמעלן אין געפאהר, אויב דעם מענשען איז גוט אויך אָהן דער געפאהר ? עס וועט זיין א צייט, ווען אלע בעדערפנישען פון דער נאטור פון יעדען מענשען וועלן אין גאנצען באפרידיגט ווערן, דאס ווייסען מיר מיט דיר; מיר ווייסען אבער פונקט אזוי זיכער, אז יענע צייט איז נאָך ניט געקומען. איצט איז א פערשטענדליכער מענש צופרידען דערמיט, אויב איהם לעבט זיך פריי, כאָטש ניט אלע זייטען פון זיין נאטור ווערן ענטוויקעלט דורך דער לאַגע, דורך וועלכע איהם לעבט זיך פריי. איך נעהם אן אין דעם זינען פון אן אבסטראקטען משל, אז עס עקזיסטירט אזא פארשטענדליכער מענש. איך נעהם אן אז יענער מענש איז א פריי; איך נעהם. ווידער נאָר אלס משל, אז יענע לאַגע, דורך וועלכע עס לעבט זיך איהר פריי, איז דאס פארהייראטע לעבען; איך נעהם אן, אז זי איז צופרידען מיט יענער לאַגע און דאמאלט זאג איך: אונטער אזוינע אומשמענדען, ווער האָט דאס רעכט צו שמעלן יענעם מענשען אין א געפאהר צו פארלירען דאס גוטעם, וואס ער איז צו פרידען, אום א קוק צו טהאָן: צו וועט יענעם מענשען זיך ניט איינגעבען צו בא-קומען נאָך בעסערס, אהן וואס ער קען אויסקומען ? דאס גאלדענע צייט אלטער וועט קומען, דימיטרי, דאס ווייסען מיר, אבער עס וועט קומען שפעטער. די איי-זערנע צייט אלטער געהט פארביי, עס איז שוין כמעט פארביי, אבער דאס גאלדענע צייט אלטער איז נאָך ניט געקומען, אויב, לויט מיין וויסענשאפטליכע השערה, וואלט וועלכע עס איז א שטארקע בעדערפניש פון דעם מענשען — זאלן מיר זאגען על פי משל דאס בעדערפניש איז ליִעבע — גאר ניט באפרידיגט געווארען, אדער וואלט שלעכט באפרידיגט געווארען, וואלט איך גאָר ניט געזאגט געגען א ריזיקע, וואס ער אליין נעהמט אויף זיך, אבער נאָר וועגען אזא ריזיקע, ניט א ריזיקע וואס ווערט ארויפגעצויגען אויף איהם דורך אן אנדערן. אבער אויב דער מאן געפינט

פארט א גוטע באפרידיגונג פון זיין באדערפניש, דארף ער אליין אויף ניט ריזיקירען; איך נעהם אז אלס השערה, אז ער וויל ניט ריזיקירען און זאג: ער איז גערעכט און איז א מענש מיט שכל, וואס ער וויל ניט ריזיקירען; און איך זאג: שלעכט און נאריש האנדעלט דער, וואס וועט וועלן איהם, ווער עס וויל ניט ריזיקירען, אריינציהען אין א ריזיקע. וואס קענסטו ענטפערן אויף דעם לאגישען שלום פון דער השערה? גאר נישט. פארשטעה, אז דו האסט קיין רעכט ניט.

— איך, אויף דיין אָרט, אלעקסאַנדר, וואלט געזאגט דאס זעלבע, וואס דו; איך זאג עם נאָר אלס משל, אז דו פארנעהמסט וועלכען עם איז ארט אין דער השערה; איך ווייס, אז דאס איז קיינעם פון אונז ניט שייך, אז מיר ריידען נאָר ווי געלעהרטע וועגען די אינטערעסאנטע זייטען פון אלגעמיינע וויסענשאפטליכע אנזיכטען, וואס קומען אויס ריכטיג אין אונזערע אויגען; לויט די אנזיכטען אור-טהיילט יעדער מענש וועגען יעדער זאך פון זיין שטאנדפונקט, וואס ווערט בא-שטימט דורך זיינע פערזענליכע בעציהונגען צו דער זאך; איך רייד נאָר אין דעם זינען, און אויף דיין ארט וואלט איך געזאגט דאס זעלבע וואס דו. און דו אויף מיין אָרט, וואלטסט געזאגט דאס זעלבע וואס איך. פון דעם אלגעמיינעם וויסענשאפט-ליכען שטאנדפונקט איז עם דאך א זיכערער אמת. א. אויב ער געפינט זיך אויפ'ן אָרט פון ב. איז ב. אויב אויף דעם ארט פון ב. וואלט עם נאך ניט געווען קיין ב. , וואלט איהם נאך עפעס וואס געפעהלט צו זיין אויפ'ן ארט פון ב. — עם איז דאך אזוי? דערפון איז געדרונגען אז דו האסט געגען דעם נאָר ניט אַבזופרע-גען, ווי איך האָב גאר ניט אַבזופרעגען געגען דיינע ווערטער. איך אבער וועל טהאָן ווי דו און וועל אויפשטעלען א השערה, אויף נאָר אלס משל, וואס האָט צו קיינעם קיין שייכות ניט. זאלן מיר קודם כל אַנ-נעהמען, אז עם זיינען פארהאן דריי מענשען — א זאך וואס איז גאנץ מעגליך; — זאלן מיר אננעהמען, אז איינער פון די דריי האָט א סוד, וואס ער וואלט וועלן בעהאלטען פון צווייטען און באזונדערס פון דריטען; זאלן מיר אָננעה-מען, אז דער צווייטער האָט געטראפען דעם סוד פון ערשטען און זאגט איהם: טהו דאס, וואס איך בעט ביי דיר, אז ניט וועל איך דיין סוד ענטדעקען דעם דריטען, וואס דענקסטו אט וועגען דעם פאל? —

קירסאנאו איז אביסעל בלייך געווארען און האָט לאנג געדריעהט די וואנצעס — דימיטרי, דו האנדעלטסט שלעכט געגען מיר, האָט ער ענדליך ארויסגעזאגט.

— זעהר נויטיג איז עס פאר מיר צו האנדלען גוט געגען דיר — דו ביזט דען אינטערעסאנט פאר מיר? און אגב פארשטעה איך ניט וועגען וואס דו רעדסט. מיר האָבען גערעדט מיט דיר ווי א געלעהרטער מיט א געלעהרטען, האָבען איינע די אנדערע פארגעלייגט פארשיידענע, וויסענשאפטליכע השערות; מיר האָט ענד־ליך זיך איינגעגעבען דיר פארצולייגען אזא השערה, אויף וועלכער דו האָסט זיך פארטראכט און מיין וויסענשאפטליכע זעלבסטליעבע איז באפרידיגט. דערפאר הער איך אויף דעם טעארעטישען געשפרעד. איך האָב פיעל ארבייט, ניט ווייניגער ווי דו, אלזא צום ווידער זעהן. יא, איך האָב כמעט פארגעסען: וועסטו אלעקד סאַנדר, ערפילען מיין בקשה צו באזוכען אונז, דיינע גוטע פריינד, וואס זיינען שטענדיג צופרידען דיר צו זעהן? וועסטו קומען אזוי אפט, ווי אין די פריהערדיגע חרשים? — לאפוכאו איז אויפגעשטאנען.

קירסאנאו איז געזעסען און באקוקט זיינע פינגער, אזוי ווי יעדער פון זיי וואלט געווען א השערה — דו האנדעלסט שלעכט געגען מיר, דימיטרי. איך קען ניט, ניט ערפילען דיין בקשה. פון מיין זייט אבער וועל אויף דיר ארויפלייגען איין באדינגונג, איך וועל איך באזוכען; אבער אויב מיר וועט אויסקומען פון זיין הויז צו געהן ניט אליין, מוזטו מיר באגלייטען אומעטום, און איך זאל ניט דארפען דיר רופען, — דו הערסט? דו אליין, אָהן מיין רופען. אָהן דיר וועל איך אין ערגעץ קיין טריט ניט מאכען, ניט אין דער אפּערא, ניט צו בעקאנטע, אין ערגעץ ניט.

— צו איז די בעדינגונג ניט באליידיגענד פאר מיר, אלעקסאַנדר? וואס ביזטו אין מיינע אויגען, א גנב?

— ניט אין דעם זינען האב איך עס געזאגט. איך וועל ניט דיר אויף אזוי ווייט באליידיגען צו טראכטען, אז דו קענסט מיר האלטען פאר א גנב, מיין קאַפּ וואלט איך איבערגעגעבען אין דיינע הענד זיך ניט פארטראכטענדיג. איך האָף, אז איך האָב א רעכט עס צו ערווארטען פון דיר. אבער וועגען וואס איך טראכט, איז מיר אליין צו וויסען, דו טהו נאָר, וואס איך בעט און דאס נאָר.

— איצט ווייס איך אויך; דו האָסט פיעל געטהאָן אין דעם זינען. איצט ווילסטו נאָך מיט מעהר זאָרג עס טהאָן. אפשר ביזטו אין דעם פאַל גערעכט. יא, מיך דארף מען צווינגען, אבער ווי זעהר איך בין דיר דאנקבאר, מיין פריינד, עס וועט

פון דעם גארנישט ארויסקומען. איך האָב אליין געפרוכירט זיך צווינגען, איך האָב אויך א ווילען ווי דו, און ניט ערגער פאר דיר האָב איך מאנעוורירט. אבער דאס וואס ווערט געטהאָן פון אויסגערעכענטקייט, דורך דאס געפיהל פון פליכט, דורך דער אנשטרענגונג פון ווילען, און ניט דורך די נאַטירליכע נייגונג קומט ארויס אַהן לעבען. אבטויטען וואס עס איז קען מען דורך דעם מיטעל, ווי דו האָסט געטהאָן איבער זיך, אבער לעבעדיג מאכען, דאס קען מען ניט. לאפּוכאוו האָט זיך צו גאַסען אין געפיהלען פון קירסאנאווס ווערטער: „וואס איך דענק, איז מיר אליין צו וויסען.“ — איך דאנק דיר מיין פריינד. דו ווייסט, מיר האָבען זיך דאך קיין מאָל ניט צוקושט, צו האָסט פיליכט איצט חושק?

אויב לאפּוכאוו וואלט בעטראכט דעם געשפרעך ווי א טעארעטיקער, וואלט ער מיט פארגעניגען באמערקט: „אבער ווי ריכטיג איז די טעאריע: דער עגאָאיזם שפיעלט מיט'ן מענשען. דעם עקר האָב איך דאך בעהאלטען. זאלן מיר אננעהמען, אז יענער מענש איז צופרידען מיט זיין לאַגע. דא האָב איך דאך געדארפט זאגען: „אלעקסאנדר, דיין השערה איז ניט ריכטיג.“ איך האָב אבער געשוויגען, ווייל עס איז פאר מיר ניט געווען נוצליך עס צוזאגען. עס איז אנגענעהם א מענשען אלס טע-ארעטיקער נאָך צוקוקען וועלכע קונצען דער עגאָיזם מאכט אין דער פראקטיקע: דו טרעטסט אפ פון א זאך, ווייל דו זעהסט אז עס איז פאר דיר פארלארען, און דער עגאָיזם דרעהט איבער דינע באוועגונגען אזוי, אז דו הייבסט אָן זיך נאָך צוקרימען, ווי דו וואלט אפטמאָל ווער ווייס וואס פאר א העלדענטהאַט“.

אויב קירסאנאו וואלט נאכגעקוקט זיין האַלטען זיך אין דעם געשפרעך, וואלט ער אלס טעארעטיקער באמערקט מיט פארנגיגען: „ווי ריכטיג איז עס אבער די טעאריע: אליין ווילט זיך אנהאלטען די רוהיגקייט, ליענען אויף לאַרבער-קראנצען און ריידען רייד איך: דו האָסט קיין רעכט ניט צו ריזיקירען מיט דער רוהע פון א פרוי; און דאס בעדייט (דאס דארפסטו שוין אליין פארשמעהן) אזוי ווי איך וואלט באמת אבגעטהאָן ווער ווייס וועלכע עס איז העלדענטהאַטען, זיך אנטהוענדיג ענוים צוליעב א געוויסע פערזאן און צוליעב דיר, מיין פריינד. עס איז אנגענעהם א מענשען אלס טעארעטיקער נאָך צוקוקען וועלכע קונצען

זיין ענאיזם ווארפט ארויס אין דער פראקטיקע. איך האָב אבגעטראמען פון א זאך, כדי ניט צו בלייבען קיין נאר און קיין אויסוואורף און שפרינג פון שמחה, ווי איך וואלט אבגעטהאָן א העלדענטהאט פון גרויסמוטהיגקייט: פון ערשטען רוף לאזט דו זיך ניט איינריידען, כדי דו זאלסט ניט דארפען ווידער איבער זיך מאכען אַן שטרענגונגען און ניט פארלירען די זיסע פרייד פון אייגענער גרויסמוטהיגקייט, און דער ענאיזם דרעהט איבער דינע האנדלונגען אזוי אז דו קרימסט פון זיך א מענשען, וואס פארעקשנט זיך אין זיין גרויסמוטהיגען אנטזאגען זיך פון דער וועלט".

אבער ניט לאפוכאוו, ניט קירסאנאוו האָבען ניט געהאט קיין צייט צו ווערן טעארעטיקער און מאכען זייערע אנגענעהמע בעטראכטונגען: די פראקטיקע איז אויסגעקומען פאר בירדען גאנץ שווערליך.

5

די בענייאונג פון קירסאנאווס אפטע בעזוכען האָט זיך ערקלעהרט גאנץ נאָ טירליך; א חדשים פינף איז ער געווען אבגעריסען פון זיינע באשעפטיגונגען און האָט פארלאזען פיעל ארבייט — דערפאר האָט ער א חדשים אנדערהאלבען גע- מוזט זיצען איבער דער ארבייט, ניט פארנאנדערבייגענדיג דעם רוקען, איצט איז ער פארטיג געווארען מיט דער פארלאזענער ארבייט און איז ווידער א בעל הבית איבער זיין צייט. דאס איז געווען אזוי קלאָהר, אז עס איז כמעט ניט אויסגעקומען צו ערקלעהרען.

דאס איז באמת געווען קלאָהר און שעהן און האָט ביי ווערא פאוולאוונא ניט ארויסגערופען קיינע געראנקען, פון דער צווייטער זייט האָט אויך קירסאנאוו אויס- געהאלטען זיין ראליע מיט זיין פריהערדיגער טאדעללאזער קונסט, ער האָט מורא געהאט אז ווען ער וועט קומען צו די לאפוכאווס נאך דעם געלעהרנטען געשפרעד מיט זיין פריינד, וועט ער זיך אביסעל פארלירען; אדער ער וועט רויט ווערן פון אויפגעגונג, ווען ער וועט דעם ערשטען מאל דערזעהן ווערא פאוולאוונא, אדער ער וועט אויסמיידען צו קוקען אויף איהר, אזוי אז מען וועט עס באמערקען, אדער וואס אנדערש וועט פאסירען; ניין, ער איז געבליבען צופרידען מיט זיך, און האָט געהאט א פולען רעכט צו זיין צופרידען מיט זיך, אין דעם אויגענבליק פון זיין באגעגענען זיך מיט איהר: דער אנגענעהמער, פריינדליכער שמייכעל פון א מענשען, וואס איז צופרידען מיט זיין אומקעהרען זיך צוריק צו פריינד, פון וועלכע ער האָט גע-

מוזט אייניגע צייט זיך אברייסען, א רוהיגער בליק, א לעבעדיגער, זארגלאזער געד
שפרעד פון א מענשען, וואס האָט ניט אויף דער נשמה קיין אנדער געדאנקען ניט,
ווי נאָר די פון וועלכע ער רעדט — אויב איהר וואלט געווען די ערגסטע רכיכות
ניצע און וואלט געקוקט אויף איהם מיט דעם גרעסטען פערלאנג צו געפינען עפעס
ניט אזוי, וואלט איהר אויך אין איהם ניט דערזעהן מעהר ווי א מענשען וועלכער
איז זעהר צופרידען, וואס ער קען פארבריינגען אן אבענד אין דער געזעלשאפט פון
גוטע בעקאנטע.

און אויב די ערשטע מינוט איז געווען זעהר גוט אויסגעהאלטען, וואס פאר
א בעדייטונג האָט שוין געהאט זיך גוט צו האלטען דעם איבעריגען אבענד ? און
אויב ער האָט דעם ערשטען אבענד געקאנט אויסהאלטען, צו וועט דען איהם שווער
זיין אויסצוהאלטען די איבריגע אבענדען ? קיין איין ווארט — וואס זאל ניט
זיין אין גאנצען פריי, זארגלאז, קיין איין בליק — וואס זאל ניט זיין גוט און איינ-
פאך, גלייך און פריינדליך. און דאס אלץ.

אבער אויב ער האָט זיך געהאלטען ניט ערגער ווי פריהער, זיינען אבער די
אויגען וואס האָבען געקוקט אויף איהם געווען גענייגט צו באמערקען פיעל זאכען,
וואס אנדערע אויגען וואלטען ניט געקאנט באמערקען — יא, קיין אנדערע אויגען
וואלטען ניט באמערקט, לאפוכאוו אליין, וועמען מאריא אלעקסעיעוונא האָט געגעד
בען אן אטעסטאט, אז ער איז געבארען צו זיין אן אקציוניק, ער אליין האָט זיך געד
וואונדערט איבער דער נאטירליכקייט, וואס האָט אויף איין אויגענבליק ניט פאר-
לאזען קירסאנאו'ן. און אלס טעארעטיקער האָט ער געהאט גרויס פארגניגען פון
די בעאבאכטונגען, וואס האָבען געגען זיין ווילען איהם פאראינטערעסירט דורך די
זעלטענהייט פון אט דער ערשיינונג פון וויסענשאפטליכען שטאנדפונקט. אבער
די גאסט האָט ניט אומזיסט געזונגען און געצוואונגען לייענען דעם טאגעבוך. צו
שארף ווערן די אויגען, ווען די גאסט שושקעט אריין אין אויער.

אפילו די אויגען האָבען גארנישט געקאנט זעהן, אבער די גאסט האָט אריינגע-
געשושקעט: פילייכט קען מען זעהן אין דעם דאס און דאס. כאָטש אזוינס איז
נאָר ניטא, ווי איך זעה אליין, דאך זאלן מיר פרובירען זיך צוקוקען: און די אויגען
האבען זוכענדיג געקוקט, כאָטש זיי האָבען נאָר ניט געזעהן: אבער פון דעם אליין
וואס די אויגען האָבען געזוכט איז שוין געווען גענוג, אז זיי זאלן בעמערקען: דא
איז ניט אלץ גלאט.

אט צום ביישפיעל געהט ווערא פאוולאוונא צוזאמען מיט'ן מאן און מיט קירסאנאו'ן אויף איינעם פון די אבענדען צו די מערצאלאווס. פאר וואס טאנצט קירסאנאו ניט אויף דעם אבענד, וואו אלץ געהט און צערעמאניעס, אזוי אז לאַ פוכאו אליון טאנצט, ווייל דא איז אזא געזעץ: אויב דו ביזט ניט קיין זיבעציג יאהריגער זקן און דו ביזט אהער אריינגעפאלען, טו מאך זיך נאריש מיט אלעמען גלייך; דא קוקט דאך קיינער אויף קיינעם ניט און יעדער איינער האָט דעם זעלבען געדאנק: וואס מעהר גערויש, וואס מעהר בעוועגונג, ד. ה. וואס מעהר פרייד פאר יעדען איינעם — פאר וואס זשע וואלסירט קירסאנאו ניט? ער האָט יא אנגעהויבן בען וואלסירען, נאָר פאר וואס האָט ער פריהער עטליכע מינוט ניט אנגעהויבען? צו דען האָט עס געלוינט עטליכע מינוט נאכצוטראכטען וועגען דעם, צו עס לוינט זיך אנצופאנגען, אדער ניט אנצופאנגען אזא וויכטיגע זאך? וואלט ער נאָר ניט גע- טאנצט, וואלט די זאך אויף העלפט שוין דא געווען ערקלעהרט. וואלט ער יא אַ געהויבען וואלסירען, אבער ניט וואלסירט מיט ווערא פאוולאוונא, וואלט די זאך איז גאנצען געווען ערקלעהרט דא אויף אן ארט. ער איז אבער געווען א צו פלינקער קינסטלער אין זיין ראליע, ער האָט ניט געוואלט וואלסירען מיט ווערא פאוולאוונא, ער האָט אבער באלד פערשטאנען, אז דאס וואלט מען באמערקט. דערפאר איז נאָר א קורצע ניט ענטשלאסענהייט, וואס האָט קיין דירעקטע שייכות ניט געהאט צו ווערא פאוולאוונא, ניט צו קיינעם אין דער וועלט, איז אין זכרון געבליבען נאָר איין לייכטע פראגע, וועלכע וואלט געבליבען ניט באמערקט אפילו פאר איהר, כאטש די גאסט האָט געשושקעט, אויב די זעלבע גאסט וואלט ניט אריינגעשושקעט א גרויסע סך אזוינע נאנץ פיצינקע, נאנץ ניט בעדייטענדע פראגען.

פארוואס צום ביישפיעל, ווען זיי האָבען, געהענדיג צוריק פון מערצאלאווס, געהאלטען אין אבמאכען צו פאהרען מארגען אין אפּערא, צו הערן „די פוריטאנער“ און ווען ווערא פאוולאוונא האָט געזאגט דעם מאן: „מיין ליעבינקער, דו האָסט ניט ליעב די אפּערא, דיר וועט זיין לאנגווייליג, איך וועל פאהרען מיט אלעקסאנדר מאטווייאַימען; דאכט זיך, פאר איהם איז יעדע אפּערא א גענוס, און ווען אפילו איך אדער דו וואלטען עס אנגעשריבען, וואלט ער אויך געגאנגען הערן“, פאר וואס האט קירסאנאו ניט געשטיצט ווערא פאוולאוונא, ניט געזאגט: „איז אמת'ן, די מיטרי, איך וועל פאר דיר קיין בולעט ניט געהמען“, פאר וואס איז עס אזוי? דאס, וואס דער ליעבינקער פאהרט דאך, דאס רופט, זעלבסטפערשטענדליך, קיין פראגע

ניט ארויס: ער באגלייט דאך אומעטום די ווייב, זינט זי האָט איהם אמאָל גע- בעטען: „ניב מיר אפּ מעהר צייט“; פון יענער צייט אן האָט ער עס קיינמאָל ניט פארגעסען: הייסט עס, אז דאס איז נאר ניט וואס ער פאהרט מיט; דאס בע- ווייזט נאָר איינס און דאס זעלבע; אז ער איז א גוטער און אז איהם דארף מען ליבען. אבער קירסאנאו ווייס דאך ניט פון דער אורזאך, פאר וואס האט ער ניט אונטערגעהאלטען ווערא פאוולאונאס מיינונג? געוויס זיינען דאס קלייניג- קייטען, כמעט ניט באמערקטע, און ווערא פאוולאונא געדיינקט זיי כמעט ניט, אבער די ניט בעקאנטע זעמדעלאך פאלען אלץ און פאלען אויפ'ן וואגשאַל, כאטש מען האָט זיי ניט באמערקט. אדער צום ביישפיעל, אזא געשפרעד איז שוין ניט קיין זעמדעל, נאר א גרויסער קערן.

אויפ'ן צווייטען טאג, ווען מען איז געפאהרען אין אפּערא אין א קארעטע (דאס איז בילליגער ווי צוויי דראזשקעס) האָט מען צווישען אנדערע געשפרעכען געזאגט עטליכע ווערטער וועגען די מערצאלאווס, ביי וועמען מען איז נעכטען גע- ווען, מען האָט געלויבט זייער הארמאנישען לעבען, מען האָט באמערקט, אז דאס איז א זעלטענהייט; דאס האָבען אלע געזאגט, אין דעם צאהל — אויך קירסאנאו, וועלכער האָט באמערקט: „אין מערצאלאו'ן איז זעהר גוט אויך דאס, וואס די ווייב קען פאר איהם פריי עפענען איהר נשמה“; נאָר דאס האָט קירסאנאו געזאגט, און יעדער איינער פון זיי דריי האָט געטראכט צו זאגען דאס זעלבע, אבער עס האָט אזוי פאסירט, אז קירסאנאו האָט עס געזאגט; אבער צו וואס האָט ער עס געזאגט? וואס בעדייט עס? אויב מען זאל עס בעגרייפען פון א געוויסער זייט, וואס וועט עס הייסען? דאס וועט זיין א לויב צו לאפּוכאו'ן; דאס וועט זיין א לויב גע- זאגט צו ווערא פאוולאונאס גליק מיט לאפּוכאו'ן; געוויס האָט מען עס געקאנט זאגען ניט טראכטענדיג וועגען קיינעם אויסער די מערצאלאווס אליין; אויב מען זאל אבער מיינען, אז ער האָט געדיינקט וועגען די מערצאלאווס, און, צוזאמען מיט זיי, אויך וועגען די לאפּוכאווס, דאמאלט, הייסט עס, אז עס איז געזאגט געווארען גלייך פאר ווערא פאוולאונא; מיט וועלכען צוועק איז עס געזאגט געווארען?

דאס איז שוין שטענדיג אזוי: אויב ביי א מענשען האָט זיך געוויזען א שטי- מונג עפעס וואס צו זוכען, געפינט ער אין אלץ דאס וואס ערוואכט: עס מעג קיין שפור ניט זיין און ער געפינט דאך א קלאהרען שפור; עס מעג ניט זיין אפילו קיין

שאטען, ער געפינט אבער ניט נאר א שאטען פון דעם וואס ער דארף, נאר אויך אלץ וואס ער דארף; ער זוכט אלץ אין די קלאהרסטע שטריכען און די שטריכען ווערן מיט יעדען נייעם בליק, מיט יעדען נייעם געדאנק אלץ קלאהרער.

דא איז אבער אויסער דעם באמת געווען א בולט'ער פאקט, וואס האָט אין זיך ערהאלטען א פולע פארענטפערונג פון דער זאך: עס איז קלאהר, אז קירסאנאווי אכטעט די לאפוכאוויס; פאר וואס זשע איז ער פולע צוויי יאהר מיט זיי זיך פאר-נאנדער געגאנגען? עס איז קלאהר, אז ער איז א פאלשטענדיגער אנשטענדיגער מענש; ווי אזוי זשע איז געשעהן, אז ער האָט זיך ארויסגעשטעלט, ווי א וואולגא-רער מענש? אזוי לאנג ווי ווערא פאוולאווא האָט ניט געהאט קיין נויטווענדיגקייט צו טראכטען וועגען דעם, האָט זי ניט געטראכט, ווי עס האָט ניט געטראכט לאפער כאווי; איצט אבער האָט איהר געצויגען צו טראכטען.

6

לאנגזאם, ניט באמערקטערהייט פאר איהר אליין, איז אין איהר צייטיג געוואר-רען די ענדעקונג. עס האָט זיך אלץ מעהר אנגעקליבען קליינע, אזוינע וואס מען פאר-געסט אלץ, איינדריקע פון קירסאנאווי ווערטער און האנדלונגען, וואס וואלטען פון יעדען אנדערן געבליבען ניט באמערקט, וועלכע מען האט כמעט ניט געקאנט זעהן, אבער וועלכע מען האָט נאָר געקאנט פארדעכטיגען, טרעפען: לאנגזאם האָט גע-וואקסען דער אינטערעס צו דער פראגע: פאר וואס ער האָט כמעט דריי יאהר איהר אויסגעמיטען? לאנגזאם איז פארשטארקט געווארען דער געדאנק: אזא מאן האָט זיך ניט געקאנט דערווייטערן צוליעב קליינליכע אייגענליכע, וואס ער בא-זיצט בכלל ניט; און הינטער דעם אלץ, וועגען וואס עס האט זיך אלץ געטראכט, האט נאך טונקלער, און לאנגזאמער זיך אויפגעהויבען פון דער טיעפעניש פון לעבען צום בעוואוסטזיין דער געדאנקען: פאר וואס טראכט איך וועגען איהם? וואס איז ער אזוינס פאר מיר?

אט אזוי איז ווערא פאוולאווא איינמאל נאכמיטאָג געזעסען ביי זיך אין צימער, האָט גענייט און געטראכט זעהר רוחיג; און געטראכט האָט זי נאר ניט וועגען דעם, נאר וועגען סתם זאכען אין דער וועלט אריין, וועגען דער בעל הבית'יש-קייט, וועגען די שטונדען. אבער ביסלעכווייז, ביסלעכווייז האָבען איהרע געדאנקען

זיך דערנעהענטערט צו דעם, וועגען וואס זי האָט אין דער לעצטער צייט, ניט ווי סענדיג פאר וואס, אלץ מעהר און מעהר געטראכט; עס האָבען זיך באוויזען ער-אינגערונגען, פראגען קליינע, ניט פיעל, זיי זיינען אבער געוואקסען, זיך פארמעהרט, און אט ווערן זיי געבארען אין מארד שוין טויזענדער ווייז, זיי וואקסען אלץ מעהר און זיי אלע ניסען זיך צוזאמען אין איין גרויסע פראגע, וועמעס פארמען עס ווערן אלץ קלאהרער: וואס זשע טהוט זיך מיט מיר? וועגען וואס טראכט איד, וואס פיהל איד? און ווערא פאוולאונאס פינגער פארנעסען צו ניהען און די נייעריי לאזט זיך ארונטער פון ווערא פאוולאונאס ארונטערגעלאזענע הענד, און ווערא פאוולאוו-נא איז אביסעל בלייב געווארען, איז רויט געווארען, ווידער מעהר בלייב געווארען, דער פייער האָט זיך אנגעריהרט אן איהרע ברענענדיגע באקען — איין אויגענבליק, זיי זיינען ווייס געווארען ווי שניי; מיט א בלאנדשענדיגען בליק אז זי איז אריינ-געלאפען אין מאנס צימער, האָט זיך געווארפען פאר איהם אויף די קניע, ציטערנדיג איהם ארום גענומען, האָט אוועקגעלייגט די קאפ ביי איהם אויף די פלייצע, כדי איהר קאפ זאל אונטערגעהאלטען ווערן און כדי איהר געזיכט זאל זיין פארדעקט און מיט א שטיקענדיגער שטים האָט זי ארויסגעזאגט: „מיין ליעבער, איד ליעב איהם“, און זי האָט זיך פארנאנדערגעוויינט.

— נו איז וואס, מיין ליעבע? וועגען וואס ערגערסט דו זיך אזוי?

— איד וויל דיר ניט באליידיגען, מיין ליעבער, איד וויל דיר ליעבען.

— באמיה זיך, מיר וועלן זעהן. אויב דו קענסט, איז זעהר שעהן. בארוהיג זיך, לאז דער צייט געהן איהר וועג און דו וועסט זעהן וואס דו קענסט און וואס דו קענסט ניט. דו ביזט דאך זעהר שטארק צוגעבונדען צו מיר, ווי אזוי קענסטו מיר בא-ליידיגען? ער האָט איהרע האָר געגלעט, געקושט איהר קאפ, געדריקט איהר האנד. זי האָט לאנג ניט געקאנט אבהאלטען איהר קאנוואלסיווען יאמערן אויפ'ן קול, דאך ביסלעכווייז האָט זי זיך בארוהיגט. ער אבער איז שוין לאנג געווען פארבע-רייטעט צו אזא ורוי און דערפאר האָט ער עס קאלט אויפגענומען; איבריגענס האָט זי זיין געזיכט ניט געזעהן.

— איד וויל איהם ניט זעהן און וועל איהם זאגען, ער זאל צו אונז ניט קומען,

האָט ווערא פאוולאונא געזאגט.

— ווי דו וועסט אליין געפינען פאר ריכטיג, מיין פריינד, ווי עס איז בעסער

פאר דיר, אזוי וועסטו טהאן. און ווען דו וועסט זיך בארוהיגען, וועלן מיר זיך מיט זיין. מיר קענען דאך ניט זיין קיין פריינד מיט דיר, וואס עס זאל ניט פאר-סירען? גיב די האנד, דריק מיין האנד, דו זעהסט, ווי גוט דו דריקסט — יעדעס איינע פון די ווערטער איז ארויסגעזאגט געווארען נאך א לאנגע הפסקה, און די הפסקות זיינען געווען אנגעפילט דערמיט, וואס ער האָט איהר געגלעט פאר די האָר, האָט איהר געלאשצט ווי א שוועסטער, וואס האָט עגמת נפש — געדיינקסטו, מיין פריינד, וואס דו האָסט מיר געזאגט בעת מיר זיינען געווארען חתן-בלה? „דו לאַזט מיך ארויס אויף דער פרייער וועלט!“ ווידער שווייגט מען, ווידער צערטעלט ער איהר. — געדיינקסטו, וואס מיר האָבען מיט דיר גערעדט צום ערשטען מאל, וואס דאס הייסט ליעבען א מענשען? דאס הייסט זיך פרעהען דערמיט, וואס איז גוט פאר איהם, האָבען אין דעם פארנגיגען, אום צו טהאן אלץ וואס איז נויטיג, איהם זאל בעסער זיין, איז עס אזוי? ווידער שווייגט מען, ווידער צערטליכקייטען — וואס פאר דיר איז בעסער, דאס פרעהט מיך אויף. דו וועסט אבער נאך זעהן, וואס פאר דיר איז בעסער, טו פאר וואס נעהמסטו זיך אזוי צום הארצען? אויב מיט דיר איז קיין אומגליק ניט געשעהן, טו וואס פאר אן אונגליק קען זיין מיט מיר? און די אבגעריסענע ווערטער, וועלכע האָבען זיך ווידערהאלט פיעל מאל מיט געוויינליכע לייכטע ענדערונגען אין דעם נוסח, איז אוועק פיעל צייט, וואס איז געווען שווער פאר בירען, אי פאר לאפוכאו'ן, אי פאר ווערא פאוולאוונא. אבער זיך בארוהענדיג ביסלעכווייז, האָט ווערא פאוולאוונא ענדליך גענומען לייכטער אטהעמען, זי האָט ארומגענומען דעם מאן שטארק, שטארק אויף אלץ געטענה'עט: „איך וויל דיר ליעבען, מיין ליעבער, דיר אליין, איך וויל קיינעם ניט ליעבען אויסער דיר“.

ער האָט איהר ניט געזאגט, אז דאס איז שוין ניט אין איהר מאכט: מען האָט געדראפט געבען א מעגליכקייט די צייט פארבייזוגעהן, כדי זי זאל קענען קומען צו זיך דורך דעם וואס זי וועט זיך בארוהיגען אויף איין געדאנקען — וואס פאר א געדאנקען עס זאל ניט זיין, איז גאנץ גלייך. לאפוכאו האָט באוויזען אויפצושרייבען און אבזעגעבען מאשע'ן א צעמל צו קירסאנאו'ן, אויף דעם פאל, אויב ער קומט: „אלעקסאנדר“ קום איצט ניט אריין און קום ניט צופאהרען ביז א געוויסע צייט; עס האָט קיין זאך באזונדערס ניט פאסירט און עס וועט ניט פאסירען, אבער מען דארף אברוהען און עס איז קיין זאך ניטא באזונדערס —

א נומע צוזאמען־פארעניש פון ווערטער. קירסאנאווי איז געווען, האָט דורך געלייענט דעם צעטל, האָט געזאגט מאשע'ן, אז ער איז נאָר נאָך דעם צעטל פארפאהרען, און אז איצט האָט ער ניט נאָך וואס אריינצוגעהן, ער מוז זיין אין אן אנדער פלאץ, און אז ער וועט אריינפאהרען אויף צוריק וועגס, ווען ער וועט ערפילען די בקשה, וואס עס שטעהט אין צעטל.

דער אבענד איז לפנים אריבער רוהיג, א העלפט צייט איז ווערא פאולאוווא שטיל געזעסען אין איהר צימער אליין, אוועקשיקענדיג דעם מאן; א העלפט צייט איז ער געזעסען לעבען איהר און האָט איהר בארוהיגט מיט די זעלבע אייגענע ווערטער, און ניט אזוי מיט די ווערטער, ווי מיט דעם וואס זיין שטים איז געווען א גלייכע, א רוהיגע, זעלבסטפערשטענרליך ניט גאָט ווייס ווי פרעהליך, אבער אויך ניט אומעטיג, נאָר אביסעל פארטראכט. דאס געזיכט אויך דאס זעלבע. הערנדיג אזא שטים, קוקענדיג אויף אזא געזיכט, האָט ווערא פאולאוווא גענומען דענקען, ניט אין גאנצען, נאר אביסעל, ניין, ניט אביסעל, נאָר טאקי אין גאנצען, אז עס האָט קיין וויכטיגע זאך ניט פאסירט, אז זי האָט אנגענומען פאר א שטארקע ליידענדיגשאפט אן איינפאכע פאנטאזיע, וואס וועט פארשווינדען אין עמליכע טעג, ניט איבערלאזענדיג קיין שפור; אדער, צו האָט זי געטראכט, אז זי דענקט נאָר ניט אזוי, אז זי פיהלט, אז דאס איז ניט אזוי? ניין, דאס איז ניט אזוי, ניין, עס איז אזוי, האָט זי אלץ פעסטער געטראכט, אז זי דענקט אזוי — און אט טראכט זי טאקי באמת אזוי; און ווי קען זי ניט טראכטען אזוי, ווען זי הערט די שטילע גלייכע שטים, וואס האלט אלץ אין איבערהורן, אז עס איז קיין וויכטיגע זאך ניט געשעהן? רוהיג איז זי איינגעשלאפען ביי דער שטים, האָט געשלאפען שטארק, און האט די גאסט מעהר ניט געזעהן, האָט זיך אויפגעכאפט שפעט און זיך אויפ־כאפענדיג, האָט זי דערפיהלט אין זיך מונטערקייט.

„די בעסטע צושטרייאונג פון געדאנקען איז די ארבייט, — האָט ווערא פאור־לאווא געטראכט, און געטראכט גאנץ ריכטיג — איד וועל אבוזען גאנצע טעג אין ווארקשטאט ביז איד וועל זיך ניט אויסהיילען, דאס וועט מיר העלפען.“

זי האָט אנגעהויבען צו פארבריינגען א גאנצען טאג אין ווארקשטאט. דעם ערשטען טאג האָט זי באמת זיך שטארק אבגעריסען פון איהרע געדאנקען; דעם צווייטען טאג איז זי נאר פארמאטערט געווארען, אבער זיך ווייניג אבגעריסען פון די געדאנקען; דעם דריטען טאג האָט זי זיך שוין נאָר ניט אבגעריסען פון זי.

דער קאמפף איז געווען א שווערער. ווערא פאוולאוונאם געזיכטס פארב איז געווארען בלאס. אבער לפנים איז זי געווען אין גאנצען רוהיג, האָט זיך זאגאר געגעבען מיה אויסצוזעהן היימלאך, און דאס האט איהר זאגאר זיך איינגעגעבען אהן הפסקות. אבער אויב קיינער האָט גאָר ניט באמערקט, און די בלייבקיט האָט זיך ערקלעהרט דורך א לייכטע ניט געזונדקייט, האָט אבער לאפוכאוו עס ניט גע- קאנט אזוי זעהן און טראכטען, ער האָט דאך געוואוסט און ער האָט ניט געהאט וואס גאָר צוקוקען.

— וועראטשקא — האָט ער אנגעהויבען אין א וואך ארום — מיר לעבען מיט דיר לויט דעם שפריכווארט, אז א שוסטער געהט שמענדיג אָהן שטיוועל, און א קלייד ליעגט אויף א שניידער שמענדיג שלעכט, מיר לערנען אנדערע צו לעבען גאָר אונזערע עקאנאמישע פרינציפען, און מיר אליין דענקען גאָר ניט לויט זיי איינ- צוארדנען אונזער לעבען. איין גרויסע בעל-הביתישקייט איז דאך בעסער, ווי עט- ליכע קליינע? איד וואלט געוואלט דיזען כלל אנווענדען צו אונזער אייגענער בעל- הבתישקייט. אויב מיר וואלטען אנגעהויבען וואהנען צוזאמען מיט וועלכע עס איז אנדערע, וואלטען מיר און יענע אנדערע געשפארט א העלפט פון אונזערע הוצאות. איד וואלט איז גאנצען געקאנט אוועקווארפען די פארשאלטענע שטונדען, וואס האָר בען מיר אזוי דערעסען — עס וואלט געווען גענוג די געהאלט פון פאבריק אליין, איד וואלט זיך אבגעהוהט און זיך גענומען פאר א וויסענשאפטליכע ארבייט און וואלט ווידער מיין קאריערע געמאכט. מען דארף נאר זיך צוזאמענקומען מיט אזוינע מענשען, מיט וועלכע מען קען זיך איינלעבען. וואס דענקסטו וועגען דעם? ווערא פאוולאוונא האָט שוין לאנג געקוקט אויפ'ן מאן מיט די זעלבע אויגען, פעררעכטיגטע און ברענענדיגע פון צארן, מיט וועלכע קירסאנאוו האָט געקוקט אויף איהם אין דעם טאג פון טעארעטישען געשפרעך. ווען ער האָט געענדיגט, האָט איהר געזיכט געפלאקערט.

— איד בעט דיר אויפהערן דעם געשפרעך, ער פאסט זיך גאר ניט.
 — פאר וואס וועראטשקא? איד רייד גאָר וועגען די געלד נוצען. אזוינע ניט רייכע מענשען, ווי דו און איד קענען עס ניט אוועקמאכען מיט'ן האנד. מיין ארבייט איז שווער, א טייל פון איהר איז פאר מיר אבשטויסענער.
 — מיט מיר קען מען אזוי ניט ריידען, — ווערא פאוולאוונא איז אויפגעשטאַ-

- נען : — איך וועל ניט ערלויבען ריידען צו מיר מיט אנצוהערענישען. האָב דעם מוטה צו זאגען, וואס דו האסט געוואלט זאגען!
- איך האָב נאָר געוואלט זאגען, וועראטשקא, אז נעהמענדיג אין אנבער טראכט די נוצען, וואלט געווען גוט פאר אונז...
- ווידער שווייג! ווער האָט דיר געגעבען דאס רעכט צו זיין אן אפעקן איבער מיר? איך האס דיר! — זי איז שנעל אוועק אין איהר צימער און זיך פארמאכט.
- דאס איז געווען זייער ערשמער און לעצטער קריעג.
- בין שפעט אין אבענד איז ווערא פאוולאוונא אבגעזעסען פארמאכטערהייט, נאכהער איז זי אריין אין מאנס צימער.
- מיין ליעבער, איך האָב דיר געזאגט צו שארפע ווערטער, זיי ניט אין כעס. דו זעהסט איך קעמפף, אנשטאט מיך צו שטיצען, האסטו אנגעהויבען העלפען דאס, געגען וואס איך קעמפף, האפענדיג — יא, האפענדיג אז איך וועל ביישטעהן.
- זיי מיר מוחל, מיין פריינד, וואס איך האָב אנגעהויבען אזוי גראב. אבער מיר זיינען דאך שלום! זאלן מיר זיך דורכריידען.
- א, יא! מיר זיינען שלום, מיין פריינד. אבער האנדעל ניט געגען מיר. מיר איז שווער געגען זיך אליין צו קעמפפען.
- און אומזיסט, וועראטשקא. דו האסט זיך געגעבען צייט צו בעטראכטען דיין געפיהל, דו זעהסט, אז עס איז ערנסטער, ווי דו האָסט אין אנפאנג געקאנט טראכטען. צו וואס זיך מאטערן?
- ניין, מיין ליעבער, איך וויל דיר ליעב האָבען, און איך וויל ניט, איך וויל ניט דיר קרייניקען.
- מיין פריינד, דו ווילסט מיר טהאָן גוטעס. דענקסטו דען, אז מיר איז אנטגעעהם אדער נויטיג, אז דו זאלסט זיך מאטערן?
- מיין ליעבער, אבער דו ליעבסט מיך דאך אזוי!
- געוויס, וועראטשקא, זעהר; וואס איז וועגען דעם צו ריידען, מיר אבער פארשטעהן דאך, וואס איז אזוינס ליעבע. צו דען באשטעהט זי ניט אין דעם, וואסט דו פרעהסט זיך מיט דער פריינד, און ליידעסט פון די ליידען פון יענעם,

וועמען דו ליעבסט? מאטערנדיג זיך, מאטערסטו מיך.

— אזוי איז עס, מיין ליעבער: אבער דו וועסט דאך ליידען, אויב איך וועל נאך געבען יענעם געפיהל, וואס — איך פארשטעה ניט, צו וואס עס האָט זיך ביי מיר אזא געפיהל ערוועקט! איך פארשילט איהם!

ווי אזוי איז עס געבארען געווארען, צו וואס איז עס געבארען געווארען — דאס אלץ קען מען שוין ניט איבערמאכען. איצט בלייבט נאָר איין אויסוואהל: ענטוויידער דו זאלסט ליידען און איך זאל ליידען דורך דעם; אדער דו זאלסט אויפֿ־הערן ליידען און איך אויך.

— אבער, מיין ליעבער, איך וועל ניט ליידען — דאס וועט פארביי. דו וועסט זעהן, אז עס וועט פארביי.

— איך דאנק דיר פאר דיין אנשטרענגען זיך. איך שאץ עס הויך, ווייל דאס ווייזט אין דיר א ווילען צו ערפילען דאס, וואס דיר דאכט זיך פאר נויטיג. ווייס אבער, וועראטשקא: אז דאס איז נויטיג קוקט אויס נאָר דיר, ניט מיר. איך קוק פון דער זייט, מיר איז קלעהרער דיין לאַגע איידער דיר. איך ווייס, אז דאס איז נוצלאַז. קעמפּף, כל זמן דו האסט קרעפטען, אבער טראכט ניט וועגען מיר, דו וועסט מיך באַליידיגען. דו ווייסט דאך, ווי איך קוק אויף דעם; דו ווייסט, אז מיין מיינונג וועגען דעם איז פעסט אין מיר און גערעכט פאר זיך אליין — דו ווייסט דאך דאס אלץ. צו דען וועסטו מיך אבנארען? צו דען וועסטו אויפהערן מיר אכטען? מען קען זאגען נאָך מעהר: צו וועט דיין צובונד צו מיר שוואכער ווערן דורך דעם, וואס זיין כאַראַקטער האָט זיך געביטען? אדער, צו וועט גאר ניט זיין פונקט פארקעהרט: דערפאר וואס דו האסט אין מיר קיין שונא ניט גע־פונען וועט דער צובונד נאך שטארקער ווערן? האָב מיט מיר קיין רחמנות ניט: מיין שיקזאל וועט בשום אופן ניט זיין קיין קלעגליכער, וואס דו וועסט צוליעב מיר ניט פארלירען דעם גליק. אבער גענוג, וועגען דעם איז שווער פיעל צו ריידען, און פאר דיר צו הערן איז נאך שווערער. נאָר געדיינק וועראטשקא, וואס איך האָב דיר געזאגט, זיי מיר מוחל, וועראטשקא. געה צו זיך טראכטען און בעסער זיך אויסרוהען. טראכט ניט וועגען מיר, טראכט וועגען דיר. נאָר טראכטענדיג וועגען זיך, קענסטו מיר אויך ניט פארשאפען קיין אומזיסטען צער. —

אין צוויי זאכען ארום, ווען לאפוכאו איז געזעסען אין פאבריק קאנטאר, האָט ווערא פאזלאנא פערבראכט א גאנצען פריהמארגען אין גרויס אויפגענונג. זי האָט זיך אנידער געווארפען אויפ'ן בעט, האָט פארדעקט דאס געזיכט מיט די הענד, און איז א פערטל שעה ארום איז זי אויפגעשפרונגען, איז ארומגעגאנגען איבערן צימער, איז אריינגעפאלען אין פוטעל, און האָט ווידער גענומען ארומגעהן מיט ניט גלייכע, שטארקע טריט, און ווידער זיך געווארפען אין בעט, און ווידער ארום געגאנגען, עטליכע מאָל איז זי צוגעגאנגען צום שרייב טיש, איז געשטאנען ביי איהם, צוריק אבגעלאפען, ענדליך זיך געזעצט, אנגעשריבען עטליכע ווערטער, פאר-קלעפט, און איז א האלבע שעה ארום האָט זי געכאפט דעם בריעה, האָט צוריסען, פארברענט, און זיך ווידער לאנג ארומגעווארפען, האָט ווידער אנגעשריבען א בריעה, ווידער צוריסען און פארברענט, און ווידער זיך געווארפען, ווידער אנגע-שריבען, און, היילענדיג זיך, קוים עס פארקלעפענדיג און זיך ניט געבענדיג קיין צייט אנצושרייבען דעם אדרעס, איז זי שנעל אריינגעלאפען אין מאנס צימער, האָט דעם בריעה אווארף געטהאן אויפ'ן מאנס טיש און אליין ווידער אנטלאפען איז איהר צימער, זיך אריינגעזעצט אין פוטעל און איז געזעסען זיך ניט ריהרענדיג און האלטענדיג דאס געזיכט פארדעקט מיט די הענד; א האלבע שעה, פילייכט א שעה, איז אוועק — אט הערט זיך א קלונג: דאס איז ער, זי איז אוועקגעלאפען אין קאבינעט צוכאפען דעם בריעה, צוריסען, פארברענען — אבער וואו איז דער בריעה? ניטא! וואו איז ער אבער? זי האָט שנעל גענומען זוכען צווישען די פאפירען: וואו איז ער? אבער מאשא האָט שוין געעפענט די טהיר, און לאָ פוכאו האָט פון שוועל געזעהן, ווי ווערא פאזלאוונא איז שנעל פארביי פון זיין קאבינעט אין איהר צימער א צורודערטע, א בלייכע.

ער איז איהר ניט נאכגעגאנגען, נאָר איז גלייך אריין אין קאבינעט; לאנגזאם ארומגעקוקט דעם טיש; יא, שוין עטליכע טעג, ווי ער האָט ערווארט עפעס אזוינס, א געשפרעך אדער א בריעה; און אט איז דער בריעה, אהן אן אדרעס, אבער איהר זינעל: געוויס, ענטוועדער זי האָט עס געזוכט אום עס צו פארניכטען, אדער זי האָט עס אקארשט א ווארף געטהאן: ניין, זי האָט געזוכט: די פאפירען זיינען אין אן אונארדנונג; ווי אזוי האָט זי געקאנט געפינען, ווען זי איז געווען אזוי אויפ-

גערענט, דאס זי האט איהם א ווארף געטהאן ווי א קויל, וואס ברענט די האנד און עם איז ארויפגעפאלען אויפ'ן פענסטער הינטערן טיש. עם איז כמעט ניט נויטיג צו לייענען: עם איז בעקאנט דער אינהאלט; דאך ניט דורך לייענען, קען מען אויך דאך ניט.

„מיין ליעבער, קיין מאָל בין איך ניט געווען אזוי צוגעבונדען צו דיר, ווי איצט. ווען איך וואלט נאָר געקאנט שטארבען פאר דיר! א, ווי גליקליך וואלט איך געווען צו שטארבען, אויב דו וואלט פון דעם גליקליכער געווארען! אבער איך קען ניט לעבען אהן איהם, איך פארשאף דיר קריינקונג, מיין ליעבער; איך דער הרגע דיר, מיין פריינד, איך וויל עם ניט. איך טהו עם געגען מיין ווילען. זיי מיר מוחל, זיי מיר מוחל.“

ביי א פערטעל שעה, פילייכט מעהר, איז לאפוכאו געשטאנען ביים טיש, בעטראכטענדיג די הינטערסטע ווענטל פון שטוב. כאטש ער האט פאראויס געזעהן דעם קלאפ, דאך האט עם וועה געטהאן: כאטש עם איז געווען ארומגעטראכט און באשלאסען אין פאראויס אלץ, וואס איז און ווי מען דארף טהאן נאך אזא בריעה אדער אויסגעשריי, פון דעסטוועגען קען מען מיט אמאל זיך ניט צוזאמענקלייבען מיט די געדאנקען. דאך ענדליך האט ער זיינע געדאנקען צוזאמענגעקליבען. ער איז אוועק אין קיך זיך דורכריידען מיט מאשא.

— מאשא, איהר דערלאנגט ניט צום טיש, ביז איך וועל אייך ניט זאגען. איך פיהל זיך ניט געזונד, איך מוז איינגעהמען רפואות פאר'ן מיטאג עסען. איהר ווארט ניט, עסט אליין, זיך ניט איילענדיג: איהר וועט נאך האבען גענוג צייט, ביז איך וועל קענען עסען. איך וועל דאמאלט אייך זאגען. —

פון קיך איז ער אוועק צו דער ווייב. זי איז געלעגען בעהאלטענדיג דאס געזיכט אין די קישענס; ביי זיין אריינגעהן האט זי א ציטער געטהאן — דו האסט איהם געפונען, דורך געלייענט! מיין נאט, ווי משוגע איך בין! עם איז ניט אמת, וואס איך האב געשריבען, עם איז פון היץ!

— געוויס, מיין פריינד, די ווערטער דארף מען ערנסט ניט געהמען, ווייל דו ביזט געווען צופיעל אויפגערעגט. די זאכען ווערן אזוי ניט באשלאסען. מיר וועלן בעווייזען מיט דיר נאך פיעל מאָל ארומצוטראכטען און ארומצוריידיש, וועגען

דעם רוהיג, ווי וועגען א זאך, וואס איז וויכטיג פאר אונז. איך וויל דערווייל, מיי
 פריינד, דיר דערצעהלען וועגען מיינע געשעפטען. איך האָב באוויזען צו מאכען
 פיעל ענדערונגען — אלע, וואס זיינען נויטיג געווען, און איך בין זעהר צופרידען.
 יא, הערסטו, וואס איך רייך? — געוויס האָט זי אליין ניט געוואוסט, צו זי הערט
 אדער ניט: זי וואלט נאָר געקאנט זאגען, אז ווי דארט זאל ניט זיין, צו זי הערט,
 צו ניט, נאר זי הערט, אבער זי קען איהם ניט פארשטעהן, וואס זי הערט: אבער
 פון דעסמוועגען הערט זי דאך פארט אויף אזוי ווייט צו וויסען, אז עס רעדט זיך
 וועגען עפעס אן אנדער זאך וואס האָט קיין שייכות ניט מיט'ן בריעה, און ביסלעכט
 ווייז האָט זי גענומען זיך איינהערן, ווייל עס האָט איהר געצויגען דערצו: די
 נערווען ווילען זיך באשעפטיגען מיט עפעס אן אנדער זאך, ניט דעם בריעה, און
 כאטש זי האָט לאַנג ניט געקאנט פארשטעהן, פון דעסמוועגען האָט זי זיך בארוהיגט
 פון דעם קאלטען און צופרידענעם טאָן פון מאַנס שטים: נאכהער האָט זי זאגאר
 אנגעהויבען צו פארשטעהן — יא, דו הער זיך צו, ווארום פאר מיר זיינען עס גאנץ
 וויכטיגע זאכען. אהן אויפהער האָט דער מאן גערעדט נאָך יעדער פראגע: „צו
 הערסטו“? — יא, עס זיינען זעהר אנגענעהמע ענדערונגען פאר מיר, און ער דער
 צעהלט מיט איינצעלהייטען: דריי פיערטעל דערפון ווייס זי דאך, ניין, זי ווייס
 גאָר, נאָר זאל זיין אזוי: זאל ער דערצעהלען, ס'אר א גוטער ער איז! און ער
 דערצעהלט: אז די שטונדען האָבען איהם שוין לאַנג דערעסען און פאר וואס, און
 וועלכע פאמיליעס, און וועלכע שילער עס האָבען איהם דערעסען, און וועלכע בער
 שעפטיגונגען עס האָבען איהם אין פאבריק קאנטאר ניט דערעסען, ווייל עס איז
 וויכטיג, עס ניט צו איינפלוס אויפ'ן פאלק פון א גאנצער פאבריק, און ווי אזוי ער
 בעווייזט דארט עפעס וואס אויפצוטהאָן: האָט אויסגעפונען בעלנים זיך צו לערן
 נען ליינען און שרייבען, זיי אויסגעלערנט ווי אזוי צו לערנען, ווי ער האָט פון די
 פירמע ארויסגעקראגען געלד פון די לעהרער כאטש גאנץ ווייניג, דערווייזענדיג.
 אז די ארבייטער וועלן דורך דעם ווייניגער איבערפיהרען מאשינען און ארבייט.
 ווייל א דאנק דעם וועט מען ווייניגער הולענען און ווייניגער שכור'ע אויגען וועלן
 קוקען, און ווי אזוי ער רייסט אפ די ארבייטער פון שכור'ע, צו וועלכען צוועק ער
 קומט אפט אין זייערע עספּלעצער — און נאָך א סך זאכען. דער עיקר איז, אז
 ער שטעהט אויף א פעסטען מעמד אין דער פירמע אלס א טהעטיגער מענש, וואס
 קען אבטהאָן אן עסק, און ער האָט ביסלעכווייז אריינגענומען די געשעפטען אין זיינע

הענד, און אז צו ענד פון דער ערצעהלונג און אלס דער גאנצער תוד פון דעם איז פאר לאפוכאווי'ן ארויס אט וואס: ער בעקומט די שטעל פון א געהילף פערוואלטער פון דער פאבריק, דער פערוואלטער איז נאָר אן עהרען פּערזאָן, איינער פון די פירמע מיט אן עהרען געהאלט, פערוואלטען די פאבריק וועט ער; דער מיטגליעד פון דער פירמע האָט נאָר אונטער דער בעדינגונג אנגענומען די שטעל פון פערוואלטער. „איה, זאגט ער, קען ניט, ווי קום איך דערצו.“ — „איהר פארנעהמט נאָר די שטעל, כדי עס זאל זיצען אויף דער שטעל אן עהרליכער מענש, אין דער פערוואלטונג דארפן איהר זיך ניט מישען, דאס וועל איך שוין טהאָן“ — „נ, אויב אזוי וועל איך די שטעל אננעהמען“; אבער וויכטיג איז דאך ניט די מאכט; וויכטיג איז, וואס ער באקומט איצט געהאלט 3500 רובעל, אויף 1000 רובעל מעהר, ווי ער פלעגט ביז איצט פארדינען פון אלץ צוזאמען: אי פון דער צופעליגער ליטערארישער ארבייט, אי פון שטונדען, אי פון פריהערדיגער שטעל אויפ'ן פאבריק; הייסט עס, אז איצט קען מען אלץ אוועקווארפען אויסער דער פאבריק — ווי אויסגעצייכענט עס איז. און דערצעהלט האָט ער עס מעהר ווי אין א האלבע שעה צייט, און צו ענד פון דער ערצעהלונג קען שוין ווערא פאוולאוונא זאגען, אז אין אמת'ן איז עס גוט, און זי קען שוין בריינגען איהרע האָר אין ארדנונג און געהן עסען.

און נאכ'ן מיטאג עסען באקומט מאשא 80 קאפיקעס אין זילבער צו נעהמען א דראזשקע, ווארום זי געהט אין גאנצע פיער ערטער, איבעראל וועט זיי בעווייזען לאפוכאווי'ס צעמל, אז מיר זיינען, הייסט עס, פריי און מיר וועלן מיט פארגיגען אייך זעהן ביי זיך: און אין אייניגע צייט ארום בעווייזט זיך דער שרעקליכער ראכמעטאווי, און נאָך איהם קומט א גאנצע כאלאסטער יונגע לייט, און עס הייבט זיך אן א פארביסענער וויסענשאפטליכער געשפרעך, וואו יעדער ווערט באשולדיגט פון אלע אנדערע אין אלע מעגליכע סתירות, און אייניגע פאררעטהער צו די הויכע געשפרעכען העלפען ווערא פאוולאוונא ווי עס איז פארבריינגען דעם אבענד, און אין מיטען אבענד הויבט זי אן צו פארשטעהן, וואו מאשא איז פארפאלען גע- ווארען, וואס פאר א גוטער מאן! יא, דערווייל איז ווערא פאוולאוונא געווען באמת צופרידען מיט איהרע יונגע געסט, כאטש זי האָט מיט זיי זיך ניט געמאכט נאריש און איז געזעסען רוהיג. זי איז אבער גערייט געווען יעדען איינעם פון זיי צו קושען, אפילו ראכמעטאווי'ן.

די געסט זיינען זיך פארנאנדער געגאנגען דריי אזייגער ביינאכט. און זיי האָ-

בען זעהר גוט געטהאָן, וואס זיי זיינען אזוי שפעט געזעסען. ווערא פאוולאוונא, א פערמאטערטע פון די אויפגעגונג פון טאג, האָט זיך קוים אוועקגעלייגט, ווידער מאן איז אריין.

— דערצעהלענדיג ווענען פאבריק, מיין פריינד וועראטשקא, האָב איך פאר געסען דיר צו זאגען איין זאך ווענען מיין נייער שמעל: דאס איז, איבעריגענס, גיט וויכטיג און עס איז ניט ווערטה געווען ווענען דעם צו ריידען, נאָר ביי געלע גענהייט וועל איך זאגען: איך האָב אבער א בקשה: איך וויל שלאפען, דו— אויך: איז אויב איך וועל וואס עס איז ניט דערזאגען ווענען דער פאבריק, וועלן מיר מארגען ארומריידען, איצט וועל איך זאגען אין צוויי ווערטער. זעהסטו, ווען איך האָב אנגענומען די שמעל פון א פערוואלטער - געהילף, האָב איך אויסגעדרונגען א בעדינגונג אז איך קען אריין אין מיין אמט, ווען איך וויל, כאטש אין א חודש ארום, כאטש אין צוויי. איצט וויל איך זיך באנוצען מיט דער צייט: פינף יאהר האָב איך מיינע אלטשעקע אין ריאזאן ניט געזעהן — איך וועל אויבערפאהרען צו זיי. צום ווידערזעהן, וועראטשקא. שמעה ניט אויף איצט, דו וועסט בעווייזען מארגען. שלאף. —

8

ווען ווערא פאוולאוונא איז, אויפ'ן צווייטען טאג ארויס פון איהר צימער, האָבען דער מאן און מאשא שוין געהאלטען אין פארפאקען מיט זאכען צוויי טשעמאדאנעס. און די גאנצע צייט איז מאשא דא געווען ניט אכטרעטענדיג. לאפוכאו האָט איהר געגעבען אזוי פיעל זאכען איינצואוויקלען, צוזאמענצולייגען, איבערצולייגען, אז זי האָט ניט געקאנט פארטיג ווערן. וועראטשקא, דו העלף מיר אויך, און טיי האָבען אלע דריי דא טאקי געטרונקען, פארנאנדערקלייבענדיג און צוזאמענלייגענדיג די זאכען. ווען ווערא פאוולאוונא האָט נאָר וואס אנגעהויבען קומען צו זיך, האָט שוין דער מאן א זאג געטהאָן: „עס איז האַלב עלף אזויגער, שוין צייט צו פאהרען צום וואקזאל“.

— מיין ליבער, איך וועל פאהרען מיט דיר.

— מיין פריינד, וועראטשקא, איך וועל האַלטען צוויי טשעמאדאנעס, ניטא וואו זיך צו זעצען, דו זען זיך מיט מאשא.

— ניט דאס מיין איך, אין ריאזאן.

— אויב אזוי, וועט מאשא פאהרען מיט די טשעמאדאנעס, און מיר וועלן זיך זעצען צוזאמען. —

אויף דער גאס קען מען צופיעל אין געפיהלען זיך ניט צוגיסען. און דערצו קלאפט אזוי פון ברוק: לאפוכאו דערהערט א סך זאכען ניט, אויף א סך זאכען ענטפערט ער אזוי, אז דו הערסט ניט, אדער ער ענטפערט גאר ניט. — איך פאָהר מיט דיר אין ריאזאן, טענה'ט ווערא פאולאוונא.

— דו האָסט דאך נאך די זאכען ניט פערטיג, ווי אזוי וועסטו פאהרען? קלייב זיך, אויב דו ווילסט. ווי דו וועסט זעהן אס בעסטען, אזוי וועסטו טהאָן. איך וואלט דיר נאָר געבעטען אָט וואס: ווארט אויף מיין בריעף. מארגען וועסטו עס באַ-קומען. איך וועל אנשרייבען און עס אבגעבען ערגעץ וואו אויפ'ן וועג. מארגען וועסטו עס בעקומען, ווארט, איך בעט דיר. —

ווי אזוי זי נעהמט דאס איהם ארום אויף דער גאלערייע פון דער אייזענ-באהן, מיט וואס פאר א טרעהרען זי קושט איהם, אריינלאזענדיג אין וואנאן. און ער רערט אלץ וועגען זיינע פאבריק אנגעלעגענהייטען, ווי גוט זיי זיינען, און ווי אזוי די אלטעטשקע וועלן זיך דאס דערפרעהען מיט איהם, און ווי אזוי אלץ אין דער וועלט איז גאר נישט, אויסער געזונד, און אז זי דארף אבהיטען איהר געזונד, און איז לעצטען אויגענבליק פון געזעגענען זיך, שוין פון יענער זייט צאם זאגט ער: — דו האָסט נעכטען געשריבען, אז דו ביזט נאָך קיין מאָל ניט אזוי געווען צוגעבונדען צו מיר, ווי איצט — דאס איז אמת, מיין ליעבע וועראטשקא. און איך בין צו געבונדען צו דיר ניט ווייניגער ווי דו צו מיר, און אז זיין צוגעבונדען צו א מענשען הייסט ווינשען איהם גליק, דאס ווייסען מיר מיט דיר זיכער. גליק איז אבער ניטא אהן פרייהייט. דו וואלסט מיר ניט געוואלט שמערן און איך — דיר ניט. און אויב דו וואלסט אנגעהויבען זיך ניט בעקוועם צו מאכען צוליעב מיר, וואלסטו מיר פארשאפט ענמת נפש. טו עס דערפאר ניט, און זאל זיין מיט דיר, ווי דיר איז בעסער, שפעטער וועלן מיר זעהן. דו שרייב אן, ווען איך זאל קומען צוריק. צום ווידערזעהן — מיין פריינד — עס איז שוין דער צווייטער קלונג, שוין לאנג צייט, צום ווידערזעהן.

דאס איז געווען ענדע אפרייל. אין מיטען יון איז לאפוכאו געקומען צוריק: האָט פארבראכט דריי וואכען אין פעטערבורג: נאכהער איז ער אוועקגעפאהרען אין מאסקווע, צוליב פאבריק אנגעלעגענהייטען, ווי ער האָט געזאגט. דעם 9-טען יול איז ער אוועקגעפאהרען און דעם 11-טען איז דער פריה איז פארגעקומען דער רעטעניש אין האָטעל ביי א סטאנציע פון מאסקווער אייזענבאהן צוליב דעם, וואס דער גאסט איז ניט אויפגעשטאנען און איז א שעה צוויי ארום — די סצענע אויף דער קאמענא-אסטראווער דאטשע. איצט וועט שוין דער קלוגער לעזער ניט מאכען קיין טעות, ווער עס האָט זיך דערשאסען. „איך האָב שוין לאנג געזעהן, אז דאס איז לאפוכאו“, זאגט דער קלוגער לעזער, ענטציקט וואס פאר א טרעפער ער איז. מו וואו זשע האָט ער זיך אהינגעטהאן, און ווי אזוי איז זיין היטעל גע- ווען דורכגעשאסען? „דאס איז נאָר ניט, דאס זיינען אלץ זיינע מחזקות, דאס האָט ער אליין אויסגעטראכט משוגעט'ן“, האקט זיך ווייטער דער קלוגער לעזער. נו, גאט איז מיט דיר, זאל זיין ווי דו ווילסט, דיר קען מען דאך קיין זאך ניט איבער- צייגען.

א ז א נ ד ע ר ב א ר ע ר מ ע נ ש .

אין א שעה ארום ווי קירסאנאו איז אוועק, איז ווערא פאוולאוונא געקומען צו זיך און איינער פון איהרע ערשטע געדאנקען איז געווען: מען קען דאך דעם ווארקשטאט ניט איבערלאזען אזוי. יא, כאטש ווערא פאוולאוונא האָט האלט גע- האט צו בעווייזען, אז דער ווארקשטאט געהט פון זיך אליין, נאָר אין אמת'ן האָט זי געוואוסט אז דאס נארט זי זיך מיט דעם געדאנק, אז דער ווארקשטאט מוז האָבען א פיהרערקע, אז ניט ווערט ער צופאלען. איבריגענס איז דער געשעפט איצט אוועקגעשטעלט און עס איז געווען ווייניג וואס צו טהאן דערביי. מערצאלאווא האָט געהאט צוויי קינדער; אבער א שעה — אנדערהאלבען א טאג, און דאס אויך ניט אלע טאג, קען זי אבעבען, זי וועט זיך געוויס ניט ענטזאגען, זי האָט דאך איצט אויך פיעל צו טהאן אין ווארקשטאט. ווערא פאוולאוונא האָט גענומען פאר- גאנדער קלייבען, וואס'ערע זאכען זי האָט צו פארקויפען און מאשא'ן האָט זי אב-

געשיקט פריהער צו מערצאלאווס, בעטן איהר קומען, נאכהער צו דער טענדלערקע רחל, א אידענע א דרעה קאפ, ווערא פאוולאוונאס א נומע בעקאנטע, מיט וועלכער רחל איז געווען פאלשטענדיג עהרליך, ווי בכלל כמעט אלע אידישע קליין-הענדלער מיט אלע אנשטענדיגע מענשען. רחל און מאשא האבען געראפט פארפאהרען אין דער שטאדטישער וואהנונג, צוזאמענקלייבען די דארט פארבליבענע קליידער און זאכען, אויפ'ן וועג פארפאהרען צום פוטער הענדלער, וועמען מען האט אכגעגעבען אויפ'ן זומער ווערא פאוולאוונאס פוטערס, און קומען אויף דער דאמטשע מיט'ן גאנצן פאק, כדי רחל זאל אלץ אכקויפען אגולע.

ווע! מאשא איז ארויס פון טויער, האט איהר באגעגענט ראכמעטאוו וועלכער האט שוין ביי א האלבער שעה זיך ארומגעשלאפט ארום דער דאמטשע.

— איהר געהט אוועק, מאשא? אויף לאנג?

— יא, איך וועל זיך אומקעהרען, וואהרשיינליך, שפעט אין אבענד, האב א

סך צו טהאן.

— ווערא פאוולאוונא בלייבט אליין?

— אליין.

— וועל איך אריינגעהן און זיצען אנשטאט אייך, טאמער וועט זי עפעס

דארפען.

— טהוט טאקי אזוי; אז ניט האב איך מורא געהאט איהר צו לאזען. יא,

איך האב פארגעסען, הער ראכמעטאוו: ריפט וועמען עס איז פון די שכנים, דארט איז פארהאן די קעכין און די ניאנקע, מיינע פריינד, זיי זאלן דערלאנגען דאס מיטאג עסען; זי האט דאך נאך ניט געגעסען.

— נישטקשה, איך האב נאך אויך ניט געגעסען, וועלן מיר עסען אליין. און

איהר, צו האט איהר געגעסען?

— יא, ווערא פאוולאוונא האט אזוי ניט אכגעלאזען.

— דאס איז אויך גוט. און איך האב געמיינט אז זי וועט עס אויך פאר-

געסען צוליעב זיך. —

אויסער מאשא און די וואס זיינען געווען גלייך צו איהר, אדער וואס האבען איהר איבערגעשטיגען דורך דער איינפאכקייט פון נשמה און קליידער, האבען אלע

מורא געהאט פאר. ראכמעטאווי': אויף לאפוכאוו און קירסאנאוו, און אלע אנדערע וואס האָבען פאר קיינעם און פאר קיין זאך ניט מורא געהאט, האָבען געפיהלט. צייטענווייז, פאר איהם א געוויסען שרעק. מיט ווערא פאוולאוונא איז ער געווען זעהר פון ווייטען: זי האָט געפונען, אז ער איז זעהר לאנגווייליג, און ער איז קיין מאָל ניט צוגעשטאַנען צו איהר געזעלשאפט. ער איז אבער געווען מאשא'ס ליעב-לינג, כאטש ער איז געווען ווייניגער פריינדליך און האָט ווייניגער גערעדט מיט איהר ווי אלע אנדערע געסט.

— איך בין געקומען ניט געבעטענערהייט, ווערא פאוולאוונא, — האָט ער אנגעהויבען — אבער איך האָב געזעהן אלעקסאנדר מאטוויאיטשען און ווייס אלץ. דערפאר האָב איך זיך אויסגערריקט, אז איך וועל אפשר זיין נוצליך פאר אייך און איך וועל ביי אייך אבזיצען דעם אבענד. —

נוצליך האָט ער טאקי געקאנט זיין שוין אויף אן ארט: העלפען ווערא פאוולאוונא פארנאנדערצוקלייבען די זאכען. יעדער אנדער מענטש אויף ראכמע-טאווס ארט וואלט אין איין אויגענבליק געווען איינגעלאדען, און וואלט זיך אליין אויסגערופען זיך דערמיט צו פארנעהמען. ער אבער האָט זיך אליין ניט אויסגע-רופען און איז ניט געווען איינגעלאדען. ווערא פאוולאוונא האָט איהם נאָר גע-דריקט די האנד און מיט אן אמת'ן געפיהל האָט זי געזאגט, אז זי איז איהם זעהר דאנקבאר פאר זיין אויפמערקזאמקייט.

— איך וועל זיצען אין קאבינעט, — האָט ער געענטפערט — אויב איהר וועט וואס עס איז דארפען, וועט איהר מיר ארוף טהאָן: און אויב עס וועט ווער קומען, וועל איך עפענען די טהיר, אליין בעאונרוהיגט זיך ניט.

מיט די ווערטער איז ער זיך גאנץ רוהיג אוועק אין קאבינעט. האָט ארויסגע-נומען פון קעשענע א גרויסע שטיק וואורשט, א שטיק שווארצע ברויט — צוזאמען האָט עס געוואויגען א פונט פיער, האָט זיך אוועקגעזעצט, האָט אלץ אויפגעגעסען, זיך כאמיהענדיג גוט צו צוקייען, האָט אויסגעטרונקען א האלבע פלאש וואסער, נאכ-הער איז ער צוגעגאנגען צו די פאליצעס מיט די ביכער און גענומען אויסקלייבען וואס צו לייענען: „דאס קען איך“ ... „ניט אריגינעל“ ... „ניט אריגינעל“ ... אט דאס „ניט אריגינעל“ איז געווען געזאגט וועגען אזוינע ביכער ווי מעקאלי, גיזא, טיער, ראנקע, גערווינס. „און אט דאס איז גוט, וואס האָט זיך אונטערגעררייט“.

— דאס האָט ער געזאגט, דורכלייענדיג אויפ'ן רוקען פון עטליכע דיקע פענדער „געזאמעלטע שריפטען פון ניוטאָן“, זיך איילענדיג האָט ער גענומען פארנאנדער-קלייבען די בענדער, ענדליך האָט ער געפונען דאס וואס ער האָט געזוכט, און מיט לייעבע און מיט א שטייכעל האָט ער געזאגט: „אט איז עס, אט איז עס“ ד. ה. דער באנד. „באמערקונגען וועגען די נביאות פון דניאל און די חזיונות פון הייליגן יאהאן“. יא, די זייט פון וויסען איז ביי מיר ביז איצט געבליבען אהן א גרינדליכען יסוד. ניוטאן האָט געשריבען דיזען פרוש אויף דער עלטער, ווען ער איז געווען האלב ביים זינען, האלב משוגע. א קלאסישער קוואל איבער דער פראגע וועגען צומישונג פון משוגעת מיט שכל. די פראגע איז דאך א וועלט היסטארישע: אט די צומישונג באגעגענט מען דאך אין אלע פאסירונגען אהן אויסנאהם, כמעט אין אלע ביכער, כמעט אין אלע קעפ. דא אבער מוז זי זיין אין דער מוסטערהאפטער פארמע: ערשטענס דער געניאלסטער און נארמאלסטער שכל פון אלע שכל'ן וואס איז אונז בעקאנט; צווייטענס איז אויך זיין משוגעת געווען א דערוויזענע משוגעת, אין וועלכע עס איז קיין צווייפעל ניט געווען. הייסט עס, אז דאס איז א גרונד ליגענדער בוך אויף דעם געביט. די דיענסטע שטריכען פון דער אלגעמיינער ערשיינונג דארפען דא זיך ארויסווייזען בולט/ער, ווי ערגעץ אנדערשוואו, און קיינער קען ניט צווייפעלן אז דאס זיינען טאקי די שטריכען פון אט דער ערשיינונג, די צומישונג פון שכל מיט משוגעת. א בוך וואס איז ווערט געלעזען צו ווערן. ער האָט מיט אייפער און פארגיגען גענומען לייענען דאס בוך, וואס איז אין די לעצטע הונדערט יאהר קוים פון וועמען עס איז געלעזען געווארען אויסער פון די קארעקטארס: פאר יעדען איינעם, אויסער ראכמעטאווי'ן עס צו לייענען האָט געהייסען דאס זעלבע ווי עסען זאמד אדער פאלאווינקעס. פאר איהם איז עס אבער געווען געשמאק.

אזוינע מענשען ווי ראכמעטאווי זיינען פארהאן ווייניג: ביז איצט האָב איך באגעגענט נאר אכט מוסטערן פון דעם מין (אין דעם אריינגערעכענט צוויי פרויען); זיי האָבען ניט געהאט קיין עהנליכקייט אין קיין זאך, אויסער איין שטריך. צווישען זיי זיינען געווען מענשען ווייכע און שטרענגע, פארקמורעטע און היימליכע, באר וועגליכע און קאלטבלוטיגע, מענשען, וואס זיינען לייכט אויף טרעהרען (איינער איז געווען מיט א שטרענגער געזיכט, א גרויסער חזק מאכער; דער צווייטער מיט א הילצערנע געזיכט, א שווייגענדיגער און גלייכגילטיגער צו אלץ; זיי ביידע האָבען פאר מיר געוויינט עטליכע מאָל, ווי היסטערישע פרויען, און ניט פון זיערע איי-

גענע געשעפטען, נאָר אין א געשפרעד סתם אין דער וועלט אריין; בלייבענדיג אליין, האָבען זיי, איד בין אין דעם זיכער, געוויינט אפט) און מענשען וואס הערן ניט אויף צו זיין רוהיג. קיין עהנליכקייט האָבען זיי אין קיין זאך ניט געהאט, אויסער איין שטריד, אבער דער איין שטריד האָט זיי אלעמען פאראייניגט אין איין באזונדערן מין און זיי אבגעטהיילט פון אלע איבריגע. פון די, מיט וועלכע איד בין געווען נאהענט, פלעג איד חוזק מאכען, ווען איד פלעג זיין מיט זיי אליין; זיי פלעג גען ווערן אין כעס אדער ניט ווערן אין כעס, אבער אליין אויף מיטלאכען איבער זיך. און אין אמת'ן איז געווען פיעל קאמישעס אין זיי, און דער עיקר דורך וועלכען זיי זיינען געווארען מענשען פון א בעזונדערן מין האָט אין זיך געהאט פיעל קאמישעס. איד האָב האָלט חוזק צו מאכען פון אזוינע מענשען.

יענער צווישען זיי, וועמען איד האָב באגעגענט אין לאפוכאווס און קירסא-נאווס קרייז און וועגען וועלכען איד דערצעהל דא, דיענט אלס לעבעדיגער ביישפיעל, אז מען דארף דערלאזען א שטיקעל אויסנאהם וואס איז שייך דעם גרונט אין דעם געשפרעד צווישען לאפוכאו'ן און אלעקסיי פעטראוויטש אין ווערא פאוולאוונאס צווייטען חלום; די אויסנאהם באשטעהט אין דעם, אז ווי שלעכט א גרונט זאל ניט זיין, קענען אין איהם דאך פארקומען קלייניטשקע שטיקלאך ערד אויף וועלכע עס קענען אויסוואקסען געזונטע זאנגען. דער ספר היהום פון די הויפט פערזאנען פון מיין ערצעהלונג: ווערא פאוולאוונא, קירסאנאו און לאפוכאו געהט, באמת גערעדט, ניט ווייטער ווי בין זיידעס און באבעס, און אז מען זאל זיך שטארק אנה שטרענגען וועט מען קענען צוציהען נאך אן עלטער באבען (דער עלטער זיידע איז שוין פארדעקט מיט דער פינסטערניש פון שכחה; מען ווייס נאָר, אז ער איז געווען דער מאן פון דער עלטער באבען און אז געהייסען האָט ער קיריל, ווייל דער זיידע האָט געהייסען געראסים קיריל'טש). ראכמעטאו איז אבער געווען פון א פאמיליע, וואס איז געווען בעקאנט זינט דעם 13-טען יאהר הונדערט, ד. ה. איינער פון די עלטעסטע ניט נאָר ביי אונז, נאָר אין גאנץ אייראפא. צווישען די טאטערשע עלטעסטע און קריעגספיהרער, וועמען מען האָט אויסגעקוילעט אין טווער, צוואמען מיט זייערע סאלדאטען פאר וואס זיי האָבען, לויט ווי עס דערצעהלען די כראניקערס, געוואלט דעם פאלק איבער'שמד'ען אויפ'ן מאחמעדאנישען גלויבען, א געדאנק וואס זיי האָבען געוויס ניט געהאט, אין אמת'ן אבער איינפאך פאר זייער אונטערדריקען דאס פאלק, האָט זיך געפונען איינער ראכמעט. דער קליינער זון פון אט דעם ראכ-

מעט פון א רוסישער פרוי, דער פלימעניצע פון א הויפמאן אין טווער, ד. ה. פון אן איבער-הויפמארשאל און פעלדמארשאל, וואס איז מיט געוואלד גענומען גע-ווארען פון ראכמעט'ן איז געבליבען געראטעוועט צוליבע די מוטער און אנשטאט דעם לאטיף האָט מען איהם געגעבען א נאָמען מיכאיל. אט פון דעם לאטיף-מיכאיל ראכמעטאוויטש שטאמען אפ די ראכמעטאווס. אין טווער זיינען זיי געווען פריצים, אין מאסקווע זיינען זיי געווען הויף-בעאמטע, אין פעטערבורג זיינען זיי געווען גענעראל — אנשעפאן — זעלבסטפערשטענדליך ווייט ניט אלע; די פאמילע האָט זיך צואוואקסען אויף פיעל צווייגען, אזוי אז עס וואלט גאר ניט געקלענגט קיין גע-נעראל-אנשעף טשינען פאר אלעמען. דער עלטער עלטער זיידע פון אונזער ראב-מאטאו'ן איז געווען א נאהענטער פריינד פון איוואן איוואנאוויטש שאוואלאנו, וועלכער האָט איהם צוריק אויפגעהויבען פון פארשיקונג, וואס איז אויף איהם ארויפגעלייגט געווארען פאר זיין פריינדשאפט מיט מיניכ'ן. דער עלטער זיידע האָט געדיענט צוזאמען מיט רומיאנצעוו'ן, האָט זיך דערדיענט ביז גענעראלשעף און איז דערהרג'ט געווארען ביי נאוו. דער זיידע האָט באגלייט אלעקסאנדער דעם ערשטען אין טילזיט און וואלט אוועק ווייטער פאר אלעמען, ער האָט אבער פריה פארלארען די קאריערע פאר זיין פריינדשאפט מיט ספעראנסקי, דער פאטער האָט געדיענט אהן ערפאלג און אהן מפלות און צו 40 יאהר איז ער ארויס פון די ענסט מיט דעם טשין פון א גענעראל לייטענאנט און האָט זיך באזעצט אין איינע פון זיינע גיטער, וואס זיינען געווען צואווארפען אין דעם אויבערשטען טייל פון מעדוועדיצע. די גיטער זיינען אבער געווען ניט זעהר גרויס, אין גאנצען האָט ער געהאט ביי א 2500 נפשות פאנשיצונע. קינדער אבער האָבען זיך אין דארף באוויזען א סך — א מאן אכט; אונזער ראכמעטאוויטש איז געווען דער פאר לעצטער, אינגער פון איהם איז געווען נאָר איין שוועסטער; דערפאר איז אונזער ראכמעטאוויטש שוין געווען א מאן מיט ניט קיין רייכער ירושה; ער האָט באקומען אן ערד פון 400 נפשות און 7000 דעסיאטין ערד. וואס פאר א סוף ער האָט געמאכט מיט די נפשות און מיט 5500 דעסיאטין ערד האָט קיינער ניט געוואוסט; מען האָט אויך ניט געוואוסט, אז ער האָט פאר זיך געלאזען 1500 דעסיאטין ערד; מען האָט בכלל ניט געוואוסט אז ער איז א גוט בעזיצער, און אז אבגעבענדיג אין ארענדע דעם טהייל ערד, וואס ער האָט געלאזען פאר זיך, האָט ער אלץ נאָך א הכנסה פון 3000 רובעל; דאס האָט קיינער האָט ניט געוואוסט, כל זמן ער האָט געלעבט צווישען אונז. דאס האָבען מיר

זיך דערוואוסט ערשט שפעטער; דאמאלסט אבער האָבען מיר געמיינט, אז ער איז פון איין פאמיליע מיט יענע ראכמעטאווים, צווישען וועלכע עס זיינען געווען א סך רייכע גוט בעזיצער; ביי די אלע וואס האָבען געטראגען די פאמיליע איז צוזאמען געווען ביז 75000 נפשות אין די אויבערשטע טהיילען פון מעדוועדיצע, כאפר, סורא, און צנא. זיי זיינען שטענדיג די קרייז-פיהרער פון די אדעליגע אין יענע ער-טער, וואו זייערע גיטער ליגען און ווער פון זיי איז שטענדיג א גור בערנסקער פיהרער אין איינער פון די דריי גובערניעס, אין וועלכע זייער רע גיטער זיינען צוואוארפען. געוואוסט האָבען מיר, אז אונזער בער-קאטער ראכמעטאוו פארלעבט א יאהר ארום 400 רובעל; פאר א סטור דענט איז עס דאמאלט געווען נאר ניט ווייניג, אבער פאר א גוט בעזיצער פון די ראכמעטאווים — זעהר וועניג; דערפאר האָט יעדער איינער פון אונז, וואס האָט ווייניג געזארגט וועגען אויכע ידיעות, באשלאסען ביי זיך, אז אונזער ראכ-מעטאוו איז פון איינער פון די אבגעדרטע און פארארימטע צווייגען פון די ראכ-מעטאווים, דער זון פון וועלכען עס איז א קליינעם בעאמטען, וואס האָט געלאזען די קינדער א קליינעם קאפיטאל. מיר האָבען באמת דאך ניט געקאנט זיך אינטער-רעסירען מיט אזוינע זאכען.

איצט איז ער אלט געווען 22 יאהר און א סטורענט איז ער געווען פון 16 יאהר אלט; ער האָט אבער כמעט אויף דריי יאהר פארלאזען דעם אוניווערסיטעט. ער איז ארויסגעגאנגען פון 2-טען קורס, איז אוועקגעפאהרען אין זיין אימעניע, האָט געמאכט געוויסע ארדנונגען, בייקומענדיג דעם ווידערשטאנד פון אפעקון און זיך דערדינענדיג צו א חרם פון זיינע ברידער און אויספיהרענדיג אזוי ווייט, אז די מענער פון זיינע שוועסטערס האָבען זיי פארבאטען זיין נאָמען צו דערמאָנען; נאכהער האָט ער זיך ארומגעשלאפט איבער רוסלאנד אויף פארשידענע אופנים; מיט דער יבשה, און מיט'ן וואסער, אויפ'ן געוויינליכען אופן און אויפ'ן ניט גע-וויינליכען אופן — צום ביישפיעל, צו פוס און אויף לאדקעס, האָט דורכגעמאכט פיעל פאסירונגען, וואס ער אליין האָט ארויסגערופען; צווישען אנדערעס האָט ער אבגעפיהרט צווייען אין קאזאנער אוניווערסיטעט און פינף אין מאסקאווער, וועמען ער האָט נאכהער אויסגעהאלפען צו שטודירען, אין פעטערבורג אבער, וואו ער אליין האָט געוואלט וואוינען, האָט ער קיין איינעם ניט געבראכט, און דערפאר האָט קיינער פון אונז ניט געוואוסט, אז ער האָט ניט 400 רובעל נאָר 3000 רובעל א יאהר

הכנסה. דאס האָט מען זיך שוין דערוואוסט שפעטער, ווען מען האָט זיך ארום גע-
זעהן, אז ער ווערט פערפאלען אויף לאנג, און מיט צוויי יאהר פריהער איידער ער איז
געזעסען אין קירסאנאווס קאבינעט איבער ניוטאנס פרושים, איז ער געקומען צוריק
אין פעטערבורג און איז אנגעקומען שטודירען שפראכען, — פריהער האָט ער
שטודירט נאטור וויסענשאפטען.

אבער אויב קיינער פון ראכמעטאווס פעטערבורגער בעקאנטע האָט ניט גע-
וואוסט פון זיינע פאמיליען און געלד אנגעלעגענהייטען, דערפאר האָבען אלע, וואס
האָבען איהם געקאנט, געוואוסט פון זיינע צוויי צונעמענישען: איינער פון די צו-
נעמענישען איז שוין דערמאָנט געווארען אין דער ערצעהלונג — „דער פרוש“; דאס
פלעגט ער אננעהמען מיט זיין געוויינליכען שמייכלעך פון כמורנער צופרידענהייט.
אבער ווען מען פלעגט איהם רופען „ניקיטושקא“, אדער „לאָמאָוו“, אדער צוזאמען
„ניקיטושקא לאַמאָוו“, פלעגט ער זיס און ברייט שמייכלעך, און ער האָט געהאט
א פולען רעכט, ווארום ניט פון דער נאטור האָט ער באקומען, נאָר דורך די
פעסטקייט פון זיין ווילען האָט ער באקומען דאס רעכט אויף דעם נאמען, וואס איז
באדיהמט צווישען מיליאנען מענשען. באדיהמט איז אבער דער נאָמען אויף א שטח
פון 100 וויארסט ברייט, וואס ציהט זיך דורך אכט גובערניעס: פאר די לעזער
פון די איבריגע טהיילען פון רוסלאנד דארף מען ערקלעהרען וואס דאס איז פאר
א נאמען. ניקיטושקא לאַמאָוו, א בורלאַק, וואס פלעגט געהן איבער דער וואלגא
א יאהר 20, 15 פריהער, איז געווען א ריעז מיט אן אונגעוויינליכען כח: מיט 15
ווערשקעס הויך, האָט ער געהאט אזא ברייטע ברוסט און פלייצעס, אז ער האָט גע-
וואויגען 15 פוד, כאטש ער איז געווען נאָר א פעסטער, ניט אבער קיין דיקער
מענש. וואס פאר א כח ער האָט געהאט, איז גענוג צו זאגען איינס: ער פלעגט בא-
קומען געצאהלט פאר פיערען, ווען די שיף פלעגט צו שטעהן צו א שטאדט און ער
פלעגט געהן איבערן מארק, פלעגען אין די ווייטע געסלאַד זיך הערען די אויסגע-
שרייען פון די בחורים: „ניקיטושקא לאַמאָוו געהט, ניקיטושקא לאַמאָוו געהט!“
און אלע פלעגען ארויסלויפען אויפ'ן גאס, וואס פיהרט פון האפען צום מארק, און
דער המון פלעגט נאכשלעפען זיך נאך זיין גבר.

ווען ראכמעטאווי איז אלס 16 יאהריגער בחורל געקומען אין פעטערבורג, איז
ער אין דעם פרט געווען א געוויינליכער בחור, א גאנץ הויכער, געזונטער, אבער ווייט

ניט קיין מערקווירדיגער לויט זיין כח: פון 10 יונגע לייט פון זיין עלטער וואלטען צוויי אם ווייניגסטען זיך געקאנט פארגלייכען מיט איהם, ווען ער איז געגאנגען אויפ'ן 17-טען יאהר האָט ער זיך פארגענומען, אז מען דארף ווערן א גבר, און ער האָט אנגעהויבען ארבייטען איבער זיך. ער האָט אנגעהויבען מיט גרויס השק זיך צו באשעפטיגען מיט גימנאסטיקע: דאס איז גוט, אבער גימנאסטיקע פאר פאל-קאמט דאך נאָר דעם מאטעריאל, מען דארף זיך באזארגען מיט מאטעריאל און ער נעהמט זיך צוויי מאָל אזוי פיעל צו גימנאסטיקע און דערצו ווערט ער א געוויסע צייט עטליכע שעה א טאג א פראסטער ארבייטער ביי אזוינע ארבייטען, וואס פאר דערן כח: האָט געפיהרט וואסער, געשלעפט האַלץ, געהאקט האַלץ, געהאקט וואלד, געהאקט שטיינער, געגראבען ערד, האָט זיי אפט געביטען, ווארום פון יעדער נייער ארבייט, דורך יעדע ענדערונג באקומען געוויסע מוסקולען זייער ענטוויקלונג. ער האָט איבערגענומען די דיעמע פון די באקסערס: ער האָט אנגעהויבען זיך אבפיטערן — טאקי אבפיטערן — נאר מיט אזוינע זאכען, וואס האָבען א שם, אז זיי פער-שטארקען די פיזישע קראפט, מעהר ווי אַלץ מיט ביפשטעקס'ן, כמעט רויהע, און פון דאמאלט אן האָט ער שוין שטענדיג געלעבט אזוי. אין א יאהר ארום נאך דעם אנפאנג פון פון די בעשעפטיגונגען, האָט ער זיך אוועקגעלאזען וואנדערן און דא האָט ער געהאט נאָך מעהר בעקוועמליכקייטען צו ענטוויקלען זיינע פיזישע כחות, איז געווען אן ארבייטער, א סטאלער. א פוהרמאן און אן ארבייטער ביי אלגעמיינע געזונטע בעשעפטיגונגען: איין מאָל איז ער זאגאר דורכגעפאהרען ווי א בורלאק די גאנצע וואַלגע, פון דובאווקא ביז ריבינסק, וואלט ער געזאגט אז ער וויל זיין א בורלאק, וואלט אויסגעקומען ביים בעל הבית פון שיף און ביי די בורלאקעס משונה דיג ווילד און מען וואלט איהם אויך ניט אנגענומען: ער האָט זיך ארויפגעזעצט פשוט אלס פאסאזשיר, און ווערנדיג א מחותן מיט דער ארטעל, האָט ער אנגע-הויבען צו העלפען ציהען די ליאמקע, און איז א וואך ארום האָט ער זיך איינגע-שפאנט אין איהר ווי אן אמת'ער ארבייטער, מען האָט באלד באמערקט, ווי ער ציהט, מען האָט אנגעהויבען אויספרוּבירען כחות — ער האָט אריבערגעצויגען דריי, זאגאר פיער פון די געזינדסטע חברים; ער איז דאמאלט אַלט געווען 20 יאהר און די חברים פון דער ליאמקע האָבען איהם א נאמען געגעבען ניקיטושקא לאמאוו, צום אנדענקען פון דעם העלד, וואס איז שוין אראפ פון דער ביהנע. איבער א יאהר זומער איז ער געפאהרען אויפ'ן דאמפפער: איינער פון המון, וואס האָט זיך צו-

זאמען געקליבען אויפ'ן דאמפפער, האָט זיך ארויסגעוויזען פאר זיינעם א פאר-
 איאהריגען חבר ביי דער ליאמקע, און אויף אזא אופן האָבען זיינע מיטרייזענדע
 די סטודענטען, זיך דערוואוסט, אז מען דארף איהם רופען ניקיטושקא לאמאוו.
 און אין אמת'ן האָט ער טאקי זיך ערווארבען א געוואלטיגען כח און ניט זשאלע-
 ווענדיג קיין צייט האָט ער דעם כח אין זיך אונטערגעהאלטען. „אט אזוי דארף מען
 — האָט ער געזאגט — דאס גיט צו אכטונג און לייעבע מצד פון איינפאכע מענשען.
 דאס איז נוצליך, מען קען עס דארפען“.

דאס איז איהם אריין אין קאפ, ווען ער איז געגאנגען אויפ'ן 17-טען יאהר.
 ווארום פון דאמאלט אן האָט זיך, בכלל, גענומען ענטוויקלען זיין בעזונדערהייט.
 זייענדיג אלט 16 יאהר איז ער געקומען אין פעטערבורג אלס א געוויינליכער, גוטער
 גימנאזיסט, וואס האָט געענדיגט דעם קורס, א געוויינליכער גוטער און הערליכער
 בחור, און האָט פארבראכט דרייפיער חדשים, ווי עס פארבריינגען געוויינליך
 סטודענטען אנפאנגער, ער האָט אבער אנגעהויבען הערן, אז עס זיינען דא צווישען
 די סטודענטען באזונדערס קלוגע קעפ, וואס דענקען ניט ווי די אנדערע, און האָט
 זיך דערוואוסט וועגען א פינף אזוינע מענשען, דאמאלט זיינען זיי געווען ניט פיעל.
 זיי האָבען איהם פאראינטערעסירט; ער האָט גענומען זוכען בעקאנטשאפט מיט
 וועמען עס איז פון זיי; עס האָט זיך געטראפען, אז ער איז צוזאמענגעקומען מיט
 קירסאנאו'ן, און פון דאמאלט אן האָט זיך אנגעהויבען זיין פערוואנדלען זיך אין
 א בעזונדערן מענשען, אין דעם צוקונפטיגען ניקיטושקא לאמאוו און פרוש. ער
 האָט געשלאנגען קירסאנאווס ווערטער דעם ערשטען אבענד, האָט געוויינט, האָט
 אונטערבראכען זיינע ווערטער מיט קללות צו דאס, וואס דארף אונטערגעהן און
 ברכות צו דאס, וואס דארף לעבען, — „פון וועלכע ביכער זאל איך אנהויבען לייע-
 נען?“ קירסאנאו האָט אנגעוויזען. אויף מארגען, שוין 8 אין דער פריה איז ער
 געגאנגען אויף נעווסקי, פון דער אלעקסאנדער-בריק ביז דער פאליציי בריק, וואר-
 טענדיג וועלכע פראנצויזישע אדער דייטשע בוכהאנדלונג וועט זיך פריהער עפענען,
 האָט גענומען וואס איז געווען נויטיג און האָט געלייענט מעהר ווי דריי מעת לעת
 נאכאנאנד — דאנערשטאג פון 11 אזיגער אין דער פריה ביז זונטאג 9 אזיגער
 ביינאכט, 84 שעה; די ערשטע צוויי נעכט האָט ער סתם אזוי ניט געשלאפען,
 אויף דער דריטער נאכט האָט ער אויסגעטרונקען 8 גלעזער שטארקע קאווע, אויף
 דער פיערטער נאכט איז שוין קיין קאווע ניט געווען שטארק גענוג, ער איז

אנידערנעפאלען אויפ'ן פארלאגע און איז אכגעשלאפען 15 שעה. אין א וואך ארום איז ער געקומען צו קירסאנאו'ן, געבעטען, ער זאל איהם אנווייזען אנדערע ביכער און איהם געבען ערקלעהרונגען; האָט זיך באפריינדעט מיט איהם און נאכהער דורך איהם — מיט לאפוכאו'ן, אין א האלב יאהר ארום, כאטש ער איז געווען אלט איז גאנצען 17 יאהר און זיי צו 21, האָבען זיי איהם שוין ניט געהאלטען פאר א יונגען בחורל אין פערגלייך מיט זיך, נאָר ער איז שוין געווען א זאנדערבארער מענש. וואס פאר אנגאבען פאר דעם זיינען געלעגען אין זיין פערגאנגענעם לעבען? ניט זעהר גרויסע, אבער זיי זיינען פארט געווען. זיין פאטער איז געווען א מאן פון דעספאטישען כאראקטער, זעהר א קלוגער, א געבילדעטער און א פינסטערער קאנסערוואטאר — א קאנסערוואטאר אין דעם זינען ווי מאריא אלעקסע-יעוונא, נאָר אן עהרליכער. איהם איז געוויס געווען שווער. דאס אליין וואלט נאָך געווען ווייניג. אבער זיין מוטער, א פרוי א דעליקאטע, האָט געליטען פון מאנס שווערען כאראקטער, און געזעהן האָט ער וואס עס איז אויך אין דארף. און דאס אלץ וואלט נאָך אויך נאָר ניט געווען; איז אבער געווען אט וואס: אויפ'ן 15-טען יאהר האָט ער זיך פארליעבט אין איינע פון פאטערס'ן לובאוניצעס. עס איז ארויס א סקאנדאל, פון וועלכען זי האָט באזונדערס געליטען. ער האָט געהאט גרויס מיטלייך מיט דער פרוי, וואס האָט צוליב איהם געליטען. עס האָבען גענומען בלאַנדזשען אין איהם געדאנקען, און קירסאנאו איז געווען פאר איהם דאס, וואס לאפוכאו איז געווען פאר ווערא פאוולאוונא. אנגאבען זיינען געווען אין פערגאנגענעם לעבען, אבער אום צו ווערן אזא זאנדערבארער מענש איז די הויפט זאך די נאָטור. מיט אייניגע צייט פריהער איידער ער איז ארויס פון אוניווערסיטעט און איז אוועקגעפאהרען אין זיין הויף און פון דארט זיך אוועקגעלאזען וואנדערן איבער רוסלאנד, האָט ער שוין אנגענומען די אריגינעלע פרינציפען סאי אין מאַטעריאלען, סאי אין מאַראלישען און גייסטיגען לעבען, און ווען ער איז צוריק געקומען, זיינען זיי שוין געווען ענטוויקעלט אין א פערענדיגטער סיסטעם, אן וועלכער ער האָט זיך פעסט געהאלטען. ער האָט געזאגט צו זיך: „איך טרינק ניט קיין טראפען וויין, איך וועל זיך ניט צוריהרען צו קיין פרוי“, און די נאָטור איז געווען א קאכעדיגע. — „צו וואס איז עס? אזא עקסטערע איז גאר ניט נויטיג. מיר פאדערן פאר די מענשען פאלשמענדיג צו געניסען דעם לעבען — דארפען מיר מיט אונזער לעבען בעווייזען, אז מיר פאדערן עס ניט צו ערפילען אונזערע איי-

גענע ליידעשאפטען, ניט פאר זיך פערזענליך, נאר פארן מענשען בכלל, אז מיר ריידען נאָר פון פרינציפ, ניט פון באגעהר, פון איבערצייגונג, ניט ווייל מיר דארפען עס פערזענליך."

צוליעב דעם האָט ער בכלל אנגעהויבען פיהרען דעם אנשמענדיגסטען זארט לעבען. אום צו ווערען און צו פערבלייבען א ניקיטושקא לאמאוו, האָט ער גע- דארפט עסען פלייש, א סך פלייש און ער האָט עס געגעסען א סך. אבער ער האָט געזשאלעוועט יעדער קאפיקע פאר יעדער אנדער זארט שפיז אויסער פלייש; ער האָט געהייסען די בעל הבית'טע נעהמען די בעסטע פלייש, אלעס איבעריגע האָט ער געגעסען ביי זיך אין דער היים פון ביליגסטען זארט. ער האָט זיך ענטזאגט פון ווייס ברויט, האָט געגעסען ביי זיך נאָר שווארצע ברויט. גאנצע וואכען האָט ער אין מויל ניט געהאט קיין שטיקעל צוקער, גאנצע חדשים — קיין שטיק פרוכט ניט, ניט קיין קאלבס פלייש, ניט קיין עוף. פאר זיינע געלד פלעגט ער אזוינע זאכען ניט קויפען: „איך האָב קיין רעכט ניט אויסצוגעבען געלד אויף קאפריוען, אָהן וועלכע איך קען זיך באגעהן" — און ערצויגען איז ער דאך געווען אויף רייכע שפייזען און געהאט האָט ער זעהר א פיינעם געשמאק, ווי מען האָט געקאנט זעהן פון זיינע באמערקונגען וועגען די געריכטען, ווען ער פלעגט עסען ביי וועמען עס איז אן אנדערן, ער האָט מיט פארגניגען געגעסען א סך פון די געריכטען, פון וועלכע ער פלעגט זיך ענטזאגען ביי זיך אין דער היים; אנדערע געריכטען האָט ער ניט גע- געסען אויף ביי פרעמדע. די אורזאך פאר וואס ער האָט געמאכט אזא אונטערשייד איז געווען א גרינדליכע: „דאס וואס דער איינפאכער המון עסט, צייטענווייז, קען איך אויך עסען ביי א געלעגענהייט. דאס אבער וואס איז קיינמאָל ניט צו גענגליך פאר איינפאכע מענשען, דארף איך אויך ניט עסען, דאס איז פאר מיר נויטיג, כדי איך זאל וויפעל עס איז פיהלען אויף וויפעל זייער לעבען איז גע- דריקט אין פערגלייך מיט מיין לעבען". דערפאר, אויב מען פלעגט דערלאנגען פרוכט, פלעגט ער גאנץ ענטשירען עסען עפעל, אבער ענטשירען ניט עסען קיין אבריקאסן; אפעלסינען פלעגט ער עסען אין פעטערבורג אבער ניט עסען אין דער פראווינץ — איהר פארשמעהט, אין פעטערבורג עסט עס דער איינפאכער עולם, אין דער פראווינץ ניט. פאשטעמען האָט ער געגעסען, ווייל „א גוטער פיראג איז ניט ערגער ווי א פאשטעט און בלעמערטיג איז בעקאנט דעם איינפאכען פאלק". — אבער סארדיגען פלעגט ער ניט עסען. קליידען פלעגט ער זיך זעהר ארים, כאטש ער

הָאָט געהאט עלעגאנץ, אין אלעס איבעריגע האָט ער געפיהרט אַ שטרענגען, ספארט־אנישען זארט לעבען: צום ביישפיעל ניט דערלאזען קיין מאטראץ און איז געשלאָר פען אויף אַ וואַלאַק, זאנאר זיך ניט ערלויבענדיג איהם צוזאמענצולייגען אין צווייען. ער האָט געהאט געוויסענביסע: ער האָט ניט אוועקגעווארפען רויכערן: „אהו א סיגאר קען איך ניט טראכטען: אויב עס איז באמת אזוי, בין איך גערעכט; אבער טאמער איז עס א שוואכקייט פון ווילען“. און פראסטע ציגארען האָט ער ניט געקאנט רויכערן — ער איז דאך געווען ערצויגען אין אַן אריסטאקראטישער סביבה, פון די 400 רובעל פון זיין הכנסה זיינען 150 ביי איהם אוועק אויף ציגארן. „א שענדליכע שוואכקייט“, ווי ער פלעגט זיך אויסדריקען. נאָר דורך דעם פלעגט מען ווי עס איז זיך קענען אבפטן, ווען ער פלעגט אנהויבען צושטעהן מיט זיינע מוסר. יענער, צו וועמען ער פלעגט צושטעהן, פלעגט ענטפערן: „קיין פאַלקאמענ־הייט איז דאך ניט מעגליך, דו רויכערסט דאך ציגארן“. דאמאלט פלעגט ראכמע־טאוו נאך מיט מעהר ברען נעהמען ארונטערייסען די מענשליכע שוואכקייטען, אבער מעהר ווי א העלפט פון די שטראף רייד פלעגט ער געברויכען געגען זיך אליין און פאר דעם אנדערן פלעגט שוין בלייבען ווייניגער, כאטש אין גאנצען פלעגט ער יענעם אויך ניט פארגעסען.

ער פלעגט בעווייזען געוואלטיג פיעל אויפצוטהאָן, ווארום אויך אין פאר־ברויכען די צייט האָט ער ארויפגעלייגט אויף זיך פונקט אזא צאם, ווי אין מאמע־דיעלע אנגעלעגענהייטען. זאנאר א פערטעל שעה א חודש פלעגט ביי איהם ניט אוועק אויף פארנגיגענס; רוהען האָט ער ניט געדארפט, „איך האָב פארשיעדענע בעשעפטיונגען, די ענדערונג פון די בעשעפטיונגען איז אברוה“. אין דעם קרייז פון פריינד, וואס פלעגען זיך צוזאמענקלייבען ביי קירסאנאווי און לאפוכאווי, פלעגט ער קומען ניט עפטער, ווי פיעל עס איז נויטיג, אום צו פערבלייבען אין ענגע בעציהונגען מיט זיי: „דאס איז נויטיג, די טאנטעגליכע פעלע בעווייזען ווי נוצליך עס איז צו האבען א ענגע פערבינדונג מיט וואס עס איז פאר א קרייז מענ־שען — מען דארף שטענדיג האָבען אונטערן האנד אפענע קוואלען פאר פערשיע־דענע ספראווקעס“. אויסער ווי אויף די פערזאמלונגען פון דעם קרייז פלעגט ער קיין מאָל ביי קיינעם ניט זיין, סאידען אז ער האָט געדארפט; ביי זיך פלעגט ער אויך קיינעם ניט אננעהמען און ערלויבען צו פערבלייבען, נאָר ווען עס איז נויטיג געווען, און קיין פינף מינוט ניט מעהר; ער פלעגט אָהן זייטיגע דרכים ערקלעהרען

דעם גאסט: „מיר האבען דורכגעזען וועגען אונזער אנגעלעגנהייט; איצט ערלויבט מיר זיך צו נעהמען פאר אנדערע זאכען, ווייל אויך די צייט איז ביי מיר טייער“.

די ערשטע חרשים נאך זיין ניי געבורט פלעגט ער כמעט די גאנצע צייט פארבריינגען אין לייענען; דאס האט אבער אנגעהאלטען ניט פיעל מעהר ווי א האלב יאהר: ווען ער האט דערזעהן, אז ער האט זיך דערווארבען א סיסטע-מאטישען זארט דענקען אין דעם גייסט, וועמענס פרינציפען ער האט אנגענומען פאר גערעכט, האט ער זיך באלד א זאג געטהאן: „איצט איז דאס לייענען גע-ווארען א בייזאך; פון דער זייט בין איך שוין פארטיג פאר'ן לעבען“ און האט אנגעהויבען אבצוגעבען די ביכער נאך די צייט, וואס פלעגט איהם בלייבען איבעריג פון אנדערע זאכען, און אזא צייט האט ער געהאט ווייניג, אבער ניט קוקענדיג אויף דעם האט ער אויסגעברייט דעם קרייז פון זיין וויסען מיט א איבערראשענדער שנעלקייט; איצט ווען ער איז אלט געווען 22 יאהר, איז ער געווען א מאן פון מערק-ווירדיגניגנדיליכער געלעהרזאמקייט; דאס איז דערפאר, ווייל אויך אין דעם האט ער זיך געמאכט א געזעץ: קיין לוקסוס, קיין קאפריז — נאך דאס וואס איז נויטיג, און וואס איז נויטיג? ער האט געזאגט: פון יעדען פאך איז פארהאן גרונטאוונע ווערק נאך גאנץ ווייניגע; איז אלע איבעריגע ווערק ווערט נאך איבערגעזאגט, פארנאנדערגעלאזען אין וואסער און ווערט איבערגעפיהרט נאך דאס, וואס ווערט פיעל בעסער און פולער ארויסגעזאגט אין יענע ווייניגע ווערק. מען דארף נאך זיי לייענען; יעדער איבריגער לייענען איז נאך אן אומזיסטע פארלוסט פון צייט. זאלן מיר נעהמען די רוסישע ערצעהלונגס ליטעראטור, איך זאג: איך וועל קודם כל דורכלייענען גאנאל. אין טויזענדער אנדערע ערצעהלונגען זעה איך שוין פון פינף שורות אין פינף פערשיעדענע זייטען, אז איך וועל ניט געפינען מעהר ווי א פערדארבענעם גאנאל — צו וואס זאל איך עס לייענען? דאס זעלבע אין די וויסענשאפטען — אין די וויסענשאפטען איז דער גרעניץ נאך שארפער, אויב איך האב דורכגעלייענט אדאס סמיט, מאלטוס', דיקארדא און מיל, ווייס איך פון אלץ ביז תה, די גאנצע ריכטונג און איך דארף ניט לייענען קיין איינעם פון די הונדערטע פאליטיקא עקאנאמיסטען, ווי באריהמט זיי זאלן ניט זיין; פון פינף שורות אין פינף זייטען זעה איך, אז איך וועל ניט געפינען ביי זיי קיין איין פרישען געדאנק, וואס זאל געהערן צו זיי אליין; אלץ איז געליהען, פארדרייט קאפויער.

איך ליינען נאָר דאָס וואָס איז אַריגינעל, און נאָר אויף אזוי פּיעל אום צו קענען אט דאָס אַריגינעלע. דערפאַר האָט מען בשום אופן ניט געקאַנט איהם צווינגען צו ליינען מעקקאַליי; דורכקוקענדיג אין א פּערטעל שעה פּערשיידענע זייטען, האָט ער בעשלאָסען: „איך קען די אלע שטאַפען, פון וואַנענט די שטיקלאַך זיינען צוזאַמענגעקליבען“. ער האָט דורכגעלייענט מעקערייס „יריד פון קליינליכקייט“ מיט גרויס התמדה, און ווען ער האָט אנגעהויבען ליינען „פּענעדעניס“ האָט ער עס פּערמאַכט אויף דער 20-טער זייט: ער האָט אין גאַנצען זיך אַרויסגעזאָגט אין דעם „יריד פון קליינליכקייט“. מען זעהט אז מעהר וועט נאָר ניט אַרויסקומען און עס איז ניט נויטיג צו ליינען.“ — יעדער בוך, וואָס איך ליינען דורך איז אזא, וואָס בעפרייט מיך פון דער נויטווענדיגקייט צו ליינען הונדערטע ביכער“ — האָט ער געזאָגט.

נימנאַסטיק, אַרבייט איינצואַיבען די כחות, ליינען — דאָס זיינען געווען ראַכמעטאו'ס פּערזענליכע בעשעפטיגונגען; אבער נאָך זיין קומען צוריק איז פּעטערבורג פּלעגען זיי אוועקנעהמען ביי איהם נאָר א פּערטעל טהייל פון זיין צייט: די איבריגע צייט פּלעגט ער זיך באַשעפטיגען מיט פּרעמדע אנגעלענענהייטען, אדער מיט נאָר קיין אנגעלענענהייטען ניט, אַכהייטענדיג שטענדיג דעם זעלבען כּלל, ווי ביים ליינען: ניט צו פאַרלירען קיין צייט אויף זאַכען און מענשען פון קלענערער ווערדע, זיך באַשעפטיגען נור מיט גרונטאונגע זאַכען, פון וועלכע עס ענדערן זיך שוין במילא די ווייניגער בעדייטענדע זאַכען און די מענשען וואָס ווערען געפיהרט. צום ביישפּיעל, אויסער זיין קרייז פּלעגט ער זיך בעקאַנען נאָר מיט מענשען וואָס האָבען אן איינפלוס אויף אנדערע, דער וואָס איז ניט געווען קיין „גדול“ אין די אויגען פון א געוויסע צאהל אנדערע מענשען. יענער האָט דורך קיין מיטעל ניט געקאַנט אפילו ווערן אַריינגעצויגען אין גע שפּרעך מיט איהם. ער פּלעגט זאָגען: איהר ענטשולדיגט מיך, איך האָב קיין צייט ניט; און פּלעגט אוועקנעהן אן אזייט. אבער פונקט אזוי פּלעגט ניט קענען אויסמיידען דורך קיין שום מיטלען זיך ניט צו בעקאַנען מיט איהם יענער, מיט וועמען ער פּלעגט וועלן זיך בעקאַנען. ער פּלעגט איינפאַך קומען צו אייך און פּלעגט זאָגען, וואָס ער האָט געדאַרפט מיט אזא זאַרט הקדמה: „איך וויל זיין בעקאַנט מיט אייך; דאָס איז נויטיג. אויב איהר האָט איצט קיין צייט ניט, טו באַשטימט אן אנדער צייט.“ צו אייערע קליינע אנגעלענענהייטען פּלעגט

ער קיין שום אויפמערקזאמקייט ניט שענקען, אפילו ווען איהר פלעגט איהם בעטען
 אייך ארויסצוהעלפען. „איך האָב קיין צייט ניט“, פלעגט ער זאגען און זיך אב-
 קעהרן. אבער אין וויכטיגע אנגעלעגענהייטען פלעגט ער אליין זיך אריינמישען.
 ווען ער האט זיך געפונען פאר נויטיג, כאטש יענער פלעגט עס אפילו ניט פערלאנג-
 גען. „איך מוז“, פלעגט ער זאגען. וואס פאר'ע זאכען ער פלעגט ריידען און טהאן
 איז אזוינע פעלע, איז פשוט ניט צופארשמעהן. אט צום ביישפיעל, מיין בעקאנט-
 שאפט מיט איהם. איך בין שוין דאמאלט געווען ניט יונג, געלעבט גאנץ ברייט-
 לאך, דערפאר פלעגען צו מיר צייטענווייז קומען א מאן פינג, זעקס יונגע לייט פון
 מיין געגענד. הייסט עס, אז איך בין שוין געווען פאר איהם אז אבן-טוב: אט
 די יונגע לייט זיינען פריינדליך צו מיר, געפינענדיג ביי מיר סימפאטיע צו זיי;
 ביי דער געלעגענהייט האָט ער געהערט מיין פאמיליע נאָמען. איך האָב דאמאלט
 צום ערשטען מאל איהם געזעהן ביי קירסאנאוויץ און נאָך נאָך ניט געהאט געהערט
 וועגען איהם: דאס איז געווען באלד נאָך זיין קומען צוריק פון זייער רייזע. ער
 איז אריין נאָך מיר; איך בין געווען נאָך איינער אז אונבעקאנטער פאר איהם
 צווישען אלע אנוועזענדע. ווי נאָך ער איז אריין, האָט ער אבגערופען קירסאנאוויץ
 אז אזויט, און, אנווייזענדיג מיט די אויגען אויף מיר, האָט ער געזאגט עטליכע
 ווערטער. קירסאנאוויץ האָט איהם אויך געענטפערט עטליכע ווערטער און איז
 אבגעלאָזען געווארען. אין איין מינוט ארום האָט ראכמעטאוויץ זיך אוועקגעזעצט
 גלייך אנטקעגען מיר, נאָך אבגעטהיילט דורך א קליינעם טישעל ביי דער סאפע
 און אט פון דעם מהלך פון אז ארשין און א האלב כסף הכל, האָט ער גענומען מיר
 קוקען אין געזיכט מיט דעם גאנצען כח. מיר האָט עס פארדראסען: ער האָט
 מיר ארום געקוקט אָהן צערעמאָניעס, אזוי ווי פאר איהם וואלט געווען ניט קיין
 מענש, נאָך א פארטרעט — איך בין געווארען אנגעבלאזען, דאס האָט איהם נאָך
 ניט געארט. אַנקוקענדיג זיך צוויי, דריי מינוט, האָט ער צו מיר געזאגט: איך
 קען אייך: איהר מיר קענט ניט. פרעגט וועגען מיר ביים בעל-הבית און ביי אַנ-
 דערע פון דער קאמפאניע; וועמען איהר טרויט בעזאנדערס שטארק“. ער איז
 אויפגעשטאנען און איז אוועק אין צווייטען צימער. „וואס איז דאס פאר א משונה-
 דיגער מענש?“ „דאס איז ראכמעטאוויץ, ער וויל, איהר זאלט פרעגען, צו פארדיענט
 ער צוטרויען — נאָך אהן שום ספק; און צו פאָרדיענט ער אויפמערקזאמקייט —
 סעהר ווי מיר אלע דא, צוזאמענגענומען“, האָט קירסאנאוויץ געזאגט און די אנדערע

האָבען עס באַשטעמיגט. אין פינף מינוט אַרום איז ער צוריק אַריין אין צימער, וואו אַלע זיינען געזעסען. מיט מיר האָט ער ניט גערעדט, מיט אנדערע — אויך ווייניג — דער געשפרעך איז געווען ניט קיין געלעהרטער און ניט קיין וויכטיגער. — „עס איז שוין 10 אויגער; איד האָב אנדערשוואו עפעס וואס צו טהאָן. הער נ. — האָט ער זיך געווענדעט צו מיר — איד דאַרף אַיך זאָגען עטליכע ווערטער. ווען איד האָב אַבגערוּפּען דעם בעל־הבית פרעגען ווער איהר זייט, האָב איד אַנ־געוויזען אויף אַיך מיט די אויגען, ווארום איהר האָט דאָך סאי ווי סאי געקאנט באַמערקען, אז איד פרעג וועגען אַיך ווער איהר זייט; דערפאַר וואלט געווען איבעריג ניט צו מאַכען קיין בעוועגונגען, וואס זיינען נאטירליך ביי אזא פראגע. ווען וועט איהר זיין אין דער היים, אז איד זאל קענען צו אַיך אַריינקומען?“

איד האָב דאמאלט ניט ליעב געהאַט קיין נייע בעקאנטשאפטען און אט דאס צו שטעהן איז מיר נאָר ניט געפּעלען געווארען, — איד נעכטיג נאָר אין דער היים, א נאנצען טאג בין איד אין דער היים ניטא, האָב איד געזאגט, — „אַבער איהר נעכטיגט יא אין דער היים? ווי שפּעט קומט איהר זשע אהיים נעכטיגען?“ — זעהר שפּעט. — „צום ביישפּיעל?“ — ארום צוויי, דריי אויגער — „דאס איז גאנץ גלייך, באַשטימט א צייט“ — אויב אַיך ווילט זיך דוקא, טו איבערמאַרנען האלב פיער אין דער פריה — „געוויס, איד דאַרף אַננעהמען אייערע ווערטער פאַר א שטיק חוזה און א גראב־הייט; עס קען אויך זיין, אז איהר האָט אייערע אורזאכען, און פּעלליכט אזוינע וואס פאַרדיענען געלויבט צו ווערן. יעדענפאַלס וועל איד זיין ביי אַיך איבערמאַרנען האלב פיער אויגער“, — ניין, אויב איהר זייט שוין אזוי פּעסט בעשלאסען, טו קומט בעסער אַריין שפּעטער: איד וועל דעם גאנצען פריהמאַרנען זיין צו הויז, ביז 12 אויגער, — „גוט, איד וועל אַריינקומען אויגער 10. איהר וועט זיין איינער אַליין?“ — יא — „גוט“ — ער איז געקומען, און אהן וועלכע עס איז זייטיגע דבורים, איז ער צוגעטראטען צו דער זאך, וועגען וועל־כער ער האָט געהאַלטען פאַר נויטיג זיך צו בעקאנען. מיר האָבען אַרומגע־רעדט ביי א האַלבע שעה; וועגען וואס מיר האָבען גערעדט, דאס איז גאנץ גלייך; גענוג איז, אז ער האָט געזאגט: „מען מוז“, און איד האָב געזאגט: „ניין“; ער האָט געטענה'עט: „איהר זייט מחויב“; און איד האָב געזאגט: „עס הויבט זיך גאָר ניט אָן“. אין א האַלבע שעה אַרום האָט ער געזאגט: „עס איז קלאָהר, אז ווייטער אַנגעהן איז אהן נוצען. איהר זייט דאך איבערצייגט, אז איד בין א מענש, וואס

פארדיענט דעם פולסטען צוטרויען?" — יא, אלע האָבען עס מיר געזאגט און איצט זעה איד אליין, — „און ניט קוקענדיג אויף דעם בלייבט איהר אלץ ביי דאס אייעריגע?" — איד בלייב — „ווייסט איהר וואס פון דעם איז געדרונגען? אז „ענטוועדער איהר זייט א לינגער, אדער א טויגעניכטס!" ווי געפעלט עס איד? וואס וואלט מען געדארפט טהאָן מיט אן אנדער מענשען פאר אזוינע ווערטער? איהם ארויסרופען אויף א דועל? אבער ער רעדט עס מיט אזא טאָן, גאָר אהן פער-זענליכען געפיהל, אזוי ווי ער וואלט געווען א היסטאריקער, וואס אורטיילט קאלט-בלוטיג ניט צו באליידיגען, נאָר אויסצוגעפינען דעם אמת, און אליין איז ער געווען אזוי שרעקליך, אז עס וואלט געווען לעכערליך זיך צו באליידיגען, און איד האָב גע-קאנט זיך נאָר פארנאנדערלאכען, — דאס איז דאך איינס און דאס זעלבע, האָב איד געזאגט — „אין דעם פאל ניט איינס און דאס זעלבע" — טאמער בין איד איינס און דאס צווייטע צוזאמען — „אין דעם פאל איז איינס און דאס צווייטע צוזאמען ניט מעגליך. אבער איינס פון די צוויי — געוויס. איד גלויב, דאס ערשמע" — ווי אייד ווילט זיך, אזוי טראכט, האָב איד געזאגט, לאכענדיג ווייטער, — „זייט גע-זונד. יעדענפאלס זייט וויסען, אז איד האלט אן מיינ צוטרויען צו איד, און אז איד בין גערייט אויפצונעהמען ווידער דעם געשפרעד, ווען איהר וועט וועלן".

ביי דער גאנצער ווילדקייט פון דעם פאל איז ראכמעטאוו דאך גערעכט געווען אין אלץ: אי אין דעם, וואס ער האָט אזוי אנגעהויבען, ווארום ער האָט דאך א פריהער זיך גוט דערוואוסט וועגען מיר, און ערשט דאמאלט אנגעהויבען די זאך; אי אין דעם, ווי ער האָט דאך דעם געשפרעד געענדיגט; איד האָב איהם באמת געזאגט ניט דאס, וואס איד האָב געטראכט, און ער האָט באמת געהאט א רעכט מיר אנצורופען לינגער, און דאס האָט געקאנט בלייבען נאָר ניט באליידיגענדיג, זאנאר ניט שווערלאך פאר מיר „אין דעם פאל", ווי ער האָט זיך אויסגעדיקט, ווייל עס איז שוין געווען אזא פאל, און ער האָט באמת געקאנט אנהאלטען צו מיר דעם פריהערדיגען צוטרויען און זאנאר אכטונג.

יא, ביי דער גאנצער ווילדקייט פון זיינע מאנירען, פלעגט יעדער בלייבען איבערצייגט אז ראכמעטאוו האנדעלט אזוי ווי עס איז געווען אס פערשמענדליכסטען און איינפאכסטען צו האנדלען, און זיינע שרעקליכע אריינזאגענישען און פארוורפע פלעגט ער ארויסזאגען אזוי, אז קיין פערשמענדליכער מענש האָט זיך ניט געקאנט פון זיי באליידיגען, און ביי זיין גאנצער אונגעוויינליכער גראבקייט, איז ער, אין

תוך גענומען, געווען זעהר א דעליקאטער. ער האָט אויך געהאַט הקדמות פון דעם זארט. יעדער אונאנגענהמע ערקלעהרונג פלעגט ער אנהויבען אזוי: „איהר ווייסט, אז איך וועל ריידען אהן וועלכע עס איז פערזענליכען נעפיהל. אויב מיינע ווערטער וועלן זיין ניט אנגענעהם, טו בעט איך אייך אום ענטשולדיגונג. איך גע- פין אבער, אז מען דארף זיך ניט באליידיגען פון קיין זאך, וואס ווערט ארויסגע- זאגט געוויסענהאפט, בשום אופן ניט מיט דעם צוועק פון בעליידיגונג, נאָר ווייל עס איז נויטיג אזוי. איבריגענס, ווי נאָר עס וועט אייך אויסקומען איבעריג צו הערן מיינע ווערטער, וועל איך זיך אבשטעלען; מיינ כלל איז: פארצולייגען מיינ מיינונג שטענדיג, ווען עס איז נויטיג, אבער קיין מאָל ניט צוצושטעהן.“ און איז אמת'ן פלעגט ער ניט צושטעהן; אבער מען האָט קיין מאָל ניט געקאנט זיך ראָ- טעווען פון דעם, אז ער זאל, אויב ער האָט געפונען פאר נויטיג, אייך ניט ארויס- זאגען זיין מיינונג אויף אזוי פיעל, אז איהר זאלט קענען פארשטעהן וועגען וואס און אין וועלכען זינען ער וויל עס זאגען; ער פלעגט עס אבטהאן אין צוויי - דריי ווערטער און נאכהער פרעגען: „איצט ווייסט איהר, וואס פאר א כאראקטער דער געשפרעד וואלט געהאט; געפינט איהר פאר נוצליך צו האָבען אזא געשפרעד“? אויב איהר פלעגט זאגען: „ניין“, פלעגט ער זיך פארניגען און אוועקגעהן.

אט אזוי האָט ער גערעדט און אזוי האָט ער געפיהרט זיינע געשעפטען; און געשעפטען האָט ער געהאט א תהום, און אַלץ געשעפטען, וואס האָבען צו איהם פערזענליך קיין שום שייכות ניט געהאט; קיין פערזענליכע געשעפטען האָט ער ניט געהאט, דאס האָבען אלע געוואוסט; אבער וואס פאר'ע געשעפטען ער האָט געהאט, דאס האָט דער קרייז בעקאנטע ניט געוואוסט. מען האָט נאָר געזעהן, אז ער פאדעט עפעס וועגען א סך זאכען. ער פלעגט ווייניג זיין אין דער היים, ער פלעגט ארומגעהן און ארומפאהרען, מעהר ארומגעהן, נאָר ביי איהם פלעגען שטענ- דיג זיין מענשען, דא — אַלץ דיזעלבע, דא — אַלץ נייע; צו דעם צוועק איז ביי איהם געווען א כלל: זיין אין דער היים צווישען 2 און 3 אזויגער; אין יענער צייט פלעגט ער ריידען וועגען געשעפטען און עסען מיטאג, עס פלעגט אפט אויך טרעפען, אז ער פלעגט ניט זיין אין דער היים צו עטליכע טעג נאכאנאנד. דאמאלט פלעגט אנשאט איהם זיצען ביי איהם און אננעהמען באזוכער איינער פון די פריינד, וואס איז איהם געווען איבערגעגעבען מיט לייב און לעבען און וואס איז געווען שטום ווי דער קבר.

אין א יאהר צוויי ארום, נאָך דעם ווי מיר זעהען איהם זיצענדיג אין קיר-
 סאנאו'ס קאבינעט איבער ניוטאנס פרוש צו דניאל, איז ער אבגעפאהרען פון
 פעטערבורג, זאגענדיג קירסאנאו'ן און נאָך צוויי דריי גאנץ נאָהענטע פריינד,
 אז ער האָט דא מעהר ניט וואס צו טהאָן, און ער האָט געטהאָן אלץ, וואס ער האָט
 געקאנט, און אז מעהר טהאָן וועט ער קענען אין א יאהר דריי ארום, און אז דריי
 יאהר האָט ער איצט פרייע, וועלכע ער וועט באנוצען, ווי עס וועט נויטיג זיין פאר
 זיין צוקונפטיגע טהעטיגקייט. מיר האָבען דערנאָך זיך דערוואוסט, אז ער איז
 פארפאהרען אין זיין גרויסע אימעניע, האָט פארקויפט דאס ערד, וואס איז ביי איהם
 געבליבען, האָט געקראגען 35 טויזענד רובעל, איז פארפאהרען אין קאזאן און מאסק-
 ווע, האָט צוטיילט ארום 5 טויזענד צו די זיבען יונגע לייט, וואס האָבען שטודירט
 אויף זיין חשבון, און דערמיט האָט זיך געענדיגט די געשיכטע וועגען איהם. וואו
 ער האָט זיך אהין געטהאָן פון מאסקווע, ווייס מען ניט. ווען עס זיינען אוועק עט-
 ליכע חדשים נאָך אהן ידיעות וועגען איהם, האָבען מענשען, וואס האָבען געוואוסט
 וועגען איהם מעהר זאכען, ווי אנדערע, נאָך וואס האָבען עס בעהאלטען כל זמן
 ער איז געווען מיט אונז, גענומען דערצעהלען. דאמאלט האָט עס אונזער קרייז
 זיך דערוואוסט, אז ער האָט אויסגעהאלטען סטודענטען, האָבען זיך דערוואוסט
 דעם גרעסטען טהייל פון דעם, וואס איך האָב דא אקארשט דערצעהלט, זיך דער-
 וואוסט א סך געשיכטען, וועלכע האָבען אבער ווייט ניט אויפגעקלעהרט ראכט
 מעטאו'ס פערזענליכקייט, נאָך וואס האָבען געמאכט ראכמעטאו'ס פערזענליכקייט
 נאָך מעהר ניט פארשטענדליך. די געשיכטען האָבען ענטוועדער איבעראשט מיט
 זייער ווילדקייט, אדער זיי זיינען געווען אין גאנצען להפך פון דעם בע-
 גריעה, וועלכען דער קרייז האָט געהאט וועגען איהם ווי וועגען א מענשען אין גאנץ
 צען א פעהארטעוועטען אין זיינע פערזענליכע געפיהלען, ווי פון א מענשען וואס
 האָט נאָך ניט געהאט, אזוי צו זאגען, קיין פערזענליכע הארץ, וואס זאל קלאפען
 מיט עמפפיינדונגען פון פערזענליכע לעבען. איבער צו דערצעהלען דא די אלע גע-
 שיכטען וואלט געווען ניט אס פלאץ. איך וועל נאָך בריינגען צוויי פון זיי, צו
 איינע פון יעדען זארט, איינע פון ווילדען זארט, די צווייטע פון דעם זארט וואס איז
 געווען להפך פון פריהערדיגען בעגריעה, וואס דער קרייז האָט געהאט וועגען איהם.
 איך קלייב אויס פון די געשיכטען, וואס קירסאנאו האָט וועגען איהם דערצעהלט.
 א יאהר פאר דעם, ווי ער איז דעם צווייטען, און וואהרשיינליך, דעם לעצטען

מאָל פארפאלען געווארען פון פעטערבורג, האָט ראַכמעטאוו געזאגט קירסאָנאו'ן:
 „גוט מיר א רעכטע פארציע זאלב, וואס מען שמירט צו פארהיילען וואונדען פון
 שארפע געצייג.“ קירסאָנאו האָט איהם געגעבען א גאנץ גרויסען סלאַי, טראַכט
 טענדיג, אז ראַכמעטאוו וויל אוועקטראַגען די רפואות אין דער ארטייל פון שטאַלערס
 אדער אנדערע בעלי מלאכות, וואס צו שניידען זיך אפט די הענד. אויפ'ן צווייט
 מען פריהמארגען איז ראַכמעטאוו'ס בעל־הבית'טע אין גרעסטען שרעק אריינגע
 פאלען צו קירסאָנאו'ן: „פאטערל, דאקטאר, איך ווייס ניט וואס איז געווארען
 מיט מיין קווארטיראנט: ער געהט לאנג ניט ארויס פון זיין צימער, די טהיר האָט
 ער פערמאכט, איך האָב א קוק געטהאָן אין שפאלט: ער ליגעט אין גאנצען אין
 בלוט; איך האָב זיך צושריען: ער אבער זאגט מיר: „ניש קשה, אגראפענא אנט
 טאָנאוונא“ — וואס הייסט ניש קשה! ראטעווע, פאטערל דאקטאר, איך האָב מורא
 ער זאל ניט שטארבען. ער האָט דאך אויף זיך קיין רחמנות ניט!“ קירסאָנאו איז
 אוועקגעשפרונגען; ראַכמעטאוו האָט געעפענט די טהיר מיט א כמורנעם ברויטען
 שמיכל און דער בעזוכער האָט דערזעהן א זאך, פון וועלכער ניט אגראפענא אנט
 טאָנאוונא אליין האָט געקאנט ברעכען די הענד; דער רוקען און די זייטען פון
 ראַכמעטאוו'ס גאנצע וועש (ער איז געווען אין איינע אונטערוועש) זיינען געווען
 בעגאסען מיט בלוט, אונטערן בעט איז געווען בלוט, דער וואלאק אויף וועלכען
 ער האָט געשלאפען איז אויך געווען אין בלוט; אין וואלאק זיינען געווען אנגע
 שטאכען הונדערטע קלייע צוועקלאך, די קעפלאך אראפ, די שפיצען ארויף און האַבען
 ארויסגעשטעקט פון וואלאק אויף יעדער האַלבען ווערשאק איינער פון די אנדערע;
 ראַכמעטאוו איז אויף זיי אבגעלעגען א נאכט — „וואס איז דאס אזוינס, מיש
 טיינס געזאגט, ראַכמעטאוו“, האָט קירסאָנאו מיט שרעק ארויסגערעדט, — „א
 פראבע. מען דארף געוויס, עס לאזט זיך ניט גלויבען; יעדענפאלס אבער דארף
 מען פרובירען. איך זעה, אז איך קען.“ אויסער דעם וואס קירסאָנאו האָט געזעהן,
 האָט מען געקאנט זעהן, אז די בעל־הבית'טע וואלט געקאנט דערצעהלען א סך
 אנדערע מערקווירדיגע זאכען וועגען ראַכמעטאוו'ן; נאָר אלס אן איינפאכע און גוט
 בעצאהלטע אלטעמשקע, איז זי געווען שטארק צוגעבונדען צו איהם און פון איהר
 האָט מען שוין קיין זאך ניט געקאנט, במילא, ארויסקריגען. אויך דעם מאָל איז
 זי געקומען צולויפען צו קירסאָנאו'ן ווייל ראַכמעטאוו אליין האָט עס איהר ערלויבט
 אום איהר צו בערוהיגען: זי האָט צופיעל געווינט, מיינענדיג אז ער וויל זיך

נעהמען דעם לעבען.

אין א חרשים צוויי נאך דעם, דאס איז געווען צו ענד מאי, איז ראכמעטאוו פארפאלען געווארען אויף א וואך אדער מעהר, נאָר דאמאלט האָט עס קיינער ניט באמערקט, ווארום פארפאלען צו ווערן אויף עטליכע טעג פלעגט פאסירען ניט זעלטען. איצט האָט קירסאנאוו דערצעהלט פאלגענדע געשיכטע, ווי ראכמעטאוו האָט פארבראכט די טעג: זיי האָבען געבילדעט די ליעבעסטעג אין לעבען פון ראכמעטאוו'ן. די ליעבע איז ארויסגעקומען פון א פאסירונג, וואס פאסט זיך פאר ניקיטושקא לאמאוו. ראכמעטאוו איז געגאנגען פון ערשטען פארגאלאוו אין שטארט אריין, זיך פארטראכטענדיג און קוקענדיג מעהר אויף דער ערד, ווי זיין שטייגער איז געווען. דאס איז געווען לעבען וואלד אינסטיטוט, אויפגעוועקט פון זיינע געדאנקען האָבען איהם די פארצווייפעלטע געשרייען פון א פרוי: ער דערלאנגט א קוק: א פערד איינגעשפאנט אין א קליינע קארעטע אין וועלכער עס איז גע- זעסען א דאמע, האָט זיך צויוושעט; די דאמע האָט אליין אנגעטריבען, זיך ניט גע- קאנט ספראווען, די לייצעס האָבען זיך געשלעפט אויף ד'רערד — דער פערד, איז געווען שוין צוויי טריט פון ראכמעטאוו'ן: ער האָט זיך געווארפען אין מיטען וועג, דער פערד איז פארבייגעלאפען און ער האָט ניט באוויזען אנצוכאפען די צוים, ער האָט נאָר באוויזען זיך אנצוכאפען פאר'ן הינטערשטען אקס פון קארעטע און האָט די קארעטע אבגעשטעלט, נאָר אליין איז ער אנדערנגעפאלען. עס איז צו- זאמענגעלאפען אן עולם, מען האָט געהאלפען דער דאמע ארונטערצוגעהן פון קארע- טע, מען האָט אויפגעהויבען ראכמעטאוו'ן; ביי איהם איז די ברוסט געווען אביסעל צובראכען און דער ראד האָט ארויסגעריסען א רעכטע שטיק פלייש פון פוס, די דאמע איז שוין געקומען צו זיך און האָט געהייסען איהם אריבערטראגען צו איהר אויף דאטשע, ארום א האלבען וויארסט פון יענעם פלאטץ. ער האָט איינגעשטימט, ווארום ער האָט געפיהלט א שוואכקייט; ער האָט אבער געפאדערט, מען זאל דורכ- אויס שיקען נאָך קירסאנאוו'ן, און ניט נאך קיין אנדער דאקטאר. קירסאנאוו האָט געפונען אז דער קלאפ איז ניט קיין וויכטיגער, אבער ראכמעטאוו'ן שטארק אן אבגעשוואכטען פון בלוט פערלוסט. ער איז אבגעלעגען א טאג צעהן. די געראטעוועטע דאמע האָט, זעלבסטפערשטענדליך, אליין איהם געפלעגט. ער האָט קיין זאך ניט געקאנט טהאן פון שוואכקייט און דערפאר האָט ער מיט איהר זיך צורעדט — די צייט וואלט דאך סאי ווי סאי אוועק אומזיסט — ער האָט גערעדט

און צורערט זיך. די דאמע איז געווען אן אלמנה, א יאהר 19, א פרוי ניט קיין ארימע. און בכלל, זעהר אן אונאבהענגיגע, א קלוגע און אנשטענדיגע פרוי. ראכמעטאווי'ס פייערדיגע רייד האָבען איהר באצויבערט: „איך זעה איהם אין חלום, ארומגע-רינגעלט מיט גלאנץ“, האָט זי געזאגט קירסאנאווי'. ער האָט איהר אויף ליעב גע-קראגען. לויט זיין הילוף און לויט זיין גאנצען אויסזעהן האָט זי איהם געהאלטען פאר א מענשען, וואס פארמאגט גאר ניט, דערפאר האָט זי די ערשטע זיך ער-קלעהרט איהם אין ליעבע און איהם פארגעשלאגען שטעלן א חופה. דאס איז געווען דעם 11טען טאג, ווען ער איז אויפגעשטאנען און געזאגט, אז ער קען שוין פאהרען אהיים. „איך בין מיט אייך געווען אפענהערציגער ווי מיט אנדערע; איהר זעהט, אז אזוינע מענשען ווי איך האָבען קיין רעכט ניט צו פארבינדען וועמעס עס איז אנדערענס שיקזאל מיט זייערן“. יא, דאס איז אמת, האָט זי געזאגט — חתונה האָבען טארט איהר ניט, אבער ביז איהר וועט דארפן מיך אוועקווארפען, ליעבט מיך — „ניין, איך קען עס ניט אננעהמען, האָט ער געזאגט, איך מוז אין זיך אונטערדיקען די ליעבע: די ליעבע צו אייך וואלט מיך געבונדען די הענד, זיי וועלן אזוי אויף ניט שנעל זיך פארנאנדערבינדען, זיי זיינען שוין געבונדען, איך וועל זיי אבער פארנאנדערבינדען, איך דארף ניט ליעבען“. וואס איז נאכדעם גע-ווען מיט דער דאמע? אין איהר לעבען האָט געמוזט פארקומען א בראך; גיכער ווי אלץ, איז זי אליין געווארען א זאנדערבארער מענש, איך האָב געוואלט זיך דער-וויסען, איך ווייס אבער ניט. קירסאנאווי האָט מיר איהר גאָמען ניט געזאגט, און אליין האָט ער אויף ניט געוואוסט, וואס מיט איהר איז: ראכמעטאווי האָט איהם געבעטען מיט איהר זיך ניט צוזהען און זיך ניט נאכפרעגען וועגען איהר: „אויב איך וועל דענקען, אז איהר ווייסט וואס עס איז וועגען איהר, וועל איך זיך ניט איינהאלטען און וועל אנהויבען פרעגען, און דאס טויג ניט“. דערוויסענדיג זיך אזא געשיכטע, האָבען אלע זיך דערמאנט, אז אין יענער צייט איז ראכמעטאווי, א חודש אנדערהאבען, צוויי, און אפשר מעהר, ארומגעגאנגען פינסטערער ווי גע-וועהנליך, האָט זיך ניט געקאכט געגען זיך אליין, ווי פיעל מען האָט איהם ניט געשטאכען די אויגען מיט זיין שעדליכער שוואכקייט, ד. ה. מיט די ציגארען און האָט ניט געשמייכעלט ברייט און זיס, ווען מען האָט איהם געחנפ'עט מיט'ן גאָמען ניקטושקא לאמאווי. איך האָב זיך דערמאנט נאָך מעהר: אין יענעם זומער, איז א געוויסע צייט נאָך אונזער ערשטען געשפרעך האָבען מיר געהאט א דריי,

פיער געשפרעכען; ער האָט מיר האַלט געקראַנען, פאַר וואָס איך מאַך חוּזק פֿון איהם (ווען מיר זיינען אַליין) און אַלס ענטפּער אויף דעם וואָס איך לאָף פֿון איהם האַבען זיך ביי איהם אַרויסגעריסען אַזאַ זאַרט ווערטער: „יא, האָט רחמנות מיט מיר, איהר זייט גערעכט, האָט רחמנות, איך בין דאָך אויף ניט קיין אַבסטראַקטע אידעע, נאָר אַ מענש, וועמען עס וואַלט זיך וועלן לעבען. אַבער דאָס איז נאָר נישט, דאָס וועט פאַראַיבער, האָט ער צוגעגעבען. און באַמת'ן איז עס פאַראַיבער. נאָר איין מאָל, ווען איך האָב שוין צו שטאַרק איהם דערנומען מיט מיינע באַמער- קונגען, זאגאַר שפּעט אין הערבסט, האָב איך נאָך אַליץ פֿון איהם אַרויסגעקראַנען אַט די ווערטער.

דער קלוגער לעזער הייבט פּילייכט אַן צו פאַרשטעהן פֿון דעם אַלעם, אַז איך קען ראַכמעטאָוו'ן מעהר ווי איך זאג עס. עס קען זיין, איך האָב קיין העזה ניט צוואַגען איהם אַנטקעגען, ווייל ער איז קלוג, און אויב איך ווייס יא, איז בכו, איז מאַלע וואָס איך ווייס אַזוינע זאַכען, וועלכע דו, קלוגער לעזער, וועסט אין דורי דורות זיך ניט דערוויסען. אַבער וואָס איך ווייס באַמת ניט, ווייס איך ניט: וואו איז איצט ראַכמעטאָוו, וואָס איז מיט איהם, און צו וועל איך נאָך ווען עס איז איהם זעהן. וועגען דעם האָב איך קיינע ידיעות ניט און קאַן פֿונקט אַזוי ווייניג טרעפּען, ווי אַלע אַנדערע בעקאַנטע.

ווען עס זיינען אוועק אַ חדשים דריי פּיער, נאָך דעם ווי ער איז פאַרפּאַלען גע- וואַרען. פֿון מאַסקווע און קיינע ידיעות זיינען וועגען איהם ניט דערנאָנגען, האָבען מיר אַלע געמיינט, אַז ער האָט זיך אוועקגעלאָזען רייזען איבער אייראַפּאַ. דאָס ווייזט אויס, איז געווען אמת. ווייניגסטענס ווערט זי בעשטעטיגט מיט אַזאַ פּאַל. אין אַ יאהר אַרום נאָך דעם ווי ראַכמעטאָוו איז פּערפּאַלען געוואַרען, האָט איינער פֿון קירסאַנאָוו'ס בעקאַנטע געטראַפּען אין וואַגאַן אויפֿ'ן וועג פֿון וויען און מינכען אַ יונגען מאַן, אַ רוסי, וועלכער האָט געזאָגט, אַז ער איז אַרומגעפּאַהרען די סלאַווישע לענדער, איז איבעראַל נאָהענט זיך צוזאַמענגעקומען מיט אַלע קלאַסען, אין יעדער לאַנד איז ער פאַרבליבען אַזוי לאַנג, אום גענוי צו קענען די בעגריפּען, זיטען, לע- בענס אָפּן, די היימישע פאַראַנדקעס, דעם עקאַנאָמישען מעמד פֿון אַלע הויפּט- טהיילען פֿון דער בעפּעלקערונג, האָט צו דעם צוועק געלעבט אין שטעט און דער- פּער, איז געאַנגען צופֿוס פֿון דאַרף צו דאַרף; נאָכהער האָט ער אויפֿ'ן זעלבען

אופן זיך בעקאנט מיט די רומענער און אונגארן, איז דורכגעפאהרען און דורכגע-
 נאנגען צפון דייטשלאנד, פון דארטען האָט ער זיך פארקליבען קיין דרום זייט, אין
 די דייטשע פראווינצען פון עסטרייך, איצט פאהרט ער אין באיערן, פון דארט אין
 דער שווייץ, איבער וויטעמבערג און באדען אין פראנקרייך, וועלכע ער וועט דורכ-
 פאהרען און דורכגעהן אין גאנצען. פון דארט וועט ער מיט דעם זעלבען צוועק
 דורכפאהרען ענגלאנד און אויף דעם וועט ער פארבריינגען א יאהר; אויב פון
 דעם יאהר וועט איהם נאָך בלייבען צייט, וועט ער נאָך א קוק טהאָן אויף די שפאָ-
 נייער און איטאליענער; און אויב קיין צייט וועט ניט בלייבען, וועט שוין רעכט
 זיין אזוי אויף, ווארום דאס איז שוין ניט אזוי „נויטיג“, יענע לענדער „דארף“ מען
 אבער זעהן — צו וועלכען צוועק? — „פאר געוויסע בעטראכטונגען“. אין א יאהר
 ארום וועט ער יעדענפאלס שוין „דארפען“ זיין אין די צפון אמעריקאנישע שטאָ-
 טען מיט וועלכע ער דארף זיך בעקאנען מעהר ווי מיט וועלכע עס איז אנדער לאַנד;
 דארט וועט ער פערבלייבען לאַנג, עס קען זיין מעהר ווי א יאהר, און אפשר, אויף
 שטענדיג, אויב ער וועט דארט געפינען פאר זיך וואס צו טהאָן; גיכער ווי אלץ
 וועט ער אבער אין א יאהר דריי ארום קומען צוריק אין רוסלאַנד, ווארום, ווי עס
 ווייזט אויס, וועט ער דאמאלט, ניט איצט, נאר אין א יאהר דריי, פיער ארום,
 „דארפען“ זיין.

דאס אלץ איז זעהר עהנליך אויף ראכמעטאוויץ, „אט דאס דארפען“, וואס איז
 געבליבען אין זכרון ביים דערצהלער. לויט די יאהרען, שטימ, געזיכטסציגע,
 אויף ווי ווייט דער דערצהלער געדיינקט עס, איז יענער ריזיגער אויף געווען
 עהנליך אויף ראכמעטאוויץ. דער ערצהלער האָט דאמאלט ניט געשאנקען קיין
 אויפמערקזאמקייט צו דעם מיטרייזענדען, מיט וועלכען ער איז אין גאנצען געפאה-
 רען א שעה צוויי: יענער האָט זיך אריינגעזעצט אין וואגאן ביי עפעס א שטעדטעל
 און איז ארויס עפעס אין א דערפעל; דערפאר האָט ערצהלער געקאנט בעשריי-
 בען זיין אויסזעהן נאָך אין אלגעמיינע שטריכען, אזוי אז קיין פולע געוויסקייט איז
 ניטא: לויט אלע וואהרשיינליכקייטען איז עס געווען ראכמעטאוויץ; איבריגענס
 ווער ווייס? פיליכט ניט ער.

עס איז ארום געגאנגען נאָך א קלאַנג אז עפעס א יונגער רוס, א געוועזענער
 גוט בעזיצער, איז געקומען צום גרעסטען אייראפעאישען דענקער פון 19-טען יאהר

הונדרט, דעם פאטער פון דער נייער פילאסאפיע, א דייטשען און איהם געזאגט אזוי: „איך האָב 30,000 רובעל; איך דארף נאָר 5000; די איבריגע בעט איך אייך צונעהמען ביי מיר (דער פילאזאף לעבט גאנץ ארעם) — צו וועלכען צוועק? — ארויסצוגעבען אייערע ווערק.“ — דער פילאזאף האט, נאטירליך, ניט גענומען; דער רוס האָט אבער פארט אוועקגעלייגט ביי א באנקיר דאס געלד אויף יענעמ'ס נאָמען און האָט איהם אנגעשריבען אזוי: „מיט דאס געלד טהוט, וואס איהר ווילט, כאטש ווארפט אין וואסער אריין; מיר עס אבגעבען צוריק וועט איהר ניט קענען, מיר וועט איהר ניט אויסזוכען“ — די געלד, זאגט מען, ליעגט נאָך איצט אויף ביין באנקיר. אויב דער קלאַנג איז אמת, איז קיין ספק ניט, אז צום פילאזאף איז געקומען טאקי ראכמעטאון.

אט וואס פאר א זארט מענש עס איז געווען דער הערר, וואס יצט איצט ביי קירסאנאו'ן אין קאבינעט.

יא. א זאנדערבארער מענש איז געווען דער הערר, אן עקזאמפלאר פון זעהר א זעלטענעם מין. און ניט צוליעב דעם באשרייב איך איין עקזאמפלאר פון דעם זעלטענעם מין מיט אזוי פיעל איינצעלהייטען, כדי דיר צו לערנען, קלוגער לעזער, דו זאלסט אנשטענדיג זיך באגעהן (א זאך, וואס איז דיר ניט בעקאנט) מיט די לייט פון דעם מין: איין מענשען אזא וועט דיר ניט אויסקומען צו זעהן; דיינע אויגען, קלוגער לעזער, זיינען ניט אזוי געבויט, אז דו זאלסט קענען זעהן אזוינע מענשען, דו קענסט זיי ניט זעהן; זיי קענען געזעהן ווערן נאר פון עהרליכע, טאפפערע אויגען; נאָר צו דעם צוועק ווערט עס באשריבען, כדי דו זאלסט כאטש פון הערען וויסען, אז אזעלכע מענשען זיינען דא אויף דער וועלט. צו וואס דאס איז נויטיג פאר די לעזערנס און איינפאכע לעזער, דאס ווייסען זיי אליין.

יא לעכערליכע מענשען און זעהר אמוזאנטע זיינען אט די מענשען ווי ראכ-מעטאון. דאס זאג איך פאר זיי אליין, אז זיי זיינען לעכערליך; און זאג עס, ווייל איך האָב רחמנות מיט זיי; דאס זאג איך פאר יענע איידעלע מענשען, וואס ווערן בעצויבערט פון זיי. געהט ניט נאך אין זייערע וועגען, איהר איידעלע מענשען. זאג איך, ווארום ארים - זעליג אין פערזענליכע פרייד איז דער וועג, אויף וועלכע זיי רופען אייך; די איידעלע מענשען הערען אבער מיר ניט און זיי זאגען: ניין, ניט ארים זעליג, נאָר זעהר רייד, און ווען עס זאל אפילו אויף איין ארט זיין ארים,

איז עס אבער דאך א לאנגער וועג: מיר וועלן האָבען כח גענוג דעם ארט דורכצו-
 געהן און ארויסצוגעהן אין די ענדלאַזע ערטער, וואס זיינען רייך אין פרייד. אט
 זעהסטו, קלוגער לעזער, ניט פאר דיר, נאָר פאר אן אנדער טהייל פון פובליקום
 זאג איך, אז אזוינע מענשען ווי ראכמעטאוו זיינען לעכערליך. און דיר, קלוגער
 לעזער, וועל איך זאגען, אז דאס זיינען ניט קיין שלעכטע מענשען, אז ניט, וועסטו
 דאך אליין ניט פארשטעהן. יא, ניט קיין שלעכטע מענשען. זיי זיינען ווייניג
 פארהאן, נאָר דורך זיי בליהט אויף אלעמענס לעבען; אהן זיי וואלט עס פארשטיקט,
 פארזויערט געווארען; זיי זיינען ווייניג פארהאן, אבער זיי גיבען א מעגליכקייט
 אלע מענשען צו אטהעמען, אהן זיי וואלטען די מענשען דערשטיקט געווארען.
 נרוים איז די מאסע פון עהרליכע גוטע לייט, אבער אזוינע מענשען זיינען ווייניג
 פארהאן; זיי זיינען אבער צווישען די מענשען דער טעין איז דעם טיי, דער בוקעט אין
 איידעלען וויין; פון זיי געהט די קראפט און דער אראמאט; דאס זיינען די
 שעהנסטע בליהונגען פון די שעהנסטע מענשען; דאס זיינען די בעוועגער פון די
 בעוועגער, דאס איז די זאליץ פון דער זאליץ פון דער ערד.

11

„נן, טראכט דער קלוגער לעזער, איצט וועט ראכמעטאוו ווערן די הויפט פער
 זאן און וועט אלעמען פארשטופען; און ווערא פאוולאוונא וועט זיך אין איהם
 פארליעבען און באלד וועט מיט קירסאנאו׳ן זיך אנהויבען די זעלבע געשיכטע
 ווי עס איז געווען מיט לאפוכאו׳ן“. עס הויבט זיך נאָר ניט אן, קלוגער לעזער;
 ראכמעטאוו וועט אביצען אן אבענד, וועט זיך דורכריידען מיט ווערא פאוולאוונא:
 איך וועל פון דיר ניט בעהאלטען קיין איין ווארט פון זייער געשפרעד, און דו וועסט
 באלד זעהן, אז אויב איך וואלט ניט געוואלט דיר איבערגעבען דעם געשפרעד, וואלט
 איך עס געקאנט טהאן; דער גאנג פון די פאסירונגען איז דער ערצעהלונג
 וואלט קיין שום ענדערונג ניט גענומען פון דעם פערשווייגען; און פאראויס זאג
 איך דיר, אז ווען ראכמעטאוו וועט האָבען זיך דורכגערעדט מיט ווערא פאוולאוונא
 און וועט אוועקגעהן, וועט ער שוין איז גאנצען אוועק, און וועט שוין מעהר ניט זיין
 ניט קיין וויכטיגע, ניט קיין ניט וויכטיגע, און סתם קיין פערזאן ניט איז מיין ראמאן.
 צו וואס זשע האָב איך איהם אריינגעפיהרט אין ראמאן און מיט איינצעלהייטען
 איהם באשריבען? פרוביר, אדרבא, קלוגער לעזער, טאמער וועסטו עס טרעפען.
 דאס וועט דיר ארויסגעזאגט ווערן אויף די פאלגענדע זייטען, באלד נאָך ראכמע-

טאו'ס געשפרעד מיט ווערא פאוולאוונא: ווי נאר ער וועט אוועק, וועל איך דיר זאגען, צום סוף פון אט דעם קאפיטעל. טרעף זשע, וואס דארט וועט געזאגט ווערן: צו טרעפען איז ניט שווער, אויב דו האסט נאָר דעם קלענסטען בעגריעף וועגען דאס, וואס איז קינסטלעריש, — א זאך, וועגען וואס דו האסט האלט אזוי פיעל צו ריידען — אבער ווי קומסטו דערצו! נו, וועל איך דיר אונטערזאגען מעהר ווי א העלפט פון דעם רעטעניש: ראכמעטאוו איז דא ארויסגעפיהרט אום צו ערפילען די וויכ-טיגסטע, די גרינדליכסטע פאדערונג פון קונסט, אויסשליסליך נאָר מיט דעם איין צוועק: נו, נו, פרוביר כאטש איצט טרעפען, וואס איז עס פאר א זארט פאדערונג, און וואס האָט מען געדארפט טהאָן עס צו ערפילען, און ווי אזוי איז עס ערפילט דורך דעם, וואס ראכמעטאוו'ס פיגור איז באוויזען געווארען, כאטש זי בלייבט אהן וועל-כעס איז איינפלוס און אנטהייל אויף דעם גאנצן פון דער ערצעהלונג — נו זשע, טרעף. די לעזערין און דער איינפאכער לעזער, וואס רעדט ניט וועגען קונסט, זיי ווייסען עס: פרוביר אבער דו טרעפען, חכם איינער, עס ווערט דיר געגעבען צו דעם צוועק צייט און עס ווערט פאר דעם צוועק אוועקגעשטעלט צווישען די שורות א לאנגער און דיקער שטרויך: זעהסטו, ווי איך זארג פאר דיר, שטעל זשע זיך אפ אויף איהם, און טהו א טראכט, טאמער וועסטו פארט טרעפען.

געקומען איז מערצאלאווא, האָט באדויערט, געטרייסט, האָט געזאגט אז זי וועט מיט פארנגיגען זיך פארנעהמען מיט'ן ווארקשטאט, נאָר זי ווייס ניט, צו וועט זי עס קענען, און האָט ווידער גענומען באדויערן און טרייסטען, העלפענדיג דער דיענסט צוזאמען קלייבען די זאכען. ראכמעטאוו האָט געבעטען דעם שכנ'ס דיענסט געהן אין בעקעריי און אליין האָט ער אנגעשטעלט דעם סאמאוואר, דערלאנגט און מען האָט געטרונקען טיי; ראכמעטאוו איז ביי א האלבע שעה אבגעזעסען מיט די דאמען, האָט אויסגעטרונקען פינף גלעזער טיי, האָט מיט זיי אויסגעליידיגט א האלבען קריגעל סמאנט, האָט אויפגעגעסען שרעקליך פיעל קיכלאך אויסער צוויי פראסטע בולקעס, וואס זיינען געווען דער פונדאמענט: „איך האָב א רעכט אויף דעם פארנגיגען, ווייל איך אפפער א גאנצען האלבען מעת לעת.“ ער האָט זיך געלאזט וואוילגעזון, האָט אויסגעהערט, ווי די דאמען נעהמען זיך צום הארצען, און האָט דריי מאָל אויסגעדריקט דעם מיינונג, אז „דאס איז א משוגעת“ — דאס הייסט, וואס די דאמען נעהמען זיך אזוי צום הארצען, ווארום זיך נעהמען דעם לעבען פון וואס ער זאל ניט

זיין, אויסער א שמערצליכער און ניט היילבארער פיזישער קראנקהייט, אדער צו פארהיטען וועלכע עס איז א שווערע, אונפערמיידליכען טוידט ווי צ. ב. צושניידען אין שטיקער, איז נאריש. די מיינונג האָט ער יעדעסמאָל אויסגעדריקט אין ווייניגע אבער שטארקע ווערטער, ווי זיין שטייגער איז געווען, האָט אנגעגאסען א זעקסטע גלאז טיי און אריינגעגאסען די גאנצע סמאנט, וואס איז איבערגעבליבען, האָט גע- נומען די איבערגעבליבענע געבעקס — די דאמען האָבען שוין לאנג געענדיגט דאס טיי טרינקען — האט זיך פארנייגט און איז אוועק צוריק אין קאבינעט מיט די אלע זאכען צו פארענדיגען זיין מאטעריעלען פארגניגען, און, אום צו זיין גאר א פריץ, האָט ער זיך אויסגעצויגען אויף דער סאפע, אויף וועלכע אלע שלאפען געוויינליך, אבער וואס איז פאר איהם געווען א זעלטענער לוקסוס. „איך האָב רעכט אויף דעם יום טוב, ווייל איך אפפער מיט 12 אדער 14 שעה צייט.“ ווען ער האָט געענדיגט מיט דעם מאטעריעלען פארגניגען, האָט ער זיך ווידער גענומען פאר דעם גייסטליכען פארגניגען — ד. ה. פאר'ן ליענען דעם פרוש אויף דניאל. ארום 9 אזייגער פון אבענד איז געקומען א פאליציי בעאמטער מיטהיילען דער פרוי פון דערשאסענעם די זאך, וואס איז שוין געווען אין גאנצען אויפגעקלעהרט; ראכט מעטאוו האָט געזאגט, אז די פרוי ווייסט שוין, און עס איז ניטא וועגען וואס מיט איהר צו ריידען; דער בעאמטער איז געווען זעהר צופריעדען, וואס ער האָט זיך בעפרייט פון א הערצרייסענדע סצענע. נאכהער זיינען געקומען מאשא און רחל, און מען האָט אנגעהויבען פארנאנדער קלייבען די זאכען; רחל האָט געפונען אז פאר אלץ, אויסער דעם גוטען פעלי, וואס זי האָט געהייסען ניט פארקויפען, ווארום אין דריי חדשים ארום וועט מען דאך סאי ווי סאי מוזען מאכען אן אנדערן, — ווערא פאוולאווא האָט איינגעשטימט דערצו — קען מען אלזא פאר אלץ געבען 450 רובעל; באמת האָט מען ניט געטארט געבען מעהר לויט מערצאלאווא'ס איי- נערליכער איבערצייגונג. אויף אזא אופן איז ארום 10 אזייגער דער האנדעל גע- ווען אבגעשלאסען. רחל האָט איבערגעגעבען 200 רובעל, מעהר האָט זי ניט געהאט און וועט אבשיקען אין א טאג דריי ארום דורך מערצאלאווא, האָט צוגענומען די זאכען און איז אוועקגעפאהרען. מערצאלאווא איז אבגעזעסען נאך א שעה, אבער עס איז שוין צייט צו געהן אהיים אנוויגען דאס קינד, און זי איז אויך אוועקגע- פאהרען, זאגענדיג אז זי וועט מארגען קומען באגלייטען אויפ'ן באהן.

ווען מערצאלאווא איז אוועקגעפאהרען, האָט ראכמעטאוו צוזאמענגעלייגט

ניוטאנס „פרוש“, האט אוועקגעשטעלט פינקטליך אויף אן ארט, און האָט געשיקט מאשא פרעגען ביי ווערא פאוולאוונא, צו קען ער צו איהר אריין? ער קען, ער איז אריין מיט דער געוויינליכער ניט איילעניש און קאלטקייט.

— ווערא פאוולאוונא, איך קען איצט אייך אין זעהר א הייכען גראד טרייס-טען. איצט קען מען שוין, פריהער האָט מען ניט געדארפט. זאנענדיג פאראויס, אז דער אלגעמיינער פועל יוצא פון מיון בעזוד וועט זיין א טרייסטענדרער — איהר ווייסט דאך, אז איך רייך ניט קיין אומזיסטע ווערטער, און דערפאר מעגט איהר פאראויס שוין זיך בערוהיגען — וועל איך אייך דערצעהלען די זאך כסדר. איך האָב אייך געזאגט, אז איך האָב באגעגענט אלעקסאנדר מאטווייאטש'ן און אז איך ווייס אלץ. דאס איז טאקי אמת, איך האָב זיך געזעהן מיט אלעקסאנדר מאטווייאטשען און איך ווייס טאקי אלץ. איך האָב אבער ניט געזאגט, אז איך ווייס אלץ פון איהם, און איך וואלט עס ניט געקאנט זאגען, ווארום אין אמת'ן ווייס איך אלץ ניט פון איהם, נאָר פון דימיטרי סערגייאטש'ן, וועלכער איז אבגעזעסען ביי מיר א שעה צוויי; איך האָב פאראוס געוואוסט, אז ער וועט זיין ביי מיר, דערפאר בין איך אין דער הים געווען; ער איז אבגעזעסען ביי מיר א שעה צוויי, אדער מעהר, נאך דעם ווי ער האָט אנגעשריבען דעם צעמל, וואס האָט אייך פערשאפט אזוי פיעל עגמת נפש. ער האָט געבעטען...

— איהר האָט געהערט, וואס ער וויל טהאן, און איהר האָט איהם ניט אב-געהאלטען?

— איך האָב אייך געבעטען זיך בארוהיגען, ווארום דער פועל יוצא פון מיון בעזוד וועט זיין א טרייסטענדרער, יא, איך האָב איהם ניט אבגעהאלטען, ווארום זיין בעשלוס איז געווען א גרינדליכער, ווי איהר וועט אליין זעהן. איך האָב אב-געהויבען, אז ער אליין האָט מיר געבעטען פארבריינגען ביי אייך דעם אבענד, ווייסענדיג אז איהר וועט האָבען פארדרוס, און האָט מיר געגעבען א שליחות פאר אייך. ער האָט דערפאר דוקא מיר אויסגעקליבען פאר דעם שליח, ווייל ער האָט געקענט מיר פאר א מענשען, וואס וועט ערפילען מיט בוכשטעבליכער פינקט-ליכקייט די שליחות, פאר וועלכע ער נעהמט זיך, און ווייל איהם קען מען ניט שטערן אויסצופיהרען פינקטליך די זאך, פאר וואס ער נעהמט זיך דורך קיינע גע-פיהלען, דורך קיינע בקשות. ער האָט פאראויס געזעהן, אז איהר וועט אנהויבען

בעטן, מען זאל זיין ווילען ניט ערפילען, און האָט פאראויס געזעהן, אז איך וועל בלייבען ניט געריהרט דורך אייערע בקשות און טהאָן וואס מען דארף. און איך וויל עס טהאָן, און דערפאר בעט איך אייך אין פאראויס — ניט צו בעטען ביי מיר קיינע הנחות פון דעם, וואס איך וועל זאגען. זיין שליחות באשטעהט אין פאל-גענדעם: ער, אוועקגעהענדיג, אום „אראפצוגעהן פון דער ביהנע“....

— מיין נאט, וואס האָט ער געטהאָן! ווי אזוי האָט איהר געקאנט איהם ניט

צוריקהאלטען?

— פארשטעהט זיין אויסדרוק: „ארונטער פון דער ביהנע“ און פאראור-טהיילט מיר ניט צו פריה. ער האָט געברויכט דעם אויסדרוק אין דעם צעטל, וואס איהר האָט בעקומען, ניט אמת? מיר וועלן עס געברויכען, ווייל עס איז זעהר ריכטיג און פאסיג אויסגעקליבען.

אין ווערא פאוולאוונאס אויגען האָט זיך גענומען אויסדריקען א פערוואונג-דערונג: זי האָט אנגעהויבען קלאהרער צו טראכטען: „איך ווייס ניט, וואס איז עס אזוינס? וואס זאל איך טראכטען?“ יא, ראכמעטאוו איז, ניט קוקענדיג אויף די גאנצע אונגעלומפערקייט פון זיין דערצעהלען מיט אלע פרטים, געווען א גרויסער קינסטלער צו פיהרען א געשעפט. ער איז געווען א גרויסער פסיכאלאג, האָט געוואוסט און האָט געקאנט אויספיהרען די געזעצען פון שטופענווייזער פאר-בערייטונג.

— אלזא, אוועקגעהענדיג אום, לויט זיין ריכטיגען אויסדרוק, „ארונטער צו געהן פון דער ביהנע“, האָט ער מיר איבערגעלאזען א צעטל פאר אייך... ווערא פאוולאוונא איז אויפגעשפרונגען, — וואו איז דער צעטל? ניט עס אהער! און איהר האָט געקאנט דא אביצען א גאנצען טאג, ניט איבערגעבענדיג עס מיר?

יא, איך האָב געקאנט, ווייל איך האָב געזעהן, אז עס איז נויטיג, כאַלד וועט איהר אבשאצען מיינע מאטיווען, זיי זיינען גרינדליך, אבער קודם כל דארף איך אייך ערקלעהרען דעם אויסדרוק, וואס איך האָב געברויכט גאָר אין אנפאנג: „דער פועל יוצא וועט זיין א טרייסטענדער“. אונטער דעם טרייסטענדען פועל יוצא האָב איך ניט פערשטאנען, וואס איהר וועט באקומען דעם צעטל צוליעב צוויי ארזאכען פון וועלכע די ערשטע ארזאך איז די, וואס דאס באקומען פון צעטל אליין

וואלט נאך ניט געווען גענוג. בארוהיגונג, אום צו פארדינען דעם נאמען טרייסט, ניט אמת? אום עם זאל זיין א טרייסט, איז נויטיג נאך מעהר. אלזא דער טרייסט דארפט באשטעהן אין אינהאלט פון צעמל גופא.

ווערא פאוולאוונא איז ווידער אויפגעשפרונגען.

— בערוהיגט זיך. איך קען ניט זאגען, אז איהר האָט א מעות. נאָך דעם ווי איך האָב אייך פארבערייט וועגען דעם אינהאלט פון צעמל, בעט איך אייך אויס־הערען די צווייטע אורזאך, צוליעב וועלכע איך האָב ניט געקענט פארשטעהן אונטער „טרייסטענדען פועל יוצא“ דעם פאקט אליין, וואס איהר קריגט דעם צעמל. דער אינהאלט וועמעס כאראקטער מיר האָבען באשטימט, איז אזוי וויכטיג, אז איך האָב נאָר געקאנט, אייך עם בעווייזען, אבער ניט אבגעבען. איהר וועט עם דורך לייענען, אבער איהר וועט עם ניט באקומען.

— וואס הייסט? איהר וועט עם מיר ניט אבגעבען?

— אט טאקי דערפאר בין איך אויסגעקליבען, ווייל אן אנדערער אויף מיין ארט וואלט עם אבגעגעבען. דער צעמל קען ניט פערבלייבען אין אייערע הענד, ווייל צוליעב דער גרויסער וויכטיגקייט פון זיין אינהאלט, וועמעס כאראקטער מען האָט בעשטימט, דארף עם ניט בלייבען אין קיינעם הענד. און איהר וואלט דאך געוואלט עם בעהאלטען, אויב איך וואלט אייך אבגעגעבען. דערפאר, אום ניט צו זיין געצוואונגען ביי אייך אוועקצונעהמען מיט געוואלט, וועל איך עם ניט אבגע־בען אייך, נאָר ווייזען. און ווייזען וועל איך אייך עם נאָר דאמאלט, ווען איהר וועט זיך זעצען, וועט אוועקלייגען די הענד אויף די קניע און איהר וועט מיר געבען אייער ווארט, אז איהר וועט די הענד ניט אויפהויבען, —

ווען דא וואלט געווען ווער עם איז א זייטיגער, וואלט ער, וואס פאר א פיהר לענדע הארץ ער וואלט ניט געהאט, ניט געקאנט זיך ניט פארנאנדערלאכען איבער דעם פאראד פון דער גאנצער פראצעדור, און באזונדערס, צוליעב די צערעמאניעס פון דעם סוף. אמת, עם איז לעכערליך. אבשר ווי גוט וואלט געווען פאר אונזערע נערווען, אויב מען וואלט געקאנט, ווען משי גיט אונז איבער קרעפטיגע ידיעות, אבהימען כאטש א צענטען טהייל פון דער אויסגעהאלטענקייט, מיט וועלכע יאכ־מעטאווא האָט איהר פארבערייט,

אבער ווערא פאוולאוונא, אלס ניט קיין זייטיגער מענש, האָט געקאנט פיהלען נאָר די אויסגעמאטערנדיגע זייט פון דער לאַנגזאמיגקייט, און האט אליין מיט זיך פארגעשטעלט א פיגור, איבער וועלכע דער בעאבאכטער האָט געקאנט ניט ווייניגער חוּק מאַכען, ווען זי האָט שנעל זיך אוועקגעזעצט, האַלטענדיג צוזאמענגעלייגט די הענד און מיט דער קאמישטער שטים ד. ה. א שטים פון מאטערנדיגער אונגעדולד האָט זי אויסגעשריען: „איך שווער“!

ראכמעטאוו האָט אוועקגעלייגט אויפ'ן טיש א בויגען פאפיר, אויף וועלכען עס איז געווען אנגעשריעבען א צעהן - צוועלף שורות.

ווי נאָר ווערא פאוולאוונא האָט געווארפען אויף זיי א בליק, איז זי אין זעלבען אויגענבליק געווארען אן אנגעצונדענע, און פארגעסענדיג אלע שבועות, איז זי אויפגעשפרונגען, און ווי א בליץ האָט זיך א ציה געטהאָן איהר האנד, א כאפ צו טהאָן דעם צעטל, אבער דער צעטל איז שוין געווען ווייט, אין ראכמעטאו'ס אויפ-געהויבענע האנד.

— איך האָב עס פאראויס געזעהן, און דערפאר האָב איך, ווי איהר וואלט אליין כאַמערקט, אויב איהר וואלט נאָר געקאנט באַמערקען, ניט אבגעלאזען די האנד פון צעטל, איך וועל אויך ווייטער אזוי האַלטען דעם פאפיר ביים ברעג, כל זמן עס וועט ליגען אויפ'ן טיש. דערפאר וועלן אלע אייערע פראבעס עס א כאפ צו טהאָן זיין אומזיסט.

ווערא פאוולאוונא האָט זיך אוועקגעזעצט און צוזאמענגעלייגט די הענד. ראכמעטאו האָט ווידער פאר איהרע אויגען אוועקגעלייגט דעם צעטל, זי האָט צוואַנציג מאָל עס דורכגעלייענט אין אויפֿרעגונג. ראכמעטאו איז געשטאַנען לעבען איהר געדולדיג, האַלטענדיג מיט'ן האנד דעם ווינקעל פון פאפיר, אזוי איז אוועק ביי א פערטעל שעה. ענדליך האָט ווערא פאוולאוונא אויפֿגעהויבען די האנד שוין געהארכזאם, ווי עס ווייזט אויס, ניט מיט עראבערונגס צוועקען און פאר-דעקט מיט איהר די אויגען: „ווי גוט ער איז, ווי גוט ער איז!“ האָט זי ארויסגע-זאגט.

— איך טהייל ניט אין גאַנצען אייער מיינונג, און דערפאר זאלן מיר זיך ער-קלעהרען. דאס וועט שוין ניט זיין די ערפילונג פון זיין שליחות, נאָר אן אויסדרוק פון מיינ מיינונג, וועלכע איך האָב איהם אויך ארויסגעזאגט ביי אונזער לעצטען

באגעגענען זיך. זיין שליחות איז נאָר בעשטאנען אין דעם, איך זאל אייך ווייזען דעם צעטל און נאכהער עס פארברענען. האָט איהר גענוג זיך אנגעקוקט אויף דעם?

— נאך, נאך. —

זי האָט ווידער צוזאמענגעלייגט די הענד, ער האָט ווידער אוועקגעלייגט דעם צעטל און מיט דער פריהערדיגער געדולד באגעשטאנען א גוטע פערמעל שעה. זי האָט ווידער פארדעקט דאס געזיכט מיט די הענד און אַלץ געטענה'עט: „א, ווי גוט ער איז, ווי גוט ער איז“!

— אויף וויפיעל איהר האָט געקאנט אויסשטודירען דעם צעטל האָט איהר עס אויסגעשטודירט. אויב איהר וואלט געווען אין א רהיגען נעמיטה צושטאנד, וואלט איהר ניט נאָר עס געקאנט אויף אויסווייניג, נאָר די פארמע פון יעדער בוכ-שטאב וואלט אויף אייביג זיך אויסגעשנימען אין אייער זכרון, אזוי לאנג און אויפ-מערקזאם האָט איהר געקוקט אויף דעם. פאראויסזעהענדיג אזא פאל, האָב איך געמאכט א קאפיע פון דעם צעטל, און שטענדיג, ווען איהר וועט וועלן, קענט איהר ביי מיר זעהן די קאפיע. אין אייניגע צייט ארום וועל איך זאגאר האלמען פאר מעג-ליך עס אייך אבצוגעבען. איצט אבער דענק איך אז מען קען שוין פארברענען דעם אריגינאל, און דאמאלט וועט מיין שליחות זיין ערפילט.

— ווייזט נאָך. —

ער האָט ווידער אוועקגעלייגט דעם צעטל. ווערא פאוולאוונא האָט דעם מאָל אהן אויפהער אויפגעהויבען די אויגען פון פאפיר; עס איז געווען קענטיג אז זי לערנט אויס דעם צעטל אויף אויסווייניג און זעהט נאָך, צו האָט זי גוט אויסגע-לערנט. אין עטליכע מינוט ארום האָט זי א קרעכץ געטהאָן און האָט אויפגעהערט אויפצוהייבען די אויגען פון צעטל.

— איצט, ווי איך זעה, איז שוין גענוג, שוין צייט, עס איז שוין צוועלף אזייגער; איך וויל נאך אייך ארויסזאגען מיינע געדאנקען וועגען דער זאך, ווייל איך האלט, אז עס איז נוצליך פאר אייך צו וויסען מיין מיינונג וועגען דעם, זייט איהר מסכים?

— יא !

דער צעטל האָט אין איין אויגענבליק גענומען ברענען אויפ'ן פלאם פון דער ליכט.

— אַך! האָט ווערא פאוולאוונא אויסגעשריען — ניט דאס האָב איך גע-
זאגט, צו וואס?

— יא, איהר האָט נאָר געזאגט, אז איהר זייט מסכים מיר אויסצוהערען.
אבער שוין אלץ איינס, מען האָט דאך געדארפט ווען עס איז פארברענען.
ריידענדיג די ווערטער, האָט ראכמעטאו זיך אוועקגעזעצט, — דערצו איז דאך
געבליבען א קאפיע פון צעטל. איצט, ווערא פאוולאוונא, וועל איך אייך ארויס-
זאגען מיין מיינונג וועגען דער זאך. איך וועל אנהויבען פון אייך. איהר פארט
אוועק. פארוואס?

— מיר וואלט געווען זעהר שווער דא צו פערבלייבען. דער אנבליק פון די
ערטער, וואס וואלטען מיר דערמאָנט די פערגאנגענהייט, וואלט מיך קראנק געמאכט.
— יא, דאס איז אן אונאנגענעהמער געפיהל. אבער צו דען וואלט אייך
לייכטער געווען אין וועלכען עס איז אנדער ארט? ניט אויף פיעל לייכטער.
און דערווייל וואס האָט איהר געטהאָן? אום צו קריגען פאר זיך א גאנץ קליינע
פערלייכטערונג, האָט איהר אוועקגעווארפען אויף דעם פרייען ווילען פון דעם
צופאל דער שיקזאל פון פופציג מענשען, וועמעס שיקזאל איז געווען אבהענגיג
פון אייך, איז דאס גוט?

וואו האָט זיך אהין געטהאָן דער לאנגווייליגער פאראד פון ראכמעטאווס טאָן!
ער האָט גערעדט לעבעדיג, לייכט, איינפאך, קורץ, בעגייסטערט.

— איך האָב דאך אבער געוואלט בעטען מערצאלאווא.

— דאס איז ניט אזוי. איהר ווייסט ניט, צו זי קען אייך פארבייטען אין
ווארקשטאט; איהר פעהינקייט דערצו איז דאך נאָך ניט אויסגעפרובירט. און דא
פאדערט זיך א פעהינקייט א גאנץ זעלטענע. צעהן שאנסען געגען איינעם איז, אז
עס איז ניטא ווער עס זאל אייך פארבייטען און אז אייער אוועקפאהרען וועט אוועק-
הרגנען דעם ווארקשטאט. איז דאס גוט? איהר האָט געשמעלט אין געפאהר פון
כמעט אונפערמיידליכען אונטערגאנג דעם פארמעגען פון פופציג מענשען. און
צוליעב וואס? צוליעב א קליינע בעקוועמליכקייט פאר זיך. איז דאס גוט? וואס

פאר א צערטליכע זארג פאר די קלענסטער פערלייכטערונג פאר זיך און וואס פאר א געפיהללאזיגקייט צום שיקזאל פון אנדערע! ווי געפעלט אייך די זייט פון אייער האנדלען?

— פאר וואס זשע האט איהר מיר ניט אבגעהאלטען?

— איהר וואלט ניט געפאלגט, און איך האב דאך געוואוסט, אז איהר וועט באלד קומען צוריק, וועט עס קיין גרויס ווירקונג ניט האבען, פיהלט איהר זיך שולדיג?

— יא, שולדיג ארום און ארום, האט ווערא פאוולאוונא געזאגט, צום טהייל אין א שפאס און צום טהייל, יא מעהר ווי צום טהייל, ערנסט.

— ניין, דאס איז נאר איין זייט פון אייער שולד, ארום און ארום וועט זיין מיעל מעהר, אבער פאר די חרטה וועט קומען די באלוינונג: הילף און פארריכטען א צווייטע זינד, וואס מען קען נאך פארריכטען. איהר זייט איצט רוהיג, ווערט פאוולאוונא?

— יא, כמעט.

— גוט. וואס דענקט איהר, מאשא שלאפט? צו דארפט איהר זי האבען איצט אויף וואס עס איז?

— געוויס ניט.

— איהר האט זיך דאך שוין בארוהיגט; הייסט עס, אז איהר האט שוין געקאנט זיך דערמאנהען איהר צוזאגען: געה שלאפען, עס איז שוין איינס אזויגער, און זי שטעהט דאך אויף נאנץ פריה. איך וועל געהן איהר זאגען, זי זאל זיך לייגען, און טאקי דא פאר אייער נייע חרטה — איהר האט דאך שוין ווידער חרטה — א נייע בעלוינונג: איך וועל צוזאמענקלייבען וואס דארט איז פארהאן פאר אייך אויף אבענד עסען. איהר האט דאך היינט קיין מיטאג נאך ניט געגעסען; און איצט, דענק איך, האט איהר שוין אפעטיט?

— יא, פארהאן: איך זעה, אז עס איז פארהאן און זאגאר זעהר, ווען איהר האט מיר דערמאנהנט, — האט ווערא פאוולאוונא געזאגט שוין לאכענדיג אין גאנצען. ראכמעטאוו האט געבראכט די קאלטע שפייזען, וואס זיינען געבליבען פון מיטאג עסען, — מאשא האט איהם אנגעוויזען אויף קעז, א סלאימשיק מיט שוועמדלאך, א גוטען צובייס — ער האט געבראכט צוויי טעלער, האט אלץ אליין געטהאן.

— זעהט איהר, ראכמעטאוו, מיט וואס פאר א חשק איך עס, הייסט עס, עס האָט זיך געוואלט; איך האָב דאך ניט געפיהלט, פארנעסען אן זיך, פארנעסען אן מאשא.

— איך אליין בין ניט אזא וואונדער פון זארג פאר אנדערע, וואס איך האָב זיך דערמאנט אן אייך און אן אייער אפעטיט: מיר אליין האָט זיך פארוואלט עסען, איך האָב שלעכט גענעסען צו מיטאג; אמת איז אפילו, אז איך האָב אויפֿ גענעסען אזוי פיעל אז אן אנדערן וואלט עס אונטער די אויגען געווען גענוג אויף אנדערהאלבען מיטאג'ן, אבער איהר ווייסט דאך, ווי איך עס — פאר צוויי פויערים. — אך, ראכמעטאוו, איהר זייט געווען א גוטער מלאך ניט נאָר פאר מיין אפעטיט, אבער צו וואס זייט איהר א גאנצען טאג געזעסען, ניט בעווייזענדיג דעם צעטל? פאר וואס האָט איהר אזוי לאנג מיך געמאטערט?

— די אורזאך איז א גאנץ גרינדליכע, עס איז געווען נויטיג, אז אנדערע זאלן זעהן, ווי צורודערט איהר זייט, אז די נייעס וועגען אייער שרעקליכע צורודערטקייט זאל זיך פארנאנדערטראגען, כדי די פאסירונג זאל אנגענומען ווערן פאר ריכטיג. איהר וואלט דאך ניט געוואלט זיך פארשמעלן, און מען קען די נאטור מיט קיין זאך ניט פארבייטען אין גאנצען, די נאטור ווירקט דאך מעהר איבערצייגענד. איצט זיינען דא דריי קוועלען, וואס בעווייזען אז די פאסירונג איז אמת: מאשא, מערצאלאווא און רחל. מערצאלאווא איז א בעזונדערס וויכטיגע קוואל — דאס איז דאך שוין גענוג פאר אלע אונזערע בעקאנטע. איך בין געווען זעהר צופרידען מיט אייער געדאנק צו שיקען נאך איהר.

— וואס פאר א כיטריאק איהר זייט, ראכמעטאוו.

— יא, דאס איז ניט נאריש צוגעטראכט — צו ווארטען ביז ביינאכט. נאר ניט איך האָב אויסגעטראכט; דאס האָט דימיטרי סערגניאיטש אליין אויסגעטראכט.

— ווי גוט ער איז! ווערא פאוולאווא האָט א קרעכץ געטהאָן, נאר, דעם אמת זאגענדיג, האָט זי א קרעכץ געטהאָן ניט מיט טרויער, נאָר מיט דאנקבאר־קייט.

— ע, ווערא פאוולאווא, וועגען דעם וועלן מיר נאָך ארום ריידען. אין דער לעצטער צייט האָט ער טאקי ארומגעטראכט אלץ קלוג און געהאנדעלט אויסגע-

צייכענט. אבער מיר וועלן אויף איהם אויך געפינען חטאים און נאנץ גרויסניקע. — איהר האָט קיין העזע ניט, ראכמעטאוו, אזוי צו ריידען וועגען איהם. איהר הערט, איך וועל ביז ווערן.

— איהר הויבט גאר אן בונטעווען? פאר דעם קומט שטראף. זאל איך אייך ווייטער באשטראפען? דער צעטל פון אייערע פארברעכענס האָט זיך דאך נאָר וואס אנגעהויבען.

— באשטראפט, באשטראפט.

— פאר דאס אונטערגעבען זיך קומט א באלוינונג, דאס אונטערגעבען זיך ווערט שטענדיג באלוינט. ביי אייך וועט זיך געוויס געפינען א פלעשעל וויין. עס וועט ניט שאדען פאר אייך צו טהאָן א טרונק, וואו קען מען עס געפינען? אין בופעט. אדער וואו עס איז אין שאף?

— אין בופעט — אין בופעט איז געבליבען א פלעשעל כערעס. ראכמעטאוו האָט געצוואונגען ווערא פאוולאוונא אויסצוטרינקען צוויי גלעזלאך און אליין האָט ער פאררויכערט א ציגאר.

— וואס פאר א שאדען, וואס איך קען ניט אויסטרינקען דריי-פיער גלעזלאך, עס וואלט זיך געוואלט.

— צו דען וואלט זיך געוואלט, ראכמעטאוו?

— עס פיהלט זיך, א קנאה, ווערא פאוולאוונא, האָט ער געזאגט שפאסענדיג — דער מענש איז שוואך!

— איהר זייט נאָך אויך שוואך, גאט צו דאנקען, אבער, ראכמעטאוו, איך וואונדער זיך אויף אייך, איהר זייט גאר ניט אזא, ווי איהר האָט מיר אויסגעוויזען. פאר וואס זייט, איהר שטענדיג אזא פארכמורעטע משונה'דיג באשעפעניש? אט זייט איהר דאך א ליעבער, היימליכער מענש.

— ווערא פאוולאוונא, איך ערפיל איצט א פרעהליכע פליכט, פאר וואס זאל איך ניט זיין פרעהלאך? נאָר דאס איז דאך א צופאל, א זעלטענהייט. בכלל אבער זעהסטו ניט קיין היימליכע זאכען: טו ווי אזוי זאלסטו ניט זיין קיין פארכמורע-טע באשעפעניש? נאר ווערא פאוולאוונא, אויב אייך איז שוין יא אויסגעקומען מיר צו זעהן אין אזא שטימונג, אין וועלכער איך וואלט שטענדיג געוואלט זיין, און ביי אונז איז שוין דערגאנגען צו אזעלכע אפענהערציגע געשפרעכען — זאל

עם בלייבען א סוד, אז איך בין ניט מיט'ן גוטען ווילען א פארכמורעמע באשעפע-
 ניש. מיר איז לייכטער צו ערפילען מיין פפליכט, ווען מען באמערקט ניט, אז מיר
 אליין וואלט זיך געוואלט ניט נאר ערפילען מיין פפליכט, נאָר אויך זיך פרעהען
 מיט'ן לעבען: איצט באמיהט מען שוין זיך ניט צו מיר צוצושטעהן און מען נעהמט
 ביי מיר ניט אוועק קיין צייט אויף דארפען זיך ענטזאגען פון איינלאדונגען און
 כדי איך זאל זיין לייכטער זיך פארצושטעלען מיך ניט אנדערש, ווי אלס א כמורנע
 בעשעפעניש, דארף מען פארטועצען די אונטערזוכונג וועגען אייערע פארברעכענס.
 — צו וואס דארפט איהר נאָך? איהר האָט שוין אזוי אויף אויסגעזוכט
 צוויי: געפיהללאזיגקייט געגען מאשא און געפיהללאזיגקייט געגען ווארקשטאט.
 איך נעהם אויף זיך א תשובה.

— די געפיהללאזיגקייט געגען מאשא איז נאָר א חטא, ניט קיין פאר-
 ברעכען: מאשא וואלט ניט אומגעקומען, ווען זי וואלט נאָך אן איבעריגע שעה
 זיך געריבען די פארשלאפענע אויגען; פארקעהרט זי האָט עם נאָך געטהאן
 מיט אן אנגענעהמען געפיהל, וואס זי ערפילט איהר פפליכט. אבער פאר דעם
 ווארקשטאט וויל איך באמת אייך דערנעהמען.

— איהר האָט מיר דאך שוין דערנומען.

— נאָך ניט גענוג, איך וויל דורך און דורך אייך דערנעהמען. ווי האָט איהר
 געקאנט עם אוועקווארפען אויף אונטערנאנג?

— איך האָב דאך שוין חרטה געהאט, און דאך ניט אוועקגעווארפען; מער-
 צאלאווא האָט דאך מסכים געווען מיין פלאטץ צו פארנעהמען.

— מיר האָבען שוין גערעדט, אז אייער פלאן צו לאזען אייער פלאטץ פאר-
 טרעטען דורך אן אנדערן איז ניט קיין גענוגענדע ענטשולדיגונג. מיט דעם אויס-
 רייד האָט איהר זיך אליין דאך געכאפט ביי א נייעם פארברעכען. ראכמעטאו
 האָט ביסלעכווייז ווידער אנגענומען אן ערנסטען כאטש ניט קיין כמורנעם טאן. —
 איהר זאגט, אז זי פערבייט אייך — איז עם בעשלאסען?

— יא, האָט ווערא פאוולאווא געזאגט, אהן דעם פריהערדיגען שפאס, שוין
 פיהלענדיג, אז פון דעם קומט באמח ארויס עפעס א ניט גוטע זאך.

— טו זייט אזוי גוט און קוקט זיך איין. די זאך איז באשלאסען פון וועמען?
 פון אייך און פון איהר, גאר ביי קיינעם ניט געפרעגטערהייט: צו זיינען פופציג

מענשען מסכים אויף אזא ענדערונג, צו ווילען זיי ניט עפעס וואס אנדערש, צו האָבען זיי ניט עפעס וואס בעסערס? דאס איז דאך דעספאטיזם, ווערא פאָר לאַוונא. אט רעכענען זיך שוין אויף אייך צוויי גרויסע פארברעכענס: אהן רחמנות און דעספאטיזם. דאס דריטע פארברעכען איז אבער נאָך שווערער, אז איינריכטונג וואס האָט מעהר אדער ווייניגער גוט זיך צוגעפאסט צו די געזונטע אידעען וועגען עקאנאמישען לעבען און וואס האָט געדיענט פאר א מעהר אדער ווייניגער וויכטיגע בעשטעטיגונג, אז די אידעען זיינען פראקטיש — און פראקט טישע בעווייזע דערפון זיינען דאך דא אזוי ווייניג, יעדע איינע איז דערפאר אזוי וויכטיג — אט די איינריכטונג שטעלט איהר אין געפאהר זי זאל אנטערנעהן און ווערען פון דעם בעווייז ווי פראקטיש די אידעען זיינען, נאָר אז עדות ווי ווילד אייערע איבערצייגונגען זיינען, ווי זיי לאָזען זיך ניט געברויכען אין דער פראקטיק, א מיטעל אבצופרעגען די אידעען, וואס זיינען א ברכה פאר די מענשהייט! איהר האָט געגעבען א בעווייז געגען אייערע הייליגע פרינציפען אין די הענד פון די פאר-טהידיגער פון פינסטערניש און שלעכטס. איצט רייך איך שוין ניט וועגען דעם, וואס איהר האָט צושטערט דעם פארמעגען פון 50 מענשען! איהר האָט געבראכט שאַרען דער זאך פון דער מענשהייט, האָט פערראטהען דער זאך פון פארשריט. דאס איז א זאך, וואס מען רופט אויף דער שפראך פון דער קירך זינד געגען היי-ליגען גייסט — א זינד, וועגען וועלכען עס ווערט געזאגט, אז אלע זינד קען פאר-געבען ווערען א מענשען, נאָר ניט די זינד — פאר קיין פאל ניט, קיין מאָל ניט. איז עס אמת? פארברעכערין? עס איז אבער גוט, וואס אלץ האָט זיך אזוי גע-ענדיגט, אז אייערע זינד זיינען אבגעטהאָן געווארען נאָר אין אייער געדאנק. איהר זייט אבער אין אמת'ן רויט געווארען, ווערא פאָוולאוונא. גוט, איך וועל אייך בריינגען א טרייסט. אויב איהר וואלט אזוי פיעל ניט געליטען, וואלט איהר אזוי פיעל זינד ניט אבגעטהאָן אויף אין געדאנקען. הייסט עס אז דער אמת'ער פאר-ברעכער אויף אין די זאכען, און איז דער, ווער עס האָט אייך אזוי ארויסגעבראכט פון די כלים. און איהר טענה'עט אלץ: ווי גוט ער איז, ווי גוט ער איז! — ווי? לויט אייך קומט אויס, אז ער איז שולדיג, וואס איך האָב געליטען? — ווער דען זשע? און אט דער גאנצער עסק — ער האָט איהם גוט דורכ-געפיהרט, איך לייקען עס ניט — אבער צו וואס איז עס גוטיג געווען? צו וואס אט דער גאנצער גערויש? דאס אלץ האָט נאר ניט געדארפט פארקומען.

— יא, איך האָב ניט געדארפט האָבען דעם געפיהל, איך האָב עס אבער דאך ניט גערופען, איך האָב זיך דאך באמיהט עס צו אונטערדריקען.

— אט דאס טאקי האט איהר ניט געדארפט טהאָן. אין וואס איהר זייט יא שולדיג, דאס האָט איהר אפילו ניט באמערקט, אבער אין וואס איהר זייט גאר ניט שולדיג, פאר דעם עסט איהר זיך! דער געפיהל האָט געמוזט ארויפקומען, ווי באלד אייער כאראקטער און דער כאראקטער פון דימיטרי סערגייאיטש זיינען באשטימט; אויב ניט אזוי, וואלט געווען אנדערש, ענטוויקעלט וואלט עס זיך; דער גרונד געפיהל איז דאך דא ניט דאס וואס איהר האט אן אנדערן האלט געקראגען, דאס איז שוין גאר א רעזולטאט; דער גרונד געפיהל איז געווען אייער ניט צו פרידענהייט מיט די פריהערדיגע בעציהונגען. אין וועלכע פארמע האָט די ניט צופרידענהייט געזאלט זיך ענטוויקלען? אויב איהר און ער, אדער כאטש אייער פון אייך וואלטען געווען מענשען ניט קיין ענטוויקעלטע, ניט קיין דעליקאטע אדער פארדארבענע, וואלט עס זיך ענטוויקעלט אין דער געוויינליכער פארמע — אין א פינדשאפט צווישען מאן און ווייב, איהר וואלט זיך געריסען צווישען זיך, אויב איהר ביידע וואלטען געווען פארדארבען, אדער איינער פון אייך וואלט גע- גריזעט דעם צווייטען, און דער צווייטער וואלט א צוגריזעטער געווארען — יעדענ- פאלס וואלט געווען א פאמיליען - קאטארגע, פון וועלכע מיר קוועלען אן אין דעם גרעסטען טהייל פון די פאמיליעס; דאס וואלט געוויס ניט געשמערט, אז עס זאל זיך ענטוויקלען אויב א לייעבע צו א צווייטען, אבער די הויפט זאך וואלט גע- ווען אין איהר, דער קאטארגע, און דער גריזענען איינער דעם צווייטען. ביי אייך האָט די אונצופרידענהייט ניט געקאנט אננעהמען אזא פארמע, ווייל איהר ביידע זייט אנשמענדיגע מענשען און דערפאר האָט זי זיך ענטוויקעלט אין דער גרינגסטער ווייכסטער, אונשולדיגסטער פארמע, אין א לייעבע צו א צווייטען. הייסט עס, אז וועגען די לייעבע צום צווייטען איז גאר ניטא וואס צו ריידען: ניט אין איהר לייענט דער תוך. דער תוך פון דער זאך איז די אונצופרידענהייט מיט דער פרי- הערדיגער לאגע. די אורזאך פון דער אונצופרידענהייט איז די ניט גלייכקייט פון די כאראקטערען. איהר זייט ביידע גוטע מענשען, אבער ווען אייער כאראקטער, ווערא פאוולאווא איז געווארען צייטיג, האָט פארלארען די קינדערשע ניט בא- שטימטקייט און האָט באקומען באשטימטע שטריכען, האָט זיך ארויסגעוויזען אז איהר און דימיטרי סערגייאיטש טויגען ניט איינער פאר'ן צווייטען, וואס

איז דא פאר א חטא פון איינעם געגען צווייטען? אט בין איך דאך אויך א גוטער מענש, צו וואלט איהר געקאנט זיך איינלעבען מיט מיר? איהר וואלט זיך אויפ־ געהאנגען פון אומעט מיט מיר — וויפיעל טעג דענקט איהר וואלט עס גענומען? — ניט קיין סך טעג, האָט ווערא פאולאוונא געענטפערט לאכענדיג.

— ער איז ניט אזא כמורנע באשעפעניש ווי איך, פון דעסטוועגען זייט איהר און ער גאָר קיין פאָר קליידער ניט. ווער האָט עס געדארפט באמערקען דער ערשטער? ווער איז עלטער אין יאהרען, וועמעס כאראקטער האָט פריהער זיך פעסט געשטעלט, ווער האָט געהאט מעהר ערפארונגען אין לעבען? ער האָט עס געדארפט פאראויסזעהן און אייך פארבערייטען, איהר זאלט זיך ניט שרעקען און זיך ניט אויפעסען, און ער האָט עס פערשטאנען נאָר דאמאלט, ווען עס איז שוין אין גאנצען געווען ענטוויקעלט דער געפיהל וואס ער האָט געדארפט ערווארטען און ניט ערווארט, נאר ווען עס האָט זיך שוין זאנאר אלס רעזולטאט פון דעם גע־ פיהל זיך באוויזען אן אנדער געפיהל. פאר וואס האט ער ניט פאראויסגעזעהן און ניט באמערקט? צו איז ער א נאר, וואס? געהאט שכל גענוג. ניין, פון ניט אויפמערקזאמקייט, פון נאכלאסיגקייט, ער האָט פארנאכלאסיגט זיינע בע־ ציהונגען צו אייך, ווערא פאולאוונא — אט וואס! און איהר טענה'עט אלץ: א גוטער איז ער, געליעבט האָט ער מיר! — ראכמעטאוו איז אלץ מעהר אריין אין התפעלות און האָט שוין גערעדט מיט היץ. אבער ווערא פאולאוונא האָט איהם אכגעשטעלט.

— איך דארף ניט הערען וואס איהר רעדט — האָט זי געזאגט מיט אטאן פון א שארפער אונצופרידענהייט — איהר באשיט מיט פארווירפע א מענשען, וועמען איך בין דאנקבאר אהן א שער.

— ניין, ווערא פאולאוונא, אויב איהר וואלט עס ניט געדארפט הערען, וואלט איך עס ניט גערעדט. וואס מיינט איהר, איך האָב עס ערשט היינט באמערקט? צו דען וואלט איך ערשט היינט עס געקאנט אייך זאגען? איהר ווייסט דאך, אז אויסמיידען א געשפרעך מיט מיר קען מען ניט, אויב מיר קומט אויס, אז דער גע־ שפרעך איז נויטיג. הייסט עס, איך וואלט עס געקאנט אייך זאגען אויך פריהער, איך האָב אבער געשוויגען. הייסט עס, ווי באלד איך האָב איצט גענומען ריידען, דארף מען ריידען, איך זאג קיין זאך ניט פריהער איידער מען דארף. איהר האָט

דאך געזעהן, ווי אזוי איך האָב דעם צעטל געהאלטען ביי זיך אין קעשענע גאנצע ניין שעה, כאטש עס האָט מיר געריסען די האַרץ צו קוקען אויף אייך, עס איז אבער נויטיג געווען צו שווייגען, און איך האָב געשוויגען. הייסט עס, ווי באלד איך האָב איצט גענומען ריידען וועגען דעם, וואס איך האָב שוין זעהר לאַנג געדטראכט וועגען דימיטרי סערגייאָיטשעס בעציהונגען צו אייך, הייסט עס, אז מען דארף וועגען דעם ריידען.

— ניין, איך וויל ניט הערען — האָט וועראַ פאָולאָוונא מיט גרויס היץ געזאגט — איך בעט אייך, ראַכמעטאָוו, אַנטשווייגען צו ווערען. איך בעט אייך אוועקצוגעהן. איך בין אייך זעהר דאַנקבאַר, וואס איהר האָט צוליעב מיר פאַרלאָרען אַן אַבער, אבער איך בעט אייך אוועקצוגעהן.

— ענטשידען ?

— ענטשידען.

— גוט, האָט ער געזאגט לאַכענדיג, — ניין, וועראַ פאָולאָוונא, פון מיר וועט איהר אזוי לייכט ניט פטור ווערען. איך האָב פאַראויס געזעהען די מעגלעכקייט און האָב גענומען מיינע מיטלען. יענעם צעטל, וואס איך האָב פאַרברענט, האָט ער אליין אַנגעשריבען. דעם צעטל אבער האָט ער אַנגעשריבען אויף מיינ בקשה. דעם צעטל קען איך אייך איבערלאָזען, ווארום דאס איז ניט קיין דאָקומענט. אט האָט איהר עס. ראַכמעטאָוו האָט דערלאָנגט וועראַ פאָולאָוונא א צעטל.

„דעם 11טען יולי, 2 אַזויגער ביי נאַכט. ליעבער פריינד, וועראַטשאַקא, הער אויס אַלץ, וואס ראַכמעטאָוו וועט דיר זאגען. איך ווייס ניט, וואס ער וויל דיר זאגען, איך האָב קיין זאך איהם ניט איבערגעגעבען דיר צו זאגען, ער האָט מיר אפילו קיין אַנזעהערעניש ניט געגעבען וועגען וואס ער וועט מיט דיר ריידען. איך ווייס אבער, אז ער רעדט קיין מאָל קיין זאך ניט, אויסער וואס עס איז נויטיג. דיין ד. ד.“

וועראַ פאָולאָוונא האָט אונזעהליגע מאהל געקושט דעם צעטל.

— פאַר וואס האָט איהר עס מיר ניט אַכגעגעבען ? טאַמער האָט איהר גאָר

וואס פון איהם ?

— ניין, מעהר האָב איך קיין זאך ניט, ווארום מעהר איז קיין זאך ניט נויטיג

געוועזן. פאר וואס האָב איד ניט אבגעגעבען? כל זמן מען האָט עס ניט גע-
דארפט, האָט מען ניט געדארפט אבגעבען.

— מיין נאָט, וואָס הייסט צו וואָס? כדי מיר דעם פאָרנגיגען צו פאָרשאַפֿען
צו האָבען פֿון איהם עטליכע שורות נאָך אונזער צושיידען זיך.

— סאָידען צוֹליעב דעם — נו, דאָס איז ניט אזוי וויכטיג, — ער האָט א
שמייעל געטהאָן.

— אָך ראַכמעטאָוו, איהר ווילט מיר טהאָן להכעיס!

— הייסט עס, אז דער צעטל איז גאר אן אורזאָך פֿון א נייעם קריג צווישען
אונז — האָט ער ווידער געזאָגט לאַכענדיג — אויב אזוי וועל איד עס צוגעהמען
ביי אייך און פאָרברענען; איהר ווייסט דאָך, אז וועגען אזוינע מענשען, ווי איד
און איהר זייט, זאָגט מען אז זיי האָבען קיין הייליגקייט ניט. מיר זיינען דאָך
פעהיג אויף אלע גולעוואויסטווע און געוואַלטהאַטען. אבער צו קען איד ווייטער
אנגעהן מיט מיין געשפרעך? — זיי ביידע זיינען קעלטער געוואָרען, זי פֿון דעם,
וואָס זי האָט דעם צעטל באַקומען, ער פֿון דעם, וואָס ער איז געזעסען עטליכע
מינוט שווייגענדיג, כל זמן זי האָט דעם צעטל געקושט.

— יא, איד בין פאָרפֿליכטעט צו הערען.

— ער האָט ניט באַמערקט דאָס, וואָס ער האָט געדארפט באַמערקען — האָט
ראַכמעטאָוו אנגעהויבען אין א רוהיגען טאָן — דאָס האָט אַרויסגערופֿען שלעכטע
רעזולטאַטען. אויב מען זאל איהם אפֿילו ניט באַשולדיגען פֿאַר דאָס, וואָס ער
האָט ניט באַמערקט, איז עס אבער אויך ניט קיין ענטשולדיגונג פֿאַר איהם. זאל
זיין, ער האָט ניט געוואוסט, וואָס עס האָט געמוזט אַרויסקומען פֿון דעם תּוֹך
פֿון די בעציהונגען צווישען אייער כאַראַקטער און זיינעם, האָט ער אבער יעדער
פֿאַלס געדארפט איד פֿאַרברייטען צו עטוואָס עהנליכעם, פֿשוט ווי צו א צופֿאַל,
וועלכען מען וואַלט ניט וועלען, וועלכען מען ערוואַט ניט, אבער וועלכער קען זיך
מאַכען: מען קען דאָך ניט נאַראַנטירען פֿאַר די צוקונפֿט, וואָס עס קען זיך מאַכען.
פֿון אַט דעם אַמת, אז עס קומען פֿאַר פֿאַרשיידענע צופֿעלע, דאָס האָט ער דאָך
בלי ספק געוואוסט. ווי אזוי זשע האָט ער איד געלאָזען אין אזא צושטאַנד
פֿון די געדאַנקען, אז ווען דאָס האָט פֿאַסירט, זייט איהר געווען ניט פֿאַרברייט?
דאָס, וואָס ער האָט עס ניט פֿאַראַויסגעזעהען, איז געקומען פֿון פֿערנאַכלעסיגונג.

וואס איז באליידיגענד פאר אייד, אבער וואס איז פאר זיך אליין ניט גוט, ניט שלעכט; דאס אבער, וואס ער האָט אייד ניט פארבערייטעט איז געקומען פון א מאטיוו דורכאויס א שלעכטען. געוויס, ער האָט געהאנדעלט אונבעוואוסט, אבער די נאטור ווייזט זיך דאך ארויס דוקא אין אזוינע זאכען, וואס ווערען גע- טהאָן אונבעוואוסט. אייד דערצו פארצובערייטען וואלט געווען געגען זיינע נוצען, ווארום דורך די פארבערייטונג וואלט אבגעשוואכט געווארען ביי אייד דער ווידערשטאנד געגען א געפיהל וואס שטימט ניט מיט זיינע אינטערעסען. ביי אייד איז אויפגעקומען אזא שטארקער געפיהל, אז אייער שטארקסטער ווידערשטאנד גע- גען דעם האָט זיך ארויסגעוויזען אומזיסט; נאָר דאס איז דאך ווידער א צופאל, וואס עס האָט אויסגעבראכען מיט אזא קראפט. ווען דאס וואלט ארויסגערופען גע- ווארען דורך א מענשען, וואס פארדיענט עס ווייניגער ווי יענער, כאטש אויך א ווירדיגער, וואלט עס שוואכער געווען. אזוינע שטארקע געפיהלען געגען וועלכע דער קאמפף איז אומזיסט זיינען אזעלטענע אויסנאהם. פיעל מעהר שאנסען זיינען פארהאן, אז עס זאלען זיך בעווייזען אזוינע געפיהלען, וואס מען קען יא גובר זיין, אויב די קראפט פון ווידערשטאנד איז נאָר ניט אבגעשוואכט. אט צוליעב די מעגליכע שאנסען האָט איהם זיך ניט געוואלט עס אבשוואכען. אט דאס איז דער מאטיוו, צוליעב וועלכען ער האָט אייד געלאזען א ניט פארבערייטע און האָט אייד געמאכט אזוי פיעל צו ליידען. ווי געפעלט עס אייד?

— דאס איז ניט אמת, ראכמעטאוו. ער האָט פון מיר ניט בעהאלטען זיינע געדאנקען, זיינע איבערצייגונגען זיינען מיר געווען פונקט אזוי בעקאנט ווי אייד.

— געוויס, ווערא פאוולאוונא, בעהאלטען וואלט שוין געווען צו פיעל, צו- שטערן, אז ביי אייד זאל זיך ענטוויקלען איבערצייגונגען, וואס שטימען מיט זיינע איבערצייגונגען, זיך פארשטעלען, אז ער דיינקט ניט דאס, וואס ער דענקט, אזא זאך וואלט שוין געווען איינפאך ניט עהרליך. אזא מענשען וואלט איהר קיין מאָל ניט געליעבט. צו דען האָב איך געזאגט, אז ער איז א פערדארבענער מענש? ער איז א מענש, זעהר א גוטער, וואס הייסט ניט קיין גוטער? — איך וועל איהם לויבען ווי פיעל אייד געלויבט זיך אליין. איך זאג נאָר, אז פריהער איידער די זאך געשעהן, נאך דעם ווי די זאך איז געשעהן האָט ער געהאנדעלט גוט, — אבער פריהער, איידער עס איז געשעהן האָט ער געגען אייד ניט גוט

געהאנדעלט. צוליבע וואס האָט איהר זיך געפייניגט? על האָט גער-
זאגט — און עס איז גאר געווען איבעריג צו זאגען, דאס האָט מען
אליין געקאנט זעהן — אז צוליבע דעם, כרי איהם ניט אנצוטהאָן קיין
עגמת נפש. ווי אזוי זשע האָט ביי אייך געקאנט בלייבען דער געדאנק, אז דאס
וועט איהם זעהר שטארק ערגערען? אזא געדאנק האָט איהר ניט געדארפט
האָבען. וואס פאר'ע ערגערניש? דאס איז נאריש. וואס פאר'ע אייפערזוכט
גאר?

— איהר אנערקענט ניט קיין אייפערזוכט, ראכמעטאוו?

— ביי אן ענטוויקעלטען מענשען דארף עס ניט זיין. דאס איז א פארדארבעט
געפיהל, דאס איז א שענדליך געפיהל, דאס איז אן ערשיינונג פון יענע ארדנונגען
לויט וועלכע איך גיב קיינעם ניט טראגען מיינע וועש און לאז קיינעם ניט פאר-
רייכערען פון מיין ציגארען-שפיץ; דאס איז א פועל יוצא פון דעם בליק אויף
א מענשען, ווי אויף מיינע אן אייגענטהום, ווי אויף א זאך.

— אבער, ראכמעטאוו, אויב מען זאל ניט אנערקענען קיין אייפערזוכט, קען
דאך ארויסקומען שרעקליכע רעזולטאטען.

— פאר דעם, וואס ליידעט דערפון איז שרעקליך; פאר דעם אבער,
וואס ליידעט דערפון ניט איז עס ניט נאר ניט שרעקליך, נאר זאגאר ניט וויכטיג.

— איהר פרעדיגט דאך אבער פולע אונזיטליכקייט, ראכמעטאוו!

— אזוי דוכט זיך עס אייך אויס, נאך דעם ווי איהר האָט פיער יאהר מיט
איהם אבגעלעבט? אט אין דעם טאקי ליעגט זיין שולד. ווי פיעל מאָל א טאג
עסט איהר מיטאג? איין מאָל. וואלט ווער עס איז געהאט צו אייך פרעטענזיעס,
אויב איהר וואלט אנגעהויבען עסען צוויי מאָל? וואהרשיינליך ניט. פאר וואס
זשע טהוט איהר עס ניט? צו דען האָט איהר מורא וועמען עס איז צו ערגערען?
וואהרשיינליך, איינפאך דערפאר, ווייל איהר דארפט עס ניט, ווייל אייך ווילט
עס זיך ניט, און מיטאג עסען איז דאך אן אנגענעהמע זאך. דער שכל, און הויפט-
זעכליך, דער מאגען זאגען אייך, אז איין מיטאג איז אנגענעהם, א צווייטער אבער
וואלט שוין געווען אונאנגענעהם, אבער אויב איהר האָט א פאנטאזיע, אדער א
קראנקהאפטען חשק צו עסען צוויי מאָל מיטאג, צו וואלט אייך צוריקהאלטען די
מורא וועמען עס איז צו פארשאפען דורך דעם עגמת נפש? ניין, אויב ווער עס איז

וואלט זיך געערגערט דערפון, אדער וואלט עס אויך פארבאטען, וואלט איהר אנט-
 געהויבען זיך בעהאלטען, וואלט איהר אנגעהויבען עמען די שפייזען אין א שלעכטען
 צושטאנד, וואלט איינגעריכט די הענד פון שנעלען כאפען די שפייז, וואלט איינ-
 געשמוצט די קלייד פון דעם, וואס איהר וואלט עס בעהאלטען אין די קעשענעס —
 דאס גאר, די פראגע איז דא ניט: צו עס איז מאראליש, צו ניט, נאָר צו איז קאנ-
 טערבאנדע א גוטע זאך. ווער האלט זיך אן דער מיינונג, אז אייפערזוכט איז א
 געפיהל, וואס פארדיענט מען זאל עס אכטען און שאנעווען, אז „אך, אויב איך
 וועל עס טהאָן, וועל איך ערגערן“ — וועמען מאכט עס אומזיסט זיך צו פייניגען?
 נאר גאנץ ווייניגע, די איידעלסטע, וועגען וועמען עס איז שוין גאר קיין מורא ניט,
 אז זייער נאטור וואלט זיי פארשלעפט אין אויסגעלאסענהייט. די איבעריגע
 שטערט די נארישקייט אויף א האר ניט, עס צווינגט זיי נאָר צו כיטרעווען, אכנארען,
 ד. ה. אין אמת'ן ווערן פאררארבען, אט דאס איז גאר, צו דען איז עס אייך ניט בער
 קאנט?

— געוויס, איז עס בעקאנט.

— וואו זשע זוכט איהר נאך אלעמען דעם די מאראלישע נוצען פון אויפער-

זוכט?

— מיר האָבען דאך מיט איהם שטענדיג אליין גערעדט אין דעם גייסט,

— וואהרשיינליך, ניט אין גאנצען אין דעם גייסט; אדער איהר האָט געד-

רעדט ווערטער און ניט געגלויבט איינער דעם אנדערן, הערענדיג איינער פון אנדערן
 די ווערטער; און ניט געגלויבט איהר, געוויס, דערפאר, ווייל איהר האָט
 שטענדיג געהערט ווערטער, וועגען אלע אנדערע זאכען, אדער וועגען די זאך אליין,
 אין אן אנדער גייסט; אויב ניט, צו וואס וואלט איהר זיך אזוי געפייניגט, גאט
 ווייס, ווי לאנג? און צוליעב וואס? צוליעב אזויגע קלייניגקייטען אזוי פיעל
 גערויש! ווי פיעל ערגערניש פאר אלע דרייען, באזונדערס פאר אייך, ווערא
 פאוולאווא! בעת איהר האט אלע דריי געקאנט גאנץ רוהיג לעבען ווי פריהער,
 ווי איהר האָט געלעבט פיר איאהרען, אדער אלע דריי אריבערפאהרען אויף
 איין וואהנונג, אדער אנדערש זיך איינארדנען, ווי עס וואלט אויסגעקומען, נאָר
 גאָר אהן ערגערניש, און, ווי פריהער, טרינקען טיי זאלבע דריט. צו וואס אט די
 אלע פיינונגען? צו וואס די איבערקעהרענישען? און דאס אלץ קומט דערפון,
 ווייל, א דאנק זיין שלעכטע רייטאדע אייך צו לאזען ניט פארבערייט דערצו איז

געבליבען דער בעגריעה: „איך דערהרג'ע איהם דערמיט“, א זאך וואס וואלט דא-
מאלט ניט פארנעקומען. יא, ער האָט אנגעמאכט פיעל, אומזיסטע קריינקונג.
— ניין, ראכמעטאוו, איהר רעדט שרעקליכע זאכען.

— ווידער „שרעקליכע זאכען!“ פאר מיר זיינען שרעקליך קריינקונגען צוליעב
פוסטע חלומות און אונגליקען צוליעב נארישקייטען.

— הייסט אז, לויט אייער מיינונג, איז אונזער גאנצע געשיכטע איז א נארישע
מעלאדראמא?

— יא, א גאנץ איבעריגע מעלאדראמא, מיט א גאנץ איבעריגען טראגיום.
און אין דעם, וואס אנשטאט איינפאכע געשפרעכען פון גאנץ רוהיגען אינהאלט
איז ארויס א הארצרייסענדע מעלאדראמא, אין דעם ליעגט דימיטרי סערגייאייטשעס
שולד. זיין ערליכער זארט האנדלען איז קוים גענוג צו פארדעקען זיין פריהערדיגע
שולד, וואס ער האָט ניט פארהיט די מעלאדראמא, דערמיט וואס ער האָט געזאלט
פארבערייטען אייד, און וואהרשיינגליך, אויך זיך, צו א רוהיגען בליק אויף דעם,
ווי אויף א פוסטע זאך, צוליעב וועלכע עס ליינט זיך זאגאר ניט אויסצוטרינקען
קיין איין איבעריגע גלאז טיי, אדער ניט פארענדיגען טרינקען א גלאז טיי. ער
איז שטארק שולדיג. נו, און ער האָט פאר דעם גענוג באצאהלט. טרינקט
אויס א גלעזעל וויין און ליינט זיך שלאפען. איך האָב איצט דער-
גרייכט דעם לעצטען ציעל פון מיינ בעזוך: עס איז שוין דריי אזויגער;
אויב מען זאל אייד ניט וועקען, וועט איהר לאנג שלאפען. איך האָב אנגעזאגט
מאשא'ן, אז זי זאל אייד ניט וועקען פריהער ווי האלב עלף, אזוי, אז מארגען וועט
איהר קוים בעווייזען אויסצוטרינקען טיי, ווי איהר וועט שוין דארפען זיך איילען
צום באהן; אויב איהר וועט אפילו ניט בעווייזען צוזאמענצולייגען אלע זאכען,
וועט איהר דאך אין גיכען קומען צוריק, אדער מען וועט אייד עס צושיקען. יוי
דענקט איהר צו טהאָן: צו זאל אלעקסאנדר מאטווייאיש פארשאהרען נאָך אייד,
אדער איהר וועט אליין קומען צוריק? איך וואלט איצט געווען שווער מיט
מאשא'ן; עס וואלט דאך ניט געטויגט, אויב זי וואלט באמערקט, אז איהר זייט
אין גאנצען רוהיג. וואו אבער וועט זי באמערקען אין דער האלבער שעה פון שנעלען
קלייבען זיך אין וועג? ערנער וואלט געווען מערצאלאווא, נאָך איך וועל צו איהר
אריינגעהן אין דער פריה און איהר זאגען, אז זי זאל אהער ניט פארפאהרען ווארום

איהר האַט לאַנג ניט געשלאַפּען, און מען דארף אייך ניט וועקען, נאָר זי זאל פאַר-
פּאהרען גלייך אויפ'ן וואַקזאַל.

— ווי איהר זארגט עם פאר מיר! האַט ווערא פאולאווּנא געזאגט.
— דאס כאַטש שרייבט איהם ניט צו; דאס טהו איך אליין, אכער אויסער דעם,
וואס איך זידעל איהם פאר דאס פריהערדיגע — אין די אויגען האב איך, זעלבסט-
פערשטענדליך, פיעל מעהר און שטארקער איהם אריינגעזאגט, אויסער דעם, וואס
ער איז ארום און ארום שולדיג אין דעם, וואס אט די גאנצע פוסטע קריינקונג
איז ארויס, האַט זיך דאך אין דער צייט פון דער קריינקונג געהאלטען אויסגע-
צייכענט.

12

א געשפרעך מיט'ן קלוגען לעזער און זיין פערטרייבונג.
זאג זשע מיר, א קלוגער לעזער, צו וואס איז דא אריינגעפיהרט געווארען
ראכמעטאוו, וועלכער איז אט שוין אוועק און וועט אין מיין ערצעהלונג זיך מעהר
ניט בעווייזען? דו ווייסט דאך שוין פון מיר, אז דאס איז א פיגור, וואס נעהט
קיין אנטהייל ניט אין די פאסירונגען ...
— ניט אמת — שלאגט מיר איבער דער קלוגער לעזער — ראכמעטאוו איז א
פערזאן, וואס שפיעלט יא א ראליע; ער האַט דאך געבראכט דעם צעטל פון וועל-
כען ...

— דו ביזט גאר אויף צרות אין הלכות עסטעטישע געשפרעכען, וואס דו
ליעבסט אזוי שטארק — שלאג איך איהם איבער די רייד; אויב אזוי, קומט דאך
אויס אז מאשא שפיעלט אויך א ראליע. זי האַט דאך נאָר נאָר אין אנפאנג פון
דער ערצעהלונג אויך געבראכט א בריעה, פון וועלכען ווערא פאולאווּנא האַט זיך
אזוי דערשראקען. און רחל שפיעלט אויך א ראליע? זי האַט דאך געגעבען דאס
געלד, אויף וועלכע ווערא פאולאווּנא האַט געקאנט אוועקפאהרען. און פראפעסאר
נ. שפיעלט אויך א ראליע, ווייל ער האַט רעקאמאנדירט ווערא פאולאווּנא צו פרוי
ב. אלס גובערנאנטין, אהן וואס עם וואלט ניט פארגעקומען די סצענע ביים געהן
צוריק פון קאנאָגווארדיסקי בולוואר? און אפשר שפיעלט די קאנאָגווארדיסקי
אויך אראליע? ווארום אהן איהם וואלט דאך ניט געווען די סצענע פון
זיין בעגעגעניש דארט און זייער צוריק קומען פון דארט? און די גארא-

כאווע נאם וועט אויף אזא אופן שוין בעקומען איינע פון די וויכטיגסטע ראליען, ווארום אהן איהר וואלטען ניט געווען קיין הייזער, וואס שמעהען דארט, און דאס הייסט, עס וואלט אויך ניט געווען סטארעשניקאווי'ס הויז, וואלט ניט געווען קיין פערוואלטער פון יענעם הויז, און ניט קיין טאכטער פון פערוואלטער, דאמאלט וואלט די נאנצע ערצעהלונג אויך ניט געווען. זאלען מיר אבער אננעהמען, ווי דו ווילסט, אז דאס אלץ שפיעלט געוויסע ראליען: און דער קאנאדווארדיסקי בלוואר, און מאשא און רחל, און די גאראכאווע גאס, איז דאך וועגען זיי געזאגט געווארען צו פינף ווערטער, אדער נאך ווייניגער, ווארום זייער ווירקונג איז אזא, וואס איז קיין פינף ווערטער אויך ניט ווערטה, דערלאנגט אבער א קוק, ווי פיעל זייטען עס זיינען אבגעגעבען צו ראכמעטאווי'ן.

— אט איצט ווייס איך, זאגט דער קלונגער לעזער, ראכמעטאווי איז ארויס געפיהרט געווארען פאר דעם צוועק, ער זאל ארויסגעבען דעם פסק דין וועגען ווערא פאוולאווא און לאפוכאווי'ן ער איז נויטיג פאר'ן געשפרעך מיט ווערא פאוולאווא.

— יא, ווי נאריש דו ביזט, מיין הערר! דוקא פארקעהרט, פארשטייסטו די זאך. צו דען איז נויטיג געווען ארויסצופיהרען א בעזונדערען מענשען, כדי ער זאל זאגען זיין מיינונג וועגען אנדערע מענשען? צוליעב אזוינע צוועקען ווערען פילייכט אריין און ארויסגעפיהרט פערזאנען אין די ווערק פון דיינע גרויסע קינסטלער. איך אבער, כאטש איך בין א שלעכטער שרייבער, פארשטעה אבער פארט אביסעל בעסער די בעדינגונגען פון קונסט. ניין, מיין הערר, ראכ-מעטאווי איז גאר ניט נויטיג געווען פאר דעם. וויפיעל מאל האבען ווערא פאוולאווא, לאפוכאווי און קירסאנאווי אליין אויסגעדריקט זייערע מיינונגען וועגען זייער האנדלונג און בעציהונגען? זיי זיינען ניט קיין נארישע מענשען, זיי קענען אליין פיהרען געשפרעכען וועגען דעם, וואס עס איז גוט און וואס עס איז שלעכט, זיי דארפען ניט פאר דעם קיין אונטערזאגער. צו דען דענקסטו, אז ווערא פאוולאווא אליין וואלט אין איהר ליידיגע צייט, אין עטליכע טעג ארום, ווען זי וואלט גענומען נאכטראכטען וועגען דעם נאנצען פארדרעהעניש, וואלט זי אליין ניט פאר-אורטהיילט איהר פארנעסען אן ווארקשטאט, ווי ראכמעטאווי האט עס געמאכט? אדער צו דענקסטו, אז לאפוכאווי אליין האט ניט איבערגעטראכט וועגען זיינע בע-ציהונגען צו ווערא פאוולאווא דאס אלץ, וואס ראכמעטאווי האט וועגען איהם

געזאגט צו ווערא פאוולאוונא? ער האָט דאָס אַלץ אַליין איבערגעשראַכט; אַנ-
שטענדיגע מענשען טראַכטען וועגען זיך אַליין דאָס אַלץ, וואָס מען דאַרף זאַגען
זיי צו גנאי, און דערפאַר טאַקי זיינען זיי, מיין הערר, אַנשטענדיגע מענשען, צו
דען האַסטו דאָס ניט געוואוסט? דו ביזט דאָך שוין גאַר אַ קנאַפער ידען אין
דעם, וואָס אַנשטענדיגע מענשען טראַכטען. איך וועל דיר זאַגען נאָך מעהר: צו
דען האַסטו געדיינקט, אַז ראַכמעטאוו האָט אין דעם געשפרעך מיט ווערא פּאוור
לאַוונאַ געהאַנדעלט אונאַבהייניג פון לאַפּוּכאַוו'ן? ניין, מיין הערר, ער איז דאָ
געווען נאָר אַ ווערקצייג פון לאַפּוּכאַוו'ן, און ער האָט דאַמאַלט אַליין גוט פּערשטאַנען
אַז ער איז נאָר אַ ווערקצייג פון לאַפּוּכאַוו'ן, און ווערא פּאוולאוונאַ האָט עס פאַר-
שטאַנען אין אַ טאַג צוויי אַרום, און זי וואַלט עס פּערשטאַנען גלייך אין דער ערשטער
מינוט, ווי נאָר ער האָט די מויל געעפּענט, אויב זי וואַלט ניט געווען אזוי שטאַרק
אויפּגערגט: אַט ווי אזוי די זאַכען זיינען געווען באַמת, צו דען האַסטו דאָס ניט
פּערשטאַנען? געוויס האַט לאַפּוּכאַוו נאַנץ ריכטיג באַמערקט אין צווייטען צעטל,
אַז ראַכמעטאוו האָט קיין איין וואַרט איהם ניט געזאָגט, פון וואָס פאַר אַן איהנאַלט
עס וועט זיין דער געשפרעך זיינער מיט ווערא פּאוולאוונאַ; אַבער לאַפּוּכאַוו
האַט דאָך גוט געקאַנט ראַכמעטאוו'ן און געוואוסט וואָס ראַכמעטאוו דענקט וועגען
אַ זאך און ווי ראַכמעטאוו וועט ריידען אין אַזאַ פּאַל, אַנשטענדיגע מענשען פאַר-
שטעהען דאָך איינע די אַנדערע אהן ערקלעהרונגען אויך. לאַפּוּכאַוו וואַלט געקאַנט
פאַראויס פאַרשטעהען כמעט וואַרט און וואַרט, וואָס ראַכמעטאוו וועט זאַגען ווערא
פּאוולאוונאַ, און טאַקי דערפאַר האָט ער געבעטען ראַכמעטאוו'ן זיין דער פּערמיט-
לער. צו זאַל איך דיר נאָך ווייטער פּיליכט, בעקאַנען מיט פּסיכאַלאָגישע סודות?
לאַפּוּכאַוו האָט נאַנץ גוט געוואוסט, אַז אַלץ וואָס ער דענקט איצט וועגען זיך,
דענקט אויך ראַכמעטאוו (און אזוי דענקט מערצאַלאַוו, און מערצאַלאַוו און דער
אַפּיציר, וואָס האָט מיט איהם זיך געראַנגעלט אויף די אינזלען) און ווערא פּאוור
לאַוונאַ אַליין וואַלט אין אייניגע צייט אַרום גענומען טראַכטען, כאַטש קיינער
וועט עס איהר ניט זאַגען. זי וואַלט עס באַלד דערזעהען, ווי נאָר עס וואַלט אריבער
די ערשטע היץ פון דאַנקבאַרקייט. הייסט עס, האָט לאַפּוּכאַוו אויסגעערעכענט,
סוף כּל סוף פאַרליער איך גאַר ניט, וואָס איך שיק צו איהר ראַכמעטאוו'ן.
וועלכער וועט מיר זידלען, זי וואַלט דאָך אַליין אויך באַלד דערנאַנגען צו דער
מיינונג; פאַרעהרט, איך געוויינ נאָך אין איהר אַכטונג: זי וועט דאָך באַלד פאַר-

שטעהען, אז איך האָב פראוים געזעהען דעם אינהאַלט פון איהר געשפרעך מיט ראכמעטאוויץ, האָט אליין צוזאמענגעבראכט דעם געשפרעך און מיט וועלכען צוועק: אט וועט זי טראכטען: „וואס פאר אן איידעלער מענש ער איז, ער האָט געוואוסט, אז אין יענע ערשטע טעג פון אויפגענונג וואלט מײן דאנקבארקייט צו איהם מיך געדריקט דורך די אויפגענונג און דערפאר האָט ער געזארגט דאפיר, אז ביי מיר אין געדאנקען זאלען וואס גיכער קומען געדאנקען, וועלכע וועלען ערלייכטערען די משא. ווארום, כאטש איך בין ביין געווען אויף ראכמעטאוויץ פאר וואס ער זידעלט איהם, האָב איך דאך באלד פערשטאַנען, אז, אין תוך גענומען, זאגט ער דעם אמת: אליין וואלט איך דערצו זיך דערטראכט אין א וואך ארום, דאמאלט אבער וואלט שוין פאר מיר ניט וויכטיג געווען, איך וואלט אהן דעם שוין אויף געווען רוהיג; אבער דורך דעם, וואס די געדאנקען זיינען מיר ארויסגעזאגט געווארען דעם ערשטען טאג, האָב איך זיך בעפרייט פון א גייסטיגען דרוק, וואס וואלט מיר געפייניגט א גאנצע וואך. אין יענעם טאג זיינען די געדאנקען געווען פאר מיר זעהר וויכטיג און נוצליך. יא, ער איז זעהר אן איידעלער מענש.“ אט וואס פאר א קונץ לאפוכאו האָט געמאכט, און ראכמעטאוויץ איז געווען נאָר זיין ווערקצייג. יעהסטו, מײן הערר, קלוגער לעזער, וואס פאר'ע כיטראקעס עם זיינען אט די אינשטענדיגע מענשען און ווי דער ענאיום שפיעלט מיט זיי; ניט אזוי איז עם מיט דיר, מײן הערר, ווארום זיי געפינען פארנגיגען ניט אין דאס, אין וואס דו געפינסט, מײן הערר: זיי, פארשטעהסטו מיר, געפינען זייער העכסטען פאר-געניגען אין דעם, אז מענשען וועמען זיי אכטען, זאלען זיי האלטען פאר אנשטענ-דיגע מענשען, וועגען דעם זארגען זיי און צוליעב דעם טראכטען זיי אויס אלערליי קונצען, ניט ווייניגער פלייסיג ווי דו פאר דייע ציעלען; נאר די ציעלען זיינען ביי אייך אנדערע און דערפאר ווערען אויך קונצען אנדערע אויסגעטראכט: דו טראכסט אויס שלעכטע, מאוס'ע, שעדליכע פאר אנדערע, זיי טראכטען אויס נוצליכע פאר אנדערע.

— אבער פון וואנענט געהסטו זיך די העזה מיר ארויסצוזאגען אזוינע גראב-הייטען? רופט אויס דער קלוגער לעזער, זיך ווענדענדיג צו מיר — איך וועל פאר דעם דיר פארקלאגען, איך וועל ארויסלאזען א קלאנג, אז דו ביזט א „געכאפטער“.

— האָט רחמנות, מײן הערר — ענטפער איך. צו דען וועל איך האָבען די העזה אייך צו זאגען גראבהייטען, ווען איך אכטע אייער כאראקטער אזוי פיעל

ווי פיעל אייער שכל. איך ערלויב זיך נאר אייך אויפצוקלעהרען מכת דעם וואס איז קינסטלעריש, א זאך וואס איהר לייענט אזוי שטארק. איהר האָט אין דער הינזיכט געהאט א טעות, מיין הערר, מיינענדיג אז ראכמעטאוו איז ארויסגעפיהרט געווארען אום אויסצוואגען אן אורטהייל וועגען ווערא פאוולאוונא און לאפכאוו. דאס איז ניט נויטיג געווען: אין די געדאנקען וואס ער האָט ארויסגעזאגט איז ניט געווען קיין זאך, וואס איך וואלט ניט געקאנט דיר מיטהיילען, מיין הערר, סאי לאפכאווס געדאנקען וועגען זיך, סאי די געדאנקען, וואס ווערא פאוולאוונא וואלט געהאט אין א געוויסע צייט ארום אויך אהן ראכמעטאוו'ן וועגען זיך אליין און וועגען לאפכאוו'ן. איצט, מיין הערר, וועל איך דיר שטעלען א פראגע: צו וואס זשע האָב איך דיר דערצעהלט ראכמעטאוו'ס געשפרעך מיט ווערא פאזר לאוונא? פארשטעהסטו איצט, אז אויב איך טהייל דיר מיט ניט די געדאנקען פון לאפכאוו'ן און ווערא פאוולאוונא, הייסט עס, אז עס איז געווען נויטיג ניט נאר מיטצוטהיילען יענע געדאנקען, וואס זיינען געווען דער תוך פון יענעם גע- שפרעך, נאָר טאקי דעם געשפרעך אליין? צו וואס זשע איז געווען נויטיג דיר מיט צוטהיילען דוקא יענעם געשפרעך? צוליעב דעם, וואס דאס איז געווען ראכ- מעטאווס א געשפרעך מיט ווערא פאוולאוונא? פארשטעהסטו כאטש איצט? נאך אלץ ניט? א שיינער מענש ביזטו! זעהר א קנאפער מעדים ביזטו איז הלכות פארשטעהן א זאך, א קנאפער מעדים, נו, איך מוז דיר צו- בייסען און אריינלייגען אין מויל: אויב צוויי מענשען פיהרען א גע- שפרעך, איז פון דעם געשפרעך מעהר ווייניגער קענטיג דער כאראקטער פון די מענשען — פארשטעהסטו שוין צו וואס דאס פיהרט? איז ווערא פאוולאוונאס כאראקטער געווען דיר גוט בעקאנט ביז דעם געשפרעך? געווען. דו האסט קיין נייעס וועגען איהר זיך ניט דערוואוסט דערפון: דו האָסט שוין געוואוסט אז זי קען זיך אנצינדען און מאכען א שפאס און האָט ניט פיינט אבצועסען מיט אפעמיט און טאקי אמאל אויסטרינקען א גלעזעל בערעס וויין; הייסט עס, אז דער געשפרעך איז געווען נויטיג ניט צו כאראקטעריזירען ווערא פאוולאוונא, טו וועמען יא? גע- רערט האָבען דאך נאָר צוויי: זי און ראכמעטאוו, און ווי באלד ניט פאר איהר כאראקטעריסטיק, נו טו פאר וועמען?

— פאר ראכמעטאוו'ס! רופט אויס דער קלוגער לעזער.

— אט ביזטו א פקח! געטראָפען, און דערפאר האָב איך דיר האלט. זעהסטו,

אז עם קומט אויס פונקט קאפויר, ווי דו האָסט זיך פארנעשטעלט. ניט איז ראכמעטאוו, ארויסגעפיהרט, אום צו פיהרען א געשפרעך, נאָר דער געשפרעך איז דיר מיטגעטהיילט געווארען פאר דעם, און נאָר פאר דעם אליין, דיר נאָהענטער צו בעקאנען מיט ראכמעטאוו'ן. פון דעם געשפרעך האסטו געזעהן, אז ראכמעטאוו וואלט געוואלט אויסטרינקען א גלעזעל כערעם, כאטש ער טרינקט ניט, אז ראכמעטאוו איז נאר ניט אזא „כמורנע באשעפעניש“, אז, פארקעהרט, ווען ער פארגעסט נאָר ביי וועלכע עס איז אן אנגענעהמער בעשעפטיגונג זיינע אומעטיגע געדאנקען, זיין ברענעדיגע בענקשאפט, קען ער מאכען א וויץ און היימלאך פלויר דערן, — נאר, טענה'עט ער, דאס פאסירט זעלטען, און עס איז ביטער, זאגט ער, וואס דאס פאסירט אזוי זעלטען, און אליין בין איך ניט צופרידען, זאגט ער, וואס איך בין אזא „כמורנע באשעפעניש“, נאָר די אומשטענדען זיינען שוין אזוינע, אז מיט מיין ברענענדיגע ליעבע צו גוטעס, קען מען ניט זיין אנדערש ווי א „כמורנע בעשעפעניש“ ווען ניט דאס, זאגט ער, וואלט איך א גאנצען טאג געשפאסט און גע-לאכט און געזונגען און געטאנצט.

צו האסטו איצט פערשטאנען, קלוגער לעזער, זאג כאטש. א סך בלעטער זיינען פארברויכט געווארען אום דירעקט צו בעשרייבען וואס פאר א מענש ראכמעטאוו איז געווען, איז דאך, בעצם, נאך מעהר בלעטער אבעגעבען אלץ פאר דעם, אום דיר צו בעקאנען מיט דער זעלבער פערזאן, וועלכע שפיעלט נאר קיין ראליע ניט זיין דער ערצעהלונג? זאג זשע מיר איצט, צו וועלכען צוועק איז ארויסגעשטעלט און אזוי אויספיהרליך באשריבען אט די פיגור? געדיינקסטו, איך האָב דיר דאך מאלט געזאגט: „דאס איינצעלנע אום צו ערפיהלען די הויפט־פאדערונג פון קונסט“. טו איצט א טראכט, ווא סאיז עס פאר א מין פאדערונג? און ווי אזוי ווערט זי עס ערפיהלט דורך דעם, וואס ראכמעטאוו'ס פיגור בעווייזט זיך פאר דיר? האסטו זיך דערטראכט? ניין, ווי קומסטו דערצו? נו, הער זיך איין. אדער ניין, הער זיך ניט איין, דו וועסט ניט פארשטעהן, טראג זיך אפ, גענוג האָב איך חזק געמאכט פון דיר. איך רייד שוין איצט ניט מיט דיר, נאָר מיט'ן פובליקום און רייד ערנסט.

די ערשטע פאדערונג פון קונסט באשטעהט אט אין וואס: מען דארף שילדערען די זאכען אזוי, אז דער לעזער זאל זיך זיי פארשטעלען אין דער ריכטיגער

געשטאלט. צום ביישפיעל, אויב איך וויל שילדערן א הויז, דארף מען דערגרייכען דערצו אז ביי דעם לעזער זאל זיך פארשטעלען א הויז און ניט קיין כאלופסקע, אדער א פאלאטץ. אויב איך וויל שילדערען א געוויינליכען מענשען, דארף איך דערגרייכען דערצו, אז ער זאל זיך פארשטעלען ביים לעזער ניט אלס קארליק און ניט אלס ריען.

איך האָב געוואלט שילדערן געוויינליכע אנשטענדיגע מענשען פון נייעם דור, מענשען וואס איך באגעגען אין די הונדערטע. איך האָב גענומען דריי אזוינע מענשען: ווערא פאוולאוונא, לאפוכאו'ן און קירסאנאו'ן. איך האלט זיי פאר געוויינליכע מענשען, זיי אליין האלטען זיך פאר געוויינליכע מענשען און אזוי האלטען זיי אלע בעקאנטע, ד. ה. אזוינע מענשען ווי זיי זיינען. וואו האָב איך גערערט וועגען זיי ניט אין דעם זינען? וואס האָב איך אזוינס דערצעהלט וועגען זיי? איך האָב זיי געשילדערט מיט ליעבע און אכטונג. אבער וואו האָב איך זיך געבוקט פאר זיי? וואו האָט ביי מיר זיך פאר'ננב'ט אפילו דער קלענס-טער שאטען פון געדאנק, אז זיי זיינען, גאט ווייס, ווי הויך און שעהן, און אז איך קען זיך גאר ניט פארשטעלען העכער און בעסער פאר זיי, אז זיי זיינען די אידע-אלען פון מענשען? ווי איך טראכט פון זיי, אזוי האנדלען זיי ביי מיר — ניט מעהר ווי געוויינליכע, אנשטענדיגע מענשען פון נייעם דור. וואס טהוען זיי אזוינס הויכעם? זיי טהוען קיין מאוס'ע זאכען ניט, זיינען קיין טרוסען ניט, האָבען גע-וויינליכע עהרליכע איבערצייגונגען, באמיהען זיך צו האנדלען לויט זייער איבער-צייגונגען און דאס אלץ — וואס איז עס, באמת, פאר א העלדישקייט! יא, איך האָב געוואלט ווייזען אזוינע מענשען, וואס האנדלען ווי אלע געוויינליכע מענשען פון זייער טיפ, און איך האף, אז דאס האָט זיך מיר איינגעגעבען. די לעזער וואס קענען נאהענט לעבעדיגע מענשען פון דעם טיפ, האָבען, האָף איך, שטענדיג גע-זעהן, פון אנפאנג אן, אז מיינע הויפט פערזאנען זיינען גאר ניט קיין אידעאלען, נאר מענשען בשום אופן ניט העכער ווי דער אלגעמיינער מעמד פון די מענשען פון זייער טיפ, און יעדער מענש פון זייער טיפ האָט דורכגעלעבט ניט צוויי, ניט דריי פאסירונגען, אין וועלכע ער האָט געהאנדעלט בשום אופן ניט ערגער, ווי זיי ביי מיר. זאלען מיר אננעהמען, אז אנדערע אנשטענדיגע מענשען האָבען דורכ-געלעבט ניט פונקט אזוינע פאסירונגען ווי די, וואס איך האָב דערצעהלט: עס ליעגט דאך אין דעם ניט קיין בעזאנדערס גרויסע געפאהר און ניט קיין בעזאנדערס

גרויסע אנגענעהמקייט, אז אלע מענער און ווייבער זאלן זיך דארפן פארנאנדער געהן: ניט יעדע אנשטענדיגע פרוי פיהלט דאך א הייסע ליעבע צו דעם פריינד פון מאן: ניט יעדער אנשטענדיגער מענש קעמפט דאך מיט דער ליידענשאפט צו א פעהרייראטע פרוי און דערצו נאך גאנצע דריי יאהר; און ניט יעדער איינער איז דאך געצוואונגען זיך צו דערשיסען אויפ'ן בריק, אדער (לויט די ווערטער פון קלוגען לעזער) דארף וואו עס איז פארפאלען ווערען פון האמעל. אבער יעדער אנשטענדיגער מענש וואלט גאר ניט געהאלטען פאר קיין העלדישקייט צו האנדלען אויפ'ן פלאטץ פון די געשילדערטע מענשען פונקט אזוי ווי זיי, און ווי זיי, ער איז שטענדיג גערייט דערצו, אויב אזוינס זאל פאסירען, און פיעל מאל האט ער גע- האנדעלט ניט ערגער אין פעלע ניט ווייניגער, נאך זאנאר מעהר וויכטיגע, און פון דעסוועגען האלט ער זיך ניט פאר קיין וואונדערבארען מענשען, נאר ער טראכט פון זיך: ניש קשה, א גאנץ עהרליכער מענש. און די גוטע בעקאנטע פון אזוינע מענשען ווי ער (מיט קיין אנדערע פיהרט מען קיין בעקאנטשאפט ניט) דענקען אויך אזוי פון איהם, אז ער איז א גוטער מענש, אבער טראכטען גאר ניט זיך צו שטעלען אויף די קניה פאר איהם, נאך טראכטען זיך: מיר זיינען אזוינע מענשען ווי ער. איך האף אז איך האב באוויזען צו דערנרייכען אזוי ווייט אז יעדער מענש פון נייעם דור דערקענט אין מיינע דריי הויפט פערזאנען דעם גע- וויינליכען טיפ פון זיינע גוטע בעקאנטע.

אבער די מענשען, וועלכע וועלן פון אנהויב ערצעהלונג אז טראכטען וועגען מיין ווערא פאוולאוונא, קירסאנאו'ן און לאפוכאו'ן: „נו, דאס זיינען דאך אזוינע גוטע בעקאנטע, פראסטע, געוויינליכע מענשען, ווי מיר אליין“, מענשען, וואס וועלען אזוינס דענקען וועגען מיינע דריי הויפט פערזאנען, זיינען פארט דער קלענסטער טהייל פון פובליקום, דאס רוב שטעהט נאך פיעל ניעדעריגער ווי דער טיפ. דער מענש, וואס האט קיין מאָל ניט געזעהן קיין זאך, אויסער קליינע כאלופקעס, וועט האלטען פאר א פאלאץ א געוויינליכע, ניש-קשהדיגע הויז, וואס ער זעהט אויסגעמאהלט אויף א בילד. וואס טהוט מען מיט אזא מענשען אום א הויז זאל ביי איהם אויסזעהן טאקי נאָר ווי א הויז און ניט ווי קיין פאלאץ? מען דארף אויף דעמוזעלבען בילד אויסמאהלען כאטש א קליינעם ווינקעל פון א פאלאטץ; פון דעם ווינקעל אליין וועט ער שוין זעהן, אז א פאלאץ מוז שוין זיין א זאך פון א גאנץ אנדער מאס, ווי די געביידע, וואס איז אויסגעמאהלען אויפ'ן בילד, און

יענע געבידע איז, וואהרשיינליך, ניט מעהר ווי א געוויינליכע הויז, אין וועלכע, אדער נאך אין בעסערע, אלע וואלטען געדארפט וואהנען. וואלט איך ניט גע-
וויזען ראכמעטאווס פיגור, דאמאלט וואלט דער גרעסטער טהייל פון די לעזער
ניט ריכטיג פערשטאנען די הויפט פערזאנען פון מיין ערצהאלונג, איך וועט זיך,
אז ביז דעם לעצטען טהייל פון דעם קאפיטעל האָבען ווערא פאוולאוונא, קירסאנאו,
לאפוכאו אויסגעוויזען ביי דאס פובליקום ווי העלדען, ווי פערזאנען פון א הע-
כערען זארט, זאגאר ווי אידעאליזירטע פערזאנען, וואס זיינען ניט מעגליך אין דער
ווירקליכקייט. ניין, פריינד מיינע, איהר שלעכט, קלאגערדיגע, פארדארבענע פריינד
מיינע, ניט אזוי איז ווי עס האָט אייך אויסגעוויזען: ניט זיי שטעהען צו הויף,
נאָר איהר שטעהט צו ניעדעריג. איהר זעהט איצט אז זיי שטעהען פשוט אויף
דער ערד: דערפון איז אייך אויסגעקומען אז זיי שוועבען אין דער לופטען, ווייל
איהר זיצט אין א טיעפער לאַך. אויף דער הויכקייט, אויף וועלכער זיי שטעהען,
דארפען שטעהן און קענען שטעהן אלע מענשען. די העכערע נאטורען, נאך וועל-
כע עס קענען זיך ניט דעריאנען ניט איך און ניט איהר, מיינע קלאגערדיגע פריינד,
יענע העכערע נאטורען זיינען ניט אזוינע, איך האָב אייך געוויזען די הויפט שטריכען
פון דעם ביַלד פון איינעם אזא מענשען: דאס זיינען נאר אנדערע געזיכטסצייגע,
אבער מיט יענע מענשען, וועלכע איך מאהל אויס אין גאנצען קענט איהר אליין
אויך זיין גלייך, אויב איהר ווילט צו ארבייטען אויף אייער ענטוויקלונג. ווער
עס איז נידעריגער פאר זי, דער איז א ניעדעריגער מענש, הויבט זיך אויף פון אייער
לאַך, מיינע פריינד, הויבט זיך אויף, עס איז ניט אזוי שווער, געהט ארויס אויף
דער פרייער וויסער וועלט, עס איז א פארגניגען דארט צו לעבען און דער וועג
איז א גרינגער און א צוציהערער, פרוכירט נאָר: ענטוויקלונג, ענטוויקלונג.
קוקט זיך צו, טראכט נאָך, ליענט יענע, וועלכע דערצהאלען איך וועגען דעם ריינעם
זארגניגען מיט'ן לעבען, וועגען דעם ווי דער מענש קען ווערען גוט און גליקליך.
לייענט זיי — זייערע ביכער דערפרעהען די הערצער; קוקט זיך צו צום לעבען —
דאס איז אינטערעסאנט; דענקט נאָך — נאכצודענקען איז שפאנענד. דאס איז
אלי. עס פאדערט זיך ניט קיינע קרבנות, מען בעט ניט איהר זאלט זיך פון וואס
ענטזאגען — דאס איז ניט נויטיג. ווילט נאָר זיין גליקליך — דאס נאָר. אט דאס
וועלן אליין איז נויטיג. צו דעם צוועק וועט איהר מיט גרויס פארגניגען זארגען
וועגען אייער ענטוויקלונג: אין דעם ליענט דער גליק. א, וויפיעל פארגניגענט

האַט אַז ענטוויקעלטער מענש! אפילו דאס וואס אנדערע פיהלען ווי א קרבן,
ווי א צרה, פיהלט ער ווי א בעפרידיגונג פאר זיך, ווי א פארגניגען, און פאר פרייד
איז זיין הארץ אפען: און וויפיעל פריידען ער האט עס! פרובירט — עס איז גוט!

צווייטער קאפיטעל.

די צווייטע הייראטה.

1

בערלין, דעם 20-טען יולי 1859.

עעהרטע פרוי, ווערא פאוולאווא.

מיין נאהנטקייט צו דעם אומגעקומענעם דימיטרי סערגעאיטש לאפוכאווי
ניט מיר די האפענונג, אז איהר וועט פריינדליך אריינגעהמען אין די צאהל פון
איייערע בעקאנטע א מענשען, וואס איז אין גאנצען אייך אונבעקאנט, אבער אזא
וואס אכטעט אייך זעהר שטארק. יעדענפאלס ערלויב איך מיר צו האפען, אז איהר
וועט מיר ניט באשולדיגען אז איך שטעה צו: אריינטרעטענדיג אין קארעספאנד
דענץ מיט אייך, ערפיל איך נור דעם פערלאנג פון אומגעקומענעם דימיטרי סער-
געאיטשען; און יענע ידיעות, וועלכע איך טהייל אייך מיט וועגען איהם, קענט איהר
האלטען פאר פאלשטענדיג זיכער, ווארום איך וועל אייך איבערגעבען זיינע גע-
דאנקען מיט זיינע אייגענע ווערטער, אזוי ווי ער אליין וואלט גערעדט, דאס זיינען
זיינע ווערטער וועגען דער זאך, וועמעס ערקלעהרונג איז דער צוועק פון דעם בריעף.

„די געדאנקען וואס האָבען געבראכט יענעם אויסגאנג, וועלכער האָט איבער-
געשראקען די מענשען, וואס זיינען מיר גאר נאהענט (איך גיב איבער דימיטרי
סערגעאיטשעס אייגענע ווערטער, ווי איך האָב שוין געזאגט) זיינען געוואקסען
ביי מיר ביסלעכווייז און מיינע פלענער האָבען זיך געביטען עטליכע מאָל, איידער
זיי האָבען באקומען זייער לעצטע פארמע. דער אומשטאנד, וואס איז געווען די
אורזאך פון די געדאנקען איז באמערקט געווען פון מיר אין גאנצען אונערווארטעט;
דאס איז געווען אין יענער מינוט ווען זי (דימיטרי סערגעאיטש מיינט עס אייך),
האָט מיט שרעק מיר געזאגט וועגען דעם חלום, וואס האָט איהר איינגעשראקען.
דער חלום איז אין מיינע אויגען אויסגעקומען זעהר וויכטיג; און ווי א מענש, וואס
האָט געקוקט אויף דעם צושטאנד פון זיינע געפיהלען פון דער זייט, האָב איך אין
יענעם אויגענבליק פערשטאנען אז אין איהר לעבען הויבט זיך אן א פאסירונג,

וואס וועט אויף א מעהר אדער ווייניגער לענגערע צייט ענדערען אונזערע פריהער דיגע בעציהונגען. אבער א מענש זוכט ביז דער לעצטער מדרגה איינצוהאלטען די לאגע מיט וועלכער ער האָט זיך צוזאמענגעלעבט; אין דער גרונדטיעפניש פון אונזער נאטור ליעגט א קאנסערוואטיווער עלעמענט, פון וועלכען מיר טרעטען נאָר אפ ווען מיר זיינען געצוואונגען דערצו. אין דעם ליעגט, נאָך מיין מיינונג, די ערקלעהרונג פון מיין ערשטע סברא: מיר האָט זיך געוואלט טראכטען און איד האָב געטראכט אז די פאסירונג וועט אין א געוויסע צייט ארום פארבייגעהן, און דאמאלט וועלען אונזערע פריהערדיגע בעציהונגען ווידער ווערען ווי געווען. זי האָט געוואָלט אויסמיינען די פאסירונג אליין דורך ענגערע דערנעהענטערונג צו מיר. דאס האָט מיך הינגעריסען, און עטליכע טעג האָב איד נישט געהאלטען פאר אונמעגליך צו ערפילען איהר האפענונג. באלד האָב איד זיך אבער איבערצייגט אז צו האפען אויף דעם איז אומזיסט. די אורזאך איז געלעגען אין מיין כאראקטער. „איד וויל נאר נישט מאכען קיין פארוויפּע צו מיין כאראקטער, זאגענדיג אזוי, איד פארשטעה איהם אזוי.

„ביי א מענשען, וואס פארביינגט דעם לעבען ווי עס דארף צו זיין, ווערט די צייט צוטהיילט אויף דריי טהיילען: ארבייט, פארגניגען און רוהע אדער צושטריי אונג. פארגניגען פאדערט פונקט אזוי רוהע ווי ארבייט. אין פארגניגען, ווי אין ארבייט נעהמט דער אלגעמיינער מענשליכער עלעמענט די אויבערהאנד איבער די פערזענליכע בעזונדערהייטען; ביי דער ארבייט האנדלען מיר אונטער דער הויפט באשטימונג פון אויסערליכע, פערנינפטיגע באדערפנישען; אין פערנינען — אונטער דער באשטימונג פון אלגעמיינע בעדערפנישען פון דער מענשליכער נאטור. רוהע, צושטרייאונג אבער, דאס איז אן עלעמענט, אין וועלכען די פערזענליכקייט זוכט צוריקצושטעלען איהרע כחות נאָך דער אויפגענונג פון די אויסגעליידיגטען פארראטה פון לעבענס מאטעריאלען, דאס איז אן עלעמענט, וואס וועט אריינעפיהרט אין לעבען דורך די פערזענליכקייט אליין; דא וויל די פערזענליכקייט זיך אליין באשטימען דורך איהרע אייגענע באזונדערהייטען, דורך איהרע אינדיוידועלע בעקוועמליכקייטען. ביי דער ארבייט און ביי פארגניגען ווערען מען שען הינגעריסען צו מענשען דורך דעם אלגעמיינעם מעכטיגען כח, וואס איז העכער פאר זייערע פערזענליכע בעזונדערהייטען. — מיט דער אויסרעכנונג וועגען די נוצען — ביי דער ארבייט; און ביי די פארגניגען — מיט די געמיינזאמע בעדארפען

פון ארגאניזם. ביים אברוהען איז אבער ניט דאס, דאס איז שוין ניט די אויפֿ-
 נאבע פון דעם אלגעמיינעם כח, וואס פארגלעט די פערזענליכע באזונדערהייטען:
 דער אברוה איז די אממייסטען פערזענליכע זאך, דא פאדערט די נאטור די גרעסטע
 פרייהייט, דא ווערט דער מענש אס מעהרסטען אינדיווידואליזירט, און דער כא-
 ראקטער פון מענשען ווייזט זיך ארויס מעהר ווי אלץ אין דעם, וואס פאר א זארט
 רוהע איז גרינגער און אנגענעהמער פאר איהם.

„אין דער הינזיכט צופאלען די מענשען אויף צוויי הויפט אבטהיילונגען.
 פאר די מענשען פון איין אבטהיילונג איז רוהע אדער פארניגען אנגענעהם אין
 דער געזעלשאפט פון אנדערע. איינזאמקייט דארף יעדער איינער, נאָר איינע דאר-
 פען אז איינזאמקייט זאל זיין ביי זיי נאָר אן אויסנאהם, אלס כלל אבער איז פאר
 זיי דאס לעבען מיט אנדערע. דער קלאס איז פיעל גרעסער אין צאהל פון צווייטען
 וועלכע פיהלען זיך פארקעהרט, פרייער אין איינזאמקייט, איידער אין דער גע-
 זעלשאפט פון אנדערע. אט דער אונטערשיעד איז אויך באמערקט פון דער אלגע-
 מיינער מיינונג, וואס באשטימט עס מיט די ווערטער: א מענש א געזעלשאפט-
 ליכער, און א מענש א פערשלאסענער. איך געהער צו די מענשען ניט געזעל-
 שאפטליכע, זי — צו די געזעלשאפטליכע. אט אין דעם ליגענט דער סוד פון דער
 גאנצער געשיכטע. עס קומט אויס קלאהר, אז אין דער אורזאך איז ניטא קיין זאך
 פאר וואס מען זאל דארפען טארלען וועמען עס איז פון אונז. ניט ווערט צו טארלען
 איז אויך דאס, וואס קיינער פון אונז האָט ניט געהאט גענוג כח אבצוראמען די
 אורזאך: געגען זיין נאטור איז א מענש אהנמעכטיג.

„יעדען איינעם איז גענוג שווער צו פארשטעהן די בעזונדערהייטען פון
 פרעמדע נאטורען: יעדער איינער שטעלט זיך פאר אלע מענשען לויט דעם כא-
 ראקטער פון דער אייגענער אינדיווידואליטעט. דאס וואס איז ניט נויטיג פאר
 מיר, איז אויך ניט נויטיג פאר אנדערע, אזוי שטרעכט אונזער אינדיווידואליטעט
 צו מאכען דענקען; עס זיינען נויטיג זעהר בלישצענדיגע סימנים, כדי איך זאל זיך
 דערמאהנען אן דאס פארקעהרטע, און פארקעהרט: און וואס עס ליגענט פאר
 מיר ערליכטערונג און פרייהייט, דאס איז גוט אויך פאר אנדערע. די נאטירליכ-
 קייט פון דעם זארט געדאנקען — איז מיין ענטשולדיגונג פאר וואס איך האָב
 צו שפעט באמערקט דעם אונטערשייד צווישען מיין נאטור און איהרער. צו דעם
 טעות האָט פיעל מיטגעהאלפען אויך דאס, וואס בעת מיר זיינען זיך צוזאמענגע-

קומען לעבען צוזאמען, האָט זי צו הויך פון מיר געהאלטען: צווישען אונז איז נאך דאמאלט ניט געווען קיין גלייכהייט: פון איהר זייט איז געווען צופיעל אכטונג צו מיר; מיין זאָרט לעבען איז ביי איהר אויסגעקומען אלס א מוסטער; זי האָט אנגענומען מיין פערזענליכע בעזונדערהייט, און אויף א געוויסע צייט האָט זי זיך הינגעריסען דערמיט. עס איז געווען נאָך א צווייטע אורזאך, נאך א שטארקערע „צווישען ניט ענטוויקעלטע מענשען ווערט ווייניג געאכטעט די אונבעריהר־בערקייט פון אינערליכען לעבען. יעדער פון די פאמיליע, באזונדערס פון די על־טערע, שטעקט אהן צערעמאָניעס אריין די לאפע אין אייער אינטימען לעבען. פיט אין דעם איז די זאך, וואָס אונזערע סודות ווערען אויף אזא אופן, געשטערט: סודות זיינען מעהר ווייניגער גרויסע אוצרות, זיי פארגעסט מען ניט צו בעהאלטען; ניט אלע האָבען סודות, פיעלע האָבען גאר ניט וואס צו בעהאלטען, אבער יעדער איינער וויל, אז אין זיין אינערליכען לעבען זאל זיין א ווינקעלע, וואוהין קיינער זאל ניט אריינקריכען, פונקט ווי יעדען ווילט זיך האָבען זיין באזונדערען צימער, פאר זיך אליין. ניט ענטוויקעלטע מענשען קוקען ניט אויף דעם: אויב אפילו איהר האָט א באזונדערן צימער, וועט יעדער אריינקריכען, ניט וויל ער וויל צו שטעהן, אָדער נאכקוקען, ניין, איינפאך דערפאר, וויל ער האָט גאר קיין חשד ניט אז דאס בעאונרוהיגט אייך, ער דענקט אז נאָך אין דעם פאל, ווען ער וואלט בכלל אייך געווען צוואוידער, וואלט איהר ניט וועלען איהם זעהן מיט אמאָל ביי אייך אונטערן נאָז; ער פארשטעהט ניט אז מען קען דערעסען, מען קען שטערן א מענשען, אפילו וואס איז סימפאטיש צו אייך. די הייליגקייט פון שוועל, איבער וועלכען קיינער האָט קיין רעכט ניט אריבערצוטערעטען אהן דעם ווילען פון דעם, וואס וואהנט דארט, ווערט ביי אונז אנערקענט נאָך אין איין צימער, אין דעם צימער פון דעם הויפט פון דער פאמיליע, וויל דער הויפט פון דער פאמיליע קען געבען אין קארק יעדען איינעם, וואס איז אויסגעוואקסען ביי איהם אונטערן נאָז ניט געפרענגטערהייט. ביי אלע אנדערע וואקסט אויס אונטערן נאָז, ניט געפרענגטער־הייט יעדער איינער, וואס איז עלטער פון איהם, אדער גלייך מיט איהם לויט זיין לאַגע אין דער פאמיליע, דאס זעלבע וואס מיט'ן צימער איז אויך מיט'ן אינערליכען לעבען, אין איהם קריכט אריין גאר אהן א בעדארף, זאנאר גאר אהן א געדאנק יעדער איינער מיט יעדער נארישקייט, און עפטער ווי אלץ, אום א קראץ צו טהאָן מיט'ן צונג אן אייער נשמה. א מידעל האָט צוויי וואכעדיגע קליידער, א ווייסע

און א ראזאווע, זי האָט אנגעטהאָן די ראזאווע, איז שוין דא צו וואס צו קראצען מיט'ן צונג און איהר נשמה. „אניוטא, דו האָסט אנגעטהאָן די ראזאווע קלייד. צו וואס האָסטו עס געטהאָן? אניוטא ווייס אליין ניט, פאר וואס זי האָט עס אַנגעטהאָן — מען האָט דאך געדארפט וואס עס איז אנטהאָן; און דערצו נאָך, וואָלט זי אנגעטהאָן די ווייסע, וואָלט אלץ אויסגעקומען דאס זעלבע. „אט אזוי, מאמעלע, נאָדיר שוועסטערל“ — „דו וואָלט בעסער אנגעטהאָן די ווייסע“. פאר וואס עפעס בעסער, דאס ווייס ניט די, וואס רעדט מיט אניוטען: זי דרעהט פשוט מיט'ן צונג. „דו ביזט עפעס, אניוטא, היינט ניט היימלאך?“ אניוטא איז ניט ניט-היימלאך, ניט היימלאך; נאָר פאר וואס ניט פרעגען, פאר וואס איז ניטא, דאס וואס מען זעהט ניט, — „איך ווייס ניט; ניין, דאכט זיך מיט מיר איז נאר נישט“ — „ניין, דו ביזט עפעס ניט היימלאך“. אין א צוויי מינוט ארום: „דו, אניוטא, וואָלט זיך געזעצט שפיעלען פיאנא“. צו וואס, ווייס קיינער ניט; און אזוי ווירט מער געהט עס א גאנצען טאג. אייער נשמה איז ווי א גאס, אויף וועלכע עס קוקט יעדער איינער וואס זיצט ביים פענסטער, ניט צוליעב דעם, ווייל ער וויל דארט וואס עס איז דערזעהן; ניין, ער ווייס זאגאר, אז ער וועט נאָר ניט דערזעהן קיין זאך ניט וואס ער דארף, ניט וואס איז אינטערעסאנט, נאָר סתם אזוי ווייל ער האָט ניט וואס צו טהאָן: עס איז דאך גאנץ גלייך טו פאר וואס זאל מען ניט א קוק טהאָן? דער גאס אליין איז עס גאנץ גלייך; אבער א מענש האָט גאר קיין פארגינגען ניט דערפון, וואס מען שטעהט צו איהם צו.

„נאטירליך, אז אט דאס צושטעהן אהן וועלכע עס איז א ציעל און געדאנק קען ארויסרופען רעאקציע און ווי נאר א מענש ווערט אוועקגעשטעלט אין אזא לאגע, דאס ער קען זיין אליין, האָט ער א געוויסע צייט א פארגינגען אין איינזאמקייט, כאטש פון דער נאטור איז ער גענייגט צו געזעלשאפט, ניט צו איינזאמקייט. „זי האָט פונדער זייט פאר דער חתונה זיך געפונען אין א בעזונדערם שלעכטער לאגע; צו איהר פלעגט מען צושטעהן, צו איהר איז מען געקראכען אין דער נשמה ניט איינפאך פון ניט האָבען וואס צו טהאָן, צופעליג, פון ניט איידעלקייט, נאָר סיסטעמאטיש, אהן אויפהער, יעדע מינוט, צו גראב, צו פרעד, מען איז געקראכען ביז, מיט שלעכטע געדאנקען, מען איז געקראכען ניט איינפאך אהן צערעמאניעס, נאָר מיט זעהר הארמע און זעהר שמוציגע הענר, דערפאר איז די רעאקציע געווען אזוי שטארק.

„צוליעב דעם דארף מען ניט פארארטהיילען שטריינג מיין פעהלער. איהר ניגע חרשים, פיעלייכט א יאהר, האָב איך זאגאר קיין טעות ניט געהאט: איהר איז באמת געווען נויטיג און געווען אנגענעהם די איינזאמקייט. אין פערלויף פון דער צייט האָט זיך ביי מיר באוויזען צו בילדען א מיינונג וועגען איהר כאראקטער. איהר שטארקע, צייטווייליגע בעדערפניש האָט זיך צוזאמענגעטראפען מיט מיין שטענדיגען בעדערפניש און וואס פאר א וואונדער, וואס איך האָב אנגענומען א צייטווייליגע ערשיינונג פאר א שטענדיגען שטריף אין איהר כאראקטער? יעדער איינער איז געניגט אויף אזא אופן צו אורטהיילען וועגען אנדערע נאך זיך נאך! „א טעות איז עס געווען, און זאגאר א גרויסער, איך באשולדיג זיך אליין ניט אין דעם, נאָר מיט ווילט זיך פארט אלץ פארענטפערן: דאס הייסט: איך פיהל, אז אנדערע וועלען ניט זיין אזוי פריינדליך אורטהיילען וועגען מיר, ווי איך אליין טהו עס. אום ווייכער צו מאכען דעם פארווארף דארף איך אביסעל מעהר ריידען וועגען מיין כאראקטער פון דער זייט, וואס איז גאנץ פרעמד אי איהר, אי דעם גרעסטען טהייל פון אנדערע מענשען און וואס וואלט אהן אן ערקלעהרונג פער- שטאנען געווארען ניט אין א ריכטיגער געשטאלט.

„רוהע פארשטעה איך ניט אנדערש ווי אין איינזאמקייט. זיין צוזאמען מיט אנדערע הייסט פאר מיר שוין מיט וואס עס איז זיין בעשעפטיגט: אדער מיט ארבייט אדער מיט פארגניגען. איך פיהל זיך אין גאנצען פריי נאָר דאמאלט, ווען איך בין אליין. ווי רופט מען עס? פון וואנענט קומט עס? ביי איינע קומט עס פון פארשאסענקייט; ביי אנדערע פון שעמעדיגקייט, ביי דריטע פון דער נייגונג צו אומעטיגקייט און פארטראכטקייט; ביי פיעלע ווייל עס פעהלט זיי סימפאטיע צו מענשען, ביי מיר דאכט זיך איז קיין איינע פון די אלע אורזאכען ניטא: איך בין אפעהערציג, בין שטענדיג גערייט צו זיין פרעהליך, צו קוקען אויף א מענשען איז מיר אנגענעהם; אבער דאס איז ביי מיר שוין פארבונדען מיט ארבייט, אדער פארגניגען און דאס איז שוין א זאך, וואס פארערט נאָך זיך אברוה, דאס הייסט, נאך מיין מיינונג, איינזאמקייט. אויף וויפיעל איך קען פארשטעהן איז עס ביי מיר פשוט א בעזונדערער זארט ענטוויקלונג פון דעם שטרעבען נאך אן אבהייניג- קייט, צו פרייהייט.

„אין אט אזוי האט פאסירט, אז דער כח פון דער רעאקציע געגען דאס פריהער-

דיגע, צו אונרוהיגע לאגע אין דער פאמיליע האָט געמאכט, אז זי האָט אויף אַ גע-
וויסע צייט אנגענומען דעם זארט לעבען, וואס פאסט זיך גאר ניט פאר איהרע שמענ-
דיגע נייגונגען, די אכטונג צו מיר האָט איהר געמאכט אנהאלטען די צייטווייליגע
לאגע ליינגער ווי עס וואלט אנגעהאלטען פון זיך אליין; און איד האָב אין דער
לאנגער צייט זיך געבילדעט א מיינונג וועגען איהר כאראקטער, האָב אנגענומען א
א צייטווייליגען שטריף פאר א שטענדיגען און האָב זיך אויף דעם בערוהיגט,
און אט דאס איז די גאנצע געשיכטע. פון מיין זייט איז געווען א פעהלער, אבער אין
דעם פעהלער איז געווען ווייניג שלעכטעס: און פון איהר זייט איז סתם גאר ניט
געווען. אבער וויפיעל ליידען איז פון דעם ארויסגעקומען פאר איהר און מיט
וואס פאר אן אונגליק האט עס זיך געענדיגט פאר מיר!

„ווען איהר אימה פון דעם שרעקליכען חלום האט מיר ענדעקט די לאגע פון
איהרע געפיהלען, איז שוין געווען צו שפעט צו פאריכטען מיין פעהלער, אבער
אויב אפילו מיר וואלטען עס בעמערקט פריהער, צו וואלטען מיר ביידע, זי און
איך געקאנט דורך שטענדיגע אנשטרענגונגען איבער זיך מאכען אזוי, אז מיר
זאלן שטענדיג קענען זיין צופריעדען איינער מיט'ן אנדערן? איך ווייס ניט:
נאָר איך דיינק, אז אפילו אין פאל פון ערפאלג וואלט קיין גרויסע טובה ניט ארויס.
זאל'ן מיר אננעהמען, אז מיר וואלטען אויף אזוי ווייט איבערגעמאכט אונזערע
כאראקטערען, אז עס וואלט פאר אונז ניט געבליבען קיין אורזאך זיך צו פיהלען
באלעסטיגט מיט אונזערע בעציהונגען, אבער דאס איבערארבייטען פון כאראק-
טערען איז גוט נאָר דאמאלט, אויב דאס ווערט געטהאָן געגען א שלעכטע זייט
פון כאראקטער, יענע זייטען אבער וואס איך און זי וואלטען געדארפט איבערבייטען
זיינען באמת נאר ניט קיין שלעכטע. מיט וואס איז דאס זיין געזעלשאפטליך בעסער
אדער ערגער ווי צו האָבען א נייגונג צו איינזאמקייט און פארקעהרט? און איבער
בייטען א כאראקטער הייסט דאך יעדענפאלס א געוואלד, ברעכען, און אין ברעכען
א זאך געהט פיעל פארלארען, פון געוואלד שטארבט פיעלעס אפ. דער רעזולטאט,
וועלכען איך און זי וואלטען פיעלייכט (און ניט נאָר פיעלייכט, נאָר אויף געוויס)
דערנרייכט וואלט ניט ווערטה געווען אזוינע פערלוסטען. מיר ביידע וואלטען צום
טהייל אבערבלאקירט און וואלטען פארמאָרעט אין זיך די פרישקייט פון לעבען,
און צו וועלכען צוועק? מיט דעם איין צוועק נאָר אנצוהאלטען געוויסע ערטער
און געוויסע צימערן. אנדערש וואלט געווען אויב מיר וואלטען געהאט קינדער;

דאמאלט וואלט מען געדארפט פיעל נאכטראכטען וועגען דעם, ווי זייער שיקזאל ווערט געענדערט פון אונזער פארנאנדערנעהן זיך; אויב פון דעם ווערט זייער שיקזאל ערנער, דאמאלט לוינט זיך צו מאכען די גרעסטע אנשטרענג גונגען אבי עם צו פערמיידען און דער רעזולטאט וואלט געווען — די פרייד, וואס דו האסט געטהאן וואס מען דארף אום אנצוהאלטען א בעסערען שיקזאל פאר די וועמען דו ליעבסט — אזא רעזולטאט וואלט באלוינט פאר אלע אנשטרענגונגען. איצט אבער וואס פאר א שכל'דיגען צוועק וואלט עם געהאט?

„דערפאר האט מיין טעות ביי דער לאגע זאגאר געפיהרט, ווי עם ווייזט אויס, צו בעסערן: א דאנק דעם איז אונז ביידען אויסגעקומען ווייניגער זיך צו ברעכען. זי האט איבערנעטראגען א סך צרות, אבער אהן דעם וואלט געוויס געווען נאך מעהר און דער פועל יוצא וואלט געווען ניט אזא בעפרידיגענדער.“

דאס זיינען דימיתרי סערגייאייטשעס ווערטער. פון דער באשטענדיגקייט מיט וועלכער ער האט זיך געהאלטען אין דער זייט פון דער זאך, קענט איהר לייכט זעהן, אז ער האט, ווי ער אליין האט געזאגט, געפיהלט אין דעם עפעס ניט בעקד וועמעס, ניט אנגענעהמעס פאר זיך. ער האט דירעקט געזאגט: „איך פיהל, אז נאך אלעמען בלייב איך פארט ניט אין גאנצען גערעכט און דער מיינונג פון יענע, וואס וואלטען גענומען אונטערזוכען די זאך אהן סימפאטיע פאר מיר, איך בין אבער זיכער מיט איהר מיטגעפיהל צו מיר. זי וועט אורטהיילען וועגען מיר בעסער ווי איך אליין. און איך אליין האלט זיך פאר אין גאנצען גערעכט, דאס איז מיין מיינונג וועגען דער צייט פאר איהר חלום.“ איצט וועל איך אייך איבער געבען די געפיהלען און פלענער נאך דעם, ווי אייער חלום האט פאר איהם ענדעקט די ניט בעפרידיגונג פון די בעציהונגען צווישען אייך און איהם.

„איך האב געזאגט (דאס זיינען דימיתרי סערגעאייטשעס ווערטער) אז פון איהרע ערשטע ווערטער וועגען דעם שרעקליכען חלום, האב איך פארשטאנען די אונטערמיידליכקייט פון עפעס א פאסירונג, וואס זאל זיין אנדערש פון אונזערע פריהערדיגע בעציהונגען. איך האב ערווארט, אז ער וועט האבען א גרויסען כח, ווארום אנדערש וואלט געווען אונמעגליך ביי דער ענערגיע פון איהר נאטור און ביי דעם דאמאלטדיגען צושטאנד פון איהר אונצופרידענהייט. וועלכע האט שוין געהאט א גרויסע קראפט, ווייל עם איז אזוי לאנג געווען פארשטיקט. דאך האט די

ענטוויקלונג אין דער ערשטער צייט מיר זיך פארנעשטעלט אין זעהר א לייכטער און אנגענעהמער פאר מיר פארמע. איך האב אויסגערעכענט אזוי: זי וועט אויף א צייט זיך ליידענשאפטליך פארליעבען אין וועמען עס איז, עס וועט אריבער א יאהר, צוויי און זי וועט קומען צוריק צו מיר, איך בין זעהר א גוטער מענש, די שאנסען זיך צוזאמענצוקומען מיט נאך אזא מענשען זיינען זעהר זעלטען. (איך רייך וועגען זיך גאנץ אזוי ווי איך טראכט: ביי מיר איז ניטא די צבועצקע קונצען צו פארקלענערן די אייגענע ווערדע) דאס באפרידיגט געפיהל פון ליבע וועט פארלירען א טהייל פון זיין אימפעט; זי וועט דערזעהן, אז כאטש איין זייט פון איהר נאטור ווערט ווייניגער באפרידיגט דורך דעם לעבען מיט מיר, נאך אז אין א סך הכל פון לעבען איז איהר לייכטער און פרייער צו לעבען מיט מיר, ווי מיט יענעם; און אלץ וועט ווערן ווי פריהער. איך, אנגעלערנט פון דער ערפאהרונג, וועל ווערן מעהר אויפמערקזאם צו איהר; זי וועט בעקומען א נייע אכטונג צו מיר, וועט באקומען נאך מעהר צובונד ווי פריהער, און מיר וועלען לעבען נאך פריינדר לייכער ווי פריהער.

„אבער דאס איז א זאך, וואס איז מיר ניט זעהר אנגענעהם צו ערקלעהרען, דאך מוז עס געטהאן ווערן. ווי האט זיך מיר פארנעשטעלט די אויסזיכט, אז אונזערע בעציהונגען וועלען ווידער גוט ווערן? צו האט עס מיר געפרייט? גע- וויס, אבער צו האט עס נאך געפרייט אליין? ניין, דאס האט מיר זיך פארנע- שטעלט אויף ווי א לאסט, אן אנגענעהמע לאסט, זעהר אן אנגענעהמע, אבער פארט א לאסט. איך לייעב איהר און וועל זיך ברעכען, כדי בעסער זיך צו צופאסען צו איהר; דאס וועט מיר פארשאפען פארגניגען, אבער מיין לעבען וועט פארט זיין געענט. אזוי האט מיר זיך פארנעשטעלט, ווען איך האב זיך בארוהיגט נאך דעם ערשטען איינדרוק, און איך האב געזעהן אז איך האב זיך ניט גענארט. זי האט מיר געלאזט עס אויספרובירען, ווען זי האט געוואלט אז איך זאל זיך באמיהען אנהאלטען איהר לייעבע, דער חודש ווען איך האב געזוכט צו באפרי- דיגען דעם פערלאנג איז געווען דער שווערסטער חודש אין מיין לעבען. קיין ליידען איז דא ניט געווען, אזא אויסדרוק וואלט זיך דא נאר ניט געפאסט, וואלט געווען אונזיניג; פון דער זייט פון פאזיטיווע עמפפינדונגען האב איך געפיהלט נאר פרייד, וואס איך באפרידיג איהר פערלאנג, און מעהר קיין זאך ניט; אבער מיר איז געווען לאנגווייליג. אט דאס איז דער סוד, פאר וואס איהר פראבע צו פערבלייבען

איז ליבע צו מיר, האָט זיך ניט איינגעגעבען. מיר איז געווען לאַנגווייליג איהר נאכגעבנדיג.

„אופן ערשטען בליק קען אויסקומען זאנדערבאר, פאר וואס איז מיר ניט געווען לאַנגווייליג, ווען איך האָב אבגעגעבען אונגעציילטע אבענדען צו סטודענטען, צוליב וועלכע איך וואלט, געוויס, ניט אנגעהויבען זיך בעאונרוהיגען, בעת איך האָב געפיהלט א שטארקע פארמאטערקייט, אבגעבענדיג נאר אייניגע אבענדען א פרוי, וועלכע איך האָב געליעבט מעהר ווי זיך, פאר וועמען איך בין געווען גערייט צו שטארבען, און ניט נאר צו שטארבען, נאר זאגאר אויף לאַנגע פייניגונגען? דאס קען אויסקומען זאנדערבאר, אבער נאָר פון יענעם וואס דרינגט ניט אריין אין דעם תוך פון מיינע בעציהונגען צו די יונגע לייט, וועמען איך האָב אבגעגעבען אזוי פיל צייט. קודם כל האָב איך ניט געהאט קיין פערזענליכע בעציהונגען צו יענע יונגע לייט; ווען איך בין געזעסען מיט זיי, האָב איך ניט געפיהלט פאר זיך קיין מענשען, נאָר איך האָב געזעהן אייניגע סתם טיפען, וואס בייטען זיך מיט געדאנקען; מיינע געשפרעכען מיט זיי האָבען זיך ווייניג אונטערשיידעט פון נאכטראכטען אין איינזאמקייט; דא איז ביי מיר געווען פארנומען נאר איין זייט פון מענשען, די וואס פאדערט אים ווייניגסטען רוהע — דער געדאנק. אלעס איבעריגע איז אראפ געפאלען. דערצו האָט דער געשפרעך אויך געהאט א פאקטישען, נוצליכען ציעל — העלפען ענטוויקלען אין מיינע יונגע פריינד גייסטיגע לעבען, איידעלקייט, ענגערגיע. דאס איז געווען אן ארבייט; אבער אזא לייכטע ארבייט, אז עס האָט געטויגט צוריק צו בריינגען די כחות, וואס מען פערליעדט ביי אנדערע, שווערע ארבייטען, אזא ארבייט וואס פערמאטערט ניט, נאר וואס פרישט נאך אפ; דערפאר האָט די פערזענליכקייט ניט געשטעלט קיין פאדערונגען, וואס זי האָט געשטעלט ביים אב-רוהען. דא האָב איך געזוכט נוצען און ניט קיין בערוהיגונג; דא האָב איך געלאזט איינשלעפערן אלע זייטען פון מיין ארגאניזם, אויסער דעם געדאנק; און דער געדאנק האָט געארבייט אהן צומיש פון פערזענליכע בעציהונגען צו די מענשען מיט וועלכע איך האָב גערעדט; דערפאר האָב איך געפיהלט אזא פרייהייט ווי זייענדיג איינער אליין; די געשפרעכען האָבען מיר ניט, קען מען זאגען, ארויסגעפיהרט פון איינזאמקייט, דא איז קיין זאך ניט געווען עהנליך צו די בעציהונגען אין וועלכע דער גאנצער מענש נעהמט אן אנטהייל.

„איך ווייס ווי געפעהרליך עס איז ארויסצורידען דעם ווארט „לאַנגוויילע“.

אבער די געוויסענהאפטסיגקייט ערלויבט מיר ניט עס צו בעהאלטען, יא, ביי מיין גאנצער ליעבע צו איהר, האָב איך אין זיך דערפיהלט א ערלייכטערונג, ווען איך האָב נאכהער זיך איבערצייגט, אז צווישען מיר און איהר קענען ניט ווידער געשטעלט ווערן אזוינע בעציהונגען, ביי וועלכע אונז זאל זיין בעקוועמער צו לעבען ווי פריהער. איך האָב זיך אנגעהויבען אין דעם צו איבערצייגען ארום יענער צייט, ווען זי האָט גענומען כאמערקען, אז נאכצוגעבען איהר פערלאנג קומט מיר אן שווער. דאמאלט האָט די צוקונפט זיך מיר פארגעשטעלט אין א נייער פארמע, וואס איז מיר אנגע- נעהם געווען; דערזעהענדיג, אז מיר קענען ניט אנהאלטען די פריהערדיגע בע- ציהונגען, האָב איך אנגעהויבען צו טראכטען ווי גיכער — איך מוז ווידער גע- ברייכען א געפעהרליכען ווארט — זיך אפ'צופטר'ן, בעפרייען פון א לאגע, וואס האָט מיר געמאכט פיהלען לאנגווייליג. אט דאס איז דער סוד וואס האָט געמוזט אויסקומען ווי גרויסמוטה אין די אויגען פון א מענשען, וואס וואלט געוואלט זיך פארבלענדען דורך דעם גרויסמוטה פון דער זאך, אבער וואס וואלט געווען ניט נאָ- הענט גענוג, אום צו דערזעהן ביז אין די טיעפעניש פון די מאטיווען. ניט שפילענדיג קיין היפאקריט דורך דעם וועלן אבלייקענען דאס גוטעס אין מיר, וועל איך ניט אבלייקענען, אז איינער פון מיינע מאטיווען איז געווען דאס ווינשען איהר גוטעס. אבער דאס איז געווען שוין דער צווייטער מאטיוו — כאטש זעהר א שטארקער, אבער דאך שוואכער ווי דער ערשטער, דער וויכטיגער, נעמליך דער וועלן זיך בע- פרייען פון לאנגווייליגקייט; דאס האָט אין אמת מיך באוועגט, אונטער דעם איינפלוס האב איך אויפמערקזאם גענומען בעטראכטען איהר זארט לעבען, איך האָב באלד דערזעהן, אז אין דעם בייטען זיך פון איהרע עמפּינדרונגען פון דער ענדערונג אין דעם זארט לעבען, האָט די הויפט ראליע געשפּיעלט דאס בעווייזען זיך און דאס דערווייטערן זיך פון אלעקסאנדר מאטווייאטשען. דאס האָט מיך גע- צוואונגען אנצוהייבען טראכטען וועגען איהם: איך האָב פארשטאנען די אורזאך פון זיינע ווילדע גיינג, אויף וועלכע איך האָב פריהער קיין אויפמערקזאמקייט ניט געלייגט, און נאכדעם האָבען מיינע געדאנקען באקומען אן אנדער אויסזעהן — ווי איך האָב שוין געזאגט, א מעהר אנגענעהמען פאר מיר. ווען איך האָב דערזעהן, אז אין איהר ווירקט שוין ניט נאָר דאס זוכען פון ליעבע, נאָר די ליעבע אליין, נאָר וועלכע זי פארשטעהט נאָר אליין ניט, אז אט דער געפיהל האָט זיך געווענדעט צו א מענשען, וואס איז פאלקאם ווירדיג און וואס קען, בכלל, פאלשטענדיג מיך

פארבייטען פאר איהר, אז דער מאן אליין ליעבט איהר ליידענשאפטליך — האָב איך זיך שטארק דערפרעהט. אמת איז אפילו, אז דער ערשטער איינדרוק איז געווען זעהר א שווערער: יעדער וויכטיגע געדאנק איז פארבונדען מיט אביסעל שרעק. איך האָב איצט געזעהן, אז מיט א ריינעם געוויסען טראכטענדיג, קען איך זיך איצט ניט האלטען פאר א מענשען, וואס איז פאר איהר נויטיג — און צו דעם בין איך דאך שוין געווען איינגעוואהנט, און, דעם אמת זאגענדיג, איז עס מיר אויך געווען אנגענעהם; הייסט עס, אז די פערלוסט פון די בעציהונג האָט געמוזט האָבען א שווערע זייט. אבער דאס האָט געהאט די אויבערוואג איבער דער צווייטער זייט, וואס האָט מיר געפרייט נאָר די ערשטע צייט, ניט לאַנג. איצט בין איך געווען זיכער אין איהר גליק און רוהע פאר איהר שיקזאל. דאס איז געווען א קוואל פון גרויס פרייד, עס וואלט אבער געווען ניט ריכטיג צו דענקען, אז אין דעם איז געלעגען די הויפט אנגענעהמקייט; ניין, דאס פערזענליכע געפיהל איז ווידער געווען פיעל וויכטיגער: איך האָב געזעהן אז איך ווער אין גאנצען פריי פון צוואנג. מינע ווערטער האָבען ניט דעם זינען, אז דאס לעבען אהן א פאמיליע קומט אויס אין מינע אויגען פרייער אדער לייכטער ווי דאס פאמיליען לעבען; ניין, אויב דער מאן און די ווייב דארפען גאר ניט זיך אנשטרענגען אום צו באפרידיגען איינע די אנדערע; אויב זיי זיינען צופרידען איינע מיט די אנדערע גאר אהן אנשטרענגונג איבער זיך; אויב זיי שטעלן צופריעדען איינע די אנדערע, גאר ניט טראכטענדיג צופריעדען צושטעלען, איז, וואס ענגער זייערע בעציהונגען צווישען זיך, אלץ לייכטער און גרוימיגער פאר ביידען, אבער די בעציהונגען צווישען מיר און איהר זיינען ניט געווען אזוינע, דערפאר האָט פארנאנדערנעהן געהייסען פאר מיר ווערן פריי.

„פון דעם קען מען זעהן, אז איך האָב געהאנדעלט אין מיין אייגענעם אינטערעס, ווען איך האָב זיך באשלאסען ניט צו שטערן איהר גליק; א גרויסמוטיגע זייט איז געווען אין דער אנגעלעגענהייט, אבער די בעוועגענדע קראפט איז געלעגען אין דער שטרעבונג פון מיין נאטור צו דאס וואס איז בעסער פאר איהר אליין. אט דערפאר האָב איך געהאט כח צו האנדלען, איך קען זאגען, גוט: זיך ניט ווארן פען אהין און צוריק, ניט מאכען קיין איבעריגען גערודער וואס איז ניט אנגענעהם דעם צווייטען, און ניט פערראטהען די אייגענע פפליכט. דאס אלץ איז לייכט ווען די פפליכט איז — די שטרעבונג פאר דער אייגענער נאטור.

„איך בין אבגעפאהרען אין ריאזאן, אין אייניגע צייט ארום האָט זי מיר ארויסגערופען, זאגענדיג, אז מיין אנוועזנהייט וועט איהר שוין ניט שטערן. איך אבער האָב געזעהן אז עס שטערט פארט. אויף ווי ווייט איך קען פארשטעהן זיינען דא געווען צוויי אורזאכען. איהר איז געווען שווער צו זעהן דעם מענשען, וועמען זי איז צופיעל געווען פארפליכטעט, ווארום איך האָב געהאנדעלט מעהר פאר זיך ווי פאר איהר, איהר אבער האָט די זאך אויסגעוויזען אנדרש, און זי האָט געפיהלט א גרויסע דאנקבארקייט צו מיר. דאס איז א שווערער געפיהל. אין איהם איז דא אן אנגענעמע וייט, אבער זי נעהמט די אויבערהאנד נאָר דאמאלט, בעת דאס געפיהל איז ניט זעהר שטארק. ווען עס איז שטארק, איז עס ווירקזאם. די צווייטע אורזאך — דאס איז ווידער אביסעל שווערלאך צו ערקלעהרען, אבער מען דארף זאגען וואס מען דענקט — די צווייטע אורזאך געפין איך אין דעם, וואס איהר איז ניט אנגענעהם געווען די אונגארמאליקייט פון איהר לאַגע אין דעם זינען פון די געזעלשאפטליכע בעדינגענען; איהר איז געווען שווער דאס, וואס עס האָט געפעלט א פארמאלע אנערקענונג מצד פון דער געזעלשאפט אויף דאס רעכט צו פארנעהמען אזא לאַגע. און אזוי איז עס געווען, אז איך האָב דערזעהן, דאס איהר איז שווער מיין זיין לעבען איהר. איך וויל ניט בעהאלטען, אז איז דער נייער ענ-דעקונג איז געווען א זייט, א פיעל שווערער פאר מיר, ווי די אלע געפיהלען, וואס איך האָב געפיהלט ביי די פריהערדיגע פאסירונגען. ביי מיר איז פארבליבען צו איהר זעהר א שטארקער צובונד: מיר האָט זיך געוואלט פערבלייבען זעהר א נאהנטער מענש צו איהר. איך האָב געהאפט, אז אזוי וועט עס זיין. און ווען איך האָב דערזעהן, אז דאס דארף ניט זיין, איז מיר געווארען זעהר פארדראסיג. און דא איז שוין ניט געווען קיין בעלוינונג פאר דעם פארדרום און קיינע פערזענליכע חשבונות ניט; איך קען זאגען, אז דא איז מיין בעשלוס, מיין לעטצטער בעשלוס אנגענומען געווארען נאָר צוליעב דעם צובונד צו איהר, נאָר פון דעם וואונש, אז איהר זאל זיין בעסער, אויסשליסליך פון מאטיווען ניט קיין אייגעננוציגע. דערפאר האָבען מיינע בעציהונגען צו איהר קיין מאָל, אפילו אין די בעסטע צייטען, ניט פארשאפט אזוי פיעל אינערליכען פארנגיגען, ווי די פעסטקייט. דא האָב איך שוין געהאנט דעלט אונטער דעם איינפלוס פון דעם, וואס איך קען אנרופען גרויסמוטהיגקייט, ריכטיגער איידעלער אויסגערעכענטקייט, אזא זארט אויסגערעכענטקייט, וואו דער אלגעמיינער געזעץ פון דער מענשליכער נאטור ווירקט איינער אליין, ניט באקומענ-

דיג קיין אונטערשטיצונג פון קיין אינדיווידועלע פעהיגקייט; און דא האָב איך דערפיהלט אזא הויכען פארגניגען — צו פיהלען אז דו האנדעלסט ווי א גרויסמוט- היגער מענש, ד. ה. אזוי ווי יעדער מענש וואלט געדארפט האנדלען, ניט איוואן, ניט פיאטר, נאָר יעדער איינער, גאנץ גלייך ווי ער הייסט; וואס פאר א הויכער פארגניגען איז זיך צו פיהלען פשוט אלס מענש — ניט קיין איוואן, ניט קיין פיאטר, נאָר ווי א מענש, נאר ווי א מענש אליין. דער געפיהל איז זעהר א שטארק קער: געוויינליכע נאטורען, ווי מיינע, קענען צו אפט ניט פארטראגען אדערהויבונג צו דער הויך; גוט איז אבער דעם, וועמען עס איז אמאל אויסגעקומען דאס אויס- צופרובירען.

„עס איז ניט צו ערקלעהרען די זייט פון מיינע האנדלונגען, וועלכע וואלט געווען א גרויסע נארישקייט אין בעציהונגען מיט אנדערע מענשען, נאָר וואס האָט זיך ארויסגעוויזען פאר צו ריכטיג בנוגע דעם כאראקטער פון יענעם פערזאן, וועמען איך האָב אבגעטראטען דעם וועג. אין דער צייט ווען איך בין אוועקגעפאהרען אין ריאזאן, איז נאך ניט געווען ארויסגעזאגט קיין איין ווארט צווישען איהר און אלעקסאנדר מאטווייאטש'ן; אין דער צייט, ווען איך האָב אנגענומען מיין לעצ- טען בעשלוס, איז קיין איין ווארט ניט געזאגט געווארען ניט צווישען מיר און איהם, ניט צווישען מיר און איהר. איך אבער האָב איהם גוט געקאנט. עס איז ניט געווען נויטיג פאר מיר זיך צו דערוויסען זיינע געדאנקען אום זיי צו קענען.“

איך גיב איבער דימיטרי סערגעאיטשעם ווערטער מיט בוכשטעבליכער פינקט- ליכקייט, ווי איך האָב שוין געזאגט.

איך בין א מענש וואס איז אייך אין גאנצען פרעמד: אבער די קארעספאנ- דענץ אין וועלכער איך טרעט אריין מיט אייך, ערפילענדיג דעם וואונש פון דעם אומגעקומענעם דימיטרי סערגעאיטש, טראגט אזא אינטימען כאראקטער, אז אייך וועט, וואהרשיינליך, זיין אינטערעסאנט זיך צו דערוויסען, ווער איז עס אט דער פאר אייך פרעמדער, קארעספאנדענט, וואס איז אזוי גוט בעהאווענט אין דעם אינערליכען לעבען פון דעם אומגעקומענעם דימיטרי סערגעאיטשען. איך בין א געוועזענער מעדיצין סטודענט — מעהר קען איך אייך גאר ניט זאגען וועגען זיך. די לעצטע יאהרען האָב איך געלעבט אין פעטערבורג, מיט אייניגע טעג צוריק האָב איך זיך אוועקגעלאזען אויף דער רייזע צו זוכען פאר זיך א נייע קאריערע אין

אויסלאנד. איך בין אבגעפאהרען פון פעטערבורג אויפ'ן צווייטען טאג, נאכדעם ווי איהר האָט זיך דערוואוסט, אז דימיטרי סערגעאיטש איז אומגעקומען. דורך א בעזונדערן פאל האָב איך ניט געהאט די נויטיגע דאקומענטען, און מיר איז אויסגעקומען צו געהמען פרעמדע פאפירען, מיט וועלכע עס האָט מיך באזארגט איינער פון מיינע און אייערע נעמיינזאמע בעקאנטע. ער האָט עס מיר געגעבען נאָר מיט דעם באדינגונג, אז איך זאל אויפ'ן וועג ערפילען אייניגע פון זיינע שליוות'ן. ווען אייך וועט אויסקומען צו זעהן הערר'ן ראכמעטאווי, זייט זיך מטריח און זאגט איהם, אז אלץ וואס ער האָט מיר איבערגעגעבען איז ערפילט געווארען, ווי עס דארף צו זיין. איצט וועל איך דערווייל זיך ארומשלעפען, וואהרשיינליך איבער דייטשלאנד, זיך צוקוקענדיג צו די זיטען. איך האָב עטליכע הונדערט רובעל און מיר ווילט זיך טהאָן אלעב. ווען עס וועט דערעסען ארומצוגעהן ליידיג, וועל איך זיך זוכען א בעשעפטונג; וואס פאר א זארט? דאס איז גאנץ גלייך. — וואו? וואו עס וועט זיך מאכען. איך בין פריי ווי א פויגעל, איך קען זיין זארגלאז ווי א פויגעל. אזא לאגע ענטציקט מיך.

עס איז זעהר מעגליך, אז איהר וועט וועלן מיך באעהר'ן מיט איין ענטפער. איך ווייס אבער ניט, וואו איך וועל זיין אין א וואך ארום — עס קען זיין אין איי טאליען, עס קען זיין אין ענגלאנד, און אפשר גאר אין פראג. דערפאר שרייבט אויף אייער בריעף נאר דעם אדרעס:

Berlin Friedrich Strasse 20, Agentur Von H. Schneider

אונטער דעם קאנווערט וועט אייער בריעף ליגען אין אן אנדער קאנווערט, אויף וועלכען אנשטאט אן אדרעס, וועט איהר אוועקשטעלען דעם ציפער 12345: דאס וועט בעדייטען פאר די קאנטאר פון שמיידלערס אנענטור, אז דער בריעף דארף איבערגעשיקט ווערן צו מיר.

געהמט אן, ווערטהע פרוי, די פארזיכערונג און דער פולער אכטונג מצד פון א מענשען, וואס איז אייך אין גאנצען פרעמד, נאָר וואס איז אהן א גרעניץ אייך איבערגעגעבן, א מענש וואס וועט זיך רופען אויסגעדיענטער מעדיציניסטודענט.

געעהרטער הערר, אלעקסאנדר מאטוויאיטש. לויט דעם פערלאנג פון דעם אומגעקומענעם דימיטרי סערגעאיטש דארף איך אייך איבערגעגעבן די פארזיכערונג,

אז עם האָט זיך ארויסגעוויזן אַם בעסטען פאַר איהם דוקא דאָס, אז ער זאל אייך אַבטרעטען זיין פּלאַטץ. ביי יענע באַציהונגען, וואָס האָבען ביסל־עכווייז זיך אוועקגעשטעלט אין פאַרלוף פון דריי יאהר, ווען איהר זייט כמעט אין גאַנצען ניט געווען זיין גאַסט, דאָס הייסט אַלזאָ וואָס זיינען אויפגעקומען אהן אייער אַנטהייל, איינפאַך נאָר פון דעם, וואָס די כאַראַקטערן האָבען ניט געשטימט ביי צוויי מענשען, וועמען איהר האָט נאָכהער אהן נוצען געזוכט נעהענטער צוזאַמענבריינגען — ביי יענער בעציהונג איז געווען אונפערמיידליך אזא שלום, וועלכער האָט טאַקי פאַסירט. עס איז קלאַהר, אז דימיטרי סערגעאיטש האָט עס ניט געקאַנט צושרייבען צו אייך. געוויס איז דיזע ערקלעהרונג איבעריג, דאָך האָט ער מיר געבעטען די ערקלעהרונג אייך צו מאַכען נאָר פון פאַרמע וועגען. אזוי צו אַנדערש, דער, צו יענער האָט געמוזט פאַרנעהמען דעם פּלאַטץ, וואָס ער האָט ניט געקאַנט פאַרנעהמען, אויף וועלכען עס האָט זיך נאָר געקאַנט בעווייזען אַן אַנדערער, ווייל דימיטרי סערגעאיטש האָט מעהר איהם ניט געקאַנט פאַרנעהמען. דאָס וואָס דוקא איהר האָט דעם פּלאַטץ פאַרנומען, מאַכט דעם שלום, לויט דימיטרי סער־געאיטש'ס מיינונג, דעם בעסטען וואָס איז נאָר מעגליך געווען. איך דריק אייער האַנד, אויסגעדיענטער מעדיצין־סטודענט.

וואָס איז דאָס? אַ בעקאַנטע שטים ... איך קוק זיך אַרום — געוויס, ער! ער! ער! קלוגער לעזער, וועמען איך האָב אַקאַרשט ניט לאַנג פאַרטריבען מיט שאַנד פאַר זיין ניט וויסען אַן אַלף אין הלכות קונסט; ער איז שוין ווידער דאָ מיט זיין פריהערדיגען שאַרפזין, ער ווייס שוין ווידער עפעס וואָס!

— איך ווייס ווער עס האָט דאָס געשריעבען...

איך כאַפ אַבער די ערשטע פאַסיגע זאַך, וואָס איז מיר אַריינגעפאַלען אין האַנד — אַריינגעפאַלען איז מיר אַ טישטאַכל, ווייל איבערשרייבענדיג דעם ברעף פון אויסגעדיענטען סטודענט האָב איך זיך געזצט עסען פריהשטיק — אַלזאָ כאַפּענדיג דעם טישטאַכל, פאַרשטאַפּ איך איהם דעם מויל; „און אז דו ווייסט, טו ווייס, צו וואָס שרייסטו נאָך, אז די גאַנצע שטאַדט זאל הערן?“

פעטערבורג, דעם 25-טען אוגוסט, 1856

געעהרטער הערר.

איהר פארשטעהט ווי שטארק איך האָב זיך דערפרעהט מיט אייער בריעף. פון טיעפען הארצען דאנק איך איך פאר איהם. אייער נאהענטקייט צום אומגע- קומענעם דימיטרי סערגעאיטש ניט מיר א רעכט אייך צו האלמען פאר א פריינד — ערלויבט מיר צו געברויכען דיזען נאמען. דימיטרי סערגעאיטשעם כאראקטער זעהט מען פון יעדען ווארט זיינעם, וואס איהר האָט איבערגעגעבען. ער זוכט שטענ- דיג אויס די בעהאלטענסטע אורזאכען פון זיינע האנדלונגען, און איהם פארשאפט פארגניגען זיי ארונטערצופיהרען אונטער דער טעאריע פון ענאיזם. מיין אלעק- סאנדר האָט אויך האלט זיך צו אונטערזוכען אין דעם גייסט. אויב איהר וואלט געהערט, ווי ער ערקלעהרט זיינע האנדלונגען געגען איבער דימיטריען אין פער- לויף פון די דריי יאהר! לויט ווערטער קומט אויס, אז ער האָט דאס אלץ געטהאן נאָר פון ענאיסטישער אויסרעכנונג, פאר דעם אייגענעם פארגניגען. און איך האָב שוין אויך לאנג באקומען די געוואהנהייט, נאָר דאס באשעפטיגט מיר און אלעקסאנדרן אביסעל ווייניגער, ווי דימיטרי סערגעאיטשען; מיר זיינען מיט איהם אין גאנצען מסכים, ווען ער זאגט, אז ער האט א געוויסע תשוקה דערצו, יא. אויב מען זאל הערן, וואס מיר ריידען, זיינען מיר אלע דריי אזוינע ענאיסטען, וועלכע די וועלט האָט ביז איצט נאך ניט פארמאגט, און טאמער איז עס אמת? טאמער זיינען פריהער אזוינע ענאיסטען טאקי ניט געווען?

אבער אויסער דעם שטריף, וואס מיר אלע דריי האָבען, איז אין דימיטרי סערגעאיטשעם ווערטער פארהאן נאָך א זאך, וואס קומט שוין דירעקט פון זיין לאגע: דער ציעל פון זיינע ערקלעהרונגען איז, מיר צו בערוהיגען. ניט דאס מיין איך, אז זיינע ווערטער זיינען ניט אין גאנצען ריכטיגע — ניין, ער וועט קיינ- מאָל ניט זאגען דאס וואס ער טראכט ניט — אבער ער שטעלט צו שטארק ארויס נאָר די זייט פון אמת, וואס קען מיר בארוהיגען. מיין פריינד, איך בין זעהר דאנקבאר דאפיר, אבער איך בין דאך אויך אן ענאיסטקע — און איך זאג: אומ- זיסט זארגט ער אלץ וועגען מיין בארוהיגונג; איך אליין געפין פאר זיך פיעל לייכטער זכות'ן, איידער עס קענען עס טהאן אנדערע; און איך, אויב איך זאל זאגען דעם אמת, פיהל זיך אין קיין זאך ניט שולדיג געגען איהם. איך וועל זאגען

נאך מעהר: איך פיהל זיך זאגאר ניט פארפליכטעט צו זיין איהם דאנקבאר. איך שאץ הויך זיין גרויסמוטה, און ווי הויך שאץ איך עס! איך ווייס דאך אבער, אז ער איז געווען גרויסמוטהיג ניט פאר מיר, נאך פאר זיך. אויך איך, אויב איך האב איהם ניט גענארט, האב איך עס געטהאן ניט צוליעב איהם, נאך צוליעב זיך, ווארום איהם אבנארען, וואלט געווען אן אונרעכט געגען איהם און דאס וואלט מיר אליין געווען צואוידער.

איך האב געזאגט, אז איך באשולדיג זיך ניט — פונקט ווי ער. אבער, פונקט ווי ער, פיהל איך א נייגונג זיך צו פארענטפערן; לויט זיינע זעהר ריכטיגע ווערטער הייסט עס: איך האב א געפיהל, אז אנדערע וועלן ניט אזוי לייכט, ווי איך אליין מיך בעפרייען פון פארוואורף פאר געוויסע זיימען פון מיינע האנדל־לונגען. איך פיהל נאר ניט קיין פערלאנג זיך צו פארענטפערן מכה יענע פאסירונג גען, פאר וועלכע ער פארענטפערט זיך; איך וויל, פארקעהרט, זיך פארענטפערן, פאר יענעם טהייל, פאר וועלכען ער דארף זיך ניט פארענטפערן. אין דעם, וואס עס איז פארגעקומען ביז מיין חלום, וועט קיינער מיר ניט רופען די שולדיגע, דאס ווייס איך, אבער נאכהער, צו בין איך ניט געווען די אורזאך, וואס די זאך האט אנגענומען אזא מעלאדראמאטישען כאראקטער, און האט געבראכט צו אזא קנאד קעדיגען סוף? צו האב איך ניט געדארפט פיעל איינפאכער קוקען אויף די ענר דערונג פון די בעציהונגען, וועלכע איז געווארען אונפערמיידליך שוין דאמאלט, ווען מיין חלום האט צום ערשטען מאל ענדעקט פאר מיר און פאר דימיטרי סערגעאיטשען מיין לאגע און זיינע? אין אבער פון יענעם טאג, ווען דימיטרי סערגעאיטש איז אומגעקומען, האב איך געהאט א לאנגען געשפרעך מיט דעם ווילדען ראכמעטאוויץ — וואס פאר א צערטליכער און גוטער מענש ער איז דאס; ער האט מיר אנגערעדט גאט ווייס וועלכע שרעקליכע זאכען ווענען דימיטרי סערגעאיטשען. אבער אויב מען זאל עס איבערדערצעהלען אין א פריינדליכען טאן צו דימיטרי סערגעאיטשען, אנשטאט דעם הארטען, כלומרשט פיינדליכען טאן, מיט וועלכען ראכמעטאוויץ האט גערעדט — וועלען זיי פילייכט אויך זיין ריכטיג. איך האב א חשד, אז דימיטרי סערגעאיטש האט זעהר גוט פארשטאנען, וואס ראכמעטאוויץ וועט פאר מיר ריידען און אז דאס איז אריין ביי איהם אין זשבוני. יא, דאמאלט איז פאר מיר געווען גוט אויסצוהערען, דאס האט מיך בארוהיגט, און ווער עס זאל ניט וואס האט יענעם געשפרעך צוזאמענגעבראכט, בין איך פאר דעם

זעהר דאנקבאר אייד, מיין פריינד. אבער אפילו דער ווילדער ראכמעטאוו האָט געמוזט צוגעבען, אז אין דער צווייטער העלפט פון דער זאך האָט דימיטרי סער-געאיטש געהאנדעלט אויסגעצייכענט. ראכמעטאוו האָט איהם נאָר באשולדיגט פאר די ערשטע העלפט, פאר וועלכע ער אליין זוכט זיך צו פארענטפערן. איד וועל זיך פארענטפערן פאר די צווייטע העלפט, כאטש קיינער האָט מיר ניט גע-זאגט, אז איד בין אין דעם שולדיג. אבער ביי יעדען איינעם פון אונז — איד רייך וועגען אונז און אונזערע פריינד, וועגען אונזער גאנצען קרייז — איז פארהאן א קטנר נאָך א שטרענגערער ווי ראכמעטאוו; דאס איז אונזער אייגענער שכל. יא, איד פארשטעה, מיין פריינד, אז עס וואלט געווען פיעל גרינגער פאר אלע-מען, אויב איד וואלט געקוקט אויף דער זאך איינפאכער און וואלט ניט צוגעגעבען קיין צו טראגישע בעדייטונג. לויט דימיטרי סערגעאיטשעס קוק אויף דער זאך, דארף מען זאגען נאָך מעהר: דאמאלט וואלט ער גאר ניט געדארפט זיך כאפן פאר דעם קנאקיריגען, און זעהר שווערען פאר איהם שלום; ער איז דערצו געטריבען געווארען דורך דעם צו שטארקען ברען פון מיין אונרוהיגקייט. איד פארשטעה, אז אזוי דארף איהם זיך אויסווייזען, כאטש ער האָט אייד ניט געהייסען מיר איבער-געבען. דערפאר טאקי שאץ איד אלץ העכער אפ זיין צובונד צו מיר, וואס איז אפילו ניט אבגעשוואכט געווארען פון אזא מיינונג. אבער הערט זיך איין, מיין פריינד, דאס איז ניט אין גאנצען גערעכט, עס איז זאגאר גאר ניט גערעכט: ניט דורך מיין פעהלער, ניט דורך די צו גרויסע אונרוהע איז ארויסגעקומען פאר די מיטרי סערגעאיטשען די נויטווענדיגקייט דורכצופיהרען דאס, וואס ער רופט אן אלס זעהר שווער. אמת איז, אז ווען איד וואלט ניט צוגעגעבען צופיעל בעדייטונג צו די בעציהונגען וואלט מען זיך געקאנט באגעהן אהן דער ריזע אין ריאזאן; ער זאגט אבער, אז די ריזע איז ניט געווען שווער פאר איהם; אלזא איז אין דעם נאָך ניט געווען קיין גרויסער אונגליק פון מיין אויפגערעגטען בליק אויף דער זאך. שווער איז נאָר געווען פאר דימיטרי סערגעאיטשען די נויטווענדיגקייט אומצו-קומען. ער ערקלעהרט די אונפערמידליכקייט פון דעם באשלוס זיינעם דורך צוויי אורזאכען: איד האָב געליטען דורך די צו גרויסע דאנקבארקייט צו איהם, און איד האָב געליטען פון דעם וואס איד האָב ניט געקאנט זיך שטעלען אין אזוינע בעציהונגען צו אלעקסאנדער, וועלכע ווערן געפאדערט פון די געזעלשאפטליכע באדינגונגען. אין אמת'ן בין איד ניט געווען אין גאנצען רוהיג, מיין לאגע איז

מיר געווען שווער, כל זמן ער איז ניט אומגעקומען, אבער ער פארשטעהט ניט די אמת'ע אורזאך. ער דיינקט, אז זיין אנוועזענהייט האָט מיר געדריקט דורך דער גרויסער לאסט פון דאנקבארקייט צו איהם — דאס איז ניט אין גאנצען אזוי. א מענש איז זעהר גענייגט אויסצוזוכען געדאנקען, מיט וועלכע ער קען זיך דער-לייכטערן; אין יענער צייט, ווען דימטרי סערגעאיטש האָט געזעהן די נויטוועג דינקייט אונטערצוגעהן, האָט די אורזאך שוין לאנג ניט עקזיסטירט: מיין דאנקבארקייט צו איהם האָט שוין לאנג געהאט בעקומען די איינגעהאלטענקייט, ביי וועלכער זי בילדעט שוין אן אנגעעהמען געפיהל. און נאָר אט די אורזאך האָט דאך געהאט א שייכות מיט מיין פרייהערדיגען אויפגערעגטען בליק אויף דער זאך. די צווייטע אורזאך, וועלכע דימטרי סערגעאיטש בריינגט — דער פערלאנג צו צוגעבען מיינע בעציהונגען צו אלעקסאָנדרן דעם כאראקטער, וואס איז אנערקענט פון דער געזעלשאפט — איז די זאך אין גאנצען ניט געווען אבהייניג פון מיין בליק אויף דער זאך, זי איז אויסגעקומען פון דער בליק פון דער געזעלשאפט. איך וואלט איז דעם געווען אהנמעכטיג. אבער דימטרי סערגעאיטש האָט אין גאנצען א טעות, מיינענדיג אז זיין אנוועזענהייט איז געווען שווער פאר מיר צוליב דער אורזאך. ניין, אויך אהן זיין אונטערגאנג וואלט מען געקאנט לייכט עס אבשאפען, אויב דאס וואלט געווען נויטיג און אויב דאס וואלט געווען גענוג פאר מיר. אויב א מאן וואהנט צוזאמען מיט דער פרוי, איז עס גענוג, אז די געזעלשאפט זאל ניט מאכען קיין סקאנדאל דער פרוי, גאנץ גלייך אין וועלכע בעציהונגען זי זאל ניט זיין צו איין אנדערן. דאס איז שוין א גרויסער ערפאלג, מיר זעהען א סך ביישפיעלען ווי אזוי א דאנק די גרוימוטהיגקייט פון מאן, ווערט די זאך אזוי איינגעארדענט; און אין די אלע פעלע לאזט די געזעלשאפט די פרוי צורוח. איצט געפין איך אז דאס איז דער בעסטער און פאר אלעמען גרינגסטער אופן, ווי אזוי איינצוארדנען אזוינע זאכען, וויאזנערע. דימטרי סערגעאיטש האָט פרייהער מיר פארנעלייגט דעם מיטעל. איך האָב דאמאלט עס צוריקגעוויזען, אויב איך וואלט געקאנט זיין צופריעדען דערמיט, וואס די געזעלשאפט זאל מיר צורוח לאזען און זאל מיר קיין סקאנדאל ניט מאכען און זאל ניט וועלן זעהן מיינע בעציהונגען צו אלעקסאָנדרן — דאמאלט וואלט געוויס דער מיטעל, וואס דימטרי סערגעאיטש האָט מיר פאר-געשלאגען געווען גענוג, און ער וואלט ניט געדארפט זיך באשליסען אומצוקומען. דאמאלט וואלט ביי מיר גאנץ געוויס ניט געווען קיין אורזאך צו ווינשען אז מיינע

בעציהונגען צו אלעקסאנדר'ן זאל'ן ווערען באשטימט פארמאל. מיר ווייזט אבער אויס, אז אט די זארט איינארדנען די זאך, וואס איז באפרידיגענד אין דעם גרעסטען טהייל פון די פעלע, ווי אונזערע, וואלט ניט געווען באפרידיגענד אין אונזער פאל, אונזער לאגע האָט געהאַט דעם זעלטענעם צופאל, וואס אלע דריי פּערזאנען, ווער מען דאס האָט אנגעהירט, זיינען אלע געווען גלייכע מענשען. וואלט דימיטרי סערגעאיטש געפיהלט, אז אלעקסאנדר שטעהט העכער פאר איהם אין שכל, ענט-וויקלונג, אדער כאראקטער; אויב אבטרעטענדיג דעם ארט אלעקסאנדר'ן, וואלט ער אבגעטראטען דער גרעסערער מאראלישער קראפט; אויב זיין ענטזאגען זיך וואלט ניט געווען מיט'ן גוטען ווילען, נאָר דאס וואלט געהייסען, אז דער שווא-כערער ציהט אפ פאר'ן שטארקערן; אָ, דאמאלט, וואלט איך, געוויס, ניט געהאט מיט וואס זיך צו פיהלען געקריינקט. דאס זעלבע וואלט געווען, אויב איך וואלט געווען פיעל שטארקער פון דימיטרי סערגעאיטש'ן לויט'ן שכל און כאראקטער, אויב ער וואלט פאר דער ענטוויקלונג פון מיינע בעציהונגען צו אלעקסאנדר'ן געווען דאס וואס ווערט אזוי גוט כאראקטעריזירט אין יענעם אנעקדאט. איבער וועלכען, דו געדיינקסט מיון פריינד, מיר האָבען אזוי פיעל געלאכט מיט דיר. דער אנעקדאט דערצעהלט ווי אזוי זאל פון דער אפּערא האָבען זיך געמראפען צוויי העררן, זיך פארנאנדערנערעדט, געפעלען געווארען איינער דעם אנדערן — „איך בין אפיציר דער און דער“, האָט איינער געזאגט זיך פאר-שטעלענדיג, — „איך בין דער מאן פון פרוי טעדעסקא“, האָט דער צווייטער זיך פארגעשטעלט. אויב דימיטרי סערגעאיטש וואלט געווען „דער מאן פון פרוי טעדעסקא“, אָ, דאמאלט וואלט ניט געווען קיין נויטווענדיגקייט פאר איהם אומ-צוקומען, ער וואלט זיך אונטערנעגעבען, וואלט זיך איינגעהאלטען, און, אויב ער איז א מענש אן איידעלער, וואלט ער אין דער אנגעלעגענהייט ניט געזעהן פאר זיך קיין בעלידיגונג, און אלץ וואלט געווען שעהן. אבער זיין בעציהונג צו מיר און צו אלעקסאנדר'ן איז נאר ניט געווען אזא. ער איז אויף א האָר ניט געווען שוואכער אדער ניעדעריגער פאר קיינעם פון אונז — און מיר האָבען עס געוואוסט, זיין אב-טרעטען איז ניט געווען קיין רעזולטאט פון שוואכקייט — א בשום אופן ניט! זי איז געווען איינפאך א רעזולטאט פון זיין גוטען ווילען, איז עס אזוי, מיון פריינד? איהר קענט עס ניט אבלייקענען, דערפאר איז וואס פאר א לאגע האָב איך זיך געזעהן? אט אין דעם ליגענט, פריינד מיינער, דער תוך פון דער גאנצער זאך.

איך האָב זיך געזעהן אין דער לאַגע פון זיין אבהייניג פון זיין גוטען ווילען; אט פאר וואס די לאַגע איז געווען שווער פאר מיר; אט פאר וואס ער האָט דערזעהן די נויטווענדיגקייט פון זיין גרויסמוטיגען בעשלוס — אומצולאָמען. יא, מיין פריינד, די אורזאך פון מיין געפיהל, וואס האָט איהם געצוואונגען דערצו, איז געלעגען פיעל טיעפער, איידער ער ערקלעהרט עס אין אייער בריעף. דער דריקענדער ביישפיעל פֿון דאנקבארקייט האָט שוין מעהר ניט עקזיסטירט, צו ערפילען די פרעטענזיעס פון דער געזעלשאפט וואלט געווען לייכט דורך יענעם מיטעל, וואס דימיטרי סער-געאייטש אליין האָט פארגעשלאגען; יא, די פרעטענזיעס פון דער געזעלשאפט זיינען גאר ניט דערגאנגען צו מיר, וואס לעבט אין דעם קליינעם קרייז, וועלכער האָט גאר אזוינע פרעטענזיעס ניט. איך אבער בין געבליבען אבהייניג פון דימיטרי סערגעאייטש'ן, מיין לאַגע איז געווען באגרינדעט דורכאויס אויף זיין גוטען ווילען, זי וואלט ניט געווען זעלבסטשטענדיג — אט דאס איז די אורזאך פאר וואס זי איז געווען שווער. איצט אורטהיילט אליין: צו האָט די אורזאך געקאנט זיין אויס-געמיטען דורך דעם, וואס איך וואלט אזוי אדער אנדערש געקוקט אויף די ענדערונג פון אונזערע בעציהונגען, די וויכטיגקייט איז דא געווען ניט אין מיין בליק, נאָר אין דעם, וואס דימיטרי סערגעאייטש איז א זעלבסטשטענדיגער מענש, וואס האט דעלט אזוי אדער אנדערש נאָר דורך זיין גוטען ווילען, נאָר דורכ'ן גוטען ווילען! יא, מיין פריינד, איהר קענט און רעכטפערטיגט דעם געפיהל מיינעם, איך וויל ניט זיין אבהייניג פון קיינעם'ס גוטען ווילען, אפילו פון דעם איבערגעגעבענסטען מענשען, אפילו פון דעם געאכטעסטען מענשען, אין וועמען איך בין ניט ווייניגער זיכער ווי אין זיך אליין, וועגען וועמען איך ווייס גאנץ גענוי אז ער וועט שטענדיג טהאָן מיט פריינד, וואס איז נויטיג פאר מיר און פאר וועמען מיין גליק איז ניט ווייניגער טהייער ווי ביי מיר אליין. יא, מיין פריינד, איך וויל עס ניט, און איך ווייס, אז איהר האלט עס פאר ריכטיג.

און דאך, צו וואס ווערט דאס אלץ געזאגט? צו וואס, אט דער גאנצער אנה-אלין, וואס דעקט אויף די געהיימסטע מאטיווען פון געפיהלען, צו וועלכע קיינער וואלט ניט געקאנט זיך דערקלייבען? דאס אלץ ווערט דאך, סאי ביי מיר, סאי ביי דימיטרי סערגעאייטש'ן געמאכט צוליעב אייגענע נוצען, כדי מען זאל קענען זאגען: איך בין אין דעם ניט שולדיג, די זאך איז געווען אבהייניג פון אזא פאקט, וואס איז ניט געלעגען אין מיי רשות. איך מאך די באמערקונג, ווייל דימיטרי

סערגעאיטש האָט לייעב געהאט אזוינע באמערקונגען. איך וויל זיך צו חנפ'נען צו אייך, פריינד מיינער.

דאך גענוג וועגען דעם, איהר האָט געהאט אזוי פיעל סימפאטיע צו מיר, דאס איהר האָט ניט געזשאלעוועט עטליכע שעה אויף אייער לאנגען (און אך ווי טייער פאר מיר) בריעף. פון דעם זעה איך, — ווי דיפלאמאטיש איך שרייב. פונקט אזוינע ווענדונגען, ווי ביי דימיטרי סערגעאיטש'ן, אדער ביי אייך — יא, פון דעם, נאָך פון דעם זעה איך, אז אייך וואלט געווען אינטערעסאנט צו וויסען, וואס איז געווען מיט מיר, נאָך דעם ווי דימיטרי סערגעאיטש האָט זיך געזעגענט מיט מיר, אכפאהי דענדיג קיין מאסקווע, כדי זיך אומצוקעהרען און אומצוקומען. קומענדיג צוריק פון ריאזאן, האָט ער געזעהן, אז איך פיהל זיך ניט בעקוועם, דאס האָט זיך ארויס געוויזען ביי מיר ווען ער איז צוריקגעקומען. כל זמן ער האָט געוואהנט אין ריאזאן, האָב איך, זאגענדיג דעם אמת, ניט אזוי פיעל געטראכט וועגען איהם, ניט אזוי פיעל, ווי איהר מיינט אורטהיילענדיג פון דעם, וואס ער האָט געזעהן, בעת ער איז געקומען צוריק. אבער ווען ער איז אוועקגעפאהרען אין מאסקווע, האָב איך געזעהן, אז ער האָט עפעס וואס אויסגעפלאנעוועט. מען האָט געקאנט מערקען, אז ער גיט אויף זיינע געשעפטען אין פעטערבורג; מען האָט געזעהן, אז שוין א וואך, ווי ער ווארט נאָך, דאס זיי זאלן זיך ענדיגען, כדי צו קענען אוועק פאהרען, — ווי אזוי וואלט עס ניט געקאנט פארקומען? אין די לעצטע טעג האָב איך אפט באמערקט טרויער אויף זיין געזיכט, אויף דעם געזיכט, וואס האָט אזוי גוט געקאנט בעהאלטען סודות. איך האָב געפיהלט, אז עס גערייט זיך פאָר עפעס ענטשיעדענעם, עפעס א שארפע ווענדונג, און ווען ער האָט זיך אריינגעזעצט אין וואגאן איז מיר געווען אזוי אומעטיג, אזוי אומעטיג. אויפ'ן צווייטען טאג בין איך אומעטיג געווען, און אויפ'ן דריטען טאג בין איך אויפגעשטאנען נאָך אומעטיג גער און מיט אמאָל. מאשא האָט מיר דערלאנגט א בריעף — וואס פאר א שמערצ-ליכע מינוט, וואס פאר א שמערצליכער טאג דאס איז געווען — איהר ווייסט עס. דערפאר, מיינ פריינד, ווייס איך איצט בעסער ווי פריהער די קראפט פון מיינ צור-בונד צו דימיטרי סערגעאיטש'ן. איך האָב אליין ניט גערעכענט אז עס איז אזוי גרויס. יא, מיינ פריינד, איך קען די קראפט פון דעם צובונד, און איהר ווייסט עס אויך, געוויס, ווארום איהר ווייסט דאך, אז איך האָב געהאט זיך באשלאסען זיך פארנאנדערצוגעהן מיט אלעקסאנדער'ן. יענעם נאנצען טאג האָב איך געפיהלט,

אז מיין לעבען איז צובראכען און פארגיפטעט אויף אייביג; איהר ווייסט אויך מיט וואס פאר א קינדערשער שמחה איך האָב דערזעהן דעם צעמל פון מיין גוטען, גוטען פריינד, יענעם צעמל, וואס האָט אין גאנצען געענדערט מייע געדאנקען (איהר זעהט ווי פארזיכטיג מייע אויסדריקע זיינען, איהר דארפט זיין צופריעדען מיט מיר, מיין פריינד), איהר ווייסט דאס אלץ, ווארום ראכמעטאוו איז אוועק אייך באגלייטען, נאָך דעם ווי ער האָט מיך אריינגעזעצט אין וואגאן; דימיטרי סער-געאיטש און ער זיינען געווען גערעכט, ווען זיי האָבען געזאגט, אז מען דארף פארט אבפאהרען פון פעטערבורג, כדי דורכצופיהרען יענעם עפעקט, צוליבע וועלכען די-מיטרי סערגעאיטש האָט ניט געהאט קיין רחמנות מיר צו לאזען א גאנצען טאג האָבען אזוינע שרעקליכע קריינקונגען — ווי דאנקבאר ביז איך איהם פאר זיין אונבארמהערציגקייט! ער און ראכמעטאוו זיינען אויך געווען גערעכט געבענדיג אלעקסאנדראָ און עצה זיך ניט צו בעווייזען ביי מיר, און מיר ניט צו באגלייטען. עס איז אבער פאר מיר שוין געווען ניט נויטיג צו פארפאהרען אזש אין מאסקווע, עס איז נאָר געווען נויטיג אבצוציהען פון פעטערבורג, און איך האָב זיך אבגע-שמעלט אין נאוואגאראד. אין אייניגע טעג ארום איז אלעקסאנדראָ אהין געקומען און האָט געבראכט די דאקומענטען וועגען דימיטרי סערגעאיטשעס אומקומען. מיר האָבען חתונה געהאט אין א וואך ארום נאָך דעם אונגליק און האָבען ביי א חודש צייט פארבראכט ביי דער סטאנציע טשודאווא, כדי אלעקסאנדראָ זאל קענען בעקוועם פאהרען דרייפיער מאָל א וואך צו זיך אין האספיטאל. נעכטען זיינען מיר געקומען צוריק אין פעטערבורג — דאס איז די אורזאך, פאר וואס איך האָב אזוי לאנג ניט געענטפערט אויףאיער בריעף; עס איז געלעגען ביי מאשאָ אין קעסטל און זי האָט אין גאנצען אן איהם פארגעסען. און איהר האָט שוין גאט ווייס וואס איבערגעטראכט, ניט באקומענדיג קיין ענפער.

איך געהם אייך ארום, מיין פריינד, אייער

ווערא קירסאנאווא.

איך דריק דיין האנד, מיין ליעבער. אבער, איך בעט דיר, מיר שרייב כאטש קיין קאמפלימענטען ניט; אז ניט וועל איך אויסניסען פאר דיר מיין הארץ מיט א גאנצען שטראם פון לויבעזאנג צו דיין גרויסמוטה, פון וואס עס וועט דיר גע-וויס, עקלען מעהר ווי אלץ. און ווייסטו וואס? צו בעווייזט עס ניט, אז סאי

איד, סאי דו האָבען א רעכטע פארציע פון קליינליכקייט, וואס מיר שרייבען איינע די אנדערע נאָר צו עטליכע שורות; דאס ווייזט, דאכט זיך, אז מיר שעהמען זיך עפעס איינער פאר'ן צווייטען, איבריגענס קען מען מיר פאר דעם נאָך מוחל זיין, אבער דו, פאר וואס האסטו זיך צו שעהמען? אבער דעם צווייטען מאָל האף איד מיט דיר זיך שוין דורכצוריידען פריי און וועל דיר דערצעהלען א בארג היגע ניעס.

דיין אלעקסאָנדר קירסאָנאָוו.

3.

די בריעה כאַטש פון טיעפען האַרצען געשריעבען, זיינען באמת געווען אביסעל איינזייטיג, ווי ווערא פאוולאָווא האָט באַמערקט. ביידע קארעספאָנדענטען האָבען זיך באַמיהט צו פארקלענערן איינער פאר דעם אנדערן די קראַפט פון די שווערע ערשיטערונגען, וואס זיי האָבען דורכגעלעבט — א, ווי כיטרע זיינען די מענשען! איד האב אפט געהערט פון זיי, ד. ה. פון זיי און זייער גלייכען אזוינע זאכען, פון וועלכע איד האָב זיך געקייקעלט לאַכענדיג בעת זיי האבען מיט התלהבות געהאַלטען אין פארזיכערן, אז דאס איז כלומרשט, נאָר ניט, דאס איז לייכט: עס פארשטעהט זיך אז געלאַכט האָב איד, און די פארזיכערונגען פלענען געמאַכט ווערען פאר מיר, א זייטיגען מענשען, און נאר זאָלבעצווייט, ווען אבער דאס זעלבע פלעגט געזאגט ווערען פאר דעם וואס האָט עס געדארפט הערן, האָב איד צוגעבאמ קעט, אז דאס איז כלומרשט באמת א קטנות. א קאמיש באשעפעניש איז אן אַנשטענדיגער מענש: איד האָב שטענדיג חוזק געמאַכט פון יערען אַנשטענדיגען מענשען, מיט וועמען איד בין בעקאנט געווען.

א קאמישע בעשעפעניש, זאגאר בין לעכערליכקייט, געהמט כאַטש אט די בריעה. איד בין שוין אביסעל צוגעוואהנט צו די קונצען, פיהרענדיג בעקאנטשאפט מיט אזוינע מענער און פרויען. אבער ווי דארפען זיי ווירקען אויף א פרישען מענשען, ווי דארפען זיי ווירקען, צ. ב. אויף דעם קלוגען לעזער?

דער קלוגער לעזער האָט שוין געקאנט בעפרייען זיין מויל פון טישטאכל און רופט ארויס, שאַקלענדיג מיט'ן קאפ:

— דאס איז אונמאראליש!

— א כוואט א יונג! געטראפען! לויב איד איהם, נו, דערפרעה מיך מיט

נאָך א ווערטל.

— יא, דער פערפאסער אליין, איז אויך אן אונמאראלישער מענש — רעדט ארויס דער קלוגער לעזער — זעהסטו, צו וואס פאר'ע זאכען ער באמקעט צו. — ניין, מיין ליעבינקער, דו האסט א טעות. עס געפעלט מיר אין דעם א סך זאכען ניט, עס געפעלט מיר זאגאר אין גאנצען ניט, זאגענדיג דעם אמת. דאס איז צופיעל אויסגעחכמ'עט, ערהויבען, דאס לעבען איז פיעל איינפאכער. — הייסט עס, אז דו ביזט נאך מעהר אונמאראליש, — פרעגט מיד דער קלוגער לעזער אויסשטעלענדיג די אויגען פון פארוואנדעלונג, ווי ניעדעריג די מענשהייט איז געפאלען אין פערדארבענהייט דורך מיין פערזאן.

— יא, פיעל אונמאראלישער, זאג איד, און טרעפט צו אין ערנסט אדער אין א שפאס, איבער דעם קלוגען לעזער.

די קארעספארענץ האָט אנגעהאלטען נאָך דריי פיער חדשים — טהעטיג מצד פון די קירסאנאו'ס, פויל מצד פון צווייטען. נאכהער האָט מען אין גאנצען אויפגעהערט צו ענטפערן אויף זייערע בריעף; פון אלץ איז געווען קענטיג, אז ער האָט נאָר געוואלט איבערגעבען ווערא פאוולאוונא און איהר מאן יענע געדאנקען לאפוכאו'ס, פון וועלכע עס האָט זיך צוזאמענגעשטעלט דער ערשטער לאנגער בריעף, און ערפילענדיג די הפליכט, האָט ער געפונען די ווייטערדיגע קארעספאנע-רענץ פאר איבעריג. בליבענדיג צוויי, דריי מאל אהן אן ענטפער האָבען די קיר-סאנאווס עס אזוי פערשטאנען און האָבען אויפגעהערט צו שרייבען.

4

ווערא פאוולאוונא רוהט אויף איהר ווייכער קושעמקע, ווארטענדיג אויפ'ן מאן, וואס דארף קומען פון האספיטאל צום מיטאג עסען. היינט האָט זי ווייניג זיך מתעסק געווען אין קיך איבער די זיסע צוגאבען צום מיטאג עסען; איהר האָט זיך געוואלט וואס גיכער זיך צולייגען אברוהען, ווארום זי האָט זיך גענוג אנגע-האָרעוועט אין פריהמארגען; און דאס, איז שוין לאנג אזוי, און דאס וועט נאָך לאנג אנהאלטען אזוי, אז זי וועט אין פריהמארגען זיך גענוג אנהארעווען: זי עפענט דאך א צווייטען ווארקשטאט. ווערא פאוולאוונא לאפוכאווא האָט געוויינט אויף וואסילעווסקי, ווערא פאוולאוונא קירסאנאווא וואהנט אויף דער סערגיי גאס, ווארום דער מאן דארף א וואהנונג נאהענטער צו וויבארגער זייט. מערצאלאווא

האָט זיך גאנץ גוט איינגעפאסט פאר יענעם ווארקשטאט, וואס איז געווען אויף וואסילעווסקי און דאס איז גאנץ נאטירליך: זי און דער ווארקשטאט זיינען דאך שוין געווען גוט בעקאנט צווישען זיך. קומענדיג צוריק אין פעטערבורג האָט ווערא פאוולאווא דערזעהן, אז אויב זי דארף זיין אין יענעם ווארקשטאט, איז עס נאָר זעלטען און ניט אויף לאנג; און אויב זי קומט דארט כמעט יעדען טאג, איז עס איינפאך נאָר דערפאר, ווייל איהר ציהט אהין דער צובונד און ווייל עס באגעגענט איהר דארט דער צובונד; עס קען זיין, אז אויף א געוויסע צייט זיינען איהרע באזוכען ניט אין גאנצען אהן נוצען, מערצאלאווא געפינט פארט פאר נויטיג צייטגענווייז מיט איהר זיך מישב זיין: נאָר דאס פארנעהמט אזוי ווייניג צייט און עס קומט פאר אלץ זעלטענער; באלד אבער וועט מערצאלאווא שוין האָבען אזוי פיעל ווייניגער פארדעניש, איידער מיט דעם ערשטען, פינף מיידלאך, וואס האָבען לאונגא זיין אין ווארקשטאט אויף וואסילעווסקי מעהר אלס געליעבטע נאסט, איידער אלס נויטיגע פערזאן. מיט וואס זאל זי זיך פארנעהמען? — עס איז קלאהר מיט וואס: מען דארף גרינדען א צווייטען ווארקשטאט, אין דער נייער שכנות, אין צווייטען עק פון שטאדט.

און אט ווערט געגרינדעט א נייער ווארקשטאט אין איינעם פון די קליינע געסלאך, וואס פיהרען צווישען באסיין גאס און דער סערגיי גאס. מיט דער איז פיעל ערפאהרונג, אז זי וועט אין גאנצען אויפהערען זיך נויטיגען אין ווערא פאוור געבילדעט דעם יסוד, זיינען אריבער אדער פון אלטען ווארקשטאט, וואו זייערע ערטער זיינען פארנומען געווארען פון נייע; די איבריגע אנגעשטעלטע זיינען אויפֿ גענומען געווארען צווישען די גוטע בעקאנטע פון די נייטערקעס, וואס האָבען געארבייט אין פריהערדיגען ווארקשטאט, און דאס הייסט, אז אלץ איז שוין געווען פארבערייט מעהר ווי אויף א העלפט: דער ציעל און די ארדנונג פון ווארקשטאט זיינען געווען גוט בעקאנט אלע מיטגליעדער פון דער חברותא; די נייע מיידלאך זיינען אנגעקומען מיט דעם פערלאנג, אז גלייך פון אנפאנג זאל איינגעפיהרט ווערן די ארדנונג, צו וועלכע עס איז אזוי לאנגזאם דערגאנגען דער ערשטער ווארקשטאט. א, איצט נעהט די איינארדנונג צעהן מאָל אזוי גיך ווי דאמאלס און פאדענען קומט אויס דריי מאָל אזוי ווייניג. דאך איז דא גענוג ארבייט און ווערא פאוולאווא איז היינט פערמאטערט געווארען, ווי זי איז פארמאטערט געווארען נעכטען און אייערנעכטען און ווי זי ווערט פארמאטערט אין די לעצטע צוויי חדשים, מעהר

ניט ווי צוויי חדשים, כאטש עס איז שוין אוועק א האלב יאהר נאך דער צווייטער חתונה. מען האט דאך געדארפט זיך מאכען א חתונה יום טוב און זי האט לאנג גע- פייערט. איצט אבער האט זי שוין זיך גענומען פאר דער ארבייט.

יא, היינט האט זי זיך אנגעארבייט, רוהט און טראכט פון פיעל, פיעל זאכען, און מעהר ווי אלץ וועגען דער איצטיגער לאגע: זי איז אזוי נוט, אזוי פול! זי איז פול פון לעבען אז זעלטען ווען עס בלייבט צייט פאר עראינערונגען; די ער- אינערונגען וועלן קומען שפעטער, א, פיעל שפעטער, זאגאר ניט אין צעהן און ניט אין צוואנציג יאהר ארום, נאך נאך שפעטער: איצט אבער איז ניט די צייט פאר זיי און לאנג נאך וועט ניט זיין די צייט פאר זיי, דאך קומען זיי אויך איצט פאר, זעלטען, אט צום ביישפיעל, האט זי היינט זיך אויך דערמאנט אן דאס, אן וואס זי דערמאנט זיך עפטער ווי אלץ אין די ניט אפטע עראינערונגען. אט וואס זי האט זיך דערמאנט.

5

— „מיין ליעבינקער, איך פאָהר מיט דיר!“ — „אבער דו האַסט דאך ניט קיין זאכען.“ — „מיין ליעבינקער, איך וועל גלייך מאַרגען נאַכפּאַהרען נאָך דיר, אויב דו האַסט ניט געוואַלט היינט מיר נעהמען מיט זיך“ — טראכט איבער. קוק זיך צו. ווארט אפ אויף מיין בריעף. שוין מארגען וועט ער אנקומען.“

אט קומט זי אהיים; וואס האט זי געפיהלט ווען זי איז געפאהרען מיט מאשא'ן אהיים, וואס האט זי געפיהלט און געטראכט אויף דעם גאנצען לאנגען וועג צווישען מאסקווער סטאנציע און מיטעלסטען פראספעקט? זי ווייס אליין ניט, ווי אויפ- גערודערט זי איז געווען פון אט דער שנעלער ווענדונג, וואס די זאך האט גענומען. עס איז דאך נאך ניט אוועק קיין מעת לעת, ערשט אין צוויי שעה ארום וועט ווערן א מעת לעת זינט ער האט געפונען איהר בריעף ביי זיך אין צימער, און ער האט זיך שוין צוריקגעצויגען — ווי שנעל דאס איז, ווי פלוצלונג! צוויי אויגער ביינאכט האט זי נאך נאך ניט פאראויסגעזעהן, ער האט אבגעווארט ביז זי, אן אויסגע- מאטערטע דורך די אונרוהע פון פריהמארגען, האט שוין ניט געקאנט בייקומען דעם שלאף, איז אריין, האט געזאגט עטליכע ווערטער, און אין די אייניגע ווערטער איז אלץ געווען כמעט אן אונפערשטענרליכע פאררעדע צו דעם וואס ער האט גע- וואלט זאגען, און דאס וואס ער האט געוואלט זאגען, האט ער אין אזוינע קורצע ווערטער ארויסגעזאגט: — „איך האב שוין לאנג ניט געזעהן מייע אלטעמשקע,

איך וועל צו זיי אריבערפאהרען, זיי וועלען זיין צופריעדען" — נאָר דאס האָט ער געזאגט, און איז באלד אוועק. זי האָט זיך געווארפען נאָך איהם, כאטש ער, אריינגעהענדיג, האָט גענומען ביי איהר א ווארט עס ניט צו טהאָן, זי האָט זיך גע-ווארפען נאָך איהם — וואו איז ער? — מאשא, וואו איז ער, וואו איז ער? מאשא, וואס האָט נאך געהאלטען אין צוזאמענקלייבען די טאג געשיר נאך די געסט, ענטפערט: — „דימיטרי סערגעאיטש איז אוועק; ווען ער איז פארביי האָט ער גע-זאגט, אז ער געהט שפאצירען" — זי האָט געמוזט זיך לייגען שלאפען, אבער, זאנדערבאר, ווי האָט זי דאס געקאנט איינשלאפען? זי האָט אבער דאך ניט גע-וואוסט, אז דאס וועט זיין שוין אין יענעם פריה-מארגען, וואס האָט שוין געהאלטען אין ליכטיג ווערן; ער האָט געזאגט, אז זיי וועלן נאך האַכען צייט זיך דורכצוריידיען וועגען אלץ. און קיים האָט זי באוויזען זיך אויפצוכאפען, איז שוין צייט צו פאהרען צום באהן. יא, דאס אלץ איז שנעל פארביי פאר איהרע אויגען, אזוי ווי דאס וואלט נאר ניט פאסירט מיט איהר, אזוי ווי ווער עס איז וואלט שנעל דער-צעהלען, ווי דאָס האָט מיט איינעם פאסירט. נאָר איצט, קומענדיג צוריק אהיים פון באהן, האָט זי זיך אבגעטשוכעט און אנגעהויבען צו טראכטען: וואס זשע איז איצט מיט איהר? וואס וועט זיין מיט איהר?

יא, זי וועט פאהרען אין ריאזאן. אנדערש קען זי ניט. אבער דער בריעף? וואס וועט זיין מיט דעם בריעף? ניין, צו וואס ווארטען אויף דעם בריעף אום זיך צו באשליסען? זי ווייס דאך, וואס דארט וועט זיין געשריבען. דאך דארף מען אבלייגען דעם בעשלוס ביז מען וועט קריגען דעם בריעף. צו וואס אבלייגען? זי וועט פאהרען. יא זי וועט פאהרען. אט אזוי טראכט זי א שעה, צוויי, דריי, פיער שעה. אבער מאשא האָט זיך אויסגעהונגערט און רופט איהר שוין דעם דריטען מאָל עסען מיטאג, און דעם מאָל באפעלט זי מעהר, איידער זי רופט. מיִלא, דאס איז אויף א צושטרייאונג — „ארימע מאשא, ווי האָב איך דאס איהר געלאזען אזוי הונגעריג" — „צו וואס האָט איהר געווארט אויף מיר, מאשא — איהר וואלט גע-דארפט שוין לאנג עסען, ניט ווארטענדיג אויף מיר" — „ווי אזוי קען מען עס, ווער א פאולאונג" — און ווידער טראכט זי א שעה, צוויי: „איך וועל פאהרען. יא, שוין מארגען פאָהר איך, איך וועל זיך נאָר דערווארטען אויפ'ן בריעף, ווייל ער האָט עס געבעטען. אבער וואס עס זאל ניט זיין געשריבען אין בריעף — איך ווייסדאך, איבעריגענס, וואס דארט וועט זיין געשריבען — נאָר וואס דארט זאל

ניט זיין געשריעבען — פאהרען וועל איך סאי ווי סאי. אט דאס טראכט זי א שעה
 און צוויי — יא א שעה טראכט זי אזוי, אבער א צווייטע שעה, צו טראכט זי עס
 נאך? ניין, כאַטש זי טראכט נאך אלץ דאָס זעלבע, אבער עס טראכט זיך שוין
 אויך וועגען נאך אנדערע פיער ווערטער, אזוינע קליינע פיער ווערטער: „ער
 וויל עס ניט“, און אלץ מעהר און מעהר טראכט זי וועגען די פיער ווערטער. און
 אַט נעהט שוין די זון אונטער, און עס טראכט זיך נאך אלץ וועגען דאָס פריהערדיגע
 און וועגען די פיער קלייניקע ווערטער: און מיט אמאָל, אין סאמע רעכטע מינוט
 איידער מאשא איז ווידער אריין און צוגעשטאנען, אז ווערא פאוולאוונא זאל
 טרינקען טיי — אט פאר דער מינוט, זיינען פון די פיער קליינע ווערטער אויפגע-
 וואקסען פינף אנדערע קליינע ווערטער: „איך וויל עס אויך ניט“, ווי גוט האט גע-
 טהאָן מאשא, וואס זי איז אריין! זי האָט פארטריבען די נייע פינף ווערטער.
 אבער אויך די בעל מצות'ניטצע, מאשא האָט ניט אויף לאנג פארטריבען די
 פינף קליינע ווערטער. און אנפאנג האָבען זיי אליין ניט געהאט די חוצפה זיך
 צו בעווייזען. אנשטאט זיך פלעגען זיי שיקען א הכחשה געגען זיך: „איך דארף
 פאהרען.“ נאָר זיי האָבען עס געשיקט כדי אליין צוריק צו קומען אונטער דעם
 צודעק פון דער הכחשה — אין זעלבען אויגענבליק געקומען מיט דער הכחשה
 זיינען ווידער אויך די פיער קליינע ווערטער „ער וויל עס ניט“ און זיי האָבען
 זיך פערוואנדעלט אין די פינף קליינע ווערטער „איך וויל עס אויך ניט“ און דאָס
 טראכט זי ביז א האלבע שעה און אין א האלבע שעה ארום הייבען די פיער קליינע
 ווערטער, די פינף קליינע ווערטער אז איבערצומאכען לויט זייער ווילען זאגאר די
 פריהערדיגע ווערטער, די וויכטיגסטע פריהערדיגע ווערטער, און פון די צוויי
 וויכטיגסטע ווערטער „איך פאהר“ — וואקסען אויס דריי ווערטער; זיי זיינען
 שוין נאָר ניט אזוינע, כאַטש די זעלבע: „צו פאהר איך?“ אט ווי עס וואקסען
 און בייטען זיך איבער די ווערטער! אבער אט איז מאשא ווידער: „איך האָב
 איהם שוין אבגעגעבען, ווערא פאוולאוונא, א נאנצען רובעל, דא איז אנגעשריעבען:
 אויב ער וועט בריינגען ביז 9 אזויגער אין אבענד, גיב איהם א רובעל, אויב שפעטער
 א האלבען רובעל. דאָס האָט, ווערא פאוולאוונא, געבראכט דער קאנדרוקטאר,
 אַנגעקומען מיט'ן אבענד-צוג; ער זאָגט, „איך האָב געטהאָן, ווי איך האָב פאר-
 שפראכען, צוליב שנעלקייט גענומען א דראַזשקע“, א כריעה פון איהם! —
 זיא, זי ווייס, אז אין דעם כריעה שטעהט: „פאהר ניט“, זי וועט אָבער פארט פאָהרען.

זי וויל ניט פאלגען דעם בריעה, זי וועט ניט פאלגען, זי וועט פאָהרען, פאָהרען. ניין, אין בריעה שטעהט ניט דאס — אט וואס עס שטעהט דארט און וואס מען קען ניט ניט פאלגען: „איך פאהר אין ריאואן, אבער ניט דירעקט אין ריאואן, איך האָב א סך פאבריק געשעפטען אויפ'ן וועג, אויסער מאסקווע, וואו איך וועל מוזען פארבריינגען א גאנצע וואך צוליבע די פיעל געשעפטען, דארף איך זיין אין צוויי שטערט פאר מאסקווע און אין דריי ערטער נאך מאסקווע, איידער איך וועל אנקומען אין ריאואן. ווי לאנג איך וועל וואו פארבריינגען, ווען איך וועל וואו זיין, דאס קען מען פאראויס ניט באשטימען שוין דערפאר אליין וואס צווישען אנדערע זאכען האָב איך צו בעקומען געלד פון אונזערע האנדעלס קארעספאָנדענטען; און דו ווייסט דאך, מיין ליבער פריינד“, — יא, אזוי איז געשטאנען אין בריעה „מיין ליבער פריינד“, עטליכע מאָל איז עס געשטאנען, כדי איך זאל זעהן, אז ער איז, ווי פריהער, צוגעבונדען צו מיר, אז ער פיהלט קיין אונצופריעדענהייט ניט געגען מיר, דערמאנט זיך ווערא פאוולאוונא: איך האָב דאמאלט געקושט די ווערטער „מיין ליבער פריינד“ — יא, אזוי איז געווען געשריבען, — „מיין ליבער פריינד, דו ווייסט דאך אז בעת מען דארף קריגען געלד, קומט אפט אויס צו ווארטען עטליכע טעג דארט, וואו דו דענקסט נאָך צו פארבריינגען עטליכע שעה. דערפאר ווייס איך בשום אופן ניט, ווען איך וועל זיך דערקליבען צו ריאואן, געוויס אבער ניט זעהן גיד“. זי געדינקט כמעט ווארט אין ווארט אט דעם בריעה, איז וואס? ער האָט ביי איהר כמעט אוועקגענומען די מעגליכקייט זיך אנצוכאפען אן איהם אום זיך האלטען לעבען איהם. וואס זאל זי איצט טהאָן? און די פריהערדיגע ווערטער: „איך דארף זיך דאך זעהן מיט איהם“ פערוואנדלען זיך אין ווערטער „איך דארף זיך דאך זעהן מיט איהם“ און אט דער ער איז שוין ניט יענער וועגען וועלכען זי האָט פריהער געטראכט. די ווערטער פארבייטען אלץ די פריהערדיגע. עס טראכט זיך א שעה, און עס טראכט זיך צוויי: „איך דארף ניט זיך זעהן מיט איהם“; אבער ווי און ווען האבען זיי באוויזען זיך צו ענדערען; זיי האבען זיך שוין אבער געענדערט אין די ווערטער: „צו דען וויל איך מיט איהם זיך זעהן?“ אבער וואו איז דער ענטפער? ווען איז ער פארשוואונגן דען? און זיי זיינען שוין כמעט אויסגעוואקסען, יא, זיי זיינען שוין אויסגעוואקסען אין די ווערטער: „צו דען וועל איך איהם ניט זעהן?“ און ווען זי שלאפט איין.

פארטאג, שלאפט זי שוין איין מיט די ווערטער: „צו דען וועל איך איהם ניט זעהן?“

און ווען זי כאפט זיך אויף שפעט אין פריהמארגען איז אנשטאט אלע פריהער־דיגע ווערטער קעמפפען שוין צווישען זיך צוויי ווערטער מיט איינעם: „ניט זעהן“ — „זעהן“ — און אזוי געהט אוועק דער גאנצער פריהמארגען; פארגעסען איז אלץ אין דעם קאמפף און יענער ווארט וואס וויל אלץ מעהר אנהאלטען ביי זיך דאס קליינע ווארט, כאפט איהם אלץ און האלט איהם אלץ פעסט: „ניט זעהן“ און דאס קליינע ווארט אנטלויפט אלץ און ווערט פארפאלען: „זעהן“; פארגעסען איז אלץ. פארגעסען איז אלץ אין די אנשטרענגונגען פון גרויסען ווארט אַנצוהאלטען ביי זיך דעם קליינעם ווארט; ער האלט איהם איין און רופט אויף הילף א צווייטען קליינעם ווארט, כדי אט דער פריהערדיגער קליינער ווארט זאל ניט האַבען וואו צו אנטלויפען: „ניין, ניט זעהן“... „ניין, ניט זעהן“ — דאך וואס טראכט זי אזוינס? די הוט איז שוין אנגעטהאָן און אינסטינקטיוו האָט זי א קוק געטהאָן אין שפיעגעל: צו זיינען די האר פארקאמט. און אין שפיעגעל האָט זי דער־זעהן, אז זי האָט שוין די הוט אויפ'ן קאפּ, און פון די דריי ווערטער, וואס זיינען זיך אזוי פעסט צוזאמענגעוואקסען, איז געבליבען איינער, און צו איהם איז צו־געקומען א נייער ווארט: „קין צוריק“. ניטא קין צוריק, ניטא קין צוריק... „מאשא ווארט היינט ניט אויף מיר צו מיטאג: איך וועל ניט עסען אין דער היים“.

— אלעקסאנדער מאטווייאיש האָט נאך ניט באוויליגט צו קומען צוריק פון האַספיטאַל, זאָגט רוחיג סטעפּאָן. און ווי זאָל ער ניט ריידען רוחיג, גלייכ־גליטיג? אין איהר באזוך איז ניטא קין באזונדערעם; פריהער, נאָך גאָר ניט לאַנג צוריק, פלעגט זי אפט דא זיין. „איך האָב געטראכט אזוי; גאנץ גלייך, איך וועל דא זיצען. זאגט איהם ניט, אז איך בין דא“. זי געהט עפעס א זשורנאַל — יא זי קאן לעזען; ווי נאָר עס איז „ניטא קין צוריק“, ווי נאָר דער בעשלוס איז אנגענומען געווארען, פיהלט זי זיך זעהר רוחיג. געוויס האָט זי ווייניג גע־לייענט, זי האָט נאר ניט געלייענט; זי האָט אַרומגעקוקט דעם צימער, זי האָט עס גענומען צוקלייבען, ווי א בעל־הביתמע; געוויס האָט זי ווייניג וואס צוגעקליבען. האָט גאָר ניט צוגעקליבען. אבער ווי רוחיג זי איז. זי קען לייענען. קען זיין בעשעפֿ־טיגט, זי האָט באמערקט, אז פון אש־שיסעל איז די אש ניט אויסגערייניגט, און דעם טוכענעם טישטוף אויפ'ן טיש דארף מען פארריכטען, און דער שטול

איז אבגערוקט פון ארט. זי זיצט און טראכט: „ניטא קיין צוריק, ניטא קיין אויסוואהל, עם הויבט זיך אָן א נייער לעבען.“ — זי טראכט א שעה, טראכט צוויי: „עם הויבט זיך אָן א נייער לעבען.“

ווי פערוואונדערט וועט ער זיין, ווי גליקליך וועט ער זיין. עם הייבט זיך אָן א נייער לעבען. ווי גליקליך זיינען מיר. א קלונג; זי איז אביסעל רויט גע-ווארען און א שמיכעל געטהאָן; טריט, די טהיר עפענט זיך — „ווערא פאוולאָר-נא“. ער האָט זיך א שאקעל געטהאָן, יא, ער האָט זיך א שאקעל געטהאָן, ער האָט זיך אנגעכאפט פאר'ן הענטעל פון טהיר; זי איז שוין אבער צו געלאפען צו איהם, האָט איהם ארומגענומען: „מיין לעבער, מיין לעבער! ווי גרויסמוטהיג איז ער! ווי לעב איך דיר! איך האָב ניט געקאנט לעבען אָהן דיר!“ — און דערנאָך; וואס איז געווען דערנאָך? ווי זיינען זיי דורך דעם צימער? זי געדיינקט ניט, זי געדיינקט נאָר, אז זי איז צוגעלאפען צו איהם, האָט איהם א קוש געטהאָן; אבער ווי זיי זיינען דורך דעם צימער, דאס געדיינקט זי ניט, און ער געדיינקט אויך ניט; זיי געדיינקען נאָר, ווי זיי זיינען שוין פארביי פאר די שטולען, ביים טיש, אבער ווי זיינען זיי אוועק פון טהיר... יא, אויף עטליכע סעקונדען האָט ביי ביידען זיך פארדרייט די קאפ, און עם איז פינסטער געווארען אין די אויגען פון דעם קוש... — „וועראטשקא, מלאך מיינער.“ — פריינד מיינער איך האָב ניט געקאנט לעבען אָהן דיר. ווי לאנג דו האסט מיר געליעבט און צעהל זשע, וועראטשקא, ווי דאס האָט פאסירט?“ — „איך האב איהם געזאגט, אז איך קען אָהן דיר ניט לעבען; אויף מארגען, נעכטען, איז ער אוועקגעפאהרען; איך האָב געוואלט נאכפאהרען נאָך איהם, א גאנצען טאג נעכטען האָב איך גע-טראכט, אז איך וועל נאכפאהרען נאָך איהם, און איצט, זעהסטו, זיין איך שוין לאנג דא.“ — „אבער ווי אויסגעמאטערט דו ביזט געווארען אין די צוויי וואכען, וועראטשקא, ווי בלאס עם זיינען דייע הענר!“ ער קושט איהרע הענר — „יא, מיין לעבער, דאס איז געווען א שווערער קאמפף! איצט קען איך אבשאצען פיעל דו האסט געליטען, אום ניט צו שמערען מיין רוהע! ווי האסטו עם געקאנט זיך אזוי גובר זיין, אז איך זאל נאר ניט זעהן? ווי פיעל דו האסט עם געמוזט ליידען!“ — יא, וועראטשקא, עם איז ניט ליכט געווען“ — ער קושט אלץ איהר האנד, קוקט אלץ אויף איהרע הענר און מיט אמאל לאכט זי זיך פארנאנדער:

„אך ווי ניט אויפמערקזאם איך בין דאס צו דיר! דו ביזט דאך פארמאטערט
 סאשא, דו ביזט דאך הונגערדיג!“ זי רייסט זיך ארויס פון איהם און לויפט, —
 „וואוהין לויפטו, וועראטשקא?“ זי ענטפערט אבער גאר ניט, זי איז שוין אין
 קיך און זיך איילענדיג, זאגט זי פרעהלאך צו סטעפאנען: — „גיט גיכער עסען,
 פאר צוויי מענשען — גיכער! וואו זיינען די טעלער און אלץ, גיט אהער, איך וועל
 אליין נעהמען און דעקען דעם טיש, און איהר טראגט די שפייזען. אלעקסאנדר
 איז אזוי פארמאטערט געווארען אין האספיטאל ביי זיך, מען דארף איהם געבען
 גיכער עסען.“ זי געהט מיט די טעלער, אויף די טעלער קלינגען די מעסערס, גאָפּלען
 לעפעל, — „כא, כא, כא, מיין ליבער! די ערשטע זארג פון פארליעבטע ביי
 דער ערשטער באגעגעניש — גיכער עסען! כא, כא, כא!“ — און ער לאכט אויך,
 העלפט איהר דעקען דעם טיש, העלפט פיעל, אבער שטערט מעהר, ווארום ער
 קושט אלץ איהרע הענד. — „אך, וועראטשקא, ווי בלאס עם זיינען אָט די הענד!“
 און ער קושט זיי אלץ. זיי קושען זיך און לאכען, — „אבער, סאשא, ביים טיש
 זיי ארטיג!“ סטעפאן דערלאנגט די זוף, ביים עסען דערצעהלט זי, ווי דאס אלץ
 האָט פאסירט, — „כא, כא, כא, מיין ליבער, ווי מיר עסען דאס אריין, מיר, די
 פערליעבטע! אמת, איך האָב נעכטען גארניט געגעסען.“ — עס געהט אריין
 סטעפאן מיט'ן לעצטען געריכט, — „סטעפאן, דאכט זיך, דו וועסט בלייבען אהן
 מיטאג צוליב מיר?“ — יא, ווערא פאוולאוונא, מען וועט דארפען פאר זיך וואס
 עם איז צוקויפען אין קרעמל“ — „ניש קשה, סטעפאן! ווייטער וועט איהר שוין
 וויסען אז איהר דארפט קאכען פאר צווייען, אויסער זיך. סאשא, וואו איז
 דיין ציגאר קעסטעל? גיב אהער!“ זי שניידט אליין ארום א ציגאר פאר איהם,
 פאררייכערט עם, — „רויכער, מיין ליבער, איך וועל דערווייל געהן מאכען קאווע,
 אדער טאמער ווילסטו גאר טיי? ניין, מיין ליבער, אונזער מיטאג עסען דארף
 זיין בעסער, דו און סטעפאן האָבען צו ווייניג געזארגט וועגען דעם.“ זי קומט צוריק
 אין פינף מינוט ארום, סטעפאן טראגט נאָך די טיי געשיר, און קומענדיג צוריק,
 זעהט זי אז אלעקסאנדרס ציגאר איז פארלאשען געווארען. — „כא, כא, כא, מיין
 ליבער, דו האסט פאנטאזירט אהן מיר“ און ער לאכט — „רויכער“ — זי פאר-
 רויכערט פאר איהם ווידער א ציגאר.

און דערמאנענדיג זיך דאס אלץ, לאכט ווערא פאוולאוונא אויך איצט: „ווי
 פראזאיש אונזער ראמאן איז! די ערשטע באגעגעניש — און שוין זוף און די

קאפ האָט זיך פארדרויט פון ערשטען קוש, און א נומער אפעטיט, אט דאס הייסט א ליעבעס סצענע! דאס איז קאמיש! און ווי האָבען זיינע אויגען געגלאַנצט, איבריגענס גלאַנצען זיי איצט אויך, און וויפיעל פון זיינע טרעהרען זיינען געפאלען אויף מיינע הענד, וואס זיינען דאמאלט אזוי בלאס געווען — איצט איז שוין ניט אזוי; אין אמת'ן, מיינע הענד זיינען איצט שעהן, ער זאָגט דעם אמת". און ווער א פאולאָוונא דערלאַנגט א קוק אויף איהרע הענד און לאַזט זיי אראפ אויף איהרע קניה וואָס זעהן זיך דורך דורך דעם לייכטען מאַרגענראַק און זי טראַכט ווייטער: „ער זאָגט דעם אמת" און זי שמייכלעלט, איהר האַנד גליצט זיך לאַנגזאַם צו דער ברוסט, דריקט זיך צו דער ברוסט און ווער א פאולאָוונא טראַכט: „עס איז אמת".

„אך, וואס דערמאן איך זיך דא, טראַכט ווייטער ווער א פאולאָוונא און לאַכט — וואס טהו איך דא? אזוי ווי דאס וואַלט געווען פאַרבונדען מיט מיינע עראינערונגען? א, ניין, אט די ערשטע בעגעגעניש, וואס איז בעשטאנען פון מיטאג עסען, קושען די הענד, פון מיין געלעכטער און פון זיינעם, טרעהרען וועגען מיינע בלאַסע הענד, דאס איז געווען נאנץ אריגינעל. איך זען זיך פאַרנאַנדערניסען טיי: „סטעפאַן, איהר האָט ניט קיין סמאַנט? קען מען וואו עס איז בע-קומען נומע סמאַנט? אבער ניין, עס איז ניטא קיין צייט, און מען קען געוויס ניט קריגען. זאל זיין אזוי, מאַרגען וועלען מיר עס איינאַרדנען, רויכער זשע, מיין ליעבער: דו פאַרגעסט אלץ צו רויכערן".

מען האָט נאך ניט באוויזען ענדיגען טיי טרינקען, דערהערט זיך א שרעק-ליכער קלונג, און אין צימער פליהען אריין צוויי סטודענטען, און פון איילעניש זעהען זיי אפילו איהר ניט, — „אלעקסאַנדר מאטווייאַטש, זאגען זיי קוים אפ-כאַפּענדיג דעם אטהעם, אן אינטערעסאַנטער נפש. אקארשט געבראַכט, זעהר א זעלענער פאל". גאט ווייס וואס פאַר א לאַטיינישער נאמען פון דער קראַנק-הייט פון דעם אינטערעסאַנטען נפש. „אלעקסאַנדר מאטווייעוויטש, עס איז זעהר אינטערעסאַנט און עס איז נויטיג אויגענבליקליכע הילף, יעדער האַלבע שעה איז טייער, מיר זיינען זאָגאד געפאַהרען אויף א דראַזשקע". — „גיכער זשע, מיין ליעבער, הייל זיך", זאגט זי. ערשט איצט באַמערקען איהר די סטודענטען, פאַר-נייגען זיך און אין דעם אויגענבליק פיהרען זיי אַוועק זייער פראַפעסאַר. געקליבען האָט ער זיך נאָר ניט לאַנג, ער איז נאך אלץ געווען אין זיין מיליטערישען

ראק, און זי טרייבט איהם, — „פון דארט וועסטו פארפאהרען צו מיר“? זאגט זי, זיך געזעגענדיג, — „יא“ — זי ווארט אבענדרס לאנג: עס איז שוין צעהן אזויגער, ער איז נאך אלץ ניטא, און עס איז שוין עלף. איצט איז שוין ניטא וואס צו ווארטען, אבער וואס איז דאס אזוינס? זי איז, געוויס, ניט אונרהיג; זי ווייס, אז מיט איהם האָט גאר ניט געקאנט טרעפען, אבער דאס הייסט, אזוי לאנג איז ער פעהאלטען געווארען דורך דעם אינטערעסאנטען נפש! און אט דער איינ-טערעסאנטער נפש, צו לעבט ער נאך? צו האָט סאשא'ן זיך איינגעגעבען איהם צו ראטעווען? יא, מען האָט סאשא'ן לאנג פעהאלטען. ער איז געקומען אויף מארגען ניין אזויגער איז דער פריה, ביז פיער אזויגער פארבליבען אין האספיטאל; „דער פאל איז געווען זעהר א שווערער און אינטערעסאנטער, וועראטשאקא“ — „געראטעוועט איהם“? — יא — „ווי אזוי זשע ביזטו אויפגעשטאנען אזוי פריה“? — „האָב זיך נאָך גאר ניט געלייגט“ — „זיך ניט געלייגט? אום ניט צו פערזאמען אהער, האסטו א נאכט ניט געשלאפען? אפיקורס איינער! שוין געה אהיים און שלאָפּ ביז מיטאג אריין, דורך אויס, און איך זאל דיר געפינען נאך ניט אויפגע-כאפט?“ אין צוויי מינוט ארום איז ער שוין געווען אויף יענער זייט טהיר.

אט דאס זיינען געווען די ערשטע צוויי באגעגענישען. ביי דעם צווייטען מיטאג עסען געהט שוין אלץ כשורה; זיי דערצעהלען שוי איצט איינער דעם אנ-דערן מיט א סדר זייערע געשיכטען; נעכטען אבער ווייס גאט וואס זיי האבען גערעדט; דאָ האָבען זיי געלאכט, דאָ זיך פארטראכט, דאָ באדויערט איינער דעם דעם צווייטען; יעדען פון זיי האָט זיך אויסגעוויזען אז דער צווייטער האָט מעהר געליטען... אין אנדערהאלבען וואכען ארום איז געדונגען געווארען די קליינע דאטשע אויף דעם שטיין אינזעל און זיי האָבען זיך דארט באזעצט.

6

ניט זעהר אפט דערמאנט זיך ווערא פאוולאוונא די פערנאנגעהייט פון זייער איצטיגער ליבע; אין דער געגענווארט איז דא אזוי פיעל לעבען, אז עס בלייבט ווייניג צייט פאר עראינערונגען. אבער ווען זי דערמאָנט די פערנאנגענ-הייט, איז אפט — אין אנפאנג נאר אמאל, נאכהער אלץ שטענדיגער — פיהלסט זי ביי יעדער עראינערונג אן אונצופרידענהייט, אין אנפאנג א שוואכע, א פערביי-געהענדע, אונבעשטימטע. מיט וועמען? מיט וואס? — זי הויבט שוין אן איינ-צוועהן מיט וועמען: זי איז ניט צופריעדען מיט זיך; וואס איז די מעשה?

אט זעהט זי שוין, פון וועלכער זייט פון איהר כאראקטער די אונצופריעדענהייט קומט — יא, זי איז זעהר שטאלץ. אבער צו איז זי אונצופריעדען מיט זיך נאָר אין דער פּערזאָנלעכע אַלײן? — אין אַנפאַנג, יא; אבער אט באַמערקט זי שוין, אז די אונצופריעדענהייט מיט זיך האָט א שייכות צו דער געגענווארט אויך. און וואס פאַר א זאַנדערבאַרער כאראקטער האָט עס זיך גענומען ארויסווייזען אין דעם געפיהל, ווען אט דער כאראקטער האָט גענומען ווערען באשטימט: אזוי ווי ניט זי, ווערא פאולאָוונאַ קירסאַנאווא, פּערזענליך וואלט פיהלען די אונצופריעדענהייט, נאָר אין איהר שפיעגעלט זיך אָפּ די אונצופריעדענהייט פון טויענדער און מיליאָנען; און אזוי ווי ניט מיט זיך אַלײן וואלט זי אונצופריעדען געווען, נאָר אין איהר זיינען אונצופריעדען אט די טויענדער און מיליאָנען. ווער זיינען זשע אט די טויענדער און מיליאָנען? פאַר וואס זיינען זיי אונצופריעדען מיט זיך? אויב זי וואלט געלעבט, ווי פריהער מעהר פאַר זיך אַלײן, וואלט געטראכט אַלײן, וואלט, וואהרשיינליך, איהר ניט אזוי גיך דאס קלאהר געווארען; איצט אבער איז זי שטענדיג צוזאַמען מיט'ן מאן, זיי טראכטען אַלץ צוזאַמען, און דער געדאַנק וועגען איהם איז צוגעמישט צו אַלע איהרע געדאַנקען. דאס האָט איהר פיעל געהאַלפּען צו פאַרשטעהן איהר געפיהל. דירעקט האָט ער אַלײן אויך ניט געקאַנט ערקלעהרען דעם געפיהל: כל זמן דער געפיהל איז געווען טונקעל פאַר איהר, איז עס פאַר איהם געווען גאַר הושך; איהם איז זאגאַר שווער געווען צו פאַרשטעהן, ווי קען מען דאס האָבען א ניט־צופריעדענהייט, וואס האָט קיין שייכות ניט פּערזענליך צו זיך. עס האָט אבער איהר פאַרט געהאַלפּען דאס, וואס זי האָט שטענדיג געטראכט וועגען מאן, איז שטענדיג געווען מיט איהם, האָט שטענדיג גינגעקוקט אויף איהם, געטראכט מיט איהם. זי האָט גענומען באַמערקען, אז ווען די אונצופריעדענהייט קומט צו איהר, איז זי שטענדיג באַגלייט פון פּערזענלייך כּונג; די אונצופריעדענהייט באשטעהט טאַקי אין דעם, וואס זי פאַרגלייכט זיך און דעם מאן — און עס האָט איהר א בלישץ געטהאָן אין קאַפּ דער ריכטיגער ווארט; „אז אונטערשייד — א בעלידיגענדער אונטערשייד“. איצט פאַרשטעהט זי.

7

— סאַשא, ווי לייעב איז נ. נ. (ווערא פאולאָוונאַ האָט אַנגערופּען דעם נאַמען פון יענעם אפיציר, דורך וועלכען זי האָט זיך געוואלט באַקאַנען מיט טאַמבערליקען

אין איהר שרעקליכען חלום) ער האָט מיר געבראכט א נייע פּאָעמע, וועלכע וועט נאָך ניט אזוי ניד זיין אבגעדרוקט, האָט ווערא פּאָולאָוונא געזאגט ביים מיטאג-עסען. — מיר וועלען באלד נאָד'ן עסען זיך געהמען זי לייענען — יא? איך האָב געווארט אויף דיר — אלץ מיט דיר צוזאמען, סאַשא. און עס האָט זיך זעהר געוואלט דורכלייענען.

— וואס איז דאס פאר א פּאָעמע?

— דו וועסט הערען. מיר וועלען זעהען, צו האָט איהם די זאך זיך איינגעגעבען. נ. ג. זאגט, אז ער אליין — איך רייך וועגען פּערפּאסער — איז מיט איהר צום טהייל צופריעדען. אט זעצען זיי זיך פּאַרנאנדער ביי איהר אין צימער און זי הויבט אן צו לייענען:

אי, פּול, פּול איז דאס קערבעלע,

עס זיינען דאָ דאָרט צייץ און גאַלד גענייה,

האב רחמנות, מיין ליעבינקע,

אויף דער געזונטער פלייצע...

— איצט זעה איך, האָט קירסאנאו געזאגט, אויסהערענדיג עטליכע צעהנד-ליג פּערזען — דאס איז ביי איהם פון נייעם מין. אבער מען זעהט אז דאס איז זיינע, געקראסאו'ס, וואס? איך בין דיר זעהר דאנקבאר, וואס דו האסט געווארט אויף מיר.

— א פראגע נאך! זיי האָבען צוויי מאָל איבערגעלייענט א קליינע פּאָעמע, וועלכע איז, א דאנק זייער בעקאנטשאפט מיט איינעם פון דעם פּערפּאסער בע-קאַנטע, אריינגעפאלען אין זייערע הענד מיט דריי יאהר פריהער איידער זי איז געווען אבגעדרוקט.

— ווייסטו אבער, וועלכע פּערזען עס האָבען אויפ'ן שטארקסטען אופן גע-ווירקט אויף מיר? האט ווערא פּאָולאָוונא געזאגט, ווען זי האָט מיט'ן מאן עט-ליכע מאָהל געהאַט דורכגעלעזען אייניגע פון די הויפט שטעלען פון דער פּאָעמע — אט די פּערזען זיינען ניט פון די וויכטיגסטע שטעלען אין דער פּאָעמע גופא, אבער זיי ציהען זעהר שטארק צו מיינע געדאַנקען. ווען קאַטיאַ האָט געווארט אז דער חתן זאל צוריקקומען, האָט זי זעהר שטארק געביינקט.

איך וואלט זיך אויפגעגעסען, די ניט געטרייסטע,

ווען איך וואלט צייט געהאַט צו טרויערן;

עס איז אבער שניט צייט, אייליגע צייט —
 מען דארף צעהן ארבייטען ענדיגען.
 ווי אפט עס איז ניט אויסגעקומען
 דער יונגער ניט אריבערצוטראגען.
 אונטער דער קאסע די גראז פאלט,
 אונטערן סערפ ברענט דער קארן.
 מיט'ן גאנצען אימפעט און כח
 האב איך געדראשען אין דער פריה,
 פלאקס אויסגעצויגען ביז שפעט ביי נאכט
 איבער די טויאיגע לאנקעס ...

די פערזען זיינען ניט די וויכטיגסטע אין דער פאסירונג. זיי זיינען נאָר א פאָר-
 רעדע דערצו, איבער וואס די אויפגעצארנטע קאטיא חלומט וועגען איהר לעבען
 מיט וואניא'ן, אבער מיינע געדאנקען האָבען זיך צוגעבונדען דוקא צו זיי.
 יא, אָט דאָס גאנצע בילד איז איינס פון די בעסטע אין דער פאָעמא, אבער
 עס פארנעהמט דאָרט ווייט ניט דעם אנגעזעהנסטען פלאטץ. דאָס הייסט, אלץ
 קומט דערפון, ווייל דאס איז אַם נאהענסטען צו די געדאנקען, וואס באשעפטיגען
 דיר. וואס פאר'ע געדאנקען זיינען עס?

— אַט וועלכע, סאשא. מיר האָבען אפט גערעדט, אז די פרוי איז לויט איהר
 געבוי כמעט זאגאר העכער, ווי דער מאנסביל און אז די פרוי וועט פילייכט אפ-
 שטופען דעם מאנסביל אויפ'ן צווייטען פלאטץ, ווען עס וועט פארביי די הערשאפט
 פון גראבען ענאיוס; מיר האָבען די וואהרשיינליכקייט ארויסגענומען פון בעאבאכ-
 טונגען פון לעבען: אין לעבען געפינען זיך מעהר פרויען ווי מענער, קלוגע פון
 נאטור; אזוי האָט אונז ביידען אויסגעוויזען. דו האָסט עס באשטעטיגט מיט פער-
 שיעדענע איינצעלהייטען פון אנאטאמיע און פיזיאלאגיע.

— וואס פאר'ע בעליידיגענדע זאכען דו רעדסט וועגען די מאנסביל'ן. דאָס
 זאנסטו אבער, וועראטשאקא, מעהר ווי איך: דאָס איז פאר מיר א בעליידיגונג.
 עס איז גוט וואס די צייט וועלכע מיר זאגען מיט דיר פאראויס איז נאך אזוי
 ווייט. ווען ניט וואלט איך אין גאנצען זיך ענטזאגט פון דיין מיינונג, כדי ניט
 פארשטופט צו ווערען אויפ'ן צווייטען פלאטץ. איבריגענס, וועראטשאקא, איז
 דאָס דאָך נאָר א וואהרשיינליכקייט, די וויסענשאפט האָט נאך ניט צונויפגעקליבען

גענוג ידיעות אום, אז מען זאל קענען פארענטפערען די פראגע אויף א בעשטימט טען אופן.

— געוויס, מיין ליעבער. מיר האָבען גערעדט פאר וואס די פאקטען פון דער היסטאריע ווידערשפרעכען אזוי דעם שלום, וועלכער איז צו וואהרשיינליך לויט די בעאבאכטונגען איבער דאס פריוואטע לעבען און איבער דעם געבוי פון ארגאניזם, די פרוי האָט ביז איצט געשפיעלט אזא ניט בעדייטענדע ראליע אין גייסטיגען לעבען, ווייל די הערשאפט פון געוואלד האָט ביי איהר אוועקגענומען די מיטלען פאר ענטוויקלונג און די מאטיווען צו שטרעבען צו ענטוויקלונג. די ערקלערונג איז גענוג, אבער אט איז נאָך אזא פאל. לויט דער גרויס פון דער פיזישער קראפט איז דער ארגאניזם פון דער פרוי פיעל שוואכער; אבער איהר אר-גאניזם איז דאך באמת פארט שטארקער — יא ?

— דאס איז שוין פיעל זיכערער איידער די פראגע וועגען דער נאטירליכער גרויס פון די גייסטיגע פעהיגקייטען, יא, דער ארגאניזם פון דער פרוי קען בעסער אריבערטראגען מאטעריעלע, צושטרענדע כחות: פון קלימאט, וועטער, און ניט באפרידיגטע שפיין. די מעדיצין און די פילאָלאָגיע האָבען זיך נאָך ווייניג בא-שעפטיגט גענוי דאס צו אונטערזוכען; די סטאטיסטיק האָט אבער שוין געגעבען דעם אלגעמיינעם ענטפער, וואס איז אויסער צווייפעל; דורכשניטליך לעבען די פרויען לענגער ווי די מענער. דערפון קען מען זעהן, אז דער ארגאניזם פון די פרויען איז שטארקער.

— דאס קען מען בולט'ער זעהן דערפון, וואָס דער זאָרט לעבען פון די פרויען איז פיעל ווייניגער געזונד ווי ביי די מענער.

— עס איז דא נאָך א בעווייז, וואס פארשטארקט נאָך די קלאהרקייט פון דעם שלום — איהם שטעלט צו די פיזיאלאגיע. די פולע בנרות ווערט דערגרייכט ביי א פרוי אביסעל פריהער ווי ביים מאן, זאל'ן מיר אננעהמען אז דער וואוקס פון דער פרוי ענדיגט זיך ביים 20-טען יאהר, פון מאן ביי 25-טען — אונגעפעהר אזוי ביי אונזער קלימאט און ביי אונזער פאלק. זאלן מיר אויך אננעהמען אז אונ-געפעהר ביז 70 יאהר דערלעבט אזא צאהל פרויען, ווי פיעל מענער דערלעבען ביז 65 יאהר; אויב מיר זאלן נעהמען אין אנבעטראכט די פערשידענענהייט פון די פעריאדען פון ענטוויקלונג וועט דער איבערגעוויכט פון פרויען ארגאניזם זיך ארויס-שטעלען פיעל שטארקער ווי דאס זעהט דער סטאטיסטיקער, וועלכער האָט ניט

גענומען אין אנבעטראכט דעם אונטערשייד אין די יאהרען פון בגרות. 70 יאהר
איז 3 און א האלב מאָל 20. 65 דארף מען טהיילען אויף 25, ווי פיעל עס וועט אויס-
קומען? — ניט פיעל מעהר ווי 2 און א האלב מאָל — ארום 2 מיט 6 צעהנטעל.
הייסט עס, אז די פרוי לעבט דורך 3 און א האלב מאָל יאהרען פון איהר בגרות,
דער מאן נאָר 2 און א האלב און מיט דער פראפארציע מעסט זיך די שטארקייט
פון ארגאניזם.

— אין אמת'ן, קומט דער אונטערשייד אויס גרעסער, ווי איד האָב דאריבער

געלייענט.

— אבער איד האָב דאך נור גערעדט פאר א ביישפיעל, איד האָב גענומען
רונדע ציפערען נור פון זכרון, דאך דער כאראקטער פון די שלוסען אין דער זעלבער
ווי איד האָב געזאגט, די סטאטיסטיק האָט שוין געווויען, אז דער ארגאניזם פון
דער פרוי איז שטארקער — דו האסט געלייענט נאר די אויספיהרונגען פון די
טאבעלען מכח דער לענג פון לעבען, אויב אבער מען זאל צו די סטאטיסטישע
פאקטען צוגעבען פיזיאלאגישע, וועט דער אונטערשייד אויסקומען נאך גרעסער.

— אזוי איז עס, סאשא, הער זשע זיך איין, וואס איד האָב געטראכט, און
איצט ווייזט עס זיך ארויס נאָך בולט'ער, איד האָב געטראכט: אויב דער ארגא-
ניזם פון דער פרוי האלט בעסער אויס די צושטערענדע מאטעריעלע איינדריקע,
וואלט דאך געדארפט זיין מעהר ווי וואהרשיינליך, אז די פרוי וואלט געדארפט
לייכטער, פעסטער אריבערטראגען אויך די מאטעריעלע ערשיטערונגען. אין אמת'ן
אבער זעהן מיר ניט דאס.

— יא, דאס איז גאנץ גלויבליך. געוויס, דערווייל וועט עס זיין נאָר א השערה;
דערמיט האָט מען זיך נאך ניט בעשעפטיגט; קיין ספעציעלע פאקטען האָט מען
ניט צוזאמענגעקליבען. אבער אין אמת'ן, דיין שלום קומט אזוי קלאהר ארויס
פון א פאקט א זיכערן, אז עס איז שווער צו צווייפלען. די שטארקייט פון ארגאניזם
איז צו ענג פארבונדען מיט די שטארקייט פון די נערווען. וואהרשיינליך, זיינען
ביי די פרוי די נערווען מעהר עלאסטיש, האָבען א קרעפטיגערן געכוי, און אויב
אזוי, וואלטען זיי גרינגער און פעסטער געדארפט אריבערטראגען ערשיטערונגען
און שווערע געפיהלען. אין אמת'ן אבער זעהן מיר צופיעל פארקעהרטע פאקטען.
די פרוי מאטערט זיך צו אפט דערמיט, וואס א מאן טראגט אריבער לייכט. מען
האָט זיך נאך ניט באשעפטיגט גרינדליך צו אונטערזוכען די אורזאכען, לויט וועל-

כע מיר זעהען ביי דער איצטיגער היסטארישער לאגע, אזוינע ערשיינונגען וואס ווידערשפרעכען דאָס וואָס מען דאַרף ערוואַרטען פון דעם געבוי פון אָרגאַניזם, אבער איינע פון די אורזאכען קען מען זעהען, זי געהט דורך דורך אלע היסטארישע ערשיינונגען און דורך אלע זייטען פון אונזער איצטיגען זאָרט לעבען, דאָס איז די מאכט פון פאראורטהיילען, א שלעכטע געוואהנהייט, א פאלשע ערווארטונג, א פאלשע שרעק. אויב א מענש דענקט „איך קען ניט“ — קען ער באמת ניט. דער פרוי האָט מען אריינגעקלאַפט אין קאפּ: „איהר זייט שוואַך“, נו פיהלען זיי שוואַך, און ווערען טאקי שוואַך. דו ווייסט ביישפיעלען, ווי מענשען, אין גאַנצען געזונדע, זיינען אבגעשוואכט געווארען ביז צום טויט און זיינען טאקי געשטארבען ביי דעם איין געדאַנק אז זיי דאַרפען אבגעשוואכט ווערען און שטאַרבען. אבער עס זיינען דאָ ביישפיעלען, וואָס זיינען שייך גאַנצע מאסען, פּעלקער, די גאַנצע מענש-הייט. איינעם פון די מערקווירדיגסטע ביישפיעלען שטעלט מיט זיך פאַר די מיליטער געשיכטע. אין מיטעל-אַלטער האָבען די סאָלאַטען-פּוסגעהער געגלויבט, אז זיי קענען ניט ווידערשטעהן געגען רייטער — און זיי האָבען באמת ניט געקאַנט זיך וועהרען. גאַנצע ארמיען פלעגען, ווי סטאַדעס שעפּסען, ציטריעבען ווערן פון עטליכע הונדערט רייטער; ביז יענער צייט, ווען אין איראַפּא האָ-בען זיך באוויזען די ענגלישע פּוס-סאָלאַטען פון די רייהען פון די שטאַלצע, זעלבסשטענדיגע, קליינע גוטבעזיצער, וואָס האָבען ניט געליטען פון אַט דער קראַנקהייט, און וואָס זיינען ניט געווען געוואהנט אבצוטערעמען וועמען עס איז אהן א קאַמפּף. ווי נאָר עס זיינען געקומען אין פראַנקרייך אַט די מענשען, וואָס האָבען ניט געהאַט אַט דעם פאראורטהייל, אז זיי דאַרפען לויפּען פאַר די רייטער, פלעגען די רייטער, ווען זיי פלעגען אפילו זיין גרעסער אין צאָהל צוקלאַפט ווערען ביי יעדער בעגענעניש; דו ווייסט וועגען באַריהמטע מפּלות פון די פראַנ-צויזישע רייטער-אַרמעען דורך די קליינע צאַהל ענגלישע פּוס-סאָלאַטען ביי קרעסי, ביי פּואטיע און ביי אַזענקור. די זעלבע געשיכטע האָט זיך ווידערהאַלט, ווען די שווייצערשע פּוס-סאָלאַטען האָבען זיך מיט געווען, אז זיי האָבען גאר ניט פאַר וואָס זיך צוהאַלטען שוואכער איידער די פּעאַדאַלע רייטער, די עסטרייכישע און נאַכהער די בורגונדישע רייטער, גרעסער אין צאַהל, האָבען גענומען ליידען פון זיי מפּלות ביי יעדער בעגענעניש; נאַכהער האָבען אלע אַנדערע רייטער גע-פרובירט זיך שלאַגען מיט זיי און זיי אלע זיינען שטענדיג געווען צושלאַגען. דא-

מאָלט האָבען אלע דערזעהן: „די פוסגעהער זיינען דאָך שטארקער פאר די רייטער“ — געוויס שטארקער: אבער עס זיינען דאָך אוועק גאנצע דורות, און די פוסגעהער זיינען, לפי ערך געווען זעהר שוואך אין פערגלייך מיט די רייטער, איינפאך נאָר דערפאר, ווייל זיי האָבען זיך געהאלטען שוואכער.

— יא, סאשא, דאָס איז אזוי. מיר זיינען שוואך. מיר דאכט זיך אָבער, אז עס איז דאָ נאָך א צווייטע אורזאך. איך וועל ריידען וועגען זיך און וועגען דיר. זאג מיר, מיין ליעבער: איך האָב דעמאָלט זיך שטאַרק איבערגעביטען אין די צוויי וואכען, וואס דו האָסט מיר ניט געזעהען? דו ביזט דאמאָלט געווען צופיעל אויפגערגעט, דיר האָט געקאָנט זיך אויסווייזען מעהר, ווי אין אמת'ן, אדער צו איז טאָקי אין אמת'ן די ענדערונג געווען אזוי גרויס? ווי דערמאָנסטו זיך איצט?

— יא, דו ביזט אין אמת'ן דאמאָלט שטאַרק אויסגעמאָנערט געווארען און ביזט געווארען בלאָס.

— אָט זעהסטו מיין ליעבער, איך האָב איצט פערשטאַנען, אז דאָס ריהרט אָן מיין שטאַליץ. דו האָסט מיר דאָך זעהר שטאַרק געליעבט, פאר וואָס האָט דער קאמפף אויף דיר זיך ניט אויסגעדריקט דורך אזוינע שטאַרקע סמנים? קיינער האָט דאָך ניט געזעהן, אז דו זאָלסט ווערען בלאָס און מאַנער אין יענע חדשים, ווען דו ביזט מיט מיר זיך פארנאנדערגעגאנגען. פאר וואָס האָסטו עס אריבער געטראגען אזוי לייכט?

— אָט פאר וואָס דיר האָבען אזוי פיעל פאראינטערעסירט די פערזען וועגען דעם, ווי קאטיא בעפרייט זיך פון ביינקשאפט דורך ארבייט: דו ווילסט וויסען, צו האָב איך אויף זיך אויסגעפרובירט די ריכטיגקייט פון דער בעמערקונג? יא, דאָס איז גאנץ ריכטיג. איך האָב גאנץ לייכט אויסגעהאלטען דעם קאמפף, ווייל איך האָב דאמאָלט ניט פיעל צייט געהאט דערמיט זיך צו באשעפטיגען. די גאנצע צייט, וואָס איך האָב געשאַנקען אויפמערקזאמקייט צום קאמפף, האָב איך זעהר שטאַרק געליטען: אבער די טעגליכע נויטווענדיגקייט האָט מיך געצוואונג גען דעם גרעסטען טהייל פון דער צייט צו פארגעסען וועגען דעם. מען האָט גע- דארפט זיך באשעפטיגען מיט די קראַנקע, זיך פארבערייטען צו די פארלעזונגען אין יענער צייט פלעג איך ניט ווילענדיג אברוהען פון מיינע געדאַנקען. אין יענע זעלמענע טעג ווען ביי מיר פלעגט בלייבען א סך פרייע שטונדען, האָב איך געפיהלט.

אז די כחות פארלאזען מיר. מיר דאכט זיך אז ווען איך וואלט געבליבען א וואך אליין מיט מיינע געדאנקען, וואלט איך פון זינען אראפ.

— אזוי איז עס מיין ליבער, און איך האב די לעצטע צייט אויף פערשטאנען. אז אין דעם איז געלעגען דער נאנצער סוד פון דעם אונטערשייד צווישען דיר און מיר. מען דארף האבען אזא בעשעפטיגונג, פון וועלכער דו קענסט זיך ניט ענטזא-גען, וועלכע דו קענסט ניט אבלייגען — דאמאלט איז דער מענש פיעל פעסטער. — אבער דו האסט דאך דאמאלט געהאט א סך בעשעפטיגונגען און איצט אויף.

— אף, סאשא, צו דען זיינען עס זאכען וועלכע מען קען ניט אבלייגען? איך באשעפטיג זיך מיט זיי, ווען מיר ווילט זיך; איך קען ענטוועדער זיי פאר-קירצען, אדער אין גאנצען אבלייגען. אום זיך צו באשעפטיגען מיט זיי ווען די געדאנקען זענען צורודערט, איז נויטיג א שטארקע אנשטרענגונג פון ווילען, נאָר אזו קען איך מיט זיי זיך פארנעהמען. עס איז ניטא דער אנשפאר אן דער נויטווענדיג-קייט. איך באשעפטיג זיך צ. ב. מיט דער בעל-הביתישקייט; און גיב אויף דעם אוועק א סך צייט; אבער ניון צעהנטעל פון דער דער צייט גיב איך אפ אויף דעם נאָר ווייל מיר געלוסט זיך אזוי. האבענדיג א גוטע דיענסט, צו דען וואלט עס ניט געגאנגען כמעט אזוי, ווען איך וואלט אפילו פיעל ווייניגער זיך באשעפטיגט דער-מיט? און פאר וועמען איז עס נויטיג, אז מען זאל פארלירען אזוי פיעל צייט, כדי עס זאל געהען אביסעל, ניט פיעל, בעסער, איידער עס וואלט געגאנגען, ווען איך וואלט ניט פארלארען אזוי פיעל צייט אויף דעם? די נויטווענדיגקייט לייענט נאָר אין דעם, וואס מיר ווילט זיך דאס. ווען די געדאנקען זיינען רוהיג, בא-שעפטיגסט דו זיך מיט די זאכען; ווען די געדאנקען זיינען צושטערט, ווארפסטו זיי אוועק, ווייל מען קען אהן זיי זיך אויף באגעהן. צוליעב דאס וויכטיגסטע ווארפסטו שטענדיג אוועק דאס ווייניגער וויכטיגע. ווי נאָר די געפיהלען צו-שפיעלען זיך שטארק, שטופען זיי ארויס די געדאנקען וועגען אזוינע זאכען. איך האָב אויך שטונדען; דאָס איז שוין אביסעל וויכטיגער; זיי קען איך ניט אוועק-ווארפען ווען מיר פארגלוסט זיך — אבער עס איז אלץ ניט דאָס. איך בין אויפ-מערקזאם צו זיי, נאָר ווען איך וויל; אויב איך וועל אין יעדער צייט פון דער שטונדע ווייניג וואס טראכטען וועגען דעם, וועט דער אונטערריכט זיין נאָר אביסעל ער-גער, ווייל עס איז גאנץ לייכט, ער האָט ניט קיין קראפט צו פארכאָפען דעם גע-

ראנקען. און דערצו: צו קען איד טאקע מאכען באמת א לעבען פון די שטונדען? צו דען היינט פון זיי אפ מיון לאגע, צו דען גיבען זיי מיר די הויפט מיטלען צו דעם זארט לעבען, וואס איד פיהר? די מיטלען האָט מיר געגעבען דימיטרי'ס ארבייט, איצט — דיין ארבייט. די שטונדען זיינען אנגענומען פאר מיון גע- פיהל פון אונאבהייניגקייט, און זיי זיינען אין אמת'ן אויף ניט נוצלאז. אבער אין זיי ליגעט פארט ניט פאר מיר קיין לעבענס-נויטווענדיגקייט. איד האב דאך מאלט געפרובירט פארטרייבען די פייניגענדע געדאנקען דערמיט, וואס איד האב מעהר ווי געוועהנליך זיך אבגעגעבען מיט'ן ווארקשטאט, אבער ווידער האב איד עס געטהאָן נאָר דורך די אונטערנעהמונג פון מיון ווילען. איד האָב דאך פערשטאָ נען, אז מיון אנוועזענהייט אין ווארקשטאט איז נויטיג נאָר אויף א שעה, אויף אנדערהאלבען, און אז אויב איד בלייב דארטען לענגער, נעהם איד אויף זיך שוין א קינסטליכע בעשעפטיגונג, אז דאס איז נוצליך, אבער גאר ניט נויטיג פאר'ן גע- שעפט. און דערצו אט דאס געשעפט אליין — צו דען קען עס דיענען אלס וויכ- טיגער אנשפאר פאר געוויינליכע מענשען ווי איד בין? די ראכמעטאווי'ס, דאס איז א גאנץ אנדער מין: זיי גיסען זיך צוזאמען מיט דער אלגעמיינער זאך אזוי, אז עס ווערט פאר זיי א נויטווענדיגקייט, וואס פילט אן זייער לעבען: ביי זיי פארבייט עס זאנאר דאס פערזענליכע לעבען. אונז אבער, סאשא, איז דאס ניט צוגענגליך. מיר זיינען ניט קיין אדלערס, ווי ער, פאר אונז איז נאָר נויטיג דאָס פערזענליכע לעבען. דער ווארקשטאט — צו דען איז עס דאס פערזענליכע לעבען? עס איז א געשעפט, ניט מיינער, א פרעמדער, איד פארנעהם זיך דערמיט ניט פאר זיך, נאָר פאר אנדערע; עס קען זיין — פאר מיינע איבערצייגונגען. אבער צו דען קימערן א מענשען — אזוינע ווי מיר זיינען, ניט קיין אדלערס — די אנדערע, ווען איהם אליין איז שווער? צו דען באשעפטיגען איהם איבערצייגונגען, ווען איהם פייניגען געפיהלען? ניין, עס איז נויטיג א פערזענליכע זאך, א נויטיגע זאך, פאר וועלכער דאס אייגענע לעבען זאל זיין אבהייניג, אזא זאך, וועלכע זאל זיין וויכטיגער פערזענליך פאר מיר, פאר מיון זארט לעבען, פאר מיינע מיטלען צום לעבען, פאר מיון גאנצער לאגע אין לעבען, פאר מיון גאנצען שיקזאל, ווי אלע מיינע ליידענשאפט-איבערלעבונגען; נאָר אזא זאך קען דיענען אלס שטיצע אין קאמפף מיט דער ליידענשאפט; נאָר זי וועט ניט ארויסגעשטופט ווערן פון

לעבען דורך די ליידענשאפט, נאר וועט אליין פארטרייבען די ליידענשאפט; נאר זי גיט כח און רוה. איד וויל אזא זאך.

אזוי האט קירסאנאו ווארים געזאגט, קושענדיג די פרוי, ביי ווע- מען די באקען האבען געברענט פון בעגייסטערונג. אזוי, ביז איצט האב איד נאר ניט געטראכט וועגען דעם, כאטש עס איז דאך אזוי איינפאך; איד האב עס ניט באמערקט! יא, וועראטשקא, קיין אנדערער קען ניט טראכטען פאר א מענשען, ווער עס וויל, אז איהם זאל גוט זיין, זאל ער פאר זיך אליין טראכטען, זיך אליין באזארגען — קיין אנדערער קען קיין מאָל זיין פלאטץ ניט פארנעהמען, אזוי ליעבען, ווי איד און ניט פארשטעהן, כל זמן דו האסט אליין ניט ערקלערט! אבער, — האט ער ווייטער גערעדט, שוין לאכענדיג און קושענדיג די ווייב, — פאר וואס זעהסטו עפעס איצט און דעם אזא בעדערפעניש? צו קלייבסטו זיך אין וועמען עס איז צו פערליעבען, וועראטשקא? יא?

ווערא פאוולאוונא האט זיך פארנאנדערגעלאכט און לאנג האבען זיי ביידע ניט געקאנט ארויסריידען א ווארט פון געלעכטער.

— יא, איצטער קענען מיר ביידע עס פיהלען — האט זי ענדליך געזאגט, איד קען איצט, ווי דו, מיט זיכערהייט וויסען, אז ניט מיט מיר, ניט מיט דיר וועט אזוינס פאסירען. אבער ערנסט גערעדט, ווייסטו, מיין ליעבער, וואס מיר דאכט זי איצט: אויב מיין ליעבע צו דימיטרי'ן איז ניט געווען קיין ליעבע פון א פרוי, שוין אז ענטוויקעלטע, האט ער אויך מיר ניט געליעבט אין דעם זינען, ווי מיר מיט דיר פארשטעהן עס. זיין געפיהל צו מיר איז געווען א פאראייניגונג פון זעהר א שטארקען צובונד צו מיר, ווי צו א פרוינד. מיט מינומען ווייזע אויסברוכען פון ליידענשאפט צו מיר, ווי צו א פרוי; אט די אויסברוכען האבען נאר געזוכט א פרוי; צו מיר פערזענליך האבען זיי ניט געהאט קיין שייכות. ניין, דאס איז ניט געווען קיין ליעבע צו דען האט ער פיעל זיך באשעפטיגט מיט די געדאנקען וועגען מיר? ניין, זיי זיינען ניט געווען אינטערעסאנט פאר איהם, יא, פון זיין זייט, ווי פון מיינע איז ניט געווען קיין אמת'ע ליעבע.

— דו ביזט אונגערעכט צו איהם, וועראטשקא.

— ניין, סאשא, עס איז אזוי. אין געשפרעך צווישען מיר און דיר איז איבעריג איהם צו לויבען. מיר ווייסען ביידע, ווי הויך מיר שעצען איהם; מיר ווייסען אויך, אז וויפיעל ער זאל ניט זאגען אז איהם איז לייכט, איז, כאמת, איהם

גאָר ניט לייכט; דו זאנסט דאָך אויך, אז דיר איז געווען לייכט צו קעמפּפּען מיט דיין ליידענשאַפּט — דאס איז אלץ אומזיסט, און נאָר א פּערשטעלעניש, אבער דאָך ניט אין בוכשטעבליכען זינען דאָרף מען פּאַרשטעהען אזוינע שאַרפּע פּאַרזיכע-רונגען? א, מײן פּריינד, איך ווייס, ווי פּיעל דו האָסט געליטען... אט ווי שטאַרק איך פּאַרשטעה עס ...

— וועראַטשאַק, דו וועסט מיך דערשטיקען; און זיי מסכים, אז אויסער דער קראַפּט פּון געפּיהל, האָט דיר זיך געוואַלט ווייזען אויך פּשוט'ע נח? יא, דו ביזט זעהר א שטאַרקע, און ווי קען מען ניט זיין שטאַרק מיט אזא ברוסט...
— מײן ליעבער סאַשא! —

8.

סאַשא דו האַסט דאך מיר ניט געלאזט פּאַרענדיגען וועגען דער זאך, האָט ווערא פּאַוולאָוואַ אנגעהויבען, ווען זיי זייגען אין צוויי שעה ארום געזעסען ביי טײ.

— איך האָב דיר ניט געלאזט דעריידען? איך בין גאָר שולדיג?
— געוויס דו.

— ווער האָט אנגעהויבען זיך נאַריש מאַכען?
און דו שעמסט זיך גאר ניט דערמיט?
— מיט וואס?

— וואס איך האָב אַנגעהויבען זיך נאַריש מאַכען. פּי, אזוי צו קאַמפּראַמעטיר-רען א בעשיידענע פּרוי מיט דיין קאַטבלוטניקייט!

— טאַקי אזוי? און איך האָב געגלויבט אין דעם וואס דו רעדסט וועגען גלויכהייט; אויב גלויכהייט, טו זאָל שוין זיין גלויכהייט פּון איניציאַטיווע אויך.

— כא, כא, כא, וואס פאַר א געלעהרטער ווארט. אבער צו דען וועסטו מיר באשולדיגען אז איך בין ניט אויסגעהאַלטען? צו דען באמיה איך זיך ניט צו האָבען גלויכהייט אויך אין דער איניציאַטיווע? אבער, סאַשא, איך נעהם איצט די איניציאַטיווע פּאַרטצוועצען דעם ערנסטען געשפּרעך, וועגען וועלכען מיר האָבען פּאַרגעסען.

— נעהם, אבער איך ענטזאג זיך נאָכצופּאַלגען נאָך דיר. איך וועל איצט נעהמען די איניציאַטיווע פּאַרצוועצען פּאַרגעסן. גיב די האַנד.
סאַשא, מען דאַרף דאך אבער דעריידען.

— מארגען וועלען מיר בעווייזען. איצט, זעהסטו, האָט מיר צו שטארק פאראינטערעסירט די אונטערזוכונג פון אט דער האנד. —
9.

— סאשא, זאלן מיר פארט פארענדיגען ריידען וועגען דעם, וואס מיר האָבען נעכטען ניט דעררעט, דאס איז נויטיג, ווארום איך קלייב זיך פאהרען מיט דיר: דו דארפסט דאך וויסען צו וואס? האָט ווערא פאוולאוונא געזאגט אין דער פריה.

— מיט מיר? דו פאהרסט מיט מיר?

— געוויס, דו האסט מיר געפערעגט, סאשא, צו וואס איך דארף א בעשעפֿטיגונג, פון וועלכען עס זאל ערנסט אבהיינגען מיין לעבען, וועלכע איך זאל האלֿטען אזוי טייער, ווי דו האלסט טייער דיין בעשעפֿטיגונג, וועלכען מען זאל אויך אזוי ניט קענען אבלייגען און וועלכער זאל אויך פאדערען מיין גאנצע אויפמערקזאמֿקייט, ווי דיין באשעפֿטיגונג פאדערט דיין אויפמערקזאמֿקייט. מיין לעבער, איך דארף אזא באשעפֿטיגונג, ווייל איך בין זעהר שטאלץ. מיר איז זעהר שווער און עס מאכט מיר זיך צו שעמען, וואס דער קאמפּ מיט דעם געפיהל האָט זיך דאמאלט אזוי שטארק אויף מיר, און איז געווען אזוי אונערטרעגליך פאר מיר. דו ווייסט, איך רייך ניט וועגען דעם, וואס עס איז געווען שווער — דיין קאמפּ איז דאך אויך געווען פאר דיר ניט גערינג — דאָס היינגט אפ פון דעם ווי שטארק דער געפיהל איז, און ניט איך דארף איצט בעדויערן וואָס דער געפיהל איז געווען א שווערער, ווארום דאָס וואלט געהייסען בעדויערן, וואָס דער געפיהל איז געווען א שטארקער — ניין! אבער פאר וואס איז ביי מיר ניט געווען אזא שטארקער אנשפאר געגען די קראפט, ווי ביי דיר? איך וויל האָבען אזא אנשפאר. נאָר דאס האָט מיר נאָר געבראכט אויפֿן געראנקען, דער אמת'ער בעדערפניש אבער לעגט אין דער געגענווארט. און דאס איז אט וואס: איך וויל זיין גלייך מיט דיר — דאָס איז די הויפט זאך. איך האָב געפונען א בעשעפֿטיגונג. ווען מיר האָבען נעכטען מיט דיר זיך געזעגענט, האָב איך לאנג געטראכט וועגען דעם, און דערטראכט האָב איך זיך נעכטען פאטראַג, אַהו דיר: איך האָב געוואָלט מיט דיר זיך מישב זיין ווי מיט א גוטען מענשען, דו אבער האסט אבענאָרט מיניע ערווארטונגען אויף דיין געזעצטקייט. איצט איז שוין שפעט זיך מישב צו זיין; איך האָב זיך בעשלאָסען. יא, סאשא, דו וועסט האָבען א סך ארום צו פאדענען

ארום מיר; מיין ליעבער, ווי גליקליך וועל איך זיין, אויב איך וועל זעהען, אז איך בין פעהיג דערצו!

יא, איצט האָט ווערא פאולאוונא געפונען פאר זיך א בעשעפטיגונג, וועגען וועלכע זי האָט אפילו ניט געקאנט חלום'ען פריהער: די האנד פון איהר אלעקטרא-סאנדער איז געווען שטענדיג אין איהר האנד, און דערפאר איז געווען לייכט צו געהן. לאפוכאו האָט אין קיין זאך איהר ניט געשטערט, ווי זי איהם ניט, און דאס אלץ. ניין, עס איז געווען מעהר, פיעל מעהר. זי איז שטענדיג געווען זיכער אז ביי וועלכען פאל זי זאל ניט דארפען זיך אנשפארען אן זיין האנד, וועט זיין האנד, צוזאמען מיט זיין קאפ, זיין צו איהר דיענסט. אבער נאָר צוזאמען מיט'ן קאפ און פונקט אזוי וואָלט ער זיך ניט געפוילט אויסצוציהען די האנד: ד. ה. אין וויכטיגע פעלע, אין קריטישע מאַמענטען איז זיין האנד געווען פויקט אזוי געדייט און צופערלעסיג ווי קירסאנאָוו — און ער האָט עס צו גוט באַ-וווּזען נאָך זיין חתונה, ווען ער האָט פאר איהר דאמאָלט געאַפּפערט מיט זיינע דא-מאָלט געליעבטע געדאנקען וועגען א וויסענשאפטליכע קאריערע און האָט ניט מורא געהאט זיך צו שטעלען אין ריזיקע פון הונגער. יא, ווען עס איז געווען א וויכטיגע זאך, פלעגט זיין האנד זיך אויסציהען. אבער, בכלל, איז זיין האנד געווען ווייט פון איהר. ווערא פאולאוונא האָט איינגעארדעט דעם ווארקשטאט; אויב עס וואָלט אין וואס עס איז נויטיג געווען זיין הילף, וואָלט ער מיט פרייד געהאלפען. אבער פאר וואָס האָט ער כמעט קיין איין זאך ניט געטהאָן? ער האָט נאָר ניט גע-שטערט, גוט געהייסען, זיך געפרייט. ביי איהם איז געווען זיין לעבען, ביי איהר, — איהר לעבען. איצט איז ניט דאָס. קירסאנאָוו האָט ניט געווארט ביז זי וועט פאדערן, כדי איינטהייל צו געהמען אין אלץ, וואָס זי האָט געטהאָן; ער איז געווען פונקט אזוי פיעל פאראינטערעסירט ווי זי אליין אין איהר וואכעדיגען לעבען און זי איז זיינעם. דאָס איז געווען שוין נאר ניט די בעציהונג ווי מיט'ן ערשטען מאן, און דערפאר האָט זי געפיהלט ביי זיך נייע מיטלען פאר טהעטיג-קייט, און דערפאר האָבען ערנסט גענומען זיך בעווייזען און אנגעהמען פראקטישע פאדערונגען אזוינע געדאנקען, וועלכע זיינען פריהער איהר געווען בעקאנט נאָר טהעארעטיש און האָבען אין תוד' גענומען ווייניג באריהרט איהר אינערליכען לעבען: דאָס וואָס מען קען ניט טהאָן, וועגען דעם טראכט מען ניט ערנסט. אט וואָס פאר א זארט געדאנקען דאָס זיינען געווען, וועלכע ווערא פאווי-

לאונא האָט איצט לעבעדיג גענומען פיהלען און וואס זיינען געווען די מאטיווען פאר איהר טהעטיגקייט.

10.

„פאר אונז זיינען פארמעל פארמאכט כמעט אלע וועגען פון בירגערליכען לעבען. פאקטיש זיינען פאר אונז פארמאכט זעהר פיעלע — כמעט אלע — זאגאר פון יענע וועגען פון געזעלשאפטליכע טהעטיגקייט, וואָס זיינען פאר אונז ניט אבגעצאָמט דורך פארמעלע שטערונגען. פו זאלע ספערען פון לעבען איז אונז פאר- בליבען זיך צוזאמען-צושפארען אין איין ספערע פון פאמיליען לעבען — מיר קענען זיין מיטגלידער פון דער פאמיליע און דאס איז גאר. אויסער דעם וועלכע בעשעפ- טיגונגען זיינען אָפּען פאר אונז? כמעט נאָר איינע — צו זיין גובערנאנטקעס; און פילייכט נאָר געבען שטונדען, וועלכע די מאנסבילען ווילען ביי אונז ניט אוועקנעהמען. אונז איז איינג אויף דעם איינציגען וועג; מיר שטערען איינע די אנדערע, ווייל מיר האָבען צופיעל זיך צוזאמענגעשפארט דארט; דאס קען אונז כמעט ניט געבען קיין זעלבסטשטענדיגקייט, ווייל עס זיינען דא צופיעל אזוינע, וואס לייגען פאר זייערע דיענסטע. קיין איינע פון אונז דארף מען קיין מאָל ניט, ווייל מיר זיינען דא צופיעל. ווער וועט געהן האלטען טייער א גובערנאנטקע, זאגט נאר א ווארט, אז איהר ווילט האָבען א גובערנאנטקע, וועלן צוזאמען לויפען צעהנדליגע און הונדערטע און וועלן אבשלאגען איינע ביי די אנדערע די שטעל.

„ניין, אזוי לאנג ווירי פרויען וועלן זיך ניט באמיהען זיך פארנאנדערצו- געהן אויף פיעל וועגען, וועלן זיי קיין זעלבסטשטענדיגקייט ניט האָבען. געוויס איז שווער צו פרובירען א נייעם לעבען. אבער מיין לאגע איז דער זאך איז א בעזונדערס גוטע. עס וואלט געווען א שאנד דערמיט זיך ניט צו כאנצען. מיר זיינען ניט פארבערייטעט צו ערנסטע בעשעפטיגונגען, איך ווייס ניט אויף ווי ווייט מען דארף האָבען א פיהרער כדי זיך פארבערייטען דערצו, איך ווייס אָבער, אז וויפיעל איך זאל ניט דארפען זיין טעגליכע הילף — איז ער דא, מיט מיר. און דאָס וועט פאר איהם ניט זיין קיין לאסט, דאָס וועט איהם זיין אזוי אנגענעהם ווי מיר.

„פאר אונז זיינען פארמאכט דורך די אנגענומענע זיטען די וועגען פון אונ- אבהיינגיגער טהעטיגקייט, זאגאר אזוינע וואָס זיינען דורכ'ן געזעץ ניט פאר מאכט. אבער פון די וועגען, וואס זיינען פארמאכט נאָר ווייל עס איז אזוי אָנגענומען.

קען איד אויסקלייבען וועלכען איד וויל, אויף איהם געהן, אויב איד וועל זיך נאָר בעשליסען אויסצוהאלטען דעם ערשטען ווידערשטאנד פון דעם מנהג. איינער פון זיי איז פיעל נאָהענטער פאר מיר ווי פאר אנדערע. מײן מאן איז א דאקטאר, ער ניט מיר אפ די גאנצע צייט וואס בלייבט איהם פריי. מיט אזא מאן, איז מיר אויך לייכט צו פרובירען, טאמער וועל איד קענען ווערען א דאקטאר.

„דאס וואלט געווען זעהר וויכטיג, אויב עס וואלטען ענדליך זיך באוויזען פרויען — דאקטורים. זיי וואלטען געווען נוצליך פאר אלע פרויען, פאר א פרוי איז פיעל לייכטער צו ריידען מיט א פרוי, איידער מיט א מאנסביל. ווי פיעל ליידען וואלטען דאמאלט אויסגעמיטען געווארען, וויפיעל טוידטפעלע, ווי פיעל אונגליקען! מען דארף פרובירען.“

11.

ווערא פאוולאוונא האָט געענדיגט דעם געשפרעך מיט'ן מאן דערמיט, וואס זי האָט אנגעהאָן די הוט און איז מיט איהם געפאהרען אין האספיטאל אויס-פרובירען די נערווען — צו קען זי זעהן בלוט, און צו וועט זי קענען זיך באשעפ-טיגען מיט אנאטאמיע. ביי קירסאנווס לאַגע אין האספיטאל איז געוויס ניט געווען קיין שטערונגען פאר דער פראבע.

זיך נאר ניט שטערענדיג, האָב איד שוין פיעל קאפראמעטירט ווערא פאוור-לאוונא מצד פון פאעטישקייט; צום ביישפיעל, איד האָב ניט בעהאלטען, אז זי האָט יעדען טאג געגעסען מיטאג און זאנאר מיט אפעטיט, און, אויסערדעם, צוויי מאל א טאג געטרונקען טיי. איצט אבער בין איד דערגאנגען צו אזא אומשטאַנד, דאס ביי דער גאנצער גראבקייט פון מיינע מיינונגען, פאלט אויף מיר ארויף א שרעק, און איד טראכט: צו וואלט ניט בעסער געווען צו בעהאלטען די זאך? וואס וועט מען טראכטען וועגען א פרוי, וואָס קען זיך באשעפטיגען מיט מעדיצין? וואס פאר'ע גראבע נערווען מוז זי האָבען, וואס פאר א הארטע נשמה! דאס איז ניט קיין פרוי, דאס איז א קעב! אבער איבערטראכטענדיג, אז איד שטעל דאך ניט ארויס מיינע העלדען פאר אידעאלן פון פאלקאמענהייט, בארוהיג איד זיך; זאל מען אורטהיילען, ווי מען וויל וועגען דער גראב־הייט פון ווערא פאוולאוונאס נאַטור, וואָס ארט עס מיר? אז גראב, איז גראב.

דערפאר זאג איד קאלטבלוטיג, אז זי האָט געפונען זעהר א גרויסען אונטער-

שייד צווישען דעם גליק אויף זאכען פון א ליידן געהער און ענערגישער טהע-טיגקייט צום נוצען פאר זיך און פאר אנדערע.

איד דערמאן זיך, ווי אזוי איד, א צוועלפֿיאהריגער אינגעל, האָב זיך דער-שראקען, ווען איד, וואס האָב נאך קיין מאָל קיין שרפה ניט געזעהן, בין אויפֿ-געוועקט געווארען דורך דעם שטארקען גערויש פון א שרפה - מהומה. דער גאנצער הימעל האָט געפלאַקערט רויט; איבער דער גאנצער פראווינצעלער גרויסער שטאָדט זיינען געפלויגען אלאוועשקעס, איבערן גאנצען שטאדט האָט זיך גע-הערט א שרעקליכער געוואלט, א לויפעניש, א געשריי. איד האָב געציטערט ווי אין פיבער, צום גליק האָב איד בעוויזען צו אנטלויפען צו דער שרפה, זיך באַ-נוצענדיג דערמיט וואס אלע הויזגעזינע זיינען געווען צורודערט. דער פייער אין געווען ביים ברעג טיף. דער ברעג איז געווען פארשטעלט מיט האלץ און מיט הילצערנע סחורות, אזוינע אינגלאך, ווי איד, האָבען דאס אלץ אכגעשלעפט וואס ווייטער פון די ברענענדיגע הייזער; איד האָב זיך אליין גענומען פאר דער ארבייט — וואו האָט זיך אהין געטהאָן מיין גאנצער שרעק! איד האָב געארבייט זעהר פלייסיק, ביז מען האט אונז א זאג געטהאָן: גענוג, די געפאר איז פארביי." פון יענער צייט אָן האָב איד שוין געוואוסט, אז אויב עס איז שרעקליך פון א גרויסער שרפה, דארף מען לויפען אהין און ארבייטען, און דאמאלט וועט גאר ניט זיין שרעקליך.

ווער עס ארבייט, דער האָט קיין צייט ניט זיך צו שרעקען, ניט צו פיהלען קיין עקעל און ניט ברידושען זיך.

און אזוי האָט ווערא פאוולאָוונא זיך גענומען פאר מעדיצין. און אין דער נייער זאך איז זי געווען איינע פון די ערשטע פרויען, וואס איד האָב געקאנט. נאכדעם האָט זי באמת גענומען זיך פיהלען ווי אן אנדער מענש. זי האָט געהאט א געדאנק: „אין עטליכע יאָהר ארום וועל איד שוין באמת שטעהען אויף מיינע אייגענע פיס". דאס איז א גוטער געדאנק. קיין פולער גליק איז ניטא אהן פולער אונאבהיינגיקייט. ארימע פרויען, ווי ווייניג צווישען אייך האָבען דעם גליק.

12.

און אט געהט פארביי א יאהר נאָך קירסאנאווס חתונה און די טעג וועלן אלץ אזוי געהן פאר ווערא פאוולאָוונא, ווי זיי געהען איצט, א יאָהר נאָך דער חתונה, ווי זיי זיינען געגאנגען פון דער חתונה אָן: און פיעל יאהרען וועלען פארביי

און זיי וועלען אלץ אזוי געהן, אויב עס וועט ניט געשעהן וואס עס איז זאנדער- באדעס. ווער ווייס וואס די צוקונפט וועט בריינגען? אבער ביז דער צייט, ווען איך שרייב דאס, האָט נאך אזוינס קיין זאך ניט פאסירט אין ווערא פאוולאונאס טעג געהען אלץ אזוי, ווי זיי זיינען גענאנגען דאמאלט, אין א יאהר, צוויי ארום נאך זייער חתונה.

נאך יענער שרעקליך קאמפראמעטירענדער פאסירונג, וואס ווערא פאוולאור- נא האָט געפונען זיך פעהיג צו פארנעהמען זיך מיט מעדיצין, איז מיר שוין לייכט צו ריידען וועגען אלץ: אלעס איבעריגע קען איהר שוין אזוי ניט שאדען און דער מיינונג פון פובליקום און איד מוז זאגען, אז אויך איצט אויף דער סערגיי גאס, ווי פריהער אויף וואסילעווסקי זיינען די דריי גרענצען פון טאג פאר ווערא פאוור- לאוונא: טיי אין פריהמארגען, מיטאנעסען און טיי אבענדס; יא, זי האַלט אן אַט דעם ניט פאָעטישען מנהג יעדען טאָג און געפינט עס פאר אנגענעהם און בכלל, האַלט זי אן אלע איהרע ניט פאעטישע, און ניט עלעגאנטע און ניט פון קיין נוטען טאן מנהגים.

און פיעלעס אנדערע איז געבליבען ווי געווען און אט דער נייער רוהיגער צייט, ווי עס איז געווען אין די פריהערדיגער רוהיגער צייט. עס איז געבליבען די צוטיילונג פון די צימערן אויף נייטראלע און ניט-נייטראלע; עס איז געבליבען דער כלל ניט אריינצוגעהן אין די ניט נייטראלע צימערן איינער ביים צווייטען אָהן ערלויבעניש; עס איז געבליבען דער כלל ניט איבערצוזורן קיין פראגע, אויב מען ענטפערט אויפ'ן ערשטען מאָל פרעגען: „פרעג ניט“; עס איז געבליבען אויך דאס, וואס אזא ענטפער איז גענוג מעהר ניט צו טראכטען וועגען דער פראגע, איהר פארגעסען: דאס איז פארבליבען, ווייל עס איז פארבליבען די זיכערהייט, אז אויב עס וואלט ווערטה געווען צו ענטפערן, וואלט מען ניט געדארפט פרעגען, עס וואלט אלץ ארויסגעזאגט געווארען אהן יעדער פראגע, און אז וועגען וואס מען שווייגט איז, געוויס, ניט וויכטיג צו וויסען. דאס אלץ איז געבליבען ווי פריהער אין דער היינטיגער רוהיגער צייט, ווי עס איז געווען פריהער אין דער רוהיגער צייט; נאָר אין איצטיגער נייער רוהיגער צייט, האָט דאס אלץ זיך געענדערט, אדער זאגאר זיך ניט געענדערט, אבער עס קומט פאר עפעס וואס אנדערש, איידער פריהער, און דער לעבען איז עפעס אוועק ניט דער. צום ביישפיעל די נייטראלע און ניט נייטראלע צימערן ווערען שטריינג

אונטערשיידען: אבער אז ערלויבעניש אריינצונעהן אין די ניט נייטראלע צימערן איז פעסט געשטעלט איינמאל פאר אלע מאל פאר געוויסע צייטען פון טאג; דאס איז דערפאר ווייל צוויי פון די דריי גרענצען פון טאג זיינען אריבערגעטראגען אין די ניט נייטראלע צימערן: עס איז פעסטגעשטעלט דער מנהג צו טרינקען טיי אין דער פריה אין איהר צימער און אבענדם — אין זיין צימער; דער אבענרטיי ווערט געמאכט אהן בעזונדערע צערעמאניעס; דער דיענער, אלץ דער זעלבער סטע-פאן, טראגט אריין אין אלעקסאנדרס צימער דעם סאמאואר און כלים און דאס אלץ; אבער מיט'ן פריהמארגענדיגען טיי איז אן אנדער מנהג: סטעפאן שטעלט אוועק דעם סאמאואר און די די כלים אין דעם נייטראלען צימער, וואס איז אס נאהנסטען צו ווערא פאוולאוונאס צימער און זאגט אלעקסאנדר מאטוויי-איטשען אז דער סאמאואר איז שוין אויפ'ן טיש, דאס הייסט, ער זאגט עס אויב ער געפינט אלעקסאנדר מאטווייאיטשען נאך אין קאבינעט; און אז ניט? דאמאלט דארף שוין סטעפאן ניט אנזאגען, זאלן זיי אליין זיך דערמאנען, אז עס צייט צו טרינקען טיי. און עס איז שוין אויך שוין פעסט געשטעלט, אז אין דערפריה ערווארט ווערא פאוולאוונא דעם מאן אהן א דאקלאד, צו ער מעג אריינגעהן; אהן סאשא'ן קען זי זיך דא ניט באגעהן, דאס וועט יעדער זאגען, ווען ער וועט הערן ווי זי שטעהט אויף.

זיך אויפכאפערדיג, צערטעלט זי זיך אין איהר ווארימער בעטעל; זי פוילט זיך אויפצושטעהן, זי טראכט-און טראכט ניט, איז האלב שלעפעריג און ניט שלע פעריג. טראכטען—הייסט, זי טראכט וועגען אזוינס, וואס האט א שייכות טאקי צו דעם טאג, צו די טעג, צו דער בעל'הבית'ישקייט, צו בעקאנטע, צו די פלענער וועלכע זיינען בעשטימט פאר דעם טאג, דאס הייסט געוויס ניט דרעמלען; אבער אויסער דעם זיינען דא נאך צוויי זאכען און א יאהר נאך דער חתונה האט זיך באוויזען א דריטער, וואס איז ביאיהר אויף די הענד, מיטיא: ער, „מיטיא“ האט געקראגען דעם נאמען לכבוד דעם פריינד דימיטרי; די אנדערע צוויי זאכען זיינען: איינע דער זיסער געדאנק וועגען דער בעשעפטיגונג, וואס גיט איהר אפולע זעלבסשטענדיגקייט, דער צווייטער געדאנק איז ער — סאשא. דאס קען מען זאגאר ניט רופען קיין בעזאנדערען געדאנק, דאס ווערט צוגעגעבען צו אלץ, וועגען וואס עס טראכט זיך, ווארום ער האט א חלק אין איהר גאנצען לעבען; און ווען דער געדאנק, אט דער ניט באזונדערער געדאנק, נאך דער שטענדיגער

געדאנק בלייבט אליין אין איהר טראכטען — זי פארבריינגט זעהר, זעהר פיעל צייט אין טראכטען פאר זיך — דאמאלט, ווי זאל מען עס אנרופען? טראכטען אדער דרעמלען, צו שלאפט זי נאך, אדער שלאפט ניט? די אויגען זיינען האלב געשלאסען, אויף די באקען איז א רויטקייט, אזוי ווי די רויטקייט פון שלאף.... יא, דאס הייסט גערעמעלט. איצט זעהט איהר אליין, אז אפט מוז פאסירען אז די צייט לויפט פארביי אזוי דאס ווערט פאוולאוונא בעווייזט נאך ניט זיך אויפֿ צוהויבען אום צונעהמען א וואנע. דאס איז בעקוועם איינגעארדעט; עס האָט געקאסט א סך מיה: מען האט געמוזט אריינפיהרען אין איהר צימער א קראן פון קראן און פון קעסעל אין קיך (און, דעם אמת זאגענדיג, געהט א סך האַלץ אוועק אויף דעם לוקסוס, אבער איצט קען דאס זיך ערלויבען), יא, גאנץ אפט בער ווייזט ווערט פאוולאוונא צו נעהמען א וואנע און זיך צוצולייגען אברוהען, זיך צערטלען ביז סאשא קומט, און אפט, כמעט נאך עפטער, פארטראכט זי זיך אזוי אין האלב דרעמעל איז איידער זי קלייבט זיך נאָך אויס צו נעהמען א וואנע, קומט שוין סאשא.

אבער ווי גוט עס איז יעדען פריהמארגען צו נעהמען א וואנע: אין אנפאנג געהט די ווארימע וואסער, נאכהער פארדרעהט מען דעם ווארימען קראן, עס ווערט געעפענט דער קראן פון וועלכען די וואסער רינט ארויס און דער קראן מיט די קאלטע וואסער בלייבט אפען און דאס וואסער אין וואנע ווערט אלץ פרישער, פרישער, ווי גוט דאס איז! א האלבע שעה, אפט מעהר, א גאנצע שעה ווילט זיך ניט שיידען מיט דער וואנע.

און אלץ אליין, אהן א דיענסט, זי טהוט זיך אן אויף אליין — דאס איז פיעל בעסער. אליין, דאמאלט ווען זי פארשלאפט ניט די צייט, און אז זי פאר שפעטיגט? דאמאלט קען מען שוין זיך ניט בעפרייען — און צו וואס זיך בער פרייען? — פון דעם — אז סאשא זאל ניט שפילען די פליכטען פון הויז-מיידעל. סאשא איז שרעקליך לעכערליך! און עס קען זיין, אז זאנאר אויב די האנד פון דעם גאסט דער זינגערן וועט ניט מאכען צו בעווייזען זיך אין דעם פאנטאסטישען טאגנעכוד די ווערטער: „אבער דאס איז דאך באליידיגענד!“

יעדענפאלס האָט זיך דער לייעבער געמאכט פאר אן אונפערמיידליכע פליכט צו באדיענען ביים פריהמארגען טיי. און מען האָט אנדערש אויך ניט געקאנט, סאשא איז גאנץ גערעכט, אז

אזוי האָט עס געדארפט זיין, ווארום צו טרינקען דעם פריהמארגען טיי, ד. ה. כמעט דורך אויס שמאנט, אנגעווארמט דורך דעם צוגאב פון זעהר שטארקע טיי, אין בעט אין זעהר אנגענהם. סאשא בריינגט די כלים — יא, דאס פאסירט עפטער, ווי ער זאָל אריין מיט די כלים — און בעל-בית'עוועט און זי צערטעלט זיך אלץ, און זיך אנטריקענדיג מיט טיי, בלייבט זי נאך אלץ האלב ליעגענדיג שוין ניט אויפ'ן בעטעל, נאָר אויף דער סאפקע, אזא ברייטער, אבער, הויפטזעכליך, אזא ווייכער, ווי א פערענע, ביז א זייגער 10-11, ווען סאשא דארף אוועק אין האספיטאל, אדער אין קליניק, אדער אין אקאדעמיע; אבער צוזאמען מיט דער לעצטער טאם, האָט סאשא שוין גענומען א ציגאר און אייגער פון זיי דערמאָנט דעם צווייטען: „מיר נעהמען זיך פאר דער ארבייט“; אדער: גענוג, איצט פאר דער ארבייט. פאר וועלכער ארבייט? וואָס הייסט, ענטוועדער ער גיט איהר א שטונד, אדער ער חזר'ט מיט איהר איבער, וואס זי האָט צו לערנען אלס סטודענטע. סאשא איז איהר הויז לעהרער אין איהר שטודיום פון מעדיצין, אָבער נאָך מעהר איז זיין הילף נויטיג זיך צוצוגרייטען פאר'ן עקזאמען אויף דעם קורס פון גימנאזיע אין יענע לעהרען, מיט וועלכע עס איז איהר געווען צו לאַנגוויי-ליג זיך צו בעשעפטיגען; בעזונדערס שרעקליך איז מאַטעמאטיק; די לאטיינישע שפראך איז אפשר נאָך לאַנגווייליגער; אבער מען קען אנדערש ניט, מען דארף נודענען איבער זיי, איבריגענס ניט לאַנג: פאר דעם עקזאמען, וואָס זאָל פארביי-טען אן אטעסטאט פון גימנאזיע, פאָדערט זיך אין אקאדעמיע זעהר ניט פיעל; צום ביישפיעל, איך וועל ניט גאראנטירען, אז ווערא פאוולאָוונא וועט ווען עס איז דערגרייכען אזא פאָלקאמענהייט אין דער לאטיינישער שפראך, דאָס זי זאָל קענען איבערזעצען כאַטש צוויי שורות פון קארנעליום נעפאט, אבער זי קען שוין פארשטעהן א לאטיינישע פראזע, וואָס טרעפט זיך אין מעדיצינישע ביכער, ווא-רום נור דאָס איז דאָס וויסען וואָס איז איהר נויטיג, און דאָס איז ניט זעהר שווער. דאָ, גענוג וועגען דעם, איך זעה שוין אז איך קאָמפראַמיטיר ווערא פאוול-אָוונא אויפ'ן העכסטען אופן: געוויס, קלוג...

13.

א ק ע ה ר צ ו ר י ק מ כ ח ד ע ס ב ל ו י ע ז ז א ק .

— בלויער זאק! זאגאר בלויסטער זאק! איך קען ניט פערטראָגען קיין

בלויע זאק! נאָריש און לאַנגווייליג איז די בלויע זאק! — רעדט אַרויס דער קלור
גער לעזער מיט הייז, אבער ניט אונגערעכט.

דאָך, ווי צוגעבונדען איך און דער קלוגער לעזער זיינען דאָס איינע צו
די אנדערע. איין מאָל האָט ער מיר אויסגעזידעלט, צוויי מאָל האָב איך איהם
אַרויסגעטריבען, און דאָך קענען מיר זיך ניט באַנעהן אָהן דעם אז מיר זאָלען זיך
דורכריידען האַרציג; א געהיימע שוואַכקייט פון איינעם צום צווייטען!

— אַ קלוגער לעזער, — זאָג איך צו איהם — דו ביזט גערעכט, א בלויער
זאק איז באַמת נאָריש און לאַנגווייליג, און עס איז ניטאָ קיין מעגליכקייט איהם
אַריבערצוטראַגען. דו האָסט עס געטראָפּען. דו האָסט אָבער ניט געטראָפּען ווער
איז אַ בלויער זאָק. דו וועסט עס באַלד דערזעהן, ווי אין א שפּיעגעל. א בלויער
זאָק רעדט מיט זינלאָזע תּפּעלות גאַנץ צופּריערען וועגען ליטעראַרישע און וויי-
סענשאַפּטליכע זאַכען, אין וועלכע זי פּערשטעהט קיין אות ניט; און ריידען
רעדט זי ניט דערפאַר, ווייל זי איז פּעראַינטערעסירט אין דעם, נאָר אום צו גלאַנצען
מיט איהר שכל (וועלכען זי האָט נאָר פון דער נאַטור ניט בעקומען), מיט איהרע ער-
הויבענע שטרעבונגען (וועלכע זי באַזיצט אזוי פּיעל, ווי דער שטוהל אויף וועל-
כען זי זיצט) און מיט איהר געבילדעטקייט (וואָס זי האָט אזוי פּיעל, ווי א פּאָ-
פּונאַי). זעהסטו, וועמעס גראַבער פּרצוף אָדער גלאַטפאַרקאממע פיגור איז עס אין
שפּיעגעל? דייע, פּריינד מיינער. יא, וואָס פאַר אַ לאַנגען באַרד דו זאָלסט ניט
פאַרלאָזען, ביזטו דאָך אלץ די ריכטיגע בלויע זאָק; דערפאַר טאַקע האָב איך
צוויי מאָל דיר געגעבען אין האַלז און אַקען. איינציג דערפאַר, ווייל איך קען ניט
פאַרטראַגען קיין בלויע זאָקען, וועלכע זיינען פאַראַן צווישען אונזערע ברידער-
מאַנסבילען צעהן מאָל אזוי פּיעל, איידער צווישען פּרויען.

דער אָבער, וואָס באַשעפּטיגט זיך צוליעב א נוצליכען צוועק מיט א נוצלי-
כער זאך, דער איז פּשוט א מענש, גאַנץ גלייך אין וואָס די באַשעפּטיגונג זאָל ניט
באַשטעהן, גאַנץ גלייך אין וואָס פאַר אַ כּגד ער זאָל ניט געהן, אין א מענערשען
אָדער א ווייבערשען. ער איז א מענש וואָס באַשעפּטיגט זיך מיט זיין זאך און
מעהר ניט.

14.

דער געשפּרעך וועגען בלויען זאק, וואָס איז געווען אזוי נוצליך פאַר דעם

קלוגען לעזער, האָט מײַד אָבנערײַסען פֿון דער ערצעהלונג וועגען דעם, ווי עס געהט איצט פֿארביי דער טאָג ביי וועראַ פֿאוולאָוונאַ. „איצט“ — דאָס הייסט ווען? יא, ווען איהר ווילט, פֿון דער צייט, וואָס זי האָט זיך באַזעצט אויף דער סערניי גאָס בײַז איצט. איבריגענס, צו וואָס פֿארטזעצען די בעשרייבונג. אפֿשר זאָגען בכלל, דאָס יענע ענדערונג, וואָס האָט זיך אָנגעהויבען אין כאַראַקטער פֿון די אַבענדען ביי וועראַ פֿאוולאָוונאַ, ווען זי האָט בענייט איהר בענקשאַפט מיט קירסאַנאָוו'ן אויף וואַסילעווסקי, האָט זיך איצט אין גאַנצען ענטוויקעלט, אַז איצט זײַנען די קיר-סאַנאָווס שוין אַ מיטעלפֿונקט פֿון אַ גאַנץ גרויסער צאָהל פֿאַמיליעס. אַלץ יונגע פֿאַ-מיליעס, וואָס לעבען אויף אזוי צופֿריעדען און גליקליך, ווי זיי, און וואָס זײַנען אויך גלייך צו זיי לויט זייערע בעגריעפֿען: און אַז מוזיק און געזאַנג, אפֿעראַ און פֿאַעזיע, אַלערליי שפֿאַצירען און טאַנצען פֿילען אָן די פֿרייע אָבענדען פֿון יעדער פֿון די פֿאַמיליעס, וואַרום יעדען אַבענד איז דאָ וועלכע עס איז אַ צוואַמענקונפֿט ביי דער אַדער יענער פֿאַמיליע, אַדער אַן אַנדער פֿאַרבריינגונג פֿון אַבענד פֿאַר די וואָס ווילען עס. בכלל קומען זיך צוואַמען אויף די צוואַמענקונפֿטען און אַלערליי אַנדערע פֿאַרבריינגונגען אין די אַבענדען אַרום אַ העלפט פֿון קרייז, און די קירסאַ-נאָווס ווי די אַנדערע פֿאַרבריינגען אַ העלפט פֿון די אַבענדען אין דעם הויז. נור וועגען דעם איז ניטאָ וואָס צו ריידען, דאָס פֿאַרשטעהט זיך פֿון זיך אַליין. עס איז אָבער דאָ אַיין זאך, וועגען וועלכער עס קומט אויס צום אונגליק זעהר פֿיעל צו ריידען פֿאַר זעהר פֿיעלע, כדי זיי זאָלען עס קענען פֿאַרשטעהן. יעדער איינער, אויב ער האָט אַליין ניט אויסגעפֿרובירט, האָט ער כאַטש געלעזען וואָס פֿאַר אַן אונטערשייד עס איז פֿאַר אַ מיידעל אַדער אַ יונגען מאַן צווישען דעם אַבענד, וואָס איז פֿשוט אַן אַבענד, און יענעם אַנדערן אַבענד, ווען מיט איהר געפֿינט זיך איהר ליעבער, אַדער מיט איהם זײַן ליעבע, צווישען דער אָפֿעראַ, וועלכע דו הערסט נאָר און יענער אָפֿעראַ, וועלכע דו הערסט, זיצענדיג צוואַמען מיט דער, אַדער דעם אין וועמען דו ביזט פֿאַרליעבט. עס איז גאָר אַ גרויסער אונטערשייד. דאָס איז באַוואוסט. אָבער אַט וואָס זעהר ניט פֿיעלע האָבען איבערגעלעבט אין, אַז די בעצויבערונג, וואָס די ליעבע ניט צו צו אַלץ דאַרף, אין אַמט'ען, בשום אופן ניט זײַן קײן שנעלפֿאַרבריינגעהענדע ערשיינונג אין לעבען פֿון אַ מענשען: אַז דער העלער ליכט פֿון לעבען דאַרף ניט בעליכטען נאָר די צייט פֿון זוכען, שטרעבען, זאָלען מיר עס רופֿען: פֿון „אויסגעהן“, זיך שרעכען: גײן, די צייט וואָלט באַמט

ארפט זיין נאָר דער זונאוּפּאַנג, א ליבער, א שעהנער, אַבער דאָך נאָר דער פאַרנעגער פון טאָג, אין וועלכען עס איז אונפּערגלייכליך מעהר אי ליכט, אי וואַ-רימקייט, איידער אַט ביי דעם פאַרנענגער; די ליכט און וואַרימקייט פון דעם טאָג אליין דאַרף לאַנג, זעהר לאַנג, וואַקסען, און באַזונדערס דאַרף די וואַרימ-קייט לאַנג וואַקסען, ווייט ביז נאָך האַלבען טאָג נאָך אַלץ וואַקסען. פּריהער איז געווען ניט אזוי; ווען געליעבטע פלעגען זיך פאַראייניגען, פלעגט שנעל פּערשווייג-דען די פּאַעזיע פון ליבער. איצט איז ביי די מענשען, וועלכע מען רופט היינטיגע מענשען, נאָר ניט אזוי. ווען די ליבער פאַראייניגט זיי, איז וואָס לענגער זיי לע-בען צוזאַמען, אַלץ מעהר און מעהר ווערן זיי בעלייכטען און דערוואַרימט פון דער פּאַעזיע פון ליבער, ביז אין שפּעטען אַבער אַריין, ווען די זאָרג פאַר די דערוואַק-סענע קינדער פאַרנעהמט שוין צופיעל זייערע געדאַנקען. דאַמאַלט קומט אַ זאָרג נאָך אַ זיסערע, איידער פּערזעהנליכער פאַרגניגען און ווערט אוועקגעשטעלט הע-כער, אַבער ביז דאַמאַלט וואַקסט עס אַלץ. און דאָס וואָס די פּריהערדיגע מענשען האָבען געקאָנט נאָר אויף שנעל-פאַרביפליהענרע חדשים, האַלטען אַן די היינטיגע מענשען אויף לאַנגע, לאַנגע יאהרען.

פון וואַנען קומט עס? דאָס איז שוין אַ סוד; איך וועל, אפּשר, אייך דעם סוד דערצעהלען. עס איז אַ גוטער סוד; עס איז אַנגענעהם מיט איהם זיך צו באַנו-צען, מען דאַרף אַבער צו דעם האָבען אַ ריינע האַרץ און עהרליכע נשמה, און דעם איצטיגען בעגריעה וועגען די רעכטע פון אַ מענשען, און אַכטונג צו דער פּרייהייט פון דעם, מיט וועמען דו לעבסט. דאָס נאָר — מעהר איז נאָר קיין סוד ניטאָ. קוק אויף דיין ווייב, ווי דו האַסט געקוקט אויף דיין כּלה, ווייט אַז זי האָט יעדען אויגענבליק אַ רעכט צו זאָגען: „איך בין ניט צופריעדען מיט דיר, טראָג זיך אָפּ פון מיר; קוק אויף איהר אזוי, און זי וועט אין ניין יאָהר אַרום נאָך דיין חתונה אַרויסרופען ביי דיר פונקט אזא פּאַעטישען געפיהל ווי אַלס כּלה, ניין, אַ מעהר פּאַעטישען, מעהר אידעאלען איז גוטען זינען פון וואָרט. אַנערקען איהר פּרייהייט פונקט אזוי אפּענהערציג און פאַרמעל נאָר אָהן אויסרייד, ווי דו אַנערקענסט די פּרייהייט פון דיין פּריינד צו פיהלען אַדער ניט צו פיהלען פּריינדשאפט צו דיר; דאַמאַלט וועסטו אויך אין צעהן יאָהר אַרום, אין צוואַנציג יאָהר אַרום נאָך דער חתונה, איהר זיין פונקט אזוי ליבער, ווי דו ביזט געווען חתן/ווייז. אַט אזוי לעבען די מענער מיט ווייבער פון די היינטיגע מענשען. עס ווילט זיך זיי

מקנה זיין. דערפאר זיינען זיי דאך עהרליך איינער צו דעם אנדערן; זיי לייעבען זיך איינע די אנדערע צעהן יאהר נאך דער חתונה שטארקער און פאעטישער איידער אין דעם טאג פון דער חתונה, אבער אין די צעהן יאהר האבען זיי דאך איינער דעם אנדערן ניט געגעבען קיין קוש, וואס זאל זיי זיין צוואוידער, האבען ניט געזאגט קיין ווארט, וואס זאל זיין ניט עהרליך געמיינט. „א ליגען איז ניט ארויס פון זיינע ליפען“, איז געזאגט געווארען עפעס וועגען איינעם אין עפעס א בוך. „ניטא קיין פארשטעלטקייט אין הארצען ביי איהם“ איז געזאגט וועגען עפעס איינעם אין עפעס א בוך, עס קען זיין אין זעלבען בוך. מען לייענט דעם בוך און מען טראכט: „וואס פאר א וואונדערבארע מאראלישע קלאהרקייט ווערט עס איהם צוגעשריבען.“ מען האט געשריבען דאס בוך און מען האט געטראכט: „מיר כע-שרייבען א מענשען, וועלכען אלע דארפען באוואונדערן“. די וואס האבען געשריבען דעם בוך האבען ניט פאראויסגעזעהען און ס'פארשטעהן ניט די וואס לייענען דעם בוך, אז היינטיגע מענשען נעהמען ניט אריין אין די צאהל פון זייערע בעקאנטע קיינעם, וואס האט ניט אזא נשמה; און עס פעהלט זיי קיין בעקאנטע ניט, און זיי האלטען זייערע בעקאנטע ניט מעהר ווי פאר פשוטע, היינטיגע מענשען, גומע, אבער האנגן געוועהנליכע מענשען.

אין זאך איז אן עברה: אין היינטיגע צייטען קומט נאך אלץ אויס אויף יעדען היינטיגען מענשען א גאנצער צעהנדליג, אויב ניט מעהר, מענשען פון פאר'ן דור המבול. דאס איז, איבעריגענס, נאטירליך — די וועלט פון פאר'ן מבול דארף האבען א בעפעלקערונג פון פאר'ן מבול.

15.

— אט וועלען מיר מיט דיר אכלעבען דריי יאהר (פריהער פלעגט מען זאגען: א יאהר, נאכהער: צוויי, שפעטער וועט מען זאגען: פיער, און אזוי ווייטער) און מיר וועלען נאך אלץ זיין ווי פארליעבטע, וואס זעהן איינע די אנדערע זעלמען, בעהאלטענערהייט. פון וואנען האט מען דאס גענומען, סאשא, אז די לייעבע ווערט אָבגעשוואכט, ווען קיין זאך שטערט ניט די מענשען אין גאנצ'יגן צו געהערן איינע די אנדערע? יענע מענשען האבען ניט געוואוסט, וואס עס איז אזוינס אמת'ע ליעב. זיי האבען נאך געוואוסט פון געשלעכטליכע זעלבסטליעבע, אָדער געשלעכט-ליכע פאנטאזיע. די אמת'ע לייעבע הויבט זיך באמת אן דוקא פון דער צייט אן, ווען די מענשען הויבען אן צו לייעבען צוזאמען.

— צי בארמערקסטו עם אויף מיר ?

— אויף דיר באמערק איך א פיעל אינטערעסאנטערע זאד: נאך אין א יאהר דריי ארום וועסטו פארגעסען דיין מעדיצין, און נאך אין א יאהר דריי ארום וועסטו פארגעסען ווי מען לייענט, און פון אלע פעהינקייטען צום גייסטיגען לעבען וועט ביי דיר בלייבען נאך איינע: די רעיה, און אויך דא וועסטו פארלערנען צו זעהן וואס עם איז אויסער מיר.

אזוינע געשפרעכען זיינען ניט קיין לאנגע און זיי קומען פאר ניט אפט, אבער אזוינע געשפרעכען קומען דאך פאר.

— „יא, מיט יעדען יאהר שטארקער“.

— „ווייסטו יענע מעשה'לאך וועגען די מענשען, וואס געברויכען אפיום: מיט יעדען יאהר ווערט די ליידענשאפט דערצו שטארקער. ווער עם האט איין מאל דערפיהלט דעם פארגינגען וואס דאס ניט, ביי דעם ווערט עם שוין קיין מאל ניט שוואכער, נאך שטארקער“.

— „איבערזעטיגונג! ליידענשאפט ווייס ניט פון איבערזעטיגונג, זי ווייס נאך פון אנזעטיגונג אויף עטליכע שעה“.

פון איבערזעטיגונג ווייס נאך די פוסטע פאנטאזיע, אבער ניט דאס הארץ, ניט דער לעבעדיגער ווירקליכער מענש, נאך דער פערדארבענער בעל-חלום, וועלכער איז אוועק פון לעבען צו הלמות“.

„צי דען ווערט דער אפעטיט שוואכער, צי ווערט מיין געשמאק טעמפ פון דעם, וואס איך הונגער ניט, נאך, וואס איך עם יעדען טאג אהן א שטערונג און גוט. פארקעהרט, מיין געשמאק ענטוויקעלט זיך פון דעם, וואס מען עסט גוט אפ ביי מיר. און דעם אפעטיט וועל איך פארלירען נאך צוזאמען מיט'ן לעבען, אהן אפעטיט קען מען ניט לעבען“ (דאס איז שוין א גראבער מאטעריאליזם, באמערק איך, צוזאמען מיט'ן קלוגען לעזער).

„צי דען ליעגט עם אין דער מענשליכער נאטור אז א צובונד זאל שוואכער ווערן און עם זאל זיך ניט ענטוויקעלען מיט דער צייט? ווען איז פריינדשאפט שטארקער און ליעבער, אין א וואך אדער אין א יאהר, אדער אין צוואנציג יאהר ארום, נאך דעם ווי זי האט זיך אָנגעהויבען? עם איז נאך נויטיג, אז פריינד זאלען זיך צוזאמענקומען פאסיגע, אז זיי זאלען כאמת טויגען פאר פריינד צוויי שעה זיך“.

די געשפרעכען זיינען שטענדיגע, אבער זיי קומען דוקא ניט פאר אָפּט. קורץ און זעהר ניט אָפּט, אין אמת'ן, צו וואָס אָפּט און פיעל וועגען דעם ריידען ?

די געשפרעכען זיינען אָבער אָפּט און לענגער.

— כאַשא, וויפיעל שטיצע ניט מיר דיין ליעבע. דורך איהר ווער איך זעלבשטענדיג, איך ווער אינגאנצען ניט אָבהענגיג, זאָגאר פון דיר — יא, זאָגאר פון דיר. וואָס האָט פאר דיר געבראכט מיין ליעבע ?

— פאר מיר ! ניט ווייניגער ווי פאר דיר. אַט די שטענדיגע, שטארקע, גע- זונדע אויפרעגונג פון די נערווען, זי מוז ענטוויקלען די נערווען-סיסטעם (גראבער מאטעריאליזם, באמערקען מיר וויעדער, צוזאמען מיט'ן קלוגען לעווער) ; דערפאר וואקסען ביי מיר די גייסטיגע און מאַראַלישע כחות פון דיין ליעבע.

— יא, כאַשא, איך הער פון אלעמען — אליין בין איך זעהר א שלעכטער עדות, די אויגען זיינען אונטערגעקויפט — נאָר אלע זעהן דאסזעלבע: דייע און- נען ווערן אלי קלאַהרער, דיין בליק ווערט שטארקער און שאַרפער.

— וועראַטשא, צו וואָס זאָל איך זיך לויבען אָדער ניט לויבען פאר דיר ? מיר זיינען איין מענש, דאָס דארף אבער באמת זיך אבשפּיגלען אויך אין די אוי- גען. מיין געדאַנק איז געוואָרען פיעל שטארקער. ווען איך ציה שליסע פון בע- אבאכטונגען, גיב אן אלגעמיינעם איבערבליק איבער פאקטען, ענדיג איך איצט איז א שעה, איבער וואָס איך האָב פריהער געדארפט טראכטען עטליכע שעה. איך קען איצט מיט'ן געדאַנק ארומנעהמען פיעל מעהר פאקטען ווי פריהער, און די שליסע קומען ארויס ברייטער און פולער. אויב, וועראַטשא, אין מיר וואָלט גע- לעגען וועלכער עס איז קערנדל פון געניאליטעט, וואָלט איך מיט דעם געפיהל געוואָרען א זשעני. אויב פון דער נאַטור וואָלט אין מיר געווען דער כח צו שאַפען א קליין נייעס אין דער וויסענשאַפט, וואָלט איך דורך דעם געפיהל באקומען די קראַפט איבערצובויען די וויסענשאַפט. איך בין אָבער געבארען געוואָרען נאָר צו זיין א מענש וואָס טהוט די פראַסטע, שוואַרצע ארבייט, א שווערער ארבייטער, וואָס קלויבט פארנאָנדער די איינצעלנע קליינע פראַגען. אזא בין איך געווען פאר דיר. איצט, ווייסטו, בין איך שוין ניט דאָס: פון מיר הויבט מען אָן צו ערוואַרטען מעהר, מען דענקט, אז איך וועל איבעראַרבייטען א גאַנצע, גרויסע אבטיילונג פון דער וויסענשאַפט, די גאַנצע לעהרע וועגען די טהעטיגקייט פון דער נערווען סיס-

טעם און איד פיהל אז איד ערפיל די ערווארטונג. צו 24 יאָהר אין ביי אַ מענשען ברייטער און דרייטער די נייקייט פון מיינונגען, איידער צו 29 יאָהר (נאָכהער זאָגט מען: צו 30, נאָכהער: צו 32 און אזוי ווייטער) אָבער דאמאָלט האָב איד עס ניט געהאט אין אזא מדרגה ווי איצט. און איד פיהל, אז איד האלט נאָך אלץ אין וואקסען, בעת אָהן דיר וואָלט איד שוין לאַנג אויפגעהערט צו וואקסען. יא, איד בין שוין ניט געוואקסען אין די לעצטע דריי יאָהר, איידער מיר האָבען אָנגע-הויבען לעבען צוזאמען. דו האָסט מיר צוריקגעגעבען די פרישקייט פון דער ערש-טער יוגענד, די קראפט צו געהן פיעל ווייטער ווי דאָרט, וואו איד וואָלט געבליבען שטעהן, וואו איד בין שוין געבליעבען שטעהן אָהן דיר.

— און די ענערגיע צו ארבייטען, וועראטשאַפן, צו דען בעדייט דאָס ווייניג? די ליידענשאַפטליכע אויפגענונג פון די כחות טראָגט זיך אריבער אויף אויף דער ארבייט, ווען דער גאנצער לעבען איז אזוי געשטימט. דו וויסט, ווי עס ווירקט אויף די ענערגיע פון דער גייסטיגער ארבייט קאווע און אַ גלאַז ווין; דאָס וואָס זיי גיבען איינעם אויף א שעה, נאָך וועלכער עס קומט אן אבשוואַכונג לפי ערך פון דער אויסערליכער פאריבערגעהענער אויפגענונג, דאָס האָב איד שטענדיג אין דיר. — מיינע נערווען זיינען אזוי געשטימט, שטענדיג, קרעפטיג, לעבעדיג. (ווי-דער גראָבער מאטעריאליזם, באמערקען מיר א. ז. וו.)

די געשפרעכען זיינען עפטער און לענגער.
 „ווער עס האָט ניט איבערגעלעבט, ווי ליעבע רעגט אויף אלע כחות פון מענ-שען, דער ווייס ניט פון קיין אמת'ע ליעבע.“
 „ליעבע באשטעהט אין דעם אום צו העלפען זיך אויפהויבען און אליין העכער זיך אויפהויבען.“

„ווער עס וואָלט אָהן דער ליעבע ניט געהאט קיין מיטלען פאר טהעטיגקייט, דעם גיט זי די מיטלען. ווער עס האָט די מיטלען דעם גיט זי כח זיך דערמיט צו בענוצען.“

„נאָך דער ליעבט, ווער עס העלפט אַ געליעבטער פרוי זיך דערהויבען ביז צו זעלבשטענדיגקייט.“

„נאָך דער ליעבט, ביי וועמען דער געדאנק ווערט ליכטיגער און די הענד ווערן שטארקער פון ליעבע.“

און אט די געשפרעכען קומען פאַר גאנץ אַפּט.
 — מיין ליעבער, איד ליינען אַפּט באקאטשיא (וואָס פאַר אַן אויסגעלאַסענ־
 הייט! באַמערקען מיר צוזאַמען מיט'ן קלוגען לעזער — א פרוי זאל נאָר ליינען
 באקאטשיא! דאָס קענען נור מיר מיט איהם ליינען. איד באַמערק אַבער אויסער
 דעם אַט וואָס — א פרוי וועט אין פּערלויף פון פינף מינוטען זיך אָנהערן מעהר
 צינישע רייד, אויסערליך גאנץ אנשטענדיגע, וויפּיעל עס געפינט זיך אין גאַנצען
 באקאטשיא און זיכער וועט זי שוין ניט הערן קיין איין ליכטיגען, פּרישען, ריינעם
 געדאַנק, וועלכע באקאטשיא האָט אזוי פּיעל) דו האָסט געזאָגט אמת, מיין ליעבער,
 אז ער האָט א גרויסען טאַלאַנט. אייניגע פון זיינע ערצעהלונגען דאַרף מען, לויט
 מיין מיינונג, אוועקשטעלען אויף איין שורה מיט שעקספּיר'ס דראַמען לויט הער
 טיעפּקייט און פּיינקייט פון פּסיכאָלאָגישען אַנאַליז.
 — און ווי אַמוזירען דיר זיינע קאָמישע ערצעהלונגען, אין וועלכע ער
 צערעמאַנעוועט זיך אזוי וועניג?
 — אייניגע זיינען אַמוזאַנט, אבער, בכלל, זיינען זיי לאַנגווייליג, ווי יעד־
 דער צו גראַבער פאַרס.

— אַבער פאַר דאָס דאַרף מען איהם ענטשולדיגען — ער האָט דאָך געלעבט
 מיט 500 יאָהר פאַר אונז; דאָס וואָס אונז קומט אויס צו גראַב, צו מאַרקעדיג, האָט
 דאַמאָלט זיך ניט גערעכענט פאַר ניט פּאַסיג.
 — אזוי ווי א סך פון אונזערע זיטען און אונזער גאַנצער טאָן וועלען אויס־
 ווייזען גראַב און שמוציג ווייניגער ווי אין 500 יאָהר ארום. דאָס איז אַבער ניט
 אינטערעסאַנט; איד רייד וועגען זיינע אויסגעצייכענמע ערצעהלונגען, אין וועלכע
 עס ווערט ערנסט באשריבען די ליידענשאַפטליכע, הויכע ליעבע. אין זי זעהט זיך
 באַזונדערס בולט ארויס זיין גרויסער טאַלאַנט. אַבער אַט וואָס איד האָב געוואָלט
 זאָגען, סאַשא: ער שילדערט זעהר גוט און שטאַרק. אורטיילענדיג נאָך איהם, קען
 מען זאָגען, אז מען האָט דאן ניט געוואוסט די צערטליכקייט פון ליעבע
 ווי איצט; די ליעבע איז דאַמאָלט ניט געפּיהלט געוואָרען אזוי שטאַרק ווי איצט,
 כאָטש מען זאָגט, אז דאָס איז געווען אן עפּאָכע פון דער פּולסטער דערקוויקונג
 מיט ליעבע. ניין, ווי קען עס זיין, זיי האָבען זאַגאַר אויף א העלפּט אזוי שטאַרק
 ניט געפּיהלט ווי איצט. זייערע געפּיהלען זיינען געווען צו אויבערפּלעכליך, זייער
 גענוס צו שוואַך און פּלענט צו שנעל פאַרשווינדען.

די קראפט פון עמפינדונג איז לפי ערך אזוי שטארק, אויף ווי טיעף עס שטרעמט ארויס פון ארגאניזם. אויב עס ווערט אויפגערעגט נאָר דורך אן אויסער־ליכע זאך, און אויסערליכע אורזאך, געהט עס שנעל פארביי און עס פארכאפט נאָר איין טהייל זייט פון לעבען. ווער עס טרינקט נאָר דערפאר ווייל מען טראַגט איהם אונטער א גלאָז וויין, דער פארשטעהט ווייניג אין וויין, עס פארשאפט איהם צו ווייניג פערגניגען. דאָס פארגניגען איז שוין פיעל גרעסער, ווען זיין ווארצל לעגט אין דער פאנטאזיע, ווען די פאנטאזיע זוכט א געגענשטאַנד און אן אורזאך פאר פארגניגען. דאָ ווערט די בלוט שוין פיעל מעהר אויפגערעגט און עס פיהלט זיך שוין א געוויסע ווארימקייט אין איהר, וואָס גיט צו דעם איינדרוק פיעל מעהר צערטליכקייט. אבער אויך דאָס איז נאָך זעהר שוואך אין פערנלייך מיט דעם, ווען דער ווארצל פון די בעציהונגען, וואָס זיינען פאר־אייניגט מיט פארגניגען, געפינט זיך אין דער טיעפקייט פון מאַראלישען לעבען. דאָ דרינגט די אויפֿרעגונג דורך די גאַנצע נערווען־סיסטעם, דעגט איהר אויף לאנג און זעהר שטארק. דאָ נעהמט די ווארימקייט ארום די גאַנצע ברוסט: דאָס איז שוין גיט נאָר דאָס קלאפען פון הארצען, וואָס איז אויפגערעגט דורך די פאנטאזיען. דאָס איז עהנליך אויף דעם, ווי די גאַנצע אטמאָספערע, מיט וועלכער דער מענש אטעמט וואָלט זיך ענדערן, ווי די לופט וואָלט זוערן פיעל ריינער און רייכער מיט זויערשטאף. דאָס איז אן עמפינדונג פון דעם מין, וואָס ווערט געשאפען דורך אן ווארימען ווײַטאָג; דאָס איז עהנליך אויף דעם ווי דו פיהלסט ווען דו וואַ־רימסט זיך אויף דער זון; דער גרויסער אונטערשייד באשטעהט אָבער אין דעם, וואָס די פרישקייט און ווארימקייט ענטוויקלען זיך אין די נערווען אליין, ווערן דירעקט עמפונדען פון די נערווען, אָהן וועלכע עס איז אבשוואַכונג פון איהר לאשצענדער קראפט מצד פון די זייטיגע עלעמענטען.

איך בין זעהר צופריעדען, וואָס איך האָב דעם שלעכטען מנהג אוועקגעוואָרפען נאָך אין דער רעכטער צייט. דאָס איז אמת: מען דאַרף, אַז די צירקולירונג פון בלוט זאָל זיך גיט פעהרהאלטען דורך קיינע שטערונגען. אָבער אויב אזוי, פון וואָס איז דאָ צו קומען אין התפעלות, וואָס די פארב פון הויט איז געוואָרען צערטלי־כער? אזוי דאַרף עס זיין. און פון וועלכע נארישקייטען! נארישקייטען, אבער ווי דאָס מאכט די פיס אויסזעהן גיט שעהן! די זאָס דאַרף זיך האלטען פון זיך

אליין, איז גאנצען, לייכט; זי איז געוואָרען רעגעלמעסיג, דער שניט געהט אוועק.
 „דאָס געהט ניט אזוי שנעל פארביי, און איך האָב דאָך נאָך דריי יאָהר גע-
 טראָגען א קאָרסעט, און האָב עס אוועקגעווארפען נאָך פאַר אונזער איצטיגען
 לעבען. אמת איז אויך דאָס, אז אונזערע קליידער דריקען פאַרט די טאַליע
 אויך אָהן א קאָרסעט. אבער צו איז עס אמת, אז דאָס וועט פארביי, פונקט ווי די
 פוס האָט זיך אייסגעגלייכט? יא, אמת, ביסלאַכווייז געהט עס פארביער, עס וועט
 פארביערגעהן; ווי צופריעדען איך בין. וואס פאַר אן אונערטרעגליכער צושניט
 פון קלייד! יעס וואָלט שוין לאַנג צייט געווען צו פארשטעהן, אז די גריכישע
 פרויען זיינען געווען קלייגער, דאָס קלייד דאַרף זיין ברייט פון די פלייצעס אליין.
 ווי זיי האָבען זיך אַנגעטאהן. ווי אונזער צושניט פון די קליידער פאַרדאַרבט אונ-
 זער געוואוקס! ביי מיר אבער ווערט די ליניע ווידער ריכטיג. ווי צופריעדען איך
 בין דערמיט!

— ווי שעהן דו ביזט, וועראטשקא!

— ווי גליקליך איך בין, סאשא!

און זיסע רייד,

זוי א שטראָם פון ווערטער;

זיין שמייכעל און קוש.

ליעבער פריינד! לעש אויס

דיינע קושען;

אויף אָהן זיי, ביי דיר

ברענט דאָס פייער אין ברוסט,

אויף אָהן זיי, ביי דיר

ברענט די רויטליכקייט פון געזיכט.

און די ברוסט הייבט זיך,

און די אויגען בלישצענען,

ווי ביינאכט א שטערן.

16.

ווערא פאוולאָוונאַס פיערטרער חלום.
 און עם חלומט זיך ווערא פאוולאָוונאַ א חלום: אזוי ווי צו איהר וואָלט
 דערנעהן א בעקאנטע — א, איצט וואָס פאר א בעקאנטע! שטים פון ווייטען,
 נעהענטער, נעהענטער. —

זוי הערליך, לייכטעט

מיר די נאַטור!

זוי גלאַנצט די זון!

זוי לאַכט דאָס פעלד!

און ווערא פאוולאָוונאַ זעהט, אז דאָס איז אזוי, אלץ אזוי...

מיט א גאַלדענעם שוין לייכט דאָס פעלד; מיט בלומען איז עם באַדעקט; עם
 וויקלען זיך פארנאַנדער הונדערטע, טויזענדער בלומען איז די בוימלאַך, וואָס רינד
 גלען ארום דאָס פעלד; עם גרינט און שושקעט זיך דער וואַלד, וואָס הויבט זיך
 אויף הינטער די בוימלאַך און ער איז אויך פול מיט פאַרבען; א זיסער רח טראַגט
 זיך פון פעלד, פון לאַנקע, פון די בלומען, וואָס פילען אן דעם וואַלד; איבער די
 צווייגען פליהען ארום פויגלאַך, און טויזענדער שטימען טראַגען זיך פון די
 צווייגען, צוזאמען מיט'ן אראמאט; און הינטער דעם פעלד, הינטער דער לאַנקע,
 הינטער די בלימלאַך איז וואַלד זעהן זיך וויעדער אזוינע גאַלדערנע פעלדער, לאַנד
 קעם, וואָס זיינען באַדעקט מיט בלומען, בוימלאַך, באַדעקט מיט בלומען, ביז איז די
 ווייטע בערג, וואָס זיינען באַדעקט מיט וואַלד און בעלויכטען פון דער זון; און
 אויף די שפיצען בערג דארט און דאָ, צוגיסען זיך זילבערנע, גאַלדענע, פורפורנע,
 דורכזיכטיגע וואַלקענס איבער'ן האַריוואַנט און וואַרפען אַ שאַטען אויף די העלע
 בלויקייט. די זון איז אויפגענאַנגען, עם פרעהט זיך און עם מאַכט פרייען די נאַ-
 טור, זי גיסט אריין אין ברוסט אראמאט און געזאַנג, ליעבע און צערטליכקייט,
 עם גיסט זיך פון ברוסט דאָס ליעד פון פרייד און גליק, פון ליעבע און גוטס.

א, ערד! א זון!

א, גליק! א, לוסט!

א, ליעבע, א, ליעבע,

אזוי גאַלדשעהן,

ווי דער מאַרגענוואַלקען

אויף יענעם באַרג!

— איצט קענסטו מיד? דו ווייסט, אז איך בין שעה? אבער דו קענסט מיד נאָך ניט, קיינער קען מיד נאָך ניט אין מיין גאנצער שעהנקייט. קוק, וואָס איז געווען איצט, וואָס עס וועט זיין. הער און קוק.

גוט פערלט אין גלאַז דער פורפור-וויין,
ביים פוס פון בארג, ביים ברעג וואַלד צווישען די הויכע געדיכטע אלייעס
פון בליהענדע בוימער איז אויפגעבויט א פאלאטין.
— זאָלען מיר געהן אהין. —

זיי געהן, זיי לויפען.

א פּרעכטיגע סעודה. אין די גלעזער שוימט דער וויין; עס לויכטען די אויגען פון די בעלי שמחה. א גערויש און א שושקעריי באגלייט דעם גערויש, געלעכטער און בעהאלטענע האנדדריקען, און, צייטענווייז, הערט זיך פער'גנב'ט א שטילער קוש. — „א ליעד! א ליעד! אָהן א ליעד איז די שמחה ניט פארפול!“ און עס שמעהט אויף דער דיכטער. זיין געזיכט און זיין געדאנק זיינען בעלויכטען מיט בעגייסטערונג; די נאטור זאגט איהם איהרע סודות, די געשיכטע ענטדעקט פאר איהם איהר בעדייטונג, און דאָס לעבען פון יאהרטווענדער טראגט זיך פארביי אין זיין ליעד דורך א רייהע בילדער.

1.

עס קלינגען די ווערטער פון דיכטער, און עס בעוועגט זיך א בילד. די געצעלטען פון ארומוואנדערנדע שבטים. ארום די געצעלטען פאשענען זיך שעפסען, פערר, ווערבלודען. פון ווייטען א וואַלד פון אוילבוימער און פיי-גענבוימער. נאָך ווייטער, ווייטער, אויף'ן ברעג פון האַריזאנט צום צפון מעריב, אַ דאָפעלטע רייהע פון הויכע בערג. די שפיצען פון די בערג זיינען באדעקט מיט שניי, זייערע זייטען — מיט צעדער-בוימער. אבער שלאנקער פאר די צעדער-בוי-מער זיינען אַט די פאסטוכער, שלאנקער פאר די פאלמבוימער — זייערע פרויען, און זאָרגלאַז איז זייער לעבען אין פוילער צופרידענהייט; זיי האָבען נאָר איין זאך — ליעבע; זייערע גאנצע מעג געהן אוועק אין ליעבע, טאָג נאָך טאָג געהט פארביי אין צערטליכקייטען און ליעדער פון ליעבע.

— ניין, זאָגט די בלאַנדע שעהנהייט — דאָס איז ניט וועגען מיר. איך בין דאמאָלט נאָך ניט געווען. די פרוי איז געווען א שקלאפין. דאָרט וואו עס איז ניטאָ

סיין נלייכהייט, בין איך ניטאָ. יענע קסרינע האָט מען גערופען אסטארטא. אָט איז זי. —

א פרעכטיגע פרוי. אויף די פיס און די הענד ביי איהר זיינען שווערע נאָל־דענע בראסלעמען; אויף איהר האַלז — א שווערער האַלזבאנד פון פערלען און קא־ראַלען, וואָס זיינען אריינגעזעצט אין נאָלר. איהרע האַר זיינען באַנעצט מיט מיררע. זינדיגקייט און אונטערטהעניגקייט — אין איהר געזיכט, זינדיגקייט און זינלאָזיגקייט — אין איהרע אויגען.

„פאָלג דיין הערר׳ן: מאַך אנגענעהם זיין פוילקייט אין די הפסקות צווישען איין בעפאל ביז׳ן אנדערן; דו דארפסט איהם ליעב האַבען, ווייל ער האָט דיר געקויפט און אויב דו וועסט איהם ניט ליעבען, וועט ער דיר דער׳הרנ׳ענען“, זאָגט זי צו דער פרוי, וואָס ליעגט געקניעט פאר איהר.

— דו זעהסט, אז דאָס בין ניט איך — זאָגט די שעהנהייט.

2.

ווידער הילכען אפ די בעגייסטערטע ווערטער פון דיכטער. עס בעווייזט זיך א נייער בילד.

א שטאָרט. פון ווייטען צו צפון און צו מזרח זייט זיינען בערג; פון ווייטען צו מזרח און צו דרום, נאָהענט אויף מעריב זייט איז ים. א וואונדערליכע שטאָרט. ניט גרויס זיינען דאָרט די הייזער, און ניט פרעכטיג פון דרויסען. אבער ווי פיעל וואונדערבארע טעמפלען זיינען דאָרט! באזונדערס אויפ׳ן בערגל, וואוהיז עס פיהרט א טרעפ מיט טויערן פון וואונדערבארער גרויסקייט און שעהנקייט; דער גאנצער בערגל איז פארנומען מיט טעמפלען און געזעלשאפטליכע געביידעס, פון וועלכע יעדער איינער וואָלט געווען איצט גענוג אום צו פארגרעסערן די שעהנקייט און באריהמטקייט פון דער פרעכטיגסטער הויפטשטאָרט. טויזענדער סטאָטוען זיי גען אין די טעמפלען, פון וועלכע יעדע איינע וואָלט געווען גענוג צו מאַכען דעם מוזיי, וואו זי וואָלט געשטאנען, פאר דעם ערשטען אין דער גאנצער וועלט. און ווי שעהן איז דאָס פאָלק, וואָס קלייבט זיך צוזאמען אויף די פלעצער, אין די גאָסען; יעדער פון די יונגע לייט, יעדע פון די יונגע פרויען און מיידלאך וואָלטען געקאָנט דינען אלס מאָדעלס פאר סטאָטוען. אָט א טהעטיגער, לעבעדיגער היימ־ליכער פאָלק, א פאָלק, וועמעס גאנצער לעבען איז ליכטיג און עלעגאנט. אָט די הייזער, ניט פרעכטיג פון דרויסען — וואָס פאר א רייכקייט פון עלעגאנץ און דאָס

גרויסע פארשטעהן, ווי צו האַבען פארגניגען פון לעבען זיי ווייזען עפ ארויס אינעווייניג: מען מוז זיך פארקוקען אויף יעדער זאך פון די מעבעל און געשיר. און די אלע מענשען, אזוינע שעהנע, וואָס קענען אזוי גוט פארשטעהן שעהנקייט, זיי לעבען פאר ליעבע, כדי צו דיענען דער שעהנקייט. אָט קומט אן ארויסגעטריי בענער צוריק אין דער שטאָרט, וואָס האָט פון זיך זיין הערשאפט אראָפגעווארפען; ער קומט צוריק, אום אנצוהויבען באפעהלען, אלע ווייסען עס. פאר וואס הייבט זיך קיין איין האנד ניט אויף גענען איהם? אין רייטוואָגען מיט איהם פאָהרט א פרוי פון א וואונדערבארער שעהנהייט, זאָנאר צווישען די שעהנהייטען, און זי ווייזט אָן אויף איהם צום פאָלק און בעט דעם פאָלק איהם אויפצונעהמען, זאָנענדיג דעם פאָלק אז זי נעהמט איהם אין שוין. — און זיך בוקענדיג פאר איהר שעהנדיג קייט, גיט דאָס פאָלק איבער די מאכט איבער זיך צו פויזסטראַט'ן, איהר ליעב לינג. אָט איז דאָס געריכט: די ריכטער ווינען כמורנע זקנים — דער פאָלק קען זיך בענייסטערן, זיי ווייסען ניט פון בענייסטערונג. דער ארעאפאג איז באריהמט מיט זיין אָהן רחמנות'דיגער שטרענגקייט, און דערמיט וואס ער איז קיינעם ניט נושא פנים: די געטער און די געטינען זיינען געקומען אבגעבען זייערע סכסוכים אויף זיין בעשלוס. און אָט דארף פאר איהם פארנעבראכט ווערן א פרוי, וועלכע אלע האל־טען פאר שולדיג אין שרעקליכע פארברעכענס; זי דארף שטארבען, די וואָס האָט אטהען צום אונטערנאנג געבראכט, יעדער פון די ריכטער האָט עס שוין באַשלאָסען ביי זיך אין הארצען; עס בעווייזט זיך פאר איהם אספאזיא, אָט די אַנגעקלאָגטע און זיי אלע פאלען פאר איהר אויף דער ערד און זאָגען: „דיר קען מען ניט משפט'ן, דו ביזט צו שעהן!“ צו איז דאָס ניט דאָס קעניגרייך פון שעהנקייט? צו איז דאָס ניט דאָס קעניגרייך פון ליעבע?

— ניין! — זאָגט די בלאַנדע שעהנהייט — איד בין דאמאָלט נאָך ניט געווען. זיי האַבען זיך געבוקט פאר דער פרוי, זיי האַבען אָבער איהר ניט אנערקענט פאר זייער גלייכען. זיי האַבען זיך געבוקט פאר איהר, אָבער נאָר ווי פאר דעם קוואל פון פארגניגען: די מענשליכע ווירדע האַבען זיי אין איהר נאָך ניט אנערקענט! דאָרט וואו עס איז ניטאָ קיין אכטונג צו דער פרוי, ווי צו א מענשען, דאָרט בין איד ניט פארהאן. יענע קעניגין האָט מען גערופען אַפראַדיטא. אָט איז זי. —

די קעניגין האָט קיינע ציערינג ניט — זי איז אזוי שעהן, אז איהר ע פערעה-

דער האָבען ניט געוואָלט, אז זי זאָל האָבען קליידער, איהרע וואַנדערבארע פאר-
מען דארפֿען ניט זיין פארדעקט פון זייערע ענטציקטע אויגען.
וואָס זאָגט זי דער פרוי, וואָס איז כמעט אזוי שעהן, ווי זי אליין און וואָס
רויכערט ווייהרויף אויף איהר מזבח?
„זיי א קוואַל פון פארגניגען פאר דעם מאַן. ער איז דיין האַרר. דו לעכסט ניט
פאר זיך, נאָר פאר איהם“.

און אין איהרע אויגען איז נאָר דאָ די צערטליכקייט פון פיזישען פארגניגען.
איהר האַלטונג איז א שטאַלצע, אין איהר געזיכט ליענט שטאַלצקייט, אָבער נאָר
אַ שטאַלצקייט פון איהר פיזישע שעהנקייט. און אויף וואָס פאר אַ לעבען איז די
פרוי געווען פאר'משפט אין דער צייט פון איהר הערשאַפט? דער מאַנסביל
פלעגט האַלטען די פרוי פארשלאָסען, כדי קיינער, אויסער איהר האַרר, זאָל ניט
קענען אַנקוועלען פון איהר שעהנקייט, וואָס געהערט נאָר צו איהם אליין. זי
האָט ניט געהאט קיין פרייהייט. עס זיינען געווען ביי זיי אויף אנדערע פרויען,
וואָס האָבען זיך גערופען פרייע, זיי האָבען אָבער פארקויפט דאָס פארגניגען פון
זייער שעהנקייט, זיי האָבען פארקויפט זייער פרייהייט. ניין, זיי האָבען קיין פריי-
הייט ניט געהאט. די קעניגין איז געווען אַ האַלבע שקלאַפּין. דארט, וואו עס
איז ניטאָ קיין פרייהייט, איז ניטאָ קיין גליק, דאָרט בין איך אויף ניטאָ.

3.

ווידער היִלכען אָפּ די ווערטער פון דיכטער. אַ נייער בילד בעווייזט זיך.
אַן אַרענע פאר'ן שלאָס. אַרום איז אַן אמפּיטעאטער מיט אַ גלענצענדער מחנה
צושויער. אויף דער אַרענע זיינען די ריטער. אויף דער אַרענע, אויפ'ן באַלאַן פון
שלאָס זיצט אַ מיידעל. ביי איהר אין האַנד איז אַ שלייער. ווער עס וועט גובר זיין,
דער באַקומט דעם שלייער און אַ קוש איהר אין האַנד. די ריטער שלאָגען זיך
אויף טוידט. טאטענבורג האָט גובר געווען. „ריטער, איך ליִעב אייך, ווי אַ שוועס-
טער. קיין אנדער ליִעבע פאָדערט ניט. עס קלאַפט ניט מיין האַרץ, ווען איהר
קומט — עס קלאַפט ניט מיין האַרץ, ווען איהר געהט אוועק“.

„מיין שיקזאַל איז
באַשלאָסען“, זאָגט ער און פאָהרט אַפּ אין פאַלעסטינאַ. איבער דער גאַנצער
קריסטליכער וועלט טראַגט זיך פאַרנאַנדער די גרויסקייט פון זיינע אויפטוואונגען.
ער קען אָבער ניט לעבען, ניט זעהענדיג די קעניגין פון זיין נשמה. ער קומט צו
ריק, ער האָט ניט געפונען קיין שכחה אין די שלאַכטען. „קלאַפט ניט, ריטער: זי

איז אין קלויסטער". ער בויט פאר זיך א הייזעל, פון וועמעס פענסטער ער קען איהר זעהן, ווען זי געהט אין דער פריה, ווען זי עפענט דעם פענסטער פון איהר צימערל, ניט זייענדיג אליין געזעהן פון איהר. און זיין גאנצער לעבען באשטעהט אין דעם — צו ווארטען ביז זי וועט זיך בעווייזען ביים פענסטער, שעהן ווי די זון; ער האָט קיין אנדער לעבען ניט, ווי נאָר צו זעהן די קעניגין פון זיין נשמה; און ער האָט ניט געהאט קיין אנדער לעבען ביז דער לעבען איז אין גאנצען ניט אויסגעטריקענט געוואָרען פון איהם; און ווען דאָס לעבען איז אין איהם פער-לאשען געוואָרען, איז ער געזעסען ביים פענסטער פון זיין שטיבעל און האָט נאָר פון איין זאך געטראכט: צו וועלן זיך איהר דערזעהן?

— דאָס איז שוין גאָר, גאָר ניט וועגען מיר, זאָגט די בלאַנדע שעהנהייט. ער האָט איהר געליעבט, כל זמן ער האָט זיך ניט אָנגעריהרט אן איהר, ווען זי איז געוואָרען זיין ווייב, איז זי זעוואָרען זיין אונטערטהאן; זי האָט געדארפט ציטערן פאר איהם; ער האָט איהר פארשלאָסען; ער האָט אויפגעהערט איהר צו לייע-בען. ער איז געגאנגען אויף יאכט, ער איז אָבגעפאָהרען אויף דער מלחמה, האָט געהוּלעט מיט זיינע חברים, האָט פארגוואַלטיגט די פרויען פון זיינע אונטערטהאַ-נען — די ווייב איז געווען אוועק געווארפען, פארמאכט, פאראכטעט. די פרוי, אן וועלכע א מאנסביל האָט זיך אָנגעריהרט, האָט שוין דער מאן מעהר ניט געליבט. ניין, דאמאָלט בין איך ניט געווען. יענע קעניגין האָט מען גערופען „די ניט פאר-פלעקטע". אָט איז זי.

א בעשיידענע, א גוטע, א צערטליכע, א שעהנע — שעהנער ווי אַסטאָרטא, שעהנער איידער אפראָדיטא אליין, אבער א פערטראכטע, אן אומעטיגע, א ביינ-קענדע. פאר איהר בוקט מען זיך, איהר טראַגט מען אונטער קראנצען פון ראָזען. זי זאָגט: „טרויעריג ביז טוידטליכער בענקשאפט איז מיין נשמה. דער שווערד האָט דורכגעשטאָכען מיין הארץ. טרויערט אויף איהר. איהר זייט אונגליקליך. די ערד איז א יאמערטהאל".

— ניין, ניין, איך בין דעמאָלט ניט געווען, זאָגט די בלאַנדע שעהנהייט.

4.

„ניין, יענע קעניגיןס זיינען ניט געווען עהנליך אויף מיר. זיי האלמען נאָך אלץ אן זייער הערשאפט, אבער זייערע קעניגרייכען פאלען. ווי איינע פון זיי ווערט געבאָרען, הויבט אן צו פאלען די הערשאפט פון דער פריהערדיגע. און אויך איך

בין געבארען געווארען נאָר דאמאָלט, ווען עס האָט אָנגעהויבען צו פאלען די הערשאפט פון דער לעצטער פון זיי. און פון דער צייט אָן, וואָס איד בין געבארען געוואָרען האָבען זייערע קעניגרייכען גענומען פאלען גיך, גיך און זיי האלמען אלץ אין פאלען. — פון זיי האָט די נעכסטע ניט געקאָנט פארביימען די פריהערדיגע און זיי זיינען פארבליבען צוזאמען. איד אבער פערבייט זיי אלעמען און איד וועל פערבלייבען הערשען איבער דער גאנצער וועלט. זיי האָבען אָבער געדארפט הערשען פאר מיר; אָהן זיי וואָלט מיינ הערשאפט ניט געקאָנט קומען.

„די מענשען זיינען געווען ווי בהמות. זיי האָבען אויפגעהערט צו זיין בהמות, ווען דער מאַנסביל האָט אָנגעהויבען אבצושאצען אין דער פרוי די שעהר קייט. אבער די פרוי איז שוואכער פאר'ן מאן אין כת, און די מאַנסביל'ן זיינען גע- ווען גראַב. אלץ איז דאמאָלט באשלאָסען געוואָרען דורך קראפט. דער מאַנסביל האָט צוגענומען פאר זיך די פרוי, וועמעס שעהנקייט ער האָט אָנגעהויבען צו שאַ- צען. זי איז געוואָרען זיין אייגענטהום, זיין זאך. דאָס איז געווען די הערשאפט פון אסטארטא.

ווען ער איז געוואָרען מעהר ענטוויקעלט, האָט ער אָנגעהויבען מעהר ווי פריהער שאצען איהר שעהנקייט, און זיך גענומען בוקען פאר איהר שעהנקייט. אָבער איהר בעוואוסטזיין איז נאָך ניט געווען ענטוויקעלט, ער האָט אין איהר גע- שאצט נאָר איהר שעהנקייט. זי האָט געקאָנט דענקען נאָר וועגען דאָס, וואָס זי האָט פון איהם געהערט. ער האָט געזאָגט, אז נאָר ער איז א מענש, אז זי אבער איז ניט קיין מענש, און זי האט אין זיך געזעהן נאָר א שעהנע שפיעלצייג, וואס געהערט צו איהם — פאר קיין מענשען האָט זי זיך ניט געהאלטען. דאָס איז די הער- שאפט פון אַפראָדיטא.

אָבער אט האָט ביי איהר אָנגעהויבען צו ערוואכען דאָס בעוואוסטזיין, אז זי איז אויך א מענש. וואָס פאר א קומער האָט איהר געדארפט פארכאפען, ווען עס האָט זיך ביי איהר באוויזען זאָגאר נאָר א שוואכער געדאנק וועגען איהר מענשלי- כער ווירדע! זי איז דאך נאָך ניט געווען אנערקענט פאר קיין מענשען. דער מאַנס- ביל האָט איהר נאָך ניט געוואָלט האָבען ווי א פריינדין פאר זיך, נאָר ווי זיין שקלאפין. און זי האָט געזאָגט: איד וויל ניט זיין דיין פריינדין! דאמאָלט האָט די בענקשאפט נאָך אַיהר איהם געמאכט זיך צו בעטען און זיך איינצאמען, און ער האָט פארגעסען אז ער האלט איהר ניט פאר קיין מענשען, און ער האָט איהר גע-

ליעבט די אונזונגענגליכע, די אונבעריהרבארע, אונבעפלעקטע יונגפרוי. אָבער ווי נאָר זי האָט געגלויבט זיין ביטע, ווי נאָר ער האָט זיך אָנגעריהרט אָן איהר—איז אָד און וועה צו איהר געווען! זי איז געווען אין זייע הענד, די הענד זיינען געווען שטארקער פאר איהרע הענד און ער איז געווען גראב און ער האָט איהר פער-וואנדעלט אין זיין שקלאפין און האָט איהר פּעראכטעט. וועה איז איהר! דאָס איז די טרויעריגע הערשאפט פון דער יונגפרוי.

„עס זיינען אבער געגאנגען יאהרהונדערטע; מיין שוועסטער, דו קענסט איהר? די, וואָס האָט זיך גענומען בעווייזן ביי דיר פריהער פאר מיר, זי האָט אָפּגעטהאָן איהר זאך. זי איז שטענדיג געווען, זי איז געווען פריהער פאר אלע מען, זי איז שוין געווען, ווי נאָר מענשען זיינען געווען און האָט שטענדיג געארבייט אַהן אברוה. שווער איז געווען איהר ארבייט, לאַנגזאם — דער ערפּאָלג. זי האָט אָבער געארבייט, געארבייט און עס איז געוואקסען דער ערפּאָלג. דער מאַנסכיל איז געוואָרען פארשטענדליכער, די פרוי — קרעפטיגער, און קרעפטיגער, האָט אָנגעד-הויבען זיך פיהלען אלס א מענש גלייך ווי ער — און עס איז געקומען די צייט און איד בין געבאָרען געוואָרען.

דאָס האָט פּאַסירט ניט לאַנג צוריק, יא, גאָר ניט לאַנג צוריק. ווייסטו, ווער עס האָט דער ערשטער דערפיהל אַז איד בין געבאָרען געוואָרען און האָט עס אַנדערע אָנגעזאָגט? דאָס האָט רוסאָ געזאָגט אין זיין „נייע עלאָיז“. אין יענעם ווערק, פון איהם האָבען די מענשען צום ערשטען מאָל דערהערט וועגען מיר.

„און פון יענער צייט אָן וואקסט מיין הערשאפט. איד בין די קעניגין נאָד ניט איבער פיעלע; עס וואקסט אבער שנעל זייער צאָהל און דו זעהסט שוין פאָר-אויס די צייט, ווען איד וועל הערשען איבער דער גאַנצער ערד. נאָר דאמאָלט וועל לען די מענשען אָנהייבען פיהלען, ווי שעהן איד בין. איצט קאָנען די, וואָס אַנער-קענען מיין מאַכט, זיך נאָד ניט אונטערנעבען אין גאַנצען אונטער מיין ווילען. זיי זיינען אַרומגערינגעלט מיט א סך פיינדליכע שטערונגען געגען מיין ווילען. דער המון וואָלט זיי צוריסען, וואָלט זיי פארגיפטעט דעם לעבען, אויב זיי וואָלטען גע-קענט און ערפילט מיין גאַנצען ווילען. מיר איז אָבער נויטיג זייער גליק; איד וויל ניט קיינע ליידען און איד זאָג זיי: טהוט ניט קיין זאך, פאר וואָס מען וואָלט איד אָנגעהויבען פייניגען; קענט מיין ווילען איצט, נאָר אויף אזוי פיעל, אויף וויפיעל איהר קענט עס וויסען אַהן שאַרען פאר זיך.

— איך אבער קען דיר ערקענען אין גאנצען ?

— יא, דו קענסט. דיין לאגע איז זעהר א גליקליכע. דו דארפסט ניט מורא האבען. דו קענסט טהאן אלץ וואס דו ווילסט. און אויב דו וועסט קענען מיין גאנצען ווילען, וועט מיין ווילען ניט פערלאנגען קיין זאך וואס איז שעדליך פאר דיר: דו דארפסט ניט פערלאנגען און דו וועסט ניט פערלאנגען קיין זאך, פאר וואס די מענשען וואס קענען מיר ניט זאלען דיר פייניגען. דו ביזט איצט אין גאנצען צופריעדען מיט דעם, וואס דו האסט; וועגען קיין אנדער זאך און וועגען קיין אנדער מענשען טראכסטו ניט און דו וועסט ניט טראכטען. איך קען זיך ענטפלעקען פאר דיר אין גאנצען.

— רוף זשע אן דיין נאמען. דו האסט מיר אָנגערופען די נעמען פון די פריהערדיגע קעניגים, דיין נאמען האסטו מיר נאָך קיין מאָל ניט געזאָגט.
— דו ווילסט, איך זאל דיר זאָגען מיין נאָמען ? קוק אויף מיר, הער זיך צו צו מיר.

5.

— קוקס אויף מיר, הער זיך צו צו מיר. דערקענסטו מיין שטים ? דערקענסטו מיין געזיכט ? האסטו געזעהן מיין געזיכט ?

— יא, זי האט נאָך ניט געזעהן איהר געזיכט, אין גאנצען ניט געזעהן. פאר וואס זשע האט זיך איהר אויסגעוויזען אז זי האט איהר געזעהן ? אט איז שוין א יאהר, ווי זי רעדט מיט איהר, פון דער צייט אן, וואס ער קוקט אויף איהר, קושט איהר, און זי זעהט איהר אזוי אָפט, אט די בלאַנדע שעהנהייט, און די שעהנהייט בעהאלט זיך ניט פון איהר, ווי זי בעהאלט זיך ניט פון איהם, זי בעווייזט זיך אין גאנצען צו איהר.

— ניין, איך האב דיר ניט געזעהן, און האב דיין געזיכט ניט געזעהן, דו האסט זיך באוויזען פאר מיר, איך האב דיר געזעהן, אבער דו ביזט ארומגערינגעלט מיט א שיין, איך האב דיר ניט געקאנט זעהן, איך האב נאָר געזעהן, אז דו ביזט שעהנער פאר אלעמען. דיין שטים, איך הער איהר, איך הער אָבער נאָר, אז דיין שטים איז שעהנער פאר אלעמען.

— קוק זשע, פאר דיר מאך איך אויף א מינוט קלענער דעם שיין פון מיין גלאַנץ, און מיין שטים זאל פאר דיר אַבְקלינגען אין דער מינוט אָהן בעצויבערונג, וועלכע איך גיב איהר שטענדיג צו; אויף א מינוט הער איך אויף צו זיין א קעניגין

פאר דיר. האָסטו געזעהן, האָסטו געהערט? האָסטו דערקענט? גענוג, איד בײַן שוין וויעדער די קעניגין, און שוין אויף אייביג די קעניגין. —

זי איז וויעדער ארומגערינגעלט מיט'ן גלאַנץ פון איהר שוין און וויעדער איז איהר שטים דערקוויקענדיג אָהן א שער. אבער אויף א מינוט, ווען זי האָט אויפֿ־ געהערט זיין א קעניגין, אום צו לאָזען זיך דערקענען, צי דען איז אזוי? צי דען האָט ווער א פאוולאָוונא געזעהן אָט דאָס געזיכט און געהערט אָט די שטים?

— יא, זאָגט די קעניגין — דו האָסט געוואָלט וויסען, ווער איד בײַן, און דו האָסט זיך דערוואוסט. דו האָסט געוואָלט וויסען מיין נאָמען, איד האָב קיין נאָמען נישט אנדערש ווי דער צו וועמען איד קום; מיין נאָמען איז איהר נאָמען; דו האָסט געזעהן ווער איד בײַן. עס איז נישטאָ קיין זאך העכער פאר'ן מענשען, עס איז נישטאָ קיין זאך העכער פאר דער פרוי. איד בײַן די, ווי איד ווייז זיך, וואָס לייעבט און איז געליעבט.

יא, ווער א פאוולאָוונא האָט געזעהן: דאָס איז זי אליין, זי אליין, נאָר א גע־ טין. דאָס געזיכט פון דער געטין איז איהר געזיכט, דאָס איז איהר לעבעדיג געזיכט, וואס איז אזוי ווייט פון פאלענדונג, פיעל שעהנערע געזיכטער פון וועלכע זי זעהט טאָגטעגליך; דאָס איז איהר געזיכט, בעלזיכטען מיט דעם גלאַנץ פון לייע־ בע, שענער פאר אלע אידעאלען, וואס זיינען אונז איבערגעלאָזען בירושה פון די סקולפּטאָרן פון אלטערהום און די גרויסע מאלערס פון דעם גרויסען דור פון מאַ־ לעריי; יא, דאָס איז זי אליין, נאָר באלזיכטען מיט דעם שוין פון לייעבע, זי, כאָטש אפילו איז פעטערבורג, וואָס איז אזוי אַרים אין שעהנהייטען, זיינען דאָ הונדערטע געזיכטער שעהנער ווי איהרע, זי איז אבער דאָך שעהנער ווי די אפראדיטא פון לאובר, שעהנער ווי די גרעסטע ביז איצט בעקאנטע שעהנהייטען.

— דו זעהסט זיך אין שפיענעל אַזא, ווי דו ביזט אליין אָהן מיר. און מיר זעהסטו זיך אַזא, ווי עס זעהט דיר דער, וואָס לייעבט דיר. פאר איהם גיס איד זיך צוזאמען מיט דיר. פאר איהם איז נישטאָ קיינער שעהנער פאר דיר; פאר איהם ווערן אלע אידעאלען פארטונקעלט אין פערנגלייך מיט דיר. איז עס אזוי? — יא, א, יא!

6.

— איצט ווייסטו שוין, ווער איד בײַן; דערוויס זיך, וואס איד בײַן...
„אין מיר איז די דערקוויקונג מיט דעם געפיהל, וואס איז געווען אין אס־

טארטא, די מוטער פון אלע אנדערע קעניגנים, וואָס האָבען איהר פארביטען. אין מיר איז די ענטציקונג ביי דעם אנבליק פון שעהנקייט, וואָס איז געווען אין אפראדיטא. אין מיר איז די פארעהרונג פון דער ריינקייט, וואָס איז געווען אין דער „אונבעפלעקטער“.

אַבער אין מיר איז דאָס אלץ ניט אזוי, ווי עס איז געווען אין זיי, נאָר פולער, העכער, שטארקער. דאָס וואָס איז געווען אין דער „אונבעפלעקטער“ פאראייניגט זיך ביי מיר מיט דעם, וואָס איז געווען ביי אסטארטא, וואָס איז געווען ביי אפראדיטא. און זיך פאראייניגערדיג ביי מיר מיט אנדערע כחות, ווערט יעדע איינע פון די כחות מעכטיגער און בעסער פון דעם בונד. אבער מעהר, נאָך פיעל מעהר מאכט און פראכט ווערט צוגעגעבען צו יעדען איינעם פון די כחות דורך דאָס נייע, וואָס איז דאָ אין מיר, און וואָס איז ניט געווען אין קיינע פון די פריהערדיגע קעניגנים. אָט דאָס נייע אין מיר, דורך וואָס איך צייכען זיך אויס געגען אלע פריהערדיגע איז די גלייכערעכטיגונג פון די לייעבענדע, די גלייכע בעציהונג צוויי שען זיי, ווי צווישען מענשען. און פון אָט דאָס נייע אליין איז אלץ אין מיר פיעל, פיעל שעהנער, איידער עס איז געווען אין זיי.

„ווען דער מאנסביל אנערקענט די גלייכערעכטיגונג פון דער פרוי מיט זיך, ענטזאגט ער זיך פון בליק אויף איהר, ווי אויף א זאך, וואָס געהערט צו איהם. דאָס מאַלט לייעבט זי איהם, ווי ער לייעבט זי, נאָר דערפאר, ווייל זי וויל לייעבען; אויב אַבער זי וויל ניט, האָט ער ניט קיין רעכט איבער איהר און זי ניט איבער איהם. דערפאר איז אין מיר די פרייהייט.“

„פון גלייכערעכטיגונג און פרייהייט באקומט אויך דאָס אין מיר, וואָס איז אויך געווען אין די פריהערדיגע קעניגנים, א נייעם כאראקטער, א העכערען רייז, פון וועלכע מען האָט ניט געוואוסט ביז מיר, אין פערגלייך מיט וועלכע עס איז נאָר נישטאָ קיין זאך, וואָס מען האָט געוואוסט ביז מיר.“

„ביז מיר האָט מען ניט געוואוסט ווי צו געניסען דעם געפיהל פול, ווארום אַהן די פרייע תשוקה פון ביידע לייעבענדע האָט קיין איינער פון זיי ניט קיין ליכטיג גע בערווישונג. ביז מיר האָט מען ניט געוואוסט פון קיין פולען פארגניגען און בע-טראכטונג פון שעהנקייט, ווארום אויב שעהנקייט עפענט זיך ניט דורך א פרייע תשוקה, איז נישטאָ קיין ליכטיגע בארווישונג אין איהר בעטראכטונג. אַהן פרייע

תשוקה איז אי דאָס פארנגיגען, אי די ענטציקונג כמורנע אין פערגלייך מיט דעם, ווי זיי זיינען ביי מיר.

„מיין אונבעפלעקטקייט איז ריינער ווי די אונבעפלעקטקייט, וואָס האָט נאָר גערעט וועגען די ריינקייט פון גוף: ביי מיר איז דאָ אויף די ריינקייט פון הארצען. איך בין פריי, ווייל איך נאר ניט, איך פארשטעל זיך ניט: איך וועל ניט זאָגען אַ וואָרט, וואָס איך פיהל ניט, איך וועל ניט געבען קיין קוש, אין וועלכען עס איז ניטאָ קיין סימפאטיע.

„אבער דאָס, וואָס איז ניי אין מיר, וואָס עס ניט צו אַ העכערן רייז צו דעם, וואָס איז געווען אין די פריהערדיגע קעניגנס אויף, איז פאר זיך אליין אויף רייצענד ביי מיר און דער רייז איז העכער פאר אלץ. אַ האָר פיהלט זיך געשטערט פון דיענער, דער דיענער — פון האָרן: נור מיט גלייכע מענשען צו זיך פיהלט זיך אַ מענש איז גאנצען פריי. מיט אַ ניעדעריגערן איז לאַנגווייליג, נאָר מיט אַ גלייכען איז אַ פולע הימליכקייט. אַט פאר וואס ביז מיר האָט דער מאַנסביל אויף ניט געוואוסט קיין פולען גליק פון ליבע; דאָס וואָס ער האָט געפיהלט ביז מיר האָט זיך ניט געלוינט גערופען צו ווערען גליק, דאָס איז געווען נאָר שכרות אויף אַ קור־צע וויילע, און די פרוי, ווי בעדויערנסווערט איז די פרוי געווען ביז מיר! זי איז דאמאָלט געווען אַ אונטערטהעניגע, פארשקלאפטע פערזאָן; זי איז געווען אין איין שרעק, זי האָט ביז מיר נאנץ ווייניג געוואוסט, וואָס עס הייסט אזוינס ליבע; דאָרט וואו עס איז מורא, איז ניטאָ קיין ליבע...

„דערפאר אויב דו ווילסט דורך איין וואָרט אויסדריקען, וואָס איך בין, ווייס אַז דאָס וואָרט איז — גלייכערעכטיגונג. אַהן דעם זיינען דער גענוס מיט'ן קער־פער, די ענטציקונג מיט דער שעהנקייט לאַנגווייליג, טרויעריג און עקעלהאפט; אַהן דעם איז ניטאָ קיין ריינקייט פון הארצען, נאָר אַ נארעריי מיט דער ריינ־קייט פון קערפער. פון אַט דעם, פון דער גלייכהייט קומט ביי מיר אויף די פריי־הייט, אַהן וועלכע איך בין ניטאָ.

„איך האָב דיר געזאָגט אלץ, וואָס דו קענסט זאָגען אנדערע, אלץ וואָס איך בין איצט. אבער מיין קעניגרייך איז איצט נאָך קליין, איך דארף נאָך אַבהיטען מינע פון פארלוימדונג מצד פון די וואָס קענען מיר ניט, איך קען נאָך ניט ארויס־זאָגען מיין גאנצען ווילען פאר אלעמען. איך וועל עס זאָגען אלעמען, ווען מיין קע־ניגרייך וועט זיין אויסגעשפרייט צווישען אלע מענשען, ווען אלע מענשען וועלען

זיין שעהן אין קערפער און ריין אין הארצען, דאמאלט וועל איך זיי ענטפלעקען מיין גאנצע שעהנקייט. דו אבער און דיין שיקזאל זיינען באזונדער גליקליך; דיר וועל איך ניט פארשעמען, דיר וועל איך ניט שאדען, זאגענדיג וואָס איך וועל זיין בעת ניט פיעלע, ווי איצט, נאָר אלע וועלען זיין ווערטא מיר אנצוערקענען פאר זייער קעניגן. דיר אליין וועל איך זאָגען די סודות פון מיין צוקונפט. שווער, אז דו וועסט שווייגען און הער.

7.

8.

— א, מיין ליבע, איצט ווייס איך דיין גאנצען ווילען: איך ווייס, אז עס וועט זיין אזוי. אבער ווי וועט עס זיין? ווי וועלען די מענשען דאמאלט לעבען?
— דאָס קען איך אליין דיר ניט דערצעהלען. פאר דעם איז מיר נויטיג די הילף פון מיין עלטערער שוועסטער. — פון יענער, וואָס קומט שוין זייט לאנג צו דיר. זי איז מיין הערשערין און דיענערין. איך קען זיין נאָר דאָס, וואָס זי מאכט פון מיר; זי ארבייט אבער פאר מיר. — שוועסטער, קום צו הילף!
עס בעווייזט זיך די שוועסטער פון איהרע שוועסטער, די כלה פון איהרע חתנים. — גוט מאַרגען, שוועסטער, זאָגט זי צו דער קעניגין — דאָ ביזטו אויף שוועסטער? זאָגט זי צו ווערא פאולאָוונא — דו ווילסט זעהן, ווי די מענשען וועלען לעבען, ווען די קעניגין, מיין שילערין, וועט הערשען איבער אלעמען!
— קוק.

א געביידע, א גרויסע, גרויסע געביידע, אזא ווי מיר געפינען איצט נאָר צו גאנץ ווייניגע אין יעדער הויפטשטאָרט — אבער, ניין, איצט איז קיינע אזא ניטאָ!
זי שטעהט צווישען פעלדער און לאַנקעס, גארטענס און וועלדלאַד. די פעלדער — דאָס איז אונזער תבואה, אבער ניט אזוי ווי ביי אונז, נאָר געדיכטע, געדיכטע, פולע, פולע. צי דען איז דאָס ווייץ? ווער האָט געזעהן אזוינע זאנגען? ווער האָט געזעהן אזוינע קערנער? נור אין אראנזשערייען וואָלט מען איצט געקאָנט לאָזען אויפֿ-וואַקסען אזוינע זאנגען מיט אזוינע קערנער. די פעלדער, דאָס זיינען אונזרע פעל-דער: אָבער אזוינע בלומען זעהט מען איצט נאָר אין די בלומענגערטנער. די גאר-

מענס, ציטראנען און אפעליסינען-בוימער, פערסיקעס און אבריקאסען — ווי זשע וואקסען זיי אויפ'ן פרייען לופט? יא, דאָס זיינען זייעלען ארום זיי, דאָס זיינען זיי אָפּען פאר זומער; יא, דאָס זיינען אראנזשערייעס, וואָס עפענען זיך אויף זומער. די וועלדלאך—דאָס זיינען אונזערע וועלדלאך: דעמבע און ליפע און קלען און וויאז — דיזעלבע וועלדלאך ווי איצט; זיי ווערן מיט גרויס זארג געפלעגט; עס איז נימאָ דאָרט קיין איין קראנקער בויס, אבער די וועלדלאך זיינען דיזעלבע — נאָר זיי זיינען געבליעבען דיזעלבע ווי איצט. אבער די געביידע — וואָס איז עס, וואָס פאר אַ זאָרט ארכיטעקטור איז עס? איצט איז אזאניטא: ניין, עס איז שוין דאָ איין אַנצוהערעניש אויף דעם — דער פּאַלאַטי, וואָס שטעהט אויף דעם סאדענהיימער בערג; טשוגון און גלאָז, טשוגון און גלאָז — און דאָס אלץ, ניין, ניט נאָר דאָס: דאָס איז נאָר די שאלאכץ פון דער געביידע, דאָס זיינען איהרע אויסערליכע ווענד; דאָרט אבער, אינעווייניג איז שוין אַן אמת'ע הויז, א געוואלטיג גרויסע הויז: זי איז באדעקט מיט דער טשוגון-קריסטאלענער געביידע, ווי מיט ציערונגקעסטל: זי בילדעט ארום דער הויז ברייטע גאלערעס אויף אלע עטאָזשען. וואָס פאר אַ לייכטע ארכיטעקטור פון דער אינערליכער הויז, וואָס פאר אַ קליינע ווענטלאך צוויי שטען די פענסטער, און די פענסטער אזוינע גרויסע, ברייטע, אין די גאנצע הויף פון די עטאָזשען! די שטיינערנע ווענד — זיינען ווי אַ רייהע שפּאַרעס, וואָס זיי נען נאָר ראהמען פאר די פענסטער, וואָס געהן ארויס אויף דער גאלערעע. אָבער וואָס פאר'ע דיעלען און שאפיטען זיינען עס? פון וואָס זיינען די טהירען און ראהמען פון די פענסטער געמאכט? וואָס איז דאָס אזוינס? זיכער? פּלאַטין? די מעבעל איז כמעט אזא — מעבעל פון האַלץ איז דאָ נאָר אַ קאפּריז, דאָס איז נאָר צוליב פארשיידענקייט, אבער פון וואָס איז די איבעריגע מעבעל, די דיעלען, דער שאפיט געמאכט? „פרוביר אַ ריהר טהאַן דעם שטול“, זאָגט די עלטערע קעניגין. אָט די מעטאלענע מעבעל איז גרינגער ווי אונזערע פון ניסהאַלץ. וואָס איז עס פאר אַ מעטאל? יא, איד ווייס איצט, סאשא האָט מיר געוויזען אזא ברעטעל, זי איז געווען לייכט ווי גלאָז, איצט זיינען שוין דאָ אזוינע אוירינגלעך, בראַשעס; יא, סאשא האָט געזאָגט, אַז פריהער אָדער שפעטער וועט אלומיניום פערבייטען האַלץ, פּלייכט אויף שטיין. אבער ווי ריין דאָס אלץ איז! איבעראַל אלומיניום, אלומיניום, און דער גאנצער שטח צווישען די פענסטער איז פארהאנגען מיט גרויסע שפיגלען. און וואָס פאר קאוויארען אויף די דיעלען! אָט אין דעם זאל איז אַ האַל-

בער דיעל אָפען, דאָ זעהט מען, אז עס איז אלומיניום. „דו זעהסט, דאָ איז עס ניט גלאַנציג, כדי עס זאָל ניט זיין צו גליציג — דאָ שפּיעלען זיך די קינדער, און צוזאמען מיט זיי, אויך די גרויסע; אָט אין דעם זאל זיינען די דיעלען אויך אָהן קאוויארען — צום טאַנצען.“ און איבעראַל דרום־פּרוכט און בלומען; די גאַנצע הויז איז אַ גרויסער ווינטער־גאַרטען.

אַבער ווער וואָהנט עס אין דער הויז, וואס איז פּרעכטיגער ווי פּאלאַצען? „דאָ וואָהנען פּיעלע, זעהר פּיעלע; געה, מיר וועלען זיי זעהן. זיי געהן אויפ'ן באל־קאן וואָס טרעט ארויס פון אויבערשטען עטאַזש פון דער גאַלערעיִע. ווי אזוי האָט עס וועראַ פּאָולאַָוואַ פּריהער ניט באַמערקט? איבער די פּעלדער זיינען צושפּרייט קופּעס מענשען; איבעראַל זיינען דאָ מענער און פּרויען, אַלטע, יונגע און קינדער צו־זאַמען. עס זיינען אבער דאָ מעהר יונגע: אַלטע לייט זיינען דאָ ווייניג, אַלטע פּרוי־ען — נאָך ווייניגער, קינדער מעהר ווי אַלטע, אבער פּאַרט ניט זעהר פּיעל. מעהר ווי העלפט קינדער זיינען געבליבען אין דער היים זיך באַשעפּטיגען מיט דער בעל־הבית'ישקייט: זיי טהוען כּמעט אלץ אין דער בעל־הבתישקייט, זיי ליעבען עס זעהר. מיט זיי פּערבלייבען עטליכע אַלטע, און אַלטע לייט און אַלטע פּרויען זיינען דאָ גאַנץ ווייניג, ווייל דאָ ווערט מען גאַנץ שפּעט אַלט, דאָ איז אַ געזונטער, רוהי־גער לעבען, צוליב דעם בלייבט מען לאַנג פּריש.“ די גרופּעס וואס אַרבייטען אויף די פּעלדער זינגען כּמעט אלע; אָבער מיט וואס פּאַר אַן אַרבייט זיינען זיי באַ־שעפּטיגט? יא, דאָס שניידען זיי די תּבואה. אבער ווי שנעל עס געהט דאָס ביי זיי די אַרבייט. און ווי זאל זי ניט געהן שנעל, און ווי זאָלען זיי ניט זינגען! כּמעט אלץ טהוען פּאַר זיי די מאַשינען — זיי שניידען און בינדען די זאַנגען און פּיהרען זיי אַפּ. די מענשען געהן כּעמט נאָר ארום, פּאַהרען ארום, רעגולירען די מאַשינען; און ווי בעקוועם זיי האָבען דאָס איינגעאַרדענט; דער טאַג איז אַ הייסער, אבער דאָס אַרט זיי ניט; איבער יענעם טהייל פון פּעלד, וואו זיי אַרבייטען איז אויסגעצויגען אַ גרויסער פּאַרהאַנג; די אַרבייט באַוועגט זיך, באַוועגט זיך אויך דער פּאַרהאַנג — אָט ווי זיי האָבען זיך געמאַכט קיהלקייט! ווי אזוי זאָלען זיי ניט אַרבייטען שנעל און היימליך, ווי אזוי זאָלען זיי ניט זינגען! אזוי וואָלט איד אויך גענומען לעבען! און אלץ ליעדער, אלץ ליעדער, ניט קיין בעקאַנטע, נייע; אָט האָט מען זיך דערמאַנט אויך אַן אונזער ליעד; איד קען איהר.

מיר וועלען לעבען מיט דיר ווי פּריצים,

די מענשען זיינען אונזערע פריינד —
וואָס דיין האַרץ געלוסט,
וועל איך מיט זיי זיין...

און אַט איז די אַרבייט געענדיגט, אלע געהן צו דער געביידע. זאָלען מיר ווידער אַרײַן אין זאָל, זאָלען מיר זעהן, ווי זיי וועלען עסען מיטאג, זאָגט די עלטערע שוועסטער. זיי געהן אַרײַן אין גרעשמען פון די גרויסע זאָלען. א העלפט פון איהם איז פארנומען מיט מישען — די מישען זיינען שוין געדעקט — וויפיעל זיי נען פארהאן? וויפיעל וועלען זשע דאָ עסען? יא, א מאן טויענד אָדער מעהר. „דאָ זיינען ניט אלע; ווער עס וויל עסט ביי זיך, באזונדער“. יענע אלטע מענער און פרויען און קינדער, וואס זיינען אין פֿעלד ניט געגאנגען האָבען דאָס אַלץ צוגעגרייט: „קאַכען עסען, זיך באשעפטיגען מיט דער בעל הבתישקייט, צוקלייבען אין די צימערן, דאָס אַלץ איז א צו לייכטע אַרבייט פאר אנדערע הענד — זאָגט די עלטערע שוועסטער — דערמיט דארפען זיך באשעפטיגען, וואָס קענען נאָך ניט אָדער וואָס קענען שוין ניט טהון עפעס וואס אנדערש“. פרעכטיגע געשיר. אַלץ אַלומיניום און קריסטאַל: איבער דעם גאנצען מיטען פון די ברייטע מישען זיינען פארנאָנדערגעשמעלט וואזעס מיט בלומען, די געריכטען זיינען שוין דערלאנגט צום טיש, עס זיינען אַרײַן די אַרבייטער, אלע זעצען זיך עסען: אי זיי, אי די וואָס האָבען דעם מיטאג פארבערייט. און ווער וועט באדיענען? ווען? אין צייט פון עסען? צו וואָס? אין גאנצען איז דאָך נאָר פינף — זעקס געריכטען: די וואָס דארפען זיין הייס, זיינען אוועקגעשמעלט אויף אזוינע ערטער, וואו זיי ווע- לען ניט ווערען קאַלט, זעהסטו אַט דאָ שטעהן קעסטלאך מיט קאַכיגע וואסער. זאָגט די עלטערע שוועסטער. „דו לעבסט גוט, דו האָסט האָלט גוט אבצועסען, האָסטו אפט אזוינע מיטאגעסענס?“ — עמליכע מאָל א יאָהר. ביי זיי איז דער געוועהנליכער מיטאגעסען; ווער עס וויל, דער האָט בעסערס, וואס ער וויל, נאָר אויף א בעזונדערן חשבון; און דער וואס פאדערט ניט קיין באזונדערס פון דעם, וואָס ווערט געמאַכט פאר אַלעמען, דעם רעכענט מען גאר ניט. און אַלץ איז אזוי: יאָס וואָס לויט די מיטלען פון דער גאנצער חברה קענען אַלע האָבען, וועגען דעם רעכענט מען זיך ניט; פאר יעדע באזונדערע זאך, אָדער קאפּרין — א חשבון.“

— צי דען זיינען מיר עס? צי דען איז עס אונזער לאַנד? איך האָב גער-
הערט אונזער ליעד, זיי ריידען אויף רוסיש. „יא, דו זעהסט ניט ווייט פון דאנענט

א טייד, דאָס איז די גאָקא; די מענשען, דאָס זיינען מיר, מיט דיר, בין איך דאָך א רוקישע! און דו האסט דאָס אלץ אויפגעטהאָן? „דאָס אלץ איז אויפ־געטהאָן פאר מיר, און איך האָב זיי בענייסטערט דאָס צו טהאָן, איך בענייסטער זיי עס צו מאכען פאלקאָמענער, אבער טהאָן טהוט עס אָט זי, מײן עלטערע שוועסטער, זי איז אן ארבייטערקע, איך אבער געניס נאָר.“ — און אלע וועלען אזוי לעבען? „אלע“, ענטפערט די עלטערע שוועסטער, — „פאר אלעמען איז אן אייביגער פריהלינג און זומער, אייביגע פרייד. אבער מיר האָבען דיר געוווּזען נאָר דעם סוף פון מיינעם א האַלבען טאָג: די ארבייט איז דעם אָנפאנג פון דעם האַלבען טאָג — מיר וועלען נאָך א קוק טהאָן אויף זיי אַבערנס, אין צוויי חרשים ארום.

9.

די בלומען זיינען פארוועלקט; די בלעטער הויבען אָן אַרונטערצופאלען פון די בוימער; דאָס בילד ווערט אומעטיג. „זעהסטו, עס וואַלט געווען אומעטיג אויף דעם צו קוקען, דאָ וואַלט געווען אומעטיג צו לעבען“ זאָגט די אינגערע שוועסטער, „איך וויל ניט אזוי. די זאָלען זיינען פוסט, אויף די פּעלדער און אין די גערטנער איז אויך קיינער ניטאָ“, זאָגט די עלטערע שוועסטער. — דאָס האָב איך איינגעאָרדענט לויט דעם ווילען פון מײן שוועסטער, דער קעניגין.“ — צי דען איז דער פּאַלאַט אין אמת'ען פוסט? „דאָ איז דאך קאַלט און נאס, צו וואס זאָל מען דאָ זיין?“ פון 2000 מענשען זיינען דא געבליעבען נאָר 10 — 20, וועמען עס האָט זיך פארוואַלט פערבלייבען. דא, כדי אין איינזאמקייט זיך צוצוקוקען צום צפונדיגען הערבסט. אין אייביגע צייט ארום, צו ווינטער וועט מען זיך דא האַלטען אין איין בייטען: עס וועלען קומען קליינע קאמפאניעס פון ליבעהאַבער פון ווייניג טערדיגע שפאצירען כדי דאָ צו פארבריינגען עטליכע טעג אויפ'ן ווינטערדיגען שטייגער.

— אָבער וואו זיינען זיי איצט? יא, איבעראַל, וואו עס איז ווארים און גוט — זאָגט די עלטערע שוועסטער. אויף זומער, ווען דאָ איז דאָ פיעל ארבייט און עס איז גוט, קומען צו פאַהרען פיעל געסט פון דרום; מיר זיינען געווען אין דער הויז, וואו די גאנצע קאמפאניע איז באשטאַנען פון אייערע אליין; אָבער עס זיינען דאָ פיעל הייזער, וואָס זיינען געבויט פאר געסט; אין אנדערע זיינען די העלי בתים און די געסט פון פּערשיעדענע נאַציאָנען זיך משמח צוזאַמען. ווי

וועמען געפעלט, אזא קאמפאניע קלייבט ער אן. אבער אנגעהמענדיג זומער א סך געסט, ארויסהעלפער אין דער ארבייט, פאָהרען מיר אליין אוועק אויף די 7—8 שלעכטע חדשים פון יאָהר אין די געגענדען, וואו עס איז וועמען אנגענעהמער. עס איז אבער דאָ אויף ביי אייך אין דרום-זאָן א בעזונדערער געגענד, וואו די גרויסע מאסע אייערע פאָהרט אוועק. די געגענד הייסט טאַקי אזוי: „ניי רוס-לאַנד“. איז עס, אָדעס, כערסאָן? „דאָס איז אין דיין צייט געווען; איצט קוק, וואו ניי־רוסלאַנד איז“.

בערג, באזעצט מיט גארטענס; צווישען די בערג — שמאַלע טאלען און גלייך כע געגענדען. „אָט די בערג זיינען פריהער געווען נאקעטע פעלזען, זאָגט די עלטערע שוועסטער. איצט זיינען זיי באדעקט מיט א דיקען שיכט פון ערד און אויף זיי צווישען די פרוכט־בוימער וואקסען וועלדלאך פון די העכסטע מינים בוימער; אונטען, אין די נאסע גראבענס, וואקסען קאווע־בוימער; העכער קומען טייטעל־פאלמען, פינגענבוימער; וויינגערטנער זיינען דורכגעמישט מיט פלאנטאציעס פון צוקער־רעהרען; אויף די פעלדער איז דאָ אויף ווייץ, אבער מעהר — רייז“. וואס איז עס פאר א לאַנד? „זאָלען מיר זיך אויפהויבען אויף א מינוט העכער, דו וועסט זעהן איהרע גרענעצען“. אויף דעם ווייטען צפון־מזרח האָבען זיך געזעהן צוויי טייכען, וועלכע גיסען זיך צוזאמען גלייך צו מזרח זייט פון דעם אָרט, פון וואנעט ווערא פאוולאָוונא קוקט; ווייטער צו דרום, אלץ אין דער זעלבער דרום־מזרח ריכט־טונג, געהט א לאַנגער און א ברייטער ים־בוזים; צו דרום ווייט ציהט זיך לאַנד, ווערענדיג אלץ ברייטער און ברייטער צווישען דעם בוזעם און דעם לאַנגען שמאַל־לען בוזים, וואָס בילדעט זיין מעריב גרענעץ... צווישען דעם מעריב־דיגען שמאַלען בוזים און דעם ים, וואָס ליגעט זעהר ווייט אויף דרום־מערב איז א שמאַלער פאס לאַנד—. אָבער מיר זיינען דאך אין מיטען פון א וויסטעניש? זאָגט די פארוואונדערטע ווערא פאוולאָוונא. „איצט אבער, ווי דו זעהסט, איז דער גאנצער שטח פון צפון אָן, פון יענעם גרויסען טייך אויף צפון מזרח, שוין פערוואנדעלט אין די רייכסטע ערד, אין אזא ערד, ווי עס איז אמאָל געווען און ווי עס איז איצט גער־וואָרען דער פאס פון ים צום צפון זייט און וועגען וועלכע מען האָט אין די אלטע צייטען געזאָגט, אז „זי רינט מיט מיכֶּך און האָניג“. מיר זיינען ניט זעהר ווייט, דו זעהסט דאָ, דעם דרום־גרענעץ פון דעם בעארבייטען שטח, די בערגיגע זייט פון האַלב־אינזעל איז נאָך פארבליבען א זאמדיגע, פרוכטלאָזע סטעפע, ווי עס

איז געווען אין יענער צייט דער גאנצער האלב־אינזל; מיט יערען יאָהר רוקען די מענשען, איהר רוסען, אָפּ דעם גרענעץ פון דער וויסטעניש צו דרום צו. אנדערע ארבייטען אין אנדערע לענדער: פאר אלעמען איז דאָ גענוג פלאץ און גענוג אָרדנייט און פרייהייט און מיט'ן פולען האַנד. יא, פון דעם גרויסען צפון־מזרח טייך וועט דער גאנצער שטח צו דרום צו פון האַלב־ען האַלב־אינזל גרין ווערן און בליי־זען. איבער דעם גאנצען שטח שטעהן, ווי אין צפון, ריעזיגע געביידעס, דריי — פיער זויאַרסט אייגע פון די אנדערע, אזוי ווי אָהן א צאָהל שאכמאט פיגורען אויף א גראַנדיעזער שאַד־ברעט. „זאָלען מיר זיך אראָפּלאָזען צו איינער פון זיי“, זאָגט די עלטעסטע שוועסטער.

נאָך אזא קריסטאָלענע, געוואַלטיג גרויסע הויז, נאָך מיט ווייסע זיילען. „דער־פאר זיינען די זיילען פון אלומיניום, זאָגט די עלטערע שוועסטער, ווייל דאָ איז דאָך זעהר ווארים, דאָס ווייסע ווערט ווייניגער אָנגעהיצט אויפ'ן זונן; עס איז אביסעל טייערער ווי טשוגון, אבער דאָ איז עס בעקוועמער.“ אָבער אָט וואָס זיי האָבען נאָך צוגעטראכט. אויף א ווייטער שטרעקע, ארום דעם קריסטאָלענעם פאלאטיץ, געהן רייען פון דינע, זעהר הויכע שלופעס, און אויף זיי, הויך איבער דעם פאלאטיץ, איבער'ן גאנצען הויף און א האַלב זויאַרסט ארום, איז אויסגע־שפרייט א ווייטער פאַרהאנג. „ער ווערט שטענדיג באשפּריצט מיט וואסער — זאָגט די עלטערע שוועסטער — זעהסטו ווי פון יעדער זייל הויכט זיך אויף הער־כער פאר'ן פאַרהאנג א קליינער פאנטאן, וואָס גיסט זיך פארנאָנדער ווי א רענען, דערפאר איז דאָ קיחל צו וואָהנען; דו זעהסט, זיי ענדערן די טעמפעראַטור ווי מען וויל“ — און וועמען עס געפעלט היץ און די העלע היגע זון? — „דו זעהסט, וויי־טער זיינען דאָ פאווייליאָנען און געצעלמען. יעדער קען לעבען ווי ער וויל; דערצו פיהר איך און ארבייט נאָך אלץ פאר דעם.“ — הייסט, אז עס זיינען געבליעבען אויך די שטערט פאר יענע, וועמען עס געפעלט צו לעבען אין שטעדט? — „אזויגע מענשען זיינען דאָ ניט פיעל; שטערט זיינען פארבליעבען ווייניגער ווי פריהער — כמעט נאָך פאר דעם איין צוועק, אז זיי זאָלען זיין די מיטעלפונקטען פון די בעזיר־הונגען און פאר דאָס טראַנספּאָרטירען פון סחורות, ביי די בעסטע האַפענס און ביי די אנדערע הויפטפונקטען פון פארקעהר; אָבער די אלע שטעדט זיינען גרעסער און פּרעכטיגער פאר די פריהערדיגע. אלע פאַהרען אהין אויף עטליכע טעג צוליב אַבוועקסלונג; דער גרעסטער טהייל פון די איינוואָהנער בייט זיך שטענ־

דיג און פארבלייבט דאָרט צוליב ארבייט ניט אויף לאַנג. — אָבער ווי איז מיט די, וואָס ווילען שטענדיג דאָרט וואָהנען? — „זיי וואָהנען, אזוי ווי איהר וואָהנט אין אייערע פעטערבורגס, אין אייערע פאָריווען און לאַנדאָנס — וועמען אַרט עס? ווער וועט עס געהן שטערן? יעדער קען זיך לעבען ווי ער וויל; אָבער דער ווייט גרעסטער טהייל, 99 פון יעדע 100, לעבען אזוי ווי איד און די שוועס-טער ווייזען דיר, ווייל דאָס איז אנגענעהמער און נוצליכער. אבער געה שוין אריין אין פאלאטיץ, עס איז שוין גענוג שפעט, שוין צייט זיך איינצוקוקען אויף זיי.“

— אָבער פריהער וויל איד דאָך וויסען, ווי אזוי איז עס געמאכט געוואָרען? — „וואָס?“ — ווי אזוי איז פון פארטריקענטע וויסמעניש געוואָרען די פרוכט-בארסטע לאַנד, וואו מיר אלע פארבריינגען צוויי דריטעל פון יאָהר. „ווי אזוי דאָס איז געוואָרען? וואס איז דאָס פאר א וואונדער? דאָס איז דאָך געוואָרען ניט אין איין יאָהר און ניט אין צעהן יאָהר, נאָר ביסלאַכווייז איז עס געגאנגען פאָר-ווערטס. פון צפון-מזרח, פון די ברעגעס פון גרויסען טייך, פון צפון-מערב, פון די ברעגעס פון גרויסען ים — זיי האָבען א סך אזוינע שטארקע מאַשינעס — האָט מען געפיהרט ליים; דער ליים האָט צוזאמענגעבונדען דעם זאמד; מען האָט דורכ-געפיהרט קאנאלען, בעוואסערונג; עס האָט זיך באוויזען גרינס, עס האָט זיך בא-וויזען מעהר נאַסקייט אין לופט; מען איז געגאנגען ווייטער טריט נאָך טריט, צו עטליכע וויאָרסט, אָפט צו איין וויאָרסט א יאהר, אזוי ווי מען געהט איצט אַליץ ווייטער צו דרום; וואָס איז דאָ פאר אזא גרויס וואונדער? זיי זיינען נאָר אַליין געוואָרען קלוג און האָבען אַנגעהויבען צו פארנוצען פאר זיך די גרויסע מאַסע כחות און מיטלען, וועלכע מען האָט פריהער פארשווענדעט אַהן נוצען, אָדער זאָגאר צום אייגענעם שאַדען. ניט אומזיסט ארבייט איד דאָך און לערן. עס איז נאָר שווער געווען פאר די מענשען צו פארשטעהן, וואָס עס איז נוצליך, זיי זיינען דאמאָלט געווען נאָך אזוינע ווילדע, אזויגע גראבע, הארטע, נארישע מענשען, נאָך איד האָב זיי געלערנט; און ווען זיי האָבען אַנגעהויבען צו פארשטעהן, איז שוין געווען לייכט דורכצופיהרען. איד פאָדער קיין זאך ניט וואס איז שווער, דו ווייסט דאָך. דו טהוסט אויך ווי איד וויל — איז שלעכט?“ — ניין. — „געוויס, ניט. דערמאן זיך אַז דיין וואַרשטאט, האָט איהר דען געהאט פיעל מיטלען? צי דען מעהר ווי ביי אנדערע?“ — ניין, וואס פאר'ע מיטלען האָבען מיר דען געהאט? — „און דיינע נייטארקעס האָבען דאָך צעהן מאָל מעהר בעקוועמליכקייט, צוואנציג

מאָל מעהר לעבענספרייד, הונדערט מאָל ווייניגער אונאַנגענהמקייט, איידער אַנדער דערע מיט אזוינע מיטלען, ווי איהר האָט געהאַט. דו אליין האָסט דערווייזען, און אויך אין דיין צייט האָבען מענשען געקאָנט לעבען גאנץ פריי. מען דאַרף נאָר לעבען מיט שכל און קענען זיך גוט איינאַרדנען, זיך דערוויסען ווי אויפ'ן נוצ-ליכסטען אופן צו פאַרברויכען די מיטלען". — אזוי איז עס, אזוי איז עס, אויך ווייס עס. — „געה זשע זיך נאָך אביסעל צוקוקען, ווי מענשען לעבען אין אייניגע צייט ארום נאָך דעם, ווי זיי האָבען אָנגעהויבען צו פאַרשמעהן דאָס, וואָס דו האָסט שוין לאַנג פערשטאַנען“.

10.

זיי געהן אריין אין הויז. ווידער אזא געוואלטיג-גרויסער פּרעכטיגער זאַל. דער אַבערד איז אין פּולער גראַמקייט און פּרעהליכקייט; עס זיינען שוין פאַרביי דריי שעה נאָך דעם זון-אונטערגאַנג: די רעכטע צייט פון פּרעהליכקייט. ווי העל דער זאַל איז בעלויכטען, מיט וואָס? — מען זעהט אין ערגעץ ניט קיין היינגלייכ-טער, קיין ליכטער; אַבער אַט וואָס! אין רעכטען מיטען פון דעם דאָך-טורם איז אריינגעשטעלט א שטיק מאטאָווע גלאָז, און דורך די גלאָז גיסט זיך אריין די ליכט — געוויס דאַרף עס זיין אזא ליכט: פונקט ווי זון-ליכט, א ווייסע, א העל-לע, א ווייכע — נו, יא, דאָס איז דאָך עלעקטרישע בעלויכטונג. אין זאַל איז דאָ ארום א טויזענד מאן, עס וואָלטען אַבער פריי געקאָנט אריינגעהן דריי מאָל אזוי פיעל. „עס טרעפט, ווען געסט קומען צו פאַהרען, זאָגט די בלאַנדע שעה-הייט — עס קומען מעהר אויך“. — וואָס זשע איז עס, ניט קיין באַל? — „גע-וויס“ — אין היינטיגע צייטען וואָלט עס געווען אַ באַל ביים קייזערליכען הויף, אזוי פּרעכטיג זיינען די קליידער פון די פרויען; יא, עס זיינען אַנדערע צייטען, דאָס קען מען זעהן פון דעם שניט פון די קליידער. עס זיינען פאַרהאן אייניגע דאַמען אויך אין אונזערע קליידער, אַבער מען זעהט, און זיי האָבען זיך אזוי אָנגעטהאָן נאָר פון שפּאַס וועגען, פאַר אַבוועקסלונג; יא, זיי מאַכען זיך נאַריש, מאַכען חוזק פון זייערע קאַסטיומען; אַנדערע טראַגען אַנדערע זאָרט קליידער, גאַנץ פּערשיעדענאַרטיגע, פון פּערשיעדענע אַריענטאַלישע און זידליכע צו-שניטען, זיי אַלע זיינען גראַציעזער ווי אונזערע; אַבער די גרעסטע צאָהל זיינען אָנגעטהאָן אין קליידער, וואָס זיינען עהנליך צו די, וואָס די גריכישע פרויען האָבען געטראַגען אין דער שעהנסטער צייט פון אַטהען. — עס איז אַ גאַנץ ליכטער און

פרייער קאסטיום. די מענער טראָגען אויך א ברייטע, לאַנגע קלייד אָהן אַ טאַליע, מען זעהט, אז דאָס איז זייער געוועהנליכער היימישער קאָסטיום. ווי באַשיידען און שעהן דאָס קלייד איז! ווי ווייך און קראַציעס עס באַצייכענט די פאַרמען, ווי אזוי דאָס מאַכט די בעוועגונגען גראַציעזער. און וואָס פאַר אַן אָרקעסטער, מעהר ווי הונדערט קינסטלער און קינסטלערינען, און באַזונדערס, וואָס פאַר אַ כאָר! „יא, ביי אײך אין גאַנץ אײראָפּאַ זײנען נײט געװען קײן צעהן אַזױנע שײמען, ווי אײהר װעט אײן דעם אײן זאַל געפײנען גאַנצע הונדערט, און אײן יעדער אַנדער זאַל זײנען דאָ גאַנץ אַזױ פּײל: דער זאָרט לעבען איז נײט דער אַמאָליגער. עס איז אַ געזונטער און צו דערזעלבער צײט אַ שעהנער, דערפאַר איז די ברוסט בעסער און די שײם בעסער“, זאָגט די בלאָנדע קעניגין. אבער די לײט אין אָרקעסטער און אין כאָר האַלטען זיך אין אײן בײטען: אײנע געהן אױעק, אַנדערע פאַרנעהמען זײערע פּלעצער — זײ געהן אױעק טאַנצען, זײ קומען פֿון די רײהען פֿון די מענצער.

ביי זיי איז אן אבענראונטערהאלטונג — אַ געוועהנליכע, וואכעדיגע אבענד אונטערהאלטונג; יעדען אבענד זיינען זיי זיך משמח און טאַנצען. אבער ווען האָב אײך געזעהן אזא ענערגיע פון פרעהליכקייט? און ווי קען דען זייער פרעהליכקייט נײט האָבען אזא ענערגיע וואָס איז אונז נײט בעקאַנט? — זײ האָבען זיך אַנד געאַרבייט אין דער פּריה. דער וואָס אַרבייט זיך נײט גוט אָן, דער האָט נײט פאַר-בערייט די גערווען אום צו פּיחלען פּולע פרעהליכקייט, אויך איצט איז די פרעה-ליכקייט פון פּראָסטע מענשען, ווען עס נײט זײ זיך אײן זיך משמח צו זײן, לוסטיגער, לעבעדיגער, פּרישער, ווי אונזערע; אבער בײ אונזערע פּראָסטע מענ-שען זײנען ארים זייערע מיטלען פון פרעהליכקייט, דאָ אבער זײנען די מיטלען רײכער, ווי בײ אונז; און די פרעהליכקייט פון אונזער המון ווערט גערשמערט דורך די עראַינערונגען וועגען די אונבעקוועמליכקייטען און נויטה, אונגליקען און לײדען, זוערט געשמערט דורך דעם פאַרגעפּיחל פון דעם, וואָס עס שמעהט פאַר פאַראויס — דאָס איז אַ שנעל פאַרבייגעהענדיגע שעה פון פאַרגעסען די נויטה און פּײן. — און צי דען קען מען אין גאַנצען פאַרגעסען נויטה און פּײן? צי דען ווערט דער זאַמד פון וויסמעניש נײט פאַרטראָגען ווייטער? צי דען פאַרגיפ-טען נײט די שעדליכע אױסהויבענונגען פון די בלאָטעס יענע שטיקעל גומער ערד, מיט די גוטע לופט, וואָס ליעגט צווישען די בלאָטעס און דער וויסמעניש? דאָ

אָבער זיינען ניטאָ גיט קיין ערינערונגען, גיט קיין מורא פאר נויטה און צרות ; דאָ זיינען נאָר דאָ ערינערונגען פון פרייער ארבייט, צופריעדענהייט, גוטס און פארגניגען, און די ערווארטונג פון דאָס אלץ אין דער צוקונפט. וואָס זשע איז עס פאר א פערנליך ! און ווידער אמאָל : ביי אונזער ארבייטספאָלק זיינען די נערווען נאָר שטארק, און דערפאר קענען זיי אויסהאלטען פיעל פּרעהליכקייט; זיי זיינען אבער גראב, גיט עמפּינדליך. דאָ אָבער : די נערווען זיינען שטארק ווי ביי אונזערע ארבייטסלייט און זיינען ענט-וויקעלט און עמפּינדליך ווי ביי אונז; דאָס זיין פארבערייט צו פּרעהליכקייט, דער געזונדער שטארקער פערלאנג נאָך פּרעהליכקייט, אזא וואָס מיר האָבען נאר גיט, אזא וואָס גיט זיך נאָר דורך קרעפטיגע געזונדהייט און פיר זישע ארבייט, איז ביי די מענשען פאראייניגט מיט דער גאנצער איידעלקייט פון די עמפּינדונגען, וואָס מיר האָבען; זיי האָבען אונזער גאנצע מאראלישע ענטוויק-לונג צוזאמען מיט דער פיזישער ענטוויקלונג פון אונזערע קרעפטיגע ארבייטס-לייט; עס איז פארשטענדליך דאָס זייער הימליכקייט, זייער פארגניגען, זייער ליידענשאפט — אלץ איז לעבעדיגער און קרעפטיגער, ברייטער און זיסער ווי ביי אונז. גליקליכע מענשען !

גיין, איצט ווייס מען נאָך גאָר גיט, וואָס איז אזוינס אמת'ע פּרעהליכקייט, ווייל עס איז נאָך גיטאָ אזא לעבען, וואָס איז נויטיג פאר דעם, און עס זיינען נאָך גיטאָ אזויגע מענשען. נאָר אזויגע מענשען קענען פאָלשטענדיג זיך משמח זיין און פיהלען די גאנצע פרייד פון פארגניגען ! ווי זיי בליהען דאָס מיט געזונד און קראפט, ווי גלייך געוואקסען און גראציעז זיי זיינען עס, ווי ענערגיש און אויס-דרוקספול זייערע געזוכטסציגע ! זיי אלע זיינען גליקליכע פארשוניגען, וואָס פיהר דען א פולען לעבען פון ארבייט און פארגניגען — גליקליכע, גליקליכע !

געדושיג איז זיך משמח א העלפט פון זיי אין דעם גרויסען זאָל; וואו זיינען אָבער די איבעריגע ? — „וואו זיינען די איבעריגע ? פּרעגט איבער די בלאַנדע קע-ניגין — זיי זיינען איבעראל; א סך זיינען אין טעאטער, איינע אלס אקטיאָרען און מוזיקאנטען, די אנדערע אלס צושייער, ווי איינעם געפעלט; נאָך אנדערע זיינען צושפרייט איבער די לעהרזאלען, מוזעאומס, זיצען אין ביבליאָטעק; אנדערע גע-פינען זיך אין די אלעען פון די גארטענס, נאָך אנדערע זיצען ביי זיך אין די צימערן; ענטוועדער אבצורוהען אליין, אָדער מיט זייערע קינדער; אבער נאָך

מעהר — מעהר ווי אלץ: דאס איז מיין סוד. דו האסט געזעהן אין זאל, ווי עס ברענען די באקען, ווי עס בלישצענען די אויגען; דו האסט געזעהן, ווי זיי זיינען אוועק און געקומען; זיי זיינען אוועק — דאס האב איך זיי פארשלאפט: דאס איז דער צימער פון יעדען מאן און יעדער פרוי — מיין היים, אלע סודות בלייבען דא פארזיגעלט, די פארהאנגען אויף די טהירען, די פרעכטיגע קאוויארען וואס פארשלינגען די קלאנגען; דאָרט איז א שטילקייט, דאָרט איז א געהוימניס. זיי זיינען געקומען צוריק. האָב איך זיי אומגעקעהרט פון דעם קעניגרייך פון מיר נע געהוימניסע אויף א לייכטע פרעהליכקייט. דאָ בין איך די קעניגין.

„איך בין דאָ די קעניגין. דאָ איז אלץ פאר מיר! די ארבייט איז א פארברייט טונג פון פרישע געפיהלען און קרעפטען פאר מיר; פרעהליכקייט איז פארברייט דייטונג פאר מיר, רוהע איז נאָך מיר. דאָ בין איך דער ציעל פון לעבען, איך — דער גאנצער לעבען.“

11.

„איז מיין שוועסטער, דער קעניגין איז דאָס העכסטע גליק פון לעבען, זאָגט די עלטערע שוועסטער, — דו זעהסט אָבער, אז דאָ זיינען פארהאן פערשיעדענע זאָרע מען גליק, וואָס איינער דארף. דאָ לעבען אלע, ווי יעדען איז בעסער צו לעבען, דאָ האָבען אלע און האָט יעדער איינער פולע פרייהייט, פרייע פרייהייט.“

„אָבער דאָס וואָס מיר האָבען דאָ געוויזען, וועט ניט אזוי גיך זיין אין זיין פולער ענטוויקלונג, ווי דו האסט עס איצט געזעהן. עס וועלען פריהער זיך אומב בייטען א סך דורות, איידער עס וועט אין גאנצען פארוויקליכט ווערן דאָס, וואָס דו ציהסט פאַר. ניין, ניט פיעל דורות. מיין ארבייט געהט איצט שנעל, אלץ גיכער מיט יעדען יאהר; דו וועסט נאָך ניט אריין אין דער פולער רעגיערונגסצייט פון מיין שוועסטער. דו האָסט אָבער, ווייניגסטענס, עס געזעהן, דו קענסט איצט די צוקונפט. זי איז ליכטיג, זי איז שעהן. זאָג זשע אלעמען: אָט וואָס עס ליעגט אין דער צוקונפט. די צוקונפט איז ליכטיג און שעהן. ליעבט איהר, שטרעבט צו איהר, ארבייט פאר איהר, בריינגט איהר געהענטער, טראגט פון איהר אריבער אין דער געגענווארט אזוי פיעל, ווי פיעל איהר קענט אריבערטראגען: אויף אזוי פיעל וועט זיין ליכטיג און גוט, רייך אין פרייד און פארגניגען אייער לעבען, אויף וויפיעל איהר קענט אין דעם אריבערטראגען פון דער צוקונפט. שטרעבט

צו דער צוקונפט, ארבייט פאר איהר, דערנעהנטערט איהר, טראגט פון איהר אריבער אין דער געגענווארט אלץ וואס איהר קענט אריבערטראגען."

12.

אין א יאהר ארום אין דער נייער ווארקשטאט שוין געווען אין גאנצען פארטיג, איינגעארדערט, ביידע ווארקשטאמען זיינען געווען ענג פערבונדען צוויי שטען זיך, פלעגען איבערגעבען איינער דעם אנדערן באשטעלונגען ווען איינער אין געווען פארוואלעט מיט ארבייט און דער אנדערער האָט געהאט צייט די בעשטער לונג צו ערפילען. זייערע מיטלען זיינען געווען שוין גרויס ענוג, אז זיי זאלען קענען עפענען א קראם אויף נעווסקי, אויב זיי זאלען נאָך געהנטער זיך פאראייניגט ניגען. דאָס דורכצופיהרען האָט געקאָסט פיעל מיהע פאר ווערא פאולאָוואַן און מערצאלאָווא. כאָטש די מיטגליעדער פון ביידע ווארקשטאמען זיינען גאנץ פריינדליך, כאָטש אָפט פלעגט איין קאָמפאָניע אננעהמען ביי זיך צו געסט די צווייטע, כאָטש זיי פלעגען זיך אָפט פאראייניגען פאר געמיינאמע שפאצירען, פונדעסטוועגען איז דער געדאנק, אז ביידע אונטערנעהמונגען זיינען ענג פאר-בונדען אין זייערע אינטערעסען געווען פאר זיי ניי און מען האָט עס געדארפט לאנג און פיעל ערקלעהרען. דאָך דער נוצען פון האָבען אויף נעווסקי גאס אן איי-גענע קראָם, איז געווען צו קלאָהר, און נאָך עטליכע חדשים פון זאָרג ווי צו-זאמענצובריינגען די צוויי השבנות אין איין הכנסה האָט עס זיך איינגעגעבען ווערא פאולאָוואַן און מערצאלאָוואַן. אויף נעווסקי האָט זיך באוויזען א נייער

שילד **Au Bon Travail. Magazine De Nouveutes**

נאָכדעם ווי די קראם איז געעפענט געוואָרען, האָבען די געשעפטען גענומען זיך ענטוויקלען שנעלער ווי פריהער און האָבען אלץ מעהר הכנסה גענומען אריינ-בריינגען. מערצאלאָווא און ווערא פאולאָווא האָבען אין זייערע געשפרעכען שוין גענומען ארויסזאָגען די האָפנונג, אז אין א יאהר צוויי ארום וועלען אנשטאָט צוויי ווארקשטאמען שוין זיין פיער, פינף און נאָך שפעטער 10 — 20.

אין א חדשים דריי ארום, נאָך דעם ווי די קראָם איז געעפענט געוואָרען איז צו קירסאנאָוואַן געקומען איינער, צום טהייל א בעקאנטער און מעהר אן אונ-בעקאנטער חבר אין דער מעדיצין, האָט פיעל דערצעהלט וועגען פערשיעדענע מעדיצינישע פעלע, מעהר ווי אלץ — וועגען די וואונדערבארע ערפאלגען פון זיין מעטאָדע צו היילען. זי איז בעשטאָנען אין דעם, אז מען זאָל צולעגען אין דער

ליינג פון ברוסט און פון בויד צוויי שמאלע, לאנגע זעקלאך, אנגעפילט מיט צושטויסענע אייז; יעדער זעקל זאל זיין איינגעוויקעלט אין פיער מיטטאכ-לאך און צו ענד האט ער געזאגט, אז איינער פון זיינע בעקאנטע וויל זיך בעקאנען מיט קירסאנאוו'ן.

קירסאנאוו האט די בקשה ערפילט; די בעקאנטשאפט איז געווען אן אנ-גענעהמע, עס איז פארגעקומען א געשפרעך וועגען א סך זאכען, צווישען אנדערעס — אויך וועגען קראם. ער האט ערקלעהרט, אז די קראם איז געעפענט געווארען אייגענטליך מיט א קאמערציעלען צוועק; מען האט לאנג גערעדט וועגען דעם שילד, צו איז גוט אויסגעלייגט דער ווארט **Travail** קירסאנאוו האט גע-זאגט אז **Travail** מיינט ארבייט. **A Bon Travail** מיינט — א קראם וואס מאכט גוטע ארבייט; מען האט ארומגערעדט וועגען דעם: צי וואלט ניט בע-סער געווען אנשטאט אזא אויפשריפט ארויפצושטעלען א פאמיליען-נאָמען. קיר-סאנאוו האט געזאגט, אז דער רוסישער פאמיליען-נאָמען פון זיין פרוי וועט בריינגען פיעל קאמערציעלען שאדען. צום סוף האט ער אויסגעטראכט אזא מי-טעל: זיין ווייב רופט מען „ווערא“ (גלויבען). אויף פראנצויזיש הייסט עס **’Foi’**

אויב מען וואלט אויפ'ן שילד געקאנט אויפשרייבען אנשטאט **An Bon Travail** **Ala Bon Foi** — צו וואלט דאס ניט געווען גענוג? דאס וואלט געהאט די אונשולדיגסטע בעדייטונג — „א געוויסענהאפטע קראם“ און דער נאָ-מען פון דער בעל-הבית'טע וואלט אויך געווען אויפ'ן שילד. ארומריידערדיג האט מען געפונען אז דאס קען מען. קירסאנאוו האט מיט א באזונדערער ענערגיע געזוכט ארויפצופיהרען דעם געשפרעך אויף אזוינע פראגען און, בכלל, האט ער פיעל אויפ-געטהאן אין דעם, אזוי אז ער איז געקומען אהיים צוריק זעהר א צופריעדענער.

אָבער יעדענפאלס האָבען מערצאלאָווא און ווערא פאולאָוונא דערפיהלט, אז די פלינגלען פון זייערע פלענער זיינען שטארק ארונטערגעשנימען געוואָרען און האָבען אָנגעהויבען זארגען וועגען דעם, ווי זיך כאַטש איינצוהאלטען אויף אן אָרט, און שוין ניט וועגען דעם ווי צו געהן פאראויס.

אויף אזא אופן זיינען די ווארקשטאטען און די קראם ווייטער אָנגעגאנגען. זיך ניט ענטוויקלענדיג ווייטער, נאָכדעם ווי דער איבעריגער ברען איז אבגע-קיהלט געוואָרען ביי ווערא פאולאָוונא און מערצאלאָווא. זיי זיינען געווען צו-

פריערען, וואָס מען לאָזט זיי עקסיסטרען. קירסאנאָווס נייע בעקאנטשאפט איז אנגעהאלטען געוואָרען ווייטער און האָט איהם געבראכט פיעל צופריעדנהייט. אַט אזוי זיינען אוועק אַ יאָהר צוויי אָדער מעהר נאָר אַהן באַזונדערע פּאַסירונגען.

18.

**אַ בריעף פון יעקאָטערינאַ וואַסיליעוואַ
פּאַלאָזאָוואַ.**

פּעטערבורג, דעם 17טען אויגוסט, 1860.

ליעבע פּאַלינאַ! מיר איז אזוי געפּעלען געוואָרען אַ גאַנץ נייע זאַך, וועגען וועלכע איד האָב זיך ניט לאַנג צוריק דערוואוסט און מיט וועלכער איד באשעפּטיגט זיך איצט אליין מיט גרויס התמדה, אַז איד וויל דיר עס בעשרייבען. איד בין איבערצייגט, אַז דו וועסט זיך אויך פאַראינטערעסירען דערמיט. די הויפטזאַך איז אָבער, וואָס דו אליין וועסט, פּילייכט, געפינען פאַר מעגליך מיט עפעס אַן עהנ־ליכע זאַך זיך צו פאַרנעהמען. דאָס איז אזוי אנגענעהט, מיין פּריינד.

די זאַך וואָס איד וויל באשרייבען פאַר דיר איז אַ נעהוואַרקשטאַט; ריכטיגער געזאַגט זיינען עס צוויי וואַרקשטאַטען, ביידע איינגעאָרדנעט לויט איין פּרינציפּ פון אַ פּרוי, מיט וועלכער איד האָב זיך בעקאַנט ערשט מיט אַ וואַך צוריק, אבער מיט וועלכער איד האָב באַזוינען שוין בעפּריינדעט צו ווערען. איד העלף איהר איצט מיט דעם באדינג, אַז זי זאָל נאָך דעם מיר העלפען איינאָרדנען נאָך אַזאַ וואַרקשטאַט. די דאַמע איז ווער אַ פּאַוולאָוואַ קירסאַנאָוואַ, נאָך אַ יונגע, אַ גוטע, אַ היימלאַכע, אין גאַנצען אין מיין געשמאַק, ד. ה. מעהר עהנליך צו דיר, פּאַלינאַ, איידער אויף דיין שטילע קאַטיאַ: זי איז אַ לעבעדיגע און אַ ריהרעוודיגע פּרוי. צופּעליג דערהערענדיג וועגען דעם וואַרקשטאַט — מיר האָט מען דערצעהל־ט נאָך וועגען איינעם — בין איד איינפאַך, גאָר אַהן רעקאַמענדאַציעס און אויסריידע־נישען אַריבערגעפּאַהרען צו איהר און האָב גלייך געזאַגט, אַז איד האָב זיך פאַר־אינטערעסירט אין איהר נעהוואַרקשטאַט. מיר זיינען געוואָרען נאָהענט איינע צו די אנדערע גלייך פון ערשטען מאָל אַז, נאָך מעהר דערפאַר, וואָס אין איהר מאַן, קירסאַנאָוואַ האָב איד געפונען יענעם דאַקטאר קירסאַנאָוואַ, וועלכער האָט מיט יאָהרען צוריק מיר, ווי דו געדענקסט, געטהאָן אַזאַ געפּעליגקייט.

דורכריידענדיג זיך מיט מיר ביי אַ האַלבע שעה און דערזעהנדיג, אַז איד סימפּאַטיזירט אין אמת'ן מיט אזוינע זאַכען, האָט מיר ווער אַ פּאַוולאָוואַ אוועק־

נעפיהרט אין יענעם ווארקשטאט, מיט וועלכען זי אליין איז באשעפטיגט (דעם צווייטען, וואָס איז פריהער געגרינדעט געוואָרען האָט איבערגענומען אויף זיך איהרע א נאָהענטע פריינדין, אויף זעהר א גוטע יונגע דאמע) און איך וועל דיר איבערדערצעהלען די איינדריקע פון מיין ערשטען בעווד: עס איז געווען אזוי ניי און עס האָט מיר אזוי איבערראשט, דאָס איך האָב באלד עס פארשריבען אין מיין טאָגעבוך, וועלכען איך האָב שוין געהאט לאנג פארווארפען, נאָר וועלכען איך האָב פון דאָס נייע אויפגענומען צוליעב איין אומשטאַנד, וועגען וועלכען איך וועל אפשר אין א קורצער צייט ארום דיר דערצעהלען. איך בין זעהר צו פריעדען, וואָס די איינדריקע זיינען דאמאָלט פארשריבען געוואָרען פון מיר: איצט וואָלט איך שוין פארגעסען צו דערמאנען וועגען א סך זאכען, וואָס האָב בען מיר דאמאָלט איבערראשט, אבער וועלכע קומען מיר אויס איצט, אין צוויי וואָד כען ארום, פאר א גאנץ געוועהנליכע זאך, וואָס קען נאָר אנדערש ניט זיין. אָבער וואָס געוועהנליכער די זאך ווערט, אלץ מעהר ווער איך צו איהר צוגעבונדען, ווייל זי איז באמת א גוטע זאך. אלזאָ, פאולינא, איך הויב אן איבערצושרייבען פון מיין טאָגעבוך, צוגעבענדיג איינצעלהייטען, וועלכע איך האָב זיך דערוואוסט נאָכהער.

א נעהווארקשטאט — וואָס אבער מיינסטו, האָב איך דערזעהן? מיר האָב בען זיך אבעשטעלט ביים אריינגאנג; ווערא פאוולאָוונא האָט מיר ארויפגע פיהרט אויף זעהר א שעהנעם טרעפ, אויף איינעם פון די טרעפ, אויף וועלכע מען טרעפט ניט זעלטען א דיענער ביים טיר. מיר זיינען ארויף אויפ'ן דריטען עטאזש; ווערא פאוולאָוונא האָט אָנגעקלונגען, און איך האָב זיך דערזעהן אין א גרויסען זאל מיט א פינא, מיט אנשטענדיגע מעבעל — מיט איין וואָרט דער זאל האָט געהאט אזא אויסזעהן, ווי מיר וואָלטען אריין אין דער וואָהנגונג פון א פאמיליע, וואָס פארלעבט 4 — 5 טויזענד רובל א יאָהר. — איז דאָס דער ווארקשטאט? און דאָס איז איינער פון די צימערן, וואָס די נייטערקעס פאר נעהמען? — „יא, דאָס איז דער עמפפאנג-צימער און דער זאל פאר פערזאמלונגען אין אבענד; זאלען מיר זיך דורכזעהן דורך די צימערן, אין וועלכע די נייטערקעס וואָהנען; זיי זיינען איצט אין די ארבייטס-צימערן און מיר וועלען קיינעם ניט שטערן“ — אָט וואָס איך האָב דערזעהן, דורכגעהענדיג די צימערן און וואָס ווערא פאוולאָוונא האָט מיר ערקלעהרט.

דער ווארקשטאט פארנעהמט א וואָהנונג, וואָס איז צוזאַמענגעשטעלט פון דריי פריהערדיגע וואָהנונגען. די וואָהנונגען פלעגט מען פריהער פארדינגען פאר 550, 700 און 425 רובעל א יאָהר, צוזאַמען 1675. אבער אבגעבנדיג אלע צוזאַמען אויף א קאָנטראַקט פון 5 יאָהר, האָט דער בעל־הבית פון הויז מסכים גע' ווען עס אבצוגעבען פאר 1250 רובעל א יאָהר. אין גאַנצען זיינען דאָרט פארהאן 21 צימערן, פון זיי 2 זעהר גרויסע, צו 4 פענסטער אין א צימער, איינער איז אן עמפּאַנגסצימער, דער צווייטער אן עס־צימער; און די אנדערע צוויי, אויך גרויסע, ארבייט מען; אין די איבעריגע וואָהנט מען. מיר זיינען דורך א 6—7 צימערן אין וועלכע די מיידלעך וואָהנען. (איך רייך אלץ וועגען מיין ערשטען בע' זוך). די צימערן זיינען אויך אנשטענדיג מעבלירט מיט מעבעל פון מאהאנאני אָדער נוסדהאַלי; אין אייניגע זיינען דאָ גרויסע שפיגלען, אין אנדערע — זעהר שעהנע פיגור־שפיגלען; א סך שטוהלען, זאפעס פון גוטע ארבייט. די מעבעל איז פארשיעדען אין פארשיעדענע צימערן; כמעט אין גאַנצען איז עס געקויפט געוואר' רען טהיילווויזן, ביי געלעגענהייטען, פאר זעהר ביליג. די צימערן, אין וועלכע מען וואָהנט, האָבען אזא אויסזעהן ווי די וואָהנונגען פון די פאמיליעס פון מיטעלע בעאמטע. אין די גרעסערע צימערען וואָהנען צו דריי מיידלאך, אין איין צימער זאָגאר 4, אין אנדערע — צו 2.

מיר זיינען אריין אין די ארבייטס־צימערן און די מיידלאך, וואָס האָבען דאָרט געארבייט, האָבען אויך אויסגעזעהן אין מיינע אויגען ווי טעכטער, שוועס' טער, יונגע פרויען פון בעאמטע: איינע האָבען געטראָגען זיידענע קליידער פון פראַסטע זיידענס, אנדערע האָבען געטראָגען בערזענע, קארטונענע קליידער. די פנימער האָבען געהאט די ווייבקיט און צערטליכקייט, וואָס ענטוויקעלט זיך נאָר דורך דעם לעבען אין וואוילטאָג. דו קענסט זיך פארשטעלען, ווי פארוואונדערט איך בין געוואָרען. אין די ארבייטס־צימערן זיינען מיר לאנג פארבליבען. ווערא פאולאָווא האָט דערצעהלט וועגען דעם צוועק פון מיין באזוך. איך האָב זיך באלד בעקאנט מיט אייניגע פון די מיידלאך. די מדרגה פון זייער ענטוויקלונג איז ניט געווען גלייך ביי אלעמען: אייניגע האָבען שוין אין גאַנצען גערעדט אויף דער שפראך פון דער געבילדעטער געזעלשאפט, זיינען געווען בעקאנט מיט דער ליטעראטור, ווי אונזערע פריילינגס, האָבען געהאט אנשטענדיגע באגריפען וועגען געשיכטע, וועגען פרעמדע לענדער און וועגען אלץ, וואס בילדעט דעם געוועהנ'

ליבען קרייז פון באגריפען ביי די פריילינגס פון אונזער געזעלשאפט; צוויי זיינען געווען זאגאר זעהר גוט באלעזען. אנדערע, וואס זיינען נאך ניט לאנג אָנגעקומען אין ווארקשטאט, זיינען געווען ווייניגער ענטוויקעלט; פון דעסטוועגן גען האָט מען מיט יעדער איינער פון זיי געקאָנט ריידען ווי מיט אַ מיידעל, וואָס האָט שוין אַ געוויסע ביִלדונג. אין אלגעמיין איז די מדרגה פון ענטוויקלונג געווען אבהענגיג פון דעם, ווי לאנג יעדע פון זיי וואָהנט אין ווארקשטאט.

ווערא פאוולאָונא האָט זיך גענומען פאר איהר בעשעפטיגונג, איז אָפט צו־געגאנגען צו מיר, איד האָב גערעדט מיט די מיידלאך, און אויף אזא אופן האָבען מיר זיך דערווארט ביז מיטאגעסען. דאָס מיטאגעסען באשטעהט אין די וואָך־טעג פון דריי געריכטען. יענעם טאָג איז געווען רייז זוף, געקאָכטע פיש און קאלבספלייש. נאָך מיטאג האָבען זיך באוויזען אויפ'ן טיש טיי און קאווע. דאָס מיטאגעסען איז געווען אויף אזוי ווייט גוט, אז איד האָב מיט אפעטיט אָבגעגעסען און איד וואָלט ניט געפיהלט, אז מיר פעהלט פיעל, אויב מיר וואלט אויסגע־קומען צו לעבען אויף אזא מיטאגעסען.

און דו וויסט דאך, אז מײן פאָטער האלט נאָך איצט זעהר אַ גוטען קוכער. אַט דאָס איז געווען דער אלגעמיינער איינדרוק פון מײן ערשטען בעזוך. מיר האָט מען געזאָגט, און איד האָב געוואוסט, אז איד וועל זיין אין אַ ווארק־שטאט, וואו עס וואָהנען נייטערקעס, אז מען וועט מיר בעווייזען די צימערן פון נייטערקעס, אז איד וועל זיצען ביים מיטאגעסען פון נייטערקעס; אנשטאט דעם האָב איד דערזעהן וואהנונגען פון מענשען פון ניט אַרימען שטאנד, פאראייִניגט אין איין געביידע, האָב געזעהן מיידלאך פון מיטעלען בעאמטען־קרייז, אָדער פון אַרימערען פריצים־קרייז, געווען ביי אַ מיטאג ניט קיין רייכען, אבער אין גאנצען צופריעדענשטעלענדען פאר מיר — וואָס זשע הייסט עס? און ווי איז עס מעגליך?

„ווען מיר זיינען געקומען צוריק צו ווערא פאוולאָונא האָבען זי און איהר מאן מיר ערקלעהרט, אז דאָ איז נאָר ניטאָ מיט וואס זיך צו וואונדערן. צווישען אנדערעס האָט קירסאנאָוו דאמאָלט מיר פארשריבען אויף אַ שטיקעל פאָפיר פאר אַ ביישפיעל אַ קליינעם חשבון און דער חשבון איז געבליעבען גאנץ צווישען די בלעטער פון מײן טאָגעבוך. איד וועל עס דיר איבערשרייבען. נאָר פריהער נאָך עטליכע ווערטער.

אנשטאט אַרדמקייט — איבערפלוס; אנשטאט שמוץ — ניט נאָר דיינקייט, נאָר זאָנאר א געוויסער לוקסוס אין די צימערן; אנשטאט גראַבהייט — א גאַנץ אנשמענדיגע בילדונג; דאָס אלץ קומט פון צוויי אורזאַכען: פון איין זייט ווערט גרעסער די הכנסה פון די נייטערקעס; פון דער צווייטער זייט ווערט דערגרייכט א גרויסע שפארעניש אין זייערע הוצאות.

דו פארשטעהסט, פאר וואָס זיי באַקומען מעהר הכנסה: זיי ארבייטען אויף זייער אייגענעם חשבון, זיי זיינען אַלײן די בעלי הבית'טעס, דערפאר באַקומען זיי אויף דעם חלק, וואָס וואַלט געבליבען אַלס פארדיענסט ביי דער בעל-הבית'טע פון וואַרקשטאַט, אבער דאָס איז נאָך ניט אַלץ: ארבייטענדיג פאר דעם אייגענעם נוצען און פאר'ן אייגענעם חשבון, זיינען זיי פיעל מעהר שפארזאם סאי אויף דעם מאַטעריאַל פון דער ארבייט, סאי אויף די צייט: די ארבייט געהט גיכער און אויסגאַבען זיינען דאָ ווייניגער.

עס איז זעלבסטפערשטענדליך, אז מען שפארט פיעל אויף אין די הוצאות אויפ'ן לעבען. זיי קויפען פון אַלץ א סך מיט אַמאָל און בעצאָהלען מיט באַרעם געלט, דערפאר באַקומען זיי די זאַכען וועלוועלער, איידער ווי מען קויפט אין באַרנ ביסלאַכווייז; מען קלויבט אויס די זאַכען פארזיכטיג מיט פארשטענדנים, מען פרעגט גוט נאָך — דערפאר קויפען זיי איין ניט נאָר ביליגער, נאָר אויך בעסער איידער עס קומט אויס פאר אַרימע לייט איינצוקויפען.

אויסער דעם ווערן א סך הוצאות פיעל פארקלענערט, אדער ווערען אין גאַנצען איבעריג. בעטראַכט נאָר: צו געהן יערען טאָג 2—3 וויאַרסט אין א קראָם — וויפיעל ווערט דורך דעם אומזיסט אויסגעטראַגען שיד, קליידער. איד וויל דיר בריינגען איינעם א גאַנץ קליינעם, ביישפיעל. אויב מען זאָל ניט האָבען קיין רעגענער שירם, קומט אויס פיעל צו פארלירען פון דעם, וואָס די קליידער ווערען באַנעצט פון רעגען. איצט הער די ווערטער, וואָס וועראַ פאוולקאָונאַ האָט מיר געזאָגט. אַ פראַסטער, לייַווענטענער רעגענשירם קאַסט, זאָלען מיר זאָגען 2 רובל. אין וואַרקשטאַט וואהנען 25 נייטערקעס. צו איין שירם אויף יעדער איינער וואָלט אויסגעמאַכט 50 רובעל; פאר דער וואָס וואָלט קיין שירם ניט געהאַט, וואָלט געקאַסט מעהר ווי 2 רובל דאָס וואָס די קליידער ווערן פארדאַרבען. אבער זיי וואָהנען צוזאַמען. יעדע געהט ארויס פון דער היים, נאָר ווען זי דאַרף; דערפאר פאַרסירט ניט, אז אין א שלעכטען וועטער זאָלען א סך אויסגען. זיי האָבען אויסגע-

פונען, אז 5 שירמס איז מעהר ווי גענוג. די שירמס זיינען זיידענע, גוטע, זיי קאסן טען צו 5 רובעל — צו 1 רובעל אויף א נייטערקע. דו זעהסט, ווי אזוי יעדע איינע פון זיי באנוצט זיך מיט א גוטע זאך, אנשטאט א שלעכטע און האט פון דעסטוועגען נאך א העלפט הוצאה אויף דער זאך. אזוי איז מיט א סך קלייניג-קייטען, וועלכע בילדען צוזאמען שוין א גרויסע וויכטיגקייט. דאס זעלבע איז מיט דער וואהנונג און מיט'ן עסען. צום ביישפיעל, דאס מיטאגעסען וואס איך האב דא באשריבען האט געקאסט אין גאנצען 5.50 אָדער 5.75 רובעל, מיט ברויט (אָבער אַהן טיי און קאווע). ביים טיש זיינען געזעסען 37 פארשוין; דאָס מאכט אויס ווייניגער ווי 16 קאָפיקעס אויף א מענשען — ווייניגער ווי 5 רובעל אַ חורש. און ווערא פאולאָווא זאָגט, אז ווען אַ מענשע עסט אליין, קען ער אויף די געלד כמעט קיין זאך ניט האָבען אויסער ברויט און די פאסקודסטווע וואָס ווערט פארקויפט אין די קליינע קרעמלאַך. אין אַ רעסטאָראַן קאָסט אזא מיטאג-עסען נאָר ווייניגער ריין געקאָכט לויט ווערא פאולאָווא'ס ווערטער, 40 קאָפיקעס, פאר 30 קריענט מען א פיעל ערגער. מען פארשטעהט פון וואגענט דער אונטערשיעד קומט. דער וואס האלט דעם רעסטאראן און קאכט פאר 20 מענשען אָדער ווייניגער דארף דערפון אליין מאכען אַ לעבען, צאָהלען פאר וואָהנונג, פאר באדיע-נונג. דאָ זיינען די איבעריגע הוצאות כמעט אין גאנצען ניטאָ, אָדער זיי זיינען פיעל קלענער. די געהאלט פאר צוויי אלטיטשקע, קרובות פון צוויי נייטערקעס, דאָס איז די גאנצע הוצאה אויסצוהאלטען די קיך. איצט וועט דיר זיין פארשטענדר-ליך דער חשבון, וועלכען קירסאנאָוו האָט געמאכט פאר אַ ביישפיעל, ווען איך בין געווען ביי זיי דעם ערשטען מאָל. ווען ער האָט דעם חשבון פארשריבען, האָט ער געזאָגט צו מיר:

— גשוויס, קען איך אייך ניט זאָגען קיין גענויע ציפערן, און עס וואָלט אויך שווער געווען עס צו געפינען, ווארום איהר ווייסט דאך, אז אין יעדען גע-שעפט, אין יעדען קראָם, אין יעדען ווארקשטאָט זיינען פארשיעדען די פראָפאר-ציעס פון די פארשיעדענע קוואלען פון הוצאה און הכנסה, אויף אין יעדער פאמיליע קומט פאר א בעזונדערע זארט עקאָנאָמיע ביים מאכען הוצאות און באַ-זונדערס אין פארטיילען די הוצאות. איך שטעל די ציפערן נאָר פאר אַ ביישפיעל. נאָר כדי דער חשבון זאָל זיין מעהר איבערצייגענד, שטעל איך ציפערן, וואָס זיי זען קלענער ווי די אמת'ע נוצען פון אינזער אָרדנונג אין פערגלייך מיט די אמת'ע

הוצאות כמעט פון יעדען געשעפט און כמעט פון יעדער קליינער, ארימער בעל-הבית'ישקייט.

— די הכנסה פון א קאָמערציעלער אונטערנעהמונג ביים פארקויף פון די סחורות — האָט קירסאנאָוו ווייטער געזאָגט — צופאלט אויף דריי הויפטטהייל-לען: איין טהייל געהט אויף לויין פאר די ארבייטער, א צווייטער טהייל — אויף די איבעריגע הוצאות פון דער אונטערנעהמונג: וואָהנונג, בעלייכטונג, מאטעריאל-לען צו בעארבייטען; דער דריטער טהייל בלייבט אלס פערדיענסט פאר'ן בעל-הבית. זאָלען מיר אננעהמען, אז די הכנסה ווערט צוטהיילט צווישען די פאר-שיעדענע טהיילען אזוי: אויף געהאלט פאר די ארבייטער — א העלפט פון דער הכנסה; אויף די איבעריגע הוצאות — איין פיערטעל און איין פיערטעל — פאר-דיענסט. דאָס הייסט, אז אויב די ארבייטער באקומען 100 רובעל, געהן אויף די אנדערע הוצאות אוועק נאָך 50 רובעל און ביים בעל-הבית בלייבט נאָך 50 רובעל. זאָלען מיר א קוק טהאָן, ווי פיעל באקומען די ארבייטער אין אונזער ארד-נונג. קירסאנאָוו האָט גענומען לייענען זיין צעטעל מיט ציפערן.

זיי באקומען זייער געהאלט — — — — — 100 רובעל

זיי זיינען אליין די בעלי בתים, באקומען זיי דעם פארדיענסט

פון בעל הבית — — — — — 50

ביי זיי זיינען די ארבייטס צימערן אין דער וואָהנונג גופא;

דערפאר קאָסט זיי ביליגער ווי א בעזונדערער ווארק

שטאַט; אין דעם ליענט א גרויסער קוואל פון שפארעניש;

איך דענק א העלפט; זאָלען מיר זאָגען, נאָר א דריטעל;

פון די 50 רובעל אויף דעם טהייל הוצאות שפארען זיי

פאר זיך נאָך — — — — — 16.67

צוזאמען — — — 166.67

אָט האָבען מיר שוין צוזאמענגערעכענט — האָט קירסאנאָוו ווייטער גע-רעדט — אז אונזערע ארבייטער באקומען 166.67 רובעל, בעת ביי אן אנדער אָרד-נונג האָבען זיי נאָר 100 רובעל. זיי באקומען אבער באמת נאָך מעהר: ארביי-טענדיג פאר זייער אייגענעם נוצען, זיינען זיי פלייסגער, טהוען מעהר אויף, ניכער אָפּ; זאָלען מיר אננעהמען, אז אויב געוועהנליך וואָלטען זיי געמאכט 5 זאכען,

אין אונזער ביישפיעל, קליידער, בעווייזען זיי איצט צו מאכען 6 — די פראפארציע איז צו קליין, אבער זאלען מיר עס אָננעהמען; הייסט עס, אז בעת אן אנדער געשעפט פארדיענט 5 רובעל, פארדיענט אונזער געשעפט 6 רובעל.
פון דער שנעלקייט און פלייסיקייט פון דער ארבייט ווערט די הכנסה און דער פארדיענסט גרעסער אויף 1 פינפטעל; פון 166.67 רובעל איז א פינפטעל 33.33 רובעל. — אלזאָ קומט נאָך צו — — — 33.33 רובעל צוזאמען מיט די פריהערדיגע — 166.67

200.00

דערפאר האָבען אונזערע צוויי מאָל אזוי פיעל הכנסה ווי אנדערע, האָט קיר-סאנאָוו זויטער געזאָגט. איצט, ווי ווערט די הכנסה פארברויכט. האָבענדיג צוויי מאָל אזוי פיעל מיטלען, פארברויכען זיי עס מיט פיעל מעהר נוצען. דאָ איז דער פארטהייל א דאָפעלטער, ווי איהר ווייסט: ערשטענס דערפון, וואס אלץ ווערט געקויפט אנולנע; זאלען מיר אָננעהמען, אז דערפון פארדיענט מען א דריטעל. זאכען, וואס קאסטען, קויפענדיג צו ביסלאָך און אין קרעדיט 3 רובעל, קאסטען אונז 2 רובעל. אין אמת'ן שפארט מען פיעל מעהר. זאלען מיר נעהמען אלס ביי-שפיעל וואהנונג. אויב מען וואלט פארדונגען איינצעלנע ווינקלען פון צימערן, זאָלטען דאָ געוואָהנט: אין 17 צימערן מיט 2 פענסטער אין יעדען צו 3—4, אין גאנצען, זאלען מיר אָננעהמען, 55 פערזאָן; אין 2 צימערן מיט 3 פענסטער אין יעדען — צו 6 פערזאָן, אין די 2 מיט 4 פענסטער — צו 9 מענשען, 12 און 18, צוזאמען 30 פערזאָן, און אין די קליינע צימערן 55 — אין דער גאנצער וואָהנונג 85 פערזאָן; יעדע איינע וואָלט געצאָהלט צו 3.50 רובעל א חודש, דאָס מאכט אויס 42 רובעל א יאהר. אויף 85 פערזאָן — 3.570 רובעל. אונזערע האָבען די וואָהנונג פאר 1,250 רובעל, כמעט דריי מאָל אזוי ביליג. אזוי איז עס אין א סך זאכען, כמעט אזוי געהט אין אלץ. גיכער ווי אלץ וואָלט איד נאָך ניט דער-גאנצען צו דער אמת'ער פראָפארציע, ווען איד וואָלט אפילו אנגענומען, אז מען שפארט א העלפט; איד נעהם אבער אן, אז מען שפארט נאָר א דריטע טהייל, דאָס איז נאָך ניט אלץ. ביי אזא זאָרט לעבען האָבען זיי ניט נויטיג צו מאכען פיעל הוצאות, אָדער מען דארף פיעל ווייניגער זאכען. — וועראטשקא האָט אייך גע-בראכט דעם ביישפיעל פון שיד. זאלען מיר אָננעהמען, אז פון דעם ווערט פאר-

קלענערט אויף איין פיערטעל די צאהל פון די זאכען, וואָס זיינען נויטיג; אַנדערשט 4 פּאַר שיד זיינען גענוג 3; אַדער 3 קליידער ווערען צוטראַגען אין אזא משד צייט, וואָס מען וואַלט געדארפט 4 — די פּראָפּארציע איז וויעדער צו קליין. זאָלען מיר אבער זעהן, וואָס קומט ארויס פון די פּראָפּארציעס.

דורך דעם וואס מען קויפט ביליגער ווערען די זאכען אויף איין דריטעל ביליגער — ד. ה. אַנשטאַט 3 רובעל, זאָלען מיר זאָגן, צאָהלט מען 2 רובל; אבער ביי אונזער אַרדנונג ווערען מיט די דריי זאכען באפרידיגט אזוי פיעל בעדערפנישען, וואס וואלטען געפאָדערט ביי אן אנדער אַרדנונג ניט ווייניגער ווי 4 זאכען; דאָס בעדייט, אז פאר זייערע 200 רובעל האָבען אונזערע נייטערקעס אזוי פיעל זאכען, וויפיעל זיי וואַלטען געהאט ביי אן אנדער אַרדנונג ניט ווייניגער ווי פאר 300 רובעל און אז די זאכען פארשאפען זייער לעבען ביי אונזער אַרדנונג אזוי פיעל בעקוועמליכקייט, ווי פיעל ביי אן אנדער אַרדנונג וואַלטען זיי געקאָנט האָבען פאר א סך מע ניט ווייניגער ווי — — — — — 400 רובעל

פּערנלייכט דאָס לעבען פון א פאמיליע, וואס גיט אויס 1000 רובעל מיט דעם לעבען פון אזא פאמיליע, וואָס גיט אויס 4000 רובעל, ניט אמת, אז איהר וועט געפינען א גרויסען אונטערשייד? האָט קירסאנאָוו ווייטער גערעדט — אין אונזער אַרדנונג איז פונקט אזא פּראָפּארציע, אויב ניט גרעסער: מען באקומט דאָ צוויי מאָל אזוי פיעל הכנסה און די הכנסה ווערט צוויי מאָל אזוי נוצליכער פאר ברויכט. צי דען איז א וואונדער, וואס איהר האָט געפונען דעם לעבען פון אונזערע נייטערקעס גאָר ניט עהנליך אויף דעם ווי נייטערקעס לעבען אונטער דער געווענהיי ליכער אַרדנונג? —

אַט וואָס פאר א וואונדער איך האָב דערזעהן, מיין פריינד פאולינא, און אַט ווי איינפאך דאָס ווערט ערקלעהרט. איצט בין איך שוין אזוי צוגעוועהנט צו דעם, אז מיר קומט שוין אויס זאָנדערבאר: פאר וואס האָב איך דאמאָלט זיך אזוי געדוואונדערט, ווי אזוי האָב איך עס ניט ערווארט, אז איך וועל טאקע אלץ געפינען טאקיי אזוי, ווי איך האָב געפונען. שרייב, צו האַסטו א מעגליכקייט זיך צו פארנעמען דערמיט, צו וואס איך גרייט זיך איצט צו: צו עפענען א געהווארטקשטאט.

אָדער אן אנדער ווארקשטאט לויט דער אָרדנונג. דאָס איז אזוי אנגענועהם, פאר-
לינא.

דיין ק. פאלאזאָווא.

הוּס פּה. — איך האָב אינגאנצען פארגעסען צו ריידען וועגען דעם צוויי-
טען ווארקשטאט — דאָס אָבער זאָל שוין זיין אן אנדערס מאָל. איצט וועל איך
נאָר זאָגען, אז דער עלטערער ווארקשטאט האָט זיך מעהר ענטוויקעלט און דערפאר
שטעהט ער אין יעדער הינזיכט העכער פאר דעם, וועלכען איך האָב דיר באשריבען.
אין די איינצעלהייטען פון דער איינריכטונג איז פאראן פיעל זאכען אנדערש, ווייל
אלץ פאסט זיך צו צו די אומשטענדען.

דריטער קאפיטעל

נייע פערוואַנען און דער שלום.

1.

פאלאָאָווא האָט געזאָגט אין איהר בריעף צו איהר פריינדין, אז זי האָט גע-
האָט פיעל צו פערדאנקען ווערא פאוולאָוונאס מאן. כדי דאָס צו ערקלעהרען דארף
מען דערצעהלען וואָס פאר א מענש איהר פאָטער איז געווען.

פאלאָאָוו איז געווען אן אויסגעדיענטער ראטמיסטער אָדער שטאַבס־ראטמיס־
טער; אין דיענסט, לויט דעם מנהג פון דעם דאמאָלסטדיגען אלטען דור, האָט ער גע-
הולעט און פארהולעט די גרויסע אימעניע פון דער פאמיליע, און ווען ער האָט עס
פארהולעט, איז ער געוואָרען געזעצטער, איז ארויסגעטראָטען פון דער ארמיי כדי
זיך צו נעהמען שאפען א נייעם פארמעגען. צוזאמענקלייבענדיג די לעצטע ברעקלאַד
וואָס זיינען נאָך פארבליבען, האָט ער דערזעהן ביי זיך א צעהנטויענדער רובעל —
לויט דאמאָלסטיגען חשבון אין אסיגנאַציעס — און האָט דערמיט זיך אוועקגעלאָזען
האַנדלען קליין מיט תבואה, האָט אנגענומען אלערליי קליינע פארדארען, און בכלל
זיך געכאַפט פאר אלע הכנסה־דיגע אונטערנעהמונגען, וואס זיינען געווען לויט
זיינע מיטלען, און אין א יאָהר צעהן ארום האָט ער שוין געהאט א רעכטען פאר-
מעגען. האָבענדיג א נאָמען פון אזא געזעצטען געשעפטסמאַן, מיט זיין טשין און מיט
זיין יחוס, וואס איז געווען גוט בעקאַנט אין יענע ערטער, האָט ער איצט געקאָנט
אויסקלייבען וועלכע כלה ער האָט נאָר געוואָלט פון די סוחרשע טעכטער אין יענע
צוויי גובערניעס, וואו זיינע געשעפטען זיינען אָנגעגאַנגען, און ער האָט אויסגע-
קליבען גאנץ גרינדליך — מיט אַ האלבען מיליאָן (דאָס אלץ אין אסיגנאַציעס)
גדן. דאמאָלט איז ער אלט געווען א יאָהר 50 און דאָס איז געווען מיט פולע 20
יאָהר פריהער איידער זיין טאָכטער איז אריין אין פריינדשאפט מיט ווערא פאוור־
לאָוונא. צולעגענדיג אזא גרויסע מטבע צו זיינע פריהערדיגע געלד, האָט ער זיך
אוועקגעלאָזען פיהרען געשעפטען שוין אויפ'ן גרויסען אופן און אין א יאָהר צעהן
אַרום נאָך דעם איז ער שוין געווען א מיליאָנער אין זילבער, ווי מען האָט דאמאָלט

אָנגעהויבען רעכענען. זיין ווייב איז געשטארבען; זי, וואָס איז געווען געוואהנט צום פראַווינציעלען לעבען, האָט איהם צוריקגעהאלטען פון אריבערקלייבען זיך אין פעטערבורג. איצט האָט ער זיך אריבערגעקליבען אין פעטערבורג, איז אוועק בארג ארויף נאָך שנעלער, און אין א יאָהר צעהן ארום האָט מען איהם שוין געהאלטען פאר א מטופל מיט דריי־פיער מיליאָן. און מיידלעך און אלמנות יונגע און אלטע האָבען זיך גע'חנ'דעלט צו איהם; ער אבער האָט ניט געוואלט חתונה האָבען א צוויי טען מאָל — צום טייל, ווייל עס איז ביי איהם פארבליבען א טרייער צוכונד צום אנדענקען פון דער פרוי און נאָך מעהר דערפאר, ווייל ער האָט ניט געוואלט איבער־געבען זיין קאטיען, וועמען ער האָט זעהר געליעבט, צו א שטיף מאמען.

פאלאזאן איז אלץ גענאנגען און גענאנגען בארג ארויף — ער וואָלט שוין געהאט ניט דריי, ניט פיער מיליאָן, נאָר צעהן, ווען ער וואָלט זיך פארנומען מיט בראנפען־פאכט; אבער ער האָט געהאט געגען דעם אז עקעל און האָט געהאלטען פאר עהרליכע געשעפטען נאָר פאדראדען און פאסטאָווקעס. זיינע חברים מיליאָנערן האָבן בען חוזק געמאכט פון אזא זאָרט אונטערשייד און זיי זיינען ניט געווען אונגערעכט; ער אָבער, כאָטש ער איז געווען אונגערעכט, האָט אלץ געמענהט דאָס זייניגע: „מיט קאמערציע באשעפטיג איך זיך, אבער פון רויבעריי וויל איך ניט רייך ווערען“. און אָט א יאָהר אנדערהאלבען פריהער, איידער זיין טאָכטער האָט זיך בעקאנט מיט ווער־רא פאולאָווא, האָט זיך ארויסגעשטעלט א צו קלאָהרער בעווייז, אז זיין קאמער־ציע אונטערשיידעט זיך בעצם גאנץ וועניג פון די בראנפען־פאכט, כאָטש לויט זיין מיינונג איז צווישען זיי געווען א גרויסער מהלך. ער האָט געהאט א גרויסען פאד־ריאד, צו אויף טוך, צו אויף פראוויאנט, צו אויף שטיוועל, דאָס ווייס איך ניט גענוי און ער, וואָס איז מיט יעדען יאָהר געוואָרען מעהר איינגעשפארט און פאריסען אי פון אלטקייט, אי פון שטענדיגען גליק, אי פון דער וואקסענדער אכטונג צו איהם, האָט זיך צוקריעגט מיט איינעם א נויטיגען מענשען, האָט זיך צוהיצט, צוויי־דעלט, און עס האָט אָנגעהויבען ארויסצוקומען נאָר א שלעכטע מחזקה. אין א וואָך ארום האָט מען איהם געזאָגט: „גיב זיך אונטער“ — „איך וויל ניט“; — „דו וועסט פלאצען“ — „זאָל זיין אזוי, איך וויל ניט“. אין א חודש ארום האָט מען איהם דאָס זעלבע געזאָגט, ער האָט דאסזעלבע געענטפערט; אונטערגעגעבען האָט ער זיך ניט — געפלאצט האָט ער אבער. די סחורה איז געווען פארבראקירט; אויסערדעם

האָבען זיך אַרויסגעוויזען עפעס וועלכע עס איז פאַרזעהנס, אָדער עבירות און זיינע גאַנצע דריי־פיער מיליאָן זיינען פאַרשלאָנגען געוואָרען און צו 70 יאָהר איז פאַלאַזאוו געבליבען אַ שלעפּער. דאָס הייסט אַ שלעפּער איז ער געווען אין פּערגלייך מיט דאָס וואָס איז געווען ניט לאַנג צוריק; אזוי אבער, אויב מען זאָל ניט פּערגלייכען מיט דאָס ניט לאַנגיגע, האָט ער געלעבט גוט: ביי איהם איז פאַרבליבען אַ חלק און עפעס אַ פאַבריק פון סטאַרין־ליכט און, ניט פאַררייסענדיג דעם גאַנצן, איז ער געוואָרען דער פּערוואַלטער מיט אַ גאַנצן בעדייטענדיגן געהאַלט. אויסערדעם איז געבליבען גאַנצן דורך וועלכע עס איז נסים עטליכע צעהנדליג טויזענד רובעל. אויב ער וואָלט געהאַט אזוינע שיריים 10 יאָהר צוריק, וואָלט עס געווען גענוג אום ווידער זיך אַרויפצוהויבען אויף אַ גאַנצן הויכען באַרג. אבער, האָבענדיג הינטער זיך איבער 60 יאָהר, איז שוין שווערער זיך אויפצוהויבען, און פאַלאַזאוו האָט באַרעכענט, אַז צו פּרובירען אזא זאך איז צו שפּעט, ניט פאַר די כּחות. ער האָט אַיצט גאָר געטראַכט וועגען דעם, וואָס גיבער צו פאַרקויפּען די פאַבריק, וועמעס אַקציעס עס האָט בען כּמעט ניט געגעבען קיין חכנסה, און וועמעס קרעדיט און געשעפטען מען האָט ניט געקאַנט פאַרבעסערן; ער האָט קלוג אויסגערעכענט און עס האָט איהם זיך איינגעגעבען צו ערקלעהרען די אנדערע הויפט אַקציאָנערען, אַז וואָס שנעלער די פאַבריק צו פאַרקויפּען איז דער איינציגער מיטעל צו ראַטעווען די געלד, וואָס זיינען באַגראָבען אין די אַקציעס. ער האָט אויך געטראַכט, אַז מען דאַרף פאַרשדען־ען די טאַכטער. די הויפטזאך אבער — פאַרקויפּען די פאַבריק און קויפּען אויף די געלד 5 פּראָצענטטיגע פאַפּירען, וואָס זיינען דאַמאָלט אַרײַן אין דער מאָדע, און דערצייען די יאָהרען רוהיגער, זיך דערמאַנענדיג וועגען די פּערגאַנגענע גרויסקייט, וועמעס פאַרלוסט ער האָט אַריבערגעטראָגען מוטהיג, אַנהאַלטענדיג אַי פּרעהליכקייט, אַי פּעסטקייט.

2.

דער פּאָטער האָט געליעבט קאַטיע'ן: ער האָט די הויך־אַריסטאָקראַטישע גור בערנאַנטקעס ניט ערלויבט צו פּיעל צו מושטירען דאָס מיידעל, „דאָס זיינען נאַר רישקייטען“, פּלענט ער זאָגען וועגען די גלאַטע מאַניערען, אויסגעהאַלטענע טאַליע און עהנליכע זאַכען. און ווען קאַטיאַ איז אַלט געוואָרען 15 יאָהר, האָט ער מסכים געווען מיט איהר, אַז מען קען זיך באַנעהן אָהן אַז ענגלענדערין און אָהן אַ פּראַנ־צויזן. דאָ האָט קאַטיאַ אין גאַנצען אַבגערוהט; זי האָט באַקומען פּולע פּרייהייט און

הויז. און פרייהייט האָט ביי איהר דאמאָלט געהייסען, אז מען זאָל איהר ניט שטערן לייענען און פאנטאזירען. חבר'תעם האָט זי געהאט ניט פיעל, צוויי, דריי נאָהענטע; אבער אזוינע וואָס האָבען זיך געשרכנט צו איהר — אָהן אַ שיער: זי איז דאָך געווען די איינציגע טאָכטער ביי פאלאזאָוו', עס איז דאָך שרעקליך ארויסצוריידען: 4 מיליאָן!

אָבער קאטיא האָט געלייענט, פאנטאזירט און די וואָס האָבען זיך גע'שרכנט'ט זיינען געווען פארצווייפעלט. אָט אזוי האָט זי געלייענט, פאנטאזירט און זיך ניט פארליבעט, נאָר מיט א מאָל האָט זי אָנגעהויבען מאנער ווערן, בלאַס ווערן און האָט זיך אוועקגעלענט קראַנק.

3.

קירסאנאָוו האָט זיך ניט באשעפטיגט מיט פראַקטיקע, אבער ער האָט גע'האַלטען, אז ער האָט קיין רעכט ניט זיך צו ענטזאנגען פון קומען צו א קאנסוליום. און אין יענער צייט — ארום א יאָהר נאָך דעם ווי ער איז געוואָרען א פראַפּעסאר און א יאָהר פריהער איידער ער האָט חתונה געהאט מיט ווערא פאולאָוונא, האָבען די טיזן פון פעטערבורגער פראַקטיק שוין זעהר פיעל איהם גענומען איינלאדען אויף קאנסוליום. עס זיינען פאר דעם געווען צוויי אורזאכען. די ערשטע אורזאָך איז געווען, וואָס עס האָט זיך ארויסגעוויזען, אז עס איז באַמט דא אויף דער וועלט א קלאַד בערנאר און אז ער וואָהנט אין פאריז. איינער פון די טיזן, וואָס איז געפאָהרען אין פאריז עפעס מיט א וויסענשאַפטליכען צוועק פון וועלכען קיינער ווייס ניט וואָס עס איז געווען אזוינס, האָט מיט זיינע אייגענע אויגען געזעהן קלאַד בערנאר', אָט אזוי ווי ער שטעהט און געהט, א לעבעדיגען קלאַד בערנאר, אַן אמת'; האָט זיך פארגעשטעלט פאר איהם מיט אלע זיינע טשינען, ארדענס, באַ-ריהמטע פאציענטען; און קלאַד בערנאר, איהם אויסהערענדיג ביי א האַלבע שעה, האָט א זאָג געטהאָן: „אומזיסט זייט איהר געקומען אין פאריז שטודירען די ער-פאָלגען פון דער מעדיצין, איהר האָט פאר דעם צוועק ניט געדארפט ארויספאָהרען פון פעטערבורג“. דער טויז האָט עס אָנגענומען פאר אַן אטעסטאנט אויף זיינע אונטערזוכונגען און קומענדיג צוריק, האָט ער אָנגעהויבען ארויסצוריידען דעם נאָ-מען פון קלאַד בערנאר ניט ווייניגער ווי 10 מאָל א טאָג, צוגעבענדיג דערביי ניט ווייניגער ווי 5 מאָל א טאָג: „מיין געלעהרטער פריינד“, אָדער „מיין בעריהמטער חבר אין דער וויסענשאַפט“. ווי זשע האָט ער געקאָנט ניט רופען קירסאנאָוו' אויף

קאנסוליווס? מען קען ניט ניט רופען. די צווייטע אורזאך איז געווען נאך א וויכטיגערע: אלע טיין האבען געזעהן, אז קירסאנאוו נעהמט ביי זיי קיין פראקטיקע ניט אוועק, און ניט נאך נעהמט ער ניט אוועק, מען קען אפילו ביי איהם זיך ניט איינבעמען און מיט געוואלט קען מען איהם ניט מאכען אננעהמען קראנקע. עס איז בעוואוסט, אז ביי א סך פראקטיצירענדע טיין איז דא אזא מנהג: אויב וועלכער עס איז א קראנקער האלט ביי דער גסיסה און צוליעב דעם שלעכטען שיקזאל קען מען דעם קראנקען ניט משלח זיין אין אויסלאנד אדער אין עפעס א קורארט, דארף מען זען איהם אריינשפארען צו אן אנדער דאקטאר — און דער טויז איז אין אזא פאל זאגאר גערייט אליין געלך צו געבען, אבי נעהם נאך צו. קירסאנאוו פלעגט זעלמען געהמען אויף זיך צו היילען, אפילו ווען אזא טויז פלעגט בעטען, ער פלעגט, געוועהנליך, רעקאמענדירען זיינע פריינד, וואס פלעגען זיך בעשעפטיגען מיט פראקטיקע, פאר זיך פלעגט ער לאזען נאך ווייניגע פעלע, אזוינע וואס זיינען אינטערעסאנט אין וויסענשאפטליכען הינזיכט. ווי זשע קען מען ניט איינלאדען אויף קאנסול-יומס אזא חבר-דאקטאר, וועמען קלאר בערנאר אליין קען און וואס נעהמט ניט אוועק קיין פראקטיקע?

ביים מיליאנער פאלאזאוו איז געווען אלס דאקטאר איינער פון די גרעסטע טאיז טרומף, און ווען יעקאטערינא וואסיליעוונא איז קראנק געווארען, פלעגען א לאנגע צייט קאנסוליווס צוזאמענגעשטעלט ווערן פון גאלע—טאיז. צום סוף, ווען די לאגע איז געווארען זעהר ערנסט, האבען די טאיז באשלאסען איינצולאדען קירסאנאוו'ן. אין אמת'ן איז עס געווען א שווערע אויפגאבע פאר די טאיז: קיין קראנקהייט איז ביי דער קראנקער ניטא און די כחות האלמען אין איין פאלען. מען דארף דאך אויסזוכען א קראנקהייט: דער הויז דאקטאר האט עס געגעבען א גאמען *Atrofia Nervorum*, „די נערווען באקומען ניט קיין שפיין.“ צו איז דא אויף דער וועלט אזא קראנקהייט צו ניט, דאס ווייס איך ניט, אבער אויב אזא קראנקהייט איז פארהאן, דאמאלט קען זי, לויט מיין שכל נאך, ניט געהיילט ווערען. אבער, אויב ניט קוקענדיג אויף דעם, וואס מען קען איהר ניט אויס-היילען, היילט מען דאך, טו זאלען מיר עס איבערגעבען צו קירסאנאוו'ן אדער וועמען עס איז אן אנדערען פון זיינע פריינד—די הוצפה'ניקעס, שנעקעס. אט אזוי איז קירסאנאוו ווידער גערופען געווארען אויף א קאנסוליווס. מען האט די קראנקע אונטערוכט, איהר אויסגעפרעגט: זי האט געענטפערט מיט חשק, זעהר

רוהיג; קירסאנאָוו אבער איז נאָך די ערשטע ווערטער אבגעשטאַנען און האָט נאָך געקומט ווי די טאז האָבען אונטערזוכט און אויסגעפרעגט; און ווען זיי האָבען זיך אָנגעארבייט און איהר אויסגעמוטשעט, וויפיעל עס פאָדערט די אנשטענדיגקייט אין אזוינע פעלע, און זיי האָבען געפרעגט קירסאנאָוו: „וואָס געפינט איהר, אלעקסאנדער מאטאווייאַיטש?״ האָט ער געזאָגט: „איך האָב ניט גענוג אונטער־זוכט די קראַנקע. איך וועל דאָ בלייבען. עס איז אן אינטערעסאנטער פאל. אויב מען וועט ווידער דארפן מאַכען א קאנסוליום, וועל איך זאָגען קארל פיאדאריטש׳ן — ד. ה. דעם דאָקטאר, וואס האָט איהר בעהאַנדעלט און וואס האָט גענומען שיי־נען פון פרייד, וואָס זיין **Atrofia Nervorum** איז געראטעוועט געוואָרען.

ווען מען איז זיך פארנאָדערגעגאנגען, האָט קירסאנאָוו זיך אוועקגעזעצט ביי דער קראַנקער אויפ'ן בעט. די קראַנקע האָט א שמייכל געטהאָן מיט אַ שפאט.

— איך בעדויערע, וואָס מיר זיינען ניט בעקאנט מיט איך, האָט ער אָנגעהוי־בען — א דאָקטאר דארף, מען זאָל האָבען צוטרוי צו איהם; עס קען זיין, מיר וועט זיך איינגעבען אייער פערטרויען צו פארדיענען. זיי פארשטעהן ניט אייער קראַנקהייט, דאָ דארף מען אביסעל א טיעפערן בליק. אויסהערען אייער ברוסט, געדען איך רפואות איז אין גאַנצען ארויסגעוואָרפען. מען דארף נאָך איין זאך: קעדען אייער לאַגע און צוזאמען א טראכט טהאָן, צי קען מען ניט וואָס עס איז טהאָן? איהר וועט מיר העלפען אין דעם.

די קראַנקע האָט געשוויגען.

— איהר ווילט ניט רעדען מיט מיר?

די קראַנקע האָט געשוויגען.

— איהר ווילט, מן הסתם, זאָגאר, אז איך זאָל אוועקגעהן. איך בעט ביי איך נאָך צעהן מינוט צייט. אויב אין צעהן מינוט ארום וועט איהר אויך געפינען, ווי איצט, אז מיין אנוועזענהייט איז איבעריג, וועל איך אוועקגעהן. ווייסט איהר, אז איהר ליידעט פון קיין זאך ניט, נאָך פון אומעט? ווייסט איהר, אז אויב אַט דער געמיטה צושטאַנד אייערער וועט אָנהאַלטען ווייטער אזוי, וועט אין צוויי—דריי וואָכען ארום, און פילייכט נאָך פריהער, ניט מעהר זיין מעגליך איך צו ראַטע־ווען? און פילייכט וועט איהר אפילו קיין צוויי וואָכען מעהר ניט אריבערלעבען?

איהר האָט איצט נאָך ניט קיין אויסצעהרונג, זי איז אָבער זעהר, זעהר נאָהענט און אין אייערע יאָהרען, ביי אייערע אנשטרענגונגען ענטוויקעלט זי זיך אונגע- וויינליך שנעל און קען זיך ענדיגען אין עטליכע טעג.
די קראנקע האָט געשוויגען.

— איהר ענטפערט ניט. איהר זייט אבער געבליבען גלייכגילטיג. הייסט עס, אז מיינע ווערטער זיינען פאר אייך קיין נייעס ניט געווען. דערמיט, וואָס איהר שווייגט, ענטפערט איהר מיר „יא“. ווייסט איהר, וואָס כמעט יעדער אנדערער וואָלט געטהאָן אויף מיין אַרט? ער וואָלט אוועק זיך דורכריידען מיט אייער פאָ- טער.

עס קען זיין, אז מיין געשפרעך מיט איהם וואָלט אייך געראטעוועט, אָבער, אויב איהר ווילט עס ניט, וועל אייך עס ניט טהאָן. פארוואָס? אייך האָב אַ כּלל: געגען דעם ווילען פון א מענשען דארף מען קיין זאך גיט טהאָן פאר איהם; פריי- הייט איז העכער פאר אלץ, זאגאר העכער פאר'ן לעבען. דערפאר, אויב איהר ווילט ניט, אז אייך זאל וויסען די אורזאך פון אייער זעהר געפעהרליכער לאַגע, וועל אייך ניט זוכען צו דערוויסען זיך. אויב איהר וועט זאגען, אז איהר ווילט שטארבען— וועל אייך אייך נאָר בעטען מיר ערקלעהרען די אורזאכען פון דעם פערלאנג; אויב זיי וועלען אפילו אויסקומען אין מיינע אויגען ניט גרינדליך, האָב אייך אלץ קיין רעכט ניט אייך צו שטערן; אויב זיי וועלען מיר אויסווייזען פאר גרינדליך, בין אייך פארפליכטעט אייך צו העלפען און בין גערייט דערצו. אייך בין גערייט אייך צו געבען גיפט. אויף די בעדינגונגען בעט אייך אייך מיר זאגען די אורזאכען פון אייער קראַנקהייט.

די קראנקע האָט געשוויגען.

איהר ווילט ניט ענטפערן. אייך האָב קיין רעכט ניט זויטער אייך אויסצופרע- גען. אָבער צי קען אייך בעטען ביי אייך אן ערלויבניש אייך צו דערצעהלען וועגען זיך אליין דאָס, וואָס קען העלפען פארגרעסערן דעם צוטרוי צווישען אונז? יא? אייך דאנק אייך. פון וואָס עס זאל ניט זיין, איהר ליידעט אבער. אייך לייד אויך. אייך לייעב ליידענשאפטליך אַ פרוי, וועלכע ווייס אפילו ניט, און דארף קיין מאָל זיך ניט דערוויסען, אז אייך לייעב איהר. האָט איהר מיטלייד מיט מיר?

די קראנקע האָט געשוויגען, נאָר זי האָט טרויעריג אַ קליין שמייכעל געטהאָן.
— איהר שווייגט, אָבער איהר האָט ניט געקאָנט בעהאלטען, אז מיינע ווער-

טער זיינען אביסעל מעהר באמערקט געווארען פון אייך ווי די פריהערדיגע. דאָס איז שוין גענוג: איך זעה, אז ביי מיר און ביי אייך איז דאָ איין אורזאך פון ליידען. אייך ווילט זיך שטארבען? איך פארשטעה עס גאנץ גוט. אבער צו שטארבען פון אויסצעהרונג נעהמט לאנג און עס איז שווער. איך בין גערייט אייך צו העלפען שטארבען, אויב מען קען אייך מיט קיין אנדער זאך ניט העלפען — איך זאג, אז איך בין גערייט אייך צו געבען גיפט, א שטארקען, אזא וואס טוידט שנעל, נאָר אַהן ליידען. צי ווילט איהר אויף דער בעדינגונג מיר געבען א מעגליכקייט זיך צו דערוויסען, צי איז אייער לאגע באמת אזא פארלווייפעלטע, ווי אייך ווייזט זיך אויס?

— איהר וועט מיך ניט אבנארען? — האָט רי קראנקע ארויסגעערעדט.

— קוקט אויפמערקזאם אריין אין מיינע אויגען — איהר וועט זעהן, אז איך וועל אייך ניט אבנארען.

די קראנקע האָט א ווילע זיך ניט בעשלאָסען. — ניין, אבער איך קען אייך פאַרט גאנץ ווייניג.

— אז אנדערער אויף מיין אָרט וואָלט שוין גענומען זאָגען, אז דאָס געפיהל פון וועלכען איהר ליידעט איז גוט. איך וועל עס נאָך ניט זאָגען. ווייס אייער פאַטער פון דעם? איך בעט אייך צו געריינקען, אז איך וועל מיט איהם ניט ריידען אַהן אייער ערלויבניש.

— ער ווייס ניט.

— ער לייעבט אייך?

— יא.

— וואָס מיינט איהר, וועל איך אייך איצט זאָגען? איהר זאָגט, ער לייעבט אייך; איך האָב געהערט, אז ער איז גיט קיין נאָרישער מענש. פאר וואָס זשע דענקט איהר, אז עס איז אומזיסט איהם צו ענטדעקען אייער געפיהל. אז ער וועט ניט מסכים זיין? אויב די שטערונג וואָלט געווען נאָר אין דער אַרימקייט פון דעם מענשען, וואָס איהר לייעבט, וואָלט דאָס אייך דאָך ניט צוריקגעהאלטען צו פרוכיר רען איבערצייגען אייער פאַטער, ער זאָל געבען זיין הסכמה — אזוי דענק איך. הייסט עס, אז איהר מיינט, דאָס אייער פאַטער האָט א צו שלעכטע מיינונג וועגען איהם — קיין אנדער אורזאך פאר אייער פארשווייגען עס פון אייער פאַטער קען ניט זיין. איז עס אזוי?

די קראנקע האָט געשווינגען.

— קענטיג, איך האָב קיין טעות ניט געהאט. וואָס טראַכט איך איצט? איי-
ער פּאָטער איז אַ מענש און ערפּאהרענער אין לעבען, וואָס קען מענשען; איהר זייט
ניט ערפּאהרען; אויב אַ געוויסער מענש דאָכט זיך איהם אויס פאַר שלעכט און
אייד פאַר גוט, איז עס גיכער ווי אלץ, און דעם טעות מאַכט איהר, ניט ער, איהר
זעהט, און איך דאַרף אזוי טראַכטען. ווילט איהר וויסען, פאַר וואָס איך זאָג אייד
אַזאַ אונאַנגענעהמע זאַך? איך וועל אייד זאָגען. איהר קענט אייד אין כעס ווערן אויף
מיינע ווערטער, איהר קענט פאַר דעם אָנהויבען פיהלען אַ שנאה צו מיר, איהר וועט
אַבער פאַרט אַ טראַכט טהאַן; ער רעדט דאָס וואָס ער מיינט, פאַרשטעלט זיך ניט,
ווייל מיר ניט אַבנאַרען. איך געוויין אין אייער צוטרויען. צי איז אמת, און איך רייך
מיט אייד עהרליך?

די קראנקע האָט געקוויינקעלט, צו ענטפערן, אדער ניט. — איהר זייט אַ
זאַנדערבארער מענש, דאָקטאר, האָט זי ענדליך אַרויסגערעדט.

— ניין, ניט קיין זאַנדערבארער, נאָר ניט עהנליך אויף און אַבנאַרער. איך
האָב געזאָגט גלייך, וואָס איך טראַכט. אַבער דאָס איז נאָר מיינע אַ השערה. עס קען
זיין, און איך האָב אַ טעות. גיט מיר אַ מעגליכקייט עס צו דערגעהן. רופט מיר אן
דעם מענשען, צו וועלכען איהר פיהלט אַ נייגונג. דאמאָלט — נאָר, ווידער אויב
איהר וועט עס ערלויבען — וועל איך דורכריידען מיט אייער פּאָטער
— וואָס וועט איהר איהם זאָגען?

- ער קען איהם גוט?

- יא.

— אין דעם פאל וועל איך איהם זאָגען, און ער זאָל מסכים זיין צו אייער
שדוך, אבער נאָר אונטער איין באדינגונג: די צייט פון דער חתונה זאָל באשטימט
ווערן ניט איצט, נאָר אין צוויי, דריי חדשים ארום, כדי איהר זאָלט האָבען צייט
קאלטבלוטיג צו בעטראַכטען, טאָמער איז אייער פּאָטער גערעכט.
— ער וועט ניט מסכים זיין.

— גיכער ווי אלץ, וועט ער יא מסכים זיין. אבער אויב ניט וועל איך אייד
העלפען, ווי געזאָגט.

קירסאנאָוו האָט לאנג גערעדט אין דעם זינען. צום סוף האָט ער אויסגע-
פועלט, און די קראנקע האָט איהם אויסגעזאָגט דעם נאָמען און ערלויבט דורכצו-
פועלט, און די קראנקע האָט איהם אויסגעזאָגט דעם נאָמען און ערלויבט דורכצו-

ר'נדען מיט'ן פאָמער. אָבער מיט'ן אַלמען צו מאַכען אַ טאַלס, איז געווען נאָך שווער
רעד ווי מיט דער טאַכטער. פּאַלאַזאַוו איז געווען שטאַרק פּאַרוואַונדערט, ווען ער
האַט דערהערט, אז די טאַכטערס שוואַכקייט קומט פון אַ האַפּנונגסלאַזער ליבע;
נאָך מעהר איז ער נשתומם געווארען, ווען ער האַט דערהערט דעם נאָמען פון דעם
מאן, אין וועלכען זי האַט זיך פּאַרליעבט און האַט ענטשלאַסען געזאָגט: „זאָל זי
בעסער שטאַרבען, איידער חתונה האַבען מיט איהם. דער טוידט וועט זיין אַ קלער
נערע צרה אי פּאַר איהר, אי פּאַר מיר.“ עס איז געווען זעהר אַ שווערע לאַגע, נאָך
מעהר דערפּאַר, ווייל, אויסהערענדיג פּאַלאַזאַוו'ס טענות, האַט קירסאַנאָוו געזעהן,
אז גערעכט איז טאַקי אין אמת'ן דער אַלמער און ניט די טאַכטער.

4.

חתנים האַבען הונדערטער ווייס זיך ארוםגעדעהט ארום דער יורשטע פון דעם
גרויסען פּאַרמענענס; אָבער די געזעלשאַפט וואס פלעגט קומען מחנותוויין אויף
פּלאַזאַוו'ס מיטאַגעסענס און אבער-אונטערהאַלטונגען, איז געווען יענע געזעל-
שאַפט פון אַ גאַנץ צווייפּעל האַפטען טיפּ, פון גאַנץ צווייפּעל האַפטער אינטעליגענץ,
וואָס האַט פול געמאַכט די זאַלען פון אלע אזוינע גבירים ווי פּאַלאַזאַוו, וואָס האַבען
זיך דערהויבען איבער דעם אייגענעם מעהר אָדער ווייניגער אַנשטענדיגען ענגען
קרייז און וואָס האַבען ניט געהאַט קיין פּערבינדונגען אין דער אמת-הויכער, מעהר
אָדער ווייניגער אַנשטענדיגער געזעלשאַפט; אַט די גבירים הויכען אָן אַבזופּטערן
אַלערליי שאַראַטאַנעס און פּוסטעפּאַסניקעס, וואָס זיינען אונאַנשטענדיג זאָגאַר
אין זייער אויסזעהן, שוין ניט ריידענדיג וועגען זייערע אינערליכע אייגענשאַפטען.
דערפּאַר איז קאַטערינאַ וואַסילעוונאַ געוואָרען פּאַראַינטערעסירט, ווען צווישען
איהרע קאוואַלערן האַט זיך באַוויזען אַן אמת'ער געזעלשאַפטסמאַן פון גוטען טאַן;
ער האַט זיך געהאַלטען פיעל עלעגאַנטער פּאַר אלע אַנדערע און גערעדט פיעל קליר
נער און אינטערעסאַנטער פּאַר זיי. דער פּאַמער האַט באַלד באַמערקט אז זי האַט
גענומען אַרויסוויזען איהם מעהר אויפּמערקזאַמקייט ווי צו אלע אַנדערע, און, זיי
ענדיג אַ מענש וואָס פּאַרשטעהט אַ זאָך, אַ ענטשידענער און פּעסער, האַט ער
גלייך ווי ער האַט עס באַמערקט, זיך דורכגערייט מיט דער טאַכטער: „מיין פּריינד-
קאַטיאַ, סאַלאַוועָוו רייכט זיך שטאַרק אַרום דיר; היט זיך פּאַר איהם: ער איז
נעהר אַ שלעכטער מענש, אַ מענש אַהן אַ שטיקעל נשמה; דו וואַלסט געווען אזוי
אונגליקליך מיט איהם, אז איך וואַלט בעסער געוואַלט דיר זעהן אַ טוידטע, איידער

אלם זיין פרוי; דאָס וואָלט געווען לייכטער אי פאר דיר, אי פאר מיר". קאטערינא וואסיליעוונא האָט דעם פאָטער געליעבט און איז געווען געוואָהנט צו אַכטען זיין מיינונג; ער האָט קיין מאָל איהר ניט געשטערט; זי האָט געוואוסט, אז ער רעדט נאָר פון ליעבע צו איהר; די הויפטזאַך איז געווען, וואָס זי האָט געהאַט אזאַ כאַ-ראַקטער, דאָס זי פלעגט מעהר טראַכטען וועגען די פערלאַנגען פון די. וואָס ליעב-בען איהר, איידער פון איהרע אייגענע קאפּריזען; זי איז געווען פון די. וואָס זאָגען זייערע מקורבים: „ווי איהר דענקט, אזוי וועל איך טהאָן". זי האָט געד-ענטפערט דעם פאָטער: „סאַלאַווצאַוו געפעלט מיר, נאָר אויב איהר דענקט, אז פאך מיר איז בעסער זיך צו דערווייטערן פון איהם, וועל איך אזוי טהאָן." געוויס וואָלט זי עס ניט געטהאָן און נאָך איהר כאַראַקטער — ניט צו זאָגען קיין ליגען — וואָלט זי עס ניט געזאָגט, ווען זי וואָלט געליעבט; אָבער איהר צובונד צו סאַ-לאַווצאַוו איז געווען נאָך זעהר שוואַך, האָט כמעט נאָר ניט עקסיסטירט דאמאָלט; ער איז געווען נאָר אינטערעסאנטער פאר די איבעריגע. זי איז געוואָרען קאלט מיט איהם; עס קען זיין, אז אלץ וואָלט פארביי גלאַט; אָבער דער פאטער האָט פון הימציגקייט אביסעל איבערגעזאַלצען, און פאר דעם פלינקען סאַלאַווצאַוו איז דאָס אויך געווען גענוג. ער האָט דערזעהן, אז ער דארף שפּיעלען די ראַלע פון אַ קרבן; ווי זשע געפינט מען עפעס אַ צוצעפעניש, אז מען זאָל קענען ווערען אַ קרבן? פאלאזאַוו האָט איינמאָל איהם עפעס אריינגעזאָגט אַ שטאַכוואָרט; סאַלאַווצאַוו האָט מיט ווירדע און טרויער אין געזיכט זיך געזעגענט מיט איהם און אויפגעהערט קומען. אין אַ וואך ארום האָט קאטערינא וואסיליעוונא באקור-מען פון איהם אַ ליידענשאפטליכען און זעהר אַ מוטהלאָזען בריעף אין דעם זינען, אז ער האָט קיין מאָל ניט געהאָפט, דאָס זי זאָל איהם ליעבען און אז פאר זיין גליק איז גענוג איהר אָפטמאָל צו זעהן, אפילו ניט ריידען, נאָר איינפאַך זעהן; ער אָפּפערט אבער אויך מיט דעם גליק און איז פונדעסטוועגען אי גליקליך, אי ניט גליקליך און אזוי ווייטער, און קיינע בקשות, קיינע פערלאַנגען. ער האָט אפילו קיין ענטפער ניט געבעטען. אזוינע בריעף האָבען געהאַלטען אין קומען ביז זיי האָבען סוף כל סוף דאך געווירקט.

אָבער געווירקט האָבען זיי ניט זעהר גיך. קאטערינא וואסיליעוונא איז אין דער ערשטער צייט נאָך דעם ווי סאַלאַווצאַוו האָט זיך דערווייטערט נאָר ניט געווען ניט אומעטיג, ניט פערטראַכט, און פאר דעם איז זי שוין אויך געווען קאלט

מיט איהם און האָט גאנץ רוהיג אנגענומען דעם פאטערס עצה זיך צו הימען פאר איהם. דערפאר, ווען אין א חדשים צוויי ארום האָט זי אָנגעהויבען צו ווערן אר מעטיג, ווי אזוי האָט דעם פאטער געקאָנט קומען אויפ'ן שכל, אז אין דעם איז פאָר מישט דער, וועגען וועלכען ער האָט שוין גאָר פארגעסען? — „דו ביזט עפעס פארטרויערט, קאטיא“, — „ניין, דאָס איז גאָר נישט, אזוי זיך“. אין אַ וואָך, אין צוויי ארום הויבט דער אַלטער שוין אָן צו פרעגען: „צו ביזטו ניט קראַנק, קאטיא? — „ניין, גאָר נישט“. — נאָך אין צוויי וואָכען ארום, זאגט שוין דער אַלטער: „דו מוזט זיך אָנהויבען קורירען, קאטיא!“ — קאטיא הויבט זיך אָן קורירען און דער אַלטער באַרוהיגט זיך אין גאַנצען, וואָרום דער דאָקטאר געפינט קיין געפאָהר ניט, נאָר אזוי עפעס אַ שוואַכקייט, אַ געוויסע פאַרמאַטערטקייט און גאַנץ גרינדליך באַווייזט ער, ווי דער זאָרט לעבען וואָס קאַטערינאַ וואַסיליעוונאַ האָט געפיהרט יענעם ווינטער — יעדען טאַג אַ באַל ביז צוויי, דריי אויגער און עפּטער ביז פינף — מוז אויסמאַטערן. אָבער דאָס וועט פאַרביי. עס געהט אַבער ניט פאַרביי, נאָר עס ווערט ערגער.

פאַר וואָס זשע האָט קאַטערינאַ וואַסיליעוונאַ נאָר ניט געזאָגט דעם פאַטער? — זי איז געווען זיכער, אז דאָס וואַלט געווען אוימיסט; דער פאַטער האָט דאַמאָלט אזוי פעסט איהר געזאָגט, און ער רעדט ניט סתם אזוי. ער האָט ניט האַלט אַרויס צוזאָגען וועגען מענשען אַ מיינונג, וואָס איז ניט פעסט ביי איהם; און ער וועט קיינמאָל ניט מסכים זיין צו איהר שרוך מיט אַ מענשען, וואָס ער האַלט פאַר אַ פערדאַרבענעם

און אַט אזוי האָט קאַטערינאַ וואַסיליעוונאַ פאַנטאַזירט, פאַנטאַזירט לייענען דיג סאַלאַוואַווס האַפּנונגסלאַזע בריעף, און נאָך אַ האַלב יאָהר פון אזא לייענען איז זי שוין געווען אויף אַ האָר פון אויסצעהרונג. און דער פאַטער האָט פון קיין איין וואָרט איהרען ניט געקאָנט באַמערקען, אז די קראַנקהייט קומט פון אַ זאך, אין וועלכער ער אַליין איז צום טהייל שולדיג: „די טאַכטער איז געווען מיט איהם צערטליך ווי פריהער“. — „ביזטו מיט עפעס אונצופריערען?“ — „מיט קיין זאך ניט, פאַפּאַ“. — „אַפּשר זאָרנסטו וועגען וואָס עס איז?“ — „ניין, פאַפּאַ“. מען זעהט אויך אז ניט. זי האָט עפעס דעם מוטה פאַרלאָרען, אַבער דאָס קומט דאָך פון שוואַכקייט, פון קראַנקהייט. און דער דאָקטאר זאָגט אויך: דאָס איז פון קראַנקהייט. פון וואַנענט קומט אַבער די קראַנקהייט? כל זמן דער דאָקטאר האָט

געהאלטען די קראנקהייט פאר א פוסטע, האָט ער זיך באַנוגט מיט'ן מאַרלען די טעניז און די קארסעטן; און ווען ער האָט באַמערקט די געפאָהר אין אַרױפּגע-שוואַמען „דאָס אױפּהערן פון ערנעהרונג בײַ די נערווען“.

5.

אַבער אױב די פּראַקטיצירענדע טײַז האָבען צוגעשטימט, אז פּרײַלין פּאַלאַ-זאָוואַ האָט **Atrofia Nivorum** וואָס האָט זיך ענטװיקעלט פון דעם אױס-מאַטערנען זאָרט לעבען בײַ דער געבאַרענער נײַגונג צו פּאַנטאַזירען און צו פּאַרטראַכטיקייט, האָט אַבער קירסאַנאָוו נײַט געדאַרפּט פּיעל אונטערזוכען די קראַנק-קע אום צו זעהן אז די כּחות זײַנען בײַ אײַהר געפּאַלען צולײַכ אַ מאַראַלישע אור-זאַך. פּאַר'ן קאַנסוליום האָט דער דאָקטאָר, וואָס האָט אײַהר בעהאַנדעלט אײַהם ער-קלעהרט אלע בעצײהונגען פון דער קראַנקער: פּאַמיליען ערגערניש קײנע נײַט; דער פּאָטער און די טאָכטער לעבען גוט צווישען זיך. דער פּאָטער ווײַס פון דעסט-וועגען נײַט די אורזאַכען פּאַר וואָס זײ אײַז אַזױ צורודערט, וואָרום דער דאָקטאָר ווײַס עס נײַט, וואָס זשע אײַז עס? עס אײַז אַבער קלאָהר, אז די מײַדעל האָט אַ שטאַרקען כאַראַקטער, אױב זײ האָט געקאַנט אַזױ לאַנג בעהאַלטען, אז זײ אײַז צו-רודערט און אױב זײ האָט די גאַנצע צײַט נײַט געגעבען דעם פּאָטער די מעגליכקײַט צו טרעפען די אורזאַך; דער שטאַרקער כאַראַקטער האָט זיך אַרױסגעוויזען אױך אײַן דעם רוהיגען טאַן פון אײַהרע ענטפּערס אױפ'ן קאַנסוליום. נײַטאָ בײַ אײַהר קײנע שפּורען פון צורײַצטיקייט, זײ טראַגט פּעסט אריבער אײַהר שיקאַל. קירסאַ-נאָוו האָט געזעהן, אז אַזאַ מײַדעל פּאַרדיענט, דאָס מען זאָל מיט אײַהר זיך באַ-שעפּטיגען — צײַ קען מען נײַט העלפען? זיך אַרײַנצומישען, אײַז בײַ אײַהם אױס-געקומען, אײַז נײַטיג: געוויס וועט אַזױ, אַדער אַנדערש אױך אַהן אײַהם די זאַך ווען עס אײַז זיך אױפּקלעהרען, אַבער צײַ וועט עס נײַט זײַן צו שפּעט? די אױסצעהרונג אײַז זעהר נאָהענט און דאַמאָלט וועט שױן קײן זאָרג נײַט העלפען.

און ער האָט אַ שעה צוויי זיך אַרומגעמאַטערט מיט דער קראַנקער, האָט באַ-ווײַזען בײַצוקומען אײַהר מיסטרויען, האָט זיך דערוואוסט אײַן וואָס די זאַך בע-שטעהט און באַקומען די ערלױבניש דורכצורײַדען וועגען דעם מיט'ן פּאַטער.

דער אַלטער אײַז געווען אײַבערראשט, ווען ער האָט דערהערט פון קירסאַ-נאָוו, אז די אורזאַך פון זײַן טאָכטערס קראַנקהייט אײַז די לעבע צו סאַלאַוו-

צאו'ן. ווי אזוי איז עס? קאטיא האָט דאמאָלט קאלט אָנגענומען די עצה זיך פון איהם צו דערווייטערן; זי איז געבליעבען אזוי גלייכגילטיג, ווען ער האָט אויפֿ- געהערט זיין ביי זיי. ווי זשע שטארבט זי פון ליעבע צו איהם? און, בכלל, צו קען מען נאר שטארבען פון ליעבע? אזוינע אויפרעגונגען האָבען געמוזט אויסקומען ניט גלויבליך א מענשען, וואס איז געווען געוואָהנט צו פיהרען נאָר א פראקטישען לעבען און צו קוקען אויף אלץ מיט אַ קאלטער אויסגערעכענקייט. קירסאָנאָו האָט לאָנג מיט איהם זיך מתעסק געווען, ער האָט אלץ דאָס זייניגע גע'טענה'עט: „דאָס איז די פאנטאָזיע פון א קינד, וואס וועט זיך אָנמאטערן און פארגעסן“.

קירסאָנאָו האָט ערקלעהרט, און צום סוף איהם באוויזען, אז דערפאר טאקע וועט זי ניט פארגעסן, נאָר זי שטארבט, ווייל זי איז א קינד. פאלאָזאָו האָט זיך איינגעבראכען, האָט זיך איבערצייגט, אבער אנשטאָט נאָכצוגעבען, האָט ער אַ קלאַפ געמהאָן מיט'ן פויסט אין טיש און האָט געזאָגט מיט א פעסטען בער שלום: „אויב זי וועט שטארבען, זאָל זי שטארבען; דאָס איז בעסער, ווי זי וואָלט געווען אונגליקליך. אי פאר מיר לייכטער, אי פאר איהר לייכטער“! דיזעלבע ווערטער, וואָס ער האָט מיט א האַלב יאָהר צוריק געזאָגט דער טאָכטער. קאטע רינא וואסיליעוונא האָט קיין טעות ניט געהאט, דיינקענדיג, אז עס איז אומזיסט מיט איהם צו ריידען.

— אָבער צוליב וואס זייט איהר אזוי איינגעשפארט? איך גלויב זעהר, אז ער איז א שלעכטער מענש; אבער צו איז ער שוין אזוי שלעכט אז דאָס לעבען מיט איהם איז ערגער ווי דער טוידט?

— אַזא. ער האָט קיין נשמה ניט; זי איז א גוטע, אַ דעליקאטע, ער אָבער איז אַ מאוסער פאסקורניאק. און פאלאָזאָו האָט זיך אוועקגעלאָזען בעשרייבען סאָר לאַווצאָו'ן, האָט איהם באשריבען אזוי, אז קירסאָנאָו האָט ניט געפונען ווי אב־ צופרעגען. און אין אמת'ן, ווי האָט ער געקאָנט ניט איינשטימען מיט פאלאָזאָו'ן? סאלאווצאָו איז געווען דערזעלבער זשאן, וואָס האָט דאמאָלט, פאר סטארעשניל קאָוו'ס שרבנ'ן זיך, געגעסען צוזאמען מיט איהם, סערוז'ן און זשולי. דאָס איז פאלשטענדיג ריכטיג, אז פאר אן אנשטענדיגע מיידעל איז פיעל בעסער צו שטארבען, איידער צו ווערן די ווייב פון אזא מענשען. ער וועט באשמוצען, פאר־ פריהרען, וועט אויפגעסען מיט זיין נידערטרעכטיגקייט אן אנשטענדיגע פרוי: פיעל בעסער איז פאר איהר צו שטארבען.

קירסאנאָוו האָט זיך פּערטראַכט אויף עטליכע מינוט — ניין, האָט ער נאָכ־הער אַרויסגעזאָגט — ווי אזוי האָב איך עס געלאָזט פון אייך זיך בעאיינפלוֹר סען? דאָס איז ניט געפּעהרליך, טאַקע דערפאַר וואָס ער איז אזוי פּערדאַרבען. זי וועט עס מוזען איינזעהן, גיט איהר נאָר צייט זיך רוהיג אַרומצוקוקען. ער האָט גע־נומען רוהיג, אבער ענערגיש ערקלעהרען פאַר פּאַלאָזאָוו'ן דעם פּלאַן, וועלכען ער האָט דער טאָכטער אַרויסגעזאָגט אַלס השּערה, אז זי וועט פּילייכט אַליין זיך ענטזאָגען פון איהר געליעבטען, אויב ער איז באַמת אזוי שלעכט. איצט איז ער אין דעם געווען איבערצייגט, ווייל דער געליעבטער איז באַמת געווען זעהר שלעכט.

— איך וועל אייך ניט זאָגען, אז די הייראַטאָ איז נאָר ניט אזוי שרעסליך. אויב מען קוקט אויף איהר קאַלטבלוטטיג. דאָך אויב די פרוי איז אונגליקליך, פאַר וואָס זאָל זי זיך ניט פאַרנאַנדערנעהן מיט'ן מאַן? איהר האַלט אז דאָס איז ניט ערלויבט, אייער טאָכטער איז ערצויגען אין די באַגריפען, פאַר אייך און פאַר איהר איז עס באַמת אַ פּערלֹסט אויף אייביג און איידער זי וועט זיך איבערדערציהען, וועט זי פון אַזאַ מאַן אויסגעפייניגט ווערן ביז אין טוידט אַרײַן, וואָס דאָס איז ערגער ווי אויסצעהרונג. מען דאַרף אָבער די זאַך נעהמען פון דער צווייטער זייט. פאַר וואָס לעגט איהר קיין האַפענונגען ניט אויף דעם שכל פון אייער טאָכטער? זי איז דאָך ניט משוגע? שטענדיג רעכענט אויפ'ן שכל, לאָזט איהם נאָר האַנדלען פּריי, וועט ער אייך קיינמאָל ניט אבנאַרען אין אַ גערעכטער זאַך. איהר זייט אַליין שולדיג, וואָס איהר האָט דעם שכל ביי אייער טאָכטער געהאַלטען געבונדען, בינדעט איהם פאַרנאַנדער און ער וועט איהר בריינגען אויף אייער זייט, ווי באַלד אז דער אַמת איז אויף אייער זייט. ליידענשאַפט פאַרבלענדעט, ווען זי באַגעגענט ווידער־שטאַנד; בעזייטיגט עס און אייער טאָכטער וועט ווערען פאַרנופּטיג. גיט איהר די פּרייהייט צו ליעבען, און זי וועט זעהן צו איז דער מענש ווערטה איהר ליעבע. זאָל ער זיין איהר חתן, און אין אייניגע צייט אַרום וועט זי אַליין איהם ענטזאָ־גען.

אזא זאַרט בליק אויף זאכען איז געווען צו ניי פאַר פּאַלאָזאָוו'ן. ער האָט געענטפּערט שאַרף, אז ער גלויבט ניט אין אזוינע פּוסטע זאכען, אז ער קען צו גוט דעם ליעבען, אז ער האָט געזעהן צופיעל ביישפיעלען פון מענשען אַהן קעפּ, יאָס ער זאל קענען זיך פאַרלאָזען אויף זייער שכל, און נאָך לעכערליכער איז זיך

צו פארלאזען אויף דעם שכל פון א 17 יעהריגער מיידעל. אומזיסט האָט קיר-טאָנאו געטעהנעט, אז זינלאָזע זאכען ווערען אבגעטהאָן נאָר אין צוויי פעלע: ענט-ווערער אין דער מינוט ווען עס פארברענט א זאך, אָדער ווען א מענש האָט ניט קיין פרייהייט און ווערט אויפגערגט דורך א ווידערשטאַנד. אזוינע בעגריעפען זיינען אויסגעקומען ביי פאלאזאו'ן משונה'דיג ווילד. — „זי איז משוגע; עס איז נאָריש אנצוטרויען אזא קינד איהר שיקזאל; זאָל זי בעסער שטארבען.“ — פון דעם פונקט האָט מען איהם ניט געקאנט ארונטערבריינגען.

געוויס, ווי פעסט זאָל ניט זיין די געדאנקען פון א מענשען, וואס איז פאר-פיהרט אין א טעות, אבער אויב א צווייטער מענש, וואָס פארשטעהט בעסער אַ זאך, וועט שטענדיג ארבייטען אויף דעם, איהם פון זיין טעות ארויסצופיהרען. וועט דער טעות לאַנג ניט קענען ביישטעהן. אזוי איז עס; אָבער ווי פיעל צייט וועט נעהמען דער לאַגישער קאמפף מיט'ן טעות? געוויס, אויך דער היינטיגער געשפרעך וועט ניט בלייבען אָהן רעזולטאַטען; כאָטש איצט זעהט מען נאָך ניט קיין איינפלוס אויף פאלאזאו'ן, דאך וועט דער אַלטער אָנהויבען נאָכטראכטען וועגען קירסאָנאו'ס ווערטער — דאָס איז אונפערמיידליך, און אויב מען זאָל אזוי-נע געשפרעכען מיט איהם אנהאַלטען, וועט ער קומען צום שכל. אבער ער איז שטאַלץ מיט זיין ערפאָהונג, האַלט אז ער קען קיין טעות ניט מאכען, ער איז פעסט און איינגעשפארט און עס איז אונפערמיידליך א לאַנגע פארשלאַפעניש, אויב מען זאָל מעטאָדיש פיהרען דעם קאמפף.

מען מוז זיך כאַפען פאר א ראדיקאלען מיטעל. עס איז א ריזיקע, דאָס איז אמת. אָבער נאָך אלעמען איז עס נאָר א ריזיקע, בעת אָהן דעם איז עס אונטער-גאַנג. און די ריזיקע איז באמת אויך ניט אזוי גרויס, ווי עס דוכט זיך א מענ-שען, וואָס איז ווייניגער פעסט אין זיינע בעגריעפען מכת די געזעצען פון לעבען ווי קירסאָנאו. די ריזיקע איז נאָר ניט גרויס. ערנסט איז עס אָבער. אין דער גאַנצער לאַטעריי איז נאָר איין נומער צו פארשפילען. עס איז ניט וואהרשיינ-ליך, אז דוקא דער נומער זאל זיך אונטערדרייען, אבער אויב יא? ווער עס געהט אויף אַ ריזיקע דארף זיין גערייט ניט א פינטעל צו טהאָן מיט'ן אויג, אויב עס וועט זיך אונטערדרוקען א פערלוסט. קירסאָנאו האָט געזעהן די רוחיגע, שוויי-גענדיגע ענטשלאָסענהייט פון דער מיידעל און איז אין איהר געווען זיכער. אבער צי האָט ער א רעכט איהר צושטעלען אין אזא ריזיקע? געוויס, יא, איצט איז

אזוי: פון 100 שאנסען איז נאָר איינער, אז זי וועט אין דער זאך איהר געזונד ניט צו גרונד בריינגען; מעהר ווי א העלפט שאנסען זיינען אז זי וועט שנעל אונטער-געהן; דאָ אבער וועט נאָר איין שאנס גענען טויזענד זיין געגען איהר. זאל זי ריי זיקירען אין דער לאַטעריע, וואָס איז לפנים שרעקליכער, ווייל זי איז שנעלער, אָבער וואָס איז אין תוך גענומען פיעל ווייניגער געפעהרליך.

— גוט — האָט קירסאָנאָוו געזאָגט — איהר ווילט זי ניט העלפען מיט די מיטלען, וואָס זיינען אין אייער מאַכט וועל איך היילען מיט מיינע מיטלען. מאַרגען וועל איך ווידער צוזאמענרופען א קאַנסוליום.

זיך אומקעהרענדיג צו דער קראַנקער, האָט ער איהר געזאָגט, אז דער פאָר טער איז פאַר'עקשנט — מעהר פאַר'עקשנט ווי ער האָט ערוואַרט און אז מען וועט דאַרפען ווירקען געגען איהם מיט שטרענגע מיטלען.

— ניין, קיין זאך וועט ניט העלפען, — האָט טרויעריג געזאָגט די קראַנקע.

— זייט איהר זיכער אין דעם?

— יא.

— זייט איהר גערייט צו שטארבען?

— יא.

— וואָס וועט זיין, אויב איך וועל אייך שטעלען אין געפאהר צו שטארבען? איך האָב גערעדט וועגען דעם פאַרבייגעהענדיג, כדי צו געווינען אייער צוטרויען, צו ווייזען אייך, אז איך בין מסכים אויף אלץ, וואָס עס וועט זיין נויטיג פאַר אייך; איצט רייך איך באַשטימטע רייד. וואָס וועט זיין, אויב עס זאל אויסקומען אייך צו געבען גיפט?

— איך זעה שוין לאַנג, אז דער טויט איז אונפערמיידליך, אז מיר איז גער-

בליעבען צו לעבען נאָר עטליכע טעג.

— און אויב מאַרגען פריה?

— איז נאָך בעסער. זי האָט גערעדט גאַנץ רוחיג.

— ווען עס בלייבט נאָר איין רעטונג — צו רופען אלס אַנשפאַר דאָס גער-

רייט זיין צו שטארבען, העלפט אזא אַנשפאַר שטענדיג. אויב דו וועסט זאגען:

„געה, אז ניט שטאַרב איך“ — וועט מען שטענדיג דיר נאָכגעבען; אבער זיך שפיען

לען מיט אזא גרויסען פרינציפ טאָר מען ניט; און מען קען זיך ניט דערנידעריגען,

וואָרום אויב מען זועט ניט נאָכגעבען, מוז מען טאַקע שטאַרבען. ער האָט איהר

ערקלעהרט דעם פלאן, וואס איז שוין אויך דעם לעזער פארשטענדליך פון די אלע רייד.

6.

געוויס, אין אנדערע אזוינע פעלע וואלט קירסאנאָוו אפילו ניט געמראכט זיך צו באשליסען אויף אזא ריזיקע. גאנץ איינפאך וואלט געווען: אוועקפיהרען די מיידעל פון הויז און זאל זי חתונה האָבען מיט וועמען זי וויל. דאָ אבער איז די זאך געוואָרען מעהר פארפלאַנטערט דורך די בעגריפען פון דער מיידעל און דורך די אייגענשאפטען פון דעם מענשען וועמען זי האָט געליעבט. לויט איהרע בעגריע-פען אז די פרוי איז אויף אייביג פארבונדען מיט'ן מאן, וואָלט זי זיך געהאלטען פעסט אָן דעם צרה'דיגען מאן, ווען זי וואָלט שוין אפילו דערזעהן אז דאָס לעבען מיט איהם איז א מאטערניש. איהר צו פאראייניגען מיט איהם, הייסט ערגער איידער איהר דער'הרג'ענען. דערפאר איז געבליעבען נאָר איין מיטעל — ענטווע-דער טוידטען, אָדער געבען איהר א מעגליכקייט צו קומען צום שכל.

אויפ'ן צווייטען טאָג איז צוזאמענגעקומען א קאָנסוליום פון די גרעסטע בא-ריהמטהייטען פון דער מעדיצינישער פראקטיק אין דער הויכער געזעלשאפט; עס זיינען געווען גאנצע פינף מענשען פון די וויכטיגסטע: ווי קען מען אנדערש וויר-קען אויף פאַלאָזאָו'ן? עס איז נויטיג, אז אין זיינע אויגען זאָל דער פסק זיין אזא, געגען וועלכען מען קען שוין גאר ניט טהאָן. קירסאנאָוו האָט געזאָגט — זיי האָ-בען ערנסט זיך צוגעהערט און ערנסט צוגעבאָמקעט — אז אנדערש קען מען ניט, ווארום איהר ווייסט דאך, אז אויף דער וועלט איז דאָ א קלאר בערנאר, וואָס וואָהנט אין פאריז, און אויסער דעם רעדט אָט דער קירסאנאָוו עפעס וועגען אזעלכע זאכען — דער טייוועל זאל געהמען די שנעקעס, וואָס דו פארשטעהסט נאָר ניט: ווי זשע קען מען ניט צובאָמקען?

קירסאנאָוו האָט געזאָגט, אז ער האָט זעהר אויפמערקזאם אונטערזוכט די קראנקע און אז ער שטימט פאלקאם איין מיט קארל פיאדאריטש'ען, דאָס די קראנקהייט איז אונטהיילבאר; די גסיסה פון אזא קראנקהייט איז זעהר א שווער-רע; און בכלל איז יעדער איבעריגע שעה, וואָס די קראנקע לעבט, אן איבעריגע שעה פון ליידען; דערפאר האלט ער, אז עס איז די פליכט פון קאנסוליום אָנצור-נעהמען א בעשלוס, אז צוליעב מענשענליעבע מוז מען מאכען א סוף צו די ליידען פון דער קראנקער און מען דארף איהר איינגעבען אזא דאָזע מאָרפין, פון וועל-

כער זי זאל זיך שוין ניט אויפכאפען. נאך אזא דרשה האָט ער אריינגעפיהרט דעם קאנסוליום ווידער צו אונטערזוכען די קראנקע אום אָנצונעהמען אדער צו פאר- ווארפען זיין מיינונג. דער קאנסוליום האָט אונטערזוכט קוקענדיג ווי תמיד אונד טער דעם שטענדיגען האגעל פון, דער שוואַרץ יאָהר ווייס וואָס פאַר'ע אונפער- שטענדליכע ערקלעהרונגען קירסאנאָווס, דאן האָט דער קאנסוליום זיך צוריקגע- קעהרט אין יענעם צימער, וואס איז געווען ווייט פון דער קראנקער און האָט אנגע- נומען א בעשלוס: מאכען א סוף צו די לידען פון דער קראנקער דורך דעם, וואָס מען זאל איהר איינגעבען אזא פארציע מארפין וואס וועט איהר דערטוידטען. ווען דיעזער בעשלוס איז אָנגענומען געוואָרען, האָט קירסאנאָוו אנגעקלונגען צום דיענער און איהם געהייסען אריינפיהרען פאַלאַזאָוו'ן אין זאל פון קאנסוליום. פאַלאַזאָוו איז אריין. דער וויכטיגסטער פון די חכמים האָט אין א פאסיגע- ערנסט־פאראדנער שפראך און מאיעסטעטיש־כמורנער שטים איהם ערקלעהרט דעם בעשלוס פון קאנסוליום.

פאַלאַזאָוו האָט געפיהלט ווי מען וואַלט איהם געגעבען מיט א דובינע איבער'ן קאפ. ערווארטען דעם טוידט, כאַטש אפילו גיך, אבער דאך ניט כאשטימט ווען. און צי איז גאר אינגאנצען זיכער? אבער דערהערן: אין א האלבע שעה ארום, וועט זי שוין מעהר ניט זיין צווישען די לעבעדיגע — דאָס זיינען צוויי גאנץ פארשיע- דענע זאכען. קירסאנאָוו האָט געקוקט אויף פאַלאַזאָוו'ן מיט אָנגעשטרענגטער אויפמערקזאמקייט: ער איז געווען גאנץ זיכער אין דעם רעזולטאַט, פון דעסטוועגען איז עס פארט געווען א זאך, וואָס מאכט נערווען; א מינוט צוויי האָט דער אלטער געשווינען, א פארגלושעטער.

— „מען דארף ניט! זי שטארבט פון מיין עקשנות! איך בין ניט מסכים. צי קען זי נאך געזונד ווערן?“ — „געוויס“, האָט קירסאנאָוו געזאָגט. די באריהמטהייטען וואַלטען שטארק ביזן געווען. אויב זיי וואַלטען געהאט צייט ביזן צו ווערן. ד. ה. זיך דורכקוקענדיג איינער מיט'ן צווייטען וואַלטען זיי דערזעהן, אז מיינע חברים פארשטעהן אויך ווי איך, אז מיר זיינען געווען נאָר קוקלעס אין די הענד פון דעם שנעק, אבער קירסאנאָוו האָט קיינעם ניט געגעבען קיין מעגליכקייט נאָכצוקוקען, ווי אנדערע קוקען אויף איהם. קירסאנאָוו האָט גע- הייסען דעם דיענער ארויספיהרען דעם פארגלושעטען פאַלאַזאָוו'ן און האָט שוין זיי געדאנקט פאר די שארפזיניגקייט, מיט וועלכע זיי האָבען אזוי גוט פערשטאַ-

נען זיין פלאן, אז די אורזאך פון דער קראנקהייט איז א מאַראַלישע לידען, און אז מען האָט געמוזט איינשרעקען דעם עקשו, וואָס וואָלט, אז ניט. באמת געלאָזט די טאַכטער אונטערגעהן. די באַריהמטהייטען זיינען זיך פאַרנאַנדערנעפּאָהרען און יעדער איינער איז געווען צופריעדען, וואָס זיין געלעהרטקייט און שאַרפּזינגקייט זיינען געווען דערוויזען פאַר אַנדערע.

שנעל אַרויסגעבענדיג זיי דעם אַטעסטאַנט, איז קירסאַנאָוו אוועק אָנזאַגען דער קראַנקער, אז די זאך האָט זיך איינגעגעבען. זי האָט ביי זיינע ערשטע ווער-טער איהם אָנגעכאַפט פאַר'ן האַנד און ער האָט קוים באוויזען עס אַרויסצורייסען, זי זאָל ניט א קוש טהאָן איהם אין האַנד. „איך וועל אבער ניט גיך צולאָזען צו אייך אייער פאַטער, ער זאָל אייך דאָס זעלבע ערקלעהרען; ער מוז פריהער אויס-הערן ביי מיר א לעקציע, ווי ער דאַרף זיך האַלטען.“ ער האָט איהר געזאָגט, וואָס ער וועט איהר פאַטער אַנזאַגען און אז ער וועט ניט אַבשטעהן ביז ער וועט עס ניט אַריינקלאַפען איהם אין קאַפּ גרינדליך.

ערשיטערט דורך די ווירקונג פון קאַנסוליום, איז דער אַלטער געוואָרען פיעל אַרונטערגעפאַלען ביי זיך און האָט שוין געקוקט אויף קירסאַנאָוו'ן ניט מיט אוי-נע אויגען ווי נעכטען, נאָר ווי מאַריאַ אלעקסעיעוונאַ האָט אַמאָל געקוקט אויף לאַפּוכאָוו'ן, ווען לאַפּוכאָוו האָט זיך איהר גע'חלום'ט, אז ער געהט דיענען אין אַקציע. נעכטען איז פאַלאַזאָוו'ן אויסגעקומען נאָניץ נאַטורליך דער געדאַנק: „איך בין עלטער פאַר דיר און ערפאַהרענער און עס איז ניטאָ אויף דער וועלט קיינער וואָס זאָל זיין קליגער פאַר מיר; און דיר שנעק און קבצן, דאַרף איך שוין געוויס ניט הערען, בעת איך האָב מיט מיין שכל אָנגעקליבען 2 מיליאָן (אין אַמת'ן איז געווען זיין פאַרמעגען נאָר 2 מיליאָן, ניט 4) קלייב דו אויך אַזאַ קאַפיטאַל, וועסטו דאַמאָלט קענען ריידען.“ איצט אַבער האָט ער געטראַכט: דאָס איז אַ מער, האָט עס אַביסעל אַ דריי געטהאָן, קען צוברעכען.“ און וואָס מעהר ער האָט גע-רעדט מיט קירסאַנאָוו'ן, אלץ לעבעדיגער האָט זיך באוויזען פאַר זיינע אויגען נאָך אַן אַנדער בילד, אויסער דאָס בילד פון אַ בער, אַ שוין לאַנג פאַרגעסענע עריגע-רונג פון גוסאַרסקען לעבען: ווי דער רייטלעהרער זאַכאַרטשענקאַ זיצט אויף זיין פּערד און דער פּערד טאַנצט זיך דורך אונטער זאַכאַרטשענקאַ, נאָר די ליפען זיי-נען ביים פּערד שטאַרק איינגעריסען ביי און בלוט אַריין. פאַלאַזאָוו'ן איז געווען שרעקליך צו הערען, ווי קירסאַנאָוו האָט געענטפּערט אויף זיין ערשטע פּראַגע.

— צי דען וואָלט איהר אין אמת'ן איהר נעגעבען אזא פארציע, וואָס זאָל איהר טוידטען?
 — געוויס, נאָר אַהן שום ספק, האָט קירסאנאָוו גאנץ קאלטבלומיג געענט-
 פערט.
 — וואָס פאר א מערדער! ער רעדט ווי א שוחט וועגען א געקוילעמע הוהן.
 און איהר וואָלט געהאט מוטא דערצו?
 — איך זאָל נאָך דאָס אויף ניט האַבען — וואָס פאר א שמאטע — א מענש
 וואָלט איך געווען?
 — איהר זייט אַ שרעקליכער מענש! — האָט פאלאָזאָוו איבערגע'חזר'ט.
 — דאָס הייסט, אז איהר האָט קיין שרעקליכע מענשען נאָך ניט געזעהן, —
 האָט קירסאנאָוו געענטפערט מיט א שמייכעל, טראכטענדיג ביי זיך: „ווען איך
 וואָלט דיר געוויזען ראכמעטאָוו!“
 — ווי זשע האָט איהר די אלע דאָקטוירים פארדרעהט דעם קאָפּ?
 — אזוי ווי עס וואָלט נאָר שווער געווען אזוינע מענשען צו פארדרעהען דעם
 קאָפּ! — האָט קירסאנאָוו געזאָגט מיט א לייכטען קריס.
 פאלאָזאָוו האָט זיך דערמאָנט אז זאראכטשענקא, ווי ער פלעגט זאגען דעם
 שטאָדטימסטער וואלינאָוו: „מען האָט מיר געבראכט אַט דעם מיט אראָפּהענ-
 גענדע אויערן איך זאָל איהם איינברעכען, פשוט א שאַנדע פאר מיר זיך זעצען
 דייטען אויף איהם.“
 מאַכענדיג א סוף צו די אלע פראגען פאלאָזאָוו, האָט קירסאנאָוו אנגעהוי-
 בען אריינריידען מיט איהם ווי ער דארף זיך האַלטען. — געדיינט, אז א מענש
 קען אורטהיילען נאָר דאמאָלט, ווען מען שטערט איהם נאר ניט, און אז ער קאָכט
 זיך ניט נאָר דאמאָלט, ווען מען בריינגט איהם ניט ארויס פון געדולד; אז זיינע פאנ-
 טאזיעס זיינען נאָר דאמאָלט ביי איהם טייער, ווען מען נעהמט זיי ניט
 אוועק ביי איהם, ווען מען לאָזט איהם אליין זיי גוט ארומקוקען, צו זיינען זיי
 גוט. אויב סאלאָווצאָוו איז אזוי שלעכט, ווי איהר בעשרייבט איהם — און איך
 גלויב עס זעהר — וועט אייער טאכטער אליין עס איינזעהן; נאָר אויב איהר
 וועט ניט שטערן, וועט ניט ערוועקען ביי איהר דעם געדאנק, אז איהר אינטריגירט
 געגען איהם און באמיהט זיך זיי פארנאָנדערצורייסען. אייער איין פיינדליך
 וואָרט אויף זיין חשבון וועט שטערן די זאך אויף צוויי וואכען; עטליכע ווערטער —

אויף אייביג. איהר דארפט זיך האלטען אין גאנצען אן א זייט. די לעהרע איז גער-
ווען פארשטארקט מיט אזוינע באווייזע: „איז עס לייכט אייך צו צווינגען
טהאָן, וואָס איהר ווילט ניט? פון דעסמוועגען האָב איך אייך דאך געצוואונגען.
הייסט עס, אז איך ווייס ווי מען דארף זיך נעהמען פאר אַ זאך: טו גלויבט זשע,
וואָס איך זאָג, אזוי דארף מען טהאָן. וואס איך זאָג, ווייס איך, איהר דארפט
נאָר פאַלגען.“ מיט אזוינע מענשען, ווי דער דאמאָלסדיגער פאלאזאָוו קען מען
אנדערש ניט האנדלען ווי נאָר מיט געוואלט, ארויפטרעטענדיג אויפ'ן האלז. פאלא-
זאָוו איז געוואָרען אויסגעמושטירט, האָט פארשפראַכען זיך צו האַלטען, ווי מען
האָט איהם אָנגעזאָגט. אבער אפילו זיך איבערצייגענדיג, אז קירסאנאָוו רעדט צו
דער זאך, און אז מען דארף איהם פאלגען, האָט פאלאזאָוו נאָך אלץ ניט אנגעהוי-
בען צו פארשטעהן, וואס פאר א זאָרט מענש איז עס: ער איז אי אויף זיין זייט, אי
אויף דער זייט פון דער טאָכטער; ער צווינגט איהם זיך אונטערצוגעבען אונטער
דער טאָכטער און וויל פון דעסמוועגען אז די טאָכטער זאל איהר ווילען ענדערן. ווי
קען מען דאָס אלץ פאראייניגען?

— גאנץ איינפאך, איך וויל, אז איהר זאָלט איהר ניט שטערן קומען צום
שכל, דאָס גאר. —

פאלאזאָוו האָט אָנגעשריבען סאלאָוצאָוו'ן א צעטעל, אין וועלכען ער האָט
איהם געבעטען קומען וועגען זעהר א וויכטיגע אנגעלעגענהייט; אין אבענד איז
סאלאָוצאָוו געקומען, האָט דורכגעפיהרט זעהר א צערטליכע און פול מיט זעלבסט-
ווירדע ערקלעהרונג מיט'ן אלטען, איז ערקלעהרט געווארען פאר א חתן מיט דעם
באדינג, אז די חתונה זאָל זיין אין דריי חדשים ארום.

7.

קירסאנאָוו האָט די זאך ניט געקאָנט אוועקוואַרפען: מען האָט געמוזט העלפען
קאטערינא וואסיליעוונא, וואס גיכער ארויס פון פארבלענדעניש און נאָך מעהר
האָט מען געדארפט נאָקוקען נאָך איהר פאָטער איהם אונטערשטיצען אין דער
טרייהייט צו דער אנגענומענער מעטאָדע פון זיך ניט אריינמישען. ער האָט אבער
געהאלטען פאר ניט בעקוועם צו זיין ביי די פאלאזאָוו'ס אין די ערשטע טעג נאָכ'ן
קריזיס; אויב ער וועט דערזעהן (און דאָס מוז מען ערווארטען), אז דער חתן איז
אַ טויגעניכטס, וועט אפילו זיין שווייגענדיגע אונצופריעדענהייט, און ניט נאָר
זיין דירעקטע מיינונג, בריינגען שאדען און וועט בענייען איהר אויפגעגונג. קיר-

סאנאוו איז פארפאָהרען צו זיין אין א וואך — אנדערהאלבען ארום, און אין דער פריה, כדי אלײן ניט צו זוכען קיין באַגעגעניש מיט'ן חתן נאָר צו באַקומען אויף דעם די הסכמה פון קאטערינא וואסילעוונא. קאטערינא וואסילעוונא איז שוין געווען פיעל בעסער, איז געווען נאָך מאַגער און בלאַס, אָבער פאַלקאָס געוונד, כאַטש זי האָט נאָך אַלץ זיך געקארמעט מיט די רעצעפטען פון דעם פריהערדיגען באַריהמט טען דאָקטאר, וועמען קירסאנאוו האָט איהר איבערגעגעבען צוריק מיט די ווער טער: „האַלט זיך ביי איהם; איצט ווען שוין קינע פון זיינע רפואות אייך קיין שאַדען ניט בריינגען, אויב איהר זאָלט זיי אפילו אייננעהמען“. קאטערינא וואַסילעוונא האָט באַגעגענט קירסאנאוו'ן מיט גרויס שמחה, נאָר זי האָט געקוקט אויף איהם מיט פארוואַנדערטע אויגען, ווען ער האָט איהר ערקלעהרט צו וואס ער איז געקומען.

— איהר האָט מיר דעם לעבען געראטעוועט, און בעט נאָך מיין ערלויבניס אונז צו באַזוכען!

— אָבער מיין בעזוך אין זיין אנוועזענהייט וואָלט אייך געקאָנט זיך אויס ווייזען ווי א פראַבע זיך אריינצומישען אין אייערע בעציהונגען אָהן אייער ערלויבניס. איהר ווייסט מיין כּלל: ניט צו טהאָן קיין זאך אָהן דעם גוטען ווילען פון דעם מענשען, פאר וועמעס נוצען איך וויל האַנדלען. —

קומענדיג אויפ'ן צווייטען אָדער דריטען טאָג אין אַבענד האָט קירסאנאוו געזעהן דעם חתן פונקט אזא, ווי פאַלאַזאוו האָט איהם באַשריבען און מיט פאַלאַזאוו זאָוו'ן איז ער געווען צופרידען: דער אויסגעמושטירטער אַלטער האָט דער טאכטער ניט געשטערט. קירסאנאוו איז אַבגעזעסען אן אַבענד, ניט אַרויסגעבענדיג מיט קיין זאך זיין מיינונג וועגען חתן און, זיך געזענענדיג מיט קאטערינא וואסילעוונא, האָט ער ניט געגעבען קיין אַנצוהערעניש אויף דעם ווי דער חתן איז איהם געפעלען געוואָרען.

דאָס איז געווען גענוג צו ערוועקען איהר נייגריגקייט און צווייפעל. אויפ'ן צווייטען טאָג האָט אָהן אויפהער זיך איינגעגעסען אין איהר א געדאַנק: „קירסאוו נאָוו האָט א ווארט מיר ניט געזאָגט וועגען איהם. אויב ער וואָלט געמאכט א גוטען איינדרוק אויף קירסאנאוו'ן וואָלט קירסאנאוו מיר עס געזאָגט. אבער צי דען איז ער איהם ניט געפעלען געוואָרען? וואָס זשע האָט געקאָנט ניט געפעלען ווערן אין איהם?“ ווען דער חתן איז אין אַבענד געקומען האָט זי זיך צוגעקוקט צו זיין

באנעהמונג, האָט זיך איינגעטראכט אין זיינע ווערטער. זי האָט צו זיך געזאָגט, אז זי טהוט עס מיט דעם צוועק אום זיך צו איבערצייגען, אז קירסאנאו האָט ניט געקאָנט געפינען קיינע פעהלערן אין איהם. דאָס איז טאָקע אזוי געווען. אבער דאָס אליין, וואָס מען דארף זיך דערווייזען, אז אין דעם געליעכטען מענשען איז ניטאָ קיין פעהלערן, פיהרט שוין דערצו, דאָס מען הויבט באלד אָן די פעהלערן צו באַמערקען.

אין עטליכע טעג ארום איז קירסאנאו ווידער געווען און האָט ווידער איהר ניט געזאָגט קיין איין וואָרט וועגען דעם, ווי דער חתן איז איהר געפעהלען געוואָרן רען. דעם מאָל האָט זי שוין ניט אויסגעהאלטען און צו ענד פון אבענד האָט זי געזאָגט — „אייער מיינונג? פאר וואָס שווייגט איהר?“

— איך ווייס ניט, צי וועט אייך זיין אנגענעהם אויסצוהערן מיין מיינונג, איך ווייס ניט, צי וועט איהר די מיינונג האַלטען פאר אונפארטייאיש.

— ער געפעהלט אייך ניט?

— קירסאנאו האָט געשוויגען.

— ער געפעהלט אייך ניט?

— איך האָב עס ניט געזאָגט.

— דאָס זעהט מען שוין. מיט וואָס געפעהלט ער אייך ניט?

— איך וועל וואַרטען ביז עס וועט וועהען קענטיג אייך דאָס מיט וואָס ער

געפעהלט מיר ניט.

דעם נעכסטען אבענד האָט קאטערינא וואסילעוונא נאָך מיט מעהר אויפֿ־ מערקזאמקייט זיך צוגעקוקט צו סאַלאַווצאָו'ן. „אין איהם איז אלץ גוט; קירסאנאו איז אונגערעכט; אבער פאר וואָס קען איך ניט באַמערקען דאָס, וואָס קירסאנאו'ן, געפעהלט ניט אין איהם?“ עס האָט איהר פארדראָסען פאר וואָס זי קען ניט בעאבאכטען און זי האָט געטראכט: „צי דען ביז איך אזא פראַסטע?“ איהר זעלבסטליעבע איז געוואָרען ערוועקט אין א ריכטונג, וואָס איז געווען באַזונדערס געפעהרליך פאר'ן חתן.

ווען קירסאנאו איז ווידער געקומען אין עטליכע טעג ארום, האָט ער שוין באַמערקט, אז מען קען ווירקען שטארקער. ביז איצט האָט ער אויסגעמיטען צו פיהרען געשפרעכען מיט סאַלאַווצאָו'ן, אום ניט ארויסצורופען קיין אונרוהע ביי קאטערינא וואסילעוונא, דערמיט וואָס ער מישט זיך צו פריה אריין. איצט האָט

ער זיך צוגעזעצט צו דער גרופע ארום איהר און סאלאָוואָו'ן און האָט גענומען פארפיהרען א געשפרעך, וועגען זאדען, פון וועלכע מען האָט שוין געקאָנט ארויס־זעהן סאלאָוואָו'ס כאַראַקטער און גענומען איהם אריינציהען אין געשפרעך. עס האָט זיך געפיהרט א געשפרעך וועגען רייכקייט און קאטערינא וואסיליעוונא האָט זיך גענומען אויסווייזען, אז סאלאָוואָו איז צופיעל פארנומען מיט געדאַנקען וועגען רייכקייט; עס איז פארפיהרט געווארען א געשפרעך וועגען פרויען און איהר האָט זיך געדאַכט, אז סאלאָוואָו רעדט וועגען זיי צו לייכט; עס איז אַוועק א געשפרעך וועגען פאמיליען־לעבען — זי האָט אומזיסט זיך באמיהט צו פערטריי־בען דעם איינדרוק, אז א ווייב וועט זיין זעהר קאלט און שווער צו לעבען מיט אַזא מאן.

דער קריזיס איז פארגעקומען. קאטערינא וואסיליעוונא האָט לאַנג ניט געדאַכט איינשלאָפּען, האָט אלץ געוויינט — פון פערדרום אויף זיך אליין, וואס זי באַליידיגט סאלאָוואָו'ן מיט אזוינע געדאַנקען וועגען איהם. „ניין, ער איז ניט קיין קאלטער מענש; ער פעראַכטעט ניט די פרויען; ער ליעבט מיר און ניט מיין פארמעגען“. ווען דאָס וואָלט געווען אַן ענטפער אויף ווערטער פון אַן אנדער מענש־שען, וואָלטען זיי פעסט זיך געהאַלטען ביי איהר אין מוח. אבער זי האָט געזוכט אבצופרעגען זיך אליין און געגען אַן אמת, וואָס דו אליין געפינסט אויס, קען מען לאַנג ניט באשטעהן — עס איז דאָך אַן אייגענע זאך; אין דעם קען מען דאָך קיין הינטערגעדאַנקען ניט זוכען. דעם נעכסטען אבענד האָט קאטערינא וואסיליעוונא שוין אליין גענומען אויספרובירען סאלאָוואָו'ן, אזוי ווי נעכטען האָט עס קיר־סאַנאָו געטהאָן. זי האָט זיך געוואָלט איינריידען, אז זי טהוט עס נאָך, ווייל זי וויל זיך איבערצייגען, אז זי בעליידיגט איהם אומזיסט, זי האָט אבער אליין שוין געדאַכט, אז זי טרויט איהם ניט. זי האָט ווידער לאַנג ניט געקאנט איינשלאָפּען, אָבער פערדראַסען האָט איהר שוין אויף איהם: פאר וואָס האָט ער גערעדט אזוי, דאָס ער האָט ניט בארוהיגט איהרע ספקות, נאָך זיי נאָך פארשטאַרקט? עס האָט איהר פארדראַסען אויף זיך אויף, אבער איז דעם פארדרום האָט זיך שוין געהערט: „ווי אזוי האָב איך געקאנט זיין אזוי בלינד?“

עס איז פארשטענדליך, אז אין א טאָג, צוויי ארום איז זי שוין געווען פול פון שרעק פון דעם איין געדאַנק: „באלד וועל איך פארלירען די מעגליכקייט גוט צו מאַכען מיין טעות, אויב איך האָב אין איהם א טעות געהאַט“.

ווען קירסאנאָוו איז געקומען דעם צווייטען טאָג, האָט ער דערזעהן, אז ער קען שוין מיט איהר ריידען!

„איהר האָט זיך נאָכגעפרעגט אויף מיין מיינונג וועגען איהם, האָט ער גע- זאָגט, דאָס איז ניט אזוי וויכטיג ווי אייער מיינונג. וואָס דענקט איהר וועגען איהם?“

איצט האָט זי געשוויגען.

— איך האָב ניט קיין העזה אויסצופרעגען — האָט ער געזאָגט. ער האָט גענומען ריידען וועגען אנדערע זאכען און איז אוועק אָן א זייט. אָבער איז א האַלבע שעה ארום איז זי אליין צו צו איהם.

— „גוט מיר אן עצה: איהר זעהט, מיינע געדאנקען שאַקלען זיך.“

— צו וואָס דארפט איהר א פרעמדע עצה, ווען איהר ווייסט אליין, וואָס מען דארף טהאָן אויב א ספק פאַלט אריין אין די געדאנקען.

— ווארטען ביז דער ספק וועט פארביי?

— איהר ווייסט אליין.

— איך וועל אַבלעגען די חתונה.

— פארוואָס ניט אַבלעגען, וויבאלד איהר געפינט עס פאר בעסער?

— אָבער ווי וועט ער עס אויפנעהמען?

— ווען איהר וועט זעהן, ווי ער וועט עס אויפנעהמען, וועט איהר ווידער א

טראַכט טהאָן וואָס בעסער איז.

— אָבער מיר איז שווער עס איהם צו זאָגען.

— אויב אזוי, גיט איבער אייער פאטער, אז ער זאל איהם דאָס זאָגען.

— איך וויל זיך ניט בעהאַלטען הינטער אן אנדערן. איך וועל אליין זאָגען.

— אויב איהר פיהלט, אז איהר האָט כח אליין צו זאָגען איז עס, געוויס,

פיעל בעסער.

— זעלבסטפערשטענדליך, אז מיט אנדערע, צ. ב. מיט ווערא פאוולאָוונא

וואָלט ניט געטויגט אזוי לאַנגזאַם צו פיהרען די זאך. אבער יעדער טעמפּעראַ-

מענט האָט זיינע בעזונדערע פאדערונגען. אויב א היציגער מענטש ווערט אויפגע-

רעגט פון לאַנגזאַמער סיסטעמאטישקייט, ווערט א שטילער מענטש בייז, אויב מען

קעהרט איהם אום א זאך מיט אַמאָל.

דער ערפאָלג פון קאטערינאַ וואַסילעוונאַס געשפרעך מיט'ן חתן האָט איבער-

געשטיגען קירסאנאָווס אלע האָפנונגען. קירסאנאָוו האָט געמיינט, אז סאלאָוו צאָוו וועט כאַטש קענען צוליעב זיינע פלענער זיך איינהאלטען און וועט פארשלעפען די זאך דורך אונטערטהעניגקייט און בקשות. ניין, ווי אויסגע- האלטען סאלאָוו צאָוו איז ניט געווען, האָט ער דאך אויסגעפלאצט, ווען ער האָט דערזעהן, אז דאָס גרויסע פארמעגען גליטשט זיך ארויס פון זיינע הענד און האָט אליין דורכגעלאָזען זאָגאר די שוואכע שאנסען, וואס זיינען איהם נאָך געבליע- בען. ער האָט זיך צוגאָסען אין שארפע פארווירפע אויף פאלאָזאָוו'ן, וועמען ער האָט באשולדיגט, אז ער אינטריגירט געגען איהם; האָט געזאָגט קאטערינא ווא- סילעוונא, אז זי גיט דעם פאטער צו פיעל מאכט איבער זיך, האָט מורא פאר איהם און האנדעלט נאָך זיינע בעפעהלען. פאלאָזאָוו האָט אבער זאָגאר נאָך ניט געוואוסט וועגען דעם בעשלוס פון דער טאָכטער אבצולענען די חתונה; די טאָכ- טער האָט שטענדיג געפיהלט, אז ער לאָזט איהר איבער פולע פרייהייט. די פאר- ווירפע צום פאטער האָבען איהר פערשאפט קריינקונג, ווייל זיי זיינען געווען אונ- גערעכט און דעצרו האָבען זיי איהר באלידיגט, ווייל אין זיי האָט זיך ארויסגע- וויזען סאלאָוו צאָוו'ס בליק אויף איהר, ווי אויף א פערזאָן, וועמען עס פעהלט ווילען און כאראקטער, „איהר האלט מיך, דאכט זיך, פאר א שפיעלצייג אין פרעמדע הענד“? — „יא“, האָט ער געזאָגט מיט כעס. — „איך האָב זיך פארגענומען צו שטארבען, ניט טראכטענדיג וועגען פאטער און איהר פארשטעהט עס גיט! פון דער מינוט אן איז צווישען אונז אלץ געענדיגט“ — האָט זי געזאָגט און איז שנעל ארויס פון צימער.

8.

נאָך יענער געשיכטע איז קאטערינא וואסילעוונא לאנג געווען אומעמיג; אָבער איהר אומעם, וואס האָט זיך ענטוויקעלט ביי דער געלעגענהייט, האָט שוין געהאט א שייכות ניט נאָר צו דעם איין פאל. עס זיינען דא אזוינע נאטורען, פאר וועלכע אן איינצעלנער פאקט איז פאר זיך אליין וועניג וואָס אינטערעסאנט און דיענט נאָר אויפצואוועקען אלגעמיינע געדאנקען, וואָס ווירקען אויף זיי פיעל שטארקער. אויב ביי אזוינע מענשען איז דער שכל זעהר א שטארקער, דאמאָלט ווערען זיי רעפארמאטאָרען פון אלגעמיינע אידעען, און אין אַלטערטהום פלעגען זיי ווערן גרויסע פילאָזאָפּען. קאנט, העגעל, פּיכטע האָבען ניט בעארבייט קיין איינציגע פראגע באזונדער. דאס איז געווען פאר זיי לאנגווייליג. דאָס איז אבער

גערעדט נאָר וועגען מאַנסבילען: די פרויען אבער האָבען דאָך ביי היינטיגע צייטן טען קיין שטארקען שכל ניט — מען זאָגט דאָך, אז די נאַטור האָט זיי ענטזאגט אין דעם, פונקט ווי זי האָט ענטזאגט די שמויעדען, אז זיי זאָלען ניט האָבען קיין צערטליכע געזוכטספארב, די שניידער — זיי זאָלען ניט האָבען קיין שלאנקע פיגור; די שוסטער — זיי זאָלען ניט האָבען קיין שטארקען חוש הרח — דאָס אלץ וואָרפט מען אַרויף אויף די נאַטור. און דערפאר, זאָגט מען, איז אויך ניט פאָר דאָן צווישען פרויען קיין גרויסע בעלי־שכל. מענשען מיט אַ גאַנץ קליינעם שכל און אזא זאַרט כאַראַקטער זיינען פלעגמאַטיש ביז געפיהללאַזיגקייט. מענשען מיט אַ געוועהנליכען שכל זיינען גענייגט צו פאַרטראַכטקייט, צו אַ שטילען לעבען און האָבען, בכלל, האַלט זיך צו פאַר'חלומ'ן. דאָס הייסט נאָך ניט אז זיי זיינען פאַנטאַזיאַרען: זיי האָבען אַ צו קליינע איינבילדונגסקראַפט און זיי זיינען זעהר געזעצטע מענשען: זיי האָבען פשוט האַלט שטילע פאַרטראַכטקייט.

קאַטערינאַ וואַסיליעוונאַ האָט זיך פאַרליעבט אין סאַלאַווצאָוו'ן פאַר זיינע ברעף; זי איז געשטאַרבען פון לייעבע, וואָס איז געווען באַגרינדעט נאָר אין איהרע געדאַנקען. פון דעם אליין זעהט מען שוין, אז זי איז דאַמאָלסט געווען אויפגע־לעגט זעהר ראַמאַנטיש. און דאָס רוישיגע לעבען פון דער וואַלגאַרער געזעל־שאַפט, וואָס האָט דאַמאָלט פול געמאַכט פאַלאַזאָוו'ס הויז, האָט נאָר ניט געקענט מאַכען אויפגעלעגט צו זיין אירעאליסטיש. הייסט עס, אז דיעזער שטריף איז גער־קומען פון איהר אייגענער נאַטור. איהר איז שוין לאַנג שווער געוואָרען דער גער־רויש; זי האָט האַלט געהאַט צו לייענען און צו חלומען. איצט איז די עשירות אליין איהר געוואָרען צו לאַסט, ניט נאָר דער גערויש, וואָס האָט די עשירות אַרומ־גערינגעלט. צוליב דעם געפיהל דאַרף מען איהר ניט האַלטען פאַר קיין אונגע־וועהנליכע נאַטור: עס טרעפט זיך ביי אַלע רויכע פרויען פון אַ בעשיידענעם און שטילען כאַראַקטער. ביי איהר האָט עס נאָר זיך ענטוויקעלט מעהר ווי געוועהנ־ליך, ווייל זי האָט פריהצייטיג באַקומען אַ שטאַרקע לעקציע.

„וועמען קען איד גלויבען? וואָס קען איד גלויבען?“ האָט זי זיך געפרעגט נאָך דער געשיכטע מיט סאַלאַווצאָוו'ן און זי האָט געזעהן: קיינעם ניט, קיין זאָך ניט. די רויכקייט פון איהר פאַטער האָט צוגעצויגען צו זיי פון דער גאַנצער שטאַדט געלד־גייציגקייט, ליסטיגקייט, נאַרעריי. זי איז געווען אַרומגערינגעלט מיט עגאָ־

איסטען, לינגער, אונטערלעקער; יעדער ווארט, וואָס איז געזאָגט געוואָרען איהר, איז געווען אויסגערעכענט אויף די מיליאָנען פון איהר פאָטער. איהרע געדאַנקען זיינען געוואָרען אלץ ערנסטער. זי האָט גענומען זיך פער-טראכטען איבער אלגעמיינע פראגען מכח עשירות, וואס שטערט איהר אזוי שטאַרק און וועגען ארימקייט, וואס פייניגט אזוי אנדערע. דער פאטער האָט איהר געגעבען גענוג געלד אויף קלייניגקייטען און, ווי יעדער גוטע פרוי, האָט זי גענומען העלפען ארימע לייט. זי האָט אבער געלעזען און געטראכט און זי האָט אָנגעהויבן בען באמערקען, אז אזא הילף ווי זי ווייזט ארויס, בריינגט ווייניגער נוצען ווי עם וואָלט געדארפט בריינגען. זי האָט אָנגעהויבען זיך ארומזעהן, אז צופיעל נארען איהר אָפּ אזוינע וואָס מאכען זיך פאר אַרימע לייט, אדער סתם פארדאָר-בענע און אז זאָגאר די מענשען, וואָס פארדיענען געהאַלפען צו ווערען און וואָס קענען זיך באנוצען מיט די געלד, אפילו זיי בריינגט דאָס געלד ניט קיין פעסטע הילף; אָט ווערען זיי ארויסגעהאַלפען פון אן אונגליק און אין אַ האלב יאָהר, העכסטענס אין אַ יאָהר ארום, זיינען זיי וויעדער אין אזא אונגליק. זי האָט אנגע-הויבען נאָכטראכטען — צו וואס איז די רייכקייט, וואָס פארדארבט אזוי די מענשען? און פאר וואס שמעהט די אַרימקייט אזוי ניט אָפּ פון אנדערע? און פאר וואָס זעהט זי אזוי פיעל ארימעלייט, וואָס זיינען פונקט אזוי אָהן שכל און פארדאָרבען ווי די רייכע?

זי איז געווען א בעל-חלומות, אבער איהרע חלומות זיינען געווען אזוי שטיל ווי איהר כאראקטער און אין זיי איז געווען פונקט אזוי ווייניג גלאַנץ ווי אין איהר אליין. איהר געלעבטער דיכטער איז געווען זשאָרוש זאנד; זי האָט אבער זיך ניט געהאלטען ניט פאר קיין לעליא, ניט פאר קיין אינדיאנא, ניט פאר קיין קאוואַלקאנטי, ניט זאָגאר פאר קיין קאנסעלא; זי האָט זיך פאָרגעשמעלט אין איהרע חלומות פאר אזשיינא, נאָר עפטער ווי אלץ — פאר זשענעוועווא. זשענעוועווא איז געווען איהר געלעבטע העלדין. אָט געהט זי איבער'ן פעלד און קלייבט בלויז מען, וואָס וועלען זיין א מוסטער פאר איהר ארבייט, אָט באגעגענט זי אנדערע — וואָס פאר'ע שטילע באגעגענישען! אָט באמערקען זיי, אז זיי ליעבען איינע די אנדערע. דאָס זיינען געווען איהרע חלומות, וועגען וועלכע זי האָט אליין גע-וואוסט, אז זיי זיינען נאָר חלומות. זי האָט אבער האָלט געהאט צו פאנטאָזירען ווי שטאַרק מען דארף מקנא זיין דעם שיקזאל פון מיס נאיטינגעל אָט דער שטי-

לער, באשיידענער מיידעל, וועגען וועלכע קיינער ווייס קיין זאך ניט און וועגען וועלכער עס איז ניטאָ קיין זאך צו וויסען מעהר ווי דאָס, אז זי איז דער לייעבלינג פון גאנץ ענגלאַנד: צי איז זי יונג? צי איז זי רייך? צי איז זי אַרים? צי איז זי אליין גליקליך, אדער אונגליקליך? קיינער רעדט וועגען דעם ניט, קיינער טראכט וועגען דעם ניט, אלע בענטשען נאָר די מיידעל, וועלכע איז געווען אַ מלאַך — אַ טרייסטערין פאר די ענגלענדער אין די האַספיטאלען פון קרים און סקוטארי, און וועלכע האָט נאָך דער מלחמה, קומענדיג צוריק אהיים מיט די הונדערטע דורך איהר געראטעוועטע, אלץ ניט אויפגעהערט צו זארגען וועגען קראנקע... דאָס זיינען געווען די פאנטאזיעס, וועלכע קאטערינא וואסיליעווא וואלט גע- וואלט זעהן דערפילט. ווייטער ווי די געדאנקען וועגען זשענעוויעווא און מיס נאיר טינגעל זיינען איהרע פאנטאזיעס ניט געגאנגען. צי קען מען דען זאָגען, אז זי האָט געהאט פאנטאזיעס? און צי קען מען דען איהר אָנרופען בעליחלומות?

זשענעוויעווא אין דער טומעלדיגער, וואולגארער געזעלשאפט פון שאַרלאַ טאנעס און שלעכטע פראנטען, מיס נאיטינגעל אין ליידיגער לוקסוס, צי דען האָט איהר געקאָנט ניט זיין לאַנגווייליג און אומעטיג? דערפאר איז קאטערינא ווא- סיליעווא געווען כמעט מעהר דערפרעהט ווי פארטרויערט, ווען איהר פאטער איז געגאנגען באַנקראט. עס האָט איהר געקריינקט צו קוקען אויף איהם, וואס איז גע- וואָרען מיט אַמאָל אַ זקן פון אַ קרעפטיגען, נאָך ניט אלטען מאַן; עס האָט איהר אויף פארדראָסען, וואס איהרע מיטלען צו העלפען אנדערע זיינען מיט אַמאָל אזוי פארקלענערט געוואָרען; צום ערשטען מאל איז געווען פאר איהר בעליי- דיגענד צו זעהן די פארנאָכלעסיגונג מצד פון יענעם המון, וואָס פלעגט זיך דרעהן אין דרייען פאר איהר און איהר פאָטער. אבער עס איז איהר אויף אנגענעהם געווען, וואָס אַט דער וואולגארער, לאַנגווייליגער, עקעלהאפטער המון האָט זיי פארלאָזען, האָט אויפגעהערט איהר צו שטערן אין איהר לעבען, און איהר אויפצורעגען דורך די פאַלשקייט און נידערטרעכטיגקייט; איצט איז איהר געוואָרען אזוי פריי. עס האָט זיך באוויזען אַ האַפנונג אויף גליק: „איצט, אויב איך וועל אין וועמען עס איז געפינען אַ צובונד, וועט עס זיין אַ צובונד צו מיר און ניט צו מיין פאָטערס מיליאָנען“.

9.

פאַלאַזאָו האָט געוואָלט דורכפיהרען דעם פארקויף פון דער ליכטפאַבריק, אין

וועלכער ער האָט געהאט אַ חלק און פון וועלכער ער איז געווען דער פּערוואַל-טער. נאָך דעם ווי ער האָט אַ האַלב יאָהר אָדער מעהר שטארק געזוכט, האָט ער געפונען אַ קונה. אויף דער וויזיטקארטע פון דעם קונה איז געווען געשריבען **Charles Beaumont** אבער אויסגעשפראכען האָט מען ניט שאַרף באַמאָן, נאָר טשאַרלז ביומאָנט. און עס איז גאנץ נאָטירליך וואָס מען האָט אזוי עס אויסגעשפראכען: דער קויפער איז געווען אַן אגענט פון דער לאַנדאָנער פיר-מע האַדטשסאָן, לאָטער און קאָמפּ. אויף איינצוקויפּען חלב און סטאַרין. די פאב-ריק האָט ניט געקאָנט ווייטער אָנגעהן ביי דעם קלאַגענדיגען פינאַנציעלען און אַנדמיניסטראַטיווען צושטאַנד פון דער אַקציען-געזעלשאַפט; אבער אין די הענד פון אַ שטאַרקער פירמע האָט זי געדאַרפט געבען גרויס הכנסה: אויב מען זאָל אויסגעבען אויף איהר פינף הונדערט טויזענד רובעל, האָט מען געקאָנט רעכענען אויף הונדערט טויזענד רובעל הכנסה. דער אגענט איז געווען אַ מענש, אַ געוויסענ-האַפּטער; ער האָט אַרומגעקוקט אויפּמערקזאַם די פאַבריק, האָט זיך פאַרנאַנדער-געקליבען מיט אַלע איינצעלהייטען אין די ביכער איידער ער האָט געהייסען דער פירמע עס קויפּען; נאָכהער האָבען זיך אַנגעהויבען די פּערהאַנדלונגען מיט דער געזעלשאַפט וועגען פאַרקויפּען די פאַבריק, זיי האָבען זיך פאַרשלאַפּט זעהר לאַנג לויט דעם כאַראַקטער פון אונזערע אַקציען-געזעלשאַפטען. פון וועלכע עס וואָלט געפלאַצט די געדולד זאגאַר ביי די געדולדיגע גריכען, וואָס האָבען געקאָנט צעהן יאָהר נאָכאַנאַנד האַלטען בעלאַגערט טראַיאַ. פאַלאַזאָו איז די גאַנצע צייט אַרומגעגאַנגען אַרום דעם אגענט, לויט דער אַלטער געוואָהנהייט נאָכצונעהן נאָך נויטיגע מענשען און האָט איהם אַלץ איינגעלאָדען צו זיך אויף מיטאַגעסען. דער אגענט האָט זיך געהאַלטען פון ווייטען און האָט אַ לאַנגע צייט זיך ענטזאַגט פון דער איינלאָדונג; אבער איינמאַל, ווען ער האָט צו לאַנג זיך פאַרזעסען ביי די פּער-האַנדלונגען מיט דער פּערוואַלטונג, זיינענדיג פּערמאַטערט און הונגעריג, האָט ער איינגעשטימט צו געהן עסען צו פאַלאַזאָו, וועלכער האָט געוואָהנט אין זעלבען הויז.

טשאַרלז ביומאָנט, ווי עס פאַסט פאַר יעדען טשאַרלז, דזשאַהו, דזשיימס און וויליאַם איז ניט געווען קיין בעלז זיך אַריינצולאָזען אין אינטימע און האַרציגע געשפּרעכען; אָבער ווען מען פלעגט איהם פּרעגען, פלעגט ער דערצעהלען זיין גע-שיכטע ניט אין פּיעל ווערטער, אבער גאַנץ קלאַהר. זיין פאַמיליע, האָט ער גע-

זאגט, האָט געשטאמט פון קאנאדא; אין קאנאדא באשטעהט כמעט א העלפט בער פעלקערונג פון די יורשים פון אמאָליגע פראנצויזישע קאָלאָניסטען; אויך ער האָט געשטאמט פון אזא פאמיליע און דערפאר איז זיין פאמיליען נאָמען געווען מעהר פון פראנצויזישען פאסאָן און נאָכ'ן אויסזעהן איז ער אויך געווען מעהר עהנליך אויף א פראנצויז ווי אויף אן ענגלענדער אָדער יענקי. אבער זיין זיידע, האָט ער ווייטער דערצעהלט, איז אריבערגעפאָהרען פון קוויבעק אין די געגענדען ארום ניר יאָרק; דאָס פאסירט אויך. נאָכהער איז ער, זעלבסטפערשטענדליך, אויפגעוואקסן סען און איז געוואָרען א דערוואקסענער מאן; צו יענער צייט האָט איינעם א רייכען מאן און פראַגרעסיסט אין לאַנדווירטשאפט זיך פארוואָלט איינפיהרען ביי זיך, אויפ'ן דרום־ברעג פון קרים, אנשטאָט וויינגערטנער, פלאַנטאציעס פון בוים־וואָל ער האָט איינעם בעאויפטראַגט צו געפינען פאר איהם א פערוואל־טער אין די פּעראייניגטע שאַטאַטען; מען האָט געקראַגען דושיימס ביומאַנט'ן, וואָס האָט געשטאמט פון קאנאדא און האָט געוואָהנט אין ניריאָרק. ד. ה. א מענשען, וואָס האָט אויף אזוי פיעל וויאַרסט ווייט אין זיין לעבען קיין בוימוואל פלאַנטאציע ניט אָנגעזעהן, ווי מיר מיט אייך לעזער האָבען פון פעטערבורג אויס, ניט געקאָנט זעהן דעם באַרג אַרדט; אָבער אזוי איז שוין שטענדיג מיט די זאָרט פראַגרעסיסטען. אמת אין, אז דערפון וואס דער אמעריקאנער פערוואלטער האָט אין זיין לעבען קיין פלאַנטאציע ניט געזעהן, איז די זאך אויף א האַר ניט ערגער געוואָרען, ווארום איינפיהרען אין קרים בוימוואל איז דאָס זעלבע ווי אין פעטערבורג פארפלאַנצען וויינגערטנער. אבער ווען דאָס האָט זיך ארויסגעוויזען, איז דער אמעריקאנער פערוואלטער געווען ענטלאסען פון דער בוימוואל־פלאַנטאציע און איז געוואָרען אין טאַמבאָוער גובערניע אן אָנגעשטעלטער אין א בראַנפּען־ברענעריי, דאָרט האָט ער אבגעלעבט זיין גאַנצען לעבען, דאָרט איז אויסגעוואקסן סען זיין זוהן טשאַרלז און דאָרט איז זיין פרוי באַגראַבען געוואָרען. זיינענדיג א יאָהר 65 אלט און אָנקלייבענדיג אביסעל געלד האָט ער זיך מיטש געווען זיך אומצוקעהרען צוריק אין אמעריקא און אזוי האָט ער געטהאָן. טשאַרלז איז דאָ מאָלט אלט געווען 20 יאָהר; ווען דער פאטער איז געשטארבען האָט טשאַרלז זיך באשלאָסען אומצוקעהרען צוריק אין רוסלאַנד, וואָרים זיינענדיג געבארען און אב־לעבענדיג 20 יאָהר אין טאַמבאָוער דאָרף, האָט ער זיך געפיהלט ווי א רוס. מיט'ן פאָטער האָט ער געוואָהנט אין ניריאָרק און איז געווען א קלויַרק אין א קאַנטאַר

פון א האנדעלספירמע. ווען דער פאָטער איז געשטארבען איז ער אריבער אין דער ניריאָרקער קאנטאר פון דער לאַנדאָנער פירמע האדטשסאָן, לאטער און קאָמ. זוייל ער האָט געוואוסט אז זיי האָבען געשעפטען מיט פעטערבורג און ווען ער האָט זיך ביי דער פירמע גוט רעקאָמענדירט, האָט ער אויסגעדריקט דעם וואונש צו בעקומען א שטעל אין רוסלאנד, ערקלעהרענדיג אז ער קען רוסלאנד ווי זיין אייגענע פאטערלאנד. צו האָבען אזא אנגעשטעלטען אין רוסלאנד אין, זעלבסט־פערשטענדליך, געווען גאנץ נוצליך פאר דער פירמע; מען האָט איהם אריבער געזעצט אין דער לאַנדאָנער פירמע אויף פראבע, מען האָט איהם אויסגע־פרובירט און אָט א האלב יאָהר פאר'ן מיטאנעסען ביי די פאלאָזאָווס, איז ער געקומען אין פעטערבורג אלס אנענט פון דער פירמע וועגען חלב און סטארין מיט א געהאלט פון 500 פונט סטערלינג א יאָהר. ווי עס פאסט זיך אין רומעל מיט דער געשיכטע האָט ביזמאנט, וואס איז געבוירען געווארען און וואס האָט 20 יאָהר אבגעלעבט אין טאמבאווער גובערניע אלס איינציגער אמעריקאנער אָדער ענגלענדער אויף גאנצע 20, 50 אָדער 100 וויאָרט ארום מיט א פאטער, וואָס פלעגט גאנצע טעג פארברענגען אויף דער פאבריק, אלזא ווי עס פאסט זיך פאר דער געשיכטע, האָט טשארלז ביזמאנט גערעדט רוסיש ווי אן עכטער רוס, בעת ענגליש האָט ער גערעדט אפילו געלויפיג, אבער ניט אין גאנצען ריין, ווי עס פאסט פאר א מענשען, וואס האָט נאָר אלס דערוואקסענער פערבראכט עטליכע יאָהר אין א לאנד, וואו מען רעדט ענגליש.

10.

ביזמאנט האָט ביים מיטאנעסען זיך דערזעהן זאלבע דריט: מיט'ן אלטען און מיט זעהר א ליעבער, אביסעל א פערטראכטער בלאַנדינקע, זיין טאָכטער. — צי האָב איך ווען עס איז געטראכט, האָט פאלאָזאָוו געזאָגט ביים מיטאָג, אז די אקציעס פון דער פאבריק וועלען האָבען עפעס א וויכטיגקייט פאר מיר! עס איז שווער אויף די עלטערע יאָהרען צו קריגען אזא קלאפ. עס איז נאָך גוט, וואס קאטיא האָט אזוי גלייכגילטיג אריבערגעטראָגען, וואָס איך האָב פארלאָרען איהר פארמעגען, ווארום אויך אפילו ביי מיין לעבען איז עס געווען מעהר איהר מאַרמעגען ווי מיינער: איהר מוטער האָט געהאט א קאפיטאל, איך—ווייניג; געוויס האָב איך פון יעדען רובעל געהאט געמאכט צוואנציג, הייסט עס פון דער צוויי־טער זייט איז עס געווען מעהר פון מיין ארבייט, ווי פון דער ירושה; און איך

האָב דאָך שווער אריינגעארבייט! און מען האָט אויך געדארפט קענען! — דער אלטער האָט לאנג גערעדט אין דעם זעלבסטבעריהמערישען טאָן. — נאָכהער אין עס מיט בלוט און הויפטזעכליך מיט שכל געווען אויפגעטהאָן. צום סוף האָט ער איבערגעחזרט די הקדמה, אז עס איז שווער אריבערצוטראגען אזא קלאפ און אז אויב קאטיא וואלט זיך גענומען צום הארצען, וואלט ער, וואהרשיינליך, פון זיגען אראָפּ; אָבער ניט נאָר פאררריסט עס קאטיא'ן אליין ניט, נאָר זי שטיצט נאָך אויך איהם, דעם אלטען.

לויט דעם אמעריקאנישען מנהג ניט צו זעהן קיין אונגעוועהנליכע זאך ניט אין גיכען רייך ווערן, ניט אין דעם גיכען אָרים ווערן, אויך לויט זיין אייגענעם כאראקטער האָט ביזמאנט ניט געהאט קיין חשק צו קומען אין גרויס התפעלות פון דעם גרויסען קאפּמענשען, וואס האָט „געמאכט“ דריי—פיער מיליאָן, ניט זיך שטארק צו געהמען צום הארצען וועגען דעם, וואָס ער איז געוואָר רען אזא „יורד“, אז ער האָט נאָך אלץ געקאָנט האלטען א קוכער; מען האָט דאָך אָבער געדארפט וואס עס איז זאגען אלס בעווייז פון סימפּאטיע צו וואס עס איז פון דער לאַנגער רעדע; דערפאר האָט ער געזאָגט: — „יא, עס איז א גרויסע ערליכטערונג, ווען א פאמיליע טראָגט אריבער אונאנגעהמליכקייט הארמאָניש“ — איהר רעדט עפעס צווייפלענדיג, קארל יאקאווליטש. איהר מיינט, אז ווייל קאטיא איז פערטראכט, הייסט עס, אז איהר פאררריסט וועגען די רייכקייט? ניין, קארל יאקאווליטש, איהר באליידיגט איהר אומזיסט. איך און זי האָבען אז אנדער צרה: מיר האָבען אויפגעהערט צו גלויבען אין מענשען, האָט פאלאָזאָו געזאָגט אין א האלב־לאַכענדיגען און האלב־ערנסטען טאָן, אין וועלכען ערפאהרענע אלטע לייט ריידען וועגען גוטע, אָבער ניט ערפאהרענע קינדער.

קאטערינאַ וואסילעוונאַ איז רויט געווארען. איהר איז אונאנגענעהם געווען, וואס דער פאטער האָט פארפיהרט א געשפרעד וועגען איהרע געפיהלען. אָבער אויסער דעם פאטערס ליעבע איז געווען נאָך איינער, א בעקאנטער אומשטאנד, צוליעב וועלכען דער פאטער איז ניט געווען שולדיג. אויב עס איז ניטאָ וועגען וואס צו ריידען און אין הויז איז דאָ א הונד אָדער א קאץ, געהמט מען ריידען ווען גען זיי; אויב עס איז ניטאָ ניט קיין הונד און ניט קיין קאץ, רעדט מען וועגען די קינדער. דער וועטער איז נאָר דער דריטער און שוין דער לעצטער מיטעל, צו וועלכען מען כאפט זיך, בעת עס איז ניטאָ וועגען וואָס צו ריידען.

— ניין, פאפא, אומזיסט ערקלעהרט איהר מיין פערטראכטקייט מיט אזא הויך
 כען מאַטיוו: איהר ווייסט, איך האָב פשוט ניט קיין היימליכען כאראקטער און
 דערפאר איז מיר לאַנגווייליג.

— זיין ניט היימלאך איז ווי איינעם פאסט, אבער לאַנגווייליג פיהלען, דאָס
 איז נאָך מיין מיינונג, ניט רעכט. לאַנגווייליגקייט איז אין דער מאָדע ביי אונזערע
 ברידער—ענגלענדער; מיר, אמעריקאנער, ווייסען דערפון ניט. מיר האָבען קיין
 צייט ניט אויף צו פיהלען לאַנגווייליג; מיר האָבען צו פיעל, וואס צו טהאָן, איך
 רעכען, עס דאכט זיך מיר (האָט ער פארריכט זיין אמעריקאניזם), אז אויך דאָס
 רוסישע פאָלק האָט זיך געדראַפּט געפינען אין אזא לאַנע: נאָך מיין מיינונג האָט
 עס אויך אויפ'ן האַנד צו פיעל צו טהאָן. אין אמת'ען אבער זעה איך ביי די רוסען
 פונקט דעם הפך: זיי זיינען זעהר גענייגט צו זיין פאראומערט. די ענגלענדער אַליין
 קענען ווייט ניט אויסהאַלטען קיין פערגלייך מיט זיי אין דעם פרט. די ענגלישע
 געזעלשאַפט, וואס איז באַריהמט אין גאַנץ אייראָפּא, רוסלאַנד אריינגערעכענט,
 אלס די לאַנגווייליגסטע אין דער וועלט, איז אויף אזוי פיעל מעהר אויפגעלעגט צו
 אונטערהאַלטען זיך, איז לעבעדיגער און היימלאכער פאר דער רוסישער געזעלשאַפט,
 אויף ווי פיעל זי שטעהט אפ פון דער פראַנצויזישער. און אייערע ריזענדע
 דערצעהלען נאָך וועגען דער לאַנגווייליגקייט פון דער ענגלישער געזעלשאַפט!
 איך פארשטעה ניט, וואו זיינען ביי אזוינע מענשען די אויגען אויף זייער איי-
 גענע, היימישע, זאכען!

— און די רוסען זיינען גערעכט וואס זיי זיינען פאראומערט — וואס האָט
 בען זיי צו טהאָן? זיי האָבען ניט וואס צו טהאָן; זיי דארפען זיצען מיט צו-
 זאַמענגעלעגטע הענד. ווייזט מיר וואס צו טהאָן און איך וועל, וואהרשיינליך,
 אויפהערן צו זיין אומעטיג.

— איהר ווילט געפינען וואס צו טהאָן? א, וועגען דעם דארף קיין אבהאַלט
 ניט זיין; איהר זעהט ארום זיך אזא אונוויסענהייט, ענטשולדיגט, וואס איך דריק
 זיך אזוי אויס וועגען אייער לאַנד, וועגען אייער פאטערלאַנד — האָט ער פאר-
 ריכט זיין אנגליציוזם — אבער איך בין אַליין דאָ געבארען געווארען און אויפ-
 געוואקסען און האַלט איהר פאר אן אייגען לאַנד, דערפאר רייד איך אָהן צערע-
 מאַניעס. איהר זעהט דאָ די טערקישע אונוויסענהייט און די יאפאנעזישע אונ-
 בעהאַלפענקייט. איך האס אייער פאטערלאַנד, ווייל איך לייעב זי, ווי אן אייגענע,

וועל איך זאגען, נאכמאכענדיג דעם דיכטער. אבער עס איז דא פארהאן פיעל וואס צו טהאן.

— יא, אבער איינער אליין, דערצו נאך איינע אליין, וואס קען מען טהאן? — אבער דו טהוסט דאך, קאטיא, האט פאלאזאוו געזאגט. איך וועל אייך אויסזאגען איהר סוד, קארל יאקאווליטש. פון לאנגוויילע לערנט זי מיט מיידל-לעד. יעדען טאג קומען צו איהר איהרע שילערנס און זי איז מיט זיי פארנו-מען פון 10 א זייגער ביז איינס, אפטמאל נאך מעהר.

ביומאנט האט א קוק געטהאן אויף קאטערינא וואסיליעוונא מיט אכטונג — דאס איז ווי ביי אונז, אמעריקאנער — געוויס אונטער אמעריקאנער פארשטעה איך נאר די צפונ'דיגע, פרייע שטאמען; די דרום שטאמען זיינען ערגער ווי מעק-סיקא און זיינען אזוי העסליך ווי בראזיליען (ביומאנט איז געווען א פארקאכטער טער אבאליציאניסט). דאס איז אויף אונזער שטייגער; אבער אויב אזוי, צו וואס זיך לאנגוויילען?

— צי דען איז דאס אן ערנסטע זאך, מר. ביומאנט? דאס איז ניט מעהר ווי אן אונטערהאלטונג, אזוי טראכט איך; עס קען זיין, איך האב א טעות; עס קען זיין, איהר וועט מיר רופען מאטעריאליסטקע...

— איהר ערווארט אזא פארוואורף פון א מענשען פון אזא נאציאן, וועגען וועל-כע אלע זאגען, אז איהר איינציגער געדאנק זיינען דאלארס?

— איהר מאכט חזק, אבער איך האב ערנסט מורא אייך ארויסצוזאגען מיין מיינונג — עס קען אייך אויסדראכטען עהנליך אויף דאס, וואס די פינסטער-לינגע פרעדיגען וועגען די נוצלאזיגקייט פון בילדונג.

— „נאר אזוי!“ — האט ביומאנט א טראכט געטהאן: „צי דען איז זי דערנאנגען דערצו? דאס ווערט אינטערעסאנט.“ — איך בין אליין א פינסטערלינג, האט ער געזאגט. — איך שמעה פאר די אונוויסענדע, שווארצע גענען זייערע ציוויליזירטע בעל-בתים אין די דרום שטאמען — ענטשולדיגט איך בין הינגער-סען געווארען פון מיין אמעריקאנער האס. נאך מיר איז זעהר אינטערעסאנט צו הערן אייער מיינונג.

— זי איז זעהר פראזאיש, מר. ביומאנט, אבער דאס לעבען האט מיר גע-בראכט דערצו. מיר דאכט זיך אז די זאך מיט וועלכער איך באשעפטיג זיך, איז צו איינזייטיג, און אז די זייט, אויף וועלכע מיין טהעטיגקייט איז געווענרעמט, איז

ניט די רעכטע זייט, אויף וועלכע עס דארף זיך ווענדען די זארג פון מענשען, וואָס ווילען בריינגען נוצען דעם פאלק. איך טראכט אזוי: גיט די מענשען ברויט, לייענען וועלען זיי אליין זיך אויסלערנען. אנהייבען דארף מען פון ברויט, אז ניט וועלען מיר אומזיסט פארלירען די צייט.

— פאר וואָס זשע הויבט איהר ניט אָן פון דאָס, פון וואס מען דארף אָנהויבן בען? האָט ביומאנט געזאָגט שוין מיט אביסעל בעגייסטערונג — דאָס קען מען: איך ווייס ביישפילען ביי אונז אין אמעריקא, האָט ער צוגעגעבען.

— איך האָב אייך געזאָגט: אליין, פון וואס קען איך אָנהייבען? איך ווייס ניט, ווי זיך צו נעהמען פאר דער זאך. און אז איך וואלט שוין יא געוואוסט, וואו האָב איך די מעגליכקייט? א מיינעל איז אין אלץ אזוי געבונדען. איך בין אונאבהיינגיג ביי מיר אין צימער. אבער וואס קען איך טהאָן ביי מיר אין צימער? אוועקלייגען אויפ'ן טיש א ביכעל און לערנען לייענען. וואוהין קען איך געהן אליין? מיט וועמען קען איך זיך זעהן אליין?

— דו שטעלסט מיר, דאכט זיך, ארויס פאר א דעספאָט, קאמט א? האָט דער פאָטער געזאָגט — אין דעם בין איך שוין ניט שולדיג פון דער צייט אָן, וואָס דו האָסט מיר געגעבען א לעקציע.

— פאפא, איך ווער דאָך רויט פאר דעם, איך בין דאמאָלט געווען נאָך אַ קינד. ניין, פאפא, איהר זייט א גוטער, איהר שטערט ניט. עס שטערט די געזעל־שאפט. צו איז אמת, מר. ביומאנט, אז אין אמעריקא זיינען די מיידלאך ניט אזוי געבונדען?

— יא, מיר קענען שטאַלצירען: געוויס, אויך ביי אונז אין נאָך ווייט ניט דאָס, וואס עס האָט געזאָלט זיין; אבער דאָך, וואָס פאר א פערנגלייך מיט אייך, איראָפּעער. אלץ וואס מען דערצעהלט אייך וועגען דער פרייהייט פון דער פרוי ביי אונז, איז אמת.

— פאפא, לאָמיר אוועקפאָהרען אין אמעריקא, ווען מר. ביומאנט וועט אב־טויפען ביי ריר די פאבריק, האָט קאטערינא וואסיליעוונא געזאָגט אין א געלעכ־טער — איך וועל דאָרט וואס עס איז טהאָן. אד, ווי גליקליך וואָלט איך געווען!
— מען קען אויך אין פעטערבורג געפינען וואס צו טהאָן, האָט ביומאנט געזאָגט.

— ווייזט מיר.

ביומאנט איז א צוויי—דריי סעקונדען געווען ניט נמשלאסען — „אבער צו וואס בין איך געקומען אהער? און דורך וועמען קען איך בעסער זיך דערוויי סען?“ האָט ער א טראכט געטהאָן. — איהר האָט ניט געהערט? עס איז געמאכט געוואָרען א פראבע דורכצופיהרען די פרינציפען, וועלכע זיינען אין דער לעצטער צייט אויסגעארבייט געווארען פון דער עקאָנאָמישער וויסענשאפט: קענט איהר זיי?“

— יא, איך האָב געלעזען; דאָס מוז זיין זעהר אינטערעסאנט און נוצליך. און איך וועל קענען אין דעם אן אנטהייל געהמען? וואו קען מען עס געפינען?

— דאָס איז גענינדעט פון פרוי קירסאנאָוו.

— ווער איז זי? איהר מאן איז א דאקטאר?

— איהר קענט איהם? און ער האָט איך וועגען יענער זאך ניט געזאָגט?

— דאָס איז געווען לאנג צוריק; ער איז דאמאלסט נאָך ניט געווען פער-

הייראט; איך בין געווען זעהר קראנק — ער איז געקומען עטליכע מאָל און מיך

געראטעוועט. אָד, וואס פאר א מענש דאָס איז! צו איז זי עהנליך אויף איהם?

— ווי בעקאנט מען זיך אבער מיט קירסאנאָוו? וועט ביומאנט רעקאָמענדיר-

דען קאטערינא וואסילעוונא צו איהר? — ניין, די קירסאנאָווס האָבען נאָר זיין

נאָמען ניט געהערט; מען דארף אבער קיין רעקאָמענדאציעס ניט; קירסאנאָווא

יועט געוויס זיין צופריעדען צו באגעגענען אזא סימפאטיע. דעם אדרעס דארף מען

זיך דערוויסען דאָרט, וואו קירסאנאָוו דייענט.

אָט אויף וואס פאר אן אופן עס האָט פאסירט, וואס פאלאזאָווא האָט זיך בע-

קאנט מיט ווערא פאוולאָוונא; זי איז אריבער צו איהר שוין אויף מאָרגען אין דער

פריה. און ביומאנט איז געווען אזוי פּעראינטערעסירט, דאָס ער איז געקומען זיך

דערוויסען, ווי איז קאטערינא וואסילעוונא געפעלען געוואָרען די נייע בעקאנט-

שאַפט און די נייע זאך.

קאטערינא וואסילעוונא איז געווען זעהר בעגייסטערט. פון אומעטיגקייט—

קיינע שפורען; די פארטראכטקייט איז פארביטען געוואָרען אויף ענטציקונג. זי

האָט מיט התלהבות דערצעהלט ביומאנטען — און זי האָט דאָך שוין געהאט דער-

צעהלט דעם פאָטער אויף, נאָר מיט איין מאָל ערצעהלען האָט זי זיך ניט גע-

קאָנט באנגונען, וועגען דעם וואָס זי האָט געזעהן אין דער פריה און עס איז

קיין סוף ניט געווען צו איהר ערצעהלונג; יא, איצט איז איהר הארץ פול געווען:

די לעבעדיגע זאך איז געפונען געוואָרען! ביזמאנט האָט אויפּמערקזאם זיך צוגעדערט: אבער צו דען קען מען אזוי זיך צוהערן? און זי האָט כמעט מיט צאָרן געדזאָגט: „מר. ביזמאנט איך בין ענטווישט אין אייך: צי דען ווירקט עס אזוי ווייניג אויף אייך, אז דאָס איז נאָר אינטערעסאנט פאר אייך און ניט מעהר?“

— קאטערינא וואסיליעוונא, איהר פארנעסט, אז דאָס אלץ האָב איך שוין זעהן ביי אונז אין אמעריקא; פאר מיר זיינען אינטערעסאנט אייניגע איינצעל-הייטען; די זאך אליין איז אבער מיר שוין צו גוט בעקאנט. דעם אינטערעס פון נייקייט קענען דאָ האָבען פאר מיר נאָר די פּערזאָנען, וועמען די זאך, וואס איז ביי אייך נאָך גאר ניי, האָט צו פּערזאָנקען פאר איהר ערפּאָלג. צום ביישפּיעל וואָס קענט איהר מיר דערצעהלען וועגען מאדאם קירסאָנאָווא?

— אַך, מיין גאָט: געוויס איז זי מיר שטארק געפּעלען געוואָרען; זי האָט מיט אַזאָ ליבע מיר אלץ ערקלעהרט.

— דאָס האָט איהר שוין געזאָגט.

— וואָס נאָך דארפּט איהר? וואָס נאָך קען איך אייך זאגען? צי דען איז מיר געלעגען אין קאָפּ צו טראַכטען וועגען איהר, ווען איך האָב פאר מיינע אויגען געדע האָט אזא גרויסע זאך?

— אזוי, איך פארשטעה, אז מען פארנעסט אין גאנצען אָן פּערזאָנען, ווען מען איז פאראינטערעסירט מיט אַ זאך; דאך וואס נאָך קענט איהר מיר זאָגען וועגען מאדאם קירסאָנאָווא?

קאטערינא וואסיליעוונא האָט גענומען צוזאמענקלייבען אַלע איהרע ערינעד-רונגען וועגען ווערא פאולאָוונא און געבליבען איז נאָר דער ערשטער איינדרוק, וואָס ווערא פאולאָוונא האָט געמאכט אויף איהר; זי האָט זעהר לעבעדיג באשריבן בען איהר אויסזעהן, איהר זאָרט ריידען, אלץ וואָס ווארפט זיך אין די אויגען אין דעם אויגענבליק, ווען דו טרעפּסט זיך מיט אַ נייעם מענשען. ווייטער אבער איז אין איהרע ערינעדונגען באמת ניט געווען מעהר, וואס האָט אַ שיכות צו ווערא פּאָולאָוונא: דער ווארקשטאַט, ווארקשטאַט, ווארקשטאַט און די ערקלעהרונגען פון ווערא פּאָולאָוונא מכת דעם ווארקשטאַט. די ערקלעהרונגען האָט זי אַלע פארשטאַנען, אָבער ווערא פּאָולאָוונא אליין, אין דער גאנצער צייט נאָך די ערשטע ווערטער פון כאַנענען זיך. האָט זי שוין ניט פּערשטאַנען.

אַזאָ דעם מאל האָב איך זיך שטארק אַבענאָרט אין דער ערווארטונג זיך צו

דערוויסען פון אייך פיעל וועגען מאדאם קירסאָנאָווא; איך וועל אָבער ניט אבשטעהן פון אייך; אין עטליכע טעג ארום וועל איך וויעדער קומען און אנהייבען נאָכפּרע-גען ביי אייך וועגען איהר.

— אָבער פאר וואס זאָלט איהר אליין זיך ניט באקענען מיט איהר, אויב זי אינטערעסירט אייך אזוי?

— מיר ווילט זיך עס טהאָן. עס קען זיין, אן איך וועל ווען עס איז דאָס טהאָן. פריהער אבער מוז איך זיך דערוויסען וועגען איהר מעהר. — ביזמאנט האָט אויף אַ מינוט זיך אָבגעשטעלט. — איך האָב געטראכט, צי זאָל איך בע-סער אייך בעטען אָדער ניט בעטען; דאכט זיך, בעסער בע-טען; ווען אייך וועט אין די געשפּרעכען מיט זיי אויסקומען צו דערמאָנען מיין פּאָמיליע, זאָגט ניט, אז איך האָב געפּרעגט וועגען איהר און אז איך וויל ווען עס איז זיך בעקאָנען מיט זיי.

— אָבער דאָס הייבט דאך אָן צו זיין עהנליך אויף א רעטעניש, מר. ביזמאנט האָט קאטערינא וואסיליעוונא געזאָגט מיט אן ערנסטען טאָן. — איהר ווילט דורך מיר זיך דערוויסען וועגען זיי און אליין ווילט איהר זיך בעהאַלטען.

— יא, קאטערינא וואסיליעוונא; ווי זאָל איך אייך עס ערקלעהרען? — איך האָב מורא זיך צו בעקאָנען מיט זיי.

— דאָס אלץ איז זאָנדרבאר, מר. ביזמאנט.

— דאָס איז אמת. איך וועל זאָגען נאָך אָפּענער: איך האָב מורא, אז זיי וועט דאָס זיין אונאנגענעהם. מיין פּאָמיליעו נאָמען האָבען זיי קיין מאָל ניט געהערט. איך אָבער האָב געקאָנט האָבען וועלכע עס איז צוזאמענשטויסע מיט וועמען עס איז פון די מענשען, וואס זיינען נאָהענט צו זיי, אָדער מיט זיי אליין, דאָס איז גאנץ גלייך. מיט איין וואָרט איך דארף זיך איבערצייגען, צי וועט זיי זיין אנגע-נעהם מיט מיר זיך צו בעקאָנען.

— דאָס אלץ איז זאָנדרבאר, מר. ביזמאנט.

— איך בין אן עהרליכער מענש, קאטערינא וואסיליעוונא; איך קען אייך פּאַרזיכערן אז איך וואָלט קיין מאָל ניט געוואָלט אייך שטעלען אין א פּערלע-גענהייט; מיר זעהן זיך מיט אייך נאָר דעם צווייטען מאָל, אבער איך אכטע אייך שוין זעהר.

— איך זעה אויך, מר. ביזמאנט, אז איהר זייט אז אנשטענדיגער; אבער...

— אויב איהר האלט מיר פאר אן אנשטענדיגען מענשען, וועט איהר מיר ערלויבען אייד צו באזוכען, אום דאמאלט, ווען איהר וועט מיר טרויען, זאל איך ווידער קענען אייד פרעגען וועגען די קירסאנאווס. אָדער, בעסער געזאָגט, איהר וועט אליין וועגען זיי נעהמען ריידען, ווען אייד וועט אויסקומען, אז איהר קענט שוין ערפילען מיין בקשה, וואס איך מאך איצט און וואס איך וועל מעהר ניט איבער'חזר'. איהר ערלויבט?

— אדרבא, מר. ביומאנט, האָט קאטערינא וואסיליעווא געזאָגט, אבער איהר מוזט דאָך מודה זיין, אז...

זי האָט וויעדער ניט געוואָלט דערריידען.

— אז איך מוז איצט ביי אייד ארויסרופען א געוויסען מיסטרויען? אמת, אָבער איך וועל ווארטען, ביז עס וועט פארביי.

11.

ביומאנט האָט גאנץ אפט גענומען באזוכען די פאלאזאווס. „פאר וואס ניט?“ האָט דער אלטער געטראכט — א פאסענדער שרוף. געוויס וואָלט קאטיא פריהער געקאנט האָבען ניט אזא חתן, אבער זי האָט דאָך דאמאלט אויף ניט געזוכט קיין כבוד און קיין געלד. איצט קען מען קיין בעסערן גאָר ניט ווינשען.“

אין אמת'ן איז ביומאנט געווען א פאסענדער שרוף. ער האָט געזאָגט, אז ער דענקט אויף שטענדיג צו פערבלייבען אין רוסלאנד, ווייל ער האלט עס פאר זיין פאטערלאנד. ער איז א גרינדליכער מענש, האָט א גוטע שטעל. וואָלט ער געווען אַ רוס, דאמאלט וואָלט פאלאזאוין געווען אנגענעהם, אז ער זאל זיין פון פריצירשען קלאס, אבער מכת אויסלענדער, באזונדערס מכת פראנצויזען איז עס גאר ניט; און ביי אמעריקאנער איז עס נאָך ווייניגער: ביי זיי אין אמעריקא איז אייר גער היינט אז ארבייטער ביי א שוסטער, אָדער אן ערדארבייטער, אויף מארגען איז ער גענעראל, אויף איבערמאָרגען א פרעזידענט און נאָך א טאָג שפעטער וויי דער אַ קלויק אין א קאנטאר אָדער אן אדוואָקאט. דאָס איז גאָר א בעזונדער פאָלק: ביי זיי פרעגט מען זיך אויף א מענשען נאָר וועגען זיין געלד און זיין שכל. „דאָס איז ריכטיגער — טראכט פאלאזאו ווייטער — איך אליין בין אזא מענש. האָב זיך גענומען פאר געשעפט, האָב חתונה געהאט מיט א סוחר'ס א טאָכטער. געלד איז די הויפטזאך, און אויף שכל, ווארום אָהן שכל קענסטו קיין געלד ניט מאכען. און ער קען מאכען געלד: ער האָט זיך אוועקגעשטעלט אויף אזא

וועג. ער וועט קויפען די פאבריק, וועט ווערן דער פערוואלטער; נאכהער וועט די פירמע איהם ארייננעהמען פאר א שותף. ביי זיי זיינען די פירמעס ניט אזוי ווי ביי אונז. ער וועט אויך דרעהן מיט מיליאנען..."

עס איז זעהר מעגליך, אז פאלאזאווס חלומות וועגען דעם, אז זיין איידעם זאל ווערען א מיליאנער דורך האנדעל וועלען ניט מקוים ווערען, אזוי ווי עס זיינען ניט מקוים געווארען די חלומות פון מאריא אלעקסעיעוונא, אז איהר ערשטער איידעם וועט אוועק אין אקציו. פון דעסטוועגען איז ביומאנט געווען א גוטער שדוך פאר קאטערינא וואסילעוונא.

אבער צי האָט פאלאזאוו ניט געמאכט קיין טעות, פאראויסזעהענדיג, אז ביי ביומאנט וועט ווערען זיינער אן איידעם? אויב דער אלטער האָט נאָך געהאט וועלכען עס איז ספק, איז עס אין גאנצען פארשוואונדען ווען אין א וואָך צוויי ארום, נאָך דעם ווי ביומאנט האָט גענומען זיין ביי זיי, האָט ער דעם אלטען געזאָגט, אז עס איז מעגליך דאָס די קניה פון פאבריק זאל אבגעהאלטען ווערען אויף עטליכע טעג; איבריגענס וועט פון דעם קוים זיין אז אבהאלט: וואהרשיינליך וואָלטען זיי אפילו ניט ערווארטענדיג מר. לאָטער'ן אויף ניט באוויזען ווייניגער ווי אין א וואָך אויפצושטעלען אלע בעדינגונגען און מר. לאָטער וועט זיין אין פעטערבורג אין פיער טעג ארום. „פריהער איידער איך בין פערזיינליך געווען בעקאנט מיט אייך, האָט מר. ביומאנט געזאָגט — האָב איך אליין געוואלט ענדיגען די זאך. איצט אָבער איז עס ניט פאסיג, ווייל מיר זיינען מיט אייך אזוי נאָהענט בעקאנט. כדי עס זאל נאָכהער קיינע מיספערשטענדיסען ניט זיין וועגען דעם, האָב איך אָנגעשריבען וועגען דעם דער פירמע ד. ה. וועגען דעם, אז אין פערלויף פון די פעהאנדלונגען האָב איך זיך בעקאנט מיט'ן פערוואלטער, וועמעס פארמעגען עס ליעגט כמעט אין גאנצען אין די אקציעס פון פאבריק און האָב געפאָדערט אז די פירמע זאל צושיקען וועמען עס איז אן אנדערן צו פארענדיגען אנשטאט מיר די זאך און, ווי איהר זעהט, קומט מר. לאָטער“.

פארזיכטיג און קלוג. צו דער זעלבער צייט ווייזט עס גאנץ קלאָהר אז מר. ביומאנט האָט אין זינען חתונה צו האָבען מיט קאטיע'ן; אן איינפאכע בעקאנטשאפט וואָלט ניט געווען גענוג אורזאך אנצונעהמען אזוינע פארזיכטיגקייטס מיט לען.

12.

די צוויי דריי נעכסטע וויזיטען כיומאנטס האבען זיך אָנגעהויבען מיט זעהר א קאלטער אויפגעהמע מצד פון קאטערינא וואסיליעוונא. זי האָט, כאמת, גענומען אביסעל ניט טרויען דעם ווייניג בעקאנטען מענשען, וואס האָט ארויסגעוויזען א זאָנדרבארען פערלאנג זיך צו דערוויסען וועגען א פאמיליע, מיט וועלכער ער איז, ווי ער זאָגט, ניט געווען בעקאנט, נאָר וועמעס בעקאנטשאפט, ער האָט מורא, עס וועט פאר זיי זיין ניט אנגענעהם. אבער אויף ביי די ערשטע באזוכען, אויב קאטערינא וואסיליעוונא האָט אָהן צוטרויען איהם באגעגענט, איז זי דאָך באלד אריינגעצויגען געוואָרען אין א לעבעדיגען געשפרעך מיט איהם. אין איהר פרי-הערדיגען לעבען, ביז דער בעקאנטשאפט מיט איהם און מיט קירסאנאָוו'ן האָט זי אזוינע מענשען ניט באגעגענט. ער האָט אזוי שטארק סימפאטיזירט מיט אלץ, וואָס איהר האָט אינטערעסירט; ער האָט אזוי גוט איהר פערשטאַנען; אפילו מיט די געליעבטע פריינדיגען, איבעריגענס האָט זי געהאט נאָר איין נאָהענטע פריינדין פאָלינא, וועלכע איז שוין לאנג אריבערגעפאָהרען אין מאַסקווע, חתונה האָבען דיג מיט א מאַסקווער פאבריקאַנט. אפילו מיט פאָלינא האָט זי אזוי לייכט ניט גערעדט ווי מיט איהם.

און ער — אין אָנפאַנג איז ער, ווי עס איז געווען צו זעהן, געקומען ניט צו לייעב איהר, נאָר אום זיך צו דערוויסען דורך איהר וועגען קירסאנאָוו; אבער גלייך פון אָנפאַנג בעקאנטשאפט, פון דער-מינוט, וואס מען האָט זיך צורעדט וועגען לאַנגווייליגקייט און וועגען די מיטלען אויסצומידען די לאַנגווייליגקייט, איז גע-ווען קענטיג אז ער אכטעט איהר און סימפאטיזירט מיט איהר. ביי דער צווייטען באגעגענען זיך איז ער געוואָרען צוגעצויגען צו איהר דורך איהר פרייד וואָס זי האָט געפונען פאר זיך וואס צו טהאָן. איצט, נאָך לעצטען בעזוך איז פאר איהר אלץ קענטיג ער געוואָרען, אז זי ווערט אלץ מעהר צוגעבונדען צו איהם. גאנץ גיך איז צוויי-שען זיי פעסטגעשטעלט געוואָרען זעהר אן איינפאַכער און ווארימער צובונד, און אין א וואך ארום האָט קאטערינא וואסיליעוונא שוין איהם דערצעהלט וועגען די קירסאנאָווס. זי איז געווען זיכער, אז דער מענש קען ניט האָבען קיין שלעכטע געדאַנקען.

אמת איז אויף דאָס, אז ווען זי האָט גענומען ריידען וועגען די קירסאנאָווס, דאָס ער איהר זוגעשמעלט: „צו וואס אזוי גיך? איהר קענט מיר דאך דאך צו וויי-“

ניג". „ניין, גענוג, מר. ביומאנט; איך זעה, אז אויב איהר וואלט מיר אפילו גע-
וואלט ערקלעהרען דאָס, וואס מיר קומט אויס זאָנדערבאר אין אייער פערלאַנג,
וואָלט איהר אויף קיין רעכט ניט געהאט צו ריידען; ווייניג סודות זיינען דאָ".
און ער האָט געזאָגט: „איך, ווי איהר זעהט, האָב שוין ניט די פריהערדיגע אונגע-
דולד צו וויסען דאָס, וואָס מיר ווילט זיך וויסען וועגען זיי".

13.

קאטערינא וואסילעוונאס בעגייסטערונג האָט אָנגעהאלטען ניט ווערנדיג אבי-
געשוואכט; זי איז נאָר אריבער אין א שטענדיגע, שוין געוועהנליכע שטימונג, אַ
מונטערע, און לעבעדיגע און ליכטיגע. און ווי איהר האָט זיך אויסגעוויזען איז עס
געווען אַט די לעבעדיגקייט, וואס האָט צוגעצויגען צו איהר ביומאנט'. און ער
האָט שוין זעהר פיעל געטראכט וועגען איהר — דאָס איז געווען קענטיג. אויס-
הערענדיג צוויי—דריי מאָל איהרע ערצעהלונגען וועגען די קירסאנאָוס, האָט ער
צום פיערטען מאָל שוין געזאָגט: „איצט ווייס איך אלץ, וואס איך האָב געדארפט
וויסען; איך דאנק אייך".

— „וואָס זשע ווייסט איהר? איך האָב אייך נאָר געזאָגט, אז זיי לעבען זעהר
איינע די אנדערע און זיינען זעהר גליקליך מיט זייערע בעציהונגען". מעהר האָב
איך נאָר ניט געדארפט וויסען. איבעריגענס האָב איך עס שטענדיג אַליין גע-
וואוסט". און דער געשפרעך איז אריבער אויף עפעס אן אנדער זאך.

געוויס, דער ערשטער געדאנק פון קאטערינא וואסילעוונא דאמאָלט, ביי זיין
ערשטער פראגע וועגען קירסאנאָווא איז געווען, אז ער איז פארליעבט אין ווערא
פאולאָווא. איצט אבער איז געווען צו פיעל קענטיג אז דאָס איז עס ניט. אויף
וויפיעל קאטערינא וואסילעוונא האָט איהם איצט געקענט, האָט זי זאגאר גע-
טראכט, אז ביומאנט איז גאר ניט פעהיג זיך צו פערליעבען. ליעבען קען ער, דאָס
איז אמת. אבער אויב ער ליעבט איצט וועמען, איז עס „מיר", האָט קאטערינא
וואסילעוונא געטראכט.

14.

איבעריגענס, צו האָבען זיי איינע די אנדערע געליעבט? זאָלען מיר אבי-
הייבען כאַטש פון איהר. עס איז געווען א פאל, אין וועלכען עס האָט זיך ארויסגע-
וויזען פון איהר זייט א זארג פאר ביומאנט', אבער ווי האָט זיך דער פאל
געעפנדיג! נאָר ניט אזוי ווי מען האָט געקאָנט פון אָנפאנג ערווארטען. ביומאנט

פלעגט פארפאָהרען צו די פאלאזאָו'ס יעדען טאָג אַהן אויסנאהם. אויף דעם איז עס געווען באַגרינדעט פאלאזאָוו'ס זיכערקייט, אז ער וויל זיך שדכנן צו קאטערינא וואסילעווא; קיין אנדערע גרינדע פאר דער האַפנונג זיינען ניט געווען. אבער אַט איז איין מאָל פאַרביי אן אבענד און ביומאנט איז ניט געקומען. „איהר ווייסט ניט, פאפא וואס מיט איהם איז?" — „איך האָב ניט געהערט; וואהרשיינליך גאר ניט, האָט מן הסתם קיין צייט ניט געהאט, דאָס גאר." עס איז פאַרביי א צווייטער אבענד, ביומאנט איז ניטאָ. אויפ'ן דריטען פריהמארגען האָט קאטערינא וואסילעווא זיך געקליבען פאָהרען וואו עס איז. „וואוהין געהסטו, קאטיא?" — „אַט אזוי פאר אייגענע געשעפטען." זי איז אוועקגעפאָהרען צו ביומאנטען. ער איז גע- זעסען איז א מאנטעל מיט ברייטע ארבעל און האָט געלייענט; האָט אויפגעהייבען די אויגען פון בוך, ווען די טהיר האָט זיך געעפענט.

„קאטערינא וואסילעווא, זייט איהר דאָס? ביזן זעהר צופרידען און איך דאנק אייך;" ער האָט עס געזאָגט מיט'ן זעלבען טאָן, ווי ער וואלט באַגעגענט איהר פאָטער; איבעריגענס ניט, פיעל פריינדליכער — „וואָס איז מיט אייך, מר. ביר מאנט, וואס איהר זייט אזוי לאַנג ניט געווען? — איהר האָט מיר געמאכט זיך בעאונרוהיגען וועגען אייך און אויסער דעם נאָך זיך לאַנגוויילען." „קיין באַזונד- דערעס ניט, קאטערינא וואסילעווא, ווי איהר זעהט ביזן איך געזונד. אבער צו וועט איהר פילייכט טרינקען א גלעזעל טיי? — איהר זעהט, איך האלט אין טרינקען?" — „פאר וואס ניט. אבער פאר וואָס זייט איהר אזוי פיעל טעג ניט געווען?" — פיאָטר, ניט א גלאַז. איהר זעהט, אז איך ביזן געזונד; הייסט עס — אקטניט. אַט וואָס: איך ביזן געווען אויפ'ן פאַבריק מיט מר. לאָטער און ער- קלעהרענדיג איהם עפעס, ביזן איך געווען ניט פאַרזיכטיג, האָב אוועקגעלעגט די האַנד האַנד אויפ'ן ווינט, וואָס האָט זיך א דרעה געטהאָן און א קראַץ געטהאָן די האַנד דורך דעם ארבעל. און ניט אייער נעכטען, ניט נעכטען האָב איך ניט געקאָנט אַנ- טהאָן קיין דאָק." — „ווייזט, אז ניט וועל איך זיין אונרוהיג און מיינען, אז עס איז ניט א קראַטץ, נאָר א גרויסע וואונד." — „וואָס פאר א וואונד (עס געהט אריין פיאָטר מיט א גלאַז פאר קאטערינא וואסילעוואנא'ז) ווען איך קען באוועגען ביידע הענד. איבריגענס דערלאַנגט א קוק" (ציהט ארויף דעם ארבעל ביז'ן אוילענבור- גען). „פיאָטר, ווארפט ארויס די אש פון אשטעסל און ניט אהער דעם ציגאַר-קעסטל; עס שטעהט אין קאבינעט אויפ'ן טיש. איהר זעהט, עס איז א קלייניגקייט: אויסער

ענגלישער פלאסטער איז קיין זאך ניט געווען נויטיג". — „אבער עס איז דאך פאָרט געשוואָלען און רויט". — „נעכטען איז געווען פיעל ערגער און מאָרגען וועט שוין גאָר ניט זיין". (פּיאָטר שיט אויס די אש און דערלאַנגענדיג די ציגארן געהט ער אַוועק) — „איך האָב ניט געוואָלט זיך בעווייזען פאר אייך ווי א פּערוואַנדער טער העלד". — „איהר וואָלט כאַטש אנגעשריבען, ווי קען מען דאָס אזוי". — „איך האָב דאָך געמיינט, אז איך וועל קענען אַנטהאַן א ראַק אויף מאָרגען, ד. ה. אייער־נעכטען, און אייערנעכטען האָב איך געמיינט, אז איך וועל נעכטען אַנטהאַן און נעכטען—אז היינט, האָב געמיינט, אז עס לוינט זיך ניט אייך צו בעאונרוהיגען". — „און צום סוף האָט איהר נאָך מעהר בעאונרוהיגט. דאָס איז ניט גוט, מיר. ביר מאַנט. און ווען וועט איהר שוין ענדיגען די זאך מיט דער קניה"? — וואהרשיינ־ליך די טעג, עס קומען אלץ ארויס פארשלעפענישען ניט פון מיין זייט און מיר לאַטערס, נאָר מצד פון דער געזעלשאַפט אליין. — „און וואָס האָט איהר דאָ גע־לייענט? — „טעקערייס א נייעם ראַמאָן. האָבענדיג אזא טאַלאַנט, ווי ער האָט זיך דאָס אויסגעשריבען! דאָס קומט דערפון, וואס דער פארראטה פון געדאנקען איז אזוי ארום ביי איהם!". — „איך האָב שוין געלייענט, אין אמת'ן א. ז. וו. מען האָט בעדויערט, וואס טעקערייס טאַלאַנט איז געפאלען, מען האָט ארומגע־רעדט ביי א האַלבע שעה וועגען אנדערע עהנליכע זאכען. „אָבער עס איז שוין צייט פאר מיר צו געהן צו ווערן פאוולקאָונא, ווען זשע וועט איהר זיך מיט זיי בעקאָנען? זיי זיינען זעהר גוטע מענשען". — איך וועל שוין ווען עס איז זיך אויסקלויבען און וועל אייך בעטען. איך בין אייך זעהר דאנקבאר, וואס איהר האָט מיר באזוכט. איז עס אייער פּערד"? — „יא, עס איז מיינס". — „אַט פאר וואס אייער פּאָטער פּאָהרט אויף איהם קיין מאַל ניט. א שעהנער פּערד". — „מיר דאכט זיך, אז איך פארשמעה גאר נישט מכה פּערד".... „א גוטער פּערד, מיין פּערד, — האָט דער פּוהרמאן געזאָגט — קאָסט ארום 350 רובעל". — „און ווי אַלט איז עס?" — „זעקס יאָהר, מיין הערר". — „זאָלען מיר פּאָהרען, זאכאר, איך זיך שוין. צום ווידערזעהן, מיר. ביזמאָנט. וועט איהר היינט קומען?" — „קויב; נין, מאַרגען — אויף געוויס".

15.

צו ווערן געמאכט, צו קומען אזוי פאר באזוכען פון פארליעבטע מיידלאך? שוין ניט ריידענדיג דערפון, וואס א גוט ערצויגענע מיידעל וועט קיין מאַל זיך ניט

ערלויבען אזא זאך איז אויב זי וועט זיך שוין ערלויבען, וועט שוין זיכער ארויס-
 קומען עפעס נאר אן אנדער זאך. אויב עס איז געגען דער מאָראַל קאטערינא ווא-
 סילעוונאס האנדלונג, איז שוין לְכָל הַדְּעוֹת געגען די אלגעמיין אנגענומענע בע-
 גריעפען מכה די בעציהונגען צווישען מענער און פרויען דער אינהאלט, אזוי צו
 זאגען, פון אַט דער אונמאָראַלישער האנדלונג. צו איז ניט קלאָהר, אז קאטערינא
 וואסיליעוונא און ביומאנט זיינען געווען ניט קיין מענשען, נאָר פיש, און אויב
 מענשען איז מיט פיש-בלוט? אינגאנצען צוגעפאסט צו דער בעגעגניש איז געווען אויך
 דאָס ווי אזוי זי האָט זיך בכלל געהאלטען מיט איהם ביי זיך אין דער היים. „איך בין
 פארמאטערט צו ריידען, מר. ביומאנט — פלעגט זי זאגען, ווען ער פלעגט זיך
 פארזיצען צו לאנג — פארבלייבט מיט'ן פאפא און איך וועל געהן צו זיך.“ און זי
 פלעגט אוועקגעהן. ער פלעגט אפט ענטפערן אויף דעם: „זיצט נאָך א פערטעל
 שעה, קאטערינא וואסיליעוונא.“ — „זאָל זיין אזוי“, פלעגט זי ענטפערן אין
 אזוינע פעלע; עפטער פלעגט ער ענטפערן: „אזוי, צום ווידערזעהן, קאטערינא ווא-
 סילעוונא“.

וואס זיינען דאס פאר'ע מענשען? וואלט איך געוואָלט וויסען, און איך וואָלט
 נאָך געוואָלט וויסען: צי זיינען עס פשוט גוטע מענשען, וועמען קיינער שטערט
 ניט זיך צו זעהן, ווען און וויפיעל זייער הארץ געלֹסט, וועמען קיינער שטערט ניט
 חתונה צו האָבען, ווען זיי וועט זיך נאָר פארוועלען און וואָס דארפען צוליעב דעם
 ניט ארויס פון די כלים. אבער מיר מאכט פארט אין כעס זייער קאלטער באנעהמען
 זיך צווישען זיך; און ניט אזוי פאר זיי שעהם איך זיך, ווי פאר זיך אליין: צי רען
 באשטעהט מיין שיקזאל אלס ראמאניסט אין דעם צו קאמפראַמיטירען פאר גוט
 ערצויגענע מענשען אלע מיינע העלדיגע און העלדען? איינע עסען און טרינקען;
 די אנדערע ווערן ניט משוגע אָהן אן אורזאך: וואס פאר'ע ניט אינטערעסאנטע
 מענשען!

16.

ניט קוקענדיג אויף דעם איז די זאך, לויט דער איבערצייגונג פון אלטען
 פאָלאָזאָוין געגאנגען צו א חופה — ביי אזא זאָרט באציהונג פון דער כלה צום צור-
 קינפטיגען חתן און דאך געגאנגען צו א חופה! צו רען האָט ער ניט געהערט די גע-
 שפרעכען? אמת איז, אז ניט שטענדיג האָבען די טאָכטער און איהר צוקינפטיגער
 חתן זיך גערעהט פאר זיינע אויגען; עפטער ווי אין איין צימער מיט איהם, זיי-

גען זיי געזעסען אָדער ארומגעגאנגען אין אן אנדער צימער אָדער צימערן; נאָר דער-
פון איז גאר ניט געווען קיין אונטערשייד אין זייערע געשפרעכען. די געשפרע-
כען האָבען געקאָנט אוועקנעהמען ביי וועלכען איהר ווילט טיעפען קענער פון
מענשליכען הארצען (אזא, וואָס געפינט זיך נאָר ניט באמת צווישען מענשען) די
האָפנונג צו זעהן קאטערינא וואסיליעוונא און ביומאנטען אונטער דער חופה. מען
קען ניט זאָגען, אז זיי האָבען גאר ניט גערעדט צווישען זיך וועגען געפיהלען; ניי, גערעדט
האָבען זיי וועגען דעם ווי וועגען אלץ אין דער וועלט, אבער ווייניג; און
ניט דאָס איז וויכטיג, וויפיעל זיי האָבען וועגען דעם גערעדט, נאָר דער עיקר איז, וואָס
זיי האָבען גערעדט און אין וואס פאר א טאָן! דער טאָן איז געווען איינפאך סקאנ-
האלען דורך זיין רוהיגקייט און דעם אינהאלט — שרעקליך דורך זיין ניט צוגע-
פאסטקייט צו קיין זאך אין דער וועלט. אט צום ביישפיעל אין א וואך ארום נאָך
יענעם וויזיט, פאר וועלכען ביומאנט „האָט זעהר געדאנקט“ קאטערינא וואסיל-
יעוונא, אין א חדשים צוויי ארום נאָך דעם אָנפאנג פון זייער בעקאנטשאפט. דער
פארקויף פון פאבריק איז געווען פארענדיגט; מיסטער לאָטער האָט אויף מאַרגען
זיך געקליבען אוועק צו פאָהרען (און ער איז אוועקגעפאָהרען). ווארט ניט, אז ער
זאָל ארויסרופען וועלכען עס איז אן אונגליק; ער האָט, ווי עס פאסט פאר א
סוחר, אָבגעטהאָן א געשעפט, האָט ערקלעהרט ביומאנט'ן אז די פירמע האָט איהם
באשטימט פאר א פערוואלטער פון פאבריק מיט א געהאלט פון 100 פונט, וואס
מען האָט געקאָנט ערווארטען און מעהר גאר ניט. וואס פאר אן אינטערעס האָט
ער זיך אריינצומישען אין עפעס אנדערש, אויסער אין געשעפט-זאכען, זאָגט
אליין) די אקציאָנערען, אין דעם צאָהל אויף פאָלאָזאָוו, האָבען אויף מאַרגען גע-
דארפט באקומען (און זיי האָבען באקומען). ווארט ווידער ניט קיין אונגליק, די
פירמע האדטשיסאָן, לאָטער און קאָמפ. איז זעהר א זיכערע). א העלפט געלך אין
באר און די אנדערע העלפט אין וועקסלען אויף דריי חדשים צייט. פאָלאָזאָוו, א צר-
פרידענער הערפון, איז געזעסען ביים טיש אין גאסט-צימער און האָט דורכגעקוקט
די ווערטפאָפירען; צום טהייל האָט ער זיך אויף צוגעהערט צום געשפרעך פון דער
טאָטער מיט ביומאנט'ן, ווען זיי זיינען דורכגעגאנגען דורכ'ן גאסט-צימער; זיי
האָבען שפאציערט דורך אלע 4 צימערן פון דער וואהנונג, וואס זיינען געלעגען צום
נאָם צו.

— אויב א פרוי, א מיידעל לידעט פון די פארדורטיילען (דאָ האָט ער שוין

גערערט רייזרוסיש, אָהן אמעריקאנישע און ענגלישע ווענדונגען) איז אויף אַ מאַנסבילד — איך רייז וועגען און אנשטענדיגען מענשען — אונטערווארפען דורך דעם אונטער פיעל אונאנגעהמליכקייט. זאָגט, ווי קען מען חתונה האָבען מיט אַ מיידעל, וואס האָט ניט אויסגעפרובירט קיין איינפאכע לעבענסבעציהונגען אין דעם זינען פון יענע בעציהונגען, וואס וועלען מוזען ארויס צוליעב איהר הסכמה אויף דעם פארשלאג חתונה צו האָבען? זי קען ניט אורטהיילען, צי וועט איהר געדעלען דאָס וואכעדיגע לעבען מיט אַ מענשען פון דעם כאַראַקטער, ווי איהר חתן איז.

— אָבער, מר. ביומאנט, אויב איהרע בעציהונגען צו דעם מענשען האָבען אויף איידער ער האָט דעם פארשלאג געמאכט געטראגען א וואכעדיגען כאַראַקטער, ניט עס דאָך סאי איהר, סאי איהם א געוויסע גאראנטיע, אז זיי וועלען בלייבען צו פריערען איינע מיט די אנדערע.

— אַ געוויסע גאראנטיע — יא: עס וואלט אבער פארט געווען בעסער, אויב די פראָבע וואָלט געווען אַ פולערע און פערשיעדענארטיגערע. זי ווייס דאָך פאַרט ניט פון ערפאהרונג דעם כאַראַקטער פון יענע בעציהונגען, אין וועלכע זי טרעט אריין: דערפון איז די הייראטה פאר איהר א שרעקליכע ריזיקע. דאס איז פאר איהר, און פון דעם ווערט עס א ריזיקע אויף פאר דעם אנשטענדיגען מענשען, פאר וועלכען זי געהט הייראטען. בכלל קען ער אורטהיילען, צו ער וועט זיין צופרידען: ער קען נאָהענט פרויען פון פארשיעדענעם כאַראַקטער, ער האָט אויסגעפרובירט, וואס פאר אַ כאַראַקטער איז בעסער פאר איהם. זי אבער — ניט.

— אָבער זי האָט געקאָנט בעאכאכטען דאָס לעבען און כאַראַקטערען אין איהר פאמיליע, אין בעקאנטע פאמיליעס; זי האָט געקאָנט פיעל טראכטען.
— דאָס אלץ איז שעהן, אבער ניט גענוג. קיין זאך קען ניט פערביימען פערזעהנליכע ערפאהרונג.

— איהר ווילט, אז חתונה האָבען זאלען נאָר אלמנות? — האָט קאטערינא וואסיליעווא געזאָגט לאַכענדיג.

— איהר האָט גאנץ געלונגען זיך אויסגעדריקט. נאָר אלמנות. פאר מיידלאך דארף זיין פארבאָטען חתונה צו האָבען.

— דאָס איז אמת, — האָט קאטערינא וואסיליעווא ערנסט געזאָגט.
פּאָלאַזאו'ן איז אין אַנפאנג אויסגעקומען ווילד צו הערן אזוינע געשפרעכען.

אָדער דעם טהייל פון די געשפרעכען, וואָס זיינען צו איהם דערגאנגען. איצט אָבער איז ער שוין איינגעוואָהנט געוואָרען און געטראכט — „מלא, אית אליין בין א מענש אָהן פאראורטהיילען. איך האָב זיך גענומען פאר מסחר און חתונה געהאט מיט א סוחר'ס א טאָכטער“.

אויפ'ן צווייטען טאָג האָט דער טהייל פון געשפרעך — ווארום דאָס איז דאך געווען נאָר אַ קליינער טהייל פון א געשפרעך, וואס האָט זיך בכלל געפיהרט ניט נאָר וועגען דעם, נאָר וועגען אלץ אין דער וועלט — איז אלזא דער טהייל פון נעכ-טיגען געשפרעך ווייטער געפיהרט געווארען אזוי:

— איהר האָט מיר דערצעהלט די געשיכטע פון אייער ליעבע צו סאלאווי-צאָו'ן. נאָר וואס איז עס אזוינס? דאס איז געווען...

— זאָלען מיר זיך זעצען, אויב פאר אייך איז עס אלץ איינס. איך בין פאר-מאטערט ארומצוגעהן.

— גוט... א קינדערשער געפיהל, וואס גיט ניט קיינע גארנטיעס. דאָס איז נאָר גוט אום צו מאכען חווק ווען מען דערמאָנט זיך און אויף צו טרויערן. אויב איהר ווילט, ווארום אין דעם איז פארהאן אויך זעהר א טרויעריגע זייט. איהר האָט זיך געראטעוועט נאָר א דאנק דעם זעלטענעם פאל, וואס איהר זייט אריינגעפאלען אין די הענד פון אלעקסאנדער'ן.

— פון וועמען?

— מאטווייאַטש קירסאָנאָו, האָט ער ווייטער גערעדט, אזוי ווי ער וואלט זיך גאר ניט געהאט אָבגעשטעלט ביים ערשטען נאָמען אלעקסאנדער. — אָהן קיר-סאָנאָו'ן וואָלט איהר אונטערגעגאנגען ענטוועדער פון אויסצעהרונג, אדער אונטער די הענד פון אן אויסוואורף. מען וואלט פון דעם געקענט ציהען דעם שלום ווי שער-ליך עס איז די לאַגע, וואס איהר האָט פארנומען אין דער געזעלשאפט. איהר האָט דעם שלום געצויגען. דאס אלץ איז שעהן, נאָר דאס אלץ האָט אייך געמאכט פאר א מעהר פארנופטיגען און גוטען מענשען, אבער עס האָט אייך ווייט נאָך ניט געגעבען קיין ערפאהרונג צו קענען אונטערשיידען, וואָס פאר אַ זאָרט מאן עס טויג פאר אייך. ניט קיין אויסוואורף, נאָר אן עהרליכער מאן — דאָס איז גאָר, וואס איהר האָט געקאנט זיך דערוויסען. דאס איז שעהן. אבער צו דען קען יעדער אנשמענדיגע פרוי בלייבען צופריעדען וואס פאר אַ כאַראַקטער איהר מאן זאָל ניט האָבען, אבי ער איז אן עהרליכער מענש? עס איז נויטיג אַ מעהר פינקט-

ליכע בעקאנטשאפט מיט די כאראקטערן און בעציהונגען, ד. ה. עס איז נויטיג נאָר אן אנדער זאָרט ערפאהרונג. מיר האָבען געכמען באשלאָסען, אז חתונה האָבען דארפֿען, לויט אייער אויסדרוק, נאָר אלמנות. אבער וואס פאר אן אלמנה זייט איהר? דאָס אלץ איז ארויסגעזאָגט געוואָרען פון ביומאנטען מיט עפעס אַ ניט צור פריעדענהייט, און די לעצטע ווערטער האָבען איינפאָד געקלונגען מיט פארדרוס. — דאָס איז אמת, האָט געזאָגט אביסעל אין אַ געפאלענעם טאָן קאטערינא וואסילעווא — אבער פון דעסטוועגען האָב איד דאָך ניט געקאָנט זיך אבנאָרען. — און איהר וואָלט אויך ניט געקאָנט, ווארום מען קען זיך ניט מאכען פאר אן ערפאהרענע, ווען איהר האָט קיין ערפאהרונג ניט.

— איהר רעדט אלץ וועגען דעם, אז מיר, מיידלאַך האָבען ניט גענוג ער-פאהרונג צו מאכען אן ערנסטע אויסוואהל. בכלל גענומען איז עס אמת. עס זיינען אָבער דאָ אויסנאָהמספעלע, ווען אום צו מאכען אַ גרינדליכע אויסוואהל איז נאר ניט נויטיג אזא ערפאהרונג. אויב אַ מיידעל איז ניט שטארק יונג, קען זי שוין גוט קענען איהר כאראקטער. צום ביישפיעל איד קען מיין כאראקטער און איד דענק, אז ער וועט זיך שוין ניט ענדערן. איד בין אלט 22 יאָהר. איד ווייס, וואס עס איז נויטיג פאר מיין גליק: לעבען שטיל און אז מען זאל מיר ניט שטערן, דאָס אלץ.

— דאָס איז אמת. דאס זעהט מען.

— און צו דען איז עס אזוי שווער צו זעהן, צו עס זיינען דא די שטריכען, וואס זיינען נויטיג פאר דעם און דעם כאראקטער פון דעם אָדער יענעם מענשען? דאָס זעהט מען פון עטליכע געשפרעכען.

— דאָס איז אמת. אבער איהר האָט דאך אליין געזאָגט, אז דאס איז אן אויס-נאָהמספאל.

— געוויס, דער כלל איז ניט דער. מר. ביומאנט, ביי די בעדינגונגען פון אונ-זער לעבען, ביי אונזערע באגריפען און זיטען טאָר אַ מיידעל ניט וויסען יענע ווא-כעדיגע בעציהונגען, וועגען וועלכע מיר ריידען, אז אָהן זיי ריזיקירט די מיידעל אין גרעסען טהייל פון די פעלע צו מאכען ניט קיין גרינדליכע אויסוואהל. איהר לאגע איז אַ פערצווייפּעלטע ביי די היינטיגע צושטענדע. אונטער די אומשטענ-דען, אויב זאָל זיך אריינטרעטען אין וועלכע איהר ווילט בעציהונגען, וועט ס'איהר ניט געבען קיין ערפאהרונג; קיין נוצען קען מען דערפון ניט ערווארטען, די געפאהר

אבער איז א גרויסע. די מיידעל קען כאמת זיך ערנידעריגען און זיך אויסלערנען שלעכטע מדות. זי וועט דאך מוזען אבנארען די אייגענע, די געזעלשאפט, זיך בער האלטען פון זיי; און פון דאנען איז שוין ניט ווייט דער איבערנאנג צו פאלשקייט טען, וואס וועלען כאמת שאדען בריינגען איהר כאראקטער. עס איז זעהר מעגליך אויך דאָס, אז זי וועט כאמת אָנהויבען צו לייכט צו קוקען אויפ'ן לעבען. און אויב דאָס וועט ניט זיין, אויב זי וועט בלייבען גוט, וועט איהר הארץ זיין צובראכען. און פון דעסטוועגען וועט זי כמעט גאר ניט האָבען געוואונען אין דער וואכעדיגער ערפאָהרונג, ווארום די בעציהונגען, וואס זיינען אזוי געפעהרליך פאר איהר כאַראַקטער, אדער אזוינע פייניגענדע פאר איהר הארצען זיינען כאמת דאך, יום־טובֿ דיגע, פאראדנע און ניט קיין וואכעדיגע, איהר זעהט אז מען טאָר עס בשום אופן ניט ראטהען ביי אונזער זארט לעבען.

— געוויס, קאטערינא וואסילעוונא, און דערפאר טויג דאך אונזער זארט לעבען.

— געוויס, אין דעם זיינען מיר איינשטימיג.

— וואס איז עס אזוינס? שוין ניט ריידענדיג וועגען דעם, וואס פון שטאַנדיג פונקט פון אלגעמיינע בענריעפען איז עס דער טייוועל ווייס וואָס, אבער וואס פאר א זינען האָט עס געהאט אין פערזענליכע בעציהונגען? דער מאַנסביל זאָגט: „איך צווייפעל, צי איהר וועט זיין פאר מיר א גוטע ווייב“. און די מיידעל ענטפערט: „ניין, איך בעט אייך, מאכט מיר א פארשלאג“. — וואונדערבארע עצות! אדער, טאָמער איז עס גאר ניט דאס? טאָמער הייסט עס גאר אזוי: איך ליעב אייך זעהר, נאָר טרויט זיך ניט אן אָהן א שטרענגע אויסוואהל. און טאָמער זאָגט גאר דער מאַנסביל: „וועגען דעם, אז איך וועל זיין גליקליך מיט אייך, האָב איך גאר ניט וואס צו ריידען; אבער זייט איהר פארזיכטיג, אויסקלויבענדיג אפילו מיר. — איהר האָט שוין אויסגעקליבען, אבער איך בעט אייך: טראכט נאָך, טראכט נאָך ווידער אמאָל. עס איז א צו וויכטיגע זאך“. און טאָמער ענטפערט די מיידעל: — „מיין פריינד, איך זעה, אז איהר טראכט ניט וועגען זיך, נאָר וועגען מיר. איהר זייט גערעכט. מיר זיינען באקלאָגענסווערטעהע, אונז נארט מען אָפ, אונז פיהרט מען מיט פארבונדענע אויגען, כדי מיר זאלען זיך אַבנארען. אָבער פאר מיר האָט קיין מורא ניט: מיר וועט איהר ניט אַבנארען. מיין

גליק איז זיכער. פונקט ווי איהר זייט רוהיג וועגען זיך, אזוי בין איך רוהיג וועגען זיך."

— איך וואונדער זיך וועגען אייך זאך, האָט ביומאנט ווייטער גערעדט דעם צווייטען טאָג (זיי זיינען וויעדער ארומגעגאנגען איבער די צימערן, פון וועלכע אין איינעם איז פּאַלאָזאָו געזעסען) — איך וואונדער זיך וועגען איין זאך, ווי אזוי אונטער אזוינע בעדינגונגען זיינען נאָך פאראן גליקליכע הייראטס.

— איהר רעדט מיט אזא טאָן, אזוי ווי אייך וואָלט פארדראָסען, וואס עס זיינען פאראן גליקליכע הייראטס, האָט קאטערינא וואסילעוונא געזאָגט לאכענדיג: איצט, ווי איהר זעהט, לאכט זי אָפּט מיט אזא שטילען אבער היימליכען געלעכ-טער.

— אין אמת'ען קענען זיי ארויפפיהרען אויף אַט וואס פאר'ע טרויעריגע גע-ראנקען: ביי אזוינע אונבעדייטענדע מיטלען צו אורטהיילען וועגען די אייגענע בעדירפניסע און וועגען דעם כאראקטער פון די מענער, קענען די מיידלאך גאנץ אָפּט דאך מאכען א גוטע אויסוואהל, טו ווייזט עס דאך אז ביי די פרויען איז דא אזא ליכטיגער, געזונטער שכל! מיט וואָס פאר א זיכערן, שטארקען, שארפען שכל איז די פרוי באשאנקען פון דער נאַטור! און אַט דער שכל בלייבט אַהן נוצען פאר דער געזעלשאפט; די געזעלשאפט ווייזט איהם צוריק, אונטערדריקט איהם, דער-שטיקט איהם; די מענשליכע געשיכטע וואָלט אבער אוועק צעהן מאָל גיכער, אויב דער שכל וואָלט ניט געווען פארשטויסען און דערשטיקט, נאָר ער וואָלט געווירקט. — איהר זינגט שבחים צו די פרויען, מר. ביומאנט; צי קען מען עס ניט ערקלעהרען פשוט'ער: דורכ'ן צופאל?

— דער צופאל! איהר קענט ערקלעהרען מיט צופאל, וויפיעל צופעלע איהר ווילט; אבער ווען עס קלייבען זיך אן א סך צופעלע מוז דאך, ווי איהר ווייסט, זיין אויסער דער צופעליגקייט אויך וואס עס איז פאר אן אלגעמיינע אורזאך, פון וועל-כע עס קומט ארויס דער צווייטער טהייל. דאָ קען מען ניט זוכען קיין אנדער אור-זאך, אויסער מיין ערקלעהרונג: די געזונדקייט פון אויסוואהל קומט פון דעם שארפען שכל.

— איהר זייט אן אמת'ע מרס. ביטשערסטאן אין דער פרויען-פראגע; מר. ביומאנט. יענע בעווייזט אז די ניגערס זיינען די בעגאבטעסטע פון אלע פעלקער, אז זיי זיינען העכער פאר די ווייסע ראסע נאָך זייערע גייסטיגע פעהיגקייטען.

— איהר מאכט חוזק, איך ניט.

— איהר זייט, דאכט זיך, אין כעס אויף מיר, פאר וואס איך בוק זיך ניט פאר די פרויען? אבער נעהמט אן פאר אן ענטשולדיגונג כאָמטש דאָס, ווי שווער עס איז זיך צו שטעלען אויף די קניע פאר זיך אליין.

— איהר מאכט וויעדער חוזק, און עס הויבט אן באמת מיך צו פארדריסען.

— אָבער דאָך ניט אויף מיר? איך בין גאר ניט שולדיג, וואס די פרויען און מיידלאך קענען ניט טהאָן דאָס, וואס עס איז נויטיג נאָך אייער מיינונג. איבער-גענס, אויב איהר ווילט וועל איך אייך זאָגען אויף מיין ערנסטע מיינונג — אָבער ניט וועגען דער פראגע; איך וויל ניט זיין קיין ריכטער אין מיין אייגענעם פראָצעס, נאָר וועגען אייך אליין, מר. ביומאנט. איהר זייט אַ מענש פון זעהר אַ צוריקגעהאלטענעם כאראקטער, און איהר קאָכט זיך ווען איהר רעדט וועגען דעם? וואס איז דערפון געדורונגען? דאָס, אז איהר מוזט האָבען וועלכע עס איז פערזענליכע בעציהונגען צו דער פראגע. וואהרשיינליך האָט איהר געליטען דערפון, וואָס איהר האָט געמאכט א טעות אין אויסוואהל, וועלכען עס האָט גע-מאכט אַ מיידעל, ווי איהר זאָגט, א ניט ערפאהרענע.

— עס קען זיין, אז איך, און עס קען זיין אז אן אנדערער, וואס איז נאָהענט צו מיר. דאך טראַכט נאָך, קאטערינא וואסילעוונא, און דאָס וועל איך זאָגען, ווען איך וועל באקומען פון אייך אן ענטפער.

— אויף אַ פראגע, וואס איז נאָר ניט פארנעלעגט געוואָרען? אָבער צי דען קען איך אייך אזוי וועניג, אז איך זאָל דארפן טראַכטען דריי טעג? — קאטע-רינא וואסילעוונא האָט זיך אָנגעשטעלט, האָט ארויפגעלעגט די האַנד אויף ביר-מאנטס האַלן, האָט צוגעבויגען זיין קאָפּ צו זיך און האָט איהם א קוש געטהאָן אין שטערן.

לויט אלע געוועזענע ביישפיעלען און זאנאר לויט די איינפאכסטע פאדערונג-נען פון העפליכקייט האָט ביומאנט געדארפט איהר ארומנעהמען און א קוש טהאָן שוין אין די ליפען; ער האָט עס אָבער ניט געטהאָן, נאָר האָט אַ דריק געטהאָן איהר האַנד, יוואס האָט זיך אַראָפּגעלאָזען פון זיין קאָפּ. „אזוי איז עס, קאטערינא ווא-סילעוונא, דאך טראַכט פאָרט איבער.“ און זיי האָבען ווידער גענומען ארומ-געהן.

— אָבער ווער האָט אייך געזאָגט, טשאַרלי, אז איך האָב ניט געטראַכט ווע-

גען דעם מעהר ווי דריי טעג? — האָט זי געענטפערט ניט ארויסלאָזענדיג זיין האנד.

— געוויס, איד האָב עם געזעהן: פון דעסטוועגען וועל איד אייך איצט זאָגען — דאָס איז שוין אבער א סוד, זאָלען מיר אריבער אין יענעם צימער און זאָלען מיר זיך דאָרט זעצען, אז ער זאָל ניט הערן.

דער סוף פון דעם אָנהייב איז פארגעקומען, ווען זיי זיינען פארבייגעגאנגען פאר דעם אלטען; דער אלטער האָט געזעהן, אז זיי געהן געארמט, א זאך וואָס איז קיינמאָל ניט פארגעקומען און האָט א טראכט געטהאָן: „ער האָט געבעטען איהר האנד און זי האָט איהר יא — וואָרט געגעבען. דאָס איז נוט“.

— זאָגט אייער סוד, טשאַרלי: פון דאנעט וועט דער פאטער ניט הערען.
 — דאָס קומט אויס לעכערליך, קאטערינא וואסיליעוונא, וואס איד האָב אלץ מורא פאר אייך; געוויס איז ניטאָ וואס מורא צו האָבען. איהר אבער וועט פאר-שמעהן צוליבע וואס איד בין אייך אזוי מתרא, ווען איד וועל אייך זאָגען, אז איד האָב שוין געהאט א ביישפיעל. געוויס, איהר וועט זעהן, אז מיט מיר קען מען לעבען צוזאמען. עם איז אבער געווען א רחמנות אויף איהר. ווי פיעל זי האָט עם אויסגע-ליטען, וויפיעל יאהרען עם האָט איהר דאָס געפעהלט דער זארט לעבען, וואס איז איהר נויטיג געווען. דאָס איז פארדראָסיג. איד האָב געזעהן מיט מיינע אויגען. וואו דאָס איז פארגעקומען איז נאנץ גלייך, זאלען מיר אננעהמען אין ניר-יאָרק, אין באַסטאָן אָדער פילאדעלפּיא — איהר ווייסט, דאָס איז דאָך נאנץ גלייך; זי איז געווען זעהר א נומע פרוי און האָט דעם מאן געהאלטען פאר זעהר א גוטען מענ-שען. זיי זיינען געווען זעהר צוגעבונדען איינער צום אנדערן. פונדעסטוועגען איז איהר אויסגעקומען פיעל צו ליידען. ער איז געווען גערייט אבצוגעבען די קאָפּ פאר די קלענסטע פארגרעסערונג פון איהר גליק. פון דעסטוועגען האָט זי ניט געקאָנט זיין גליקליך מיט איהם. עם איז נוט, וואס עם האָט זיך אזוי געענדיגט. דאָס איז אבער געווען פאר איהר שווער. איהר האָט עם ניט געוואוסט און דער-פאר האָב איד נאָך ניט אייער ענטפער.

— האָב איד פון וועמען עם איז געקאָנט הערען די ערצעהלונג?

— עם קען זיין.

— טאָמער פון איהר אליין?

— עם קען זיין.

— איך האב דיר קיין ענטפער נאך ניט געגעבען?
 — ניין.
 — דו ווייסט דעם ענטפער?
 — איך ווייס, האָט ביזמאָנט געזאָגט. און עס האָט זיך אָנגעהויבען די גע-
 וועהנליכע סצענע, וואָס דאָרף פאַרקומען צווישען חתן-כלה מיט אַרומגעהמעני-
 שען.

17.

אויפ'ן צווייטען טאָג, אַרום 3 א זייגער איז קאָטערינאַ וואַסיליעוואַ גע-
 קומען צו ווערן פּאַוולאָוואַ.
 — איבער מאַרגען געה איך חתונה האָבען. האָט זי געזאָגט אַריינגעהערדיג
 — און היינט פון אבער וועל איך אייך ברײנגען מיין חתן.
 — געוויס איז עס ביזמאָנט פון וועלכען איהר זייט שוין אזוי לאַנג פון זי-
 גען אַראָפּ?
 — איך? פון זינען אַראָפּ? ווען דאָס אַלץ איז געווען אזוי שטיל און פאַר-
 נונפטיג!
 — איך גלויב זעהר, אז מיט איהר האָט איהר גערעדט שטיל און פאַרנינפ-
 טיג; אָבער מיט מיר — גאָר ניט.
 — צי דען איז עס אזוי? דאָס איז אינטערעסאַנט. אבער אַט וואָס עס איז
 נאָך מעהר אינטערעסאַנט: ער לייעבט זעהר אייך, אייך ביידען, אבער אייך, ווערן
 פּאַוולאָוואַ נאָך פיעל מעהר ווי אַלעקסאַנדער מאַטווייאַטש'ן.
 — וואָס איז עס פאַר א וואונדער? אויב איהר האָט מיט איהם גערעדט ווע-
 גען מיר כאָטש מיט א טויזענטען טהייל פון דער התפעלות, מיט וועלכער איהר האָט
 מיט מיר גערעדט וועגען איהם, איז געוויס...
 — איהר מיינט, אז ער קען אייך דורך מיר? אַט דאָס איז דאָך די מעשה,
 וואָס ער קען אייך אַליין און פיעל מעהר ווי איך.
 — דאָס איז א נייעס! ווי אזוי איז עס?
 — ווי אזוי? איך וועל אייך באלד זאָגען. פון דעם ערשטען טאָג אָן, וואָס ער
 איז געקומען אין פעטערבורג, האָט איהם זעהר שטאַרק זיך געוואַלט זעהן מיט
 אייך: איהם האָט זיך אבער אויסגעדוכט, אז עס וועט זיין בעסער אבצולעגען די
 בעקאַנטשאַפט ביז יענער צייט, ווען ער וועט קומען צו אייך ניט אַליין, נאָך מיט

א כלה אָדער פרוי. איהם האָט זיך געדוכט, אז אייך וועט זיין אנגענעהמער איהם צו זעהן מיט א פרוי איידער איינעם אליין. איהר זעהט, אז אונזער חתונה קומט פאַר צוליעב זיין פערלאנג זיך צו בעקאנען מיט אייך.

— חתונה צו האָבען מיט אייך, אום זיך צו בעקאנען מיט מיר!

— מיט מיר! ווער האָט אייך געזאָגט, אז מיט מיר האָט ער חתונה צוליעב אייך? א, ניין, געוויס האָבען מיר חתונה, ניט אויס ליעבע צו אייך. אָבער צו דען האָבען מיר געוואוסט איינער פון אנדערן, אז מיר עקסיסטירען גאר אויף דער זועלט, ווען ער איז געפאהרען אין פעטערבורג? און ווען ער וואָלט ניט געקומען, ווי וואָלטען מיר זיך בעקאנט? קיין פעטערבורג אבער איז ער געפאהרען צוליעב אייך. ווי קאָמיש איהר זייט!

— איהר האָט געזאָגט, אז ער רעדט בעסער אויף רוסיש ווי אויף ענגליש? — האָט ווערא פאוולאָווא געפרעגט מיט אויפגענונג.

— אויף רוסיש ווי איך און אויף ענגליש ווי איך.

— מיין פריינד, קאטענקא, ווי גליקליך איך בין! — ווערא פאוולאָווא האָט

זיך געווארפען ארומנעהמען איהר גאסט — סאשא, קום אהער! ניכער, ניכער!

— וואָס וועראטשקא? גוט מארגען קאטערינא ווא...

ער האָט גיט באוויזען דערריידען איהר נאָמען. — די גאסט האָט איהם שוין געקושט.

— היינט איז פסח, סאשא; זאָג זשע צו קאטענקא: איז אין אמת'ן אויפגע- שטאַנען תחית המתים.

— וואָס זשע בעדייט עס?

— זען זיך. זי וועט דערצעהלען; איך ווייס נאָך אליין ניט מיט א טאַלק.

גענוג זיך אָנגעקושט און נאָך פאר מיר אין די אויגען! דערצעהל קאטענקא.

18.

אין אבענד איז געווען נאָך מעהר גוואלט. אבער ווען אָרדנונג איז געבראכט געוואָרען, האָט ביומאנט לויט דער אויפפאָדערונג פון זיינע נייע בעקאנטע, צו דערצעהלען וועגען זיין לעבען, אָנגעהויבען גלייך פון זיין קומען אין די פעראייניגטע שטאַטען: „ווי נאָך איך בין געקומען — האָט ער געזאָגט — האָב איך גענומען זאָרגען וואָס ניכער צו ווערען נאטוראליזירט. צו דעם צוועק האָט מען געמוזט זיך צוזאמענקומען מיט וועמען עס איז. מיט וועמען? געוויס מיט די אבאליציאָניס-“

טען. איך האָב אָנגעשריבען אין „טריביון“ עטליכע ארטיקלען איבער דעם איינפלוס פון פאנסטשיזונע אויף דער גאנצער געזעלשאפטליכער ארדנונג אין רוסלאנד. דאָס איז געווען ניט קיין שלעכטער נייער ארגומענט פאר די אבאליציאניסטען געגען דער שקלאפעריי אין די דרום־שטאַטען און איך בין געוואָרען א בירגער פון מאסאָ-טשוועטס, באלד נאָך מיין קומען האָב איך באקומען אלץ דורך זיי אַ שטעל ביי איינער פון די ווייניגע גרויסע האנדעלס־הייזער פון זייער פארטיי אין ניו־יאָרק. ווייטער איז געגאנגען דיזעלבע געשיכטע, וואס מיר ווייסען שוין. הייסט עס, וויי־ניסטענס, אז וועגען דעם טהייל פון ביומאנטס ביאָגראפיע איז ניטאָ קיין צוויי־פעל.

19.

דעם זעלבען אבענד האָט מען אָבערערט: ביידע פאמיליעס זאָלען זוכען וואָהנונגען איינע נעבען די אנדערע. ביז מען האָט געפונען און איינגעאָרדענט בע־קוועמע וואָהנונגען האָבען די ביומאנטס געוואָהנט אויף דער פאבריק, וואו מען האָט, לויט דעם בעפעהל פון דער פירמע, געמאכט א וואָהנונג פאר'ן פערוואל־טער. אָט די ערווייטערונג הינטער'ן שטאָרט האָט זיך געקאָנט רעכענען פאר אַ פאסענדע רייזע, אויף וועלכע יונגע פאָר פאָלק לאָזען זיך אוועק לויט דעם שעה־געם ענגלישען מנהג וואס פארשפרייט זיך איצט איבער גאנץ אייראָפּאָ. ווען אין אַ חדשים אנדערהאלבען ארום האָבען זיך געפונען איינע לעבען די אנדערע — צוויי בעקוועמע וואָהנונגען און די קירסאָנווס האָבען זיך באזעצט אין איין וואָהנונג, און די ביומאנטס אין דער צווייטער — האָט דער אַלטער פאָלאָזאָו פאָרנעצויגען צו פערבלייבען אין דער וואָהנונג אויף דער פאבריק, וואו די פרייהייט האָט איהם דערמאָנט, כאָטש אין אַ שוואַכער מדרגה, זיין פריהערדיגע גרויסקייט. אנגענעהם איז איהם געווען דאָרט צו פערבלייבען אויף דערפאר, ווייל דאָרט איז ער געווען די אנגעזעהנסטע פערזאָן אויף דריי—פיער וויארטט ארום. עס איז ניטאָ קיין צאָהל צו די סמנים פון אכטונג, וואס פלעגט ארויסגעוויזען ווער רען צו איהם מצד פון זיינע אייגענע און ארומיגע פריקאשציקעס, ארטעלשציקעס און אנדערע אויסערשטאָדטישער חברותא, וואָס זיינען ווייניגער און מעהר הויך לויט זייער לאַגע אין דער געזעלשאפט, ווי די פאבריק־אָנגעשטעלטע; און עס איז כמעט ניטאָ קיין מאָס פון דעם פארניגען, מיט וועלכען ער האָט פאטרארבאליש מקבל געווען די סמנים פון דער אלגעמיינער אנערקענונג איהם אלס די ערשטע

פּערזאָן אין יענעם געגענד. דער איידעם פלעגט כמעט יעדען פריהמארגען קומען אויפ'ן פאבריק, כמעט יעדען טאג פלעגט מיט'ן מאן קומען אויך די טאכטער. אויף זומער פלעגען זיי (און דאס טהוען זיי אויך איצט) אין נאנצען אריבערפאהרען וואָהנען אויף דער פאבריק, וואָס האָט זיי פארביטען א דאטשע. אין די איבעריגע טהיילען פון יאָהר פלעגט דער אלטער, אויסער וואָס ער אין דער פריה פלעגט ער באגעגענען די טאכטער און דעם איידעם (וואָס איז געבליבען אן אמעריקאנער) האָבען אָפט, אלע וואָך און נאָך עפטער, דעם פארגינגען אנצונעהמען געסט, וואָס פלעגען קומען צו אבענדייט צוזאמען מיט קאטערינא וואסיליעווא און דעם מאן. — אמאָל פלעגען עס זיין נאָר די קירסאנאָווס מיט עטליכע יונגע לייט — אמאָל א פיעל צאָהלרייכערע געזעלשאפט: די פאבריק איז געוועהנליך דער ציעל פון די אָפטע שפאצירען הינטערן שטאָרט פאר קירסאנאָוו און ביי-מאנט קרייז. פאָלאָזאָוו איז זעהר צופריעדען יעדערמאָל, ווען אזוינע געסט בעפא-לען, און ווי קען אנדערש זיין? איהם געהערט די ראלע פון בעליהבית, וועלכער עס פעהלט ניט קיין פאטריארכאלישע מכובהדיגקייט.

20.

יעדע איינע פון די צוויי פאמיליעס לעבט אויף איהר באזונדערן אופן, ווי ווע-מען עס געפיהלט בעסער. אין געוועהנליכע טעג איז אין איין האלבער הויז מעהר גערויש, אין דער צווייטער — שטילער. מען באגעגענט זיך ווי מענשען פון איין פאמיליע, אפט אויך צעהן מאָל א טאָג, אָבער יעדעס מאל אויף איינע—צוויי מי-נומען; אנדערע טעג איז איין האלבע הויז א גאנצען טאָג פוסט, איהרע בעוואָהנער געפינען זיך אין דער צווייטער העלפט. דאָס אלץ, ווי עס מאכט זיך, און ווען געסט קלייבען זיך צוזאמען איז אויך ווי עס מאכט זיך: אמאָל בלייבען די טהירען צוויי-שען די וואָהנונגען פארמאכט, זוארום די טהירען וואס פאראייניגען די זאָלען פון איין גאסטציימער מיט'ן צווייטען זיינען בכלל פערמאכט און אָפען איז נאָר די טהיר צווישען ווערא פאולאָוואנא און קאטערינא וואסיליעוואנא צימערן — אַלזאָ אמאָל בלייבען די טהירען, וואס פאראייניגען ביידע עמפפאנג צימערן פערמאכט; דאָס איז דאמאָלט ווען די חברות איז ניט קיין גרויסע. אָבער ווען עס קומען א סך מענ-שען, עפענען זיך די טהירען, און דאמאָלט ווייסען די געסט שוין ניט ביי וועמען זיי זיינען צו גאסט, ביי ווערא פאולאָוואנא, אדער ביי קאטערינא וואסיליעוואנא; און די בעליהבית'טעס אַליין קענען זיך ניט ארויסגעפינען אין דעם. מען קען פילייכט

מאכען אזא אונטערשייד: אויב יונגע חברה זיצען, זיינען זיי מעהר ביי קאטערינא וואסילעוונא, אויב אבער זיי זיצען ניט איין אויף אן ארט, איז עס מעהר ביי ווערא פאוולאָוונא. אבער די יונגע חברה קען מען דאך פאר קיין געסט ניט האלטען: דאָס זיינען אייגענע מענשען און ווערא פאוולאָוונא טרייבט זיי אַהן צערעמאָניעס צו קאטערינא וואסילעוונא. „מיר האָט איהר דערעסן, מינע העררען; געהט צו קאטענקאָן, איהר וועט איהר קיין מאָל ניט דערעסן.“ „און פאר וואס זייט איהר שטאַמעצנער ביי איהר, ווי ביי מיר, דאכט זיך, איד בין דאָך עלטער.“ „האָט קיין מורא ניט, מיר האָבען איהר העלטער ווי אייך.“ „קאטענקאָ, פאר וואָס האָבען זיי דיר העלטער, ווי מיר?“ „זיי קריגען פון מיר מעהר מפלות ווי פון דיר.“ „יא, קאָט טערינא וואסילעוונא באַגעהט זיך מיט אונז, ווי מיט געזעצטע מענשען, פיהרען מיר זיך אַליין אויף מעהר מכובד'דיג מיט איהר ווי מיט אייך.“ ניט שלעכט איז געווען דער איינדרוק, וואס עס האָט לעצטען ווינטער זיך אָפּט ווידערהאַלט אין היימישען קרייז, ווען עס פלעגען זיך צוזאַמענקומען נאָר די יונגע לייט און די נאָר הענטסטע בעקאנטע. ביידע פיאנאס פון ביידע וואָהנונגען פלעגען זיך צוזאַמענרוקען אין איינעם; די יונגע חברה פלעגען ווארפען גורל און פלעגען זיך צוטהיילען אויף צוויי כארען און פלעגען צווינגען זייערע ביידע באַשיצעריןס זיך אוועקצוזעצען ביי ביידע פיאנאס פנים על פנים איינע געגען די אנדערע; יעדער כאָר פלעגט זיך אוועקשטעלען הינטער זיין פרימאדאָנא און אין דערזעלבער צייט פלעגט ווערא פאוולאָוונא זינגען מיט איהר כאָר, „לאַנג צוריקגעוויזען פון דיר“; אָדער ווערא פאוולאָוונא מיט איהר כאָר — עפעס אַ ליעד פון ליזעטע ביי בעראנזשע און קאטערינא וואסילעוונא מיט איהר כאָר „דאָס ליעד וועגען יערעמושקאָ.“ היינטיגען ווינטער איז אריין אין מאָדע אַן אנדער זאך. די געוועזענע פרימאדאָנאס האָבען מיט געמיינזאַמע כחות איבערגע- מאכט אויף זייערע זיטען „דעם שטרייט פון צוויי גריכישע פילאָזאָפּען וועגען שעהנטייט.“ עס הויבט זיך אַן אזוי: קאטערינא וואסילעוונא, אויפהייבענדיג די אויגען צום הימעל און זיפצענדיג אַ פאר'חלומ'טע, זאָגט זי: „געטליכער שילער, ער קוויקונג פון מיין נשמה.“ ווערא פאוולאָוונא ענטפערט מיט ווירדע: „אַבער לאַקירענע שיד פון קאראלעווס קראם זיינען אויך שעהן.“ און שטעלט אויס די פוס. ווער פון די יונגע חברה עס הייבט אַן צו שמייכלען ביי דעם וועט'קאמפּף, ווערט אוועקגע- שטעלט אין ווינקעל: צו ענד פון דעם וועט קאמפּף בלייבען פון 10—12 מענשען.

נאָר אַ צוויי־דריי, וואס הערען זיך צו ניט פון ווינקעל. די גרעסטע שמחה איז, ווען עס גיט זיך איין דורך עפעס א קונץ אריינצושלעפען ביזמאנטען צו דער סצענע און איהם אריינצושטעלען אין ווינקעל.

— וואָס נאָך ? די ניוואַרקשטאַטען, לעבען זיך אלץ מעהר און געהן אָן; עס זיינען שוין פארהאן דריי אזוינע; קאטערינא וואסילעוונא האָט שוין לאנג צוריק איינגעפיהרט איהר וואַרקשטאַט, איצט פארכייט זי פיעל ווער א פאולאָוונא אויף אין יענערס וואַרקשטאַט, און באלד וועט זי אין גאַנצען מוזען פארנעהמען איהר פלאץ, ווארום היינטיגען יאָהר וועט ווער א פאולאָוונא — נעהט ניט פאר אומנוט — באמת האַלטען עקזאַמען אויף דאָקטאר, און דאַמאָלט וועט זי שוין נאָך קיין צייט ניט האָבען זיך צו באשעפטיגען מיט'ן וואַרקשטאַט. „א שאַדען, וואס עס איז ניטאָ קיין מעגליכקייט פאר די נעהוואַרקשטאַטען זיך צו ענטוויקלען; ווי גוט זיי וואָלטען זיך ענטוויקעלט“, זאָגט אפט ווער א פאולאָוונא. קאטערינא וואסילעוונא ענטפערט נאָך ניט אויף דעם. נאָר אין איהרע אויגען טהוט א בליטץ א בייזער אויסדרוק. „וואס פאר א היציגע דו ביזט, קאַטיאַ; דו ביזט ערגער פאר מיר“, זאָגט ווער א פאולאָוונא. „עס איז דאָך גוט וואס דיין פאָטער האָט וואס עס איז; דאָס איז זעהר גוט.“ „יא, וועראַטשקאַ, דאָס איז גוט; איד בין דאָך רוהיגער וועגען מיין זוחן.“ (הייסט עס, אז זי האָט אַ זון). „איבעריגענס קאַטיאַ דו האָסט מיר געמאַכט טראַכטען ווער ווייס וועגען וואָס; מיר וועלען דורכלעבען שטיל און רוהיג.“ קאטערינא וואסילעוונא שווייגט. — „יא, קאַטיאַ, צוליעב מיר זאָג: יא“. קאטערינא וואסילעוונא לאַכט. „דאָס היינט ניט אָפּ פון מיין „יא“, אָדער „ניין“ און דערפאר וועל איד מיט פארגיגען זאָגען: יא, מיר וועלען דורכלעבען רוהיג.“

און אין אמת'ן לעבען זיי אלע רוהיג. זיי לעבען פריינדליך און האַרמאָניש, אי שטיף, אי גערוישיג, הימלאַד און טהעטיג. אבער פון דעם איז נאָך ניט געררונד גען, אז מיין ערצעהלונג וועגען זיי איז געענדיגט. ניין, זיי אלע פיער זיינען נאָך יונגע, טהעטיגע מענשען; און אויב זייער לעבען האָט זיך איינגעאַרדענט גוט און אייניג און זיכער, איז עס דערפאר נאָך ניט געווארען ניט אינטערעסאַנט, ווייט ניט; איד האָב נאָך וועגען זיי פיעל צו דערצעהלען און איד גאראנטיר איד, אז די פארטזעצונג פון מיין ערצעהלונג וועט זיין פיעל אינטערעסאַנטער ווי דאָס, וואָס איד האָב דערצעהלט ביז איצט.

21.

זיי לעבען הימלאך און אייניג, ארבייטען און רוהען און געניסען דעם לעבען און קוקען אויף די צוקונפט, אויב ניט אָהן זארג, איז דאָך מיט דער פעסטער און גאנץ גרינדליכער ענטשלאָסענהייט, אז וואס ווייטער וועט אלץ בעסער זיין. אזוי איז אוועק ביי זיי די צייט פאר צוויי יאָהרען און פאר א יאָהרען, אזוי געהט ביי זיי אויך היינטיגער יאָהר און דער ווינטער פון היינטיגען יאָהר איז שוין כמעט אוועק, דער שניי האָט שוין אָנגעהויבען צו צושמעלצען און ווערא פאוולאָונא האָט געפרעגט: „צי וועט זיין כאָטש נאָך איין פראסטיגער טאָג, אום צו קענען מאכען כאָטש נאָך איין ווינטער פיקניק“? און קיינער האָט ניט געקאָנט ענטפערן אויף איהר פראגע, נאָר אַ טאָג איז פארביי נאָך אַ טאָג, עס האָט אלץ געבלאָזען און מיט יעדען טאָג איז אלץ געוואָרען קלענער די וואהרשיינליכקייט פון א ווינטער-פיקניק. אבער אָט ענדליך! ווען עס איז שוין געווען פארלאָרען די האָפנונג, איז ארויסגעפאלען אַ שנעע, איז גאנצען א ווינטערדיגער און געלאָזען האָט אויך ניט, נאָר מיט אַ נומינקען, קליינעם פרעסטעל; דער הימעל איז אַ ליכטיגער, דער אבענד וועט זיין אַן אויסגעצייכענטער. „פיקניק! פיקניק!“ „שנעל צוזאמענקלייבען די אַנ-דערע איז ניט מעגליך — אַ קליינע געזעלשאַפט אָהן איינלאָדונגען.

איז אבער זיינען צוויי שליטענס אָבגעפאָהרען. איז איין שליטען האָט מען געפלוידערט און געשטימט: איז צווייטען איז שוין גאָר געווען הלשות! ווי נאָר מען איז ארויסגעפאָהרען הינטער'ן שטאָרט האָט מען זיך אוועקגעלאָזען זינגען אין פּר-לען קול און וואס נאָך געזונגען!

ארויס איז די יונגע
הינטער דעם נייעם קלענטהויער,
הינטער דער פארענצע:
„דער אייגענער טאטע איז אַ בייזער
און ניט גענדיג איז ער צו מיר;
ער הייסט ניט שפאצירען שפעט,
שפילען מיט אַ ניט פארהייראטען כחור;

איך פאלג ניט דעם טאטען,
וועל היימלאך מאכען דעם בחור"...

מען קען ניט זאגען, אויסגעזוכט א ליעד! אבער צי דען איז דאס גאר? דאָ פאָהרט מען טריט ביי טריט, מען שמעהט אָפּ אויף א פיערטעל וויארסט, דאָ, מיט אמאָל, לאָזט מען זיך אוועק גאלאָפּ, מען יאגט אריבער מיט געשרייען און טור מעל און ווען מען יאגט אריבער, ווארפט מען מיט סנעזשקעס אין דעם היימלאכען, אבער ניט ציוושעמען שליטען. דער ניט ציוושעמער שליטען האָט נאָך צוויי—דריי אזוינע בעפאלען, באשלאָסען זיך צו פארטיידיגען. דורכלאָזענדיג פאראויס דעם ציוושעמען שליטען, האָבען זיי אליין אויפגעכאפט גאנצע הויפענס פון פרישען שניי, פארזיכטיג צוזאמענגעכאפט. אָט האָט דער ציוושעמער שליטען ווידער גע- נומען פאָהרען טריטוויי, איז אָבעשטאַנען און דער ניט ציוושעמער שליטען פאָהרט פארביי מיט פארזיכטיגקייט, ניט ווייזענדיג, אז ער האָט זיך פארבערייט מיט געוועהר. אָט טראגט זיך דער ציוושעמער שליטען ווידער אויף זיי מיט געשרייען און טומעל און דער ניט ציוושעמער שליטען האָט זיך פארבערייט ארויסווייזען אז אויסגעצייכענטען ווידערשטאַנד אונערווארטעט. אָבער וואָס איז עס? דער צור יושעמער שליטען פארנעהמט זיך גאָר אויף רעכטס, איבער דעם גראָבען, פאר זיי איז דאָס אַלץ גאר ניט — טראָגען זיך פארביי פאר'ן אַנדערן שליטען אויף א קלאפּטער פינג ווייט: „דאָס האָט זי פערשטאַנען, זי האָט אַליין געכאַפט די ליי- צעס, שמעהט און טרייבט אָן די פערד“, זאָגען די לייט פון ניט ציוושעמען שלי- טען. — „ניין, ניין, מיר מוזען אָניאָגען! מיר מוזען נקמה נעהמען!“ מען שפּרינגט ווי משוגעים. וועלען זיי דעריאָגען אָדער ניט דעריאָגען? — „מיר וועלען דעריאָ- גען!“ זאָגען מיט פרייד די וואָס זיינען געזעסען אין ניט ציוושעמען שליטען. — „ניין“ — זאָגען זיי מיט פארצווייפלונג — „יא, מיר וועלען דעריאָגען“ — זאָגען זיי מיט אַ נייער שמחה. — „זיי וועלען דעריאָגען“ — זאָגען מיט פארצווייפלונג די פון ציוושעמען שליטען. — „זיי וועלען ניט דעריאָגען“ — זאָגען זיי מיט פרייד. — וועלען זיי דעריאָגען, אָדער ניט?

אויף דעם ניט ציוושעמען שליטען זיינען געזעסען די קירסאנאָווס און ביר מאנטס; אויף דעם ציוושעמען — פיער יונגע לייט און אַ דאַמע און אָט פון איהר איז עס געקומען די גאַנצע ציוושעמקייט.

— גוטען אבער, מיינע דאמען און העררען, מיר זיינען זעהר, זעהר צופרידען אייך וויעדער צו זעהן — זאָגט זי פון דער טרעפּ פון פּאבריק — מיינע העררען, העלפּט דאך די דאמען ארויסגעהן פון שליטען, זאָגט זי ווייטער, זיך ווענדענדיג צו איהרע מיטרייזענדע.

— גיכער, גיכער, אין די צימערן אריין! דער פּראסט האָט אַלעמען רויט געמאכט!

— גוטען אבער, אַלטיטשקער! אבער ער איז דאָך נאָך נאָר ניט קיין אַל-טינקער! קאטערינאַ וואסילעוונאַ, וואָס האָט איהר אָנגערעדט אויף איהם, אז ער איז אַן אַלמער? ער וועט נאָך נאָכגעהן נאָך מיר. וועט איהר, מיין ליעבער אַל-טיטשקער? זאָגט די דאמע פון דעם צווישעמען שליטען.

— איך וועל, זאָגט פּאַלאָזאַוו, באצויבערט דערמיט, וואס זי האָט פּריינדליך אַ גלעט געטהאָן זיינע גרויע באקענבאָרד.

— קינדער, ערלויבט איהר איהם זיך נאָכשלעפען נאָך מיר?

— מיר ערלויבען, זאָגט איינער פון די יונגע לייט. — ניין, ניין! זאגען די אנדערע דריי.

— אָבער פאַר וואס געהט די דאמע פון צווישעמען שליטען אין גאנצען אין שווארצען? איז עס פון טרויער, אָדער אַ קאַפּריז?

— איך בין אָבער מיער — זאָגט זי און טהוט זיך אַ וואָרף אויף דער טער-קישער זאַפע, וואס פּאַרנעהמט די גאנצע לענג פון איינע פון די ווענט פון זאַל. — קינדער, גיט אהער מעהר קישענס! גיט מיר אַליין! די אנדערע דאמען זיינען מן הסתם אויך פּאַרמאַטערט.

— יא, איהר האָט אונז אויך אויסגעמאַטערט. — זאָגט קאטערינאַ וואסיל-יעוונאַ.

— ווי עס האָט מיך צובראכען דאָס שפּרינגען איבער די גראָבענס — זאָגט ווערא פּאַוולאָוונאַ.

— עס איז נאָך גוט, וואָס עס איז געווען נאָר איין וויאַרסט ביז דער פּאבריק! זאָגט קאטערינאַ וואסיליעוונאַ.

ביידע לאָזען זיך אראָפּ אויף דער זאַפע אין די קישענס אַהן כחות.

— איהר זייט גיט קיין חכמניות! איהר זייט מן הסתם ווייניג געפּאהרען

אין גאלאפ? איהר וואָלט זיך געשטעלט ווי איד; דאמאלט זיינען די גראבענס-גארניט.

— אפילו מיר זיינען שטארק פארמאטערט — זאָגט קירסאָנאָו פאר זיך און פאר ביומאנט'ן. זיי זענען זיך אוועק לעבען זייערע ווייבער. קירסאָנאָו האָט ארומגענומען ווערא פאולאָווא; ביומאנט האָט גענומען קאטערינא וואסיליעוואנאם האַנד. א אידלישע בילד. עס איז אנגענעהם צו זעהן גליקליכע היראטהען. אבער איבער דעם פנים פון דער דאמע איז פארביי א שאַטען, אויף איין אויגענבליק, אזוי אז קיינער האָט ניט באמערקט, אויסער איינעם פון איהרע יונגע מיטרייזענדע. ער איז אוועק צום פענסטער און האָט גענומען זיך צוקוקען צו די צייכונגען, וואָס דער פראַסט האָט לייכט אָנגעווארפען אויפ'ן פענסטער.

— מיינע דאמען, אייערע ערצהלונגען זיינען זעהר אינטערעסאנט; איד האָב אבער ניט גוט געהערט; איד ווייס נאָר, אז זיי זיינען אי ריהרענד, אי אמוזאנט און ענדיגען זיך גליקליך; איד האָב עס ליעב. וואוּזשע איז דער אלטיטשמער? — ער בעל-הבית'עוועט, גערייט צו דאָס צובייסען; דאָס אינטערעסירט איהם שטענדיג — האָט געזאָגט קאטערינא וואסיליעווא.

— אויב אזוי, זאָל ער זיך זיין געזונטערהייט. דערצהלט זשע, איד בעט אייד. אבער קורץ; איד האָב האָלט אז מען זאָל דערצהלען קורץ. — איד וועל דערצהלען נאנץ קורץ, האָט ווערא פאולאָווא געזאָגט. עס הייבט זיך אָן פון מיר; ווען די רייע וועט דערנעהן צו אנדערע, זאלען זיי דער-צהלען. איד בין אייד אבער מסרא אז צו ענד פון מיין געשיכטע זיינען דאָ סודות.

— וואָס איז, מיר וועלען פארטרייבען די הערען, אָדער זאָל מען זיי פיי-לייכט שוין איצט פארטרייבען?

— ניין, איצט קענען זיי הערען.

ווערא פאולאָווא האָט אָנגעהויבען איהר געשיכטע.

— כא, כא, כא! אָט די ליעבע זשוליא! איד ליעב זי זעהר! און זי ווארפט זיך אויף די קניה, און זי זידעלט זיך, און זי האלט זיך גאָר אָהן א ברעקעל אנשטענדיגקייט! ליעבע!

בראווא, ווערא פאוואלואנא! ... „איד וועל זיך ארויסווארפען דורכ'ן פענסד טער!“ בראווא, מיינע העררן! — די דאמע אין טרויער האָט גענומען פאטשען מיט די הענר. די יונגע לייט האָבען גענומען אפלאָדירען ביז פארטויבט ווערען און שרייען „בראווא“ און „הורא“.

— וואָס איז מיט אייך? וואָס איז מיט אייך? האָט קאטערינא וואסילעוונא אין א פאָר מינוטען ארום געזאָגט מיט שרעק.

— ניין, דאָס איז גאר נישט, דאָס איז סתם אזוי: גיט אהער וואסער, בעאונד-רוהיגט זיך ניט. מאסאלאָוו טראַגט שוין. איד דאנק אייך, מאסאלאָוו: זי האָט גענוג מען די וואַסער, וואָס איהר יונגער מיטרייזענדער, וואָס איז פריהער אבגעטרעטען צום פענסטער האָט געבראכט — איהר זעהט, ווי איד האָב איהם אויסגעלערנט, ער ווייס שוין אלץ פאראויס. איצט איז שוין אין גאנצען פאריבער. דערצעהלט ווייטער, איד בעט אייך; איד הער.

— ניין, איד בין פערמאטערט — האָט זי געזאָגט אין א מינוט פינף ארום, רוהיג אויפשטעהענדיג פון דער זאפע. — איד דארף זיך אויסרוהען, דורכשלאָפען אַ שעה, אַ שעה און אַ האלב. איהר זעהט, איד בין אַהן צערעמאַניעס, איד געה אוועק. לאָמיר געהן, מאסאלאָוו, אויסזוכען דעם אלטיטשקען, ער וועט אונז שוין געבען א פלאץ, וואו זיך צוצולעגען....

— ערלויבט, פאר וואָס זאָל איד עס ניט טהאָן? האָט געזאָגט קאטערינא וואסילעוונא.

— צי איז עס ווערטה זיך מטריח צו זיין?

— איהר ווארפט אונז אוועק? האָט געזאָגט איינער פון די יונגע לייט, אַנ-נעהמענדיג א טראַגישע פאזע; אויב מיר וואָלטען עס פאראויסגעזעהן, וואָלטען מיר מיט זיך גענומען שפיוזען. איצט אבער האָבען מיר ניט מיט וואָס זיך צו דער-שטעכען.

— ווען מען וועט דערלאנגען דעם צובייס, זאלען מיר זיך דערשטעכען מיט די נאָפּלען! — האָט ארויסגעזאָגט דער צווייטער מיט דער פרייד פון אונער-ווארטעטער רעטונג.

— יא, איד וויל ניט, אז פריהציטיג וואָל אונטערגעהן די האָפנונג פון פא-טערלאַנד, האָט מיט דערזעלבער פייערליכקייט ארויסגעערעדט די דאמע אין טרוי-

ער — טרייסט זיך, מיינע קינדער. מאסאלאוו, די קלענערע קישען גיט אהער אויפ'ן טיש! מאסאלאוו האט אוועקגעלעגט די קושען אויפ'ן טיש. די דאמע אין טרויער האט זיך אוועקגעשטעלט ביים טיש אין א פייערליכער פאזע און האט אראפגעלאזען די האנד אויפ'ן קישען.

די יונגע לייט האבען א קוש געטהאן די האנד.

קאטערינא וואסילעוונא איז געגאנגען אוועקלעגען די פערמאטערטע גאסט. — אַרימע! האָבען, ווי גאָר זיי זיינען אַרויס פֿון זאַל, אַרויסגערערט אין איין קול אַלע דריי איבעריגע, וואָס זיינען געווען אין דעם גיט צויושעמען שליטען.

— זי איז א בראנד! — האָבען די דריי יונגע לייט אַרויסגעזאָגט.

— אהא! — האָט זעלבסטצופריעדען געזאָגט מאַסאַלאָוו.

— דו ביזט שוין לאַנג בעקאנט מיט איהר?

— א יאָהר דריי.

— גוט, איהר זייט גיט אומרוהיג, איך בעט אייך, האָט ער ווייטער געזאָגט,

זיך ווענדענדיג צו די וואס זיינען געפאהרען אין דעם גיט צויושעמען שליטען. — דאס איז גאָר דערפֿון, וואס זי איז פארמאטערט.

ווערט פאוולאָוונא האָט מיט א צווייפעל זיך ידורכגעקוקט מיט'ן מאַן און ביר מאַנטען און האָט א שאַקעל געטהאָן מיט'ן קאַפּ.

— דערצעהלט מעשות! פערמאטערט! — האָט קירסאנאָוו געזאָגט.

— איך פארויכער אייך. זי איז גאָר פארמאטערט. זי וועט איינשלאָפען, וועט

אַלץ פארביי, האָט מאַסאַלאָוו געזאָגט מיט א גלייכגילטיג באַרוהיגענדען טאָן.

אין א מינוט צעהן ארום איז קאטערינא וואסילעוונא געקומען צוריק.

— וואָס? — האָבען זעקס שטימען א פרעג געטהאָן. מאַסאַלאָוו האָט גיט

געפרעגט.

— זי האָט זיך געלעגט שלאָפען, איז שוין איינגערדעמעלט, איצט שלאָפט

זי שוין מן הסתם.

— איך האָב דאָך אייך געזאָגט, — האָט מאַסאַלאָוו געזאָגט. עס איז גאָר

נישט.

— עס איז פאָרט א רחמנות אויף איהר! האָט קאטערינא וואסילעוונא גע-

זאָגט — זאָלען מיר זיך אין איהר אנוועזענהייט האַלטען באַזונדער. איך מיט דיר,

וועראטשאַק און טשאַרלי מיט סאַשן.

— דאס דארף אונז אבער א האָר ניט שמערן, — האָט מאסאלאָוו געזאָגט.
— מיר קענען זינגען, טאנצען, שרייען; זי שלאָפט זעהר שטארק. —

אויב זי שלאָפט, אויב עס איז נאָר נישט, טו וואס זשע איז עס אין אמת'ן?
דער שווערער איינדרוק, וואס איז ארויסגערופען געוואָרען אויף א פערטעל שעה
דורך די דאמע אין טרויער, איז פארביי, פארשוואונדען און פארנעמען געוואָרען.
ניט אין גאנצען, אבער כמעט. אָהן איהר איז דער אבענר ביסלאַכווייז וויעדער
אוועק אין דער ריכטונג פון אַלע פריהערדיגע אבענרען פון דעם זארט, ביז ער איז
אין גאנצען געווארען בעסער און היימלאך.

היימלאך, אבער ניט אין גאנצען. ווייניגסטענס האָבען די דאמען אמאָל
פינף — זעקס זיך דורכגעקוקט איינע אויף די אנדערע מיט א שווערער אונרוהיג
קייט. אמאָל צוויי האָט ווערא פאוולאָוונא שטילערהייט א פרעג געטהאָן דעם
מאן: „וואס איז, אויב דאָס וועט טרעפען מיט מיר?“ קירסאנאו האָט ביים
ערשטען מאָל ניט געפונען וואס צו ענטפערן: דעם צווייטען מאָל האָט ער געפונען:
„ניין, וועראטשקא, מיט דיר קען עס ניט טרעפען“ — „עס קען ניט? ביזטו זי
כער?“ — „יא“. און קאטערינא וואסילעוונא האָט אמאָל צוויי שטיק אַ פרעג גע-
טהאָן דעם מאן: „מיט מיר קען עס ניט פאסירען, טשאַרלי?“ דעם ערשטען
מאָל האָט ביומאנט נאָר א שמייכעל געטהאָן, ניט היימליך און ניט בארוהיגענר;
דעם צווייטען מאָל האָט ער זיך אויף ארויסגעפונען: „לויט אַלע וואהרשיינליכקיי-
טען, קען ניט פאסירען; נאָך אַלע וואהרשיינליכקייטען“.

אָבער דאָס זיינען געווען נאָר שנעלפארבייגעהענדיגע אַבקלאַנגען און דאָס
אויף נאָר אין אַנפאַנג. בכלל איז דער אבענר פארביי היימלאך, און אין אַ
האַלבע שעה ארום גאר היימלאך. מען האָט געפלוידערט, געשפיעלט, געזונגען. זי
שלאָפט שטארק, פארזיכערט מאסאלאָוו און ניט א ביישפיעל. און אין אמת'ן קען
מען ניט שמערען: דער צימער, אין וועלכען זי האָט זיך צוגעלעגט איז גאנץ
ווייט פון זאַל, אבעטטהיילט דורך דריי צימערן און קארידאר און טרעפ און נאָכהער
וועדער פינף צימערן, אין גאנצען איז צווייטער העלפט פון דער וואהנונג.

און אזוי איז דער אבענר אין גאנצען גוט אוועק.

די יונגע לײַט זײַנען, ווי געוועהנליך, דא צוגעשטאנען צו די איבעריגע, דא אױעק באזונדער, דא אין גאנצען, דא ניט אינגאנצען; אמאָל צוויי איז ביומאנט אױך אָבגעשטאַנען; אמאָל צוויי האָט וועראַ פּאָוולאַװנאַ איהם און די גאַנצע חברה אַבגעריסען פון אַן ערנסטען געשפרעך.
מען האָט געפּלױדערט פּיעל, זעהר פּיעל; מען האָט אַרומגעֶרעדט אױך אַלע צוואַמען, אָבער ניט פּיעל

אַלע זײַנען געזעסען צוואַמען.

— נו, וואס זשע איז פאָרט דער פּוּעל יוצא: גוט אָדער שלעכט? האָט גערפרעגט דער פון די יונגעלייט, וואס האָט אָנגענומען א טראַגישע פּאַזע.
— מעהר שלעכט ווי גוט, — האָט געזאָגט וועראַ פּאָוולאַװנאַ.
— פאר וואס, וועראַטשאַק? — האָט געזאָגט קאַטערינאַ וואַסילעװנאַ.
— יעדענפאַלס, אָהן דעם געהט עס אין לעבען ניט, — האָט ביומאנט גערזאָגט.

אן אונפערמיידליכע זאך, האָט באַשטעטיגט קירסאַנאָװ.
— אויסגעצײכענט שלעכט, הייסט אויסגעצײכענט, — האָט פּאַרריכט דער וואָס האָט געפרעגט.
די אנדערע דריי פון זײַנע חברים האָבען צוגעשאַקעלט מיט די קעפּ און גערזאָגט: „בראַװאַ, ניקיטין!“

די יונגער איז געזעסען אן א זײַט.
— אױך האָב איהם ניט געקענט, ניקיטין.
— דו, דאכט זיך, האָסט איהם יא געקענט? — האָט מאַסאַלאַװ געפרעגט.
— אױך בין דאַמאָלט נאָך א אינגעל געווען. האָב איהם געזעהן.
— און ווי דיר דאכט זיך איצט, אױף ווי ווייט דו געדיינקסט, צו זאַנען זײ דעם אמת? צו פּוּצען זײ ניט צו אויס פּרײַנדשאַפט?
— נײַן.
— און נאָכדעם האָט מען איהם ניט געזעהן?
— נײַן, אױברײַגענס איז ביומאנט דאַמאָלט דאך געווען אין אַמעריקאַ.
— אין אמת'ן! קאַרל יאַקאַױליטש, קומט אהער אױף א מינוט — צי האָט

איהר אין אמעריקא זיך ניט באגעגענט מיט דעם רוסען. וועגען וועלכען מען האט דאָ גערעדט?

— יא.

— וואס פאר א פאנטאזיע עס איז מיר געקומען אין קאפ. — דאָס וואָלט געווען א פאָר מיט איהר.

— מיינע הערערן, וועט ווער עס איז זינגען מיט מיר? — זאָגאר צוויי בעלנים? נאָך בעסער. —

עס זיינען געבליבען מאסאלאָוו און ניקיטין.

— איך קען דיר ווייזען אן אינטערעסאנטע זאך, ניקיטין, האָט מאסאלאָוו געזאָגט. — וואָס דענקסטו, זי שלאָפט?

— ניין.

— זאָג נאָך קיינעם ניט. איהר קענסטו נאָכהער זאָגען, ווען דו וועסט זיך נאָהענטער בעקאָנען. פון די אנדערע — קיינעם ניט. זי האָט עס ניט האָלט.

די פענסטער פון דער וואָהנונג זיינען געווען ניעדעריג.

— אָט, געוויס, דער פענסטער, וואו דער פייער איז? מאסאלאָוו האָט א קוק געטהאָן. דער. דו זעהסט?

די דאמע אין טרויער איז געזעסען צורוקענדיג דעם פוטעל צום טיש. מיט דער ליב-קער האנד האָט זי זיך אָנגעשפארט אן טיש; די קאָפ איז געווען אביסעל איינגעבויר-גען און אונטערגעהאלטען פון דער האנד, פארדעקענדיג דעם שלייף און א טהייל האָר. די רעכטע האנד איז געלעגען אויפ'ן טיש און די פינגער האָבען זיך אויפגע-הויבען און אראָפגעלאָזען מעכאניש, אזוי ווי זיי וואָלטען אויסשפילען עפעס אַ מאַטיוו. דאס געזיכט פון דער דאמע האָט געהאט אן אונבעוועגליכען אויסדרוק פון פערטראכטיקט, א טרויעריגער און, נאָך מעהר, א שטרענגער. די ברעמען האָבען זיך לייכט צוזאמענגערוקט און פארנאָרדערגערוקט.

— און די גאנצע צייט אזוי, מאסאלאָוו?

— דו זעהסט דאך. דאָך, געה, אז ניט וועלען מיר זיך פארקיהלען. מיר

שמעהן שוין אזוי אויך א פערטעל שעה.

— וואָס פאר א געפיהללאָזער מענש דו ביזט! — האָט ניקיטין געזאָגט.

שארף אריינקוקענדיג דעם חבר אין די אויגען, ווען זיי זיינען דורך דורכ'ן פאר-
הויז.

— דו האָסט זיך צוגאַסען אין געפיהלען. דאָס איז ביי דיר דעם ערשטען מאל.
מען האָט דערלאנגט דאָס צובייסען.
— עס מוז זיין אויסגעצייכענטע בראנפען, — האָט ניקיטין געזאָגט. — און
וואָס פאר אַ שטארקע! עס פאַרכאַפט דעם אטאָעם!
— אַה, גאָר אַ מיידעל! די אויגען זיינען זאָגאַר רויט געוואָרען! — האָט
מאַסאַלאָוו געזאָגט.

אַלע האָבען זיך גענומען ניקיטינען צו פאַרשעהמען. „דאָס איז נאָר דערפון,
וואָס עס איז מיר אַריין אין לינקען קעהל, אז ניט קען איך טרינקען.“ האָט ער זיך
פאַרענטפערט. מען האָט גענומען זיך נאָכברענגען, ווי שפעט עס איז. ערשט עלף
אזויגער, מען קען נאָך אַ האַלב שעה פלוידערן, מיר וועלן בעווייזען.
אין אַ האַלבע שעה אַרום איז קאַטערינאַ וואַסילעוונאַ געגאַנגען וועקען די
דאַמע אין טרויער. די דאַמע האָט איהר באַגעגענט אויף'ן שוועל, זיך ציהענדיג
ווי נאָך אַ שלאָף.

— האָט איהר גוט זיך דורכגעדרעמעלט?

— אויסגעצייכענט.

— און ווי פיהלט איהר זיך?

— אויסגעצייכענט. איך האָב דאָך איך געזאָגט, אז עס איז אַ קלייניג

קייט: איך בין געוואָרען פאַרמאַטערט, ווייל איך האָב פיעל זיך נאָריש געמאַכט.
איצט וועל איך זיין מעהר סאַליר.

אַבער, ניין, עס האָט זיך איהר ניט איינגעגעבען צו זיין סאַליר. אין פינף מיר
גוט אַרום האָט זי שוין באַצויבערט פאַלאַזאָוו'ן און געקאַמאַנדעוועט איבער די
יונגע לייט און האָט געבאַראַבאַנעוועט אַ מאַרש, אָדער עפעס עהנליכעס אויפ'ן
טיש מיט די שטילען פון צוויי גאַפּלען. זי האָט אבער געאייילט, מען זאל פאַהרען;
די אַנדערע אבער, וועמען עס איז געוואָרען גאָר פּרעהלאַד דערפון, וואָס זי האָט
זיך ווידער צויושעט, האָבען זיך ניט געאייילט.

— זיינען די פערד פאַרטיג? — האָט זי געפרעגט אויפשטעהענדיג פון טיש.

— נאָך ניט, מען האָט נאָר געהייסען איינשפּאַנען.

— אונערטרעגליכע! אבער אויב אזוי, זינגט מיר וואס עס איז אויף, ווער א פאולאָווא. מען האָט מיר געזאָגט, אז איהר האָט א גוטע שטים.
ווער א פאולאָווא האָט וואָס אויסגעזונגען.
— איד וועל אָפט אייד בעמען זינגען, האָט געזאָגט די דאמע אין טרויער.
— איצט מוזט איהר זינגען, איהר! זיינען אלע צוגעשטאַנען צו איהר.
מען האָט אבער ניט באוויזען צוצושטעהן, ווי זי איז שוין געזעסן ביי דער פיאנא.

— אדרבא, אבער איד קען דאך ניט זינגען, כאָטש דאָס איז אויף ביי מיר קיין אַבהאַלט ניט, קיין זאך האַלט מיר ניט אָפּ! אבער, מיינע דאמען און הערן איד זינג נאָר ניט פאַר אייד, איד זינג נאָר פאַר די קינדער. קינדער מיינע, לאַכט ניט פון דער מוטער! — און זי האָט אליין גענומען אקארדען, צוקלייבענדיג די באַגלייטונג — קינדער, האָט ניט קיין העזה צו לאַכען, ווארום איד וועל זינגען מיט געפיהל. און זיך בעמיהענדיג ארויסצובריינגען טענער, וואס מעהר קוויטשי-דיגע, האָט זי גענומען זינגען:
„עס קרעכצט די שווארצבלויע...“

די יונגווארג האָט אויסגעשאַסען מיט א געלעכטער ביי אזא אונערווארטעמען ארויספאָהר. די איבעריגע קאמפאניע האָט זיך אויך צולאכט; די זינגערקע אליין האָט ניט געקאָנט זיך איינהאַלטען פון געלעכטער, און האָט דאָפּעלט קוויטשענדיג פאַרטגעזעצט:

...טייבעלע,

קרעכצעט קרעכצעט טאָג און נאכט:

איהר ליבעניקע פריינד...

אָבער ביי דעם וואָרט האָט איהר שטים אין אמת'ן גענומען ציטערן און זיך אַבגעריסען. — „עס קומט ניט ארויס — און עס איז גוט, וואָס עס קומט ניט ארויס, דאָס דארף ניט ארויסקומען. — עס וועט ארויסקומען אן אנדער זאך, א בעסערע, הערט זיך איין, קינדערלאך מיינע, די לעהרע פון דער מוטער: פארליעבט זיך ניט און ווייסט אז איהר דארפט ניט חתונה האָבען.“ זי האָט גענומען זינגען מיט א שטארקער פולער קאָנטראַלט שטים.

אַ סך שעהנהייטען זיינען דאָ אין אונזערע דערפער,
די שטערן שיינען אין דער פינסטערניש פון זייערע אויגען:

עם איז זיס, זיי צו ליעבען — א שיקזאל מקנא צו זיין!

אבער —

אט דער „אבער“ איז נאָריש, קינדער. —

אבער פרעהליכער איז דעם יונגס פרייהייט.

דאָס איז ניט קיין אכפרעג, דער אכפרעג איז א נאָרישער — איהר ווייסט

אבער פאר וואָס:

האָב ניט חתונה, יונג!

פאלג מיר!

ווייטער, קינדער, געהט נאָרישקייט: און דאָס איז, פילייכט, אויך א נאָרישד
קייט: מען קען, קינדער, זיך פארליעבען, מען קען אויך חתונה האָבען, מען דאַרף
נאָר גוט אויסקלייבען און ניט נאָרען, ניט נאָרען, קינדער, איד וועל איד זינגען
וועגען זיך אליין, ווי איד האָב חתונה געהאָט: מיין ליעד איז אן אלטע, אבער איד
בין דאָד שוין א זקנה. איד זיך אויפ'ן באַלקאן איז אונזער שלאָס איז דאָלטאן.
איד בין דאָד א שאַטלענדערין, אזא ווייסניקע: דערביי זיינען דער וואַלד און דער
טייד, ברינגאל: צום באַלקאן געהט צו, געוויס זיך צוגעבענדיג, מיין חתן! ער איז אן
אַרימער, איד בין א רייכע, די טאַכטער פון א באַראָן, א לאַרד: איד ליעב איהם
אבער זעהר און איד זינג:

שעהן איז דער הויכער ברעג פון ברינגאל.

און גרין איז דער וואַלד ארום:

פאר מיר מיט מיין פריינד איז דאָרט ביי טאַג אן אבדאָד.

ווייל איד ווייס, עס בעהאלט זיך ביי טאַג און ער בייט דאָרט יעדען טאַג זיין

אבדאָד. —

ליעבער, ווי דעם פאַטערס הויז:

איבעריגענס איז דעם פאַטערס הויז באַמת ניט זעהר אנגענעהם. זינג איד

איהם אזוי: איד וועל מיט דיר אוועק, וואָס דענקט איהר, ענטפערט ער מיר?

„דו ווילסט, מיידעל, זיין מיינע,

פאַרנעסען דיין געבורט און טיטעל.

וואָרום איד בין דאָד אן אַריסטאָקראַטקע —

אבער פריהער נעהם טרעפען

וואָס פאר א גורל איז מיר געגעבען.“

דו ביזט א יעגער? פרעג איד — „ניין“ — דו ביזט א בראקאליער? „כמעט
געטראפען“. זאגט ער —

ווען מיר וועלען זיך אויסקלייבען.

קינדער פון פינסטערניש.

ווארום מיר מיט איד, מיינע דאמען און הערען. זיינען דאך זעהר שלעכטע
מענשען —

דארפען מיר, גלויב

פארגעסען, ווער מיר זיינען פריהער געווען.

זינגט ער. — איד האב שוין לאנג געטראפען, זאג איד. — דו ביזט א מער-
דער. — יא? ער איז א מערדער. וואס ענטפערט ער, מיינע הערן? „זעהסטו, זאגט
ער, איד ביז א שלעכטער חתן פאר דיר:

א מיידעל, א פריינד ניט קיין גוטער ביז איד,

אז איינוואהנער פון טיעפע וועלדער.

דאס איז אינגאנצען אמת, פון טיעפע וועלדער, און דערפאר, זאגט ער, געה
ניט מיט מיר.

געפעהרליך וועט מיין לעבען זיין.

ווארום איז די טיעפע וועלדער זיינען דאך חיות —

טרויעריג מיין סוף —

דאס איז ניט אמת, קינדער, עס וועט ניט זיין טרויעריג: דאמאלט אבער האט
עכ געמיינט און איד האב געמיינט: איד אבער האב אלץ געענטפערט דאס מיין
ניגע:

שעהן איז פון ברינגאל דער הויכער ברעג

און גרין איז דער וואלד ארום:

איד מיט מיין פריינד האב דארט בייטאג אן אבראך

ליעבער ווי דעם פאטערס הויז.

אין אמת'ן איז אזוי געווען. הייסט עס, אז איד האב ניט וואס צו בעדויערן:
עכ איז מיר פאראויסגעזאגט געווארען אויף וואס איד געה. אט א ז ו י מעג
מען חתונה האבען און ליעבען, קינדער: ניט גענארט: און איהר דארפט קענען
אויסקלייבען:

די לבנה שטעהט אויף
 און שטייל און רוהיג:
 און דער יונגער קרויענער
 געהט אויפ'ן שלאכט.
 ער לאדט אן דעם ביקס דזשיניט:
 און די מיידעל זאגט איהם:
 „מיין ליבער, טאפפערער,
 טרוי זיך אן דעם שיקזאל!“

איז אזעלכע קען מען זיך פארליעבען, מיט אזעלכע קען מען חתונה האבען.
 (פארגעס, וואס איד האב דיר געזאגט, סאשא, הער זיך צו צו איהר!“ זאגט
 שטייל איינע און דריקט די האנד. „פאר וואס האב איד דיר עס ניט געזאגט? איצט
 וועל איד זאגען“, זאגט שטייל די צווייטע) אט אזוינע ערלויב איד צו ליבען און
 בענש אייד, קינדער:

מיין ליבער, טאפפערער
 פארטרוי זיך דעם שיקזאל!
 איד בין גאר פרעהליך געווארען מיט אייד, און וואו עס איז פרעהליכקייט,
 דארף מען טרינקען.

היי, שענקערקע מיינע
 גים אן מעד און ווייז —
 מעד נאר דערפאר, ווייל פון לייער טאר מען ניט ארויסווארפען קיין ווער-
 טער — עס איז נאך געבליעבען שאמפאניער? ? יא? אויסגעצייכענט! עפענט אויף.
 היי, שענקערקע מיינע,
 גים אן מעד און ווייז.
 אזוי אן מיין קעפעלע
 זאל פרעהליך זיין!

ווער איז די שענקערקע? איד בין די שענקערקע.
 און די שענקערקע האט שווארצע ברעמען.
 געשמידטע קנאפעל!

זי איז אויפגעשפרונגען, האט אריבערגעפיהרט מיט'ן האנד איבער די ברע-
 מען, האט צוגעקלאפט מיט די קנאפעל —

— איד האב אַנגעגאַסען, עס איז פארטיג! מיינע העררן און דאַמען, און אל-
 טיטשקער אין קינדער — נעהמט, אז אין די קעפלאך זאל פריי זיין!
 — לחיים פאר די שענקערקע! לחיים פאר די שענקערקע!
 — איד דאַנק! איד טרינק פאר מיין געזונדהייט, זי איז וויעדער געזעסען
 ביי דער פיאנא און האט געזונגען:
 אין עס זאל צופליהען די טרויער און שטויב!
 און עס וועט צופליהען.

און אין די בענייטע הערצער
 זאל ארונטער פרייד אַהן א סוף —
 אזוי וועט עס זיין — דאָס זעהט מען:
 דער שווארצער שרעק פליהט ווי א שאטען
 פון די שטראהלען, וואָס דער טאג טראַגט,
 ליכט, ווארימקייט און אראַמאַט
 טרייבען שנעל פארביי פינסטערניש און קעלט:
 דער כח פון פוילעניש ווערט אלץ שוואכער,
 דער כח פון ראָזען ווערט אלץ שטאַרקער...

ז ע ק ס ט ע ר ק א פ י ט ע ל.
די ענדערונג פון די דעקארציעס.

— צום פאסאזש! — האט געזאגט די דאמע אין טרויער: איצט אבער איז זי שוין געווען ניט אין טרויער: א העלע, ראזעווע קלייד, א ראזעווע הוט, א ווייסער מאנטעל, אין האנד א בוקעט. געפאהרען איז זי ניט אליין מיט מאסאלאו'ן. מאסאלאו און ניקיטין זיינען געזעסען אויפ'ן ערשטען ביינקעל פון קארעטע. אין פארענט איז געזעסען נאך א דריטער יונגערמאן און צוזאמען מיט דער דאמע איז געזעסען א מאן פון א יאהר 30. ווי אלט איז געווען די דאמע? צי דען 25, ווי זי האט געזאגט און ניט 20? אבער עס לייענט אויף איהר געוויסען, אויב זי האט צוגעלעגט.

— יא, מיין לייעבער, איד האב צוויי יאהר געווארט אויף דעם טאג, מעהר ווי 2 יאהר: איז דער צייט האב איד זיך בעקאנט אט מיט איהם (זי ווייזט אן מיט די אויגען אויף ניקיטין'ען) און איד האב נאך געהאט אזא זארט פארגעפיהל. מען קען ניט זאגען, אז איד זאל האבען געווארט: דאמאלט איז נאך געווען א האפד נונג, באלד אבער איז געקומען אויך די זיכערקייט.

— ערלויבט, ערלויבט! — זאגט דער לעזער — און ניט נור דער קלוגער לעזער, נאר יעדער לעזער, ווערענדיג אלץ מעהר באטויבט, וואס מעהר ער הויבט אן צו בארעכענען. — מעהר ווי אין צוויי יאהר ארום נאך דעם ווי זי האט זיך בעד קאנט מיט ניקיטיןען!

— יא, ענטפער איד.

— זי האט זיך דארט בעקאנט מיט ניקיטענען דאמאלט ווען מיט די קירסא-נאיוס און ביומאנטס און דאס איז דאך געווען אויפ'ן פיקניק ענדע דעם ווינטער?

— פאלשטענדיג ריכטיג, ענטפער איד.

— טו ווי זשע קומט עם אויס? איהר הויבט אן צו דערצעהלען פון יאהר

1865.

— יא.

— צי קען מען עם, זאגט אליין!

- פאר וואס טאר מען ניט, אויב איד ווייס ?
 — הערט אויף, ווער וועט עס וועלען איד הערען!
 — צי ווילט איהר טאקע באמת ניט ?
 — פאר וועמען האלט איהר מיר ? געוויס ניט.
 — אויב איהר ווילט איצט ניט הערן, מוז איד, זעלבסטפערשטענדליך, אב-
 לעגען די פארטזעצונג פון מיין ערצעהלונג בין יענער צייט, ווען איהר וועט ווע-
 לען מיר הערען. איד האט זיך עס צו דערווארטען גאנץ אין גיכען.

דעם 4טען אפריל, 1863.